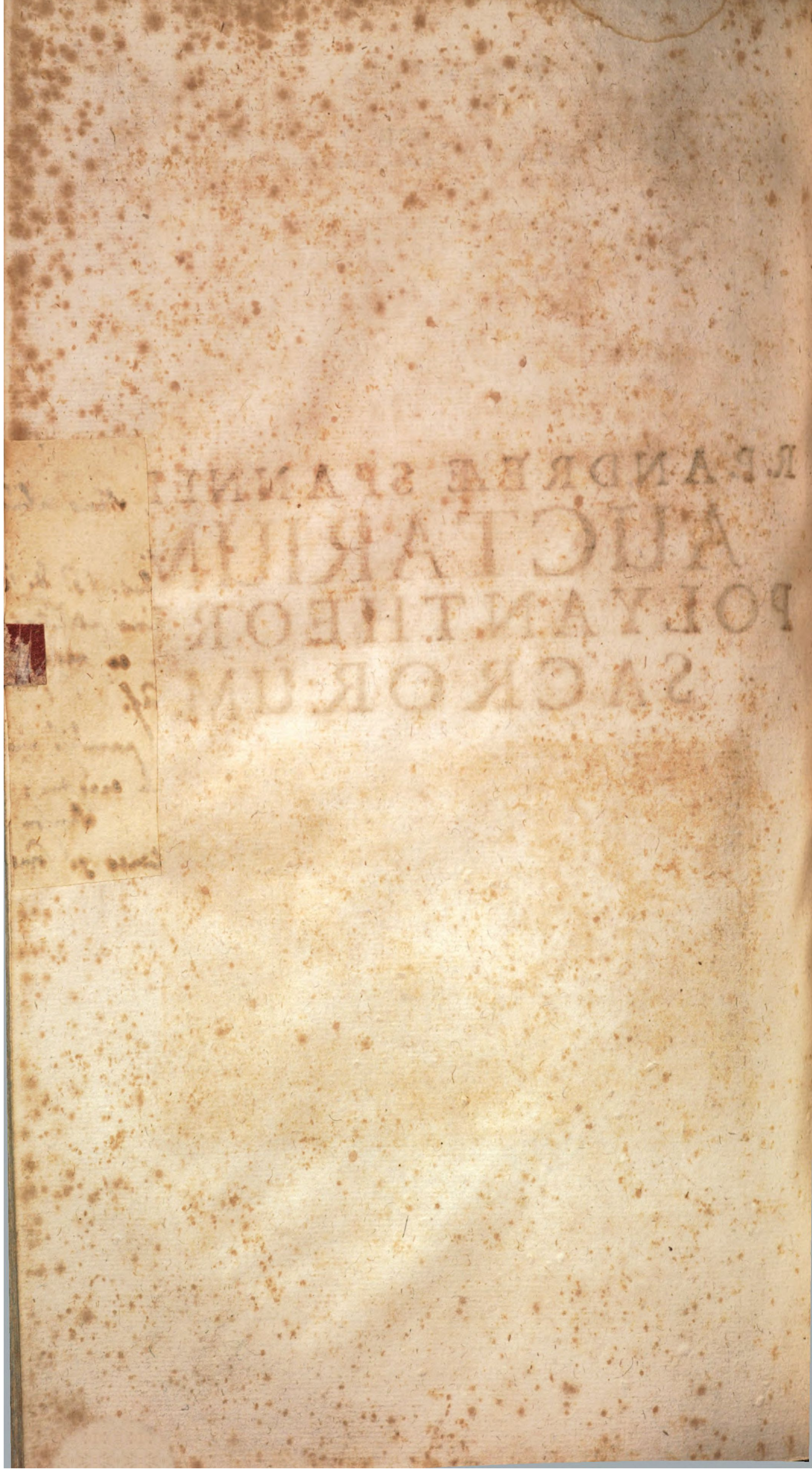


R. P. ANDREÆ SPANNER S. J.
AUCTARIUM
POLYANTHEORUM
SACRORUM.



LAND REE SPAIN
ALL TAKEN
POLYANTHUS
SACRORUM

2

AUCTARIUM POLYANTHEORUM SACRORUM.

EX MANUSCRIPTIS
R. P. ANDREÆ SPANNER
è SOCIETATE JESU,
à quodam ejusdem SOCIETATIS
SACERDOTE

Collectum,

Et in usum Sacrorum præsertim Oratorum
pro exornandis eorundem Di-
ctionibus

Typis editum Nissæ, nunc denuò reimpressum.



Cum Privilegio Sac. Cæs. & Regiæ Cathol. Majestatis,
ac Licentia Superiorum.

AUGUSTÆ VINDELICORUM, & DILINGÆ
Sumptibus JOANNIS CASPARI BENCARD, p. m. Viduæ & Hæred.

ANNO MDCCXLIX.

FACULTAS R.P. PROVINCIALIS.
FERDINANDUS WALDTHAUSER,

SOCIETATIS JESU
per Provinciam Bohemiæ
PRÆPOSITUS PROVINCIALIS.

Cum Librum, cui Titulus: Auctarium Polyanthearum Sacrorum; à Patre Andrea Spanner nostra Societatis Sacerdote conscriptum, tres ejusdem Societatis Sacerdotes recognoverint, & in lucem edi posse judicaverint: potestate à Patre nostro Thyrso Gonzalez Præposito Generali ad id mihi datâ facultatem concedo; ut Liber Typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu meâ subscriptas, & sigillò officii mei munitas dedi Praga 31. Octobris, Anno 1703.

(L.S.)

FERDINANDUS WALDTHAUSER.



PRÆFATIO

AD

LECTOREM

DUm Polyanthea Sacra, Opus Posthumum R. P. ANDREÆ SPANNER, ex diversis illius Manuscriptis in suos Titulos, & Paragraphos, magnò meò per plures Annos labore distributa, & conscripta, adhuc sub prælo sudarent; submissi sunt mihi duo alii ejusdem Tomuli. Continebant hi ex variis Authoribus, præcipuè Sanctis Patribus, præter fusiora Religiosorum Ordinum, eorùmque Fundatorum, encomia, selectas, easque plurimùm Symbolicas, materias; quibus, tanquam exquisitis flosculis, Sacrorum Oratorum Dictiones eleganter exornari possunt. Quia verò promiscuà conscripta fuerant; ut publicæ utilitati servirent, etiam hunc laborem accedente Superiorum hortatu, assumpsi; singula suis Titulis subjeci; & per modum Auctarii Polyantheorum Sacrorum nuper Typis editorum, annuente Superiorum Facultate, iisdem mandari feci. Si accuratis in Manuscripto meo citationibus typothetæ diligentia accesserit, eò charius hoc Opusculum Lectori futurum confido.

BARTHOLOMÆUS MAYER,
Soc. JESU.

INDEX ALPHABETICUS

TITULORUM, SIVE MATERIARUM,

QUÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR.

A.		Titulus VIII.	Titulus XIX.
Titulus I.		S. Bruno, & ejus Sacer	Consolatio. p. 60
Acedia.	pag. 1	Ordo. p. 26	Titulus XX.
Titulus II.		C.	Contemplatio. ibid.
Adventus Christi.	ibid.	Titulus I.	Titulus XXI.
Titulus III.		Caro. p. 28	Conversatio. p. 61
Æternitas.	p. 2	Titulus II.	Titulus XXII.
Titulus IV.		Caro Christi. p. 29	Conversio. ibid.
Amicus.	ibid.	Titulus III.	Titulus XXIII.
Titulus V.		Castitas. ibid.	Cor. p. 62
S. Andreas Apostol.	p. 3	Titulus IV.	<i>Varia.</i>
<i>Varia.</i>		Cella. Cellicola. p. 30	Titulus XXIV.
Titulus VI.		<i>Varia promiscuè.</i>	Corpus Christi Domini.
Angelus.	ibid.	Titulus V.	p. 63
Titulus VII.		Charitas. ibid.	Titulus XXV.
Anima secundum se. p. 4		<i>Varia.</i> p. 35	Correctio dura. ibid.
Titulus VIII.		Titulus VI.	Titulus XXVI.
Anima Sancta.	p. 6	Charitas DEI, & proxi-	Correctio lenis. ibid.
Titulus IX.		mi. ibid.	Titulus XXVII.
Anima peccatrix.	p. 8	Titulus VII.	Crux Christi Domini. ib.
<i>Varia de anima.</i>	p. 9	Christus Dominus. ibid.	<i>Varia de Cruce promiscuè.</i>
Titulus X.		Titulus VIII.	Titulus XXVIII. p. 65
Anima, & Caro.	p. 10	Christi Domini Incarna-	Cupiditas temporalium.
Titulus XI.		tio. p. 47	p. 66
Anti-Christus.	ibid.	<i>Varia.</i> p. 48	Titulus XXIX.
Titulus XII.		Titulus IX.	Cura Sæculi. p. 67
Apostoli.	ibid.	Christi Domini Nativitas	D.
Titulus XIII.		ibid.	Titulus I.
Aqua.	p. 13	<i>Varia.</i> p. 49	Damnatio. ibid.
Titulus XIV.		Titulus X.	Titulus II.
Avaritia. Avarus.	p. 14	Christi Domini Passio.	Desiderium. p. 68
<i>Varia de Avaritia.</i>	p. 15	ibid.	Titulus III.
Titulus XV.		Titulus XI.	Detractor. ibid.
S. Augustinus.	ibid.	Christi Domini Resurre-	Titulus IV.
		ctio. p. 52	Devotio. ibid.
B.		Titulus XII.	Titulus V.
Titulus I.		Christi Domini Ascensio.	DEUS. p. 69
Baptismus.	p. 17	p. 53	<i>Varia.</i>
Titulus II.		<i>Varia de Christo Domino</i>	Titulus VI.
Baptizatus.	p. 18	<i>promiscuè.</i>	Diabolus. p. 70
Titulus III.		Titulus XIII.	Titulus VII.
S. Basilius.	ibid.	Cogitationes. p. 54	Disciplina. p. 73
Titulus IV.		Titulus XIV.	Titulus VIII.
Beatitudo æterna.	ibid.	Concionator. p. 55	Discretio. ibid.
Titulus V.		Titulus XV.	Titulus IX.
Beatitudo temporalis.	p. 20	Concupiscentia Carnis.	Divinitas. p. 74
Titulus VI.		p. 57	Titulus X.
S. Benedictus, & ejus		Titulus XVI.	Divitiæ. Dives. ibid.
Sacer Ordo.	p. 22.	Confessio. p. 59	Titulus XI.
Titulus VII.		Titulus XVII.	Doctor. p. 75
S. Bernardus, & ejus		Conscientia. ibid.	Titulus XII.
Sacer Ordo.	p. 32	Titulus XVIII.	Doctrina. p. 76
		Consilium. p. 60	Titulus

Titulus XIII.		H.		Titulus XIX	
Doctrina Catechetica.		Titulus I.		Justus.	p.131
ibid.		Hæreticus.	p.105	L.	
Titulus XIV.		Titulus II.		Titulus I.	
Dolus.	p.75.lit.V.	Homo.	p.108	Lacrymæ.	ibid.
Titulus XV.		<i>Varia promiscuè.</i>	p.109	Titulus II.	
S. Dominicus, & ejus Sa-		Titulus III.		S. Laurentius.	p.32
cer Ordo.	ibid.	Humanitas Christi Do-		Titulus III.	
<i>Varia promiscuè. Ibid.</i>		mini.	p.111	Lex nova.	ibid.
Titulus XVI.		Titulus IV.		Titulus IV.	
Dona S. Spiritûs.	p.76	Humanum Genus.	ibid.	Lex vetus.	p.133
	lit.V.	Titulus V.		Titulus V.	
E.		Humilitas.	p.112	Lex Sacra.	ibid.
Titulus I.		<i>Varia promiscuè.</i>	p.113	Titulus VI.	
Ebrietas	pag.77	Titulus VI.		Lingva.	ibid.
Titulus II.		Hypocrisis.	p.114	Titulus VII.	
Ecclesia.	ibid.	I.		Luxuria. Luxuriosus.	p.
Titulus III.		Titulus I.		M.	134
Elcemofyna.	p.85	Jejunium.	p.115	Titulus I.	
<i>Alia.</i>	p.87	<i>Varia promiscuè.</i>	117	S. Maria Magdalena.	
Titulus IV.		Titulus II.			p.136
Evangelium.	p.88	S. Ignatius Loyola.	ibid.	Titulus II.	
Titulus V.		Titulus III.		Magister.	p.137
Evcharistia.	ibid.	Societas JESU à S. Igna-		Titulus III.	
<i>Varia.</i>	p.93	tio fundata.	p.118	Malus Homo.	ibid.
Titulus VI.		<i>Varia promiscuè.</i>	119	Titulus IV.	
Exemplum bonum.	p.93	Titulus IV.		Manus.	p.138
F.		Ignorantia.	p.120	Titulus V.	
Titulus I.		Titulus V.		Manus dextera.	ibid.
Fides.	ibid.	Innocentia.	ibid.	Titulus VI.	
Titulus II.		Titulus VI.		Mare.	p.139
Fides. Spes. Charitas.		Intellectus. seu Cognitio.		Titulus VII.	
	p.96		p.121	SS. Martyres.	ibid.
Titulus III.		Titulus VII.		Titulus VIII.	
Fideles.	p.97	Intellectus.	ibid.	Membra Christi D.	140
Titulus IV.		Titulus VIII.		<i>Aures.</i>	
Fortitudo.	p.98	Intentio bona.	p.122	<i>Brachia.</i>	
Titulus V.		<i>Alia.</i>	p.123	<i>Capilli.</i>	
Fragilitas.	p.99	Titulus IX.		<i>Caput.</i>	
Titulus VI.		Invidia.	ibid.	<i>Facies.</i>	
S. Franciscus Seraphicus	ibid.	Titulus X.		<i>Labia.</i>	
Titulus VII.		S. Joannes Baptista.	124	<i>Lingva.</i>	
S. Franciscus de Paula.		Titulus XI.		<i>Manus.</i>	
	p.100	S. Joannes Evangelista.	p.125	<i>Oculi.</i>	
G.		Titulus XII.		<i>Os.</i>	
Titulus I.		Job.	p.126	<i>Pedes.</i>	
Gaudium.	ibid.	Titulus XIII.		<i>Ubera.</i>	
Titulus II.		Ira.	p.127	<i>Uterus.</i>	
Gentilis populus.	ibid.	Titulus XIV.		Titulus IX.	
Titulus III.		Judæi.	ibid.	Membra Hominis.	p.142
Gloria vana.	p.102	Titulus XV.		<i>Aures.</i>	
Titulus IV.		Judiciaria potestas.	129	<i>Capilli.</i>	
Gratia DEI.	ibid.	Titulus XVI.		<i>Cor.</i>	
Titulus V.		Judicia DEI.	ibid.	<i>Caro. Corpus.</i>	
Gula.	p.104	Titulus XVII.		<i>Caput.</i>	
		Judicium extremû.	130	<i>Collum.</i>	
		Titulus XVIII.		<i>Dentes.</i>	
		Justitia.	ibid.	<i>Facies.</i>	
				<i>Lingva.</i>	
				<i>Manus.</i>	
				<i>Pedes.</i>	
				<i>Sensus.</i>	
				<i>Venter.</i>	
				Titulus	

Titulus X.	Titulus IV.	S.
Mens. p. 146	Pax. ibid.	Titulus I.
Titulus XI.	Titulus V.	Sacerdos. ibid.
Miraculum. ibid.	Peccator. p. 168	Titulus II.
Titulus XII.	<i>Alia.</i> p. 169	Sanctus. Sancti. p. 192
Misericordia. p. 147	Titulus VI.	Titulus III.
Titulus XIII.	Peccatum. p. 170	Sapientia. Sapiens. 196
Monasterium. p. 148	Titulus VII.	Titulus IV.
Titulus XIV.	Peccata septem Capi-	Sacra Scriptura. ibid.
Mors. ibid.	lia. p. 175	Titulus V.
Titulus XV.	<i>Alia promiscue.</i> 176	Societas mala, five So-
Mortificatio. p. 149	Titulus VIII.	cus malus. p. 198
Titulus XVI.	S. Petrus Apostol. p. 176	Titulus VI.
Mulier. ibid.	Titulus IX.	Spes. p. 199
<i>Varia.</i> p. 150.	Perfectio. p. 177	Titulus VII.
Titulus XVII.	Titulus X.	S. Spiritus. p. 200
Mulierum noxia Con-	Perfectus. ibid.	Titulus VIII.
versatio. ibid.	Titulus XI.	S. Stephanus. p. 201
Titulus XVIII.	Persecutio. p. 178	Titulus IX.
Mundus. p. 151	Titulus XII.	Superbia. Superbus. ib.
<i>Varia.</i> p. 152	Philosophia. p. 179	T.
Titulus XIX.	Titulus XIII.	Titulus I.
Mundani. ibid.	Philosophus. ibid.	Tentatio. p. 203
Titulus XX.	Titulus XIV.	Titulus II.
Munera. ibid.	Pietas. p. 180	S. Thomas de Aquino.
Titulus XXI.	Titulus XV.	p. 204
Myrrha. p. 153	Plebs. ibid.	Titulus III.
N.	Titulus XVI.	Timor DEI. p. 205
Titulus I.	Pœnitentia. ibid.	Titulus IV.
Negotiatio. ibid.	<i>Alia.</i> 182	Tribulatio. p. 206
Titulus II.	Titulus XVII.	<i>Alia.</i> p. 208
S. Norbertus. p. 154	Pontifex Summus. ibid.	Titulus V.
Titulus III.	Titulus XVIII.	SSS. Trinitas. p. 209
S. Norbertus, ejusdem	Præcepta DEI. p. 183	V.
Sacer Ordo Præmon-	Titulus XIX.	Titulus I.
stratensis. p. 156	Prædicatio. ibid.	Verbum. ibid.
O.	Titulus XX.	Titulus II.
Titulus I.	Prælatus. p. 184	Verbum DEI. p. 210
Obedientia. p. 157	Titulus XXI.	Titulus III.
Titulus II.	Princeps. ibid.	Veritas. p. 211
Oculus. p. 158	Titulus XXII.	Titulus IV.
Titulus III.	Princeps impius. p. 185	Vindicta Divina. ibid.
Obstinatio. ibid.	Titulus XXIII.	Titulus V.
Titulus IV.	Propheta. ibid.	Vinum. p. 212
Odium. p. 159	R.	Titulus VI.
Titulus V.	Titulus I.	Virgo Beatiss. Maria. ib.
Opera bona. p. 160	Ratio. ibid.	Titulus VII.
<i>Alia.</i> p. 162	Titulus II.	Virgo. Virginitas. 225
Titulus VI.	Regnum DEI. p. 186	Titulus VIII.
Oratio. ibid.	Titulus III.	Virtus. p. 226
P.	Religio. ibid.	Titulus IX.
Titulus I.	Titulus IV.	Vita. 231
Patientia. p. 164	Religiosus. ibid.	Titulus X.
Titulus II.	Titulus V.	Vita Activa, & Contem-
S. Paulus Apostol. p. 165	Religiosus indevotus.	plativa. p. 234
<i>Alia de S. Paulo.</i> 166	Titulus VI. 189	Titulus XI.
Titulus III.	Renovatio. ibid.	Vita bona. p. 235
Paupertas. p. 167	Titulus VII.	A.
	Rex. p. 190	



A.

TITULUS I. ACEDIA.



Donibesech comparatur ; de quo dicitur Judic. 1., quod amputavit manus, & pedes, septuaginta Regibus. S. Bonaventura diet. Sal. tit. 1. c. 7.

Afinus. Nota, quod diabolus, in quibus non invenit fidem Catholicam fortem, in illis sculpsit, & format, figuram asini, acediae. Id. ibid. tit. 10. c. 5.

Canis famelicus. Comparatur otiosus cani famelico. Id. 16. tit. 1. c. 7.

Campus incultus. Est otiosus sicut campus malè cultus ; in quo insurgunt vepres malarum tentationum. S. Vincentius Ferrerius Serm. 6. de acedia.

Diluvii aqua. Sicut diluvii aqua submersit Mundum, sic acedia suffocat otiosum. S. Bonavent. ibid.

Dæmon. Desidia Dæmon, qui etiam *meridianus* vocatur, dæmonum omnium gravissimus est. Evagrius ad Anatolium de octo vitiis cogitat. Est inter opera S. Joannis Damasceni impressa Parisiis 1577.

Febris quartana. Propter quadruplicem gradum peccati, scilicet cordis, oris, operis, & consuetudinis. S. Bonav. ib. in Prologo.

Febris hectica. Comparatur acedia febri hecticae, vel phthisicae, vel lassae, vel paralyti. Id. ib. tit. 1. c. 7.

Filiae acediae sunt quindecim : tepiditas, molities, somnolentia, otiositas, dilatio, tarditas, negligentia, imperseverantia, remissio, dissolutio, ignavia, indevotio, tristitia, tedium vitae, desperatio. Id. ib.

Lapis pollutus. Lapidis polluto exaequatus est piger. S. Antiochus de acedia hom. 36.

Le hargus. Comparatur otiosus - homini lethargico. S. Bonav. ib.

Luna. Septem planetae significant septem vitia - Luna Acediam, propter mutabilitatem, propter pigritiae frigiditatem. S. Thom. Aqu. Serm. 2. Dom. 10. Pent.

Mater desperationis. At quæ tandem est radix & mater desperationis ? ignavia inquam : imò quam quis haud ineptè nominaverit, non tantum radicem, sed vicissim illius quoque & parentem, & altricem. Quemadmodum tabes in cadavere gignit vermiculos, quæ ab illis iterum augetur ; ita & propemodum hoc loci. Nam ignavia desperationem parit ; ab ea mutuò & illa nutricatur : adeoque dum servant inter se execrabiles vices dandi, accipiendique ; confirmantur in potentiam haud mediocrem : alteram itaque rescindens, alteram, quæ consequitur, facili operâ conficiet. Nunquam enim non, qui torpescit, in desperationem proruet. S. Chrysostomus ep. 5. ad Theod. laps.

Morbus gravissimus. Cassianus apud S. Joann. Damascen. parallelor. l. 1. c. 23.

Nubes. Quemadmodum nubes multò aquæ humore concreta : ita Monachus spiritu agitatus Acediæ. S. Antioch. de Acedia hom. 26.

Paralysis. Typus est torporis, quò piger jacet in mollitie carnis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. aur. super Marci c. 2.

Salix. Monachus acediosus nihil dissimilis comperitur virgultis deserti. S. Antioch. cit. Acedia comparatur salicibus, quæ sunt arbores infructuosæ - sic acediosi faciunt umbram diabolo & refrigerium. S. Vincent. Ferr. de proprietatib. & comparat. vitiis. cap. 2.

Scholari negligenti acediosus comparatur. S. Bonav. cit.

Urtica rectè figurat Acediam. Id. ibid.

TITULUS II. ADVENTUS CHRISTI DOMINI.

A *Nnus tertius* Esther. 1. Rex Assuerus tertio annò imperii sui fecit grande convivium. Rex iste significat Christum, qui non primò, vel secundò annò, id est, an-

te Legem, vel sub Lege, sed tertio, id est, tempore Gratiae, fecit convivium. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 29.

Dies quintus. Judith. 6. Quinque dies spirituales venerunt ante adventum Christi. Primus dies fuit æterna Patris præordinatio. Secundus Patris facta promissio. Tertius in Lege ipsius præfiguratio. Quartus ipsius à Prophetis prædicatio. Quintus ipsa Christi Incarnatio. De istis quinque potest intelligi illud Judith: *In diebus quinque respiciat Dominus populum suum Israël.* S. Thom. l. 1, D. 25. Pent.

Iter primum in Galileam. Mysticè per hoc, quòd Jesus bis in Galileam accedit, binus Salvatoris adventus in Mundum ostenditur: primus quidem misericordiæ; ut vinò factò convivas exhilaret: secundus verò, ut filium reguli ad mortem penè deductum suscitaret, id est, populum Judæorum. Origen. tr. 18. in Joan.

Missio Jacob pro hædis. Gen. 27. Rebecca loquitur ad filium juniorem: *vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos;* præfigurans carneum Salvatoris adventum - quòd autem duos jubetur adferre, duorum populorum significatur assumptio. S. Isidor. c. 23. in Gen.

Pes. Per pedes, & incessionem, adventum ipsius, & præsentiam accipimus. S. Joan. Damasc. Orthod. fid. l. 1. c. 14. Pedes filii DEI incarnatio ejus intelligitur, quæ Divinitati subjecta est, sicut capiti pedes - Calceamenta Domini nostri Christi mysticè significant Incarnationem ejus - de qua dicit Ps. 107. *in Idumæam extendam calceamentum meum* - gressus filii DEI, adventus in Mundum, & regressus ejus ad Patrem. S. Hier. Summa de Essentia DEI. Hæc Summa invenitur in operib. S. Bonav. in fine Tomi secundi, eique adscripta est, prout ibi probatur.

Pluvia. Christus Dominus in primo adventu sicut pluvia in vellus Gedeon descendit cum humilitate: in secundo adventu autem videbunt Filium hominem venientem in nubibus cum virtute magna, & gloria. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Marci.

Processio Gedeonis ad bellum. Gedeon itaque ad prælium veniens Redemptoris nostri significat adventum; de quo scriptum est: *tollite portas Principes vestras,* ps. 23. - Gedeon namque interpretabatur circuiens in utero. S. Isid. c. 5. in Judices.

TITULUS III. ÆTERNITAS.

Æ S. Aptè æneus Serpens ligno suspensus est; ut Dominus & in serpente mortuus, & in ære significaretur æternus, S. Isid. c. 20. in Num.

Gemmea corona est æternitas. S. Thom. l. 1. in festo S. Stephani. Quadruplex corona dabitur Sanctis. Argentea: quia clarum est argentum; erit corporis claritas. Stellea: erit perfectà omnium Scientia. Gemmea erit in omnibus istis æternitas. S. Thom. l. 6. de mortuis.

Manè. Dicitur æternitas. Id. in ps. 5.

Murus Jerusalem. Muri coelestis Jerusalem sunt munimenta æternitatis, & immortalitatis; quam consecuti sunt Sancti per Christum. Id. in ps. 50.

Octava dies, est futuri sæculi tempus. S. Isid. c. 10. in Levit. Octonarius idcirco adhibetur; quia futuri ævi figuram gerit. S. Joan. Damasc. or. de transf. Dom.

TITULUS IV. AMICUS.

D *Extera.* Declinabit ad dexteram, per quam amici significantur - ad sinistram, inimicos - carnem brachii, id est consanguineos. S. Thom. in 9. Isaia.

Divitia. Nota, quòd fidelis amicus est pretiosissimum genus divitiarum. S. Thom. in l. 2. de consol. Phil. Boëtii, pro sam. 8.

Fons. Amicitia est fons omnium bonorum, omniumque donorum; quæ nobis à munificentia supercoelesti proveniunt. S. Bernardus Opusc. seu tract. de charit. c. 12.

Gloria. Amicitia est divitibus pro gloria, pauperibus pro censu, exulibus pro patria, imbecillis pro virtute, ægrotis pro medicina, mortuis pro vita. Cassiodorus Prolog. lib. de amicitia, apud Lobbet. in Glor. Patr. de S. Franc. Assis.

Manus. Manum nostram appellat necessarium amicum V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 9. c. Marci. *Si autem manus tua scandalizat te.* Matth. 18. Non de membris corporalibus hoc dicit, sed de amicis, quos in ordine necessariorum membrorum habemus. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth. In manu, & pede, amici designantur necessarii: in manu, propter opera; in pede propter discursum. Haymo homil. in Festo S. Michael. Arch.

Oculus dicitur Amicus. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci. Per oculum, amicum utilem, & consiliarium intellige, Haymo cit.

Pes amicus dicitur, propter ministerium discursus. V. Beda cit.

Ubera nostra, quibus à Domino lactamur, sunt prosperitas temporalium, & solatium amicorum. Quando videt Deus, quòd homines confidunt nimium in his, & alliciuntur ab his; subtrahit ea, & ponit amaritu-

dinem; ut ponant in solo DEO spem suam S. Thom. in ps. 30.

Hierundo. Æstate ad nos advolat, hyeme verò avolat. Ita infidus amicus. Plinius l. 10. c. 14.

TITULUS V. S. ANDREAS APOST.

Tuba ea (est S. Andreas;) quam ut Christus moliretur, cruce quasi malleò, Evangelio quasi incude, quasi igne spiritu, novò ac veteri Testamento, quasi ausim dicere, usus est foliis. Hesychius Presb. Jeros. or. in S. Andream.

Varia.

Andreas secundum Hebræam etymologiam interpretatur *decorus*, sive *respondens*: sermone autem Græco *virilis* appellatur. S. Isid. Origin. l. 7. c. 9. Andreas interpretatur *Fortitudo*. S. Thom. in 4. Matth.

Fundamentum secundum Sapphirus congruit S. Andree. Weberus Itin. coel. p. 3. diff. 1.

Quasi columna primum affixus est in Ecclesia, & ante Petrum Petrus, fundamentique fundamentum; primitiarum fuit principium - eam aperiens januam (Christum) quam fortassis non erat ingressus &c. Hesychius ib. Est propheta, quando dixit: venite & videbitis. Idem ib. Ubinam manes (Christe) inquit Andreas; ut in Aula Domini janitor fiam - Andreas est benefactor Petri. Id. ib.

TITULUS VI. ANGELUS.

Adjuutores Angeli sunt nostri invicti. S. Thom. in Apoc. c. 12. *Amici* sunt nostri. Id. in Cant. 6.

Amici omnium regis. Sophronius Archi-Ep. Hieros. Encom. de Sanct. Angelis.

Apostoli. Vos estis Apostoli, Prædicatores, & Prophetæ, & Evangelistæ, & rerum divinarum interpretes. Id. ib.

Aqua. Firmamentum in Ecclesia scripturæ divinæ intelliguntur, quia cælum plicabitur sicut liber. Aquas quasdam, quæ sunt Angeli, posuit supra firmamentum: quia Angeli non egent scripturis. S. Isid. Hispal. c. 2. in Gen.

Architecti triumphantis Ecclesiæ sunt. Hermas discipulus S. Pauli l. 1. visione 3.

Arma DEI Angeli dicuntur; quibus utitur ad pugnandum contra malos. S. Thom. in ps. 34.

Cardinales Christi. Considerate, quia ibi (in templo) est Papa Jesus, Cardinales Angeli. Quapropter debetis devotè, & compositè stare in choro, quomodo staretis, si rex, vel Papa esset in vesperis. S. Vincent. Ferrer. Serm. 7. Dom. in Albis.

Cælum. Dicuntur Angeli cælum, propter omnimodam incorruptionem, & naturæ suæ puritatem: nihil enim habent corpulentiae - quantitate sunt maximæ, non per dimensionem, sed per virtutem, & potestatem - qualitate sunt lucidi sicut cæli, per scientiæ, & sapientiæ claritatem - figuratione sunt Sphærici per continuationis contemplationem - affectus angelicus circulariter mo-

vetur in DEum, & de DEO in proximum per dilectionem; & iterum à proximo movetur in DEum per dilectionis extensionem. Apoc. 7. *Stabant in circuitu.* &c. S. Bonav. opusc. Eccl. hierar. p. 4. c. 1.

Creatio Angelorum. Creare potest dici seminare - Cogita, quòd totus Mundus quasi sit unus campus; quem DEus seminavit. Et primò seminavit in cælo novem sulcos, id est, ordines Angelorum de puro semine, scilicet substantiis spiritualibus - sed aliud semen cecidit secus viam - hoc semen fuit Lucifer. quia cecidit secus viam, id est, DEum. S. Vinc. Ferr. serm. 4. Dom. Sexages.

Defensores nostri. Adversarius iste Matth. 5. bonus Angelus est, qui in malis nobis obstitit. S. Bonav. ser. de S. Michaële.

Dij quandoque dicuntur ipsi Angeli. S. Thom. in Prologo Exposit. sup. ep. ad Hebr. propter abundantissimam refulgentiam divinæ charitatis. Deos vocat, S. Dionys. Areopag. coel. hier. c. 2. *Videbitur DEus Deorum*, id est Angelorum, in Sion, ps. 83. S. Vinc. Ferrer. 3. D. 1. Adv.

Exercitus innumerus sunt Angeli. Sophronius cit.

Interpretes Divini silentii, & tanquam præclara lumina; quæ in adytis latentem indicant. S. Dion. Areop. c. 4. de divin. nom. *Flores Mundi* istius sunt: quia eorum claritatibus Mundus ornatur, & bonum odorem Sanctificationis aspirant. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Luna. Hodie illuminatur terra lumine solis

solis, lumine lunæ, & Stellarum. Sol Christus. Luna Angelus, Stellæ Maria; quæ Stellæ interpretantur. S. Thom. Aqu. Serm. in festo Paschali.

Lux. Vidit DEUS lucem quod esset bona. Gen. 1. id est, naturam Angelicam. Id. in festo omn. Sanct.

Maceria. Per Maceriam Cant. 1. significatur angelicum præsidium - In caverna ergo maceriæ moratur (Ecclesia) quæ præsidio Angelorum undique circumdatur. Id. in Cant. c. 2.

Messores. Qui seminat bonum semen, Filius est hominis; ager autem est Mundus: bonum verò semen hi sunt filii regni, - messores autem Angeli sunt. S. Greg. Magn. homil. 12. in Evang.

Ministeriales Salutis nostræ. S. Cyprian. ad Cornelium Papam.

Mons. Angeli sunt montes. S. Thom. in c. 6. Apoc.

Musici DEI. Sophron. cit.

Naves, nauta. Sophron. cit.

Nubes. S. Dion. Areop. ext. hier. cap. 15. §. 7.

Oves. S. August. in ps. 8.

Paranymphus. Angelus Custos fidelis est inter animam, & DEum paranymphus; non suam, sed Domini, quærens gratiam. S. Bernardus Serm. 31. in Cant.

Rectores septem Ecclesiarum Angelos vocat. S. Bonav. Serm. de S. Michael.

Reges, Duces, Nobiles Barones Paradisi, associant eam (animam) & ducunt ad cælum. S. Vinc. Ferrer. Serm. 4. in Epiph.

Stellamatinam. Apoc. 2. est Angelus Custos. In fine, quando homo est in articulo mortis, DEus mittit stellam matutinam, id est, Angelum; qui ducit animam ad Christum, sicut stella, Matth. 2. S. Vinc. Ferrer. Serm. 1. in Epiph.

Templum DEI. O felix Alleluja in cælo! ubi templum DEI Angeli sunt. S. August. Serm. 18. de Alleluja.

TITULUS VII. ANIMA SECUNDUM SE.

Adolescentula Cant. 6. sunt Animæ. S. Thom. hic.

Ager. Homo, qui seminat in agro suo granum Sinapis, à plerisque Salvator intelligitur, qui in animis Credentium seminat. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. aur. sup. Matth. c. 13. Thesauri nomine Spiritualiter cœlestis patriæ amorem intelligere debemus - ager, in quo thesaurus absconditus invenitur, nos sumus: si tamen in nobis manet cœleste desiderium. Haymo hom. in festo Virginis.

Agnicola sum ovilis tui errabunda: converte me in caulam tuam Domine. S. Ephr. Serm. in mulier. peccatric.

Aureum, argenteum vas. In auro, & argento, ac veste Egyptiorum, significatæ sunt doctrinæ - sive animæ pretiosæ, tanquam vasa argentea, & aurea, cum suis utique corporibus, quæ vestes significant. S. Isid. Hispal. c. 16. in Exod.

Bethlehem, omnis anima fidelis est. S. Ambros. l. 5. ep. 18.

Camera, anima nostra est. S. Thom. serm. 2. in festo S. Thomæ.

Cannabis. Quemadmodum cannabis, ac lini species, non est idonea, ut ex eo fila subtilissima fiant, nisi diutius elaboretur - sic & anima Deo devota multas tentationes subiens purior ad spirituale humilitatis opificium redditur - Quemadmodum enim vas recens confectum, igneque non probatum, humanis inidoneum est usibus: aut sicut infans ad res mundi tractandas ineptus est - ita etiam animæ, si divinæ gratiæ sint effectæ participes, dum nutriuntur dulcedine Spiritus, necdum variis, probatæ tentationi-

bus - nondum idoneæ ad regnum. S. Ephrem Tomo 1. de patientia.

Civitas est: cujus rex intellectus. Aponius l. 4. Com. in Cant.

Filiæ. Gentiles quidam dixerunt animas, maximi Regis filias. Arnobius contra Gentes l. 2. in medio. Filia Regis æterni. S. Vinc. Ferr. 5. de In.

Imago sanctissimæ Trinitatis. Ità fuse probat S. Thom. opusc. de dilectione 16. aliàs 61. gradu 10. SSS. Trinitatis impar imago est humana mens; sed tamen imago. S. Aug. l. 10. de Trinit. c. 12. ibid. c. 11. docet, in eo consistere imaginem; quia anima una habet memoriam, intellectum & voluntatem.

Infans. Vide superius Cannabis.

Hospes corporis. Nobilem hospitem habes o caro! nobilem valde; & tota salus tua pendet de ejus salute. Da honorem hospiti tanto - diligenter attende, quid hospitis hujus tibi præsentia largiatur: ipse enim est, qui tribuit oculis visum - Denique discessus ejus probat, quid præsentia conferebat: protinus enim animâ discedente lingua silebit. Quæso te, quis rusticus, si forte nobilis & præpotens quispiam apud eum voluerit hospitari, non libenter in angulo Domus suæ accubabit cedens hospiti suo locum, sicut dignum est, potiorum? dic hospiti tuo: quia recordabitur Dominus tui, & restituet te, in gradum pristinum; & tu memento mei. Gen. 40. S. Bernard. l. 6. in adv. Dom.

Lucerna. Mens hominis est quasi lucerna DEI accensa divino lumine S. Thom. in ps. 17. Lucerna in nobis est intellectualis natura. S. Chrysost.

Luna. Comparatur Lunæ nocte splendenti:

denti : sicut enim anima se convertens lucet bono exemplō. S. Greg. M. Exposit. in Cant. cap. 6.

Lux. Anima est Corpori, quod Lux lucernæ, & Sol Mundo. Lobbetius q. 3. de S. Philipp. Nerio, §. 3.

Mulier inclinata ad terram Lucæ 13. quæ non poterat sursum respicere, significat animam merito corruptionis originalis culpâ allectam ad terrena, propter pronitatem ad malum. S. Bonaventura S. 1. D. 2. Adv. Hæc mulier sanatur in Sabbatho : quia in altera vita quietis primum perfectè anima liberabitur ab omni vinculo concupiscentiæ, à peccato originali in homine relictæ. Idem ib.

Nauta. Caro nostra est navis, & Spiritus est nauta. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 9.

Navicula. S. August. de temp. l. 67. Navistrium cooperturarum est quævis anima - in qua tres sunt potentiæ quasi tres cooperturæ, scilicet memoria præteritorum, intelligentia præsentium, voluntas futurorum. S. Vinc. Ferr. l. 4. de omn. Sanct.

Neglectus anime. At tu quidem in tonstrino residens, & cæsariem detondens adhibito etiam speculō multo cum studio, summaque cura, æqualitatem consideras, & nitorem capilli - animæ verò nostræ, quæ non solum deformis est, verum etiam ferarum, omnino conformis; & quæ scylla aliqua, vel chimæra (ut fabula celebrat) effecta est; nihil pensi habemus : cum tamen hinc quoque speculum paratum sit spirituale; & longè illò utilius speculō, longèque lucidius. - Hoc autem est, virorum memoria Sanctorum, & beatæ illorum conversationis historia, & generaliter Divinarum lectio scripturarum, positaque à DEO leges. S. Chrysost. hom. 4. in Matth.

Nobilis Domicella, anima nostra est. - Stat innixa ad parietem, scilicet fidem Christianam : quia sicut paries sustinet, & impedit visum; ita fides Christiana est appodiamantum Christiani. S. Vinc. Ferr. l. de S. Antonio Abb.

Numisma. Nummus est anima, quem Dominus maximè in morte examinat, ut imaginem suam quærat. S. Bonav. l. 2. D. 22. Pent.

Oculus. Oculus hominis non illuminatur à Sole, nisi habeat directam operationem ad illum : ita anima, si debet recipere lumen Divinum, debet habere directum aspectum ad DEUM. S. Thom. in Psal. 6.

Ostium est duarum valvarum, cupiditatis scilicet, & timoris : per hæc duo omnia intrant in hominem. S. Augustin. Enarr. in Psal. 141.

Oleum. In Lucerna oleum, in corpore Anima. Pierius l. 46.

Ovis. Illa anima est quasi ovis; quæ ad modum ovis innocentis nulla habet arma ad impugnandum; non cornua superbiæ, non calces violentiæ, non dentes crudelitatis, non ungues rapacitatis, non venenum malignitatis. S. Bonav. l. 1. D. 2. Pasch.

Palma. Anima decenter palmæ comparatur. S. Greg. M. in Cant. c. 7. Palma angusta est inferius, & superius lata : sic anima, quæ vult ascendere ad DEUM, debet esse stricta ad voluptates terrenas, &c. S. Vinc. Ferr. l. 1. D. Palmar.

Paradisus DEI anima hominis est. S. Thom. opusc. de Sacr. Alt. c. 31.

Pastor. Duos Pastores quos dixit, spiritus, & anima intelliguntur; terra autem homo ipse est. Arnobius Annot. cap. 15. in Matth.

Paterfamilias iste (Matth. 24.) noster est animus. Maymo hom. in festo Ep. non Conf.

Plaustrum. Quid plaustri nomine, nisi unaquæque uniuscujusque fidelis anima designatur? cujus profectò plaustri rotæ sunt utrumque testamentum. S. Greg. l. 3. c. 4. in cap. 1. Reg.

Pretiosa res anima est. Arnobius contra Gentes l. 1. in fine.

Pupilla oculi dicitur anima : quia sicut pupilla, quæ est in medio oculi, circumdatur multis pellibus ad defensiones; & homo opponit manum, & ferè omne, quod habet, ne lædatur : sic debet homo facere pro anima. Quid enim prodest homini &c. Marci 16. Custodi me ut pupillam oculi, id est, ut Christum. S. Thom. in ps. 16.

Rectrix. Animam fecit Rectricem corporis. S. August. de actis cum Felice Manich. l. 2. c. 18.

Sedes Sapientia anima est. S. Bernard. de Charit. c. 35.

Sol. Eam cum Sole comparat Nemesis c. 3. de junct. an. & corp. Anima est corpori, quod lux lucernæ, & Sol in Mundo. Lobbet. de S. Philipp. Ner. §. 3. Anima de se in quantum est ad imaginem DEI, est pulchrior Sole. S. Vinc. Ferr. l. 1. de S. Joan. B.

Speculum. S. Dion. Areop. de Eccl. hier. c. 3. vocat animas Sanctorum Specula. Rationem dat S. Maximus sup. id cap. dicens : Specula vocat animas Sanctorum, utpote Divinæ lucis capaces.

Sitis. Ipsum desiderium sitis est animæ. S. August. in ps. 54.

Somnus animæ est oblivisci DEUM suum. Id. ib.

Tabernaculum. Cortinas tabernaculi, id est, ornatus animæ facies de bysso retorta, id est, de operibus poenitentiae, jejuniis, orationibus, afflictionibus &c. S. Thom. opusc. de Sacr. Alt. c. 15.

Terra. Appendit terram super nihilum, id est, animam, super humilitatis fundamentum. S. Bonav. diet. sal. tit. 7. c. 1.

Templum. Dicitur anima templum DEI, quia in templo DEUS adoratur : similiter in anima fidei. Matth. 6. intra in cubiculum tuum, id est, secreta animæ tuæ, &c. Item ibi offeruntur sacrificia; similiter in anima fidei. Ps. 50. Sacrificium DEO Spiritus contribulatus - Item, quia eam DEUS Sanctificat,

ctificat, & in eam descendit, sicut in templum. S. Thom. in ps. 10.

Theaurus est anima, & ingens quidem. Lobbet. cit. §. 7.

Ventus. Subtilitate ventorum in sacro eloquio animæ designantur. S. Greg. M. sup. illud Job: fecit ventis pondus. l. 19. mor. cap. 4.

Vinea est anima, fides vitis, virtutes palmites, botri opera, devotio vinum. S. Bernard. s. 30. in Cant.

Virgultum. Per virgultum agri invisibilem Creaturam demonstrat intelligi, sicut est anima. Dictum autem est virgultum propter vigorem vitæ, herba propter eandem vitam nunquam marcescentem. S. Isidorus Hispal. c. 3. in Gen.

Vita Corporis anima, vita animæ DEus est. Isidorus l. 1. de summo bono.

Voluntas. Oculus est ratio, anima voluntas, venter memoria. S. Thom. l. 3. D. 6. Pent.

TITULUS VIII. ANIMA SANCTA.

A *Adolescentula*. Adolescentulæ dicuntur animæ electorum - quia quò majoris fragilitatis sibi consciæ sunt, eò amplius diligunt Christum. S. Thom. in Cant. 1. Quid per Adolenscentulas, nisi animæ sanctæ designantur? S. Gregor. M. in Cant. 1. Adolenscentulæ electorum animæ gratiâ baptismatis renovatæ sunt. S. Isidor. Hispal. in 1. Cant.

Agricultura Monachi, anima bona Evangelicè fructificans. S. Ephrem. Paræn. 1.

Altare DEI. Quid est Altare DEI, nisi mens bene viventium? - Ubi ex mœrore compunctionis ignis ardet, & caro consumitur. S. Greg. hom. 22. in Ezech.

Amica Christi. Propter fidem Christus Sponsam suam (id est, animam sanctam) amicam vocat: sine fide enim impossibile est placere DEO. S. Greg. M. in Cant. cap. 2. Amica fit agnoscendo DEUM; formosa, Christi humilitatem servando; columba, nihil de terrenis cupiditatibus requirendo. Aponius l. 4. Com. in Cant.

Areola. Per areolam (de qua Cant. 6.) anima cujusque fidelis intelligitur. S. Thom. in Cant. c. 6.

Arca Noë. est anima sancta tricamerata fide, spe, charitate. S. Bonav. in ps. 76.

Arca Testamenti. Quid est mens justī, nisi arca Testamenti? quæ gestata à bobus calcitrantibus inclinatur: quia nunquam etiam qui benè præest, dum subjectorum populorum confusione concutitur, ad dispensationis condescensionem ex sola dilectione promovetur: sed inclinatio fortitudinis casus putatur imperitis. S. Greg. mor. l. 5. c. 10.

Arida est anima sitiens DEUM. S. Isidor. c. 2. in Gen.

Aurora, mens justī est; quæ peccati sui tenebras deferens ad lucem jam erumpit æternitatis. S. Greg. mor. l. 16. c. 29.

Carbo igneus, niger non est; imò candens, & lucidus: sed quando extinguitur, niger efficitur. Sic anima amore DEI ignita, & pulchra, & lucida est. Ezech. 1. *Aspectus eorum quasi ignis carbonum ardentium*. S. Bonav. s. 2. in Coena Domini.

Columba Noëtica. Columba, quæ non inveniebat, ubi requiesceret pes ejus, Gen. 8. rediit ad arcam. Sic debet anima, non inveniens requiem mentis foris, redire ad conscientiam interiùs. Id. s. 2. in Epiph. Dom.

Convallis. Convalles significant humiles mentes, quorum lilium Christus est. S. Tho. in 2. Cant.

Cella vinaria debet esse anima nostra, ignisque divini receptaculum. S. Bernard. opusc. de Char. c. 40.

Cera. Per puerum, (de quo 4. Reg. 4.) fidelis anima, per Eliseum Dominus figuratur: qui sicut sigillum ceræ, sic se conjungit animæ; oculos suos super oculos ejus ponit; quia intellectum illuminat: carnem calefacit; quia affectum charitate inflamat: os super os ponit, quia gustum memoriæ dulcedine spirituali delectat: manus super manus ponit; quia in bono opere usque in finem conservat; & sic totum hominem perficit. S. Thom. opusc. de Sacr. Alt. c. 22.

Civitas. Moraliter civitas anima, plena populò bonarum affectionum, domina gentium, vitiorum; princeps provinciarum, sensuum; desolata bonorum suffragiis; vidua sponsi amplexibus; sub tributo vitiorum. S. Thom. in 1. Thren. Jer. Hæc est, quæ ædificatur ut civitas: hanc civitatem non ædificat avaritia, sed destruit; non ædificat libido, sed exurit, atque incendit; Vis tamen ædificare civitatem? *melius est exiguum cum DEI timore*. Prov. 15. S. Ambros. l. 7. epist. 44. Sicut Jerusalem dicitur ædificata sicut civitas; ita sunt animæ pacificæ. Id. l. 8. in Luc. Nota, quia anima est civitas summi Regis - sed Ismaelitæ - obsident hanc, id est, diaboli. S. Bonav. in ps. 118.

Cibus DEI. Quid autem animas hominum, nisi cibum Domini dixerimus? quæ ad hoc sunt conditæ, ut in ejus corpus trahantur. S. Greg. hom. 17. in Evang.

Cælum. Spiritualiter sanctas animas cœli nomine significat; & terræ, peccatrices. S. Aug. de Ser. Domini in monte L. 1. c. 17. Cælum est anima justī. S. Thom. in c. 8. Apoc.

Collis, mons. In thure sancta devotio orationum

tionum accipitur : mons ergo myrrhæ, & collis thuris, sunt excelsæ animæ Sanctorum per contemplationem. S. Thom. in c. 4. Cant.

Columba. Fidelis anima habet quatuor pennas, scilicet timorem, poenitentiam, spem, & amorem. Lobbet. Glor. Patriarch. q. 2. de S. Brunone.

Currus DEI. Sanctæ animæ currus nomine intelliguntur. B. Paulus Diaconus tom. 15. Bibl. PP. Parisiis, 654. Anima currus est DEI, ut ira ejus, & libido, & timor, & omnes sæculares concupiscentiæ refrænentur. S. Ambr. ser. 2. in ps. 118.

Domus DEI, mens est, & conscientia fidelium. V. Beda apud S. Thom. in Cat. aur. sup. 11. Marci.

Equitatus Cant. 1. Nec miraberis, unam animam equitatis multitudini similatam : *equitatus meo.* &c. ; si advertas, quantæ in ipsa una, quæ tam sancta anima sit, virtutum acies habeantur ; quanta in affectionibus ordinatio - aut si tibi non placet ; noveris, hujusmodi animam nunquam esse sine Angelorum custodia - Ergo Angelicis fultamini-steriis, & superno stipata agmine, sponsa incensens similis est equitatus Domini : illi utique (populo Israël) qui quondam in curribus Pharaonis tam stupendo divini adjutorii miraculo triumphavit. S. Bernard. s. 39. in Cant.

Ficus DEI, est anima sancta Joan. 1. hujus cortex est humilitas ; decorticatur, dum humilitate spoliatur : albi fiunt rami ejus ; quia ostensa ejus opera humanis oculis candelantur ; sed & arescunt. S. Greg. mor. l. 8. c. 37.

Filia Regis, est anima fidelis. ps. 44. S. Bonav. diet. sal. tit. 5. c. 1. Filia principis. Ratio illius est : quia sicut filia principis in die nuptiarum vadit coram sponso notabiliter associata Baronibus, militibus, & scutiferis : sic anima bona, & sancta, Angelis. Autoritas : *quid videbis in Sunamitide, nisi choros castrorum.* Cant. 7. Nota : Sunamitis interpretatur mortificata. S. Vincent. Ferr. s. 3. D. 1. Adv. Animæ sunt filiae Jerusalem. S. Isid. Hispal. in 1. Cant.

Ferrum ignitum. Sicut ferrum ignitum est tractabile ; ita anima charitate plena. S. Bonav. diet. sal. tit. 5. c. 2.

Framea ps. 34. Potest intelligi, vel vindicta DEI, vel anima Christi, vel quilibet justus, qui sunt gladius DEI contra malos. S. Thom. in ps. 35.

Habitatio DEI. Anima viri justii, & virtuosii, est habitatio DEI ; locus gaudii, locus lucis, & locus ordinati amoris. S. Bonav. cit. tit. 5, c. 1.

Hortus. Unaquæque sancta anima hortus conclusus esse intelligitur. S. Greg. in cap. 4. Cant.

Jerusalem nostram animam dicimus ; si tamen rex pacificus requiescit in ea. Arnobius in ps. 64.

Lapis politus. Ad cujus (coelestis templi)

ædificationem Electorum animæ, quasi quidam expoliti lapides, deferuntur. S. Isid. Hispal. Com. in 3. Reg. 2.

Lignum. Quemadmodum lignum plantatum secus decursus aquarum ; ita etiam anima divinæ Scripturæ fluentis irrigata saginatur ; fructumque tempestivum, id est, rectam fidem profert ; ac perpetuo virentibus foliis, id est, DEO gratis actionibus exornatur. S. Joan. Damasc. Orthodox. fid. l. 4. c. 18.

Lilium. Lilium, quamvis pungatur à spinis, candorem tamen retinet, fortio-rem emittens odorem, quam si non pungatur. Sic anima sponsa DEI, quamvis pungatur ; candorem bonæ conscientiae, & bonæ famæ odorem servare conatur. S. Albertus M. parad. an. c. 4. de Patientia. Lilia, sanctæ sunt animæ. S. Thom. in c. 4. Cant. Quid per lilia, nisi mundæ animæ designantur ? S. Greg. M. in cap. 2. Cant. Lilia sunt animæ beatæ, & castæ. S. Thom. opusc. de Sacr. Alt. cap. 3.

Luna. Comparatur Lunæ nocte splendenti : sic enim anima se convertens vivit bono exemplò. S. Greg. in Cant. c. 2. Animam S. Engelberti M. & Archiep. Colon. vidit S. Hermannus in specie Lunæ ad Cœlum ire. Author vitæ S. Hermannii c. 30.

Margarita. Anima sancta, in hac vita est velut margarita in sterquilinio. S. Greg. hom. 40. in Evang.

Mons. Exultate montes, hoc est, ratione præditæ naturæ ; quæque ad spiritualis contemplationis fastigium assurgitis. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V. Montes excelsæ animæ sunt, colles parvulæ sunt. S. August. tr. 1. in Joan.

Murus. DEI Murus, est anima sancti. Habet & Ecclesia muros suos ; quæ jam perfectior dicit : *ego civitas munita.* S. Ambros. s. 2. in ps. 118.

Myrrha. Per has ergo arbores (myrrham & aloë) designantur carnis continentia, & castimonia ; nam putredo luxuriam solet designare - In horto ergo Ecclesiæ sunt myrrha & aloë, hoc est, mentes castæ. S. Thom. in cap. 4. Cant.

Naves Tharsis, animæ piæ sunt, ferentes Salomoni ad templum necessaria. S. Ambr. Enarrat. in ps. 1.

Palma. Significat animam cujusque fidelis, quæ memor est Domini ; qui dicit Joann. 16. *Ego vici Mundum.* S. Thom. in c. 7. Cant. Palma angusta est inferius, & superius lata : sic anima, quæ vult ascendere ad Deum, debet esse stricta ad voluptates terrenas. S. Vinc. Ferr. s. 1. Dom. Palmar.

Ramus. Sicut ramus, in quo pendet fructus ; & sicut spica plena grano : sic anima humilis, quæ est onusta fructibus bonorum operum - & plena grani virtutum. S. Bonav. diet. sal. tit. 7. c. 1.

Rebecca. Nota, quod per Rebeccam potest mysticè intelligi quælibet anima, Christo

filio DEI Patris desponsata, per intermediam procurationem Angelorum. S. Thom. in c. 24. Gen.

Regina. Quid per Reginas Cant. 6. nisi Sanctorum animæ designantur? S. Greg. in c. 6. Cant. Reginae, id est, justorum animæ beatam te dixerunt (Mariam.) S. Joannes Damasc. or. 1. de dormit. B. V.

Sedes DEI, anima justus est. Sap. 1. & 2. Sedes mentes justorum sunt, in quibus Christus quiescit. S. Thom. in c. 4. Apoc.

Sepulchrum Christi, anima fidelis est. Drogo Ost. f. de Pass. Dom.

Sindon. Sindone mundâ involvit Iesum, quin purâ mente eum suscipit. Glossa. In tribus verò, quæ perducunt corporale linteum ad candorem, intelliguntur tria, quæ faciunt ad nostram mundificationem. 1. Enim lavatur, 2. torquetur, 3. exsiccatur - 1. debet lavari per aquam lacrymarum; 2. per opera poenitentiae torqueri; &c. - De primo Ex. 30. *Lavabunt Aaron, & filius ejus manus, & pedes,* id est, opera, & cogitationes, aquâ compunctionis, & confessionis. ps. 31. *Lavabo lectum meum,* id est, conscientiam meam. De secundo Ex. 26. *Cortinas tabernaculi,* id est, ornatus animæ, *facies de bysso retorta,* id est, de operibus poenitentiae, jejunii, orationibus, afflictionibus, &c. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 15.

Sion. Sit ergo Sion anima nostra; ut debeat hymnum in ea dici. Arnob. in ps. 64.

Sole amicta. Anima contemplativa est mulier bona amicta Sole. S. Bonav. opusc. lum. Eccl. f. 22.

Superliminare. Ex. 12. significat mentem fidelis. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 30.

Templum, est anima justa; in qua Deus per gratiam. S. Thom. in ps. 17.

Vas tabernaculi. Quid per vasa tabernaculi, nisi fidelium animæ designantur. S. Isid. Hispal. in Num. c. 6.

Virgula fumi, anima sancta Deum amans: gracilis est, & delicata, disciplinis Spiritus Sancti extenuata; non habens grossitudinem carnalium desideriorum. S. Thom. in c. 3. Cant.

Virgines quinque sapientes, omnes animæ sanctæ intelliguntur. S. Isidor. alleg. novi Testam.

Volatilia cæli. Facta sunt & volatilia; id est animæ sanctæ ad superna volantes. Id. c. 2. in Gen. In istis etiam (ramis Apostolis) volucres requiescunt. quia sanctæ animæ, quæ quibusdam virtutum pennis à terrena cogitatione se sublevant, in eorum dictis, atque consolationibus, ab hujusmodi fatigatione vitæ respirant. S. Greg. l. 19. mor. c. 1.

Urna aurea, cor nostrum, quæ suscipit Christum, debet esse. S. Thom. cit. c. 15.

TITULUS IX. ANIMA PECCATRIX.

A Byssus dicitur cor peccatoris, peccati caligine tenebrosus; cujus angelus est diabolus. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Ænea olla. Ezech. 24. Sermo divinus æneæ ollæ peccatricem animam comparat. S. August. hom. 16.

Agnicola sum ovilis tui errabunda; converte me in caulam tuam Domine. S. Ephr. f. in mulier. peccatr.

Aranea. Tela araneæ est fragilis; ita cogitationes peccatorum sunt vanæ. S. Thom. in ps. 38.

Arida manus. Homo habens manum aridam significat animam minimè operibus fructuosam. S. Isid. Hispal. in alleg. novi Testam.

Babylon, Civitas Babylonis quælibet anima (vana) S. Thom. in Is. 24.

Civitas. Moraliter civitas anima, plena populò bonarum affectionum; domina gentium, vitiorum; princeps provinciarum, sensuum; desolata bonorum suffragiis; vidua sponsi amplexibus; sub tributo vitiorum. S. Thom. in 1. Thren.

Columba tua ego sum - rapta ab accipitre calidissimo, atque sævissimo; ait anima peccatrix, & convertens se, apud S. Ephrem. f. in mulier peccatr.

Dæmoniaca Matth. 15. Moraliter per istam

dæmoniacam intelligitur anima peccatrix. S. Thom. f. 2. D. 2. Quadrag. Si quis habet conscientiam alicujus vitii sorde pollutam, filiam habet malè à dæmonio vexatam. Rabanus.

Dina, ut mulieres videat extraneæ regionis, egreditur, quando unaquæque mens extra ordinem proprium evagatur; quam Sichem princeps terræ opprimit. S. Isidor. Hispal. c. 28. in Gen.

Drachma. Mulier, quæ perditam reperit drachmam, Ecclesia est; per drachmam anima peccatrix intelligitur. Id. in alleg. novi Testam.

Filia diaboli, violatrix templi Spiritus Sancti, quid de te dicam? Ità alloquitur animam peccatricem Goffrid. Abb. Vindocinensis Opusc. 15.

Imago, quam Deus depinxit, est anima, ad similitudinem suam - sed peccator superinducit maculam peccati. S. Vinc. Ferr. f. de S. Joan. ante port. lat.

Infernus anima peccatoris dicitur. S. Bonav. diet. sal. tit. 5. c. 1.

Judas. Moraliter anima, quæ DEUM confiteri debet, migravit ad vitia, inter gentes vitia, vel dæmones. S. Thom. in 1. Thren.

Locustæ accipiendæ sunt tanquam vagæ , & salientes animæ in sæculi voluptates. S. Isid. Hispal. c. 14. in Ex.

Meretrix est , quæ ad se recipit dæmones. Id. Comment. in Levit. c. 12.

Olla, anima peccatrix dicitur propter concupiscentiæ fervorem. Job. 40. Mich. 3. Nahum 3. S. Thom. in c. 1. Jerem. Anima peccatrix dicitur olla - Notandum, quod prædicta olla succenditur igne inordinati amoris, Ps. 79. *Incensa igne*, &c. iræ, & contentionis. Is. *Ecce omnes vos*, &c. Id. ibid.

Paralyticus jacens in lectulo, anima est vitiis desolata in corpore suo. S. Isidor. in alleg. Anima aggravata vitiis quid aliud est, quàm torpens paralyticus? Hildebertus Turonens. Archi - Ep. Serm. Synodicò in Luc. 12.

Perdix. A diabolo capta perdici similis est, quia sicut auceps per captam perdicem alias allicit & capit; ita per animam, &c. S. Ephr. Syr. tom. 1. de recta viv. rat. c. 22.

Via. Est mens, assiduò malarum cogitationum motu trita; ne verbi semen in ea germinare sufficiat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. aur. sup. c. 4. Marci.

Viscus. Obligata anima amore terrenò quasi viscum habet in pennis. S. Aug. in ps. 122.

Varia de Anima.

Accipiter Job. 39. Signat personam contemplativam, volentem alis contemplationis, & orationis, ad Austrum. Auster est ventus calidus, & humidus; contemplatio calefacit per devotionem, humectat per lacrymationem, & anima renovatur (sicut accipiter) S. Vinc. Ferr. f. 5. D. 20. Pent.

Astra. Aurora est initium bonæ vitæ, astra sunt bonæ animæ, quæ egrediuntur in morte. S. Bonav. f. 2. in Vigil. Nat. Dom.

Columba. Ut domestica & mansueta quædam columba per tabulata spatians ædium, si strepitum fenserit, exterrita avolat in tectum, & sublimem sese efferens exitum sollicitè petit, pavoreque levare enititur: sic animus beati illius (Danielis in visione constituti Dan. 8.) se à corpore efferre, forasque omni ex parte extrudere cogebatur. Et quidè existet, avolasset, corpus suum deseruisset; nisi continuò Angelus eum intimo liberasset metu, ad suumque revocasset diversorium. S. Chrysost. hom. 4. de DEI Natura.

DEO devota. Sicut Sol non potest non splendere, & sicut rosa non potest odorem non spargere, & sicut aqua fluens non potest terras proximas non irrigare; sic nec cor DEO devotum se potest abscondere. S. Bonav. f. de S. Luca.

Fluminis impetus. Ps. 45. Quatuor flumina se percutiunt in anima peccatoris poenitentis: scilicet flumen olei, misericordia; flumen mellis, Spiritus Sanctus, - flumen aquæ quando lacrymatur, - flumen sanguinis, quando homo disciplinat se - *Latificat civita-*

tem DEI, scilicet Angelos, quia gaudium est iis Luc. 15. - Sanctificavit tabernaculum. Quando homo est in peccatis, est stabulum porcorum; sed, postquam fluminis impetus mundavit eum, efficitur camera, & habitaculum DEI. S. Vinc. Ferr. f. 1. de S. Joan. B.

Framea DEI. Quid anima nostra potest, nisi DEus illam teneat, & pugnet de illa? nam quælibet optimè facta Framea, si non habet bellatorem, jacet. S. Aug. in ps. 34.

Hirundo volando victum accipit: sic anima sancta in hac vita non debet multum escis inhærere; sed iis quasi volando, sine mora dilatationis frui, & eas citò transire. Id. f. 1. D. Palm.

Jerichuntinus est anima Purgatorii. Luc. 10. Semivivus relinquitur: quia homo vitam corporalem perdidit, & superest tantum animæ vita. Juvatur à Samaritano per vinum; id est, orationem; oleum, id est, eleemosynas. Posuit eum super jumentum, id est, corpus: ecce afflictio corporalis, Id. f. 1. D. 14. Pent. vide hîc plura.

Lucerna. Sicut lucerna non à seipsa accenditur; ita nec anima humana sibi præstat lucem, sed clamat ad DEum. Ps. 107. *Tu illuminabis lucernam meam Domine*. S. August. in ps. 109.

Navis in mari, animus in dubio. S. August. in ps. 54.

Perdix. Cogita, quòd corpus sit nemus, anima ut perdix in eodem abscondita. Canes in circuitu sunt dæmones, qui sunt in terra: falcones sunt dæmones, qui sunt in aère, ut atomi in radio Solis: homines pungentes cum baculis sunt dolores pungentes, ut anima exeat: & non potest ibi manere. Ecce misera anima, in quali pressura est in morte. Id. f. 1. D. 11. Pent.

Philomela quando videt clarescere, & solis radios lucere, (manè) tantà hilaritate cantat, quòd pene dirumpatur: & significat animam, quæ in hujus vitæ tenebris Solem justitiæ expectat; & quando eum fenserit adesse, summè lætatur. - Talis erat ille beatus senex Simeon. Luc. 2. S. Vinc. f. 1. D. Palm.

Quantitas cujusque animæ æstimatur de mensura charitatis, quam habet, ut v. g. quæ multum habet charitatis, magna sit; quæ parum, parva; quæ nihil, nihil; dicente Paulò 1. Cor. 13. *Si charitatem non habuero, nihil sum*. S. Bernard. f. 27. in Cant.

Regulus est omnis homo; cujus filius, id est, mens febricitat voluptatibus pravis. Accedit autem ad JESum, & deprecatur, ut descendat, id est, ut condescensum misericordiæ utatur. Theophilactus apud S. Thom. in c. 4. Joan.

Reliquia. Anima debet diligenter custodiri, conservari, quasi reliquia pretiosissima. Id. f. 2. fer. 6. post Cineres.

Solsequium ad ortum Solis aperitur, ad occasum clauditur: sic animæ fidelis cor Soli DEO patere debet, Mundo verò debet esse clausum. Id. ib.

TITULUS X. ANIMA, ET CARO.

Adam animam, Eva carnem signat, S. Aug. Conc. 1. ps. 48.

Cymbalum jubilationis, sunt anima, & caro. S. Vinc. Ferr. l. 4. de om. SS.

Facies duæ. Anima nostra duas habet facies; unam versùs DEum, secundùm rationem; aliam versùs carnem, secundùm naturam sensitivam, quæ tantùm naturalia comprehendit. S. Thom. in ps. 10.

Isaac & Rebecca. Sciendum, quòd in illa figura Gen. 27. Dominici Corporis quatuor erant personæ, scilicet Isaac, & Rebecca, quasi masculus, & foemina, significant duas naturas in nobis, Corpus, & Animam. Masculus, qui magis solet esse manifestus, & ex-

terioribus plùs intendit, significat exteriorem hominem, id est, Corpus cum suis sensibus, Foemina, quæ domi residet, & familiam regit, interiorem hominem, id est, Animam: quæ salutis suæ, & aliorum, gerit curam. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 7.

Scala erecta nostra vita in sæculo - Latera hujus scalæ dicimus animam, & corpus esse. S. Benedictus in Regula sua, c. 7.

Vitulus, & ursus, pascentur simul. Is. 9. Vitulus significat corpus, quòd in sacrificio DEO est mactandum: ursus spiritum - hi pascentur simul, scilicet verò cibò, id est, carne Christi. S. Thom. ib. c. 7.

TITULUS XI. ANTI-CHRISTUS.

Abimelech. Per rhamnum meritò typus Anti-Christi significatur - ignis de rhamno - iniquitas de Anti-Christo - Abimelech tenet typum Anti-Christi, &c. S. Isid. c. 6. in Judic.

Aquilam sub Nabuchodonosor vel Anti-Christi figura - plangit (Ezechiel.) Idem lib. procem.

Antiochus. In Daniele multa dicuntur de Antiocho in figura Anti-Christi: unde ibi quædam leguntur, quæ non sunt in eo completa; implebuntur autem in Anti-Christo. S. Thom. in Prologo Expof. in psalmos.

Barrabas significat Anti-Christum. S. Isid. in alleg. novi Test.

Cornu. De Anti-Christo ostendit, quòd ipse sit cornu pusillum, id est, parvo tempore regnaturus. Id. lib. procem.

Dan. Per Dan. ideo Anti-Christus signatur; quia non de libertate gratiæ orietur, sed potius de ancilla, cupiditate scilicet, & ambitione. S. Thom. in 49. Gen. Dan Anti-Christum significat. S. Isid. in c. 31. in Gen.

Doëg, id est, Anti-Christus; qui commovebit in fine Mundi terrenos. S. Thom. in ps. 51.

Hyems. Hyeme autem quòd dixit, tempus capiendi homines ostendit - Oremus, ut sæculum fugere possimus; ne ab Anti-Christo, velut ab hyeme, aut Sabbatho, præoccupemur. Arnobius c. 26. in Matth.

Hermagedon (interpretatur) mons furum, vel globosus, vel consurrectio testium iniquorum, & signat Anti-Christum. S. Thom. in c. 16. Apoc.

Impius. Interficiet impium, id est, Anti-Christum. Id. in c. 11. Isaia.

Leo. Super Aspidem, & Basiliscum, &c. ps. 90. Aspidem dixit mortem. Basiliscum peccatum, Leonem Anti-Christum, Draconem diabolum. S. Isid. c. 5. in Gen. Leonem, & ursum David necavit; ursum videlicet diabolum: Leonem Anti-Christum (scilicet David præfiguratus) Id. c. 9. in 1. Reg.

Tenebræ. Christus lux est, tenebræ autem Anti-Christus. Arnobius in c. 5. Joan.

TITULUS XII. APOSTOLI.

Agricola. Homo, qui vineam plantavit, DEUS est, qui condidit Jerusalem - Coloni autem, quibus vineam locat, populus est Israel. Servi missi, & interfecti, sunt prophetae. Filius novissimè missus, est Christus. Illi autem agricolæ, ad quos vinea transferri præcipitur, significant

Apostolos, vel Successores Apostolorum. S. Isidor. in alleg.

Aqua tenebrosa. Dicuntur Apostoli in comparatione ad fulgorem, id est, Christum. S. Thom. in ps. 17.

Aquila sunt. S. Joan. Damasc. orat. 2. de Assumpt. V.

Arbor. Quidam Apostolorum in Romam, & quidam in Indiam, quidam in alias terræ partes sunt divisi, sicut rami. Theophilactus apud S. Thom. in Catena.

Arietes gregis. S. Aug. ep. 89. ad Hilarium. Per altare significatur fides, per arietes duces gregis, Apostoli. S. Thom. in Is. 60. *Afferte Domino filios arietum*, id est, agnos. Mystice arietes sunt principes gregis, id est, Apostoli; filii eorum sunt fideles. Id. in psal. 28. Arietes sunt Apostoli, qui (quasi arietes) gemino cornu, id est, scientiâ utriusque Testamenti adversarios hæreticos ventilant. S. Bonav. in ps. 28.

Athleta Domini. Euseb. Cæsar. hist. l. 2. c. 13.

Biga Trinitatis facti sunt Apostoli, quando bini, & bini missi sunt. Marci 14. S. Chrysol. S. 170.

Boves intelliguntur Apostoli, qui nobis Scripturas sacras dispensaverunt. S. August. apud S. Thom. in Cant. Bobus Apostolos comparavit propheta Isaias, Cæsarius Dialogo 4. interrogat. 192.

Candelabrum. Marci 4. Apostoli sunt, quos illuminavit Verbum DEI. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. hic.

Capilli sunt. Drogo Ost. f. de Pass. D.

Cedrus. Sicut cedri omnibus aliis arboribus præminent; ita Apostoli, &c. S. Vincent. Ferr. Ser. 2. D. Palm.

Cervi sunt, præfigurati in Nephtalin, & Zabulon. S. Isid. c. 31, in Gen.

Corona Christi. Corona est signum Regiæ dignitatis - de lapide pretioso, id est, de Divinitate: quia regnum ejus non est de hoc Mundo. Vel Corona de lapide pretioso sunt Apostoli; qui dicuntur lapides pretiosi, propter pretiositatem doctrinæ - Unde cœtus Apostolorum est quasi corona Christi. S. Thom. in ps. 20.

Cælum. Apostoli sunt cælum S. August. in ps. 18. *Annuntiabunt cæli*, id est, Apostoli cœlestes. S. Thom. in ps. 21. Per cœlos Apostoli, per solem Christus intelligitur - & dicuntur cœli propter subtilitatem conversationis. Philipp. 3. *Nostre conversatio in cælis est.* - Item stellati, propter multarum virtutum abundantiam - Lucidi, propter doctrinam, & exemplum - Volubiles, propter obedientiam, & discursum prædicationis, - S. Thom. in ps. 18. Cœli facti sunt Apostoli, habentes in se Solem Justitiæ, & merita in modum stellarum. S. Chrysostr. adv. hæret. Per cœlos intelliguntur Apostoli propter tria. 1. Propter motum continuum. Joann. 15. 2. Propter Ordinem. Job. 38. 33., 1. Cor. 14. 3. Propter Concordiam. Job. 15. S. Thom. f. in Vigil. Pent. *Annuntiabunt cæli.* Psal. 49. Officium Apostolorum est annuntiare; & hi designantur per cœlos. Unde cœli, id est, Apostoli annuntiabunt justitiam DEI. Et dicuntur cœli; quia ipsi eminent omnibus choris Sanctorum, & illuminant totam Ecclesiam. S. Thom. in Psal. 44. Istos cœlos (Apostolos) ornavit Spiritus Domini stel-

lis: ornamentum enim cœlorum stellæ sunt. Eccl. 43. *species cæli*, &c. Posuit enim in eis quinque ordines stellarum. 1. Ordo, virtutes Theologicæ. 2. Virtutes politicæ. 3. Septem dona Spiritûs S. 4. Octo beatitudines. 5. Duodecim fructus Spiritûs S. Id. f. in Vigil. Pent.

Columna Ecclesiæ: *Crura ejus columnæ marmorea*, &c. Significans columnas esse Ecclesiæ Apostolos; qui fundati sunt in timore sancto. S. Ambros. f. 5. in ps. 118. *Ego confirmavi columnas ejus*, id est, Apostolos Ecclesiæ. S. Thom. in 2. Gal. lect. 2. Jacobus, Cephas, & Joannes, videbantur Paulo *columnæ* esse ad Gal. 2. Id. ib. Firmamentum Ecclesiæ qui? nisi Apostoli: qui etiam alibi columnæ nuncupantur. S. Aug. ep. 120. ad Honoratum. Columnæ Ecclesiæ. S. Antiochus in laura Sancti Sabæ. hom. 88.

Columba. Apostoli *simplices* sunt *columbæ*; & sicut *oves in medio luporum*. Matth. 10. S. Thom. in ps. 8. Dicuntur columbæ 1. propter cordis compunctionem. Nahum 2. gementes ut columbæ. 2. Propter vitæ simplicitatem. Matth. 10. *Simplices sicut Columbæ*. 3. Propter contemplationis altitudinem, vel velocitatem. ps. 34. *quis dabit mihi pennas sicut Columbæ?* 4. Propter conscientie puritatem. Cant. 5. *Oculi tui sicut Columbæ*. &c. Idem in 60. Isaiæ.

Crura. Apostoli per crura sponsi designantur. S. Greg. sup. Cant.

Dies. Apostoli dicuntur dies. Et hoc est, quod dicit (David) dies, id est, Apostoli, eructant verba Divinæ Sapientiæ diei, id est, perfectis. 1. Cor. 2. Scientiam loquimur inter perfectos. S. Thom. in ps. 18.

Divites. Fietis (dixit Christus discipulis suis) absque argento divites, absque medicamento totius orbis terræ eritis medici. Hesych. Presb. Jerosol. or. in S. Andr. Ap.

Duodecimanni. Mulier in profluvium sanguinis conversa, Ecclesia - vestimentum autem ejus, quod tetigit, Corpus Christi - duodecim anni Apostolorum numerum demonstrant. Arnobius c. 13. in Matth.

Duodecimboves. Quid aliud per duodecim boves (3. Reg. 6.) quam duodecim Apostolos credimus designari? - Labrum autem orbem terræ intelligimus; cujus ambitum lustraverunt Apostoli. S. Isid. c. 2. in 3. Reg.

Duodecim cophini. Per cophinum significantur opera servilia; mundare stercora, terram portare, cophino fit. Duodecim cophinos buccellarum implevit: quia abjecta hujus Mundi elegit, ut confundat fortia. S. August. in ps. 80. Per duodecim cophinos duodecim Apostoli figurantur. S. Gregor. l. mor. 16. c. 23. apud S. Thom. in Cat. sup. c. 6. Marci.

Duodeca jugum. O bonorum equorum duodeca jugum mirabile! quibus fræna pacis, habenæ sunt charitatis; constricti inter se concordie vinculis, & iugo fidei subjecti, quatuor rotis Evangelii mysterium totius orbis

finibus invehentes, bonum aurigam portantes Verbum DEI: cujus flagellō fugatæ sunt illecebræ sæculares - justorum cursus impletus est. S. Ambr. f. 4. in ps. 118.

Duodecim Patriarchæ. Gen. 40. *Duodecim Fontes.* Exod. 15. *Duodecim Lapides.* Jos. 4. figura sunt duodecim Apostolorum. S. Chrysolog. f. 170.

Duodecim Lapides. Jos. 4. Tulit autem Jesus duodecim lapides, & posuit in Jordane: ex ipso Jordane tulit alios duodecim, & fixit in loca castrorum. Illi duodecim, qui missi sunt in Jordanem, videntur mihi typum habuisse Patriarcharum: illi verò, qui levati sunt de Jordane, figuram habuisse Apostolorum - sic, & in Psalmo 4. legimus: *Pro Patribus nati sunt tibi filii.* S. August. f. 130. de temp.

Duodecim panes propositionis significabant duodecim Apostolos, vel doctrinam eorum: ipse etiam Christus significatur per altare holocaustorum. S. Thom. 12. q. 102. a. 4. ad 6.

Equi Domini, dicuntur Apostoli. S. Thom. in Apoc. 8. O rationabilium equorum certamen grande! ô mirandum mysterium! *Rota intra rotam* currebat; novum Testamentum in veteri Testamento erat - Currebant igitur equi (Apostoli) quia non dormiebat, qui ascenderat equos. S. Ambr. f. 4. in ps. 118.

Facies Christi convenienter intelliguntur Apostoli, qui formam doctrinæ suæ populis ostendebant. Innocentius de Sacrific. l. 2. cap. 39.

Filii DEI. Licet omnes Sancti, & devotæ personæ dicuntur filii DEI, magis propriè, & super omnes, Apostoli dicuntur filii DEI. Ratio est ista: nam filiatio divina communicatur in homine ex vita spirituali, quæ habetur per gratiam, & præsentiam Spiritûs S. S. Vinc. Ferr. de SS. Philipp. & Jacob.

Filii Abraha. Lapides quos dixit, Judæi intelliguntur - de quibus filios Abrahamæ resuscitavit, id est, Apostolos. Arnobius c. 2. in Luc.

Filii Excussorum sunt, id est, Prophetarum; qui in manu DEI potentis positi sunt, & tanquam sagitta excussa pervenerunt usque ad finem terræ. S. Isid. c. 31. in Gen.

Filii Job facturi convivium per domos ibant, cum prædicatores Apostoli in diversis Mundi regionibus virtutum epulas audientibus, quasi edentibus ministrabant. S. Greg. l. 1. mor. c. 19.

Fratres Christi, & per naturam assumptam, & per gratiam Vocationis ad Apostolatam. S. Thom. in ps. 21.

Gigantes. Hanc nimirum Apostolicus ille chorus loricam induit sicut Gigas ad faciendam vindictam in nationibus. S. Bernard. f. 3. in Pent.

Gressus Ecclesiæ sunt veloces prædicationes Apostolorum; per quos in omnem terram Evangelium insonuit. S. Thom. in cap. 3. Cant.

Horæ duodecim. Hujus diei (Christi) duodecim horæ sunt duodecim Apostoli. Nonne ego vos duodecim elegi? Joan. 7. S. Thom. in 11. Joan. lect. 2.

Montes. Ecce in novissimo die hic mons filius Virginis hujus preparatus est in vertice montium, id est, elevatus est super Apostolos nostros. S. Ildefonsus lib. de Virginit. B. V. c. 4. & 6. *Fugiant ad montes,* id est, Apostolorum doctrinam. Arnobius c. 26. in Matth. Montes sunt Apostoli; qui meritò virtutum montes appellantur. S. Thom. in c. 3. Cant. *Montes in cor maris* translati sunt. Ps. 45., cum prædicantes Apostoli à Judæa perfidia repulsi ad intellectum gentilium venerunt. S. Greg. mor. l. 9. c. 2. *Tange montes & fumigabunt;* non de fumo, de furno calcis, sed de fumo doctrinarum, & prædicationum. S. Vinc. Ferr. f. 2. de SSS. Trinitate.

Nauta. Nos habentes pronave Ecclesiam, pro gubernaculis crucem, pro gubernatore Christum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum S., pro velo gratiam, pro nautis Apostolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Testamentum, & novum; committamus nos pelagi profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chrysost. de Cruce Dominica.

Non Homines Per homines non intelligas Apostolos: quia nunquam Apostoli sic appellantur. S. Thom. in 11. Joan.

Nubes sunt. S. Aug. Præfat. ad 2. Exposit. ps. 29. Nubes idcirco appellantur: quia inundatione sermonis sui terram rigantes, fidei eam fructum DEO facere docuerunt. Arnob. in ps. 35. Apostoli dicuntur nubes 1. propter terræ fertilitatem, scilicet ex pluvia. Job. 37. *Frustrum desiderat nubes.* 2. Propter luminis diffusionem. Job. 27. *Quæ lustrant cuncta, &c.* 3. Propter divinæ Voluntatis impletionem. Job. 37. *Quæcunque Voluntas, &c.* S. Thom. in ps. 60.

Oculi Christi Apostoli sunt; qui scientiâ lumen universo corpori Ecclesiæ præstant. S. Isid. Comm. c. 11. in 13. Levit.

Opera digitorum. Mysticè Apostolos - opera digitorum, (designant) tres digiti tres personæ; quasi dicat opera totius Trinitatis, vel Spiritûs S. Thom. in ps. 8.

Os Christi. Cujus (Christi) Os Apostoli rectè dicuntur. Rupert. Abb. Tuit. de div. offic. l. 8. c. 12.

Offa Ecclesiæ Apostoli. S. Aug. expos. 1. in ps. 21.

Oves discipulos dicit, quasi innocentes, & quasi absque malitia. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci.

Patriarchæ. Apostoli sunt significati in Patriarchis. S. Thom. f. in Conv. S. Pauli.

Patres. Filii Ecclesiæ primitivæ sunt Apostoli. Filii dicuntur esse nati Ecclesiæ, propter doctrinam Christi Sponsi ejus, & alii per doctrinam Apostolorum, & alii filii aliorum prædicantium. Et imò non est inconveniens, quòd iidem sunt filii & patres: quia Apostoli

Apostoli ipsi sunt Patres eorum, quos converterunt. 1. Cor. 4. *In Christo JESU ergo vos genui.* S. Thom. in ps. 44.

Paterfamilias. Apostoli comparantur nomini Patrifamilias, proferenti de thesauro suo nova, & vetera. Haymo hom. in festo Virginis.

Pigmentarii. Genæ illius sunt areolæ aromatum consistæ à pigmentariis Apostolis. S. Isid. in Cant.

Piscatores. Isti Piscatores Apostoli, locò calami intendunt precationem, locò funiculi memoriam, locò hami - virtutes, escæ locò miracula: piscantur è cœlo debentes è petra piscari; naviculam debentes accipere, recipiunt altare? piscium locò venantur Reges; pro sagena Evangelium extendunt; locò maris vitam peragrant; artis vice utuntur gratiâ, irretiunt cruce locò Sagenæ. Proclus Arch-Ep. Constant. orat. de S. Andr. Apost. Vide Bibl. PP. Parisiis 1654. tom. 15. pag. 813.

Porta Ecclesie sunt Apostoli. S. Thom. in c. 7. Cant.

Præcones salutis, ministri immortalitatis solleque, ac lunâ, & stellis, illustriores. Hesychius in S. Andr. Apost.

Primi. Apostoli sunt illi novissimi, qui primi facti sunt; quamvis undecimâ horâ venerint. Id. ib.

Principes. Isti ergo Principes dicuntur, quia primi dona Spiritûs acceperunt, S. Th. in ps. 44.

Phiale Apostoli pleni vitalibus aquis. S. Isid. in c. 51. Ex.

Psalterium, & Cithara. Apostoli, ex bona vita, & observantia decem præceptorum, dicuntur Psalterium. Dicuntur etiam Cithara ex prædicatione altissima, & acutissima. S. Vinc. Ferr. Serm. de Omn. SS.

Rami sunt Apostoli: ad quos si quis se fortiter tenere voluerit, fluctibus sæculi minime mergitur. S. August. Serm. 82. in App. Apostolos ex virtute Christi protensos, & mundum inumbrantes, in ramis intelligimus: in quos Gentes in spem vitæ advola-

bunt; & aurarum turbine, id est, diaboli spiritu, flatuque vexatæ, tanquam in ramis arboris conquiescent. S. Hilar. c. 13. in Matth. apud S. Thom.

Reges. S. Thom. opusc. 14. de quarto præcepto. c. 19. Id. in ps. 44.

Sal terra vocat eos Christus ad condendum exemplò vitæ. Id. in c. 5. Matth.

Sagitta ignea ad inflammanda corda credentium. S. Aug. in ps. 7.

Scribas propter scientiam nuncupat: eò quò intellexerint, quæ illenova, & vetera, protulerit. (in Evangeliiis, & Lege) S. Hilar. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth. Vel Apostoli instructi Scribæ dicuntur, quasi Notarii Salvatoris, qui verba illius, & præcepta signabant in tabulis cordis carnalibus: & quidquid in Evangelio prædicabant; Legis, & Prophetarum vocibus comprobârunt. S. Hieron. apud S. Thom. cit.

Scuta terre: quia Apostoli fuerunt Protectores omnium populorum. S. Thom. in ps. 46.

Sedes, & thronus DEI sunt Apostoli. Id. in ps. 121.

Signa Zodiaci Apostolos dicit Corderius noster Annot. sup. 10. epistolam S. Dionysii, esse.

Sol. Orbis oculi, Mundi lumina, Soles universi. Lobbet. Glor. Patr. de S. Francisc. §. 3. Orbis Soles. Corderius ib.

Stabularius, Luc. 10. Apostoli sunt. S. Isid. in alleg. Stabularii typum gerunt Apostoli. Titus Bostrenf. in Luc. 10.

Stelle. Sole, & Lunâ, & Stellis illustriores. Hesych. or. in S. Andr.

Tabula. Quid per Tabulas, nisi Apostoli? quid per bases argenteas, nisi Prophetæ signantur? S. Isid. c. 46. in Ex. Columnæ doctores sunt Sancti - tabulæ Apostoli - tentoria Præpositi; & prædicatores. Id. ib. cap. 48.

Thuribula. Sunt quasi Thuribula, & vasa ignis Spiritûs S.; inferius clausa per contemptum carnis; superius aperta, per desiderium supernorum. S. Thom. in 8. Apoc.

TITULUS XIII. AQUA.

Apostoli. *Tenebrosa aqua in nubibus aëris*, id est, Apostolis elevatis à terra - & dicuntur Apostoli tenebrosa aqua in comparatione ad fulgorem, id est, Christum. S. Thom. in ps. 17.

Baptismus. Lagenam aquæ portat (Marci 14.) qui baptizatus est. S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci. Nuptiæ conjunctio Christi, & Ecclesiæ est; hydriæ autem sex lapideæ Ecclesias super petram fundatas demonstrant: aquâ plenæ, id est, Baptismi gratiâ. Arnobius in 2. Joan. Lignum, & aqua, Crucem designat,

& baptisma: sicut enim ille (Noë) cum suis per lignum, & aquam salvatur; sic familia Christi per Baptismum, & Crucis Passionem sanatur. S. Isid. c. 7. in Gen. Hic adest Eliæus cum ligno ad quærendam securim, quæ in imo demersa est, & natavit ad lignum. 4. Reg. 6. id est, Genus humanum, quod à ligno vetito in Infernū decidit: sed per lignum Crucis Christi, & per Baptismum aquæ, ad paradisum natavit. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Marci.

Benedicta expellit dæmones à corporibus,
D ficut

sicut aqua calida canes de coquina. S. Vinc. Ferr. S. 9. de Aqua benedicta.

Consolatio. Effundam aquas, id est, consolationes. S. Thom. in 44. II.

Divitia. Affluentia divitiarum rectè aquæ comparatur, propter defluxum celerem. S. Thom. in 16. Apoc.

Gratia DEI. Aqua refectionis, id est, Divina Gratia. S. Joan. Damasc. orat. 1. de dormit. B. V. Gratiā ergo Spiritus S. dixit aquam vivam, id est, vivificativam, refrigerativam, & motivam. Theophilactus apud S. Thom. sup. 4. Joan.

T I T U L U S XIV. A V A R I T I A, A V A R U S.

Accipiter, milvus, aquila, significat raptores. S. Isid. c. 9. in Levit.

Amphora, Zach. 5. avaritia est, quæ os cordis in ambitu apertum tenet. S. Greg. mor. l. 14. c. 27.

Apostema. Avarus similis est Apostemati, quod est proximum cordi. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Aqua. Nota super illo: cum transieris per aquas, tecum ero; quia DEus liberat ab aquis - cupiditatis Ex. 15. *Submersi sunt, quasi plumbum in aquis vehementibus*; in quibus suffocantur per avaritiam. S. Thom. in 43. II.

Aranea tela, Os. 8. Instabilitatem temporalium significat: multo enim labore textur, facile destruitur; sicut temporalia. Unde avari sunt araneæ diaboli (foris ponunt, Intus eviscerant) S. Bonav. Serm. in Sexages.

Arbor. Sicut arborum à stipite latè sese explicant radices; ad eundem modum imagine non minùs impropria auri, & argenti. S. Asterius Ep. Amasæ hom. adv. avarit.

Arida manus. Aridam quod dixit manum, infructuosi hominis ostendit personam. Proinde Dominus dixit ad illum: extende manum tuam (ad eleemosynam.) Arnobius in c. 16. Matth. Significat avaros, qui valentes dare, volunt accipere, prædari, & non largiri: quibus dicitur, ut extendant manus suas. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci.

Ætna. Ad Ætnæ similitudinem habet se avaritia, & cupiditas hominum. S. Thom. in l. 2. de Conf. Boët. in metr. 8.

Avis rapax. Sicut aves rapaces volant non congregatim, sed solitariae: sic avarus - unus est; & secundum non habet. Eccle. 4. *Væ Soli.* S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Causa, & radix omnium malorum, plus habendi cupiditas. S. Asterius cit. Radix omnium malorum. S. Greg. mor. l. 20. c. 10.

Camelus. In quibus mysticè divites ad fidem conversi, qui & onus divitiarum projecerunt gibbum peccati. S. Thom. in 60. II.

Canis. Est sicut canis avarus. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6. Usurarius similis est cani rabido; qui exiens domum mordet quoscunque reperit: ita usurarius ab omnibus usuras exigit. S. Vinc. Ferr. S. 2. de Avarit.

Circumforanea. Relinquit avaritiam, illam circumforaneam, illam Mænada - turpem meretriculam. S. Asterius cit.

Currus illius. Avaritia in curru vehitur; cujus sunt quatuor rotæ: scilicet inhumanitas, pusillanimitas, contemptus EFL, oblivio mortis. Duo sunt equi; scilicet tenacitas, & rapacitas. Auriga, est amor habendi. De hoc curru dicitur II. 6. *Va, qui trahitis*, &c. S. Bonav. in ps. 19.

Dypsas, quæ mordendo facit homines sitire usque ad mortem, significat avaritiam; quâ usque ad mortem sititur pecunia. S. Bonav. S. 3. D. 1. Quadr.

Equus diaboli. Omnes, qui - avaritiæ deserviunt, quasi equi quidam sub curru Pharaonis, id est, sub regimine diaboli sunt: omnis verò, qui - in charitate fervet, equus effectus est Creatoris nostri. S. Thom. in 1. Cant.

Febris hæctica, quæ est avaritia; quæ difficilè, vel nunquam curatur. S. Thom. Ser. 2. D. 21. Pent.

Filie avaritiæ sunt duodecim: usura, rapina, latrocinium, talliæ injustæ, fraus negotiatorum, deceptio advocatorum, acceptio munerum, simonia pro promotione consanguineorum; peccata Anachoritarum, id est, illorum, qui promoventur favore, & potentiâ principum, fraus mercatorum, avaritia scientiæ, & iniquitas lusorum. Ista duodecim figurantur per duodecim duces, quos Ismaël generavit. Ismaël enim erat idololatra; & figurat avaritiam. Gen. 17. & Eph. 5. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Forma. Nolite conformari huic sæculo; sed reformamini. Rom. 12. Sciendum, quod triplex est forma sæculi. 1. Est terrenorum cupiditas. 2. Carnalis concupiscentia. 3. Vitæ superbia. De his tribus 1. Joann. 2. *Omne, quod est in Mundo*, &c. Sciendum, quod ista triplex forma dat triplex esse; quia prima forma dat esse terrenum; secunda animale; tertia diabolicum. Avaritia facit hominem terrenum, concupiscentia carnis animale, superbia etiam similem facit diabolo. S. Thom. S. 1. Dom. infra Octav. Epiphan.

Fomes, & caput, iniquitatis est avaritia. S. Ambr. in ps. 61.

Flumen. Flumina in mare currunt, & cupidilabuntur in sæculum. S. Aug. in ps. 23.

Gallina. Avarus similis est Gallinæ: nam Gallina naturaliter furda est in Augusto, vel æstate: sic avarus in æstate, id est, in statu meriti. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Hedera. Avaritia similis est hederæ. S. Asterius cit.

Hydops. Avarus comparatur hydropico. S. Bonav. cit. Quia facit hominem, quanto plus bibit, tanto plus sitire; & per hoc significat avaritiam. S. Thom. S. 2. D. 17. Pent. Hydropisis avaritiam significat. S. Bonaven. diet. 1. Sal. tit. 1. c. 1. Hydropicus quò amplius biberit, amplius sitit: & omnis avarus ex potu, seu peccato, sitim multiplicat. S. Greg. mor. l. 14. c. 5.

Idololatria. Avaritiam verâ voce veritatis ille præco Paulus idololatriam appellat. S. Asterius cit. vide superius *Filie Avaritiæ*. Sicut idololatria servit simulacro, sic avarus thesauro. S. Inocent. III. de contemptu Mundi l. 2. c. 12.

Inæqualitatis Mater, immisericors, inhumana, crudelis. Id. ib.

Infernus. De Avaro dicitur: *dilatavit quasi Infernus animam suam.* Abac. 2. S. Bonaven. diet. Sal. tit. 1. c. 6. Avarus, & Infernus, uterque comedit, & non digerit; recipit, & non reddit. Innocent III. l. 2. c. 6.

Ismaël erat idololatra; & figurat avarum Id. ibid.

Ignis inextinguibilis, cupiditas insatiabilis. S. Innocent. III. l. 2. de Mundi contemptu cap. 6.

Lagena. De Avaro dicitur Is. 30. *Comminuetur, sicut conteritur lagena figuli.* S. Bonav. ante cit.

Lapis. Avarus est ut lapis durus, & frigidus; nullam habens pietatem de proximo indigente. De Avaro Job. 12. *Cor ejus quasi lapis.* Avari ergo moriuntur lapidati, tot lapidibus percutiuntur, quot sunt modi avaritiæ. Primus est rapina, secundus simonia. S. Vinc. Ferr. Ser. 1 de invent. S. Cruc.

Lepra, est aviditas pecuniæ. S. Asterius hom. 8. de am. pec.

Malitia. Quid miserius avaro? - quis enim mentis compos cum hujusmodi hominibus conversabitur? Nam, meâ quidem sententiâ, cum mille dæmoniis habitandum potius esset, quàm cum uno, qui hunc morbum laborat. - Illi multas domos evertunt - communis ærumna civitatum, atque orbis totius sunt. Dæmonibus autem exagitati lacrymas ita movent, ut eorum facile misereamur: & isti non sentiunt plerumque, quod agunt; illi præmeditati omnia faciunt in mediis urbibus bacchantes, ac novam insanientes insaniam. Quando enim omnes simul dæmoniaci tantum facinoris committent, quàm Judas solus commisit? qui ad extremam iniquitatem devectus est; pariterque omnes, qui illum imitantur, quasi fera è caveis solutæ, urbes nullo resistente, perturbant, ac lacerant. Et vincula quidem etiam his undique circumdata sunt, judicii timor,

legum terror, vulgi condemnatio &c. sed his ruptis omnia perturbant. - Fingite videre tetrum quendam hominem, qui ab oculis ignem emittat; cui ex utroque humero dracones pro manibus debeant; cujus os cavernæ instar magnitudine sit; in quo pro dentibus acutius stent; locò linguæ autem fons sit ebulliens venenum, & lethalia pharmaca. Venter omni fornace sit voracior, cuncta, quæ immittuntur, subito consumens. Pedes alati, flammâ quoque ipsâ vehementiores; facies canis, ac lupi simul ostendat; nec hominis vocem emittat, sed insuave quiddam, ac terribile mugiat: is ad hæc omnia, faces ardentes in manibus teneat. Horrenda hæc nobis forsan videntur; sed nondum dignè ipsius effigiem expressimus: sequi etiam debent horum instrumentorum affectus. Itaque imaginemur, eum obviâ factos jugulare; carnes eorum lacerare, ac devorare. Sed quid facio? Nam, & hunc descriptum multò truculentior avarus, in omnes, ut mors, insiliens; omnes, ut Infernus deglutiens; communis generis hominum hostis: quippe qui vellet nullum hominem esse, ut omnia possideret. Neque tamen hic sistit gradum: sed cum omnes perdiderit cupiditate suâ, etiam terræ substantiam cupit abolere, ac aurum ipsam factam juvaret aspicere; nec solam terram, sed & montes, & sylvas, & fontes, & breviter, quidquid in rerum natura extat. S. Joannes Chrysost. in 29. Matth.

Manasses, & Ephraim signant avarum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Mare. Comparatur avaritia mari mortuo, ac Inferno - de avaro dicitur: *Dilatavit quasi infernus animam suam.* Abac. 2. Id. ib. Alii per mare, quod est sonorosum, intelligunt avaritiam. S. Thom. in metr. 4. libri 1. de consol. Boët. Mundus dicitur mare - ratione capacitatis, quantum ad avaritiam. S. Thom. in Apoc.

Mater vitiorum. Tu complexes terram homicidis, mare piratis, urbes turbis, &c. Omnium autem eorum causa, ac radix, habendi cupiditas. Asterius cit.

Navis. Tharsis vocatur totum mare mundi: pernaves, quæ ad negotiandum vadunt, signatur cupiditas - Et sicut naves fluctuant in mari, ita divites fluctuant in rebus Mundi. Sed quando convertitur homo ad poenitentiam, tunc naves, id est, cupiditates hujus Mundi centeruntur. S. Thom. Exposit. in ps. 47.

Nequitia. Avaritia dicitur nequitia; quia vult, quod nequit. Id. Ser. in festo Resurr.

Paralyticus, est avarus propter multa. Id. Ser. 1. D. 2. post Epiph.

Pyxis perforata. Similis est avarus pyxidi perforatæ superius: quæ recipit pecuniam, quam nunquam potest reddere, nisi frangatur. - De avaro dicitur Is. 30. *Comminuetur, sicut conteritur lagena figuli.* S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Pisces maris. Intuere etiam pisces maris, hoc est, curiosos; qui perambulant semitas maris, id est, inquirunt in profundo hujus sæculi emporalia; quæ tanquam semitæ in mari evanescunt. S. Aug. in ps. 8.

Porcus. Avaritia comparatur porco, qui nihil valet, quando vivit: sic avarus, quia non vult eleemosynam dare. S. Vinc. Ferr. de propriet. & comparat. vitior. c. 2. Porcus nihil valet, dum vivit; sed quando moritur, valere incipit. S. Bonav. cit.

Possessores Avari. Diaboli habent animam, vermes corpus, amici divitias. Id. ib.

Porta mortis. Prava cupiditates sunt portæ mortis: quia per illas itur ad mortem. S. Aug. in ps. 8.

Rota molendini similis est avarus. S. Bonavent. ib.

Sterquilium. Comparatur sterquilinio: quia sicut sterquilium congregatum corrumpitur, & foetet; dispersum verò facit agros fructificare. S. Bonav. ib.

Servus. Avaritia facit hominem servum: ideo ps. 75. *Viri divitiarum*, non virorum divitiarum. Id. ib.

Stultus. Avaritia facit hominem stultum. Ideo dicitur de Avaro Luc. 12. *Stulte*, hac nocte, &c. Id. ib.

Talpa. Avarus similis est talpæ. Id. ib.

Tantalus. Sitit in undis; & avarus eget in opibus. Innoc. III. l. 2. de cont. Mundi c. 6.

Tinea est Avaritia. Arnobius c. 6. in Matt.

Vesuvius. Per ignem Vesuvii montis designantur Avari. S. Thom. in prof. 3. libr. 11. de Cons. Phil. Boët.

Viscus. Cupiditas est viscum. S. Aug. in ps. 138. Obligata anima amore terreno quasi viscum habet in pennis. Id. in ps. 121.

Virulus aureus. Os. 8. Amorem pecuniæ significat; quæ est idolum avarorum. S. Bonav. Ser. 3. in Sexag.

Varia alia de Avaritia.

Arbor noxia. Avaritia sicut arbor noxia

feralibus radicibus nexa solvit, & dissipat monumenta majorum. S. Chrysolog. Ser. 162.

Canis in veteri Testamento non offerebatur; quia significat rapacitatem, de qua non potest fieri oblatio. S. Thom. 2. 2. q. 86. a. 3. ad 2.

Cervus. Cum cervus est antiquatus, induratur pellis, cornua crescunt, & non potest comedere: & naturaliter comedit unam herbam venenatam; postea æstuans renovatur ad fontem. Cervus significat avarum; duo cornua avari sunt, usura, & rapina: & quælibet habet plura cornula, scilicet plures species usuræ, & rapinæ - si tales volunt renovari, oportet comedere de herba, ut cervus, venenata; de qua David ps. 9. *Convertantur peccatores in Infernum*; cogitando acerbiter poenarum. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. 20. Pent.

Cithara. Job. 21. Significat avaritiam, propter suam vacuitatem, & siccitatem. Id. Ser. 3. in Quinquag.

Ebrietas insatiabilis est avaritia. Et sicut ebrii, quanto plus vini ingurgitant, tanto magis ad sitim inflammantur: sic & isti quoque insaniam hanc indomitam nunquam sistere possunt; sed quanto magis suas opes augeri vident, tanto & concupiscentiæ magis flagrant. S. Chrysost. hom. 22. in Gen.

Incus. Job. 41. Avarus stringitur quasi malleatoris incus: quam licet faber percutiat, tamen non emollitur: sic nec avarus, licet admoneatur. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 7. Pent.

Radix juniperi. Quid per radicem juniperi, nisi avaritia designatur? Job. 30. ex quæ peccatorum omnium spinæ oriuntur. S. Greg. mor. l. 20. c. 10.

Serpens. Persona avara est Serpens incendens tortuose, propter fallacias, & falsitates, & falsa juramenta, quæ facit ex cupiditate. Id. ib.

TITULUS XV. S. AUGUSTINUS.

Abyssus Sapientiæ vocatur á Possidio in epist. ad Maced.

Angelis par ab eodem ibid.

Anima Mundi. Lobbetius Glor. Patr. q. 1. de S. August.

Apostolis par in prædicatione. Possid. ib.

Augens dictus est Augustinus ab augendo. Lobbet. q. 2.

Cherubin. Quem in cœlis non Angelum, sed Cherubinum, sed & Seraphinum, appello. Lobbetius cit. de S. Norberto q. unica §. 7.

Cœlestis homo. Possid. cit.

Columna veritatis; Columna nubis, in quo

thronum suum posuit Sapientia DEI. Rupertus l. 7. de operib. S. Spir. c. 19.

Conditor antiquæ fidei. Catholici te conditorem antiquæ rursus fidei venerantur; & quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur. S. Hieronym. ep. 25. ad August.

Doctor doctorum. Est inter Doctores facile princeps; inter sanctos doctissimus; inter doctos sanctissimus - profundus Doctor. Lobbet. in procemio de S. Aug. Est inter Doctores, quod Sol inter planetas - Doctor Doctorum. Remigius Antisiodorensis in 2. ad Corinth. Lux Doctorum. Lobbet. cit.

Firma

Firmamentum Ecclesie. Lobbet. de S. Aug. q. 2. §. 3.

Gloria Africa, magnus Divorum parens. Id. ib. in Procem.

Imago Divinitatis. Possid. cit.

Lingua Ecclesie. Bostius Carmelita Opusc. de viris illustrib. c. 11.

Lucerna Ecclesie. S. Paulinus ep. 31.

Malleus hæreticorum. Lobbet. cit.

Officina Altissimorum de Trinitate & sensuum, & affectuum. Lobbet. cit.

Pater Patrum. Possid. cit.

Par Angelis in fervore; par Prophetis in absconditorum mysteriorum revelatione; par Apostolis in prædicatione. Possid. cit.

Sal orbis universi. Lobbet. q. 1. de S. Aug.

Vena fontis æterni. S. Paulinus ep. 31.

B.

TITULUS I. BAPTISMUS.

A *Quæ.* Hydriæ lapideæ aquâ plenæ, hoc est, Baptismi gratiâ. Arnobius sup. 2. Joan. Haurietis aquas, & fluent aquæ baptismatis. Joan. 3. *nisi quis renatus.* Hic adest Elisæus cum ligno ad quærendam securim, quæ in imo demersa est, & natavit ad lignum 4. Reg. 6., id est, genus humanum, quod à ligno vetito in Infernum decidit: sed per lignum Crucis Christi, & per Baptismum aquæ ad paradysum natavit. S. Thom. in Cat. sup. 5. Marci.

Diluvium. Per arcam significatur Ecclesia; per diluvium aquæ baptismatis. S. Thom. in ps. 21.

Ergaddi; *fons hædi* interpretatur; per quem significatur baptisma. S. Thom. in 1. Cant.

Equus albus. Aspexit Zacharias equos missos ad prædicationem Mundi. Primum rufum, prædicationem Martyrii. Secundum nigrum, squalorem poenitentiae. Tertium album, candorem baptismatis, &c. S. Isidor. lib. procem.

Fons. Sicut cervus in generali desiderat aquas; ita Fidelis desiderat DEum. Tamen in speciali adaptatur Catechumenis, & viris perfectis. Catechumenus autem est sicut cervus, qui sentit in se veneni ardorem, quod est ex suggestionem serpentis introductum: ex quo veneno secutum est peccatum originale - & ideo debet desiderare fontem baptismi. S. Thom. in ps. 41.

Hyssopus. Lignum, & hyssopus Num. 19., crucem putamus, & baptismum. Per hyssopi fasciculum aspergebantur agni sanguine, quæ mundari solebant; typicè figurantes lavacrum baptismatis. S. Isid. c. 17. in Num.

Jordanis fluvius baptisma significat. Id. c. 3. in Josue. Quod Naaman Syrus in Jordane purgatus est, nativitatem spiritualement, & purgamentum in ea futurum figuraliter personabant. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Iris. Baptismus signatur in iride. S. Thom. in 4. Apoc.

Lacus, Marci 12. Baptismus est. Arnob. c. 22. in Matth.

Mare rubrum. Quod Judæi mare rubrum transierunt - nativitatem spiritualement, & purgamentum in ea futurum figuraliter personabant. S. Chrysost. antè cit. Mare rubrum aqua baptismatis. Goffrid. Abb. Opusc. 7. Quid mare rubrum, nisi baptismum Christi sanguine consecratum? hostes sequentes cum rege, peccata sunt, & diabolus. S. Isid. c. 19. in Ex.

Mare. Baptismus est mare. S. Thom. in 4. Apoc.

Mare vitreum. Dicitur baptismus mare igneum propter purgationem à peccato: vitreum; quia per illum radius solis, id est, gratiæ Christi, mittitur baptizato. Et sicut vitrum citò frangitur, sed non citò reparatur, ita medicina baptismatis. *Vidi tanquam mare vitreum mixtum igne.* Apoc. 15. S. Bonav. Ser. 8. in Pent.

Natatoria Siloë. Cæcum quod dixit, genus hominum gentilium demonstrat; Siloë autem fontem luminis interpretatur, quod est baptisma. Arnob. Annot. sup. 9. Joan.

Purgatorium. Ut statuam auri metallò confectam, fumò, & pulvere, & æruginis sordibus coinquinatam, cum artificis manus acceperint, renovant fornacis ardore; & splendidam nobis, lucidamque demonstrant: ita & nostram naturam DEus æruginatam mole peccati, & malorum gestorum fumò violatam; & omnipulchritudine, quam primò ei donaverat, denudatam; in illos aquarum fontes, tanquam in purgatorium mittit. S. Chrysost. hom. ad Baptizandos.

Sepulchrum. Vocatur sepultura: *consepultri enim,* ait Rom. 6., *per baptismum in mortem.* Id. ibid.

Sponsalium locus. Omnis animæ Sponsus Christus est; sponsalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus est baptismatis: dat verò arrham sponsæ, peccatorum remissionem, Spiritus S. Communionem - Theophilactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Uterus Ecclesie Filiæ Judæ, omnes animæ ex utero Ecclesie iteratâ nativitate progenitæ. Arnobius in ps. 47. Baptismus est uterus Ecclesie. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Luxuria.

TITULUS II. BAPTIZATUS.

Aquila. Ea, quæ à Prophetis sunt dicta, occultè ostendunt hunc nativitat-
tis (baptismi) modum : ut puta illud
Ps. 112. *Renovabitur ut aquila juvenus mea.*
S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Lagenam aquæ portat, qui baptizatus est.
Theophylactus apud S. Thom. sup. 14. Marci.

Ligna libani sunt sancti candidati, & deal-
bati baptismò, & exornati omni virtutum
pulchritudine. S. Thom. in c. 3. Cant.

Lilium. Rosa nulla sic rubet, nulla sic can-
dicant lilia; gemmarum nulla sic fulget; mi-

nor est siderum lux; ipsius solis minùs aug-
sta majestas, omnis lapis pretiosus operimen-
tumejus; perfectus decore, signaculum al-
tissimi. P. Franc. Sacchinus in Protreptico
ad Mag. Scholar. infer. p. 1. c. 2.

*Moyse*s (sic dictus, quia de aqua levatus
est. Ex. 2. 10.) Christianum hominem signi-
ficat de baptismi aqua eductum. Joan. Perli-
nus S. J. Convivii Sacri dist. 3. c. 3. n. 1.

Reptilia in aquis, homines renovati ad vi-
tam per baptismi Sacramentum. S. Isid. c. 2,
in Gen.

TITULUS III. S. BASILIUS.

Aron, Abel, Abraham, Daniel, Ezechias,
Jacob, Joseph, Josue, Isaac, Isaias, Moyses,
&c. O fidelis Basili! velut Abel acceptus
es; & sicut Noë salvatus; tanquam Abra-
ham amicus DEI vocatus; ut Isaac pro vi-
ctima DEO oblatus; instar Jacob tenta-
tiones fortiter tulisti: & sicut Joseph glorifi-
catus es magnificè; ut Moyses Pharaonem
posteriolem virgâ Crucis demersisti, mare
passionum secans. Ut Aron summus Sa-
cerdos Domini fuisti: ut Jesus filius Nave
inimicos in fugam vertisti. Ut Phinees æmu-
lator gratiâ dignus habitus: ut Isaias spiritu-
ali igne mundatus; ut Ezechiel sedentem su-
per Cherubim spectasti; ut Daniel ora leo-
num obturasti; & sicut tres pueri adversa-

riorum flammam rectè conculcasti. Instar
Petri prædicasti, instar Pauli docuisti. instar
Thomæ filium DEI passum confessus es. In-
star Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis, derebus
divinis disseruisti: instar Apostolorum ini-
quos erudisti, impios convertisti, & DEO
gratus fuisti. S. Ephræm in Encomio S. Ba-
sili in fine.

Columna. Vox de super audita est: Ephræm,
Ephræm! quemadmodum vidisti colum-
nam hanc ignis, ejusmodi est M. Basilius.
S. Amphilochius Iconii Episc. de S. Basilio,
& Ephræm.

Fax. Splendida, & lucens Ecclesiæ fax.
S. Gregor. Naz. or. 20.

TITULUS IV. BEATITUDO ÆTENA.

Ager. Jesus dicit Patrem suum agri-
colam, quia colit multiplicem agrum.
Quatuor sunt agri: Mundus, Christus, ju-
stus, cœlestis paradisus. De primo Matth.
13. *Ager est Mundus* - de quarto Proverb.
13. *Consideravit agrum, & emit ipsum.* S.
Thom. Ser. 1. in festo S. Marci. Ager pa-
radisus est; thesaurus autem vita æterna.
Arnob. Annot. 17. in Matth. Agri cœlestis
hæreditatis ementur pecuniâ virtutum, &
bonorum operum. S. Tho. de Sacr. Alt. c. 24.

Altare. Et Angeli imponent Sanctos su-
per Altare tuum, id est, in gloriam cœlestem.
Id. in ps. 50.

Apotheca DEI. S. August.

Aurum cœlestis Jerusalem. Quid aliud
in auro, vel vitro, accipimus; nisi illam su-

pernam patriam, illam beatorum civium So-
cietatem; quorum corda sibi invicem & cla-
ritate fulgent, & puritate translucent. *Civi-
tas aurum mundum simile vitro.* Apoc. 21. S.
Greg. mor. l. 18. c. 31.

Æstas. Bene regnum DEI æstati compa-
ratur: quia tunc mœroris nostri nubila tran-
seunt, cum vitæ dies æterni solis claritate ful-
gescunt. Idem hom. 1. in Evang.

Castrum dicitur, sive civitas, propter tria.
1. Quia castrum est situm in loco alto: sed
nihil creatum est altius cœlò. 2. Quia ca-
strum est inexpugnabile. 3. Quia est pro-
visum de omnibus necessariis - etiam po-
test capl castrum cœli. Hoc non auderem
dicere, nisi quia Christus dixit Matth. 11. *Re-
gnum cœlorum vim patitur* - Ideo tanquam
boni

boni bellatores debemus obsidere castrum
coeli, & ipsum impugnare. S. Vincent. Ferr.
S. 4. D. 1. Adv.

Cedrus. Cedri nomine celsitudo gloriæ in
Electis accipitur; sicut & ps. 91. testatur, *sicut*
cedrus Libani, &c. S. Isid. c. 3. in 3. Reg.

Gellaria DEI sunt æterna beatitudo, & su-
perna patriæ gaudia. S. Thom. in 1. Cant.

Civitas. Nota super illa verba, *circuivi Civi-*
tatem. Cant. 3. - 3. Cœlestis patriæ, cogitando
Sanctorum præmia. S. Thom. in 23. Is.

Cœna. Luc. 14. Per cœnam istam, sicut di-
cunt Sancti, intelligitur beatitudo cœlestis
- fercula in vita æterna sunt gaudia. Id. S.
2. D. 21. Pent.

Convivium pinguium. - Tertium convivium
est solenne cœlestis gloriæ. In quo ponit
tria: 1. vinum ad ebrietatem: *comedite ami-*
ci, & inebriamini. Cant. 3. 2. Lac ad profusio-
nem cordis, & animæ. Cant. 5. *Oculi tui si-*
cut, &c. S. Thom. in Is. 25.

Denarius. Paterfamilias Christus est; qui
operarios conducit, id est, qui credentes col-
ligit. Vineæ cultura legis est; denarius au-
tem vita æterna. Arnob. sup. c. 20. Matth.
Gaudia æternitatis significantur per dena-
rium. S. Thom. S. 2. in Septuag. Denarius
est vita æterna; quæ non datur, nisi operan-
tibus in vinea, id est, pœnitentiâ, vel reli-
gione. S. Bonav. S. 3. D. 1. Pasch.

Desertum. Luc. 14. est status gloriæ: qui à
multis deseritur. Nōne reliquit 99. in de-
serto, id est, in cœlo. S. Thom. in 12. Apoc.

Desiderium beatitudinis æternæ. Et nōs
igitur, si fructus spirituales gustabimus, præ-
sentia certè universa vilipendemus; futuro-
rum cupiditate, quasi optimâ quadam ebrie-
tate capti. S. Chrysost. hom. 75. in Matth.
Umbram desiderare, est, post tentationis
æstum æterni refrigerii requiem quærere -
Hanc comprehendere Paulus ambiebat Phi-
lipp. 1. *Desiderium habens dissolvi*. S. Gregor.
mor. 1. 8. c. 7.

Dextera. Dextera gloriam æternam; si-
nistra vitam temporalem; & prosperitatem
signat. S. Vinc. Ser. de S. Barnaba. Sedet
ad dexteram Patris. Intellige dexteram, ne
quæras ibi sinistram. Dextera DEI, dicitur
æterna felicitas. S. Aug. Ser. 119. de temp.
Per lævam, præsentis temporis prosperitas,
vel etiam dona DEI, intelliguntur, quæ San-
ctis in præsentia conferuntur: per dexteram
beatitudo cœlestis patriæ accipitur. S. Thom.
in c. 2. Cant. In læva Christi, temporalia
ejus bona; in dextera, perpetuæ vitæ bea-
titudo designatur. S. Isid. Exposit. in Cant.
Lævæ nomine intelliguntur splendorēs in-
tellectus speculativi, qui ad gustum Viatoris
pertinent: dextera nomine, quæ patriam
signat, intelligitur superintellectualis unitio
ad DEUM; quæ speculum nescit, &
quasi ad præmium inclinatur, tanquam ar-
tha, & pignus; nec auferetur. Quare dixit
Sponsa: *tenui eum; nec dimittam*. Vercel-
lensis apud S. Bonaventuram de 6. itin. æter-

nit. dist. 6. *Statuet oves à dextris*. Matth. 25.
Dextera tua, id est, gloria futura. S. Thom.
in ps. 47.

Dies, futurum est sæculum. Proclus Ar-
chi-Ep. Constant. orat. de S. Andrea.

Dies octava, est futuri sæculi tempus. S. Isid.
e. 10. in Levit.

Ephraim mons, 1. Reg. 1. Quis est mons
Ephraim? nisi cœlum. Mons quippe est
frugifer; qui æternæ pulchritudinis flores, &
fructus indeficientis gaudii semper profert.
S. Greg. 1. 1. c. 1. hic:

Fons. *Haurietis aquas de fontibus Salvatoris*.
Is. 12. Vitæ æternæ. *Me dereliquerunt Fontem*.
Jer. 2. S. Thom. in Is. 12.

Horreum. Electi sunt frumentum DEI,
cœlestibus horreis recondendi. S. Greg. apud
S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 10. Sancto-
rum gloria notatur: in horreum meum spa-
tiosum propter amantiam; delitiosum
propter jucunditatem; perpetuum propter
æternitatem. Id. Ser. 2. D. 4. Epiph. Triti-
cum sunt sancti; Zizania, hæretici; horrea
mansiones cœlestes. S. Hieron. apud S. Tho-
mam in Cat. sup. c. 13. Matth.

Horeb. Mons DEI Horeb significat men-
sam cœlestem. S. Thom. Sermon. 1. D. 1.
Quadrages.

Lac æternæ gloriæ, propter facilem absor-
ptionem. Id. in 28. Is.

Lapis pretiosus. In lapidibus pretiosis pre-
tiosa vitæ æternæ designantur eloquia. Gof-
fridus. Abb. Opusc. 7.

Lectulus Salomonis superna - requies. S.
Thom. in Cant. c. 3.

Litus, Ioan. 21. Quid per soliditatem li-
toris, nisi illa perpetuitas æternæ quietis de-
signatur? S. Gregor. hom. 24. in Evang.

Manipulus. Per manipulum, præmium
designatur; juxta quod legitur ps. 125. *Ve-*
nientes autem veniunt, &c. Innocent. de Sacrif.
Miss. 1. 1. c. 43.

Margarita. Per margaritam intelligitur
cœlestis vitæ dulcedo. S. Greg. hom. 11. in
Evang. apud S. Thom. in Cat. sup. cap. 13.
Matth. Speciosæ margaritæ nomine claritas
æternæ Patriæ intelligitur. S. Haymo hom.
in festo Virginis.

Meridies. Illa meridies tota est dies, &
ipsa nesciens vespem. S. Bernardus S. 33.
in Cant. O verè meridies! plenitudo fer-
voris, & lucis; solis statio, umbrarum exter-
minatio, desiccatio paludum, foetorum de-
pulsio. O perenne Solstitium? - ô vernalis
temperies, ô æstiva venustas, ô autumnalis
ubertas! Et, nè quid videar præterisse, ô
quies, & feriatio hyemalis. S. Bern. Ser. 33.
in Cant.

Numerus. Per centenarium numerum æ-
ternæ vitæ contemplatio designatur, S. Greg.
hom. 17. in Ezech. Per quinquagenarium
numerum requies æterna signatur. Id. ib.
Octonarius idcirco adhibetur: quia futuri
ævi figuram gerit. S. Joan. Damasc. or.
de transf. Dom.

Palma. Sportæ juncō, & foliis palmarum solent contexti; & significat Sanctos, qui radicem cordis in ipso fonte vitæ collocant, nè arefcant, ut juncus in aqua; & palmam æternæ retributionis in corde retinent. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth. Palma victtricem ornat manum: & ideo significat præmium illud, quod victoribus Sanctis in cœlestibus dandum est. S. Thom. in 7. Cant. Palma est arbor alta, pulcherrima, omni tempore foliis adornata; arbor victoriæ signativa, diuturna, fructu dulcissima: sic & vita illa beata. S. Bonav. Ser. 1. de S. Bartholomæo.

Panis. Satiare panibus - vel gaudiis cœlestibus. Panis (quo pascit Christus Fideles suos, nè in via justitiæ deficient) - æternæ beatitudinis prægustatio, S. Thom. Ser. 2. D. 7. Pent.

Paradisus. Primus fluvijs (quo cœlestis agricola agrum irrigat cœlestis paradisi) est gaudium de creatione corporali; secundus de societate Angelorum; tertius de Christo homine; quartus de gloria Divinitatis. Id. S. 1. in festo S. Marci. Paradisus dicitur, quasi parans visum: quia parat visum, qui est beatitudo Sanctorum, & Angelorum. Joan. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant solum DEUM.* Id. Ser. 1. D. 24. Pent. Paradisum colit quatuor modis: malas herbas extirpando, id est, dæmones; arbores pulcherrimas, id est, lilia Virginum, & rosas Martyrum, & violas Confessorum, in eo plantando; quatuor fluminibus gaudiorum irrigando, &c. Id. S. 1. in festo S. Marci.

Ramatha civitas, 1. Reg. 1. Patriam cœlestem significat. S. Greg. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Regio nostra paradisus est. Matth. 2.; ad quem JESU cognitō redire per viam, quā venimus, prohibemur. A regione etenim nostra superbiendo &c. discessimus; sed ad eam necesse est, ut flendo, obediendo - redeamus. S. Greg. hom. 10. in Evang.

Roma. S. Laurentius est Romæ cœlestis perennis Consul. Aurelius Prudentius hymn. 2. de S. Laur.

Sabbathum. Opera bona nostra sunt manna, quæ ante Sabbathum, id est, requiem æternam colligi debent; cæteroquin nihil valoris habitura. Perlinus dist. 5. c. 2. n. 10. ex S. Aug. Ser. 19.

Salomonis apparatus. Beatitudo æterna significatur in eo splendido apparatu Salomonis 3. Reg. 10.; quem Regina Saba, id est, anima admirabitur. S. Bonav. Ser. 5. D. 2. Quadrag.

Septima dies vita beatorum, qui vesperam non habet. S. Isid. c. 3. in Gen.

Stola filii prodigi. Dedit Stolam primam; illam, quam Adam perdidit, immortalitatis gloriam sempiternam. S. Chrysolog. Ser. 5. de filio prodigo. Stola est æterna beatitudo. S. Thom. in 6. Apoc.

Tabernaculum est cœlestis Patriæ visionis æternæ; quæ est omnium Beatorum. S. Thom. in 22. Isaia.

Templum. Patria cœlestis designatur per templum. S. Haymo hom. in festo Purif. B. V. Per Tabernaculum designatur Ecclesia militans; per templum in monte factum, status futuræ vitæ. S. Thom. in ps. 22.

Thesaurus vita æterna. Arnob. Annot. 17. in Matth. Thesauri nomine spiritualiter cœlestis Patriæ amorem intelligere debemus: - ager, in quo thesaurus absconditus invenitur, nos sumus: si tamen in nobis manet cœleste desiderium S. Haymo hom. in festo Virg.

Villa nostra, ad quam nos sumus ambulantes, est paradisus; & in nocte, scilicet culpæ, clauditur: ideo oportet venire de die, scilicet cum claritate gratiæ. S. Vinc. Ferr. Ser. in Octava S. Stephan.

Scriptura gloriam corporis glorificandi ostendit per lunam perfectam; gloriam autem animæ, per solem. S. Aug. Conc. 2. in ps. 88.

TITULUS V. BEATITUDO. TEMPORALIS.

Adjectiva. Temporalia quodam modo Adjectiva sunt: nam tum ad sunt, tum non. Substantivum est amor DEI: Nam talia non transeunt, sed permanent immobilia in æternum. Adjectiva ergo ad substantiam debent referri, id est, temporalia ad summum Bonum. S. Bonav. in ps. 104.

Angvilla quantò fortius stringitur, tantò fortius de manu elabitur. Sic & Mundus, quantò amplius amatur, tantò timidiùs retinetur. Id. S. 2. de Invent. S. Cruc.

Aqua. Mihi videtur, juxta tropologiam,

lunaticus esse, qui per horarum momenta mutatur ad vitia: & nunc quidem in ignem fertur, quo adulterantium corda succensa sunt; nunc in aquis scilicet voluptatum, vel cupiditatum, quæ non valent extinguere claritatem. S. Hieron. apud S. Thom. sup. 17. Matth. Affluentia divitiarum rectè aquæ comparatur, propter defluxum celerem. S. Thom. in 16. Apoc.

Avis. Transierunt omnia illa - tanquam avis, quæ transvolat in aère, cujus nullum invenitur argumentum itineris illius. Sap. 2.

Bulla. Ubi præclara consulatûs dignitas? ubi

ubi fucati amici? ubi cœnæ, & convivia? nimirum nox, & somnium, erant illa omnia, - verni flores erant, umbra erant, fumus erant, bullæ erant, araneæ tela. S. Chrysoſt. apud Damasc. parallel. l. 1. c. 10.

Capillus. Monachus (S. Martinus) capillos evulſit, id eſt, temporalia reliquit, quæ per capillos designantur. S. Thom. Serm. de S. Martino.

Cinis. Rectè ſtultorum memoria cineri comparatur: quia illic ponitur, ubi ab aura tapiatur. S. Greg. mor. 1. 11. c. 17.

Cutis pulchritudo, eſt gloria temporalis, Id. ib. l. 14. c. 8.

Dextera ſignat prosperitatem. S. Vincent. Ferr. Ser. 3. de Dominica. Per quam ſignatur prosperitas. S. Thom. in pſ. 41.

Dies. Per diem intelligatur prosperitas, & per noctem adverſitas. Id. in pſ. 21.

Equus. Equum accipe etiam figuratè quamlibet amplitudinè ſæculi huius, quemlibet honorem, in quem ſuperbus aſcendit. S. Aug. Enarrat. 2. in pſ. 32.

Fabula quædam eſt, & ſomnium vita. Sicut enim in ſcena aulæ ſublato varietates diſſolvuntur; & omnia coruſcante luce ſomnia avolant: ita nunc quoque conſummatione veniente tam communi, quàm uniſcujuſque, omnia diſſolvuntur, & evaneſcunt. Et lignum quidem, quod plantâſti, manet; & domus, quam ædificas, & ipſa manet: faber autem, & agricola, pereunt. Et cum hæc fiant, nec ita veremur; ſed tanquam immortales hæc omnia comparamus. S. Chryſoſt. hom. 55. ad Pop.

Facies demonum. Filii Iſraël à facie Philistinorum timent. 1. Reg. 7., ut eorum poſteriora non timeant. Quæ eſt enim malorum ſpirituum facies, niſi concupiſcentia ſæcularis? S. Greg. l. 3. c. 5. in 1. Reg.

Flos fœni. Iniquorum potentia fœni floribus comparatur: quia nimirum carnalis gloria, dum nitet, cadit; dum apud ſe extolitur, repentinò intercepta fine terminatur. S. Greg. mor. l. 17. c. 5. Decor hominis temporaliter eſt prosperitas temporalis; ideo comparatur flori. S. Thom. in pſ. 29. Caro, & ſæculi voluptates, ſunt arens fœnum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Flumina Babylonis ſunt omnia, quæ hîc amantur, & tranſeunt. - Salices ſunt ſæculi amatores - rigantur hæc ligna de fluminibus Babylonæ, & nullum fructum ferunt. S. Aug. præfat. in pſ. 136.

Folium. Folia, & bullas, & fumum, & paleas, & umbram, & pulverem ab area vi ventii excuſſum; omnem huiusce ævi ſplendorem appellavi. Heſychius.

Fossa, ſeu *fovea.* Ipſa felicitas peccatorum, ſoſſa eorum eſt - hinc ſe ille putat ſublimer ire, & Deus hoc foveam vocat. Fossa ad ima tendit, non ad cœlum. Idem expoſ. pſ. 93.

Fumus. Ecce, quemadmodum fumus deſciens abundantes in ſæculo; & nulla erit

recordatio præteritorum gaudiorum. Thom. Kemp. l. 3. Imit. c. 13.

Gaudium vanum. Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere. Pſ. 126. Ante lucem ſurgere, eſt prius, quàm claritas æternæ retributionis appareat, in præſentis vitæ nocte gaudere. S. Greg. mor. l. 8. c. 35.

Hospitium. Cœlum eſt domus quieſcentium, Mundus hoſpitium breve; & ideo relinquendum. S. Bonav. Ser. 2. de Omn. SS.

Impedimenta in via. Hæc igitur ſciens, ſuperflua quæque amputa, facque pauperibus ſupplementum. Nam ſi calceamenta quis ſupra menſuram pedibus adegerit, itinere certè prolixiori impedimenta ſentiet. Et veſtimentum induens corporis ſtaturam excedens pari modò implicabitur. - Et qui ſupra quod ſatis eſt, habent; non modò in ipſa ſufficiencia, ſed & in neceſſariis quibusdam impediuntur. Nam qui de foris in agone currunt, & ipſa exuunt veſtimenta: viam verò in cœlum ferentem, & eandem arctam, & arduam, tot cum impedimentis, quomodo poteris ambulare? S. Chryſoſt. hom. 7. de Pœnit.

Indumenta. Quid ſunt terrena omnia, niſi quædam corporis indumenta? Qui ergo contra diabolum ad certamen properat, veſtimenta abjiciat, ne ſuccumbat; nihil in hoc Mundo amando poſſideat. S. Greg. hom. 32. in Evang.

Leva. Per lævam, præſentis temporis prosperitas intelligitur. S. Thom. in 2. Cant.

Lignum putridum. Eſt humana gloria putrido ligno ſimillima; quæ de nocte (præſentis vitæ) lucet; ſed in die (iudicii) putridum apparet. - Tales omnes) gloriâ temporali abundantes) lampyridi, ſive cicindelæ, vel noctiluçæ ſimiles: quæ volando de nocte lucet, & in die latet, & tota nigra apparet. S. Bonav. Ser. 1. de S. Andrea Ap.

Lutum dicuntur bona temporalia, quoniam coinquinant animam. S. Bonav. Ser. 2. D. 24. Pent.

Manus dicuntur divitiæ, temporales. Ratio: quia ſicut manibus facimus omnia opera; unde dicit Philoſophus, quòd manus eſt organum organorum: ita cum divitiis homo facit omnia negotia. Manus dextera, eſt pecunia de bono juſto congregata; - ſiniſtra, eſt pecunia in juſtè acquiſita. S. Vincent. Ferr. Ser. 1. fer. 6. poſt Cineres.

Molendinum puto dictum Mundum iſtum: quia rota temporum volvitur, & amatores ſuos conterit. S. Aug. in pſ. 36. conc. 1.

Navis. Tanquam navis, quæ pertranſit fluctuantem aquam. Sap. 2.

Nidus eſt vita præſens, Chariffimi, ex feſtucis, & luto coagmentatus. Licet mihi magnas ædes oſtendas, ſive regias ipſas, multò aurò fulgentes, & gemmis; nihil ab hîrundinum nido differre cenſebo. S. Chryſoſt. hom. 55. ad Pop.

Nox. Manè dicitur, quando nobis bene eſt; nox dicitur, quando triſtitia tribulationis

onis est. S. Aug. in ps. 91. Manè significat prosperitatem sæculi; vespéra tribulationem. Id in ps. 64.

Noxia. Non tam vehementer fluvialium aquarum cursus ripas: corrodere, & submittere solet; sicut deliciae, & luxus, omnia valetudinis nostræ firmamenta faciliè subruere. S. Chrysost. hom. 55. ad Pop.

Nuntius. *Transierunt omnia - tanquam nuntius percurrents.* Sap. 2.

Olla fervens. Creaturæ, seu beatitudo temporalis, sunt olla fervens: cui si quis nimium adhæserit per amorem, timeat, ne se comburat. S. Vinc. Ferr. Ser. de Commem. S. Pauli.

Onera. S. Ambr. l. 1. ep. 89.

Panis. Per Panem deliciae temporales. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Pascua. Vastabit Dominus pascua eorum - id est, civitates & villas. S. Thom. in 25. Jerem.

Pavimentum. Per pavimentum terram intelligimus; per terram materialia (temporalia) - meritò adhærebat pavimento, qui se abscondebat à Christo. Non adhæret pavimento, cui dicit Christus Joan. 12. *sequere me.* S. Ambr. S. 4. in ps. 118.

Pili. *Sicut novacula fecisti dolum.* Psal. 51. quia sicut novacula radit pilos, ita mali dolum acuunt contra justos. Et hæc verè faciunt sicut novacula, quæ pilos superfluos radit: quia non nisi superflua, id est, temporalia possunt peccatores sanctis auferre; spiritualia nunquam. S. Thom. in ps. 51.

Pondus. Amor divinus verè penna est; sicut è contrario amor creaturarum verè est pondus. S. Bonav. Ser. de SS. Sim. & Juda.

Pratum. Jucunditatem hominum comparat (Isaias) prato florenti. Id. in 35. Is.

Pulvis. Quid sunt aliud labentium dignitatum infulæ, nisi pulvis? nam eam, quam blandiendo sordidant, à veris splendoribus mentem cæcant. S. Greg. l. 2. c. 1. in 1. Reg.

Quaternarius numerus temporalia quæque, & præsentia significat, propter quatuor anni tempora, vel propter quatuor Mundi elementa. S. Thom. in Cant. c. 6.

Retia. Dimittamus retia, id est, retinentia; sicut sunt occupationes mundanæ. S.

Vincent. Ferr. Ser. de S. Jacob. Ap. Majore *Retinacula* spei nostræ. Tertull. de cultu foem. c. 13.

Rota. Nonnè nostra rotæ cuidam similia sunt? S. Chrysost. hom. 34. ad Pop.

Salices sunt sæculi amatores. - rigantur hæc ligna de fluminibus Babylonis; & nullum fructum ferunt. S. August. Præfat. in ps. 136.

Sarcina, vana, gravisque. Theophilactus apud Lobbet. q. 1. de S. Brunone §. 4.

Sepulchrum. Triplex sepulchrum est: temporale, infernale, æternale, S. Bonav. Ser. 2. de S. Jacobo Majore.

Somnium est iste thesaurus præsentis vitæ, evigilas, & recessit: quoniam qui potuerit crapulam istius Mundi dormire, & sobrietatem virtutis assumere, ista contemnit. S. Ambr. Enarr. in ps. 48. Somno vitæ quies figuratur. *Ego dormio.* Cant. 5. Quod bene per Jacob Gen. 28. in itinere dormientem figuratur - in itinere quippe dormire, est, in hoc præsentis vitæ transitu à rerum temporalium amore quiescere. S. Greg. mor. l. 5. c. 21.

Stabulum. Omnia, quibus uteris in hac vita, sic tibi debent esse, tanquam stabulum viatori, non pomus habitatori. S. Aug. conc. 1. in ps. 34.

Tenebræ prosperitatem, tenebræ adversitatem significant. S. Thom. in 58. Is.

Ubera nostra, quibus à Domino lactamur, sunt prosperitas temporalium, & solatium amicorum. Quando DEUS videt, quod homines nimium confidunt in his, & alliciuntur ab his; subtrahit ea, & ponit amaritudinem; ut ponant in solo DEO spem suam. S. Thom. in ps. 39.

Viaticum. Quid homini pecunia sua, nisi quoddam viaticum est? multa oneri, moderata usui: Viatores sumus vitæ hujus. S. Ambr. l. 6. ep. 44.

Uxor Loth. Gen. 49. in salem conversa est; quæ species citò solvitur, non potest usum habere diuturnum. Sic sunt temporalia: sequuntur, & non sequuntur æterna: & hic infatuantur à stultitia sua, & futurorum gratiam habere non possunt. S. Ambrosius in ps. 43.

TITULUS VI. S. BENEDICTUS, ET EJUS SACER ORDO.

Adām, Abēl, Abrahām, &c. Omnes Sanctos, ac venerabiles Patres, quotquot ab initio sæculi fuerunt, imitatus veraciter agnoscitur. Goffridus Abb. Vindocinensis in Gallia, Cardin. S. Priscæ. Ser. 11. de festivitate S. Benedicti. Vixit circa annum 1120.

Angelus. Firmiter credere debemus, quod à DEO nobis sit tanquam Apostolus, & Angelus destinatus. Goffridus ib.

Amplissimus. Balduinus præfatione ad Regulam S. Benedicti inter filios magni illius Parentis, ait, numerari Imperatores tres, Imperatrices undecim, Reges maximos, & strenuos

nuos viginti duos, Reginas 41. Principes viros ac foeminas, ferè innumeras. Lobbetius in Glor. Patriarch. de S. Benedicto in Procem. Dedit Pontifices 18. Gregorium Magnum, Bonifacium IV., Adeodatum, Agathonem I., Stephanum III., Leonem IV., & V., Sylvestrum II., Stephanum IX., Gregorium VII., Victorem III., Urbanum II., Paschalem II., Gelasium II., Anastasium IV., Adrianum IV., Clementem VI., Urbanum V. Cardinales dedit 180. Archiepiscopos 1564., Episcopos 3512. Abbates eruditione, & scriptis, illustres 15700. Lobb. ib. §. 1. ex Trithem. l. 1. c. 5. Fuerunt aliquando Abbatiae Ordinis Bened. ad triginta septem millia; Prioratus ad quatuordecim millia; & insuper Asceteria Monialium supra quindecim millia. Id. ib. §. 2. In uno Episcopatu Moguntino, ut author est Trithemius L., de viris illustr. S. Benedicti c. 2., fuerunt 124. Monasteria. Id. ib. In Hispania Monasterium Æleobasse recensuit Religiosos 999. In Normandia Monasterium Gimesiense 900. Monasterium Benecor in Hybernia 300.

Benedictus. S. Benedictus est verè per omnia Benedictus. S. Bernardus Ser. 13. in ps. 90.

Dilectus DEO, & hominibus. Eccl. 45. Hæc possunt exponi de B. Benedicto. Leguntur secundum litteram de Moyse, qui præfiguravit S. Benedictum propter sex: propter desertionem Ægypti, petitionem eremi, multorum in eremum introductionem, multorum miraculorum operationem, futurorum prædictionem - & propter interpretationem. S. Thom. Serm. 1. in festo S. Benedicti.

Elias, Eliseus; Jacobus, Joannes. S. Benedictus quoad quædam confertur cum Joanne B., cum Jacobo Patriarcha, cum Moyse, Elia,

Eliseo. S. Thom. 3. p. q. 38. apud Lobbetium. p. 92.

Filia segregata, cui comparabo te filia segregata? cui coadæquabo te? - Mater Monachorum - Exurge nunc Monachorum sacratissime Princeps Benedicte. Joannes Trithemius Ordin. S. Benedicti. Spanheimensis primum, dein S. Jacobi Herbipolensis, Abbas Vict. annò 1490. mortuus 1516. die S. Luciae.

Firmamentum. Filii sancti Benedicti sunt instar stellarum firmamenti. Lobb. p. 87.

Flos. Doleo super te, ô flos Monastici decoris. Trithem. librò Penthicò de ruina Ordinis Benedicti. c. 3.

Inventor secundæ regenerationis nostræ gloriosus iste Sanctus pariter extitit, & scriptor. Goffridus Ser. 11. de septio. S. Bened.

Inclutus Ordo. P. Sfortia Pallavicinus lib. Vind. Soc. Jesu c. 23.

Lucerna super candelabrum posita. Goffrid. ib.

Italia Lumen. Lobb. in Procem.

Parens Divorum. Ordo S. Benedicti fuit Regum portus, Pontificium seminarium, Divorum parens, Sapientiæ regia. Pallavic. ib. Joannes XXII. Pontifex inquisivit numerum Sanctorum Ordinis Bened., & apprehendit illum accessisse ad 55000. Martyres solum numerantur 2016. In Cassinensi censentur 5555; quorum sacræ exuviæ religiose servantur. Lobb. ib. §. 2.

Plenus omnium Justorum spiritu fuit. S. Greg. l. 2. Dialog.

Prænobilis Sodalitas. Pallavic. ib.

Princeps Monachorum. Exurge nunc Monachorum Sacratissime Princeps. Trithem. ib. c. 3.

Specus, in qua habitavit, est paradisi limen, miraculorum sedes, & prodigiorum cœlestium officina. Lobb. ib. p. 78.

T I T U L U S VII. S. BERNARDUS. ET ILLIUS ORDO.

Agricola. Suscitavit Dominus eis (Cisterciensibus) à principio novellæ plantationis eorum agricolam peritum. Jacobus Virriacus Aconens. Episc. & S. R. E. Card. histor. Occident. c. 14. & 15.

Angelus. B. Henricus Suso, & S. Bernardus, sunt in terris Angeli; in carne prope toti sunt spiritus. Lobbetius de S. Bernardo q. unicâ.

Aurum fuit B. Bernardus per voluntatis sanitatem, multitudo gemmarum, per morum honestatem, & virtutum multipliciter; vas pretiosum, per virginitatis puritatem. - S. Bernardus quasi vas auri - fuerunt autem in hoc novem gemmæ, de quibus

Ezechielis 28. *Omnis lapis pretiosus, &c.* Lapides isti significant novem Ordines Angelorum, quibus fuit dotatus S. Bernardus: quia habuit in se virtutes, & Officia omnium Ordinum Angelorum. S. Thom. in festo S. Bernardi.

Columba. Ordinem Cisterciensem Innocentius IV. Columbam appellavit mitem, humilem, electam Domini specialem, & pulchram per totum. Lobb. in Procemio.

Columna. S. Bernardus Ecclesiæ columna. Ordo Cisterc. est Ecclesiæ sustentaculum. Fuit columna lucis, & ignis: lucis à scientiâ; ignis à DEI amore. Lobb. ibid.

Varia de S. Bernardo , & ejus Ordine promiscuè.

S. Bernardus Scholam habuit cœlum, Magistrum DEUM; ipse insignis fuit zelator animarum. Lobb. ib. quæst. unicâ.

S. Bernardus quasi stella, sed solis æmula: imò ut Sol ipse lucis parens. Ibid. Canonice Regularis S. Bernardi olim discipulus, à morte S. Bernardi vidit stellam ad instar Solis ad cœlum ferri; per quam designari S. Bernardum divinitus doctus est. Id. ibid. ex Henriquez dist. 4. c. 46.

Marquella, in Flandria cœnobium Virginum anno 1230. fundatum à Joanna Flandriæ, & Hannoniæ Comitissa; vetustò, ac propriò nomine Reclinatorium Beat. Mariæ nuncupatur. Aubertus Miræus in Chronico Cisterc. pag. 227. Flinensis Abb. in Flandria Virg. olim dicta, Honor Beat. Mariæ. Stagensis Abbatia Virg. ibidem dicta fuit, Domus lætitiæ. Id. ib. p. 267.

Ordinem Cisterc. appellavit Benedictus XI. Stellam matutinam in medio nebulæ. Clemens VI. fontem dixit, & quidem amœnum varietate virtutum - qui sic excreverit meruit, ut fontis nomen excedens fluvius censeatur. Stephanus Ep. Tornacensis epist. ad Robertum Pontiniac, lucernam super montem positam. S. Antonius Archiep. Florent. p. 2. tit. 15. c. 23. magnam Ecclesiæ columnam. S. Petrus Abb. Chuniac. lacteam, fortemque columnam; cui innitatur Monastici Ordinis ædificium. Petrus Ep. Carnutensis epist. ad Nicolaum Anglum, ipsa Cisterc. Ordinis claustra dixit castra DEI. Cardin. de Vitriaco hist. Occid. c. 14., vineam electam. Id. ib.

S. Bern. est in Ordine Cisterciensi, quod lucerna in domo, quod stella in cœlo. Ib.

Ordo Cisterciensis multos Martyres, & Confessores numerat. Unum Clarævallense Monasterium illustres sanctitate 900. Scotia Martyres 200. Hibernia 900. etiam in unico Menchorensi Monasterio. Hispania 2000. à Mauris pro fide cæsos. Anglia S. Thomam, & Edmundum Cantuar. Archi-Ep. Hibernia S. Malachiam Archi-Ep. illius regni decus & lumen clarissimum. Francia S. Hugonem Abb., Godefridum Lingonens. Ep. S. Guilielmum Aquitaniæ Ducem. Hispania S. Maurum Abb., S. Bernardum Vincen-tinum Ep. Sabaudia S. Petrum Archi-Ep. Tarantasiensem. &c.

Ex Ordine Cisterciensi fuerunt Pontifices Romani 4. Patriarchæ. 14., Cardinales 46., Archi-Ep. 800., Episc. 1400. E Regibus fuerunt 3. facti Monachi Cisterc., & Regum filii 6. & Ducibus 3.

Ex Ordine Cisterc. prodierunt aliæ decem familiæ: Guilielmitæ, Ordo Vallis Caulium, Montis Virginis, Gilbertinorum, Conceptionis B. Virg. Mariæ, Calatravæ, Alcantaræ, Templi Grandimontensis, Militum Christi. Hucusque Lobb. in Procem, ut supra.

Inter alios, quos Ordo Cisterc. habuit doctrinâ præstantes Viros, fuit Alanus, dictus Doctor universalis. Id. ib.

Medium Ecclesiæ Sanctæ est Ordo S. Bernardi, sustentans Ecclesiam, velut columna, cui tota domus innititur. ait Christus D. ad S. Mechtildem. Lobb. ex Henriquez de SS. Ord. Cisterc. l. 1. d. 1. c. 6.

Regula Ord. Cister., conscripta à, S. Stephano tertio Ordinis hujus Abbate, vocata est ab eodem Stephano, charta charitatis. Lobb. ib.

Annotavit Henriquez Ordinis Cisterc. accuratus historiographus: eum brevi tempore ita diffusum; ut numeraverit Monasteria Virorum 4000., Virginum 6000. Lobb. ib.

Aubertus Miræus author Chron. Cisterc. in principio vocat Ordinem Cisterc. clarissimum Ordinem. Coepit sub Roberto anno 1098., qui Molismensi Abbatia relicta in eremum Cistercium, cum 21. Monachis ejusdem Abbatia concessit. Roberto Molismum revocato successit Albericus, huic Stephanus, &c. Anno 1113., id est, annis quindecim post fundatum Cistercium, venit S. Bernardus cum 30. Sociis Cistercium. Est autem Cistercium in Burgundia. Miræus ib.

Ordo Cisterc. est Vinea Domini Sabaoth; quæ intra breve tempus palmites suos extendit à mare usque ad mare. Ps. 79. Ibid. p. 3. 4. 5. juxta edit. anno 1614. in 8. Ut sidus nitidum noster præfulgidus Ordo jam penitus toto clarus in orbe micat. Ibid. p. 243. Cistercienses tanquam boves (Is. 65.) de armento Domini paleam manducantes, grana supervenientibus reservabant, foris non mansit peregrinus; & ostium eorum viatoribus patuit. Ib. p. 243. Non est Provincia; vel Regio; ad quam vinea illa benedicta palmites suos non extenderit. Dilatavit Dominus, & beata eorum patrona Virgo Maria, locum tentorii eorum. Miræus. ib.

Ordo Cisterc. est familia Domini. Jacob. Vitriac. p. 244.

Ordo Cisterc. est tranquillus portus. Id. apud Miræum. p. 247.

Multiplicata est sicut Stellæ cœli, & excrevit in immensum, Cisterc. Ordinis Religio. Vitri. ib. p. 247. In una Diœcesis Leodien-sis regione septem hujus Ordinis Abbatias Monialium in tempore modico fundari vidimus; & Sanctis Monialibus, tanquam violis, & liliis, exornari. Id. ib. p. 248. Ibidem vocat Leodiensem Diœcesim hortum liliorum, & paradysum deliciarum; ob tam frequentia Monasteria Ordinis Cisterc.

Cistercienses sunt velut Jacob, qui domi habitant; neque curis sæculi se implicant. Id. ib. p. 250.

S. Bernardus primus Abbas Clarævallis, eximium Ordinis Cisterc. decus, & amplius 160. Monasteriorum Pater, obdormivit anno 1153. & inter Divos ab Alexandro III. anno 1165. relatus. Miræus pag. 159. Tem^a

Temporibus S. Bernardi 200. plus minus Monasteria Cisterc. Ordinis numerabantur. Arnoldus Vionus in ligno vitæ l. 1. cap. 97. tradit, posterioribus sæculis numerata viro- rum Monasteria 400., & Monialium sex amplius millia. Miræ. ib. p. 160.

Prima omnium Abbatia Cistercium fuit, unde totus Ordo nomen obtinuit: secunda fuit Firmitas, tertia Pontiniacum, quarta Claravallis, quinta Morimundus, sexta Pul- liacum. Prima fundata an. 1098. secunda an. 1113., tertia an. 1114., quarta & quinta an. 1115.

Nomina quarundam Abbatiarum Ordinis Cisterc. ex Miræo. Claravallis, ubi S. Ber- nardus Abb. Curia DEI in Diœc. Aurelian, fundata an. 1118. Apud Belgas in Brabantia, Camera B. Mariæ D. NB. Diœcesim significat Mechlin. Vallis florida d. Mechl. Vallis Vir- ginum Abb. d. Mechl. Nazarethum Abb. d. Antverp. Vallis rosarum Abb. d. Mechl. Vineæ nostræ Dominæ, Lovanii Abb. d. Mechl. Omnia hæc in Brabantia Monaste- ria sunt Monialium. In Ducatu Lucebur- gensi, Aurea Vallis. Abbatia d. Trevir. fun- data an. 1131. Monach. (NB. *Mon.* signifi- cat Virorum, *Virg.* Virginum) Bona via, d. ejusdem. Clarus fons Virg. In Flandriæ Comitatu sunt, Bella prata Virg. In Artesia, Clara palus. Audomaropol. an. 1137. Mon. Viridarium B. Mariæ, d. Camerac. Virg. Victoria d. Atrebat. In Hannonia, Lo- cus spinosus Beat. Mariæ, d. Camerac. Virg. Oliuæ d. ejusd. Refugium nostræ Domi- næ. d. Camer. In Hollandia, Corona B. Virg. Portus B. Mariæ. Porta cœli. Aqua frigida Mon. In Frisia Orientali, Clarus Campus. Floridus Campus Mon. Aula DEI. Virg. In Ultrajectana Provincia, Vallis B. Mariæ Virg. Mon. In Groningana ditio- ne, Schola DEI. Virg. In Leodiensi ditio- ne, Vallis DEI. Mon. Vallis benedicta. Vallis B. Mariæ. Vetus vinea Virg. In Diœc. Colon. Sylva B. Mariæ. Mon. Specu- lum B. Mariæ. Fons B. Mariæ. Prata B. Ma- riæ Virg. In Gallia Mons petrosus. Vallis benedicta. Vallis crescens. Vallis Sancta. Scala DEI. Mon. Locus nostræ Dominæ. Virg. Ibidem in tractu Tolosano Bona aqua. Mon. In Gasconia, Scala DEI. Sylva lata. Benedicto DEI. Vallis bona. Mon. In Cenomanensi districtu, Pietas DEI. Mon. In Andegavensi, Clarus Mons. Mon. In Diœc. Bitrucienfi. Columna. Albæ petræ. Vallis honesta. Pratum benedictum. Do- mus DEI. Olivetum Mon. Belius Vifus. Virg. In d. Pictaviensi, Stella, Misericor- dia DEI. Gratia DEI. Mon. In Turonensi, Claritas DEI. Mon. In Normannia, Bo- nus Portus. Mortuum mare. Locus DEI.

Mon. Thesaurus Virg. In Campania, Picardia, & Agro Parisiensi. Vallis lucens. Septem fontes. Tres fontes. Altus fons. Bonus fons. Regalis mons. Vallis nostræ Dominæ. Frigidus mons. Bellum pratum. Vallis Clara. Pietas nostræ Dominæ. Sacra Cella. Gaudium nostræ Dominæ. Mon. Li- lium nostræ Dominæ. Pons nostræ Domi- næ. Amor DEI Virg. In Lotharingia, Alta sylva. Clarus locus. Vallis dulcis. Di- recta vallis. Mon. Benedicta vallis. Bona via. Clarus fons. Virg. In Comitatu Bur- gundiæ, Caritas. Mons S. Mariæ. Carus lo- cus. Locus crescens. Bethania. Gratia DEI. Mon. In Ducatu Sabaudia, Via cœli. Virg. In Hispania Prope Toletum, Mons Sion. Vallis bona. Rivus siccus. Vallis pa- radisi. Spina. In Castella, Valis DEI. In Astu- ria, Vallis digna, à Jacobo II. Rege funda- ta penes Valentiam. Saltus Albus in Regio- ne Legionensi. In Portugallia, Stella S. Pauli. In Catalaunia, Vallis B. Mariæ. Vallis Bona. Vallis Sancta. Virg. In Re- gno Valentia, Mons Sanctus. In Regno Castellæ, Fons calidus. Turris cremata. In Germania d. Constantiensis, Vallis S. Crucis; olim aquarum haustus. Virg. In Saxo- nia fundatur an. 1141. Abbatia, Porta glo- riæ. In Germania, Villa Salomonis an. 1138. In Suevia, Lucida Vallis. Regis pons. Corona B. Mariæ. Pons salutis. Stel- la lucida. Vallis rosarum. Fons Beat. Mariæ. Vallis DEI. Vallis Angeli. Vallis Cœli. Hor- tus DEI. Cella S. Mariæ. Vallis gratiæ. Val- lis sancta. Pura vallis. Bona vallis. Cœli Co- rona. Fons Virg. Virg. In tractu Franco- niæ, Vallis S. Crucis. Felix Aula. Vallis B. Mariæ Virgin. In Bavaria, Felix vallis. In Westphalia, Porta Cœli. Speculum Vir- ginum. Pax DEI. Fons salutis. Fons B. Ma- riæ. Hortus B. Mariæ. Mons amoris. In Jutlandia, Tuta vallis. Insula DEI. Locus DEI. Regalis Curia. Mon. In Moravia, Castrum Regina Virg. In Suevia, Au- rora. Maris Stella. Capella Mon. Apud Francones, Vallis Sanctorum. Mon. Apud Bavaros, Campus Principum. Cella DEI. Cella Principum. Mon. Apud Austriacos, Stiros, & Carinthios, Cella Angelorum. Vallis DEI. In tractu Rhenano, Castrum aquilæ. In Pomerania & Brussia tractu, Rivus S. Mariæ. Purus mons. In utraque Marchia, Locus cœli. Nervus S. Mariæ Cœli porta. In tractu Westphaliæ, Campus S. Mariæ. In Bohemia, Aula Re- gia. Sancta Corona. Sacer Campus. In Hibernia, Mellis fons. Apud Venetos, Sa- na vallis. Laudensis Abbatia in Flandria, olim dicta fuit, Laus B. Virginis. fundata anno 1152. Hactenus ex Miræo.

TITULUS VIII. S. BRUNO, ET ILLIUS SACER ORDO.

S. Brunonis anima est illa Noëmi columba. Lobb. in Glor. Patr. q. 1. de Brunone §. 4.

Carthusia est commoda pœnitentis animæ sedes, fidæque à sæculo fugienti statio. Id. ib.

S. Bruno volavit pennis columbæ, id est, castis, humilibus, &c. Id. ib.

S. Bruno est magna mens; & cœli novi, id est, Ordinis Intelligentia. Ib.

S. Bruno, ad instar aquilæ. Ib.

Noster Princeps Elias, noster Princeps Eliæus; nostri Duces, filii Prophetarum; qui habitant in agris, & solitudine. Petrus Sutor Carthusianus l. 1. de vita Carthusiana tr. 1. cap. 2.

Divus Bernardus de Ordine Carthusiensi ait: res est antiquæ Religionis, perfectio fundatæ in Christo pietatis, antiquæ hæreditas Ecclesiæ DEI; à tempore Prophetarum præmonstrata; jamque, novæ gratiæ Sole exorto in Joanne B. instaurata, & innovata; ab ipso Domino familiarissimè celebrata. Sutor ib.

Ordo Carthuf. ortus est an. 1084.

S. Bruno, natus Colonia in Germania, fuit Canonicus Rhemensis in Gallia. Id. l. 1. tr. 2. cap. 1.

Primi Brunonis socii fuerunt sex: Laudinus; Duo Stephani, Canonici ambo; Hugo Andreas, & Garinus. Postremi duo Laici erant. Hugo solus inter hos Sacerdos. Ibid. c. 2.

Bruno columbæ comparatur. Ibid. c. 3.

Voluit Bruno similis effici pelicano solitudinis; & sicut passer fieri solitarius in tecto. Voluit quærere ut turtur nidum sibi, ubi poneret pullos suos: ut sicut pullus hirundinis, sic clamaret, & meditaretur ut columba. Ibid.

Bruno venit ad solitudinem, ut instar Moysis posset DEO in desertis sacrificium acceptum offerre. Ib. c. 4.

Bruno est bonus Christi Alumnus. Ibid.

Bruno primum post annum, ab audita Doctoris Parisiensis damnatione, ad eremum ivit. Ibid.

S. Bruno cum sex suis Sociis videtur à Gratianopolitano Episcop. Hugone in specie Stellarum septem ad suos pedes corruentium. Ib. c. 7.

S. Bruno est honestatis spectulum, exemplum gravitatis, & totiùs denique maturitatis quasi quoddam simulachrum. Ibid.

S. Bruno est Mons, litterarum sublimitate virtutum, gratiarum. Ib.

Ordo Carthusianus est mirum ædificium. Ibid.

Hi septem Patres (Bruno cum sex Sociis) septem sunt boves de fluvio mundanæ fluctuationis ascendentes. Hi sunt septem spicæ in uno charitatis culmo congestæ. Hi sunt septem buccinæ in cordis Jubilæo Domini laudes concinentes. Hi sunt septem columnæ, quibus tota Anachoretici propositi Domus innitur. Hi sunt septem gradus, ab Ezechiele visi; quibus posteriores in atrium templi paradisiaci ascendunt. Hi sunt septem sportæ, quæ spiritualibus cibis, mirisque fragmentis, plenæ fuerunt. Hi septem candelabra aurea. Apoc. 1. Hi sunt septem oculi Agni in Apocalypsi visi, cœlestia mysteria contemplantes. Apoc. 5. &c. Hi denique septem sunt Stellæ Divinitus ostensæ: quippe quæ sublimitatem, stabilitatem, puritatem, claritatem, ac magnitudinem, instar Stellarum habuerunt. Id. l. 1. tr. 2. c. 7.

Cellulæ (Carthuf.) per tentoria, seu tabernacula Israël figuratæ sunt. Ib.

In Principio Carthusiani non plures, quàm tredecim ad singulas eremos admiserunt. Ib.

Gradus, quibus Carthusiani inter se distinguuntur, sunt hi. 1. Inter eos quidam sunt Monachi, quidam Conversi, quidam Redditi Clerici, quidam Redditi Laici, quidam Donati. Ib. c. 5.

Usque ad tempora Petri Sutoris Carthusienses votum non habuerunt de abstinentia à carnibus. Id. l. 1. tr. 3. c. 8. Vixit autem Petrus an. 1520., prout certum est ex ejusd. l. 1. tr. 3. c. 8.

Gosvinus de Berka, seu Becanus, Carthuf. Ordinis erat præco eloquii Divini, tuba Evangelii, Angelus pacis - lingua muti, sal terræ, &c. Arnoldus Bossius Carmelita Opusc. de Vir. illustr. Ord. Carth. c. 19.

Albergatus erat velut alter Elias. Id. ibid. cap. 22.

Ægidius Aurifaber tanquam ager fertilis fructum produxit uberrimum. Id. ib. c. 26.

Joannes ab Hagen, seu Indagine, Canonicæ scientiæ princeps dicitur. Id. ib. c. 28.

Dionysius Rickel tanquam tortens inundans fuit. Ib. c. 29.

Beatissimæ Virgini Mariæ Fratrum Carthusianorum universitas, uti rami stipiti, capitum membra, radii Soli, & rivuli fonti, post DEum specialius innitur. Ibid.

Laurentius Muschelis ut sidus admodum radiosum emicuit. Ib. c. 36.

Henricus Prudens, verus Jacobi puteus : in quo aquæ salutares hauriuntur : fuit enim vir raræ Doctrinæ , ac Sapientiæ ; quam etiam ipsius opera testantur. Ibid.

Ordo Carthusianorum ipse sibi lux est, & quidem cœlestis : quia, quot Religiosos, tot Stellæ habet, & velut adnascencia terris sidera. Lobbetius in Procem. de S. Brun.

Hic Ordo, ceti alterum in terris firmamentum : & illius Alumni, ceti totidem sidera illi stetere infixæ. Id. ib.

S. Bruno est murus Ecclesiæ, flos Patrum, semita Justitiæ, lux, & speculum Mundi, sublimè cacumen. Ita eum ornat Ecclesia Carnotensis apud Lobb. ut supra.

S. Bruno est Religione, & Scientiâ famosissimus. Vincentius Belluac. apud eundem. Ibid.

Vir de cœlo lapsus. Thomas Bosius apud eundem. Ibid.

Alexander III. vocat Ordinem Carthus. areolam horti, qui est Ecclesia. Clemens III. balsamum. Alexander IV. lumen, ac veluti Solem alterum. Gregorius XV. Christianæ patientiæ castra, invictumque exercitum; qui præclaras de inferis perduellibus victorias reportat. Urbanus VIII. cœlestium virtutum spectaculum. Alumnos ejus vocat Joannes XXII. lapides vivos. Innocentius VI. rutilantes Ecclesiæ margaritas. Lobb. supra cit. Franciscus Petrarca præfat. ad libr. de Otio Relig., vocat Ordinem Carthus., paradisum; ejus Alumnos autem Angelos Dei. Lobb. cit. S. Bernardus I. 4. ep. 11., vocat Collegium cœleste, & numerum Apostolicum. Lobb. ibid. Et in epist. ad Fratres de monte Dei ait : Altissima est Professio vestra; cœlos transit, par Angelis est, Angelicæ similis puritati. Lobb. ibid.

S. Bruno est vitæ solitariæ antesignanus : ipse, & ejus sex Socii, sunt Instituti Carthus., imo & Mundi, columna. Lobb. §. 1.

S. Bruno est S. Joannis B. æmulus. Id. §. 2.

S. Bruno est columba ferax, & fecunda, à numerosa Sobole sua : casta, & pura, à castitate. bib.

Candida illa B. Brunonis anima, ceti columba è corpore, ceti nidulo, in cœlos evolavit. Ib. §. 4.

Carthusia Caro tusa interpretatur. Sutor I. 1. tr. 4. c. 2. Carthusia interpretatur, perfecta Dei vocatio : quandoquidem S. Hieronymi sententiâ Cartus perfecta vocatio dicitur : ya verò DEus, sive Dominus. Id.

Mons Carthusiæ mons est Sinai, id est, mandati; in quo alter Moyses, scilicet Bruno, de aquis mundialibus extractus, Anachoreticæ vitæ mandata suscepit. Mons Carthusiæ est mons Horeb, qui & Sina dictus, hoc est, ardoris. Est mons Seir, hoc est, fortunatus. Est mons Samariæ, qui custos interpretatur - Mons est Carmeli, Moria, hoc est, Visionis. Sion, qui specula interpretatur. Galaad, qui acervus testis dicitur.

Monsest Myrrhæ, hoc est, amaritudinis. Libani, candidationis. Mons Ephraim, frugifer, crescens. Mons Thabor, adventus luminis. Mons Olivarum, Mons Sanctus, Mons Dei, Mons pinguis, Mons hæreditatis. Id. ib. c. 3.

O mirabilem planè virum, & vix mortalibus imitabilem S. Brun. Id. I. 1. tr. 5. c. 1.

S. Bruno est grande sidus. Moritur anno 1101. Ib. c. 4. 3.

Cella (Carthusianorum) per Arcam Noë figurata esse creditur : quippe quæ supra montis verticem sistens, cellulas in montibus quietas significasse videtur. Deinde per Arcam Testamenti, quæ Decalogi tabulas reconditas habebat. Cella tabulas vivas, hoc est, animas continet. Porro per scalam Jacob figuratur - per fiscellam scirpeam, in qua Moyses aquis expositus salvatus est - Per castra Israël cellæ Carthusianæ referuntur : utpote quæ contra hostes tartareos posita conspiciuntur. Quæ itidem expressæ videntur per turrin David, & propugnacula Jerusalem. - Per tentoria Prophetarum - per fornacem, seu caminum Chaldæorum. Denique per Dominicum præsepium, simul & sepulchrum, figurata est spelunca Carthusiana. Sutor. I. 2. tr. 1. c. 2.

Vitam Carthusianorum vocat S. Bernardus ep. ad FF. Carthusienses de monte DEI, vitæ solitariæ exemplar, & cœlestis formam conversationis. Id. I. 2. tr. 3. c. 1.

Concilium Basileense vocavit Ordinem Carthusianorum, Sacram Religionem. Id. ib. c. 2.

Triginta quatuor, & supra, Pontifices Ordinem Carthus. usque ad an. 1500. variis privilegiis donarunt. Hos inter Alexander III. Lucius III. Clemens IV. Cœlestinus III. Innocentius III. Honorius III., qui Carthusienses columbis assimilavit. Alexander IV. Clemens IV., qui eos aquilis comparavit, & subsedisse ad pedes Christi cum Magdalena dixit. Joannes XXII. Clemens VI., qui Ordinem Carthusianum, præsignem, & Sacram Religionem vocat; in agro Dominico Divinâ dispositione plantatam; quæ uberes fructus protulit, & producit. Idem vocat eundem Ordinem, arborem bonam. Innocentius VI. Religiosos rutilantes margaritas Ecclesiæ, Carthusianos autem candidos Nazaræos vocat. Gregorius XI. vocat præsignem Ordinem. Benifacius IX. agrum virtutum.

Qui in laudem Carthusianorum, eorumque defensionem scripserunt, sunt ferè sequentes. S. Bernardus, Joannes Gerson, Petrus de Aliaco Cardin., Petrus Blesensis, qui de Ordine Charthusian, ad quendam Novitium Carthus. scribens, in sua epistola sic ait: ibi probatissimæ Religionis est schola, &c. Nicolaus de Clamengiis Theologus. Arnoldus Bosius Carmelita. Hostiensis Juris consultus. Joannes Andreæ; qui à Panormitano Juris Canonici speculum, ab aliis, fons

Canonum, appellatur. Joannes de Ligu-
riis. Arnoldus de Villa Nova Medicus. D.
Antonius 3. parte Summæ tit. 6. Angelus.
Vincentius Belluacensis. Platina. Gaguinus.
Franciscus Petrarcha. Joannes Trithemius.
Sebastianus Brant. Sutor ib. l. 2. tr. 3. c. 2.

Qui magnum sanctitatis nomen post se re-
liquerunt, sunt sequentes.

S. Bruno, quem vocat honestatis, gravita-
tis, & totius maturitatis quoddam quasi si-
mulachrum, & sidus clarissimum. Idem ibid.
Gvigo de castro, cujus sub regimine Carthu-
siani pro Angelis habebantur. Hugo Gvi-
gonis discipulus. Bernardus. Ancelinus. Ba-
silius. S. Hugo Lincolnensis Episcopus ab
Honorio III. canonizatus. S. Stephanus
Ep. Diensis. Jancellinus. Boso. Petrus Fa-
verii. Joannes Tornerii. Clarus. Jacobus de
Viviaco. Joannes Birellus, quem Franciscus
Petrarcha dixit novum sidus; & ex Carthu-
siae specula sublimi, velut ex Orientalis jugi
vertice, Luciferum matutinum irradiantem.
Helisarius. Guilielmus de Mota. Hos om-
nes vocat egregios flores è nemoribus Car-
thusianis Sutor. ib. c. 5.

Scriptores, qui de Ordine sunt Carthu-
sienfi, numerantur sequentes. S. Bruno Pri-
nceps Carthusianorum, scripsit in Psalmos,
Epistolas Pauli, &c. Gvigo de Castro. Rif-
ferius Maj. Carthusiae Prior. 13. Trusianus.
Ludolphus de Saxonia. Henricus de Kalkar.
Guilielmus Rainaldi. Bonifacius Ferrarius.
Henricus de Gosfeldia. Adrianus Theolo-
gus. Joannes de Teneramunda. Herman-
nus Petri. Henricus de Hassia. Stephanus
de Senis. Goswinus de Beca. Oswaldus de
Corda. Gerardus de Stredam. Nicolaus
Albergatus Cardin. Ep. Bononiens. de hoc ait
Arnoldus Bostius: fuit vita ejus Sanctitatis
exemplum, eloquentia stupor, Doctrina mi-
raculum. Speculum itaque sine maculâ exti-
tit Prælati omnibus. Pater pauperum; &
inter Dominatores orbis dissidentes pacis re-
formator; impeditor Schismatis, errorum

excidium, Christianæque Reip. propugnacu-
lum. De Gosvino Beca ait idem Bostius:
erat utique præco, interpret, internuntius
mellifluus eloquii Divini, tuba Evangelii, An-
gelus pacis, amicus Sponsi, Religiosorum
gloria, columna Cleri, deliciae plebis, oculus
cæcis, patriæ lumen. Iterum inter Scripto-
res numerat Sutor Bartholomæum Rure-
mundensem, Joannem de Lovanio, Jaco-
bum de Graytrode, Ægidum Aurifabrum,
Henricum de Piro, Joannem Venetum, Hen-
ricum Vroede, Henricum Arnoldi, Gerar-
dum de Breda, Henricum Loen, Martinum
de Lauduno, Joannem de Lapide. Werne-
rum de Laer, Petrum de Ruffi, Franciscum
de puteo. Sutor l. 2. tr. 3. c. 7. Numerat
autem Scriptores tantumque ad an. 1520.
post quem annum plures secuti sunt è Car-
thus. Scriptores egregii. Hos inter Lauren-
tius Surius.

Martinus V. vocat Ordinem Carthusian.
fontem parvulum, qui crevit in fluvium,
Ordinem prælucidum. Id. l. 2. tr. 3. c. 9.

Carthusianus Ordo 17. Provincias habet
in diversis regnis. Id. ib. de suis temporibus.

S. Bruno, est sidus purissimum & splendi-
dissimum, os DEI, lingua S. Spiritus, Divini
signifer exercitus. Arnold. Bostius cit. c. 1.

B. Anthelmus ex Priore Catthusiae septi-
mo Bellicensis Episcopus - murum se pro
domo DEI Domini constituens inexpugna-
bilem. Id. c. 4. est DEI Athleta: in eo vide-
batur renatus Elias, libertatis Ecclesiasticæ
propugnator illustris, sui temporis rarus
phoenix. Id. ib.

B. Basilius Prior Carthusiae octavus -
quasi lucifer matutinus - tota conversatio
ejus erat stola honestatis, morum ædificatio
- Id. ib. c. 5.

Ludolphus de Saxonia, fuit accensa super
candelabrum lucerna septiformi Divini
muneris claritate relucens. Id. c. 11. Ejus
Opus de vita Christi tanquam sidus quod-
dam mentes humanas illustrat. Id. ib.

C. TITULUS I. CARO.

A sina Balaam. Quæ est hæc Asina, ni-
si bruta gentilitas? - licet & Caro
nostra per hoc animal possit intelli-
gi. S. Isid. c. 23. in Num.

Affectus. Elisæus 4. Reg. 4. Carnem (pueri)
calefacit; quia affectum charitate inflamat.
S. Thom. de Sacr. Alt. c. 22.

Castrum diaboli. Caro nostra est. S. Bonav.
diet. Sal. tit. 2. c. 6.

Dalila. Caro quasi in typo mulieris acci-
pitur. S. Isid. c. 8. in Judic.

Fragilitas humana signatur per Carnem.
S. Thom. in 17. Jerem.

Fœnum. Caro, & Sæculi voluptates, sunt
arens fœnum. S. Hieron. apud S. Thom. in
Cat. sup. 14. Matth.

Judei. Caro, & Sanguis, non revelavit ti-
bi, carnem ibi, & sanguinem, Judæos signi-
ficans. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup.
16. Matth.

Navis. Caro nostra est, & spiritus est nauta.
S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 9. Corpus no-
strum est navicula. Theophylactus apud
S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci.

Nubes. Significat Carnem nostram. S.
Thom. ibid.

Sicera. Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur; sicera autem carnis dulcedo. Arnob. annot. c. 1. in Luc.

Tympanum. Carnem significat. S. Isid. c. 20. in Exod.

Velum. Caro est velum nostri templi, sci-

licet mentis nostræ. Virtus autem carnis scissa est in Christi Passionibus à summo usque deorsum, scilicet ab Adam usque ad ultimos homines. Teophylactus apud S. Tho. in Cat. sup. 16. Marci.

TITULUS II. CARO CHRISTI.

B*ysfus.* Induitur stolâ byssinâ, id est, Carne Sancta - stolâ immortalitatis. S. Thom. c. 30. in Gen.

Cordis pars ex pisce. Particula cordis significat Corpus Salvatoris de Virgine sumptum. Hoc debet super carbones poni, id est, Fidelibus accensis igne amoris donari: tunc fumus ejus, id est, virtus spiritualis fugat dæmonum tentationes. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 21.

Clavis David, Caro Christi. S. Thom. in 3. Apoc.

Diadema. Videte Regem Salomonem, id est, verum pacificum Christum, in *Diademate* - Diadema (Sponsa) vocat Carnem, quam Christus assumpsit pro nobis. Id. c. 3. in Cant.

Filia Jephthe. Quis in Jephthe prænuntiabatur, nisi Christus Dominus JESUS CHRISTUS, & Salvator noster. - Hic filiam suam, id est, Carnem suam in Passione immolavit. S. Isid. c. 7. in Judic.

Fimbria vestimenti Christi. Per mulierem, quæ hæmorrhœissa erat, intelligas humanam naturam. Sed mox ut fimbriam Domini tetigit, id est, Carnem ejus, sanata est; Qui enim credit Filium DEI Incarnatum, hic est, qui vestimentorum fimbriam tangit. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. c. 5. Marci.

Jumentum Samaritani, Caro Christi. S. Thom. Ser. 2. D. 13. Pent.

Ligna Sethim. Arca Corpus Christi significat. Ligna Sethim sunt membra Christi purissima. S. Thom. Opusc. de Sacr. c. 8.

Medicina Mundi. Hodi medicina de cœlo datur Mundo. Goffridus Serm. 1. de Nat. Dom.

Nubes. Nota, super illo verbo, *super nubem*, quia est quadruplex nubes. 1. *Assumptæ Carnis.* Job. 38. *Ubi eras, cum ponerem nubem vestimentum ejus* S. Thom. in c. 19. Is.

Pallium Elia. Est Elias nobis relinquens pallium, id est, Carnem suam. Drogo Ost. Ser. de Passion. Domini.

Paries. Quasi post parietem nostrum stetit; quia carnem nostram sibi opposuit, in qua Divinitas latuit. S. Thom. in c. 2. Cant.

Pix, & Pili (Dan. 14.) significant similitudinem Carnis peccati. Id. de Sacr. c. 28.

Pedes Agni. Ex. 12. Caput Agni significat Deitatem, intestina animam; pedes Carnem. Id. ib. c. 4.

Scabellum DEI. Terra Scabellum DEI. Is. 66. significat Carnem Christi, quæ originaliter de terra orta est. Id. ib.

Sponsa DEI. Verbum (Patris æterni) est Sponsus; & Sponsa Caro humana; & utrumque unus Filius DEI, & Filius hominis. S. Aug. tr. 8. in Joan.

Tabernaculum, Caro Christi; in quo pro nobis militavit. S. Thom. in 13. Apoc.

Templum. Ideo Corpus Domini templum intelligitur; quia sicut templum gloriam DEI continebat habitantem in ipso; sic Corpus Christi repræsentans Ecclesiam Unigeniti continet; quia est imago DEI, & gloria. Id. sup. 2. Joan.

Terra. In terram, id est, in Carnem Christi statuerunt oculos suos. S. Thom. in psal. 16.

Urnâ auream. Exod. 37. Intelligimus Carnem Christi puram, atque sinceram. S. Isid. c. 41. in Exod.

TITULUS III. CASTITAS.

A*loë Myrrha.* Per has arbores designantur carnis continentia, & castimonia. Nam putredo luxuriam solet designare. - In horto ergo Ecclesiæ sunt Myrrha, & Aloë, hoc est, mentes castæ. S. Thom. in 4. Cant.

Angelus. Angelicæ vitæ ratio. S. Ephrem. tomo 1. de Castit. Angelis ille similis est

Monachus, qui, quæ ventris sunt, spernit. Idem parænesi 1. Casti sunt Angeli terreni, aut potius cœli cives. S. Bern. Serm. de Altitudine Cordis.

Afcia. Dilige Monache castitatem in charitate Christi: nam tuo vivendi instituto congruit, sicut afcia, atque securis fabro. S. Ephrem. Serm. Afcetico de Timore DEI.

Byssus. In bysso figuratur Castitas; quæ est præcipuum ornamentum mentis. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 6.

Cingulum, est symbolum Continentiæ, & Castitatis. Lobb. cit. de S. Ignatio q. 1.

Cohabitator. O Castitas! præcursor, & cohabitator Spiritûs Sancti. S. Ephrem. tom. 1. de Cast.

Cælum. Vita casta dicitur cœlebs, quasi cœlestis: quia in carne vivere præter carnem, est vita cœlestis, & Angelica. S. Thom. in l. 2. de consol. Phil. Boët. prof. 4.

Currus spiritualis. S. Ephrem. tomo 1. de Castit.

Divitiæ æternæ in anima hominis Christum amantis reconditæ. Id. ib.

Domus eburnea. Psal. 44. sunt frigida propter castitatem - candida propter puritatem. S. Thom. in ps. 44.

Donum DEI; benignitatis, disciplinæ, cognitionis, ac scientiæ plena. S. Ephr. ibid.

Ebur. Castitas est ebur. S. Ephr. paræn. 46. ad Eulog. Eburnea domus est corpus castum. Arnobius in ps. 44.

Fœnum. Per Fœnum, quod præcisum amplius non pullulat, signatur Daniel: qui non pullulavit per generationem, quia continens fuit: per quem signatur Ordo continentium. S. August. l. 3. de Doctr. Christ. apud S. Thom. in 9. Apoc.

Honor. Magnus honor castitas in charitate Christi. S. Ephrem. Serm. Asc. de tim. DEI.

Lampas. Castitas sine charitate, lampas sine oleo. S. Thom. in 14. Apoc.

Lilium. Castitas est florens sicut lilium. S. Bonav. diet. Sal. tit. 4. c. 3.

Martyrium. An non martyrium castitas? Lobb. in Procemio.

Onus leve. O castitas onus leve! quod in aquis non submergitur. S. Ephr. tom. 1. de Castitate.

Palma. Castitatem, dilecte frater, palmæ similem existima. Id. ib.

Portus tranquillus in summa pace, ac securitate constitutus. Id. ib.

Prudentia cælestis, & Sancta prædicatio. Ib.

Oculorum frænum. S. Ephr. tom. 1. de Castitate.

Templum efficitur DEI omnis, qui continentiam & castitatem diligit. Id. Ser. Asc. de tim. DEI.

Thesaurus animorum, honor corporum, sacrificium DEO charum, legitimum DEI templum, sacrarium pudoris. S. Zeno Serm. de Pudicitia. Castitas est thesaurus cum valore charitatis - ideo dicitur *simile Regnum cælorum thesauro abscondito.* S. Bonav. diet. Sal. tit. 4. c. 4.

TITULUS IV. CELLA, CELLICOLA.

Promiscuè Varia.

Cella Religiosa, est cella medicinalis, tranquillus portus, munitio, & asyllum tutum, lavacrum nitidum; herba fulgonum, quâ superflua refecantur, militaris palestra, Schola Doctrinalis, Discipulorum Christi schola, nitidum speculum, nuptialis thalamus, terrestris paradysus; cum cella nihil sit aliud quàm juxta nomen suum cœli aula: sedes quietis, refrigerium laboris, arcola aromatum, exedra gemmarum cœlestium, conciliabulum DEI & hominum, Divinum prorsus habitaculum, via aurea, &c. Petrus Sutor l. 2. de vita Carthus. tr. 1. cap. 2. 3.

Cellicola, seu qui cellam diligenter incolit,

comparatur, & figuratus est in Enoch, Noë, Abraham, qui de terra, & cognatione sua exivit; in Isaac juxta puteum viventis, & videntis habitante; in Jacob, Joseph, Moysè. In Josue terram promissionis de longè conspicante, & introeunte. In Samuele tabernaculum inhabitante. In Davide columbæ pennas desiderante. In Elia dimissio pueri ad desertum festinante. In Elisæo mortuum resuscitante. In religioso Rege Ezechia orando plorante, & plorando orante. In Isaia Dominum vidente. In Jeremia interfectos populi lugente. In Ezechiële Deum & inter hominem, cœlum & inter terram, constituto. In Daniele abstinente, & super hujus mundanæ Babylonis fluentia sedente, &c. Id. ib. c. 2.

TITULUS V. CHARITAS.

Abolitio Criminum. S. Bernard. tr. de Charitate.

Accipiter. Charitas est sicut avis generosa, quæ vivis de præda; sicut accipi-

ter, falco, & aquila: istæ namque aves vix, vel nunquam tangunt terram; nisi quando rapiunt prædam. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. cap. 2

Acies ordinata est charitas; quâ visâ dæmones fugiunt. S. Bernard. Serm. inrer parvos 60.

Ærarium dives animi. S. Laur. Just.

Æstas Charitas est - habet & æstas pluvias suas suaves, & uberes. Quid dulcius lacrymis charitatis? Id. Ser. 85. in Cant.

Ala. Militem Sanctum vocat S. Stephanum S. Fulgentius Ruspens. Ep. Serm. de eod., quem charitas (quasi ala) de terra elevavit ad cælum: quique charitatem pro armis habebat; & per ipsam ubique vincebat.

Alimentum. Altilia significant Sanctos internâ charitate saginatos. - occisa sunt - per pœnitentiam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

Alumna B. Virginis. Charitatem, & misericordiam, atque humilitatem, tanquam alumnas suas ulnis fovet. S. Joan. Damasc. or. 2. de Assump. B. V.

Apex virtutum. Quid est, cur discipulos in montem subducatur? Montes figuratō sensu virtutes Scriptura nominat. Omnium porro virtutum apex, & velut arx quædam, est charitas. Id. or. de transf. Domin.

Aranea. Sicut aranea ex suis visceribus trahens opus naturæ tabescit exinde; sic justus frequentans opera laboriosa ex vera charitate maceratur, & pallescit in corpore. S. Thom. cit. 8

Aurum. Sicut aurum inter cætera metalla pretiosius est, ita charitas inter omnes virtutes principatum tenet, dicente Apostolo 1. Cor. 13. S. Thom. in c. 4. Cant. Candelabrum Ex. 21. est vir justus: facies candelabrum ductile - ductile dicitur, quia in multis tribulationibus ad perfectionem ducitur. Aureum totum; quia facit omnia in charitate. Id. Serm. 2. de S. Benedicto. In vestitu deaurato. Psal. 44. Per aurum significatur charitas - est enim charitas fulgida, & rubea; & ideo dicitur (vestitus) deauratus; quia informatur charitate. Idem in ps. 44. S. Paulus fuit vas pretiosum - aureum charitate fervendo. Id. in Convers. S. Pauli. Charitas comparatur auro probato. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 5. c. 2. quia sicut aurum metalla, sic charitas alias virtutes superat. Id. ib. Aurum est symbolum amoris. Lobbet. de S. Norberto q. unicâ 6. 7.

Baltheus. Balthei vice accingere, perfectâ in DEUM charitate, atque in proximum. S. Ephrem de Panoplia spirit.

Calcar. Calcaria sunt timor, quô declinatur malum; & amor, quô agitur bonum. S. Thom. in 6. Apoc.

Calceus. Charitas farterna est calceus: hoc armatus non sentit spinas aculeorum; quamvis ei in via obveniant. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 22. Pent.

Calculus If. 1. Per calculum charitas; quæ in manu, id est, in operatione ipsius est. Id. in If. 6.

Calor animæ naturalis est amor DEI: quan-

do ergo subintrat extraneus amor concupiscentiæ, & aliorum peccatorum, recedit DEUS. Id. in ps. 13.

Caput, & Sal, omnium virtutum. S. Ephr. tom. 1. de Charit.

Carbunculus. Per carbunculum signatur charitas. Id. in 17. Apoc.

Catena. Charitas erga DEUM, est sicut catena, quâ cum proximo devincimur. S. Joan. Damasc. epist. de trisagio ad Jordanem Cœnobiarcham.

Cherubin significat charitatem. S. Isid. c. 5. in Gen.

Chrysolitus, Berillus, Topazius, significant charitatem. S. Bonavent. diet. Salut. tit. 10. cap. 5.

Collectanea Prophetarum. S. Joann. Damasc. l. 1. parall. c. 18.

Columna omnium virtutum. S. Ephr. de humilit. comparanda. c. 90. Columna, & firmum in anima hominis fulcimentum est charitas. S. Ephr. de Judicio extremo. Charitas significatur per columnam ignis, S. Tho. Prol. expos. ep. ad Ephes.

Compendium. Est DEI amor compendium omnium virtutum, & summa perfectionis, & culmen sanctitatis. Lobb. de S. Phil. Ner. §. 10.

Condimentum. Amor DEI est omnium affectionum bonarum condimentum: & tantò plus sapiunt DEO cæteræ virtutum affectiones, quantò plus habuerint de hoc condimento. S. Bonav. de septimo Processu Relig. c. 16.

Conjunctio, seu Copulatio. Moraliter per nuptias, Joan. 2. intelligitur conjunctio DEI ad animam - primus dies (nuptiarum) fides, secundus spes, tertius charitas. Et in isto fiunt nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO. Dicit Augustinus: quid est Charitas? nisi vita copulans amantem cum amato. S. Thom. Ser. 3. D. 1. Epiph.

Corona. Cecidit corona capitis nostri, charitas refriguit. Trithem. lib. Pentico. c. 3.

Caminus in Jerusalem. If. 31., est Charitas in Ecclesia triumphante; ubi est charitas consummata, & ad instar camini, & non tantum alicujus parvi ignis, in Sanctorum cordibus inflammata. S. Bonavent. Ser. 1. de S. Laurent.

Charisma optimum. Charitas est. S. Bern. Ser. 29. in Cant.

Cervi transvadantes fluvium, sunt symbolum mutui amoris, sufferentes onera proximi. S. August. Ser. 21. de Verb. Ap. Hanc cervorum naturam fortasse intendit Salomon, cum ait Prov. 5. Cervus amicitia. & pul-lus gratiarum - nihil enim sic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. Id. ib.

Cibus. Verè dulcis cibus charitas; quæ fessos allevat, debiles roborat, mœstos lætificat. S. Bernard. de Grad. humil. &c. Charitas, Fratres, sitientipotus est, esurienti cibus. S. Aug. Ser. 42. de temp.

Character. Hæc Discipulorum Domini indicium est, magnus Serervorum DEI character. S. Chrysost. hom. 1. de Nat. DEI.

Cingulum nobile; quo vestes colliguntur, & continentur. S. Bonav. Serm. 3. Dom. 3. Advent.

Consolatio dulcis. In amaritudine positus dulcedo, in tristitia constitutus vera, & grata consolatio; fluctuantibus portus, errantibus via, peregrinantibus patria. S. Aug. Ser. 42. de temp.

Carrus igneus, in quo receptus est Elias in paradisum, est charitas; sine qua nemo in cælum recipitur. S. Bonav. Ser. 5. D. 8. Pent.

DEum amans, DEus est. Charitas virtus facit, ut nomen Divinitatis participant (Fideles) quia Charitatis est transformare amantem in amatum. Unde August. talis est quisque, qualis sua dilectio, &c. S. Thom. in 14. Apoc.

Defendit. Contra tam multiplices sagittas adversitatum stat charitas quasi lignum immobile. S. Bonav. Ser. 2. D. infra Oct. Nat.

Dives. Magnæ sunt divitiæ charitatis, Charissimi; sine qua dives pauper est; & cum qua pauper dives est. S. Aug. S. 42. de temp.

Facies. Aliæ virtutes corpus justitiæ sunt; charitas verò hujus amoris facies rectè intelligitur. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Facula. Amor, sicut vivax flamma, & ardens facula, sursum erumpit, securèque pertransit. Thom. Kemp. de Imit. Christi l. 3. cap. 6.

Fermentum. Dicendum, quòd fermentum significat charitatem, propter aliquem effectum, quia scilicet panem facit sapidiorem, & majorem. S. Thom. 3. p. q. 74. a. 4.

Ferrum ignitum. Sicut ferrum ignitum est tractabile; ita anima charitate plena. S. Bonav. diæt. Sal. tit. 5. c. 2.

Finis. Sicut finis est principium omnium operabilium; ita Charitas est, principium omnium virtutum. S. Thom. in c. 12. ep. 2. Cor. lect. 3. Finis est amor Divinus: quia finis præcepti est Charitas, dicit Apostolus 1. Tim. Charitas est finis, & forma omnium virtutum. S. Bonav. Opusc. lum. Eccl. Ser. 7. in fine.

Formica. Satis bona ordinatrix est charitas, fratres: bene novit congregare in æstate. quod posset hyeme habere, hoc est, scit providere per eleemosynam in hoc sæculo, quod inveniat in futuro. S. Aug. Ser. 42. de temp.

Fructus primus Charitas, habet tres mirabiles virtutes. Prima est: quia homo, qui comedit ipsum, inexpugnabilis efficitur. Rom. 8. *Quis nos separabit?* Secunda, quia omnia bona, & mala, prosunt ei, qui isto fructu reficitur. Rom. 8. *Scimus, quoniam diligentibus DEum omnia cooperantur in bonum.* Tertia: quia, qui comedit talem fructum, in æternum non morietur. 1. Cor. 13. *Charitas non excidit,* &c. S. Thom. Ser. 3. D. 14. Pent.

Fumus aromatum ascendit, id est, ignis Charitatis. S. Thom. in ps. 17.

Funiculus coccineus. Jos. 2. Quid in funiculo coccineo (hoc est signum salutis Rahab) qui ignei coloris est, nisi charitas significatur? nam charitas ignea, & ardens, debet esse. Et sicut funiculò naves ad portum trahuntur; ita charitatis vinculo trahuntur ad portum salutis æternæ. S. Bonav. Ser. 2. in Pent.

Funiculus triplex est charitas: quia DEus, amicus, & inimicus, diligitur. Id. ib.

Gemma. Annulus fidei symbolum est, cujus gemma charitas. B. Petrus Damianus apud Lobbet. de S. Ignatio q. 2.

Gluten. Adeò tenerum est amoris glutinum; ut non tam jungere, quam unire, dicatur. S. Bern. tr. de Char. cap. 5. Charitas glutinum est; de quo Is. 41. 7. Id. Serm. 1. in Quadrages.

Jacob. Jacob significat charitatem. Charitas enim amplectitur duas vitas, activam per dilectionem proximi, contemplativam per dilectionem DEI: activa per Liam, contemplativa per Rachel significatur. Glossa apud S. Thom. sup. c. 1. Matth.

Ignis. Ignis immortalis charitas DEI. S. Ephr. de Judic. extrem. *Ignis,* Lev. 6. scilicet charitatis in altari, id est, in corde, *semper ardebit.* S. Thom. in ps. 52. *Ignis,* & gladius, in manibus Abraham portati sunt: ardor Divinæ Charitatis, ad dandum Filium pro nobis in mortem; rigor justitiæ, exigens ab ipso mortem pro solvendis reatibus nostris. S. Thom. in 22. Gen. Spes ad modum fumi ex igne, id est, ex charitate provenit, in altum ascendit, in fine deficit, id est, in gloria. Id. Prol. Expos. ep. ad Eph. Amor est ignis in meditatione purificans mentem à sordibus vitiorum omnium. S. Bonav. de 7. don. S. Spir. de dono Piet. c. 3. *Ignis in Sion,* Is. 31. est charitas in Ecclesia militante. S. Bonav. Ser. 1. de S. Laur. Sicut ignis habet virtutem corporis calefactivam, rubiginis abstersivam, duritiei emolliivam: sic dilectio, velut animarum ignis, dum in animam agit, ipsam intimè calefacit. S. Bonav. Serm. 2. de S. Magd.

Insuperabilis. O magna virtus Charitas! ô fortis virtus! ô insuperabilis virtus Charitas! quæ ipsum quoque insuperabilem superasti. S. Bernard. tr. de Char. c. 1. 2.

Inferni profundum. Potest in eo, quod ait Is. 7. in profundum Inferni, etiam charitas ipsa, quâ majorem nemo habuit, ut in infernum quoque pro amicis moriendo descenderet, non immeritò designari. S. Bernard. de Christi Charitate Ser. 2. de Adv. Dom.

Languor. Porro amor languor est, dum amans desiderii dilatione torquetur, dum sponsi suspirat amplexus - Amor igitur nunc languor est, dum crueiatur desiderio videnti. S. Bernard. de Charit. c. 41.

Lapis David contra Goliath. Christus D. est David: qui progressurus contra Goliath deposuit arma oneraria, hoc est, Sacramenta Legis. Tulit autem quinque lapides, id est, libros

libros Moyſis, & impoſuit in vas paſtorale, in quo lac mulgere conſueverat, hoc eſt. gratiæ impoſuit. Unum è quinque miſit : quia plenitudo Legis Charitas. S. Aug. in pſ. 143.

Latitudo. Per latitudinem charitas intelligitur. S. Tho. in 21. Apoc. Altitudo templi huius ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſid. c. 2. in 3. Reg.

Lucrum Chriſti Charitas. S. Ambroſ. l. 5. ep. 24.

Lumen. *Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos* : ipſa eſt lumen cordis ; omnes ſenſus, & affectus hominis clarificans, & ſerenans. S. Bern. de Charit. c. 12.

Magna res amor. Id. ib. c. 7.

Margarita. Inventâ unâ pretioſâ margaritâ, id eſt, Charitate. S. Bonav. S. 3. D. 14. Pen. Ego unam hanc margaritam nihil aliud, quàm unitatem arbitror eſſe.

Mater bona, charitas. S. Bernardus ſup. Cant. Mater omnium virtutum & radix ; in quantum eſt omnium virtutum forma. S. Thom. 1. 2. q. 62. a. 4. c. Charitas non poteſt remanere informis. Id. ib. q. 24. a. 12. c. Charitas vera eſt cœleſtium virtutum Mater, ac Magiſtra. S. Aug. Ser. 42. de temp. Omnium Mater bonorum - & ea, quæ in nobis ſunt, bona cuncta complectens. S. Chryſoſt. hom. 16. in Matth. O bona Mater charitas ! - ipſa eſt enim hominum Mater, & Angelorum. S. Bernard. de Char. c. 6. Eſt amicitiarum Marter. Id. ib.

Medulla virtutum. Richardus à S. Viſto. re. tr. de grad. Char. c. 1.

Mel. Charitas quôvis lacte, & melle dulcior. S. Joann. Damasc. l. 1. Parall. cap. 10. Quemadmodum mel, & favus in ore ; ſic reſponſio fratris ad proximum ſuum cum charitate, & humilitate. S. Ephr. Ser. de vita Relig.

Mors omnium criminum. Caſſiodorus ſup. pſ. apud S. Bonav. de donis S. Spir. c. 3. Charitas. Charitas comparatur morti carnem perimenti. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 5. c. 2.

Mortem facit ſuavem. Quid non temperabit illa dulcedo (charitas) quæ mortem etiam facit dulciſſimam. S. Bernard. Ser. 2. de Andrea.

Navis. Charitas eſt inſtar magnæ navis. S. Vincent. Ferr. Ser. 6. D. infrâ Octav. Aſc. Comparatur navi in mari naviganti. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 2.

Nervus. Quid eſt nervus ; niſi quô corpus omne conſtringitur. Corpus Chriſti Eccleſia eſt, quæ vinculo ſtringitur charitatis. S. Ambr. in pſ. 43.

Nubecula. Hæc eſt nubecula, quæ ad preces Eliæ magnam excrevit in pluviam. S. Bernard. de Charit. c. 12.

Oculus. Caſtus proſectò, columbinusque oculus amor eſt ; qui in rebus uſui humano conceſſis nullâ libidine figitur, ſed in tranſitoriiſ contemplatur æternum. Iſte eſt oculus,

qui non clauditur ; quia carnalitatis palpebrâ caret ; nullò turbatur injecto - eſt oculus verè rectus, oculus verè dexter : quem nulla deorſum vertit ſiniſtra intentio. Oculus verè ſimplex, & prudens - quia amor oculus eſt, & amare videre eſt. - duos quippe oculos anima habet ; unum, qui intelligit ; alium, qui inquit. (*Vulneraſti cor meum in uno oculorum tuorum.* Cant. 4.) vulnerari ergo poteſt, qui, eſi ſit impaſſibilis, compaſſibilis tamen eſt. S. Bernard. de Char. c. 4.

Oleum. Charitas eſt oleum, quod omni liquori ſupernatat ; quod ſanat, & illuminat ; & quod omnem aſperitatem ſuâ ſuavitate lætificat. Hòc oleò uncti Apoſtoli, & Martyres, ſuaviſſimam reputabant mortis amaritudinem. Idem ibid. c. 12. Charitas eſt oleum viduæ ; quod continuum ex diſtributione ſumit incrementum. Id. ib. Caſtitas ſinè charitate, lampas eſt ſinè oleo. S. Tho. in 14. Apoc. Amor Creatoris ſit in corde quaſi oleum in lampade : quia debet omnibus dilectionibus ſupernatare. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. infrâ Oct. Aſcenſ. Charitas oleo comparatur : nam quomodo oleum omnibus humoribus ſuperius eſſe conſpicimus ; ita charitas omnibus virtutibus ſublimior comprobatur. Nam ſi aliquis habeat infinitas divitias, & non habeat charitatem ; ſic eſt, quomodo habeat plures lucernas, & multas lampades, pinguedinem non habentes. Lucerna, vel lampas ſine oleo accenſa ſumare poteſt de Iracundia, ſumare de Superbia, foetere de Avaritia ; ſinè charitate ipſe non poteſt lucem habere - Ipſa ſcit optimè, cui, vel quantum porrigat, quid tribuat, quid reſervet. S. Aug. Ser. 42. de temp. Quia oleò ignis accenditur, oleum doctoris amor eſt cordis, in quo ignis accenditur : quia in pinguedine oris virtus, & gratia ardet Spiritus S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Omnifca. Talis eſt quiſque, qualis ſua dilectio : ſi terram diligis, terra eris, &c. S. Aug. apud S. Thom. in 7. Apoc. Charitas virtus facit, ut nomen Divinitatis participant, &c. Vide antecederet : Deum amans Deus eſt. Paulus charitate ſuccenſus totus factus eſt charitas. S. Chryſoſt. hom. 3. de Laud. S. Pauli.

Omnis virtus. Quid eſt temperantia, niſi amor, quem nulla voluptas illicit : quid cæteræ virtutes, niſi amor ; qui, quod ſuum eſt, unicuique diſtribuit. S. Bern. de Charit. c. 19.

Onus allevians, ſicut in avibus ala. B. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 2.

Oſculum. Mutui amoris indicium eſt ; oſculum pignus eſt charitatis. S. Ambr. l. 6. in Luc.

Palma. Sicut palma in ripis germinans (in margine eſt, ut phœnix in litoribus canens) ita charitas, atque concordia fratrum. S. Ephr. de tim. DEI. Eſt virtus pugnanti-um, palma victorum. Caſſiodorus ſup. pſ.

Panis quotidianus eſt charitas. Matth. 6.

Panem nostrum quotidianum. Nam sicut panis cum omni cibo sumitur; ita charitas cum omni opere debet esse. - Nota, dicitur à pan, quod est totum. S. Bonav. in ps. 40.

Penna. Amor Divinus verè penna est, sicut è contrario amor creaturarum verè est pondus. S. Bonav. Ser. de SS. Sim. & Juda.

Pes animæ est amor: & eò movetur anima ad locum, quasi ad terminum, ad quem tendit. Idem de 7. itin. ætern. de. 1. sect. 2. partic. 1. dist. 2.

Phoenix. Phoenix unica avis est in Mundo; per quam, qui spiritualiter vinculis unitis conjuncti sunt, intelliguntur. - Per Phœnicem etiam anima fidelis intelligitur, quæ virtutum species congregat, & eas in fervore charitatis deferens, in altum se collocat in altari cordis, & se Omnipotenti DEO in odorem suavitatis libenter offert, S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. Palm. Vide antecederet *Palma.*

Pignus DEI, est in animabus nostris. S. Ephr. de Judicio extr.

Pondus amantis est charitas secundum S. August. S. Thom. in ps. 26. Est pondus inclinationis ordinatæ. S. Bonav. Breviloq. p. 5. c. 8. Amor meus pondus meum. S. Aug. ep. 29.

Porta speciosa, est charitas. S. Bernard. de Char. c. 12.

Possessio Divina. Id. de humilit.

Premium Summum. Hæc promissio Regni: hæc summum præmium Sanctorum est in cœlo. S. Aug. Ser. 50. de temp.

Pupilla Oculi. Serva unitatem, ut pupillam oculorum: lux, & vita in ea sunt; serva eam. S. Ephr. de panopl. Spir.

Quantitas animæ, est charitas. S. Bernard. sup. Cant. Quantitas uniuscujusque animæ æstimatur ex mensura charitatis. Id. apud S. Bonav. Pharetr. l. 2. c. 25.

Radix, & initium virtutum. S. Thom. in c. 12. 2. Cor. lect. 3. Amor, secundum Augustinum de Civit. DEI, radix est omnium affectionum. S. Bonav. Opusc. lum. Eccl. S. 7.

Reconciliatrix. Quid his verbis (*vade reconciliare fratri tuo.* Matth. 5.) mitius esse possit? quid lenius? Interrumpatur, inquit, cultus meus, ut tua charitas persistet: Sacrificium mihi est fratrum reconciliatio. Propterea quippe non dixit, postquam obtuleris, aut priusquam offeras; sed munere ipsò jam positò, & inchoante sacrificiò, reconciliandum mittit ad fratrem. S. Chrysost. hom. 16. in Matth.

Regina. Charitas est Regina cœli. S. Bernard. de filio prodigo.

Robur. Charitas est vita Fidei, robur spei, & omnium intima vis, & medulla virtutum. Richard. à S. Vict. tr. de Grad. Char. cap. 1. S. Bernard. de Char. c. 2.

Sabbathum. Hæc est dormitio, & septimæ diei tranquillissima quies. Dies septimus est charitas, dies Sabbathi, dies requietionis, jucunditatis & pacis: per quam homo secure

imo securissimè dicit: *in pace in idipsum dormiam.* Idem de Char. c. 21. In veteri Testamento assignatur triplex distinctio Sabbathorum - Primum Sabbathum hominis, est dilectio sui. Secundum dilectio proximi. Tertium Sabbathum Sabbathorum, dilectio DEI. Id. ib. c. 22.

Sal charitas est. S. Ephr. Tom. 1. de char.

Scala est Charitas; quæ idem est, quod bona vita. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. in Quinq. Scala charitas est. S. Bernard. Ser. 19. inter parvos.

Smaragdus. Accipiamus charitatem ipsorum (Anachoretarum) quæ gloriâ Smaragdum inæstimabilem excedit. S. Ephrem. Ser. de SS. Anachoretis.

Societas Electorum. S. Bonav. de 7. don. de dono piet. c. 3.

Somnus meritò amor appellatur: quia sicut dormiens ab invisibilibus oculos claudit, & invisibilia contemplatur; ita &c. S. Tho. in c. 3. Cant.

Sunamitis. Hæc est speciosa Sunamitis, quæ David in virginitate sua calefaciebat. S. Bernard. de char. c. 12.

Tabula latitudinem charitatis designant. S. Isid. in Cant.

Triclinium. 1. Reg. 9. 22., est charitas. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Turris est charitas in medio castris, excelsa, firma, & pulcherrima. S. Bernard. in Soliloq.

Vestis. Vestes nostræ virtutes sunt. Bona vestis charitas. S. Bern. Ser. 2. in Quadrag.

Vestis nuptialis. Fides, Charitas, sunt vestis nuptialis. S. Ambr. l. 7. in Luc. Rectè charitas vestis nuptialis dicitur - quia hanc in se conditor noster habuit, dum ad associandæ sibi Ecclesiæ nuptias venit. S. Greg. hom. 38. in Evang. Vestis nuptialis est charitas. S. Thom. de Sacr. c. 15.

Vinculum. Delicatum, ac molle vinculum, est DEI dilectio: & tamen gladius anceps eam scindere non potest. Dissecuerunt tyranni membra sanctorum Martyrum, charitatem eorum nequaquam dissecare potuerunt. S. Ephr. de Judic. extr. Spiritualiter in Christo est jugum, lex charitatis - vincula sunt virtutes, spes, fides, charitas. S. Thom. in ps. 2. Fratres sectamini charitatem; dulce, & salubre vinculum mentium. S. August. apud S. Bonav. Pharetr. l. 2. c. 25. Sunt vincula, à quibus Deus non solvit. 1. Charitatis. Osee 11. in funiculis charitatis, &c. S. Thom. in Is. 52.

Vinum. Charitatis Bonum rectè vini appellatione figuratur: quia mentem occupat, & à terrenis affectibus alienat. Id. l. 1. c. 1. in 1. Reg. Charitas est vinum conditum; quod dicitur nectar: quod est dulce, acutum & forte: diligendus est enim Deus fortiter, & perseveranter. S. Bonav. diet. Sal. tit. 4. c. 2. Vinum conditum, est dilectio cum operatione. S. Thom. in cap. 8. Cant. Est vinum in contemplatione mentem inebrians. S. Bonavent. de 7. don. - cap. 3.

Quod

Quod amor, five charitas, sit quoddam optimum vinum spirituale; ostendit Hugo l. 3. de Arca Noë, ubi dicit: charitas similis est vino, quia habet effectus vini: vinum namque eos, quos inebriaverit, reddit hilares, audaces, fortes, obliviosos, & quodammodo insensibiles. S. Bonav. de 7. don. - de dono scientiæ cap. 4. Erunt utres novi; cum post Ascensum Domini, desiderio consolationis ejus innovabuntur: & tunc novum vinum novis utribus adveniet, id est, Spiritus S. fervor spiritualium corda replebit - Vino autem novo fervor fidei, spei, & charitatis, quò intus reformamur, exprimitur. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Unguentum. Prima unguenta quid melius, quam charitas, intelliguntur? S. Thom. c. 4. in Cant. Charitas unguentum est, de quo ps. 132. S. Bernard. Ser. 1. in Quadrag.

Charitas meritò virtutum Regina est: quia virtutis nomen amittit, qui charitati non famulatur. Chatitas est Regina. S. Bonav. in ps. 44.

Varia.

Ergo fratres, quando de charitate loquor, tacere non possum. Quare hoc? quia satis dulcis est charitas. Qui illam habet, quod dico, intelligit: qui verò non habet, forsitan me ridet, & despicit. S. Aug. Ser. 42. de temp.

Amendo DEUM efficiuntur Dii: ergo amando Mundum Mundus dicuntur. Idem Ser. 28. pe temp.

Murus charitatis firmior est adamante. S. Chrysostom. hom. de recipiendo Severiano.

Charitas est murus noster, & portus absque fluctibus, & bonus thesaurus. Id. ep. 2. ad Innoc. Pap.

Amor est dulcedo saporis intimi. Et quanto quis ardentius amat, tanto dulcius gustat. Igitur in charitate dulcior est refectio. Richardus apud S. Bonav. de 7. don. - de dono piet. c. 3.

TITULUS VI. CHARITAS DEI, ET PROXIMI.

Duo minuta. Marci 12. Vidua pauper Ecclesiæ simplicitatem designat. Hæc in gazophilacium duo minuta mittit; quia dilectionem Dei, & proximi munera desert. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. c. 12. Marci. Vidua, quæ in gazophylacio, &c. Vidua, quæ in gazophylacio duo jecit minuta, Luc. 21. animam fidellem demonstrat; quæ in thesauro cordis sui fructum dilectionis DEI, proximi, servat. S. Isid. in Allegor.

Due tubæ. Num. 10. sunt duo præcepta charitatis. S. Isid. c. 7. in Num.

Illud jugum. Matth. 11. Charitas est DEI, proximique dilectio S. Bern. Charit. c. 17.

Quasi duo brachia sunt amor DEI, & proximi. S. Bonav. Ser. 4. D. infra Octav. Nat. Dom.

Duo ubera, sunt duo præcepta; Charitas scilicet DEI, & proximi. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 4. Adv. Duo ubera Christi, dilectio DEI, & proximi. S. Greg. sup. Cant.

Duos exploratores mittit Josue ad civitatem Jericho; & suscipiuntur à meretrice: quia verus Josue daturus erat duo præcepta dilectionis. S. Aug. Ser. 106. de temp.

Propitiatorium super arcam Christus est: duo Cherubim dilectio DEI, & proximi. S. Isid. c. 41. in Exod.

TITULUS VII. CHRISTUS DOMINUS.

Aron. Christus Dominus Incarnatus, est Aaron sumens thuribulum carnis, & offerens DEO incensum pro salute humani generis. S. Aug. Ser. 98. de temp. Christus est Aaron, Id. in App. Ser. 40. Iste Sacerdos (Aaron, Num. 16.) Dominus DEus Christus est, Princeps Principum Sacerdotum. Sacerdos iste ruinam mortis in Mundo aspiciens - stetit inter vivos, & mortuos; quia natus, & mortuus. Sicque thuribulum passionis suæ accipiens,

- inimicam percutit mortem. S. Isid. c. 14. in Levit. Sacerdos Aaron illum significat, ad quem dicitur ps. 109. *Tu es Sacerdos.* Id. in c. 12. Levit.

Abel Pastor ovium Christi typum tenuit. Isid. in allegor. v. Test. Signatur maxime per Abel occisum. S. Bonavent. Opusc. lum. Eccl. Ser. 14. Abel interpretatur *luctus*; & frater ejus Seth interpretatur *resurrectio*: mors Christi, & vita ejus ex mortuis figuratur. S. Isid. c. 6. in Gen.

Abiud. Ipse est Abiud. id est, *Pater meus iste.* Joan. 10. *Ego, & Pater unum sumus.* Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Abia. Ipse Christus est, Abia, id est, *Pater Dominus.* Matth. 23. *Unus est Pater noster, &c.* Et Joan. 13. *Vos vocatis me Domine, &c.* Altissidorienſis apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Abraham. Christus est Abraham, Isaac, & Jacob. S. August. contra Faust. 25. 26. 28. Christus est figuratus in Abraham: quia Christus relicta terrâ, & cognatione Judæorum, præpollet nunc, ut videmus, in populo gentium. S. Isid. c. 10. in Gen. Egressus est Abraham, ut peregrinaretur in Ægyptum. Abraham Christus, Ægyptus Mundus. S. Thom. Serm. 2. in festo S. Sylvestri. Abraham in multis locis figuram Christi portat. S. Anselmus apud S. Thomam in Cat. sup. 1. Matth.

Achaz. Christus est Achaz, id est, *comprehendens: quia nemo novit Patrem, nisi Filius.* Rabanus Maurus apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth. *Achaz convertens.* Secundum illud Zach. 1. *Convertimini ad me.* Remigius ibid.

Achim. *Frater meus iste,* Matth. 12. *qui fecerit voluntatem Patris mei, &c.* Remigius apud S. Thom. ibid.

Acervus testimonij. Mystice acervus testimonij Christus est; in quo multitudo consistit omnium Sanctorum, qui sunt lapides vivi. S. Thom. in 4. Cant.

Aculeus. Leviathan est diabolus; hamus, seu Aculeus in esca, est DEI Filius, in carne humana assumpta absconditus. Istò hamò captus est diabolus, & deceptus: quia dum carnem innocentis Christi in cruce mordere, & effundere sanguinem injustè præsumpsit, latens Aculeus Divinitatis potestatem ejus perforando destruxit. S. Thom. de Sacr. cap. 28.

Adam. Christus D. secundus Adam. S. Aug. l. 2. de Gen. Contra Onanich. Adam figuram Christi gestavit. Ille sextâ die formatus; - hic sextâ Mundi ætate natus. S. Isid. in alleg. Hodiernâ die Edom spiritualem novi Adami paradisum suscipit. S. Joannes Damasc. or. 2. de dormit. seu Assumpt. Virg. Salve sancta Virginalis tellus, ex qua novus Adam ineffabili fictione formatus est, qui veterem salutem restitueret. S. Andreas Jerosol. Archi-Ep. Cret. or. in Salut. Aug. tom. 12. Bibl. PP. Paris. 1644. impressæ. Hæc (Maria) spiritualis secundi Adami paradisus. Proclus Archi-Ep. Const. hom. de Nat. Dom. tom. 15. Bibl. PP. 1654. Paris. impressæ.

Advocatus. Nota super illo verbo: *Suscepit.* - quasi Advocatus ad reum excusandum. S. Thom. in 41. Is.

Agnus. Caput ejus cum pedibus, & intestinis vorabit. Exod. 12. Caput Agni significat Deitatem, intestina animam, pedes carnem. Id. de Sacr. Alt. c. 4. Agnus propter innocentiam. S. Isid. in Gen. c. 18. Hic Agnus

est, qui apud Is. c. 53. in sacrificium adducitur; & à Joanne omnibus demonstratur. Id. in 6. Gen.

Agricola. Terram mutat in cœlum DEI agricola. Clem. Alex. or. ad Gent.

Alimentum. Oalimonia cœlestis, refectio beata! cibus, quem vidit Pharaos, in quo spicæ pulchræ, & formosæ erant. S. Aug. l. 18. de Civ. DEI. c. 46. Alimentum vitæ, cœna lucis. Chrysipp. Ser. de Deip.

Altare. Templum est Ecclesia; & hujus templi altare est Christus. S. Thom. in ps. 25. Altare designat Humanitatem Christi - & Christus dicitur altare DEI. Hebr. ult. S. Thom. in ps. 42. Altare potest dici, altitudo Divinitatis Christi. Id. in 14. Apoc.

Altitudo nostra Christus. S. Isid. in Gen. cap. 7.

Aminadab. Ipse Aminadab est, hoc est, voluntarius: qui dicit, *voluntarie sacrificabo tibi.* Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 5. Matth.

Amygdalum. Cujus (Christi) utraque substantia bene est per amygdalum figurata: amygdalum enim ex carne, osse, & nucleo constat. S. Ildefonsus Serm. 6. de Ass. B. V.

Angelus. Angelum descendentem de cœlo, Christum accipimus. D. Primasius Episc. Uticensis l. 5. Comm. in Apoc. c. 20. Angelus, qui descendit in piscinam, significat Christum magni consilii Angelum. Rupert. Abb. Tuit. de Div. Offic. l. 4. c. 14. Idem. (Christus) & Angelus vocatur, & Apostolus: is enim nuntiat, quæ sciri oportet: & mittitur ut afferat nuntium: ait enim, *qui me audit, audit eum, qui misit me.* S. Justinus M. Apol. 2. pro Christianis ad Antonium Pium. Est Angelus, ad cujus descensum movetur aqua. Joann. 5. S. Isid. in alleg. Ipsemet Iesus in Spiritum manifestatorium Ordinem reductus, magni consilii Angelus fuerit appellatus: etenim (ut ipse pro munere nuntii dicit) quæcunque audivit à Patre, nota fecit nobis. S. Dionys. cœl. hierarch. cap. 4. Angelus autem ille, qui apparuit Agar, Filius DEI erat: quia etiam ibi Deus vocatur ille Angelus S. Isid. c. 17. in Gen. Christus D. dicitur Angelus propter missionem, propter illuminationem. Act. 12. *Angelus astitit, & lumen refulsit, &c.* Propter purgationem. Is. 6. *Ecce tetigi labia tua.* Propter perfectionem: quia ipse non tantum perfectus est, sed etiam perficit alios. Gen. 31. *Dixit Angelus ad Jacob: surge, & egredere de terra.* Propter meditationem: est enim Angelus medius inter DEUM, & hominem. Job. 33. *Si fuerit pro eo Angelus loquens.* Propter mysticam refectioem. 3. Reg. 19. *Tetigit eum Angelus, & dixit: surge, & comede.* Propter inferiorum regimen: Angelis enim hæc inferiora regenda commissa sunt. Eccl. 17. *In unamquamque gentem præposuit Rectores.* S. Bonav. Opusc. Eccl. hierarch. p. 1. c. 1.

Apis. Apis habet mellis dulcedinem, habet & aculei punctionem. Apis verò est, qui

qui pascitur inter lilia (Christus) qui florigeram inhabitat patriam Angelorum: unde & ad civitatem Nazareth, quæ interpretatur *flos*, advolavit. Hujus apis mel, & aculeum, non ignorat, qui cum Propheta ei misericordiam, & judicium decantat. Psal. 100. Atamen ad nos veniens solum mel attulit, & non aculeum, id est, misericordiam, & non judicium. S. Bernard. Ser. 2. in Adv. Dom.

Arca. In Arca urna aurea plena mannâ, est anima Christi plena sapientiâ. Ibi erant tabulæ; in Christo observatio utriusque Legis. S. Bonav. in ps. 67. Christi Corpus, est Moysis Arca; quam qni indignè contingunt, pereunt. Ex imputribili ligno: quia *non dabis Sanctum tuum* &c. Id ib.

Aula Sancta est. Arnobius in ps. 28.

Auriga. Pulchrum aurigam hominum Christum diligamus. Clem. Alex. orat. ad Gent.

Aurum ignitum. id est, igne passionis assus. vel per effectum; quia alios ignit. Luc. 12. *Ignem veni mittere*, &c. S. Thom. in 3. Apoc.

Bellicosus. Disce Christum expugnatorem spiritualium hostium, spiritualiter armatum, & spiritualiter bellicosum intelligendū. Tertull. l. 4. contra Marcion. *Dominus mecum est, tanquam bellator fortis.* Jer. 20. Occurrit deinde nobis Princeps militiæ virtutum coelestium Christus, tenens gladium Evangelii. S. Isid. in Jos. c. 6.

Botrus. Verus, ac maturus Ecclesiæ botrus. S. Joan. Damasc. or. 2. de Nat. B. V.

Brachium. Nota super illo verbo, *brachium Domini cui revelatum est*: quia Christus est brachium. 1. Ad flagellandum dæmones. Psal. 88. *In brachio virtutis*, &c. 2. Ad supportandum debiles. Il. 4. *In brachio suo* &c. 3. Ad defendendum Fideles. Sap. 5. *dextera suâ*. &c. S. Thom. in ps. 53. Brachia potentes significant - Et brachium Domini, id est, virtus DEI. Idem in 51. Il. Brachium, scilicet Filius DEI, DEI virtus. Job. 39. *Si habes brachium, sicut DEUS.* Id. in Il. 63. Brachium Domini Christus est. S. Aug. conc. 2. in ps. 70.

Calamus. In Sacra Scriptura operationes metaphoricæ designantur per instrumenta, vel membra, quæ sunt operationum principia. Et sic per linguam. & calamum, operatio DEI designatur conveniens linguæ, & calamo. Operatio linguæ est; quod per eam diffunditur sapientia cordis ad alios: per calamum autem designatur; quod Sapientia, quæ est in corde, transfunditur in materiam sensibilem, scilicet pergamenam. DEUS autem & loquitur, & scribit. Loquitur; quando transfundit Sapientiam suam in animas rationales. Psal. 84. *Audiam, quid loquatur*, &c. Et hoc dicitur Verbum: quia per ipsum est omnis illuminatio. Joan. 1. *Vita erat lux hominum*, &c. Scribit: quia judicium suæ Sapientiæ imprimit in rationalibus creaturis. Rom. 1. *Invisibilia DEI*, &c. Eccl. 1. *DEUS effudit illam*, &c. Sicut enim respiciens

librum, cognoscit Sapientiam scribentis; ita, cum nos videmus creaturas, cognoscimus Sapientiam DEI. Calamus igitur est Verbum DEI. S. Thom. in ps. 44.

Calculus. In calculo Apoc. 2. humana Christi natura significatur: candida propter innocentiam. S. Bonav. Ser. 4. in Circumcis. Dom.

Candelabrum. Candelabrum in figura Christi, in lucernis septem, quæ sunt Ecclesiæ S. Isid lib. procem. Per Mosaicum candelabrum adumbratum fuisse Christum, docet Raynaudus in Candelabro sancto cap. 5. ex S. Cyrillo l. 4. in Joan. cap. 28. dicente: candelabrum universum terrarum orbem illuminans, Christus est. Idem probat ex aliis sanctis Patribus; inter quos ultimò locò Richardus à S. Laur. l. 1. de DEI p. c. 7. ait: Christus rectè dicitur candelabrum; quia illuminat omnem hominem. Ductile non fusile: quia non semine hominis transfusum, sed opere Spiritûs S. deductum. Ità P. Raynaudus in Candelabro sancto sect. 1. c. 2. n. 4. Candelabrum illud septem calamorum, Christum alii itelligunt. S. Isid. c. 43. in Ex.

Camelus. Cameli nomine se intelligi voluit: quia infirmitatis nostræ onera sustulit. S. Thom. in Cat. Aur. sup. c. 10. Marci.

Candela. Cera mollis (in candela Christo) signat Carnem Christi, quam habuit passibilem: quæ liquefacta est in passione. Elychnium album signat animam Christi purissimam: lumen verò, Divinitatem immensam. S. Vinc. Ferr. Serm. in Purif. B. V.

Candor est lucis æternæ, & speculum sine macula. S. Thom. in Apoc.

Caprea. Non cervis assimilatur, sed capreis, mitioribus videlicet animantibus, propter humilitatem Incarnationis suæ: quia non solum Homo fieri, sed etiam humilis Homo fieri dignatus est. Id. in Cant. 2. Capræ campos despiciunt, & ad alta montium entuntur. Christus ergo capreis comparatur: quia secundum carnem resurgens à mortuis coelorum alta petiit. Id. ib. Aptè hæc duo ubera sicut duo hinnuli capræ gemelli esse dicuntur: quia videlicet fœtus sunt, & filii, Salvatoris nostri Christi: qui per capream designatus est. Id. in 4. Cant. In assumptione carnis, & humilitate capræ assimilatur. S. Isid. in Cant. 2. *Vulnerasti cor meum*, *Soror mea*, ait Sponsus. Can. 3. Sponsa læta subdit: *Fuge dilecti mi*, & *assimilare caprea*. Quasi diceret: curre coram nobis, ut fera corde vulnerata; & sanguine tuò coelestem semitam nobis ostende; donec te comprehendamus, & in te delicias æternas capiamus. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Caput. Est caput Angelorum, & hominum. S. Thom. lect. 8. in 1. Ephes. Caput Ecclesiæ Christus meritò ut Carmelus dicitur. S. Creg. in 7. Cant. Christus est caput Prophetarum omnium. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth. Caput Joannis

nis Christum significat; quia corpus illius (Christi) Prophetæ intelliguntur. In decollatione Joannis figuratur: quia Judæi Christum, qui est Caput omnium Prophetarum, amissuri erant. S. Haymo in decoll. S. Joann. B.

Carbo. Presbyteri ad imitationem sunt Seraphicarum potestatum, stolis vice alarum contacti. Duabus autem alis labiorum hymnum illum voce cantantes, & tenentes Divinum, & spiritualement carbonem Christum, prehensione manûs manifestò gestantes. S. Germanus Archi-Ep. Constant. Carbonem Is. 6. dicimus, figuram nobis exhibere Verbi, hominis facti. S. Cyrill. Alex. de Incarn. Unigen. c. 8. O Virgo - pro lapidibus pretiosis margaritam pretiosam ingentis pretii Christum habens; illum inquam Divinitatis carbonem. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V.

Carbunculus. B. Virgo est etiam Seraphim, carbunculum hunc seni Simeoni deferens S. Methodius Ep. Patarenf. hom. in Purif. B. V. Forceps (Maria) carbunculi illius purgatorii Id. ib. Carbunculus in auro, est Deitas in Humanitate. S. Bonav. Serm. 2. D. 1. post Epiph.

Caracter. Est Patris substantiæ character. S. Joan. Damasc. or. in transfig. Dom.

Catulus leonis. Quisnam hic? Christus procul dubio. Id. or. de Nativ. Virg.

Cervus est. Cornua ejus, duo sunt Testamenta. S. Ambr. Serm. 6. in ps. 116.

Circulus. Deus humanatus dicitur esse circulus: ut circumferentia Humanitas, centrum autem dicatur Divinitas: pes circuli mobilis - *Impii in circuitu ambulant* Psal. 11. quia Humanitatem, non Divinitatem credunt. S. Bonav. in ps. 11. Circulus perfectissimus est ipse Christus. Id. Eccl. hier. p. 4. c. 6. In quo duæ extremitatis lineæ velut in puncto uniuntur. Nam Divinitas, quæ omnium rerum caput est, & potissimum cum humana natura, quæ finis erat omnium creaturarum, & ultimo in esse producta; in ipso Christo, velut in puncto in unione personæ est conjuncta, & tantâ firmitate roborata. S. Bonav. Eccl. hier. p. 4. c. 6.

Cibus. Christus est cibus, & potus Angelorum, & Sanctorum. S. Thom. Serm. 1. de B. V. Est inter Dominicales D. 4. Quadrag. Christus datus est nobis in cibum peregrinationis. S. Thom. in Is. 9.

Columba. In turture (quæ in purificatione offerebatur) præfigurabatur Domini castitas - in columba ejus simplicitas. S. Haymo hom. in Purif.

Columna nubis, & ignis. Christus dicitur columna nubis, secundum quod homo: columna ignis, secundum quod Deus. S. Bonav. in ps. 77. Nubes ista præcedens Christus est; idem etiam columna. S. Isidor. in Gen. c. 30.

Column cæli Christus. S. Bonaventura in ps. 17.

Cornu. Ea, quæ cornua animalia habent, ventilare dicuntur. Sed homo cornua non habet. Quomodo ergo ventilat? unde? vide, Scriptura quid dicat Psal. 43. *In te inimicos nostros ventilabimus.* Cornu nostrum es tu, Domine Jesu. S. Ambr. in ps. 43.

David. Invenimus apertissimè JESUM Christum apud Prophetam Ezechielem David esse appellatum. Scilicet Ezech. 34. 37. S. August. l. 1. Speluncâ se texerat David figuratus. 1. Reg. 24. id est, carnis infirmitatem oculis objiciebat, & Majestatem Divinitatis corporis tegmine, tanquam speluncæ abditò occultabat. S. Isid. cap. 17. in 1. Reg. Nonne David cum panes propositionis manducavit. 1. Reg. 21.; quos non licebat manducare, nisi solis Sacerdotibus, in una persona utrumque futurum, id est, in uno Jesu Christo Regnum, & Sacerdotium, figuravit? Id. c. 1. in 1. Reg. Venit Christus (velut David in castra Saul. 1. Reg. 26.) non eos (Judæos) occidit; sed tulit ab eis Scyphum aquæ, id est, gratiam Legis. Tulit & Sceptrum regale, Regni scilicet potestatem. Deinde David noster de castris eorum egressus, transcendit in altitudinem montis cælorum. Id. c. 18. in Reg. Per David convenienter Christus significatur: quia David dicitur *manu fortis*; & Christus *DEI virtus*. Dicitur autem David aspectu desiderabilis; & Christus *splendor gloriae*. Hebr. 1., 1. Petri 1. S. Thom. in ps. 2. Per Saulem Judæorum elatio; per David autem Christi humilitas significatur. S. Isid. c. 12. in 1. Reg. In figura Christi David, sicut in figura diaboli Goliath. Et quod David prostravit Goliath, Christus est, qui occidit diabolum. S. Aug. Conc. 1. in ps. 33. David in spelunca latet à facie Saul. Christus in carne latet à facie Judæorum. S. August. in ps. 56. Leonem, & ursum, David necavit: ursum, videlicet diabolum, leonem Anti-Christum. S. Isid. c. 9. in 1. Reg.

Decus Virginitatis Christus, atque ornamentum est. S. Damasc. l. 4. Orthod. fid. c. 25. Est gratiosissimum virginitatis decus, veluti rosa suaveolens. S. Andreas Jerosol. Serm. in Sal Angelic.

Denarius. Christus dicitur denarius Matth. 20. Nimis est avarus, qui istò denariò non est contentus. B. Thomas: Domine, non aliam mercedem recipiam, quàm te, &c. S. Vincent. Ferr. Serm. 1. fer. 3. post Dom. 1. Quadr.

Dextera DEI dicitur Christus. S. Thom. in ps. 16. Dextera propter effectus totius corporalis creaturæ, quæ per ipsum formata est: brachium; quia ab ipso omnia continentur. S. Isid. l. 2. de differ Spir. differ. 4. Per manus DEI intelligitur potentia DEI operativa. Et hæc est quædam dextera, quæ exaltat bonos in spiritualibus bonis. - Dextera est Christus. S. Thom. in ps. 10. Dextera Domini Christus est. S. Chrysologus Serm. 33.

Dies. Christus est dies, Apostoli horæ, S. Aug. tr. 49. in Joan. Æternus dies Christus noster reluxit in lucem; qui duodecim suas horas in Apostolis suis duodecim signanter aptaret. Hunc ps. 117. vidit, cum canebat: *Hæc est dies, quam fecit Dominus, &c.* Unde Adostolus 1. Tessal. 5., lucis, ac diei filios appellat Credentes. S. Chrysol. Ser. 170.

Dispensator. Tu Dispensator es in domo Patris. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Divitia. Suscipe thesaurum nunquam deficientem, divitiâsque certissimas, vir generosissime. B. Virgo apud Method. hom. in Purific.

Doctor. Doctor vitæ nostræ, & magister salutis æternæ. S. Cyprian. de opere, & elemos. Christus est - cœlestis doctrinæ, vel Divinæ Sapientiæ Doctor, Victor Antiochenus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci. Christus datus est nobis in Doctorem. Joël. 2. *Dedit vobis Doctorem justitiæ.* S. Thom. in 9. Is.

Dulcedo. Christos est incorruptionis dulcedo. Chrysipp. Ser. de Deip. Qui totus est dulcedo, & totus desiderabilis; atque expetendorum omnium summè expetendus. S. Joan. Damasc. or. 2. de B. V.

Elias nobis relinquens pallium. Pallium autem tuum est caro tua, quâ vestitus ad nos processisti. Drogo Ost. de Sacr. Pass. Elias figura Christi. Illi afferunt corvi manè panem, vespere carnes: huic manè, id est, initio Ecclesiæ, afferunt peccatores fidem, eam recipiendo; vespere autem carnes, id est, carnis resurrectionem. S. Isid. cap. 8. in 3. Reg.

Elisæus. Ipse Elisæus figuram Christi gessit. Denique vocabulum ipsum, *Salus DEI* interpretatur. S. Isid. cap. 3. in 4. Reg. Elisæus Christus, Giezi Moyses, baculus Lex. Nec Moyses, nec Lex, potuerunt vivificare Genus humanum: donec ipse Elisæus, id est, Christus accepit formam nostram: quia incurvavit se in utero Virginis. S. Thom. Ser. de dupl. manu DEI. Est inter Dominicales ante Dom. Pass. Per puerum, 4. Reg. 4., Fidelis anima; per Elisæum Dominus figuratur: quia sicut sigillum ceræ, sic se conjungit animæ: oculos suos super oculos ejus ponit; quia intellectum illuminat: carnem calefacit; quia affectum charitate inflamat: os suger os ponit; quia gustum memoriæ spirituali dulcedine delectat: manus super manus ponit; quia in bono opere usque in finem conservat; & sic totum hominem perficit. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 22. Præcessit servus suus 4. Reg. 4.: posuit baculum super mortuum; non surrexit mortuus. Si enim data esset Lex, quæ posset vivificare, verè ex Lege esset justitia - Elisæus postea secutus vivificavit. Namque venit Elisæus jam figuram portans Domini: qui servum suum (Moysen) cum paculo, tanquam cum Lege præmiserat. S. August. Conc. 1. in ps. 70. Elisæus sanans sale aquas

in Jericho, est Christus: qui, quasi vas fictile, carnem sumpsit; & dein Apostolos salem Matth. 5. misit; per quos aquam in Jericho, id est, Ecclesiâ, sterili antè, sanavit. S. Ambr. Ser. 87.

Fabri filius est Christus. Sed illius, qui Mundi fabricam fecit, non malleo, sed præcepto, S. Chrysol. Ser. 48.

Fasciculus. Quasi fasciculus myrrhæ mihi fuit (in Passione) sed in resurrectione sua factus est mihi botrus Cypri - Ex resurrectione quasi suavissimi balsami odore per universum Mundum redoluit. S. Thom. in 1. Cant.

Fermentum. Rectè fermento Christus comparatur (quia sapientiâ ejus totus Mundus est fermentatus) Mulier est Ecclesia, quæ doctrinam Christi in cordibus nostris conatur abscondere. S. Ambr. Ser. 5.

Finis. Quare dicitur finis? quoniam quidquid agimus, ad ipsum referimus: & cum ad eum pervenerimus, ultra, quod quæramus, non habebimus. Dicitur enim finis, qui consumit, & perficit. - Finis ergo noster profectio nostra esse debet: profectio nostra Christus est, S. Aug. in ps. 54.

Flos. Est & corporaliter Dominus Angelorum, flos virgulæ virgunculæ sacratissimæ; ad cujus odorem reviviscunt mortui. - Christus est flos omnium florum. Author vitæ S. Hieronymi cap. 15. Flos munditiæ Christus ex ea (Virgine) Incarnatus in Mundum venit. S. Ildef. Ser. 6. de Ass. V. Flos Christus, dicitur virga, propter potestatem & flagellationem malorum: & flos, propter honestatem, & consolationem bonorum. S. Thom. in 11. Is. Christus dicitur flos: quia fuit pulchritudo sanctitatis, odor benignitatis, medicina salutis. Id. Ser. 1. de Annunt. B. Virg. Ipsa est Virga de radice Jesse; de cujus rursum radice flos ascendit Christus. S. Ildef. Ser. 1. de Ass. Virg. Dicit ergo: *Ego sum flos Campi*, id est, filius Virginis. Non ergo ruris, sed campi se florem vocat: quia virgineæ carnis fructus est. S. Thom. in 2. Cant. Hodie de radice Jesse virga orta est; ex qua Mundo flos divinitus existens ascendet. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V.

Fluvius. Est fluvius incorruptionis. S. Hesychius Ser. 2. de Laud. V. Fluvius de paradiso exiens imaginem portat Christi. S. Isid. c. 3. in Gen. Nota super illo verbo: *quasi fluvius violentus*; quia Christus est fluvius violentus. 1. Propter aquarum multitudinem. Ps. 64. *Flumen DEI*, &c. 2. Propter amoris fervorem. Dan. 7, *Fluvius igneus*. 3. Propter cursûs velocitatem. Ps. 45. *Fluminis impetus*, &c. 4. Propter originis altitudinem. Apoc. 22. *Ostendit mihi fluvium*, &c. S. Thom. in 59. Is. Pater misit filium - sicut fons fluvium. Id in 16. Is. Cum Pater sit fons, ac Filius dicatur fluvius; Spiritum dicimus potare. Scriptum est enim: *nos omnes eodem spiritu potati sumus.* S. Athanas. Alex.

Alex. l. 1. ad Theophilum de Trinit. Christum intra te habes - qui fluminis instar vivi uterum tuum egressus, quatuor velut initiis per Evangelium suum faciem orbis irrigavit. S. Andreas Jerosol. Archi-Ep. or. de Salut. Ang.

Fons. Quis est fons, nisi Dominus noster Iesus Christus - bonus fons; qui nos de huius vitæ refrigeravit incendio. S. Aug. Serm. 92. de temp. Christus est fons omnium gratiarum spiritualium: ideo Sancti, qui fuerunt Christo propinquiore, fuerunt magis spirituales. Quia qui magis appropinquat Christo fonti spirituali, magis est spiritualis. S. Vinc. Ferr. de SS. Ap. Sim. & Juda. Fons quia omnium rerum origo. S. Isid. orig. l. 7. c. 2. Est fons vitæ, in quantum est principium spiritus vivificantis. S. Thom. in ps. 37. David oblatam aquam fudit; significans sinitire se - illum fontem æternum; non qui periculis quæreretur alienis, sed pericula aliena deberet. S. Isid. c. 4. in 2. Reg.

Forma operum nostrorum. Christus forma bonæ operationis nobis factus est. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Fortitudo. Christus est fortitudo populi ejus liberati per eum à peccaro. S. Thom. in ps. 27.

Frater. Christus est verus frater noster. S. Thom. in ps. 48. Christus frater noster fieri voluit, propter justificationem nostram. Id. in 28. Matth.

Fructus. Est fructus; de quo comedens Adam protoplastus evomuit veterem illam devorationem, quâ deceptionis escam sumpserat. Fructus, unde defluit amarulentæ ligni degustationis quædam condulcoratio, humanam purgans naturam - Fructus, qui ex incorrupto virginalis uteri furculo velut profectus, mirabiliter maturescens botrus enatus est - Fructus, ex quo vitalis ille panis, Corpus inquam Dominicum, & immortalitatis calix producitur, & salutaris potio exhibetur. S. Andreas Jerosol. Serm. in Salut. Angelic. Cujus (B. V.) venter acervus quidam aræ: quoniam fructus benedictionis spicam immortalitatis, Christum, inquam, sine coloni opera perfectissime produxisti. Id. ib. Fructus terræ est Filius Virginis. S. Thom. in 4. Is.

Fullo. Vestimenta Domini rectè Sancti accipiuntur, qui novò fulgebunt candore. Fullò autem intelligendus est, cui psalmista ait Psal. 50. *Amplius lava me.* V. Beda apud S. Thom. sup. c. 9. Marci. Quis est fullò? nisi fortè ille, qui delicta nostra lavare consuevit. Is. 1. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Gallina. Gallinam cognoscimus in infirmitate vocis, & in relaxatione plumarum: tota mutatur affectu pullorum. Quia illi infirmi sunt, se infirmam facit. Quia ergo & nos infirmi eramus, infirmam se fecit Sapientia DEI. S. Aug. Conc. 1. in ps. 9. Christus gallinæ comparatur propter quinque. nam gallina, cum ovum posuit, cantat: sic

Christus positus peccatoribus in nido Ecclesiæ. Luc. 15. *Gaudium est Angelis, &c.* S. Bonav. in ps. 58. Et quæ avidius nutrit, & fovet pullos, quàm alia avis, quod cognoscitur in laxatione alarum, & in raucitate. Sic Christus: *quoties volui congregare, &c.* Matth. 23. *Rauca factæ sunt fauces, &c.* Ps. 68. Et Gallina, cum sit animal domesticum, non permittit se tangi: sic Christus, licet nobiscum sit usque ad consummationem sæculi. Matth. 28. non tamen plenè tangitur. Et quia Gallina per medium scissa, & morsui serpentis supposita curat; Ita Christus in cruce extensus languores sustulit, & morsum serpentis curavit. S. Bonav. ib.

Gedeon. Iste Gedeon figuram gestabat Christi; qui sub umbra sanctæ crucis constitutus - Sanctos à vitiorum paleis sequestrabat. S. Isid. c. 3. in Judic. Gedeon ad prælium veniens, Redemptoris nostri signat adventum; de quo scriptum est: *Tollite portas Principes, &c.* Ps. 23. - Gedeon enim interpretatur: *Circuiens in utero.* S. Isid. c. 5. in Judic. Gedeon igitur, ut superius dictum est, Domini typum tenebat: plurimæ uxores ejus multæ sunt nationes, quæ per fidem Christo adhæserunt. Septuaginta enim filii ejus, septuaginta linguæ sunt in hoc Mundo diffusæ. Id. c. 6. in Judic. Designatur in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum: tales quippe dux noster (Christus) ad prædicationis prælium duxit. Id. c. 5. in Judic.

Gigas. *Ecce iste venit saliens in montibus.* Cant. 2. Potest hoc ad Incarnationem Christi referri; quia veniens quosdam saltus dedit: quia de cælo venit in uterum Virginis, de utero Virginis in præsepe, de præsepi ad baptismum, de baptismo ad crucem, de cruce ad sepulchrum, de sepulchro ad cælum. Hinc Psalmista 15. *Exultavit ut Gigas.* S. Thom. in Cant. c. 2.

Gladius. Sicut homo præparat se gladio contra hostes, qui sunt prope, sed arcu contra remotos: ita Divina vindicta - dicitur gladius quasi contra propinquos, sed arcus contra remotos - Gladius DEI Christus est; vibratio, & comminatio gehenna. S. Thom. in ps. 7. Anima mea, ait Christus apud S. Thom. in ps. 16., est framea, id est, gladius ex utraque parte acutus, quæ destructus est diabolus.

Gloria æterni Patris. *Exurge gloria; psalterium, & cithara.* Ps. 56. Nota: DEUS Pater vocat filium gloriam suam. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Nat. B. V.

Gloriariorum nostra est Christus Salvator noster. S. Hesych. Ser. 1. de Laud. V.

Granum. Granum tritici Christus erat. S. Ildes. Ser. 1. de Asst. B. V. Erat Christus granum frumenti, quod non nisi mortuum fructum fert. S. Isid. c. 2. in Exod. Nascendo humiliatus ut granum est; ascendendo ad cælum, exaltatus ut arbor est. S. August.

in Appendic. Serm. 82. de illo Luc. 13. Quod acceptum homo misit. Pulchrè se vocat granum frumenti : quia candidum est interiùs, rubicundum exteriùs. Et Christus candidus dicitur respectu Divinitatis; & rubicundus in carne propter Passionem. Hugo à S. Vict. Erud. Theol. in spec. Eccl. c. 7. Granum planè est Christus, dum patitur; arbor est, dum resurgit. Granum, inquam, est, cum famis esuriem sustinet; arbor est, cum quinque millia virorum quinque panibus saturat. S. Aug. in Append. Serm. 82. Homo, qui seminat in agro suo granum sinapis, à plerisque Salvator intelligitur; qui in animis Credentium seminat. Vel grano sinapis seipsum Dominus comparat; acri semini, & omnium seminum minimo; cujus virtus pressuris accenditur. S. Hilarius cap. 13. in Matth. apud S. Thom. sup. 13. Matth. Ipse quidem est granum sinapis, qui in horto sepulturæ plantatus arbor magna surrexit. Granum namque fuit, cum moreretur; arbor, cum resurgeret: granum per humilitatem carnis, arbor per potentiam majestatis. S. Greg. l. 19. mor. c. 1. apud S. Thom. ib.

Gubernator. Nos habentes pro nave Ecclesiã, pro gubernaculis crucem, pro gubernatore Christum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum S., pro velo gratiam, pro nautis Apostolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Testamentum, & novum; committamus nos pelagi profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chrysost. hom. de Cruce Dominica.

Hamus. Leviathan est diabolus; hamus, seu aculeus, &c. Vide superiùs *Aculeus*.

Hinnulus cervorum Christus Dominus est. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci.

Hædus. Bene & hædus (Christus offertur) quia per ejus mortem author peccati diabolus agnoscitur jugulatus. S. Isid. in 6. Levit.

Homo. Hoc Regnum cœlorum, id est, Filius DEI, quando factus est in similitudinem carnis peccati, tunc similis factus est homini regi, uniens hominem sibi. Orig. tr. 7. in Matth. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth. Homo, qui peregrè profectus reliquit domum suam, Christus est, &c. Vide in Ascensione Christi. Serviamus operibus novi hominis, id est, Christi. S. Thom. in psal. 6. Homo iste Christus est: qui peregrè profectus in Incarnatione, in Passione, in Ascensione. Id. Ser. 2. in festo S. Sylvestri. Quis erat homo iste dives Luc. 16, nisi Christus? & habebat villicum; quem? nisi hominem: cui ad colendum Mundum tota fuerat commissa possessio. S. Chrysost. Ser. 125.

Hostia. Pro nobis est hostia ipse, & Sacerdos; advocatus, & Judex. S. Ildef. Serm. 7. de Ass. V. Christus est verè unica & perfecta Ecclesiæ hostia. Eusebius apud S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 11.

Humilitas. Sicut de statera, quantò una pars plus humiliatur, alia magis elevatur ita Filius DEI humiliavit se, ut nos exaltaret. S. Vinc. Ferr. de Inc. Filii DEI. Est magister humilitatis. S. Aug. in ps. 38.

Jacob. Scala Jacob Christus est, qui dixit: *Ego sum via.* Per hanc ascendebant, & descendebant Angeli: in quibus significati sunt Evangelistæ & prædicatores Christi. S. Isid. c. 24. in Gen. Ille (Jacob) tres virgas in alveis aquarum opposuit; ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noster in aqua baptismatis trium personarum nomina, Patris, & Filii, & Spiritus S., populo fideli proposuit: ut quisquis has pleno corde perspexerit, efficiatur ovis DEI. Id. c. 25. in Gen. Per Esau intelligitur populus Judæorum, pelle literæ, ex pilis cæremonialium, & Legis servitute hispidus: per Jacob verò lenem Christus & populus Christianus. S. Thom. c. 28. in Gen. Jacob genuit Judam, & fratres ejus: & noster Jacob genuit duodecim Apostolos in spiritu, non in carne; verbò, non in sanguine. Judas autem interpretatur *Confessor*: quoniam Christi erat imago, qui Confessor Patris erat futurus dicens Matth. 11. *Confiteor tibi Pater, &c.* apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth. Est & Jacob supplantans: quia non solum ipse supplantavit diabolum; sed & hujus potestatem filiis suis dedit, secundum illud Luc. 10. *Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra Serpentes.* S. Remigius apud S. Thom. ibid.

Jechonias. Ipse est Jechonias, præparans, vel Domini - præparatio; secundum illud Joan. 16. *Si abiero, & præparaverò vobis locum,* S. Remigius ibid.

Jeremias in omnibus dictis suis, & Passionibus, Redemptoris nostri imaginem prætulit. S. Isid. lib. Procemior.

Jesse interpretatur *refrigerium*, & significat Christum. S. Chrysostom. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth. Est & Jesse, *incensum*. Luc. 12. *Ignem veni mittere.* S. Remig. apud S. Thom. ibid.

Ignis. Mentis, quam inhabitat, torpentia (animam) excitat (Christus) quia gallus est: inquieta frænât; quia magister est: frigida accendit; quia ignis est: accensa moderatur; quia unguentum est: emollit rigida; quia ratio est: fluxa restringit, quia medicina est, S. Bernard. de Charit. c. 43.

Indumentum. Est immortalitatis indumentum. S. Joan. Damasc. orat. 2. de Ass. V. Christus est indumentum Fidelium, amictus Credentium. S. Ambr. l. 5. ep. 22.

Joseph. Prophetalibus somniis incurrit zelum, Christus propheticis visionibus suscepit invidiam. Joseph missus in lacum mortis, vivus emergit à lacu: Christus mortis sepulchro datus, vivus remeat à sepulchro. Joseph venundatus est: pretiò taxatus est Christus. Joseph esurientibus populis panem copiosè subministrat: Christus cœli pane manentes totò orbe exsaturat nationes.

S. Chrysol. Ser. 14. 6. Joseph missus in lacum significat Christi descensum ad inferos. S. Aug. Ser. 81. de temp. Joseph adoratus à Sole, Lunâ, & undecim Stellis; est Christus adoratus sæpius à MARIA Lunâ, & nutritiô Josephô, quasi Sole; & undecim Fidelibus Discipulis tanquam Stellis: de quibus dixit Christus Matth. 5. *Vos estis lux Mundi*. Figura Christi id tantum fuit Somnium Josephi. Joseph enim Ægyptius à matre sua pridem defuncta, & fratribus suis invidiæ nocte obscuris, cultus minimè fuit. S. Aug. Ser. 81. de temp. Josephô mortuô creverunt Israëlitæ: mortuô Christo creverunt Christiani. Id. Ser. 84. Joseph descendit in Ægyptum, & Christus in Mundum. S. Isid. c. 30. in Gen. Ipsum (Christum, qui verus est Joseph) excellentia Sanctorum in solis nomine; & Ecclesiæ claritas sub imagine lunæ; & omnium numerositas populorum in figura Stellarum addorant. Id. ibid.

Job ex suis passionibus, & verbis, Christi expressit imaginem. Conjux ejus, carnalium typum designat: amici verò ejus speciem prætulerunt hæreticorum. Id. lib. Pro-cernior.

Lacryma Domini, gaudia Mundi sunt. Id. Ser. 104. de temp.

Lapis. Christus est lapis adjutorii. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 10. Marci Christus est lapis Angularis. V. Beda ib. sup. 12. Marci. Christus dicitur lapis propter firmitatem. S. Thom. in c. 15. Apoc. Clarissimus DEI mons pariter; mons inquam, ille, qui collem omnem, ac montem, id est, Angelorum, & hominum sublimitatem exuperat: ex quo excindi voluit lapis angularis - Christus S. Joan. Damasc. orat. 1. de B. Virg. Lapis de monte Dan. 2., est Christus de Maria Virgine. S. Bonav. in ps. 29. Cum venerit (Christus lapis Matth. 21.) dealto, judicare vivos, & mortuos; vix Judæis: quia, cum jaceret humiliter Christus, offenderunt in eum: non est, dicunt, homo iste à DEO. Joan. 9. Insane! jacet lapis, & ideo rides. Sed cum rides, cæcus es; cum cæcus es, offendis; cum offendis, conquassaris; cum quassatus fueris, illo modo jacente, postea veniente de super, contereris. S. Aug. Ser. 40. de verb. Dom.

Leo. Bene Christus ut leo requievit; qui non solum mortis acerbiter non timuit, sed in ipsa morte mortis imperium vicit. S. Isid. c. 31. in Gen.

Liber Christus est: liber est instrumentum, in quo sunt conceptiones Intellectus Divini. Col. 2. In ipso sunt omnes Thesauri Sapientiæ, &c. Caput libri est DEus Pater. 1. Cor. 22. Caput Christi DEus. Ergo capite libri, id est, in voluntate DEI Patris scriptum est, id est, ordinatum est, de me. S. Thom. in ps. 39. Liber vitæ dicitur tripliciter. Unô modô exemplum agendæ vitæ; & sic Christus secundum Humanitatem dicitur liber vitæ: quia in ipso debemus legere vitam, quæ nobis est

agenda. Aliô modô, dispositio vitæ dandæ: & sic est prædestinatio salvandorum. Tertiô modô, id, in quo est documentum vitæ agendæ, & promissio vitæ dandæ. S. Thom. in 3. Apoc. *Accipe librum*, &c. Apoc. 10. Iste liber est ipse Christus, vel ejus vita. S. Thom. in 10. Apoc. Hic liber vitæ solum habet duas chartas, scilicet Humanitatem, & Divinitatem. S. Vinc. Ferr. Ser. in Cornem. S. Pauli. Liber est Christus; prima charta Divinitas, secunda Humanitas. Id. Ser. 2. de Omn. SS. Hic liber Apoc. 5. ipse Christus est; *intus, & foris scriptus*. Etherius l. 1. ad Elipand.

Libanus. Sicut Libanus cæteris montibus Judææ præcellior: ita Redemptor noster speciosior est omnibus electis - Et sicut cedrus pulchrior est, & procerior cæteris arboribus; ita ille gratiâ, & dignitate, omnes ab initio sæculi præcellit. S. Thom. cap. 5. in Cant.

Lignum Sapientia, id est, Christus, lignum vitæ est. S. Aug. de Gen. ad lit. l. 8. cap. 5. Tanquam circa fluvium arbor nota est D. N. Iesus Christus. Raperis in præceptis; tene lignum; ideo commodè circa fluvium plantata est arbor. S. August. tr. 2. in ep. 1. Joan. Dicamus de Christo, quod est lignum vitæ in medio paradisi. S. Bonav. Opusc. lum. Eccl. Ser. 14. Lignum vitæ, Sanctus Sanctorum utique Christus. S. Isid. c. 3. in Gen.

Lilium convallium. Convalles significant humiles mentes, quarum lilium Christus est. Id. ib. c. 2. Lilium convallium Christus est; - convalles humiles parentes ejus significant. Id. ibid.

Limen domus est Christus; per quem conceditur ad cælum introitus. Id. ib. c. 31.

Lucerna Christus est; vas Mundus intelligitur; modium hæreses; candelabrum veritas. Arnobius c. 3. in Luc.

Lux. Nonne hoc erat lumen, quod illuminat. Joan. 1. Quomodo ergo lucerna dicitur? Isaias clamat: *Populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam*. cap. 9. Quomodo hic dicitur lucerna Ps. 118. sed videamus; ne fortè idem verbum aliis magna lux sit, aliis lucerna. Mihi lucerna, Angelis lux est. Petro lux erat Act. 12. quando *lumen refulsit ei*. Paulo lux erat Act. 9. quando *eum circumfulsit lux de cælo*. Et verè lucerna mihi est Christus; quando is nostro ore recensetur, lucet in limbo, fulget in vase fictili. S. Ambr. Serm. 14. in ps. 118. Christus lux vera donavit Apostolis, ut lux Mundi vocarentur. S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci.

Magnes est Christus Dominus. Haymo Serm. de S. Andrea Ap.

Manè. *Ad vespèrum*, id est, peccatum primi parentis, *demorabitur fletus*; sed *in matutino*, id est, Christo, *letitia*. S. Thom. in ps. 29.

Manipulus ille Gen. 37. in figura carnis accipitur Christus: *omnis enim caro fœnum*. Fœnum hoc suscepit, ut suum triticum germinaret, & fructum resurrectionis afferret. S. Ambr. in ps. 43.

Manna. Christus dicitur manna secundum Divinitatem. Id. in c. Apoc.

Manus. Hæc manus, Ezech. 2. 9., Sapientia DEI est, quâ omnia facta sunt; sicut dicitur in ps. 103. *Omnia in Sapientia fecisti.*

Hujus manus digiti sunt Doctores, & Prophetæ. Id. in Thr. Jerem. Christus in carne, est manus DEI in chirotheca. Hanc Mundus non agnovit. Figuratum hoc est in Isaac Gen. 27.; qui signat Mundum, vel potius Judæos, senes tempore, mente cæcos. Hic manum Jacob non novit; quia pelliculâ circumdata fuit. Et Mundus vix credere potuit; quod tam magna manus esset in tam parva chirotheca. *Nunquid tamen abbreviata est manus mea?* ait Dominus Is. 50. S. Bonav. Ser. 3. D. 1. Adv.

Margarita. Christus D. est margarita; quia lucidus candore veritatis, & solidus firmitate æternitatis; & undique sibi similis pulchritudine Divinitatis. S. August. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth. Dicitur Christus margarita propter quinque: quia parvus, propter humilitatem; candidus, propter puritatem; solidus propter sanctitatem; pretiosus, propter Deitatem; rore cæli conceptus, id est, operatione S. Spiritus. - Christus invenitur in mari, id est, in Mari per Incarnationem - sciendum, quod margarita emitur triplici denariò; scilicet æneò, argenteò, & aureò. Æneus est substantia Mundi, Argenteus corpus, aureus anima. S. Thom. in festo S. Martini. Negotiatores spirituales fumus, fratres, pretiosam quærentes margaritam, quæ Christus Salvator noster; gloriatio, & exultatio nostra, securusque thesaurus noster. S. Ephr. Ser. de Religiosa vita.

Medicus. Medicina. Sapientis more medici - de carne sua nostri fecit medicinam peccati. Goffridus Serm. de Nativ. Dom. Hodie medicina de cælo datur Mundo. Id. ib. Ser. 1. Nota super illo verbo, *suscipite*: quia Christus suscepit nos, quasi medicus infirmum, ad sanandum. Psal. 102. *Qui sanat omnes, &c.* S. Thom. in 42. Is. Christus est Medicus; sacratissimum ejus corpus est cibus medicinalis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6. Noster Hypocrates, vel Galenus, Jesus, postquam salutem procuravit animabus nostris, voluit & procurare medicinam. Quando enim debuit recedere per Ascensionem, ordinavit aphorismum dicendo: *Signa eos, qui crediderint, hac sequentur: si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, &c.* S. Vinc. Ferr. in Commemor. S. Pauli. Est Medicus cælestis. S. Chrysol. Ser. 84. Medicus curaturus infirmum, primò faciem ejus inspicit; secundò pulsus tangit, urinam attendit, dietam præcipit, Syrupum immittit, & dein purgationem tribuit, ac tandem refectionem concedit. Sic agit Christus Salvaturus peccatorem: hujus faciem inspicit, illummando ejus conscientiam ad peccatorum agnitionem. Pulsus tangit, dando contritionem:

contritio enim quidam medicinalis tactus est manus Christi in vena cordis. Attendit urinam, quando est Confessio; ex qua status agnoscitur peccatoris. Dieta præscribitur; scilicet abstinencia à peccatis. S. Vinc. Ferr. Ser. fer. 5. post Ciner. Christus Medicus sanat ægros, dando sudorifera; scilicet cogitationes de Inferno. Hæc cient sudorem, id est, lacrymas contritionis; & sanatur anima. 2. Sanat per vomitum: hic est Confessio. 3. Per abstinenciam: quæ est animæ dieta; abstinendo à carnalibus. 4. Per unctionem: hæc est, oratio, quæ est unguentum. O quot vulnera peccatorum curantur unguentò orationis, Id. Ser. 4. D. 18. Pent. 5. Sanat per venæ sectionem; quando superfluum Sanguinem, id est, divitias tollit; quæ sunt occasio peccandi. 6. Per cauterium. Hoc est tribulatio, infirmitas. 7. Per clisterem; hæc est peccatorum aliorum, & injuriarum remissio. 8. Per somnum: hic est requies à rebus, & negotiis secularibus. 9. Per exercitium corporis, & motum: hoc est pœnitentia, jejunium, cilicium, &c. Id. ib. Christus dicitur flos: qui fuit pulchritudo sanctitatis, odor benignitatis, medicina salutis. S. Thom. Ser. 1. in Anunt. B. V.

Medulla cedri. Cedrus sublimis, Ezech. 17., est DEus Pater: rami eminentiores antiqui Patres; vertex ramorum B. Virgo; medulla cedri, æterna DEI Sapientia; pars de ramorum vertice, caro Sancta de Virgine. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 20.

Mendicus. Mendicus dicitur, qui ab alio quærit victum; pauper verò, qui sibi non sufficit. Et hæc duo dicuntur de Christo, Joan. 9. *Filius hominis non habet, ubi caput reclinet.* S. Thom. in ps. 39.

Minister. Super illo: *in medio tui sanctus Israël.* Christus est in medio. 1. Quasi lux ad illuminandum. Eccl. 50. *Quasi Stella matutina in medio nebula.* 2. Quasi mediator ad reconciliandum. Luc. ult. *Stetit in medio Discipulorum, & ait illis, pax vobis.* 3. Quasi minister ad distribuendum. Luc. 22. *Ego autem in medio, sicut qui ministrat.* S. Thom. in 12. Is.

Mercator. Christus venit ad forum hujus Mundi, ad emendum animas pretiò Sanguinis sui. S. Vinc. Ferr. Serm. 3. de Nat. B. V. Mercator est Christus, qui venit de domo paradisi ad nundinas hujus Muudi, ad emendum animas nostras, Id. Ser. 15. de Perseverantia.

Mons. Mons DEI est Christus. Selom interpretatur *umbra nostri refrigerii* (& Christus est mons Selon) quia, ut dicit Glossa, de Corpore Christi manat umbra gratiæ; quæ nobis defensorium est contra incentiva vitiatorum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21. Ecce in die novissimo hic mons filius Virginis hujus *preparatus est in vertice montium*, id est, elevatus super omnes Apostolos nostros. S. Ildefons. lib. de Virginit. B. V. cap. 4. & 6.

Hæc civitas, ps. 47. scilicet Ecclesia, sita est in monte Sancto ejus. Hic mons Christus est. S. Thom. in ps. 47. Ascendamus per fidem in montem DEI, id est, Christum; & ad domum DEI Jacob, id est, Ecclesiam. Id in 2. Is. Est mons pulcherrimus: de quo scriptum est. Is. 2. *Venite, ascendamus ad montem Domini.* - sicut enim petra (Christus) ita & mons Christus. Petra humilis fortitudo; mons eminens magnitudo. S. Isid. c. 18. in Num. Mons signat hic, ps. 23., altitudinem Divinæ justitiæ, sive Majestatis. ps. 35. *Justitia tua sicut montes DEI.* Mons ergo est altitudo Divinæ Majestatis, vel sublimitas Christi; qui mons dicitur Is. 2. *erit in novissimis*, &c. S. Thom. in ps. 23. Christus, qui est mons, crescens de lapide abscisso sine manibus tollitur, & mittitur in mare; quando Apostoli dicunt Actor. 13. *transferamur ad Gentes.* S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci.

Moyse. Filia Pharaonis, quæ Moysen expositum ad ripam fluminis collegit, Ecclesia gentium est; quæ Christum ad flumen salutaris lavacri reperit. S. Isidor. in allegor. vet. & novi Testam. Christus post Passionem ad Limbum descendens, eumque evacuans, præfiguratus fuit in Moyse; qui in Ægypticaliginem descendit ad Pharaonem, Israël inde liberavit. Maximus Plamedes or. in sepulturam Domini. Vasculum, in quo Pharaonis filia, id est, Ecclesia, Moysen invenit, id est, Christum; significat corda Sanctorum. S. Isid. c. 5. in Exod.

Murus. Glorificemus Christum Jesum, murum inexpugnabilem. S. Chrysost. hom. de Cruce Dominica. Christus est murus - structura muri, est conjunctio Verbi, & hominis assumpti. S. Thom. in 21. Apoc. Murus Christus, antemurale prophetæ. Idem in 26. Is.

Negotiator. Christus est factus negotiator - constituit mirabiles nundinas; in quibus vendidit denario paupertatis regnum cælorum, denario vilitatis gloriam, denario mortis vitam. S. Thom. in festo S. Sylvestri.

Noë per omnia, omnesque actus ejus, Christum significat. Noë enim *requies* interpretatur: & Dominus Dicit Matth. 11. *Discite à me, &c. & invenietis requiem animabus vestris.* S. Isid. c. 7. in Gen.

Nomen Jesus. IHS, significat crucifixionem Christi. I. Bonum latronem propter rectitudinem. S. Sinistrum, propter curvitatem. H. Christum: quæ non est litera, sed aspiratio: & Christus expiravit, ante non agnitus. S. Vincent. Ferr. Serm. de Circumc. Christi.

Nubes. Illa columna nubis. Ex. 13. specie quidem præcedebat filios Israël; mysticè autem significabat Dominum Jesum in nube venturum levi. Is. 19., id est, in Virgine MARIA - aliter quoque hanc interpretationem sumere licet: venit in nube levi Christus in Ægyptum: hoc est, venit susce-

ptione corporis in hoc sæculum. In nube venit; quem nebula corporis obumbrabat. Sed levis erat caro; quam nulla sua gravabant delicta. S. Ambr. Ser. 3. in ps. 118.

Octavus dies. Et quis est octavus dies, nisi Christus? qui hebdomade completâ, id est, post Sabbathum resurrexit. S. Isid. c. 13. in Gen.

Omnibus omnia. Tibi Rex, tibi Sacerdos, Pastor, Sacrificium, ovis; tibi Agnus; tibi totum factus est, qui fecerat totum. Et qui sibi nunquam, tibi toties immutatur: propter te varias monstratur in formas, qui manet unica suæ majestatis in forma. S. Chrysost. Ser. 23. Si Sacramenta cogitas; Christus Sanctus Sanctorum: si gregem subditum cogites; Christus est Pastor Pastorum: si fabricam cogites; Christus fundamentum fundamentorum. - Et quemadmodum fundamentum corporeæ fabricæ in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricæ in summo est. S. Aug. in ps. 86.

Oriens. Qui ovium ostium est, cui oriens nomen est. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nativ. B. Virg.

Ostium. Spiritus est ostiarius: ad officium enim Ostiarii pertinet, ut ostium aperiatur. Et de S. Spiritu dicitur Joann. 14. *Docet vos omnem veritatem.* Christus enim est ostium, in quantum est veritas. S. Thom. in 10. Joan. Lect. 1.

Panis. Lacta MARIA panem cæli. S. Ildef. Ser. 1. de Nat. B. Virg. *Quis petit panem, &c. nunquid lapidem dabit?* Luc. 11. *Ego sum panis.* Joan. 6. Sed Judæis conversus est in lapidem *offensionis*, & *petram scandalì.* Rom. 9. - *Circumdederunt me canes multi.* ps. 2. (quando projiciuntur, mordent lapidem.) S. Chrysost. Serm. 55.

Paterfamilias Christus est, qui operarios conducit, hoc est, credentes colligit. Vineæ, cultura Legis est; denarius autem vita æterna. Quos autem dixit ad horam primam operatos, virgines sunt. - Forum autem Mundus iste intelligitur. Qui autem serò accesserunt ad opus, abstinentes sunt. Arnobius c. 20, in Matth.

Pelicanus, est Christus; qui triduo mortuos suos deplorans, effuso tandem sanguine eos vivificat. S. Thom. de Sacr. Alt. 28.

Piscis. Nunquid pro pisce Serpentem dabit? Luc. 11. Erat & piscis Christus, Jordanis levatus ex oleo: qui carbonibus impositus passionum, post resurrectionem Discipulis escam præbuit. Sed Judæis in Serpentem piscis iste commutatur, dicente Dominò Joan. 3. *Sicut Moyses exaltravit, &c.* Quia Christus venerat congregare sicut gallina pullos suos, ovum protulit verbi; per quod Ecclesiæ germina sancta nutrirentur. Sed Judæus reperit ibi Scorpionem. S. Chrysost. Serm. 8.

Psalterium, & Cithara. Caro Divina operans, psalterium est; caro humana patiens, cithara est. Sonet psalterium, illuminentur cæci, audiant surdi. &c. S. Aug. in ps. 56.

Radiat.

Radius. Sicut radius ex stella procedit, sic DEI Filius processit ex Maria. Nec stella radio prodeunte corrumpitur; nec beata Mater Filiò nascente violatur. Goffridus Ser. 8. de B. V. Hodie de splendida stella radius ad tenebras processit. Id. Serm. de Nat. Dom. Pater misit Filium, sicut Sol radium. S. Tho. in 15. II.

Radix. *Ascendet sicut radix de terra sitiente*, id est, de terra sine humore, quæ præ siccitate indecora videtur: sic etiam ipse ortus est de Matre sinè virili humore. Idem in 53. II. Nota super illo verbo, *Radix de terra*: quia Christus est Radix 1. propter absconsionem. Eccl. 1. *Radix Sapientiae*, &c. 2. Propter nutrimenti ministrationem. Jerem. 17. *Erat tanquam lignum*, &c. 3. Propter totius arboris sustentationem. Rom. 11. *Non tu radicem portas*. Id. ib.

Raphaël noster. Raphaël significat Christum, medicum animarum nostrarum: interpretatur enim *medicina DEI*. S. Bonav. Ser. 5. de Nat. Dom.

Regnum cœlorum. Hoc Regnum cœlorum, id est, Filius DEI, quando factus est in similitudinem carnis peccati, tunc similis factus est homini regi, uniens hominem sibi Orig. tr. 7. in Matth. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth. Regnum cœlorum appellat ipsum Filium DEI: quod *Regnum simile* dicitur esse homini, qui seminavit bonum semen in agro suo. S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Rex. *Dum esset Rex in accubitu suo*. Cant. 1. Accubitus hujus Regis fuit Incarnatio ejus. S. Thom. in 1. Cant. Christus venit ad instar magni Regis. Sicut enim Rex præmittit servos, ita Christus Prophetas, & Patriarchas. S. Irenæus l. 4. contra hæres. c. 67.

Ros. Christus est ros, ad refrigerandum. II. 18. *Sicut nubes roris*, &c. S. Thom. in 45. II. Ros invellere Judic. 6., Divinitas est in Humanitate. S. Bonav. Ser. 4. in Vigil. Nat. Dom.

Sacerdos. Accedamus ad Sacerdotem novum, ad sedem gratiæ, visitatorem animarum nostrarum: Sacerdotem, non secundum Legem mandati carnalis creatum, sed secundum virtutem infatigabilem electum. S. Ambr. l. 6. ep. 39. Iste Sacerdos (Aaron) Num. 16. Dominus Iesus Christus est; Princeps Principum Sacerdotum. Sacerdos iste ruinam mortis in Mundo aspiciens - stetit inter vivos, & mortuos; quia natus, & mortuus. Sicque thuribulum passionis suæ accipiens - inimicam perculit mortem. S. Isid. c. 14. in Num. Est Rex; quia *regnabit in domo Jacob in æternum*: & Sacerdos; quia natus, ut *salvum faceret populum suum à peccatis eorum*. S. Damasc. orat. 2. de Nat. B. V. Christus factus est pro nobis Sacerdos, & Sacrificium: ara ipsius, crux fuit. Goffridus Ser. 5. de Resurr. Dom.

Sabbathum. Iesus est Sabbathum animæ eum quærentis. S. Bernardus de Charit. c. 20.

Saliva Christi, sapientia ejus; digitus ejus,

dona Spiritus S. Luc. 11. S. Greg. hom. 10. in Ezech.

Samaritanus. Luc. 10. Quatuor misericordiæ Christi hinc ponuntur, quas fecit peccatoribus. Prima fuit, naturæ humanæ susceptio. *Samaritanus quidam*, &c. Samaritanus Christus est; qui propter nos Homo factus vitæ præsentis iter arripuit. Secunda, Sacramentorum ad salutem peccatorum institutio. *Alligavit vulnera ejus*. Glossa: in Baptismo. Tertia, gratiæ Spiritus S. infusio. *Infudit oleum*. Glossa: id est, charismata Spiritus S. Quarta, amaritudinem passionis pro peccatoribus tolerando. *Imponens eum in jumentum suum*. Glossa: jumentum caro sua. S. Thom. Ser. 2. D. 13. Pent. *Transiens Samaritanus misertus est*, id est, ipse Dominus, qui miseratus est Genus humanum - Samarites enim *custos* interpretatur. Merito, cum Judæi dicerent: *nōne verum dicimus, quia Samaritanus es tu, & demonium habes?* Joan. 8. unum respuit, alterum amplexus est: *ego*, inquit, *demonium non habeo*. Non dixit, non sum Samaritanus. S. Aug. in ps. 30. Samarites Latine *custos* interpretatur. Quis autem custos? nisi D. N. J. Christus? qui, quoniam surrexit à mortuis, jam non moriturus, non dormit neque obdormiet, qui custodit Israël in ps. 68.

Sapientia. Conquiescam cum Sapientia, id est, cum Christo; qui est sapida scientia. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

Semen. Christus est illud semen, de quo Luc. 8. Sed nota, quod hoc semen cecidit quadrupliciter. Primò cecidit *secus viam*; scilicet in Nativitate. - *Conculcatum est*, id est, despectum à Judæis - *volucres cœli comederunt illud*, scilicet Reges Orientis; qui quasi aves citò venerunt. - Secundò cecidit *supra petram*, in sua conversatione: quia Judæi voluerunt eum pluries lapidare. Tertiò cecidit *inter spinas*, in sua Passione. Quartò cecidit *in terram bonam*, in sua tumulatione: & *ortum fecit fructum centuplum*. S. Vincent. Ferr. Ser. 4. D. Sexag.

Seminator. *Simile est Regnum cœlorum homini*. Cui? utique Christo: qui *seminavit bonum semen*. - *Cum autem dormirent homines* - Sancti Patres, Apostoli, Martyres, in sopore mortis temporaliter morientes, quia Sanctorum mors somnus est; *superseminavit Zizania*, diabolus hæreses inter Fideles, inter Sanctos peccatum, inter pacificos lites, inter simplices dolos, inter innocentes nequitiam. S. Chrysol. Ser. 96.

Seraphim. II. 6. Per Seraphim Christus, per forcipem duo Testamenta, per calculum charitas, quæ in manu, id est, in operatione ipsius est. S. Thom. in 6. II.

Serpens. Virga projecta coram Pharaone, serpens facta, & devorans Ægyptiorum Serpentes, significat, quod Verbum Caro fieret; quæ serpentis venena evacuaret per remissionem peccatorum. Ita ferè S. Isid. c. 12. in Ex.

M

Sinapsis

Sinapis granum. Ipse Dominus granum sinapis est. - teri maluit; ut diceremus 2. Cor. 2. *Christi bonus odor.* Comprimi maluit. Unde Petrus Luc. 8. *Comprimunt te turba.* Seminari maluit velut granum: in horto enim sepultus est. S. Ambros. l. 7. in Luc. Christus est Regnum cœlorum; qui velut granum sinapis in hortum virginis corporis missus, orbe toto crucis in arborem crevit - Nam sicut in integritate grani Sinapis virtus habetur occulta; apparet autem virtus ejus vehementissime, si teratur: ita Christus corpore teri voluit; quia suam noluit latere virtutem. S. Chrysost. Ser. 98.

Sol. Sol nobis justitiæ indefinenter assistit - nec festinat occumbere; quia ipse dixit: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* Matth. 28. S. Isid. c. 1. in Jos. *Mulier amicta Sole,* id est, Ecclesia induta, sive ornata Christo illuminante. S. Thom. in 12. Apoc. Luna est Ecclesia Cant. 6. *pulchra ut Luna.* - Claritas Lunæ est à Sole, claritas Ecclesiæ à Christo. Id. in ps. 10. *Pulchra ut Luna:* quia Sole Justitiæ illustrata noctem Mundi illuminat. S. Isid. in Cant. Christus Sol; S. Joannes B., & Martyres lucernæ. S. Aug. de Verb. Dom. Ser. 43. apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Joann. *Resplenduit sicut Sol.* Quid ais Evangelista? Quid ea, quæ verè incomparabilia sunt, comparas? Quid ea componis, & confers, quæ nullam collationem admittunt? Dominusne instar famuli? At, non comparo, inquit, neque confero solum illud ingenitum lumen, ac Divinæ gloriæ splendorem; qui nullius rei similitudinem gerit. Verum quia mihi cum iis, qui carnis catenis vincti sunt, oratio est: id, quod intra corpora præstantissimum est, ac præclarissimum, exempli causâ arripio: non quòd quàm simillimum illi sit: neque enim fieri potest, ut, quod increatum est, in rebus creatis ita exprimatur, ut nullum omnino discrimen sit. S. Joan. Damasc. or. de transf. Dom. Sicut Sol, antequam radios monstret, Mundum clarificat: sic & Christus, antequam nasceretur, multa signa perfectæ virtutis apparere fecit. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth. In Sole potest considerari Pater generans, scilicet substantia; & Filius genitus, scilicet radius; & S. Spiritus, calor: & tamen non est, nisi unus Sol. Et transeunte radiò per fenestram vitream rubeam, vel alterius coloris, radius recipit illum colorem, & non substantia Solis, nec calor. Sic fenestra clarior crystallò erat Virgo MARIA; & per eam transivit radius Solis æterni Filius DEI, intrans ad illuminandum domum hujus Mundi sine fenestræ fractione; imò clarior remansit. S. Vinc. Ferr. Serm. de Incarnat. Filii DEI. Quis est iste Sol? Genes. 32. nisi qui dies fecit fulgere justitiæ, quibus in terranatus est Christus ex Virgine. S. Ambr. in ps. 43.

Sponsus. Verbum (Patris æterni) est Sponsus; & Sponsa, Caro humana: &

utrumque unus Filius DEI, & idem filius hominis: ille uterus Virginis MARIE, thalamus ejus est; unde processit tanquam Sponsus de thalamo suo. S. Aug. tr. 8. in Joann. apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Joan. Omnis animæ Sponsus Christus est; sponsalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus est baptismatis, sive Ecclesia. Dat verò arrham Sponsæ, peccatorum remissionem, Spiritus S. communionem. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan. Nec dubium est, quin uterus MARIE Virginis ipse sit thalamus, in quo Sponsi ac Sponsæ, cum Caro sit Verbum, fœdera jungunt nuptiarum. S. Hildefons. l. de Virginit. c. 12. Nativitas designatur, cum dicitur: *ipse tanquam Sponsus procedens de thalamo suo.* Thalamus uterus virginalis est, De hoc sicut Sponsus processit: quia in eo unione perpetuâ desponsavit Humanam naturam. Unde in morte Divinitas remansit unita animæ, & corpori. S. Thom. in ps. 18. Nuptiæ, conjunctio Christi, & Ecclesiæ est. Hydriæ autem septem lapideæ, Ecclesias septem super petra fundatas demonstrant. Aquâ plenæ, hoc est, baptismi gratiâ. Architrclinus Moyses; Sponsus novus, Christus est. Aqua in vinum conversa passionis cruorem demonstrat. Arnobius in 2. Joan. Sponsus Christus est; filii autem Sponsi nos sumus. Id. in 12. Matth. Est Sponsus; quia sibi Humanitatem desponsavit. S. Damasc. or. 1. de Nat. Virg. Nullus alius est Sponsus (animarum) nisi solus Christus: omnes namque Doctores paranympbi existunt. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Theologus. Dixit ille magnus Theologus Jesus Christus. S. Vinc. Ferr. de S. Sebast.

Thesaurus. Ager Hic Mundus est; thesaurus autem in agro absconditus, Christus; qui latuit triduanâ illâ passione. Arnobius Annot. in 18. Matth. Est thesaurus absconditus in agro; qui postmodum in Cruce revelatus est. S. Irenæus l. 4. c. 43. Thesaurum Crucis appello, Christum Filium DEI. S. Andreas Jerosol. orat. 1. de exalt. S. Cruc. Est thesaurus lucis, & Legis; quem Isaias vidit in throno sedentem: quem super animalibus vidit Ezechiel: quem supra nubes vidit Daniel: quem in camino Nabuchodonosor perspexit: quem in tabernaculo recepit Abraham: cujus Moyses posteriora vidit in monte. Proclus Archi-Ep. Const. or. de S. Andrea Ap. Christus est thesaurus Justorum. S. Thom. in 3. Apoc.

Venator animarum Christus est, secundum illud Gen. 14. *da mihi animas.* S. Vinc. Ferr. fer. 4. Pent.

Vestis. Ecce, quomodo Humanitas Christi dicitur vestis. Ratio: quia sicut vestis cooperit corpus, ne caro videatur; ita dicit Scriptura: *Qui, cum informa DEI esset, semetipsum exinanivit,* &c. Philipp. 2. Id. Ser. de S. Joan. Evang.

Via. Stella hæc Matth. 2. via est; & via Chri-

Christus, quia secundum Incarnationis mysterium, Christus est Stella. Orietur enim stella ex Jacob. Num. 34. Aliâ viâ venerunt Magi, aliâ redierunt. Duæ quippe sunt viæ: una peccatorum, quæ ducit ad Herodem: altera via Christus est, quæ reditur ad patriam. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Virga Aaron significat Filium DEI. S. Bonav. Ser. 3. D. 1. Adv.

Vita anima. Quod est anima corpori, hoc

est animæ Christus: sine animâ corpus non vivit; non vivit anima sine Christo: recedente animâ, mox corpori foetor, corruptio, &c. succedunt. S. Chrysol. Ser. 19.

Vultur. Job. 28. Rectè Mediator noster vulturis appellatione signatur: qui quasi mortalitatis nostræ cadaver conspexit in infimis, & se de cœlestibus ad ima submisit. - Hujus vulturis oculus fuit ipsa intentio nostræ resurrectionis. S. Greg. mor. l. 18, c. 21.

TITULUS VII. CHRISTI DOMINI INCARNATIO.

Accubitus. *Dum esset Rex in accubitu suo.* Cant. 1. Accubitus hujus Regis, fuit Incarnatio ejus. S. Thom. in 1. Cant.

Angelus. Christus Incarnatus, est Angelus descendens. Apoc. 18. Iste descensus non fuit secundum loci mutationem, sed per sui exinanitionem, in assumptione carnis. S. Thom. in 18. Apoc.

Arca. Verbi Incarnati typus, arca ex lignis imputribilibus, intrâ, & extra inaurata. S. Cyrill. Alex. de Incarnat. Unig. c. 15.

Calceamenta Domini nostri Christi, mysticè significant Incarnationem ejus, de quo dicit Psal. 107. - *In Idumæam extendam calceamentum meum.* - Gressus Filii DEI, adventus in Mundum. S. Hier. Summa de Essent. DEI. Hæc Summa invenitur in Operib. S. Bonav. in fine tomi 2. *In Idumæam, &c.* Incarnatus ergo Dominus veniens quasi calceatus apparuit; qui in Divinitate sua morticina nostræ corruptionis assumpsit. S. Gregor. l. 7. in Evang. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Caprea. Non cervis assimilatur, sed capreis, mitioribus videlicet animantibus, propter humilitatem Incarnationis suæ: quia non solum Homo fieri, sed etiam humilis Homo fieri dignatus est. S. Thom. in 2. Cant. In assumptione carnis, & humilitate, caprea assimilatur. S. Isid. in 2. Cant.

Carbo. Carbonem Is. 6., dicimus figuram nobis exhibere Verbi hominis facti. S. Cyrill. Alex. de Incarnat. Unig. c. 8.

Cataplasma. Dedit tibi (Pater) Christum per MARIAM, propter sanitatem. In prima (mixtura, quam fecit DEUS; dum Verbum Caro, & anima in unam personam coaluerunt) remedium est: quia ex DEO, & Homine, cataplasma confectum est, quod sanaret omnes infirmitates nostras. Contusæ autem sunt hæc duæ species, & commixtæ in utero Virginis, tanquam in mortariolo; S. Spiritu, tanquam pistillô, illas suaviter commiscende. Sed quia indignus eras (homo) cui donaretur; datum est MARIÆ; ut per

illam acciperes, quidquid haberes. S. Bernar. Ser. 3. Vigil. Nat. Dom.

Dies. Quinque dies spirituales venerunt ante adventum Christi. Prima dies fuit, æterna Patris præordinatio; secunda, Patris, facta promissio; tertia, in Lege ipsius præfiguratio; quarta, ipsius à Prophetis prædictio; quinta, ipsa Christi Incarnatio. De istis quinque potest intelligi illud Judit. 6. *In diebus quinque respiciet Dominus populum suum Israël.* S. Thom. Ser. 1. D. 25. Pent.

Jacob. Rebecca loquitur ad filium junio-rem Gen. 27. *Vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos;* præfigurans carneum salvatoris adventum - quia autem duos jubetur adferre, duorum populorum significatur assumptio. S. Isid. c. 23. in Gen.

Leo. Christus fuit in Incarnatione leo, qui & Deitatem Humanitate operuit; sicut caudâ leo vestigia; ne diabolus, vel Judæi, Divinitatem cognoscerent. S. Thom. in 5. Apoc.

Paries. Quasi post parietem noster Christus Incarnatus stetit: quia in Humanitate assumpta Divinitas latuit. S. Gregor. in 2. Cant. Paries, mortalis nostra conditio, appellatur. Id. ib.

Peregrinus. Homo iste, Matth. 25., Christus est; qui peregrè profectus est in Incarnatione, in Passione, in Ascensione. S. Thom. Ser. 2. in festo S. Sylvestri.

Petra. Quæ quidem petra Christus est Incarnatus DEUS. S. Joann. Damasc. orat. de transf. Dom.

Pluvia. Tanquam bona pluvia in vellus, absque ullo strepitu descendit. Id. orat. 1. de Nat. B. V.

Polymita. Quando (Jacob) beatum Joseph plus omnibus filiis diligebat, & tunicam ei polymitam fecit; Incarnationem Domini Salvatoris significavit. S. Aug. Ser. 197. de temp.

Posteriora Filii DEI, Incarnatio ejus accipitur - Pedes Filii DEI, Incarnatio ejus intelligitur; quæ Divinitati subjecta est, sicuti capiti pedes. S. Hieron. Summa de Ess. DEI.

Rubus accensus, & non combustus, typus est Incarnationis. S. Cyrill. in Dialog. ad Hermiam.

Sessio Domini, Matth. 5., humilitatem Incarnationis ejus designat. S. Haymo in festo Omn. SS.

Splendor Solis. De Filio dicitur, Hebr. 1. *Qui est splendor gloria.* - ut exemplò illò intelligamus: quia sicut splendor ex substantia Solis nascitur, ita & Filium ex substantia Patris genitum. Et sicut non est Sol, aut ignis, prior splendore suo, licet ex illo nascatur - sic agnoscamus, non esse Patrem Filio priorem.

- Accipe etiam hujus rei aliam similitudinem. Sicut splendor solis replet orbem terrarum, & tamen à genitore suo non abscinditur aliquando, nec recedit: ita Filius ex Patre genitus ubique dum sit, in Patre semper permanet. Et sicut substantialiter splendor in Sole est, & sol in splendore; ita substantialiter Pater in Filio, & Filius in Patre est, &c. S. Aug. Ser. 58. de Verb. Dom.

Thuribulum. Per thuribulum Verbum accipitur Incarnatum - Innocentius P. l. 2. de Sacrific. Miss. c. 16.

Visitatio. In illo Psal. 8. *Quoniam visitas eum,* significari Incarnationem Christi, dicit S. Thom. hìc.

Varia.

In Incarnatione positum est pretium nostræ redemptionis, quod postmodum solutum est in Passione. psal. 110. *Redemptionem misit.* S. Vinc. Ferr. Ser. de Incarnat. Filii DEI.

Patet, quòd Incarnatio est radix; sive janua omnium aliorum articulorum fidei. Id. ibid.

Incarnatus, fuit Sol in nube, lumen in testa, cereus in laterna. S. Bernard. Ser. 3. in Asc. Dom. Christus Incarnatus fuit mel in cera. Id. ib.

Tunc ambulavit Dominus Jesus juxta mare; quando homo factus est. S. Haymo Ser. de S. Andrea Ap.

Venerabile, & magnum, ac superius spiritibus amabilissimum mysterium. S. Cyrill. Alex. de Incarn. c. 10.

Christus Dominus, est osculum illud Cant. 1. in sua Incarnatione. Patres in limbo orabant DEum dicentes: *Osculetur me osculo,* &c. id est, incarnetur Christus. Osculum signum pacis est. Sic & Christi Incarnatio, & natiuitas, in qua cantatum: in terra pax. Osculum hoc accipit Simeon, & in pace dimissus est. S. Bernard. Ser. 2. in Cant.

TITULUS IX. CHRISTI NATIVITAS.

A*Quæductus.* Sicut aquæductus exivi de paradiso, scilicet virginali utero. S. Bonav. Ser. 7. D. 1. Adv.

Beatificatio hominis. Christi Nativitas fuit Mundi illuminatio, Inferni expoliatio, cœli reparatio, peccati destructio, diaboli superatio, hominis cum DEO reconciliatio, hominis beatificatio. S. Thom. Ser. 4. Dom. 1. Advent.

Collyrium. Nativitate collyrium fecit; unde tergerentur oculi cordis nostri: ut videre possemus Majestatem ejus per ejus Humanitatem. Unde dicitur: *& vidimus gloriam ejus* - irruerat enim homini quasi pulvis in oculum de terra: oculus iste sauciatus erat; & terra illuc mittitur, ut sanetur. Caro te obcæcaverat, Caro te sanat. S. August. tr. 2. in Joan. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Joann.

Dies dulcis, verè dulcis; & cunctis poenitentibus veniam portans. S. Aug. Ser. 7. de temp.

Firmamentum. Potest firmamenti nomine Incarnatus Unigenitus, per hoc, quòd in eum natura nostra ad æternitatem firmata sit, designari. S. Greg. hom. 8. in Exod.

Fiscella. Filia Pharaonis, anima peccatrix, quæ est filia diaboli; descendit per humilitatem, - & tunc invenit parvulum, de quo Il. 9. *Parvulus natus est nobis.* Invenitur autem

in fiscella, id est, in corde virtutibus contexto. S. Bonav. Ser. 3. D. 4. Adv.

Fluvius. Crastinâ die ex rivulo suo (MARIA) fluvius magnus orietur; & fructu apparebit optimus. S. August. ad FF. in eremo Ser. 9. de Vigil. Nat.

Generatio. Hæc fecit Christus nobis, nascendo: generavit filios DEI faciendo; vivificavit vitam gratiæ, & gloriæ, largiendo; nutrit pane Eucharistiæ, & Verbi Divini; augmentavit, plenitudinem gratiæ, & donorum, largiendo; renovavit, vetustatem culpæ destruendo, & nova omnia faciendo. S. Thom. Ser. in Vigil. Nat. Dom.

Gloriosa. Ut lux clarissima, & igneum Solis jubar exuperans, resplendet gloriosa Salvatoris Nativitas. S. Ephr. tom. 3. de Nat. DEI non scrutanda.

Lapis. Christus nascens, est lapis præcisus à monte MARIA sinè manibus, absque humano opere. S. Aug. in ps. 47. *Abscissus est lapis de monte.* Dan. In his verbis Nativitatis Christi pulcherrimè figuratur: qui de monte virginalis sublimitatis abscissus sinè manibus amplexûs virilis, percussit statuam humanæ vanitatis. S. Bonav. Ser. 2. de Nat. Dom.

Liber Christus est liber inaperibilis. - Venerat ad nos calceata Majestas, Divinitas Incarnata. Venerat DEI Sapiencia; sed in clauso

clauso utique, & signato libro. Quod ligabat corrigia calceamenti, hoc claudebant signacula libri (septem.) Sed quid dicimus super his septem ? An fortè triplex animæ virtus, ratio, memoria, & voluntas, & quadrifaria corporis compositio, ex elementis videlicet quatuor, in his septem est intelligenda, ut nihil de veritate Humanitatis defuisse noverimus Salvatori ? &c. S. Bernard. Ser. 1. de Resurrect.

Medicina. Hodie medicina de cœlo datur Mundo. Goffrid. Ser. 2. de Nat. Dom.

Miles. In Aula uteri virginalis factus est novus miles, recipiens habitum Humanitatis, ut posset bellare. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Stephano.

Misericordiae dies, est Natalis Domini; in quo ortus est nobis Sol Justitiæ. S. Thom. Serm. 1. D. 1. Adv.

Panis. Nascens Christus, est frumentum locò pælearum, panis verus, alimentum vitæ, cæna lucis, esca lætitiæ, incorruptionis dulcedo, S. Hesychius Serm. 1. de Laud Virg.

Panni infantis. Quomodo pannis involvitur, qui auriga est Cherubicorum curruum ? Id. ibid.

Pelicanus. Puto ego, hîc (ps. 101. per Pelicanum) intelligi Christum natum de Virgine : Solus enim sic ; ideo solitudo. In solitudine natus est, quia solus ita natus. S. Aug. in ps. 101.

Reparatio salutis Humana. Hodierni mysterii Sacramentum, reparatio est salutis Humanæ. virtutum nativitas, ruina vitiorum. S. Maximus hom. 4. Nat. Dom. Christi Nativitas reparatio generis Humani facta est, mors peccati, &c. Goffrid. Serm. 1. de Nat. Dom.

Roratio cœli. Rorate cœli, &c. Il. 45. Mysticè de Nativitate Christi accipitur. In quo tria facit (Propheta) scilicet Nativitatis principium, nascentis ortum, Nativitatis fructum. Principium est triplex. 1. Cœlum rorans, quasi principium effectivum : scilicet quia trium Personarum, propter quod pluraliter dicitur *Cœli*, Pater Filium mittendo, Filius Carnem assumendo, Philipp. 2. *Humiliavit semetipsum*, &c. Spiritus S. conceptionem faciendo, Matth. 1. *De Spiritu Sancto est.* Secundum principium est nubes pluens : quod est principium præparativum ; in quo

accipitur annuntiantis Angeli officium. Tertium principium est, terra germinans : quia est principium conceptivum. B. Virgo ; de qua in ps. 84. *Terra nostra dabit fructum suum* : cuius aperiatur affectus ad inveniendum gratiæ privilegium. - Sed ortus comparatur rori, pluvie, germini : quia Christus est ros ad refrigerandum. Il. 18. *sicut nubes roris*, &c. Pluvia ad fœcundandum. ps. 84. *Descendet sicut pluvia in vellus.* Germen ad fructificandum. Jer. 23. *Suscitabo David germen justum.* Fructus, est justitia ; quæ cum illo oritur tripliciter : quem opere implevit Matth. 3. quem Sermone docuit. Il. 62. *Ego, qui loquor justitias* : quem pro munere dedit. 1. Gor. 1. *Factus est nobis Sapientia.* S. Thom. in Il. 45.

Sol. Oportet prævenire Solem. Sap. 16. Cras celebraturi sumus ortum Solis æterni. S. Thom. Serm. in Vigil. Nat. D.

Varia de Christi Nativitate.

Adoremus pannos infantie, ex quibus facta sunt emplastra naturæ. S. Aug. Ser. 21. de temp.

Veneranda Nativitas Salvatoris, humilitatis est instrumentum, pietatis mysterium, & æternæ spei remedium manifestum. Id. Ser. 22. de temp.

Omnis ergo hujus Nativitatis schola, humilitatis est officina, patientiæ massa, virtutis agonia. Id. ibid.

Sicut sextô die fecit DEus hominem ad imaginem, & similitudinem suam ; sic invenimus sextô sæculô venisse Dominum Jesum Christum, ut reformaretur homo ad imaginem DEI. S. Aug. Enarrat. in ps. 92.

Ubi est, quia natus est ? Matth. 2. Ubi est ergo longitudo brevis. magnitudo levis ? altitudo subdita, latitudo angusta ? ubi lux lucens, aqua sitiens, panis esuriens ? S. Bonav. de 5. festivit. pueri Jesu festiv. 4.

Pergens Jacob in Mesopotamiam, venit in locum, ubi nunc Bethlehem vocatur. Dicitur autem Bethlehem domus DEI ; quia natus est Christus in Bethlehem : porta verò cœli, quia ibi in terram descendit, S. Isidor. c. 24. in Gen.

Nascendo parvulus factus est, S. Isidor. c. 31. in Gen.

TITULUS X. CHRISTI D. PASSIO.

Abel interpretatur *luctus* ; & frater ejus Seth, qui interpretatur *resurrectio*. Mors Christi, & vita ejus, ex mortuis figuratur. Id. c. 6. in Gen.

Acus. Cameli nomine se intelligi voluit (Christus ;) quia infirmitatis nostræ onera sustulit. Per acum autem significat punctio-

nes, id est, dolores in Passione susceptos. Foramen acûs, dicit angustias Passionis ; quæ scissa quasi nostræ vestimenta naturæ quodammodo resarcire dignatus est. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci.

Adam secundus. Christus patiens, in cruce dormiens, lanceâ percussus est. Et hinc
N for.

formata Ecclesiæ; sicut olim, immisso sopore in Adamum, formata Eva. S. Isid. c. 3. in Gen.

Agnus. De immolatione Agni, & transitu populi per mare, vel per Ægyptum, præfiguratur Passio Christi, & redemptio populi de Inferno. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci.

Aqua. Assimilatur Christus aquæ; quia aqua lavat: sic Passio Christi omnes sord. lavat. Apoc. 1. S. Thom. in ps. 21.

Aries. Cornibus hærens aries Crucifixum Dominum significabat. S. Isid. c. 18. in Gen. Alii hunc arietem cornibus in vepribus obligatum, eundem Christum senserunt, antequam immolaretur, spinis à Judæis coronatum. Id. ibid. Aries rubricatus, cui non occurrat Christus in Passione cruentatus? S. Aug. quæst. sup. Exod. l. 2. q. 108. Christus est aries, hærens in spinis, sive vepribus. S. Aug. Expos. 2. in ps. 30.

Botrus. Est botrus calcatus. S. Aug. Ser. 186. de temp. Est botrus de terra promissionis in ligno pendens. Id. l. 12. contra Faust. c. 31. Nos Christus in sanguine suo mundavit, quando sicut botrus in ligno pependit. S. Isid. c. 31. in Gen. Botrus refertur in ligno, Num. 13.; & Christi Passio demonstratur. Botrus dependens è ligno, utique Christus est ex ligno Crucis promissus gentibus de terra Genitricis MARIÆ. Duo bajuli, qui sub onere botri illius incedebant, populus est uterque: prior Judaicus, & aversus - qui verò posterior veniebat, populi Genitum gerebat figuram: qui credens, & Christum ante oculos habens, spiritualiter eum portans videt. Id. c. 11. in Num. Primus botrus in torculari pressus est Christus S. Aug. in ps. 55.

Calix. Per calicem intelligitur Passio Christi. Calix iste est amaricans, inebrians, & sanans. S. Thom. de S. Jacobo.

Camelus. Christus est camelus: quem sicut camelum nemo sarcinâ Passionis oneraret, nisi ipse se in terram deponeret. S. Aug. in ps. 54. Camelus foramen acûs transit, Matth. 19., cum Redemptor noster usque ad susceptionem mortis per angustias Passionis intravit: quæ velut acus extitit; quia dolore corpus pupugit. S. Greg. mor. l. 35. c. 17.

Candelabrum. Christus est candelabrum. Ex. 25. S. Greg. hom. 6. in Ezech. Ductile candelabrum est; quia Christus passus est: ex auro purissimo; quia absque omni peccato. Id. ib. hom. 7.

Chore. Christus Crucifixus est Chore; qui interpretatur *Calvaria*. Filii Chore, sunt filii Christi Crucifixi. S. Aug. Enarrat. in ps. 41.

Cithara. est Christus in Cruce. S. Bonav. Ser. 3. D. 3. Quadrag.

David. In spelunca latet à facie Saul; Christus in carne latet à facie Judæorum. S. Aug. in ps. 56. *Nunquid canis ego sum; quia tu venis ad me in baculo?* 1. Reg. 17. Goliath, id est, diabolum baculo Crucis; & quinque lapidibus, id est, quinque plagis stravit. S. Bonav. Ser. 2. D. 2. Adv.

Didrachma. Matth. 17. est Passio. Ipse obtulit se sibi DEO pro se, solvit didrachma. S. Bonav. in ps. 109.

Elisæus. Parvuli illi, illudentes saluti DEI, id est, Elisæo, Judæorum habuere personam, qui ad crucem Domino Salvatori subsannabant. Elisæus ascendit in montem Bethel, & conversus maledixit pueris: & exierunt duo ursi de sylva, & interfecerunt eos pueros. Christus ascendit in cælum; maledixit Judæis: immisit duos ursos, Vespasianum, & Titum in Judæos. S. Isidor. c. 3. in 1. Reg. Christus crucifixus in monte Calvaria; Elisæus irrisus in monte; pueri Judæi. S. Aug. in ps. 44.

Esca. Leviathan est diabolus; hamus, seu aculeus in esca, est DEI Filius, in carne humana assumpta absconditus. Istò hamò captus est diabolus, & deceptus. Quia dum carnem, innocentis Christi in cruce mordere, & effundere sanguinem injustè præsumpsit, latens aculeus Divinitatis, potestatem ejus perforando destruxit. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Farina. Farina est granum contritum; granum est Christus. Joan 12. *Attritus propter scelera nostra.* If. 53. Mulier ergo, id est, Ecclesia, vel anima. 3. Reg. 17., colligens per fidem, & devotionem duo ligna crucis, de farinula panem fecit, quando de Passionibus Christi se refecit. Panis iste parvulus est: quia Christus per Passionem minutus est, & humiliatus. Subcinericius est: quia sub cinere Passionis Christi memore coctus est. S. Bonav. Ser. 3. D. 4. Quadr.

Granum planè Christus est, dum patitur. S. Aug. Ser. 82. in Append. Pulchrè se vocat granum frumenti: quia candidum est interius, rubicundum exterius. Et Christus candidus dicitur, respectu Divinitatis; & rubicundus in carne propter Passionem. Hugo à S. Vict. in specul. Eccl. c. 7. Christus Dominus est Joseph. Hòc mortuò creverunt filii Israël admodum: mortuò Christo Ecclesia. Erat enim Christus granum frumenti, quod non nisi mortuum fructum fert. S. Isid. c. 2. in Exod.

Hostia. Christus est verè unica, & perfecta Ecclesiæ hostia. Eusebius apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 11.

Jephthè. Quis ergo in Jephthè prænuntiabitur? nisi Dominus Jesus Christus, & Salvator noster: hic filiam, id est, carnem suam in Passione immolavit. S. Isid. c. in Judic.

Job dicitur dolens, & signat Christum. Qui etiam bonus Servus dicitur c. 1. quia Christus formam servi suscepit. S. Greg. mor. l. 2. c. 22. Testa igne solidatur: caro autem Domini eò ex Passione sua robustiore extitit, quò per infirmitatem moriens à morte sine infirmitate surrexit. *Exaruit velut testa,* &c. ps. 21. Id. l. 3. c. 14.

Jonas. Qui interpretatur columba, tam sermone, quam naufragiò snò, Passionem Christi, mortemque ejus, vel resurrectionem

nem, figurat. S. Isid. lib. Proem. *Fugit Jonas à facie DEI* - Christus ut specie faciem Deitatis fugeret, totum nostræ servitutis confugit ad vultum - Ecclesiæ suæ conscendit in navem. Quid sibi vult confusa ventis procella? nisi diabolus; qui cor Judæ penetrans, Reges, Gentes, inflammavit in fluctus - *Tollite me, & mittite in mare*: voluntariam Domini indicat Passionem - *Potestatem habeo ponere animam meam*. - Ecce qualiter Jonas Christum signet. S. Chrysolog. Serm. 37.

Joseph. Nisi Joseph fratres vendidissent, defecerat Ægyptus: nisi Christum Judæi crucifixissent, perierat Mundus. S. Isid. c. 30. in Gen.

Isaac. *Abraham vidit diem meum, & gavisus est*. Tunc scilicet, cum Isaac ad victimam lignum portaret - Quia crucis lignum vidit, & Christum passurum agnovit. Arnobius c. 7. in Joan. Hic adest Isaac cum lignis, & Abraham cum ariete vepribus inhærente. Gen. 22. S. Thom. in Cat. sup. 15. Marci.

Latus Christi. Vis & aliam hujus sanguinis scrutari virtutem. - Mortuô Jesu, & adhuc in cruce pendente - inde aqua fluxit, & sanguis: quia prius baptismate diluimur, & postea mysterio dedicamur. S. Chrysost. hom. ad Neoph. De Adami latere sumpta est Eva sopore quiescentis: & de Christi in cruce mortui latere fluxere Sacramenta, unde vivit Ecclesia. Id ibi, *In vineis Engaddi* (locus in Judæa Cant. 1.) lignum est (opobalsamum dicit S. Ambr.) quod si quis compungat, balsamum emittit, & unguentum - sic & Christus in illo tentationis ligno crucifixus - compunctus est lanceâ: & exivit de eo sanguis, & aqua, omni unguento suavior, per totum Mundum odorem sanctificationis effundens. S. Ambr. Ser. 3. in ps. 118.

Mala punica, ut sæpe dictum est, mysterium Dominicæ Passionis significant. S. Thom. in 6. Cant.

Mare rubrum. Apertiùs Christi Passio in illo populo (rubrum mare transeunte) figurata est. S. Aug. l. de Catech. rud. cap. 2.

Margarita. Una pretiosissima margarita, Matth. 13. est scientia Salvatoris, & Sacramentum Passionis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cant. sup. 13. Matth.

Myrrha habet amaritudinem: & sic, si referatur ad corpus Christi, signat amaritudinem passionis. S. Thom. in ps. 44.

Nardus, typus est Dominicæ Passionis. S. Thom. in Cant. c. 4.

Noë. Est Noë, calice denudatus, & rursus surgens absque crapula. S. Aug. in ps. 8. In cruce manducavit, & bibit, & ebriatus est, & dormivit. Drogo Ost. Serm. de Pass. Dom. Christus inebriatus est, dum passus est; nudatus, dum crucifixus est, in domo sua, id est, in Gente sua. S. Isidor. c. 8. in Gen. Christus est Noë: vinea, quam plantavit, est Ecclesia. Nudatus est in cruce. S. Bonav. Ser. 2. D. Sept. Noë Christum signi-

cat; qui fortissimo charitatis vinô inebriatus fuit - Cui bene ebriorum proprietates conveniunt. Ebrius enim nudatur quandoque - fatuè incedit - inermis audacter invadit armatum. Id. Ser. 3. in Parasc.

Panis, Lev. 2., in craticula coctus, & oblatus, & aspersus oleô; Christus est pro nobis in Cruce passus, & toties unctus Spiritu Sancto. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21. Panes hordeacei Joan. 6. asperi ad comedendum, possunt significare quinque aspera vulnera Christi; quibus animæ nostræ reficiuntur. S. Bonav. Ser. 5. in Parasc.

Passer. *Asperget domum, &c.* Lev. 14. Domus leprosi Mundum, Passer carnem Christi, aquæ viventes baptismum, septem aspersiones septem sanguinis Christi effusiones, significare possunt. S. Bonav. Ser. 1. D. Passion.

Petra, quæ percussa aquam evomit, Christi figuram habuit: ad quam velut virga lignum passionis accessit; ut emanaret Credentibus gratia. S. Isid. c. 24. in Ex.

Phoenix. In quo omnium specierum virtutes requieverunt: qui pro dilectione nostra in altari crucis crematus est. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. Palmar.

Piscis assus in littore, id est, in fine sæculi. Rupertus Abb. de Div. offic. tr. 8. c. 9.

Sanguis Christi est carbunculata gemma. S. Aug. Ser. 21. de temp. Occidite, Exod. 12., agnum anniculum, & sanguine ejus linite januas. Quid ais Moyses? sanguis ovis rationabilem hominem liberare consuevit? valde inquit: non eò, quòd sanguis est; sed quia Dominici sanguinis per eum demonstratur exemplum - Nunc ergo si viderit inimicus, non postibus impositum sanguinem tibi, sed Fidelium ore lucentem sanguinem veritatis, Christi templi postibus dedicatum; multò magis se subtrahit. S. Chrysost. hom. ad Neoph.

Sepulchrum Christi. David in spelunca latet à facie Saul, Christus in carne latet à facie Judæorum - Hoc ergo monumentum spelunca erat. Illuc fugit à facie Saul (Christus David) tamdiu enim persecuti sunt illum Judæi, quoadusque poneretur in spelunca. S. Aug. in ps. 56.

Signaculum se dicit Christus, Cant. 8. Sculptus enim fuit in Passione, manus, & pedes, clavis; latus lanceâ; caput spinis. Hoc ergo sigillum cordi suppressere debes per amorem. Sed attende, quòd non bene imprimitur sigillum, nisi cera affectus liquefiat per ignem Spiritûs Sancti. *Factum est cor meum sicut cera liquefciens*. Ps. 21. S. Bonav. Ser. 4. D. infra Octav. Nat. Dom.

Serpens. Quid Serpens persuasit homini? mortem. Ergo mors à Serpente. Si mors à Serpente; virga in Serpente, Ex. 4., Christus in morte - Et tamen expavit, & fugit Moyses - Mortuus est Christus, & expaverunt Discipuli; & ab illa spe, in qua fuerant, recesserunt. Sed quid dictum fuerat? *Apprehende caudam ejus*. - Primò factus est Serpens,

pens, sed caudâ retentâ facta virga : primò occisus, postea resurrexit. - Est etiam in cauda Serpentis finis sæculi. S. Aug. in ps. 73.

Sol occidens. Occasus Christi, Passio Christi. Sed nunquid sic Sol occidit, ut non oriatur? Nunquid, qui dormit, non adjiciet, ut resurgat? S. Aug. Conc. 3. in ps. 103.

Somnus. Mors Christi, dormitio : propter tria, quæ dormienti conveniunt. Propter facilem evigilationem, Joan. 10, *Potestatem habeo*, &c. Propter minimam moram. Matth. 12. *Sicut fuit Jonas*, &c. (quis enim ultra noctem dormiat?) & propter integritatem. ps. 15. *Non dabis Sanctum*, &c. S. Bonav. in ps. 3.

Tympanum. Quoniam, qui crucifigitur, in ligno extenditur : ut autem tympanum fiat, caro, id est, corium, in ligno extenditur, dictum est, *tympanizabat*, id est, crucifigebatur ; in ligno extendebatur. S. Aug. Conc. 1. in ps. 33.

Vermis. Vermis in cruce, scarabæus in cruce. - quid clamavit? (Abac. 2. secundum Sept.) *Domine, ne statuas*, &c. Clamavit quasi scarabæus; *DEUS, DEUS meus!* &c.

- Et bonus scarabæus; qui lutum corporis nostri antè informe ac pigrum, virtutum versabat vestigiis. Bonus scarabæus, qui *de stercore erigit pauperem* - Erexit Job, qui sedebat in stercore. S. Ambr. l. 10. in Luc.

Vulnera Christi. Nobilissima sepulchra animarum sunt vulnera Christi - Sepelietur in eis anima meditatione, & contemplatione.

Sepulchrum dicitur *monumentum*, id est, *monens mentem*. S. Vinc. Ferr. Serm. 3. D. 5. Pent.

Varia.

Christus est *Arca Noë* : ostium hujus, est lateris vulnus; de quo Augustinus : quid angustius illò foramine; Et tamen per illas angustas portas ferè totus Mundus intravit. S. Bonav. Ser. 4. Dom. 1. Pasch.

Vulnera Christi, *portæ cæli* sunt. S. Bonav. Ser. 1. iv. Parasce.

Adam in figura Christi, Eva in figura Ecclesiæ. - Quando fabricata est Ecclesia? dum dormiret Adam. sic, &c. S. August. in psal. 40.

TITULUS XI. CHRISTI DOMINI RESURRECTIO.

Adam. In actu evigilantis Adæ, figura est Domini resurgentis. Unde Apostolus, factus est primus homo, &c. S. Aug. Ser. 153. de temp.

Botrus. Quasi fasciculus myrrhæ mihi fuit; sed in resurrectione sua factus est mihi botrus Cypri. S. Thom. in 1. Cant.

Caprea. Revertere : similis esto dilectæ mi, caprea, hinnulôque cervorum, super monte : Bethel. Bethel est *Domus DEI*, seu Ecclesia. Montes sunt Apostoli, quibus apparuit. Rupertus Tuit, de Div. offic. l. 7. c. 15. Capreæ campos despiciunt, & ad alta montium enituntur. Christus ergo capreis comparatur : quia secundum carnem resurgens à mortuis cœlorum alta petiit. S. Thom. in Cant. 2.

Catulus leonis. Bene requievit ut catulus leonis : quia die tertia resurrexit. S. Isidor. c. 31. in Gen. Et ibidem dicit; quod Physici scribant, catulum leonis natum, diebus tribus, & noctibus dormire; postea per rugitum maris excitari.

Clavis Resurrectionis est Christus. Tertull. lib. de Orat.

Columba. Tanquam columba è mortuis resurgens evolavit ad cœlestia. S. Ephr. tom. 2. Serm. ad FF.

CrySTALLUS, dicitur : quoniam ex mortuis resurgens gloriâ immortalitatis clarus effulsit. S. Thom. in 21. Apoc. Christus resurgens, factus est firmamentum crySTALLinum.

CrySTALLUS ex aqua congelascit: Corpus Christi antè mobile passionibus sicut aqua, in resurrectione induruit ad omnes passibiles, & mobilitates. S. Greg. hom. 7. in Ezech.

Daniel liberatus de lacu leonum, significat Christum resurgentem. S. Bonav. Ser. 4. in Pascha.

David. Christus, est David; qui interfecit leonem, diabolum; & ursum, carnem.

- In ursu caro significatur : sequitur enim mel, sicut caro voluptatem. S. Bonav. Ser. 2. D. 2. Pascha.

Granum, est Christus; qui resurgens abundantem fructum dedit. S. Aug. præf. ad ps. 40.

Samson confurgens, & ferens portas ad montem, signat Christum resurgentem. Samson interpretatur *Sol eorum*; Christus fuit clarior Sole. S. Bonavent. Serm. 5. in Pascha.

Sol. In Sole significantur quatuor dotes corporis glorificandi. In Solis splendore claritas; in perpetuitate impassibilitas, in hoc, quod v. g. vitrum sine ejus læsione penetret, subtilitas; in velocitate cursûs ejus agilitas. S. Bonav. Ser. 5. in Pascha.

Virga post ariditatem virescens, Christus est post mortem resurgens; ipsum enim virgam, ipsum florem intelligimus. S. Isid. in Num. 15.

Alia de Resurrectione Christi Domini.

CrySTALLUS. CrySTALLUS dicitur: quoniam ex mortuis resurgens gloriâ immortalitatis clarus effulsit. CrySTALLUS claret. S. Thom. in Apoc. 21.

Domina dierum. Hæc (dies Resurrectionis) domina, & regina est dierum. S. Ehr. de Cruce Dom.

Erectio lapidis. Erectio lapidis (Gen. 28.) resurrectio Christi est. S. Thom. l. 2. de Resurr. Dom.

Ferrum. 4. Reg. 4. Christi Resurrectio figurata est in ferro in aquam lapso, & ad li-

gnum resiliente. S. Isidorus cap. 5. in 4. Reg. Odor balsami. Ex Resurrectione, quasi suavissimi balsami odore, per universum Mundum redoluit Christus. S. Thom. in Cant. 1.

Venerabilis dies. Venerabilis est hic dies: quia Dominicus dies, & dies primus, atque perfectus est: & dies clarus; in quo visa prima lux. In quo transgressi sunt filii Israël mare rubrum: in quo pluit manna filiis Israël; quô Dominus baptizatus est: quô vinum de aqua in Cana Galilææ factum est: quo benedixit Dominus quinque panes, quibus satiavit quinque millia. S. Aug. Serm. 154. de temp.

TITULUS XII. CHRISTI DOMINI ASCENSIO.

Aquila. Aquila est: quia post Resurrectionem ad astra remeavit. S. Isid. lib. 7. Orig. c. 2. *Ascendit ad montem.* Matth. 15. ut quasi avis teneros fœtus provocet ad volandum. S. Hieron. apud S. Tho. sup. 14. Matth.

Arbor. Ascendendo in cœlum exaltatus ut arbor est. S. Aug. in Appendic. Ser. 82.

David. Venit Christus (velut David in castra Saul. 1. Reg. 26.) non eos (Judæos) occidit; sed tulit ab eis scyphum, id est, gratiam Legis. Tulit & sceptrum regale regni, scilicet potestatem. S. Isidor. cap. 18. in 1. Reg.

Elias. Elias est, nobis relinquens pallium, id est, Carnem suam. Drogo Ostiensis Serm. de Pass. Dom. Elias melotem discipulo reliquit: Filius autem DEI ascendens suam nobis Carnem dimisit. Sed Elias quidem exutus; Christus autem & nobis reliquit, & ipsam habens ascendit. S. Chrysost. hom. 2. ad Pop.

Eliseus. Ascendit in montem Bethel, & conversus maledixit pueris: & exierunt duo ursi de sylva, & interfecerunt pueros. Christus ascendit in cœlum; maledixit Judæis: immisit duos ursos, Vespasianum, & Titum, in Judæos. S. Isid. c. 3. in 3. Reg. 2.

Glorificatio nostra. Ascensio Christi glorificatio nostra est. S. Aug. Ser. 125. de temp.

Joseph. Dominus noster, postquam de inferorum carcere surrexit, ascendit currum regni cœlestis - Joseph. qui typum Christi induerat, currum meruit; & præco præconavit ante eum. S. Isid. c. 30. in Gen.

Manus DEI. Tollam in cœlum manum meam. Deut. 32., id est, Filium meum. S. Thom. in ps. 16.

Novus homo. Angeli admirantes novum Hominem sedem conscendere dexteræ Deitatis, vocibus sese impetebant alternis: *tol-*

lite portas, &c. S. Ildefonsus l. de Virginitate B. V. c. 10.

Passer solitarius. Ascendit in cœlum: factus est sicut passer volando, id est, ascendendo singularis in tecto, id est, in cœlo. S. Aug. in ps. 101.

Peregrinus Homo. Homo iste (Matth. 25.) Christus est; qui peregrè profectus est in Incarnatione, in Passione, in Ascensione. S. Thom. Serm. 2. in festo S. Sylvestri. Homo (Marci 13.) qui peregrè proficiscens reliquit domum suam, Christus est: qui ad Patrem post Resurrectionem suam victor ascendens Ecclesiam corporaliter reliquit: quam tamen nunquam Divinæ præsentiae præsidio destituit. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Marci.

Radix. De Domino nostro prophetatum est: *Ascendet sicut virgultum, & sicut radix de terra sitienti.* S. Aug. hom. 36. de divers.

Situla. Sicut situla descendit in puteum ad hauriendam aquam, & ascendit stillando: sic Christus ascendit in puteum uteri Virginei, & ascendens dedit dona hominibus. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. 9. Pent.

Triticum. Corpus Christi in Virgine conceptum significatur per triticum jacens in acervo: in Mundo pro nobis passum, per triticum cadens in agro: in cœlo glorificatum per triticum in panis complemento existens. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 10.

Volatus. *Volavit super pennas ventorum.* ps. 17. Mysticè hîc ponitur mysterium Incarnationis - Secundò ejus Ascensio - *Ascendit super Cherubin.* S. Thom. in ps. 17.

Varia de Christo Domino promiscuè.

Quid nobis, & tibi, Fili DEI? Hoc est dicere: vitæ auctor, quid tibi cum mortuis? habitator cœli, quid tibi cum sepulchris? odor para-

paradisi, quid tibi cum foetore? S. Chrysol. Serm. 16. de duobus daemoniacis.

Omibus omnia factus. Tibi Rex, tibi Sacerdos, Pastor, Sacrificium, Ovis, tibi Agnus; tibi totum factus est, qui fecerat totum. Id. Serm. 23.

Quis est fons vitae? nisi Christus. - Hic (in rebus corporeis) aliud est fons aliud lumen: ibi (in Christo) non ita: quod enim est fons, hoc est & lumen. Et quidquid vis, illud vocas; quia non est, quod vocas; quia non potes congruum nomen invenire, non remanet in uno nomine. - Fons est, quia satiat sitientes; lumen, quia illuminat caecos. S. August. in ps. 35. Si Sacramenta cogites; Christus Sanctus Sanctorum: si gregem subditum cogites; Christus Pastor Pastorum: si fabricam cogites: Christus fundamentum fundamentorum. - Et quemadmodum fundamentum corporeae fabricae in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricae in summo est. S. Augustinus in psal. 116. Omnia Christus est nobis: si vulnus curare desideras, medicus est: si febribus aestuas, fons est. S. Ambros. l. 3. de Virginib. Si gravaris iniquitate, justitia est: si auxilio indiges, virtus est: si mortem times, vita est: si coelum desideras, via est: si tenebras fugis, lux est: si cibum quaeris, alimentum est. Id. ibid.

Gemmanisi auro non convenit. Estote ergo aurum; ut possit in vobis margarita spiritualis includi. Margarita est Christus Dominus. Id. Serm. 6.

Ego ipse sum Pater, ego Frater, ego Dominus, ego Sponsus, ego Nutritor, ego Vestis, ego Radix, ego fundamentum. Quidquid volueris, ipse sum. Nulla re indigebis; ego

tuus ero minister. Veni enim, non ut mihi ministretur, sed ut ego aliis ministrem. Ipse Amicus sum, Membrum, Caput, Frater, Soror, Mater, universa ego sum; dummodo mihi, ut decet, afficiaris. S. Chrysol. hom. 77. in Matth.

Omnia Christus tibi factus est: & mensa, & vestimentum, & domus, & caput, & radix: *Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis.* Gal. 3. Ecce quomodo vestimentum tibi est: vis discere, quomodo & mensa tibi sit? Qui me comedit, inquit Joan. 9. *Vivet ille propter me.* Qui autem domus est tibi: qui comedit *Carnem meam*, in me manet, & ego in eo. Joan. 6. Et qui radix, rursum inquit Joan. 15. *Ego vitis, vos palmites.* Et qui frater, & amicus, & sponsus non amplius vos dicam servos. S. Chrysol. hom. 21. ad Pop.

Quomodo Christus & Caput, & fundamentum; cum Caput sit sursum, fundamentum deorsum? Respondet S. August. Praefat. ad 2. Expos. ps. 29. Rebus ad ima tendentibus, in imo ponis fundamentum. Ecclesia vero DEI in imo posita tendit in coelum: fundamentum ergo nostrum ibi positum est Dominus noster Iesus Christus.

Qua ratio, quod multis nominibus appellatur? modo Verbum, modo virtus, modo sapientia, modo dextera, modo brachium, modo margarita, modo thesaurus, modo retia, modo aratrum. - modo veritas, & vita; cum sit *DEUS omnia in omnibus*: ut per haec vocabula Divinarum dispositionum mysteria cognoscantur, non ut ipsa maiestas Filii DEI propriè definita demonstretur. S. Aug. Ser. 190. de temp.

TITULUS XIII. COGITATIONES.

Capilli capitis nostri omnes numerati sunt: Cogitationes scilicet atque intentiones cordis. S. Ephr. de Cruce Dom. Per capillos Ecclesiae subtiles cogitationes accipiuntur. - Comparantur autem gregibus caprarum: quia haec animalia munda sunt, & in rupibus pascuntur. S. Thom. in c. 4. Cant.

Cincinnati, sunt intimae cogitationes Sanctorum. S. Thom. in 5. Cant.

Cor. Per cor cogitatio; & per brachium designatur operatio. S. Isid. in Cant.

Facies vestra, id est, cogitationes vestrae. S. Thom. in ps. 33.

Homicidae. Attende igitur tibi ipsi, nè per negligentiam piratas illius maligni intromittas. Intelligis, o frater, qui sint illi piratae - & homicidae? cogitationes fordidae, atque morosae. S. Ephr. de Virginit.

Ligna. Coquens (seu cocus) est diabo-

lus: qui malas cogitationes ministrat; sicut cocus ministrat ligna. S. Thom. in ps. 20.

Nox. Cymeriae tenebrae, turpes cogitationes sunt, & obscura Orci nox. Perling S. J. Conv. Sac. dist. 3. c. 5. n. 6.

Os animae. Os cordis, id est, animae; est meditatio, seu cogitatio. S. Bonavent. de 2. itin. aetern. dist. 4.

Ovis. Joachim ut pecudum Pastor cogitationes suas non minus, quam oves pascebat. S. Joann. Damascen. orat. 1. de dormit. B. V.

Pedes. Lavabunt Aaron, & filii eius (Ex. 30.) manus, & pedes, id est, opera, & cogitationes, aqua compunctionis, & confessionis. S. Thom. de Sac. Alt. c. 15.

Pili, significant carnis cogitationes. S. Isid. c. 6. in Num.

Semen. Quemadmodum semen bonum, & electum, in terra bona, ac pingui: sic cogita-

gitationes bonæ in mente Monachi. S. Ephr. Ser. de cit. Relig.

Spina. Ut spinæ, & tribuli, inter fata optima: ita fordidae cogitationes in anima Mo-

nachi. S. Ephr. Serm. Ascet. de vita Relig. *Tela araneorum*, est fragilis; ita cogitationes peccatorum sunt vanæ. S. Thom. in pl. 38.

TITULUS XIV. CONCIONATOR.

Abyssus. Nunquid & ipsi abyssus? Ut noveris, quia abyssus & ipsi, Apostolus ait 1. Cor. 4. *Minimum est, ut à vobis dijudicer.* - Quanta autem, abyssus sit, audite amplius: *neque enim ego meipsum dijudico.* Tantamne profunditatem creditis in homine esse, quæ lateat ipsum hominem, in quo est? Quanta profunditas infirmitatis latebat in Petro; quando, quid in se ageretur, intus nesciebat; & se moriturum cum Domino, vel pro Domino, temerè promittebat. S. Aug. in pl. 41.

Angelus. Joan. 5. est doctor; qui movet aquam, dum movet ad compunctiones. S. Bonav. Ser. 2. D. 4. Pent.

Bos ruminans, & fissam habens ungulam, sunt doctores, prædicatores, studentes, & utriusque testamenti scientes. S. Vinc. Ferr. Serm. in Nat. Dom.

Calceamenta. Apostoli deposuerunt calceamentum corporale, quando missi sunt sine calceamento. Luc. 10. Sed non statim DEI calceamenta portarunt. Fortasse post resurrectionem Domini portare coeperunt Marci 16. *Ite, predicate* - Est igitur calceamentum nuptiale, Evangelica prædicatio, S. Ambr. l. 2. in Luc. Hæc est præparatio Evangelii ad cœlestem cursum dirigens præparatos. Id. l. 7. in Luc.

Cervus. In cervis, vel ibicibus, magistrorum spiritalium persona signatur. Ipsi, velut ibices (Job. 39.) in petris pariunt: quia in doctrina Patrum, qui petra pro soliditate vocati sunt, ad conversionem animas gignunt; ipsi velut ibices nullius casus damna sentiunt; dum in suis cornibus excipiuntur. (Abac. 3. *Corvina in manibus.*) - ipsi more cervorum interemptis vitiis, quasi extinctis serpentibus vivunt. Et (hinc) ad fontem vitæ acrius inardescunt - Ipsi more cervorum, dum labentia hujus mortalitatis momenta, quasi quædam flumina transeunt, compatientes charitate onera sibi invicem supponunt. S. Greg. mor. l. 30. c. 16. Ut unum de multis loquar: video Paulum quasi quandam cervam in partu suo magni doloris rugitus emittentem. Gal. 4. Filioli, quos, iterum parturio. Gal. 3. *O insentati Galatæ*, &c. Id. ib. c. 21. Quia sanctus prædicator, ubi peccatores esse considerat, illuc anxie pervolat. Id. l. 31. c. 37.

Cæli. Dicuntur cœli propter plura. 1. quia sunt luminosi, & luminis diffusivi. 2. sunt uniformiter motivi, & in suo motu ve-

locissimi: motus iste, est cura de salute subditorum. Moventur autem ab Oriente ad Occidentem; hinc iterum ad Orientem; quando à contemplatione eunt ad prædicationem, & ab hac ad priorem redeunt. Tale cœlum fuit Moyses; qui descendens de monte, postquam fregit vitulum Ex. 32., reversus est ad Dominum. S. Bonav. Opusc. Eccl. hierarch. p. 4. cap. 3. - 3. Cœlum est primum generationis, & corruptionis effectivum. Et hoc propriè convenit (Prædicatoribus) qui filios gratiæ per Evangelium generant. - vitium extrahunt, & extirpant.

- 4. Cœlum est inferiorum informativum: inferiora enim sunt in superioribus, tanquam in propriis formis, ut dicit Philosophus. Quia secundum varias corporum impressiones figurantur, & formantur species inferiorum, &c. Id. ib. Cœli prædicatores, terra autem auditores. S. Aug. in pl. 95.

Cœli concentus. Job. 38. Quid per cœli concentum, nisi concors prædicantium sermo signatur? S. Greg. l. 30. c. 7.

Cæmentarii sunt, qui parant ædificium animarum. Id. hom. 23. in Ezech.

Consules terra. Reges sunt sancti Prædicatores Ecclesiæ - quia sibi met ipsi præsident. Terræ autem consules: quia extinctis peccatoribus vitæ præbent consultum.

- An terræ Consul non erat, qui dicebat 1. Cor. 7. *de virginibus consilium do.* S. Greg. l. mor. 4. c. 33. & 34. eundem S. Paulum vocat Consulem.

Currus, & auriga Eliæ. 4. Reg. 1. Quid est, fratres charissimi, quod Elias currus, & auriga ejus dicitur? nisi quia auriga agit, currus portat. Doctor ergo, qui mores populi, & per patientiam sustinet, & sancti eloqui verbis docet; & currus dicitur, & auriga. Id. hom. 21. in Ezech.

Fervor. Quia oleo ignis accenditur, oleum doctoris, amor est cordis; in quo ignis accenditur: quia in pinguedine oris virtus, & gratia ardet Spiritus Sancti. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Flumina, & fulmina. Quia corda audientium rigant, dicuntur flumina. Pl. 92. quia verò accendunt, fulmina. Pl. 96. S. Greg. mor. l. 30. c. 4.

Flumen. Sacri tractator eloqui morem fluminis debet imitari - fluvijs valles ex latere cavas tangens, implet; & postmodum in alveum redit. Sic Doctor, cum de qualibet re differit, ubi viderit occasionem ædifi-

ficationis, debet non nihil evagari, & dein redire ad priorem sermonem. S. Greg. ep. de lib. Job ad Leand. c. 2.

Fructus ubi nullus. In salicibus, in modio ejus, suspendimus organa nostra. Psal. 136. hoc est, hominibus infructuosus, scilicet avaris, cupidis, &c. nos prædicamus Scripturas DEI, promissa DEI - *Præcipe divitibus non altum sapere*, ait Apostolus 1. Tim. 6. Et dum hoc ait, jubet discipulum suum tangere organa, neque amplius suspensa tenere. S. Aug. in ps. 136

Fructus varii, & labores. Invenio ergo aliquem de Corpore Christi prædicatorem Verbi - Venerit inter aliquos, qui Christiani non sunt; pelicanus est in solitudine. Venerit ad eos, qui fuerunt & ceciderunt; nycticorax est in parietinis: non enim tenebras deferit eorum, qui habitant in nocte; & ipsos lucrari vult - Venerit ad eos, qui Christiani sunt (sed tepidi) clamat ad eos passer; non in solitudine; quia Christiani sunt: nec in parietinis, quia non ceciderunt (id est, apostatarunt.) Sed tamen in tecto sunt: sub tecto potius; quia sub carne sunt. S. Aug. in ps. 101.

Fundamenta. In Scriptura Sacra quid aliud fundamenta, quam prædicatores accipimus? S. Greg. l. 28. c. 9.

Gallus. Qui hoc loco alii galli nomine Job. 38., designantur, nisi Prædicatores sancti; qui student venturum lumen - nuntiare. Rom. 13. *Nox præcessit, dies autem, &c. hora est de somno surgere.* S. Greg. mor. l. 30. cap. 4. Est adhuc aliud in gallo intuendum: quia prius alas excutit, & semetipsum feriens, vigilantior reddit. - Ipsi (Prædicatores) prius cogitationum alis semetipsos feriunt: quia quid quid in se inutiliter torpet, sollicita investigatione deprehendunt, districta animadversione corrigunt. Id. ib. c. 7.

Gazophylacium. Quid per Gazophylacia designatur, nisi corda Doctorum, Sapientiæ, atque scientiæ divitiis plena? qui igitur bene vivit, & prædicat prudenter, gazophylacium nominatur. S. Gregor. hom. 18. in Ezech.

Gena Ecclesiæ sunt spirituales Patres, qui in ejus facie venerabiles apparent. Id. hom. 16. in Ezech.

Grando, & carbones ignis. Qui etiam grando, & carbones ignis, vocati sunt Psal. 17. quia & per correptionem feriunt, & per flammam charitatis accendunt. - Grando veniens percutit, liquata rigat. S. Gregor. mor. l. 29. c. 11.

Lingua canum medicinalis. Canes sunt Prædicatores. Isti habent linguam medicinalem, quando lingunt ulcera peccatorum. S. Vinc. Ferr. Ser. inf. 5. D. 2. in Quadr. Canes sunt omnes, qui habent officium prædicandi. Magis enim timent, & terrentur demones latratu prædicationis, quam lupi latratu canum. Id. Ser. 2. D. 2. Pasch.

Mater Christi. Sciendum nobis est; quia, qui Christi soror, & frater, est credendo,

Mater efficitur prædicando. S. Greg. hom. 3. in Evang.

Maxilla Ecclesiæ sunt Prædicatores - Hinc est, quod Samson maxillam asini tenuit, & hostes peremit. Quia Redemptor noster simplicitatem, atque patientiam prædicantium suæ manu virtutis tenens carnales interfecit. S. Greg. mor. l. 13. c. 7. & 8.

Medicus. Quid est peccator, nisi vulneratus? & quid prædicator, nisi medicus? - Sæpe contingit, ut prædicator reverenter audiatur: nonnunquam verò à perversis despicitur - Unde dicitur Ezech. 3. *ut adaman-tem, & ut filicem, dedi faciem tuam.* - Adamas ad ornamentum sumitur; silex ab itinerantibus calcatur. S. Greg. hom. 10. in Ezech.

Montes. Præparavit magnos Prædicatores, & ipsos appellavit montes: humiles in se, excelsos in illo (Christo) S. August. in ps. 64.

Novacula. Quid per novaculam 1. Reg. 1. nisi malorum pastorum cupiditas exprimitur? quâ nati filii, caput raditur, cum bona subditorum, per Prædicatorum cupiditatem, rapiuntur. S. Greg. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Nubes. Prædicatores sunt nubes Is. 5. *Mandabo nubibus meis, &c.* Quando mutatur per Prædicatores DEUS, tonat per nubes; quando miracula facit, - coruscat. - Terret per nubes, & irrigat per pluviam. - Qui dicti sunt nubes, ipsi sunt & montes DEI. - Et quomodo, quando Sol oritur, prius luce montes illustrat, & inde lux ad humillima terrarum descendit; sic quando venit D. N. J. C., prius radiavit in altitudinem Apostolorum. S. Aug. in ps. 35. Nota: Prædicatores dicuntur venti, dicuntur nubes: nubes, secundum corpus; venti secundum animam. Nubes, quia tonant minis, coruscant miraculis, pluunt doctrinis. Venti secundum animam: quia ignoratur, spiritus hominis unde veniat? aut quò vadat? S. Bonav. in ps. 17. *Tenebrosa aqua in nubibus aeris.* Psal. 17. In Prophetis enim, atque in omnibus Divini Verbi prædicatoribus, obscura doctrina est. S. Aug. in ps. 17. Prædicatores sunt nubes; sicut ergo non possunt ire, quò volunt; sic etiam nequeunt agere, sicut volunt, (Sed spiritu, quasi ventò reguntur, ac ultro, citroque ducuntur.) S. Greg. l. 27. c. 22.

Orationi sit addictus. Adde, quòd nihil fructus ex homilia capi possit, nisi oratio adjungatur. Porro sermoni oratio debet anteire; sic Apostoli dicunt Act. 1. & 2. *Nos in oratione, ac sermonis doctrina perseverabimus.* Sic Paulus facit, cum in exordiis suarum epistolarum oret: ut perinde quasi lumen lucernæ lux ipsa orationis regat sermonem, ac dirigat. S. Chrysost. hom. 3. de DEI Nat.

Organum, & Cithara. Quia Organum per fistulas, & Cithara per chordas, sonat; potest per citharam recta operatio, per organum verò sancta prædicatio designari. Per fistulas quippe organi, ora prædicantium; per chordas

chordas, intentionem rectè viventium, accipimus. S. Greg. mor. l. 19. c. 30.

Ostia, Job. 38. Quid ostia (hæc) nisi prædicatores sancti ? quid per vectem, nisi Incarnatus Dominus, designatur ? - Ostia vocantur : quia & ingressum Fidelibus aperiunt ; & rursum sese perfidis, nè ingrediantur, opponunt. Pensemus, quale Ecclesiæ ostium extitit S. Petrus, qui Cornelium Act. 10. recepit, Simonem repulit. S. Gregor. l. 28.

Pascit. Magnam eleemosynam facit, qui dat ad comedendum centum pauperibus. Sed maiorem eleemosynam facit prædicator ; qui dat ad comedendum quingentis, vel mille hominibus, de cibo, quem paravit in coquina Spiritûs Sancti. S. Vinc. Serm. 5. D. 5. Pent. Habeo, quod adhuc vobis apponam de fragmentis hesterni convivii ; quæ mihi collegeram, nè perirent. Peribunt autem, si nulli apposuero. S. Bernard. Ser. 50. in Cant. Quorum utinam ego fidelis coqus ! utinam animæ mea coquina utilis videatur ! siquidem, ad præparanda fercula vestra, totâ hâc nocte *concaluit cor meum intra me ; & in meditatione mea exarsit ignis*. Id. Serm. 1. de Omn. SS. Vobis fercula mea, verba ista sunt : pascere omnes pane tractabili, atque visibili, non sufficio. Inde pascor, unde pascor. S. Aug. hom. 25.

Principes Ecclesiæ. Qui Prinripes 1. Reg. 2. nisi sancti Apostoli designantur ? de quibus ps. 44. Quid est, quod pauper cum principibus sedet ? nisi, quia Ordo Prædicatorum de gentibus electus, in S. Ecclesiâ culmen Apostolicæ authoritatis obtinet. - Nomine autem *Cardinum*, 1. Reg. 2., ipsos prædicatores voluit designari. S. Gregor. l. 1. cap. 2. in 1. Reg.

Propheta. Qui sunt Prophetæ ? 1. Reg. 10. nisi magni Prædicatores sanctæ Ecclesiæ. Prophetæ namque ministerium est, occulta revelare, & futura prædicere. Doctores autem S. Ecclesiæ, dum occultos Scripturarum sensus ad communem scientiam trahunt ; secreta, quæ nesciunt, aperiunt : & dum æter-

na gaudia prædicant, futura revelant. S. Greg. l. 4. c. 5. in 1. Reg.

Ruminat. Ruminatio ad sapientiam quomodo pertinet ? quia dicit Scriptura Prov. 21. *Thesaurus desiderabilis quiescit in ore sapientis*. S. Ambros. hom. 45.

Salutem aliorum querendo, non negligat propriam. Asinæ Cis sunt animæ peccatrices. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg. Cis, intermissis asinis, sollicitus est pro filio suo Saul : quia Redemptor noster sic vult nos quærere salutem alienam ; ut non negligamus nostram. Id. l. 4. c. 5. in 1. Reg.

Sagittæ eorum verba. Intendunt arcum, atque sagittas mittunt ; ps. 77., qui Scripturæ Sacræ sententias proponunt, & verbis rectis auditorum vitia feriunt. S. Greg. hom. 21. in Ezech.

Spina. Per spinam signati sunt doctrinæ spiritualis viri : qui, dum de peccatis, & virtutibus, differunt ; & modò æterna supplicia minantur, modò cœlestis regni gaudia promittunt ; corda audientium pungunt. S. Greg. hom. 20. in Evang.

Stella. Qui Stellarum quoque claritate figurantur : quia, dum recta peccatoribus prædicant, tenebras nostræ mentis illuminant. Id. mor. l. 9. c. 3.

Verus prædicat solum Christum. Supra fabricam totius Ecclesiæ nihil aliud in fundamento ponunt sapientes architecti, qui sunt Verbi prædicatores, nisi JESUM Christum : de quo fundamento credulitas surgit. S. Chrysost. hom. 2. in symb. Apost.

Vita conveniat dictis. Doctrinæ verborum sine exemplis operum, est sicut cæmentum sine calce aridum, & invalidum. S. Bonaven. Opusc. de sex alis Seraph. c. 6., *Labia eorum palmi unius, reflexa, &c.* Ezech. 40. O Doctör ! ecce jam mensa es ; jam vasa portas. Sed intus reflecte labium, id est, ad cor revoca sermonem. Audi, quod dicis, operare, quod prædicas. S. Greg. hom. 21. in Ezech. Omnituba documenta sunt operum clario-
ra : vitæque munda ipsa est luce fulgentior. S. Greg. hom. 15. in Matth.

TITULUS XV. CONCUPISCENTIA CARNIS.

Absolon. Moraliter potest legi psalmus iste (tertius) in persona uniuscujusque Fidelis ; qui à vitiis, & cupiditatibus impugnatur. Et secundum hoc per David accipitur quilibet Fidelis : per Absolon vitia, & carnales concupiscentiæ. S. Thom. in ps. 3.

Adeps, in Scriptura quandoque in bono, quandoque in malo, accipitur. In bono, secundum quod signat devotionem mentis Psal. 62. *Sicut adipe, & pinguedine, repleatur*

anima mea. In malo : secundum quod signat nequitiam cordis, oris, operis : & ideo signat detestabilem malitiam Job. 21. *Viscera impii plena sunt adipe*. - Dicit ergo adipem suum id est, carnalem sensum, vel delectationem. S. Thom. in ps. 16.

Alabastrum. Fractum alabastrum, carnale desiderium est ; quod frangitur recumbente ipso (Christo) id est, humiliante se ; ut eum tangeret fides peccatricis. S. Hieronymus

nymus apud S. Thomam in Cat. sup. 14. Marci.

Aqua. Moyses Ægyptum deseruit, Benedictus Mundum: ille filios Israël in desertum introduxit; iste Monachos: ille dedit legem; iste regulam. - Ille fuit Moyses re, & nomine; iste Benedictus re, & nomine: fuit enim assumptus de aquis carnalis concupiscentiæ. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Benedicti. Mihi autem videtur iuxta tropologiam lunaticus esse, qui per horarum momenta mutatur ad vitia: & nunc quidem in ignem fertur, quò adulterantium corda succensa sunt: nunc in aquas, scilicet voluptatum, vel cupiditatum; quæ non valent extinguere charitatem. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth. Vel ignis ad iram pertinet; eò quòd alta petat: aqua verò ad voluptates carnis. S. August. ib.

Canis. Tritum est fornicariorum symbolum, canes. Perling. dist. 2. c. 5. n. 8.

Dæmonium. Hoc genus dæmonii, id est, ista carnalium voluptatum mutabilitas, non vincitur; nisi spiritus oratione confirmetur, & caro per jejunium maceretur. Glossa apud S. Thom. sup. 17. Matth.

Favus. Delectationes corporales quandoque sunt manifestæ, & sic est mel: quandoque sunt absconditæ, & dulciores; & sic est favus. S. Thom. in ps. 18.

Febris, est æstus carnalium desideriorum. S. Isid. in allegor.

Fervor, Panis cœlestis in similitudinem pruinae, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiscentiæ refrigerat. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

Folliculi granorum. Vellere spicas, est homines à terrena intentione eruere: fricare autem manibus, & exemplis virtutum; à carnis concupiscentia, quasi à quibusdam folliculis, puritatem mentis exuere. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Forma Sæculi. Nolite conformari huic sæculo; sed reformamini. Rom. 12. Sciendum, quòd triplex ex forma Sæculi. Prima est, terrenorum cupiditas; secunda, carnalis concupiscentia; tertia, vitæ superbia. De his tribus, 1. Joan. 2. Omne, quod est in Mundo, &c. Sciendum, quòd ista triplex forma dat triplex esse: quia prima forma dat esse terrenum, secunda animale, tertia diabolicum. Avaritia facit hominem terrenum, concupiscentia carnis carnalem, superbia etiam similem facit diabolo. S. Thom. Ser. 1. D. infra Octavam Epiph.

Gabaonitas, id est, carnales homines expugnant. S. Isid. c. 12. in Jos.

Inimici. Persequar inimicos meos, id est, carnales affectus. Rom. 7. Video aliam legem in membris meis, &c. S. Thom. in ps. 17.

Jumenta impudica, & insipientia sunt homines stulti carnales; DEUM præ oculis non habentes. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 3.

Læ. Nota super illò verbò, ablactatos læ-

te: quia est quoddam lac, quod debet deferi. Et istud est multiplex. 1. Carnalis concupiscentiæ. 2. Imperfectæ Justitiæ. 3. Rudis doctrinæ. S. Thom. in 28. II.

Motus fluctuum. Mare significat multas misérias hominis; motus fluctuum, stimulum carnis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Navis. Debet ille, qui Dominum vult sequi, relinquere navim, ist est, concupiscentias carnales; & retia, id est, implicamenta mundana. S. Haymo hom. de S. Andr. Ap.

Olla Ægyptiaca, sunt carnalia desideria. S. Isid. c. 8. Num.

Palpebra. Castus profectò, columbinusque oculus, amor est: qui in rebus usui humano concessis nullâ libidine figitur; sed in transitoriis contemplatur æternum. Iste oculus, qui non clauditur, quia carnalitatis palpebrâ caret, nullo turbatur injectò, &c. S. Bernard. de Charit. c. 4.

Pecus. Carnali concupiscentiæ dediti, sunt pecora. S. Isid. c. 3, in Gen.

Pluvia. Sicut ventus Aquilonaris pluvias dissipat, nubes fugat, aërem serenat, reptilia exterminat, & aquam congelat: ita timor Domini dissipat pluvias carnalium delectationum, fugat nubes carnalium imaginationum. S. Ephrem de Monachis, & Turture tomo 2.

Pondus. Amor Divinus verè penna est; sicut è contrario amor creaturarum, verè est pondus. S. Bonavent. Serm. de SS. Sim. & Juda.

Sanguinis fluxus. Peccator patitur fluxum Sanguinis tribus modis. 1. Per nimium amorem consanguineorum. 2. Propter fluxum carnalium delectationum. 3. Propter operationem quorumlibet peccatorum. Sanguis sanguinem tetigit, id est, peccatum. S. Thom. Ser. 2. D. 24. Pent.

Sicera. Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur - Sicera autem, carnis dulcedo. Arnob. Arnot. c. 1. in Luc.

Socrus Petri, febriens, Synagogam significat, æstu carnalium desideriorum accensam. S. Isid. in Allegor.

Venter. De absconditis tuis adimpletus est venter eorum, id est, de peccatis non confessis. Venter eorum, carnalis concupiscentia. S. Thom. in ps. 16.

Vincula. Super illo verbo, solve vincula, nota: quòd sunt vincula, à quibus solvit DEus. 1. Mundanæ sollicitudinis Job. 39. Quis dimisit onagrum, &c. 2. Carnalis amoris. Eccl. 7. Inveni amariorem morte, &c. S. Tho. in 52. II.

Vinea. Est multiplex vinea. 1. Carnalis concupiscentiæ. - Et hujus est vinum iræ. Deut. 32. Fel draconum, vinum eorum. 2. Luxuriæ. Apoc. 18, de vino fornicationis. 3. Ineptæ lætitiæ. S. Thom. in II. 5.

Vulnus. Per stuppam, quâ alligantur vulnera, intelligitur temperantia; quâ vulnus carnalis concupiscentiæ alligatur. S. Thom. Ser. 3. D. 3. Epiph.

TITULUS XVI. CONFESSIO.

Antidotum est, quò nos DEUS sanat. Goffridus Abb. Ser. 5. de Resurr. D. Aries. DEI Altare est pœnitentia - sacrificium est sinè sumptu - non enim quærit arietem, sed confessionem. S. Ephr. de Pœnit. tom. 3.

Cantus. Bonos cantores faciunt tria: scilicet bonæ vocis instrumentum, artis documentum, usûs exercitamentum. Bonæ vocis instrumentum tria faciunt: reumatis expurgatio, pectoris dilatatio, oris apertio. S. Thom. in festo SS. Innocent.

Frondes. Comparatur pœnitens arbori, cujus radix est contritio, frondes confessio, flores sancta devotio, fructus bona opera &c. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. c. 1.

Gladius, peccatorum confessio est. Perling dist. 3. c. 5. n. 11.

Judea. Per Judæam significantur confidentes; quos visitat Christus. Ubi enim est peccatorum confessio, illuc venit Christus, & Discipuli ejus, id est, doctrina, & illuminatio ejus. Alcuinus apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Joan.

Medicina. Confessio est medicina laxativa. Hugo de Prato Ser. 1. de S. Cathar.

Opus Domini. Est incomparabilis suæ dilectionis opus præcipuum. Goffrid. Ser. 5. de Resurr. Dom.

Piscina probatica. Id. Opusc. 15.

Victoria DEI, verecundia diaboli. Id. Ser. 5. de Resurr. Dom.

Vitrum. Nullas in se sordes celat. Sic Sancta electorum simplicitas sua peccata purè per Confessionem revelat. S. Thom. in 21. Apoc.

TITULUS XVII. CONSCIENTIA.

Aurum. Duæ res sunt mihi necessariae - Conscientia propter me; bona fama propter proximum. Bona vita notatur in auro, fama in thure. Dicitur autè bona vita aurum, propter quatuor. Est enim aurum pulchrum in colore, pretiosum in valore, ponderosum in gravitate, incorruptibile in soliditate. Omnis (colorati) pulchritudo consistit in luminibus, & characteribus. Lumina sunt virtutes illuminativæ, ut perficiant intellectum: affectivæ, ut perficiant affectum. - Pretiositas, est humilitas. Ponderositas, est morum honestas. - Incorruptibilitas, est perseverantia. - Thus significat bonam famam; quia est per fumum sui diffusivum, vicini aëris immutativum. S. Thom. Ser. 1. de Epiph.

Civitas. Nota super illo verbo: *Circuivi Civitatem*: quia debet homo circumire civitatem 1. propriæ conscientiae, recogitando peccata. Eccl. 12. *Circuibunt in plateis plangentes,* &c. S. Thom. in 23. II.

Demoniaca. Si quis conscientiam habet alicujus vitii sorde pollutam, filiam habet malè à dæmonio vexatam. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Domus. Homo iracundus, est sicut homo habens domum ligneam: qui manè est dives, & in vespere nihil habet: quia ignis iræ combussit sibi domum, id est conscientiam. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 1.

Domus DEI, mens est, & conscientia Fidelium. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11.

Marci. Angusta est domus animæ meæ (scilicet conscientia) ruinosa est: refice eam. S. Aug. l. 1. Conf. c. 5.

Gladius. (quò Abraham accinctus erat) significat acutissimum conscientiae stimulum. S. Thom. in 22. Gen.

Lac. Est lac, quod debet amplecti 1. puræ conscientiae, propter nitorem. 2. Sanæ doctrinæ propter dulcorem. 3. Æternæ gloriæ propter facilem absorptionem. S. Thom. in 28. II.

Lectus. Moraliter lectus, in quo homo quiescit, est conscientia. Hunc lavat homo per lacrymas in pœnitentia. Per stratum verò designantur peccata, quæ supersteruntur conscientiae - Per singulas noctes, id est, per singula peccata: de singulis enim peccatis debet homo pœnitendo plorare S. Thom. in ps. 6. *Lavabo lectum meum,* id est, Conscientiam meam. ps. 31. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 5.

Sacerdos. Ipse sibi populus in Ecclesia Sacerdos quodammodo efficitur: quia conscientiam habet pro se Sacrificium offerentem. - In Ecclesia peccatores etiam, pœnitentiam agentes, Sacerdotes fiunt. S. Ephr. de Pœnit. tom. 3.

Spelunca. Mens Fidelium spelunca latronum fit; quando relictâ simplicitate sanctitatis, illud conatur agere, quò valeat proximis nocere. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci.

Spina, id est, remorsus conscientiae, infigitur

ur cordi meo - spina peccatum intelligitur. S. Thom. in ps. 31.

Terra bona, est electorum conscientia. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci, Terra bona, est fidelis conscientia electorum, sive mens Sanctorum. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Tortor. Moralter per servum illum Matth. 18. intelligitur peccator quilibet - A qua-

tuor tortoribus torquetur: à DEO - Conscientiâ, morte æternâ, ab omni creatura. S. Thom. Ser. 3. D. 22. Pent.

Venter. De absconditis tuis adimpletus est venter eorum, id est, de peccatis non confessis, Venter eorum, id est, Conscientia. *Saturati sunt filiiis*. Alia lectio habet: *Saturati sunt porcinâ*, id est, immunditiâ peccatorum. S. Thom. in ps. 16.

TITULUS XVIII. CONSILIUM.

Aurum, Divini consilii sincerissimum secretum significat. S. Tho. in Cant. cap. 5.

Castra. Per castra intelliguntur consilia, & conjurationes malorum contra aliquem. S. Thom. in ps. 26.

Civitas. Inimicus diabolus; framea, ejus

tentationes; civitates, mala consilia. S. Thom. in ps. 9.

Oculus. Per oculum amicum utilem, & consiliarium, intellige. Haymo hom. in fe. S. Mich. Arch.

Ova aspidum, id est, consilia venenosa. S. Tom. in 59. If.

Semita, sunt Consilia. S. Thom. in ps. 22.

TITULUS XIX. CONSOLATIO.

Aqua frigida. Sicut aqua frigida in magnis caloribus sitienti; ita consolatorius sermo in tribulationibus. S. Ephr. Serm. de vit. Relig.

Effundam aquas, id est, Consolationes. S. Thom. in 44. If.

Flumen. Consolatio exprimitur sub similitudine fluminis: quia signat gratiam propter aquæ abundantiam: quia in gratia est abundantia donorum; sicut tribulatio ex-

primitur sub similitudine aquarum sonantium, & turbatarum. S. Thomas in Psal. 45.

Lux. Exspectavimus lucem Divinarum consolationum. S. Thom. in 59. If. Lux consolationem, brachia potentes significant. S. Thom. in 51. If.

Umbraculum. Spes defensionis à turbine, propter violentiam persequentis: umbraculum consolationis ab æstu, propter afflictionem persecutionis. S. Thom. in 25. If.

TITULUS XX. CONTEMPLATIO.

Ala. Sancta illa Ezechielis animalia suam singula manum sub ala habuisse dicuntur; ad insinuandum: viros spirituales manum actionis sub ala contemplationis continere. P. Alph. Redericus p. 1. tr. 3. c. 9.

Aquila. Contemplativi sunt velut aquilæ. Alæ, quibus sublevantur, sunt lectio, & auditio. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 3. Quadrag. Nota super illo: *assument pennas ut aquila*: quia sancti comparantur aquilis. 1. Propter volatûs altitudinem. Job. 39. *Nunquid ad præceptum, &c. & in arduis ponet nidum suum*; in quo eminentia contemplationis, &c. S. Thom. in 40. If. Vide hîc plura fusè. Nota, quod prædicator debet esse aquila - propter sublimem contemplationem. S. Thom. in 8. Apoc.

Arx. Sciebat DEI Genitrix in arcem Divinæ contemplationis assumpta, processurum de se Dominum, tanquam de thalamo suo sponsum. S. Ildes. Ser. 5. in Ass. Virg.

Avi. Dicens omnibus avibus, id est, justis à terrenitate elevatis. S. Thom. in 19. Apoc.

Edificium. Humilitas est velut basis quædam in hoc contemplationis ædificio locanda. Petrus Sutor Carthus. l. 1. de vita Carthus. t. 3. c. 10.

Cantus. Ad artis (cantorum) documentum sunt tria necessaria. 1. Ut scias vocem levare. 2. Deprimere. 3. Concordare. Vox elevatur per contemplationem, deprimitur per humiliationem sui; concordatio vocis fit, concordia, & unitatis conservatio. S. Thom. in festo SS. Innocent.

Columba

Columba. Dicuntur Apostoli columbæ - propter contemplationis altitudinem, vel velocitatem. Psal. 34. *quis dabit mihi, &c.* S. Thom. in 60. II.

Facies, est vis contemplationis. S. Thom. in 1. Apoc.

Lectus animæ, est contemplatio, & meditatio de Deo, & ejus beneficiis. S. Vinc. Ferr. Ser. 11. de Pace.

Mons signat cœlestem conversationem, & contemplationem. S. Thom. in 40. II. Montes, id est, virtute, & contemplatione eminentes. S. Thom. in 6. Apoc. Mons altitudo contemplationis nostræ est. S. Isid. in 27. Ex. Exultate montes, id est, ratione prædite naturæ; quæ ad spiritualis contemplationis fastigium assurgitis. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nativit. B. Virg. Mons myrrhæ, & collis thuris; sunt excelsæ animæ Sanctorum per contemplationem. S. Thom. in 4. Cant.

Nubes. Cum nubibus, id est, cum Sanctis - qui volant per altam contemplationem. S. Thom. in 1. Apoc.

Oculus. Animæ nostræ oculus, intelligentia (seu contemplatio.) S. Bernard. Ser. 5. in Assumpt. V. Homo triplicem habet oculum, carnis, rationis, contemplationis; unde ratio oculus dicitur; item contemplatio.

Hugo à S. Viçt. apud Bonav. Breviloq. p. 2. cap. 12.

Puteus. Invenit eum - ad puteum visionis, id est, in contemplatione, & intelligentia veritatis. S. Isid. c. 19. in Gen.

Quercus umbrosa est arbor, & fortis: in qua secretior conversatio Sanctorum exprimitur. Hujus namque conversationis viri dum ad exteriora opera activæ vitæ non exeunt, quasi in umbra sunt: quia incendia tentationum sentire non possunt. S. Greg. l. 4. c. 5. in 1. Reg.

Saliva. Nec dimittis me, ut glutinam salivam. Job. 7. Caput unde defluit, est Divinitas: venter, ad quem fluit, est mens: ipsa saliva est sapor intimæ contemplationis. Sed hanc salivam perfectè percipere hic nequimus. S. Greg. mor. l. 8. c. 21.

Sepulchrum. Sicut sepulchrum locus est, quò absconditur corpus; ita Divina contemplatio sepulchrum quoddam est mentis, quò absconditur anima. - Hinc est, quod Paulus Col. 3. dixit: *Mortui estis, &c.* S. Greg. mor. l. 5. c. 3.

Tonsio capitis, signum est contemplationis. Petrus Sutor tr. 3. c. 5.

Turtur, quia est animal solitarium, significat contemplationem. S. Vinc. Ferr. Serm. in Purif. V.

TITULUS XXI. CONVERSATIO.

Candelabrum. Supra Candelabrum, id est, super altitudinem conversationis, quæ secundum DEum est; ut aliis lucere valeat, lucernam ponere necesse est. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Civitas. Relinquunt Civitates suas (ii qui sequuntur Christum, Matth. 14.) hoc est, pristinas conversationes, & dogmatum varietates. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. sup. c. 14. Matth.

Cælum. Moraliter per cælum intelliguntur Sancti - propter conversationem cœlestem. S. Thom. Ser. 2. in festo SSS. Trinit.

Flores. Per flores initia sanctæ conversationis intelliguntur; per mala vero, perfectio bonorum operum. S. Thom. in 2. Cant.

Lectulus Salomonis, est Conversatio Sanctorum. S. Isid. in Cant.

Regnum cœlorum. Glossa: id est, conversatio Justorum. Thesauo, id est, bono operi; abscondito in agro, id est, in corde. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Turtur Apostolos, & cæteros Doctores significat; qui possunt dicere: nostra conversatio in cœlis est. Philipp. 3. S. Thom. in 2. Cant.

TITULUS XXII. CONVERSIO.

Cibus. Est salus peccatorum ad instar ciborum delectabilium. S. Isidor. in Gen. c. 23.

Digitus DEI est iste. Ità S. Bernardus ep. 96. ad Abb. Fontanensem vocat conversionem tepidorum religiosorum in ferventes.

Esca Justorum. Conversio est peccatorum. S. Greg. mor. l. 31. c. 22.

Hostia placens Deo, Salus est peccatorum. S. Isid. in Gen. c. 23.

Vellere spicas, est homines à terrena inten-

tione eruere: fricare autem manibus, est exemplis virtutum à carnis concupiscentia, quasi à quibusdam folliculis, puritatem mentis exuere: grana manducare, est emundatum quemque à sordibus vitiorum per ora prædicantium Ecclesiæ membris incorporari. Vener. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Vitulus. Imponent virulos, id est, conversos de novo, super altare, id est, super fidem Christi. S. Thom. in ps. 50.

TITULUS XXIII. COR.

Abyssus, Tenebra, id est, ignorantiae, erant super faciem abyssi. Gen. 1. id est, humani cordis ex diaboli deceptione. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6. Abyssus dicitur cor peccatoris peccati caligine tenebrosus; cujus Angelus est diabolus. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Ager. Homo, qui seminat in agro suo, granum sinapis, à plerisque Salvator intelligitur; qui in animis credentium seminat. Ab aliis ipse homo seminans in agro suo, id est, in corde suo. S. Thom. in Cat. Aur. sup. 13. Matth. *Simile est Regnum cælorum.* Glossa, id est, conversatio Justorum, *thesauro*, id est, bono operi, *abscondito in agro*, id est, in corde. S. Thom. de Sacr. c. 8.

Altare. Sicut triplex templum, ita est triplex altare, Primum est, Vir justus - hujus templi altare est cor. Levit. 6. *ignis*, scilicet charitatis, *in altari*, id est, in corde *semper ardebit.* S. Thom. in ps. 25. Cor justici dicitur altare: quia in eo immolantur motus bestiales: unde dicitur altare holocausti. S. Thom. in 8. Apoc. Altare concavum, est cor poenitentis - Concavum, id est, jejunio attenuatum. Ex. 27. S. Bonav. diet. Sal. c. 6. Cor nostrum est altare DEI. S. Thom. in 16. Apoc.

Caput. Capilli capitis nostri omnes numerati sunt, cogitationes scilicet, atque intentiones cordis. S. Ephr. Serm. de Cruce Dom.

Castellum. Intravit Jesus in quoddam castellum. - Quod est hoc castellum, nisi cor humanum; quod, priusquam, Dominus ad illud veniat, cupiditatis fossa vallatur, muroque obstinationis clauditur; atque in interiori latitudine sua Babylonica turre erigitur. - Jam (post Adventum Christi) ponitur murus continentiae, antemurale patientiae. Surgit autem hoc opus à fundamento fidei. S. Bern. Ser. 5. de Ass. V.

Cogitatio. Per cor cogitatio, & per brachium designatur operatio. S. Isid. in Cant.

Columba. Per istas aves (turturem, & columbam) non incongruè designantur corda hominum. S. Haymo in festo Purif.

DEus. Cor DEus, os Pater, lingua Filius, calamus Spiritus Sanctus. S. Bonav. diet. Sal. Serm. 12.

Facies. Cor dicitur facies: quia sicut homo per faciem cognoscitur; sic per voluntatem cognoscitur cor; utrum sit homo de ovibus DEI. S. Thom. in 11. Apoc.

Fistella Moysis. Vasculum, in quo Pharaonis filia, id est, Ecclesia Moysen invenit, id est Christum; significat corda Sanctorum. S. Isid. c. 5. in Exod.

Fons. Cor nostrum quasi Fons quidam est; verbum verò prolatum, quasi quidam rivu-

lus manans ex ipso. S. Basilius apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Joan.

Hemisphaerium. Septem Stellæ, quæ sunt in dextera, sunt septem opera misericordiae spiritualia, in cordis hemisphaerio lucentia, tanquam sidera radiofa. S. Bonav. diet. Sal. tit. 7. c. 4.

Intentio. Recti corde sunt, qui intentione tendunt ad DEum. S. Thom. in ps. 7.

Mons. Mons Amanus superba Infidelium corda designat. S. Isid. in Cant.

Monumentum. Lapide devoluto de monumento, hoc est, duritie hominum de corde remota. Arnobius in c. 4. Joan.

Princeps. Cor Aegypti, id est, Rex, & Princeps; ex quibus totus vigor Aegyptio. S. Thom. in 19. Is.

S. Scriptura. Est omnis scriptura cor DEI, os DEI, lingua DEI, calamus DEI. S. Bonav. diet. Sal. Ser. 12.

Semita. Cor nostrum debet esse semita Angelorum, non spelunca latronum; sed dignum cœlestium thesaurorum. S. Bernard. in Soliloq., quod incipit: Cor meum rogo te.

Templum. Sit cor meum Divinae gratiae templum purum, & immaculatum, quod cœlestem Regem excipiat: ut ne sit, tanquam latibulum improbarum cogitationum, & spelunca latronum pravis delictis. S. Ephr. Serm. de Passionib. Animi.

Thuribulum. Cor nostrum debet esse thuribulum: debet autem clausum esse inferius, amplum superius. S. Thom. in 8. Apoc.

Vagina. Et hic gladius (lingua detrahentium) est gladius diaboli; qui per linguam homines multos interficit. Hic autem gladius est in vagina, quamdiu est in corde. Sed quando profertur, est sicut jam evaginatus. S. Thom. in ps. 36.

Urna aurea. Cor nostrum, quod suscipit Christum, debet esse urna aurea. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Varia.

Nota super illo verbo: *redite praevaricatores ad cor.* Quia debet homo redire ad cor 1. quasi ad iudicis solium, ut se discutiat. Ps. 76. *Meditatus sum nocte, &c.* 2. Quasi ad vitae principium, ut se custodiat. Prover. 4. *Omni custodia serva cor tuum.* 3. Quasi ad Divinae locutionis auditorium; ut diligenter attendat. Os. 2. *Ducam in solitudinem, & loquar ad cor.* 4. Quasi ad Divinorum colloquiorum thesaurum; ut ipsum conservet. ps. 118. *In Corde meo abscondi eloquia tua.* 5. Ad Divinae pacis, & refectionis canaculum; propter oppositum, de quibus dicitur psal. 27. *Loquuntur pacem cum proximo, &c.* S. Thom. in 46. Is.

TITULUS XXIV. CORPUS CHRISTI D.

A *Rca.* Ex. 15. *Arcam de lignis Sethim compingite.* Glossa : Arca Corpus Christi significat. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 9.

Calculus. If. 5. significat Corpus Christi : quia cor accipientis, & ornat castitate, & inflammatur charitate. S. Thom. de Sacr. c. 24.

Cervical. Mystice puppis, est Ecclesie initium - Cervical Corpus Domini est ; cui Divinitas sicut Caput inclinata est. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Fons. De Christi Corpore. Zach. 13. *In die illa erit fons patens.* S. Thom. in 12. If.

Granum framenti. Corpus Christi humanum, quod ex Virgine sumpsit, accipere possumus. S. Haymo hom. in festo unius Martyr.

Loth. Incendium sodomiticum erat similitudo futuri Judicii : Loth autem typum figurabat Corporis Christi. S. Isid. in 3. Gen.

Mons Selmon, mons DEI est. ps. 67. & interpretatur umbra. Et sicut dicit Glossa, Corpus Christi significat. S. Thom. de Sacr. c. 24.

Panis. Nobilissimum Corpus Christi, quasi nobilissimus panis filiorum DEI. S. Thom. ib. c. 10.

Pruina. Panis coelestis. Ex. 16. in similitudinem pruinae, & roris, apparebat : quia Corpus Domini a fervore pravæ concupiscentiæ refrigerat. Id. ib. c. 6.

Templum. Ideo Corpus Domini templum intelligitur : quia sicut templum gloriam DEI continebat habitantem in ipso ; sic Corpus Christi, representans Ecclesiam, Unigenitum continet ; qui est imago DEI, & gloria. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joan.

TITULUS XXV. CORRECTIO DURA.

C *Alix DEI,* est vindicta ; quæ potat peccantes, sive ad correctionem in præfenti, sive ad damnationem in Inferno. Glossa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt. Virga, sit correctio, & baculus tuus,

scilicet lenioris disciplinæ ; quasi dicat : mitis, & dura, correctio tua dedit mihi consolationem. S. Thom. in ps. 22. Virga feriens, est correctio dura ; baculus sustentans, correctio lenis. S. Bonavent. Opusc. de Sex alis cap. 4.

TITULUS XXVI. CORRECTIO LENIS.

C *Aptura.* Cum videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum ; quia abstulit de ore ejus verbum pecuniæ ; dices eum ascendisse de mari, id est, de fluctibus sollicitudinum avaritiæ, ad hamum rationabilem ; & comprehensum, atque salvatum ab aliquo Petro, qui eum docuit veritatem, ut pro statere habeat imaginem DEI, id est, eloquium ejus. Orig. apud S. Thom. in Cat. 17. Matth.

Gemma in nido, correctio in secreto : cum erit opportunum, humiliter corrigat. S. Thom. in 8. Apoc.

Unguentum. Contra plagas spirituales, & vulnera animarum, unguentum mitigativum, & sanativum, est Verbum fraternæ correctionis ; quod Christus, optimus Physicus, confecit. S. Vinc. Ferr. Serm. 1. Dom. Sexag.

TITULUS XXVII. CRUX CHRISTI D.

A *Bolitio* omnis peccati Crux est. Joannes Xiphilinus Patriarcha Constant. or. in Crucis adorationem tom. 15. Bibl. PP. Parisiis 1654.

Abundantia inopum. S. Ephr. de pret. & vivif. Cruc. Dom.

Aculeus mortis. Crux hæc non meus, sed mortis, est aculeus. S. Chrysost. Serm. 108. in Persona Christi.

Altare. Crux est Altare, in quo oblatus est DEO Patri, sacrificium nostræ redemptionis, scilicet ipse DEUS homo. S. Tho. in 8. Apoc.

Antenna. In tentationibus (fluctuum maris) erigatur antenna; ut suspensa arbori Crucem figuret. Hanc Christianus respiciat, & non deficiat. - Huic antennæ, id est, Cruci Christi, simplex conversatio, & pura confessio, tanquam cadentia vela religentur. Et vela nostra fluctibus abluantur, ventisque tendatur; ut sinè macula, & ruga inveniantur. S. Aug. Ser. 14. de Verb. Dom.

Aratrum. Per illam, quasi fagenam, captæ sunt gentes: cum hac Christi Discipuli, tanquam aratrò, insecundam hominum naturam coluerunt. S. Andreas Cret. Arch. or. 2. de exalt. S. Crucis. Hic aratrò Crucis suæ terram carnis nostræ perdomuit. S. Isid. c. 6. in Levit.

Arbor. Si de Ulyssæ refert fabula, quæ eum arboris religatione de mortis periculo liberavit: quanto magis prædicandum est, quod verè factum est: quòd omne genus hominum de mortis periculo crucis arbor eripuit. S. Ambr. Ser. 55. Ex quo Christus Dominus religatus in Cruce est; ex eo nos Mundi illecebrosa discrimina velut clausâ aure transimus - Arbor quidem in mari, est Crux in Ecclesia. Sirenium quædam suavis figura, est mollis concupiscentia voluptatum. Id. ib. Crux est arbor decorata, Christi sanguine sacra, cunctis plena fructibus. S. Bonav. in laudismo S. Crucis. Ipsa est arbor vitæ, quæ est in medio paradisi. S. Bernard. apud S. Bonav. l. 1. pharetræ cap. 4. Sub arbore eos (tres viros Gen. 18.) sedisse; Passionis Dominicæ erat signum. S. Isidor. c. 14. in Gen. Arborem malum, Crucem Dominicam debemus accipere. S. Thom. in 8. Cant. Arbor bona, Crux est. Arbor autem mala, vetus homo est; qui malos fructus facit, id est, peccata. Arnob. Annot. c. 10. in Matth.

Arca Noë. Lignum, & aqua; Crucem designat, & baptismum. Sicut enim ille (Noë) cum suis per lingnum & aquam salvatur; sic familia Christi per baptismum, & Crucis Passionem sanatur. S. Isid. c. 7. in Gen. Arca Noë fuit Crux, ut salventur Gentes à diluvio. S. Vinc. Ferr. Ser. in Sabb. post Pascha.

Baculus. Claudorum baculus. S. Chrysost. hom. 4. de Cruce & latrone. Baculus senectutis. S. Andreas Jerof. or. 1. de Exaltat. S. Crucis.

Baptismus. Calicem, & baptismum, Crucem nominat: calicem quidem tanquam potum dulciter ab ipso susceptum; baptismum verò, tanquam emundationem nostrorum facientem peccatorum. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 10. Marci.

Beatitudo. Crux nobis totius beatitudinis casa est - hæc pacis firmamentum; hæc bonorum omnium abunda largitio. S. Chrysost. hom. 1. de latr. & Cruce.

Calix. Hæc & calix desiderabilis intelligitur. S. Andr. Jerof. ib.

Cibus esurientium, & fons sitientium. S. Ephr. de Cruce Christi.

Cithara, quæ David spiritum in Saulo furem compescuit, figuravit Crucem Christi. S. Isid. c. 9. in 1. Reg.

Civitas. Oportebat vitale illud lignum è sublimi, instar civitatis super montem ædificatæ, vel instar lucernæ super candelabrum elatæ, universo mundo demonstrari. S. Andreas Jerof. or. 2. de Exalt. S. Crucis.

Clavis Paradisi, Crux Christi. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de Invent. S. Cruc. Per clavem Crucis janua aperienda erat. *Dabo Clavem domus David.* Is. 22. S. Bonav. Ser. de exalt. S. Cruc.

Corona nostra. Passio certè Domini, nostræ beatitudinis caput est, atque origo; quæ vivimus, & per quam sumus. Sed veluti coronam, sic læto animò circumferamus. Omnia enim, quæ ad salutem nostram conducunt, per ipsam consummantur. Nam, cum regeneramur, Crux Domini adest: cum sacratissimò alimur cibò; cum in Ordine consecrandi statuimur; ubique, ac semper id victoriæ insigne nobis assistit. Quapropter & in penetralibus, & in parietibus, & in fenestris, & in fonte quoque, ac mente, magnò studiò Crucem inferamus. Id enim salutis nostræ, id communis libertatis, id mansuetudinis, atque humilitatis Domini, signum est. S. Chrysost. hom. 55. in Matth.

Firmamentum est, in quo Sol Justitiæ defixus. S. Andr. orat. 2. de Exaltat. S. Crucis. Crux firmamentum est æternum. Arnobius in ps. 18. Firmamentum Orthodoxæ Fidei. S. Ephr. de pret. &c.

Infirmorum virtus, ægrotantium medicina. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. de Invent. S. Cruc.

Lignum: quod salsas aquas dulces reddit, erat signum, S. Crucis. S. Isid. c. 21. in Ex. *Abraham vidit diem meum, & gavisus est.* Tunc scilicet, cum Isaac ad victimam lignum portaret. - quia Crucis lignum vidit, & Christum passurum cognovit. Arnob. c. 7. in Joan. Ligna holocausti imposita super Isaac, est Crux Christi. S. Thom. cap. 22. in Gen. Hoc itaque ingentis sanè pretii lignum, ac venerandum - optimò jure adorari debet. S. Damasc. Orthod. fid. l. 4. c. 22. Lignum illud vitæ, quod à DEO in paradiso constitum est, præclarè Crucis figuram gessit. Id. ibid. Crux est lignum vitæ in medio paradisi, quod quatuor Evangeliorum flumina rigant. S. Bonavent. in Laudismo de Cruc. Crux est duo ligna, quæ colligebat mulier Sareptana, id est, Ecclesia; ut sibi, & filio, panem faceret: quia in cruce panis, id est, Christus decoctus est. Crux est lignum Elisæi, ad quod ferrum de profundo natavit: quia per lignum Crucis de abyssò mortis sumus extracti. Et hoc ab Elisæo calvo habemus, id est, Christo in Cruce denudato, vel in monte Calvariæ crucifixo. Crux est lignum, de quo dicunt Judæi per Jeremiam Prophetam: *Venite, mittamus lignum in panem*

eius, id est, Christum in Cruce interficiamus. Id. ibid. *Cruce Christi, tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum*, id est, gratiarum abundantiam; quæ sine mensura fuerunt in Christo: *quod fructum suum dabit in tempore suo*, id est, in tempore mortis suæ sacratissimæ, & benedictæ. S. Bonavent. l. de Phar. c. 4.

Reliqua de Cruce promiscua.

Cruce spes Christianorum, resurrectio mortuorum, desperatorum via, claudorum baculus, consolatio pauperum, refrænatio divitum, destructio superbiorum, malè viventium poena, adversus dæmones triumphus, devictio diaboli, adolescentum prædagogus, sustentatio inopum, navigantium gubernator, periclitantium portus, obsessorum murus, Pater Orphanorum, Defensor Viduarum, Justorum Consiliarius, tribulorum requies, Parvulorum custos, Virorum Caput, senum finis, lumen in tenebris sedentium, Regum magnificentia, scutum perpetuum, infensorum Sapientia, libertas Servorum, Imperatorum Philosophia, lex Impiorum, Martyrum gloriatio, Monachorum abstinencia, Virginum castitas, gaudium Sacerdotum, Ecclesiæ fundamentum, scandalum Judæorum, perditio Impiorum, invalidorum virtus, ægrotantium medicus, esurientium panis, scientium fons, nudorum protectio. S. Chrysost. hom. 4. de Cruce, & Latrone.

Hæc clypeus atque armatura, & trophæum est adversus diabolum. Hæc sigillum, ut nè exterminator Angelus nos tangat. Hæc jacentium excitatio est, stantium fulcimentum, infirmorum baculus, ovium virga, resipiscientium adminiculum, proficientium perfectio, animæ & corporis salus; malorum omnium depulsio, bonorum omnium causa, peccati extinctio, resurrectionis planta, vitæ æternæ lignum. S. Damascenus Orthodox fid. l. 4. c. 22.

Cruce est signum Filii hominis. Matth. 24. Ib. ibid.

Jacob cum adorato virgæ fastigiô, cancellisque manibus, filiis Joseph bene precaretur, Crucis signum aptissimè delineavit. Atque idem etiam indicârunt, & virga Mosaica in Crucis figuram efformata, ac mare feriens, atque Israëlitis salutem afferens - Et manus in Crucis figuram extensæ, atque Amalecitas in fugam vertentes. - Et virga Aaron; Sacerdotii dignitatem sanciens. Id. ib.

Ipsa Cruce est imperium super humerum Salvatoris. O signum ineffabile, & Sacramentorum ubertate refertum. - Cruce est Ara super quam Abraham immolavit Isaac filium, id est, Pater cœlestis, D. J. Christum. Cruce est virga, cum qua petra percussa est, Christus: & egressa sunt flumina largissima Sanguinis, & aquæ; quibus animæ nostræ sanantur, & lavantur. Cruce est palus, in quo erecto Serpente aneo, id est, Christo, omnes,

qui eum fideliter aspiciunt, liberantur a moribus Serpentum ignitorum, id est, diabolorum. S. Bonav. in Suppositione Missæ.

Cruce est *Cithara*, in qua noster David, id est, Christus psallebat; quando in ea pende-
bat, & malignorum spirituum impetus à Saule, id est, ab Humano genere refrænabat. Id. ibidem.

Cruce est *Palma*, quam Christus ascendit, & fructus ejus apprehendit, id est, redemptionem nostram. Id. ibid.

Cruce est *Clavis David*; quæ januam cœli aperuit, & nos intromisit.

Ama Crucem, Mundi lucem; & habebis Christum ducem, per æterna sæcula. Id. in Laudisino de S. Cruce.

Cruce in omnibus pressuris, & in gravibus, & duris, est *tutum remedium*. Cruce in poenis, & tormentis, est dulcedo piæ mentis, & verum refugium. Cruce est porta paradisi, in qua Sancti sunt confisi, qui vicerunt omnia. Cruce est Mundi medicina; per quam bonitas Divina facit mirabilia. Cruce est salus animarum, verum lumen, & præclarum, & dulcedo cordium. Cruce est vita Beatorum, & thesaurus Perfectorum, & decor, & gaudium. Cruce est speculum Virtutis, gloriosæ Dux salutis, cuncta spes Fidelium. Cruce est decus salvandorum, & solatium eorum, atque desiderium. Cruce est navis, Cruce est portus, Cruce deliciarum hortus, in quo florent omnia. Cruce est fortis armatura, & protectio secunda, conterens dæmonia. - O quàm felix permanebis, nunc in Cruce si studebis; donec Mundo vixeris. S. Bonav. in Laudisino.

Cruce est opprobrium perfido, Fideli autem Gloria, Redemptio, Resurrectio, est. S. Ambr. sup. Beati Immaculati, apud S. Bonav. in Pharetra l. 1. c. 4.

Tu sancta Cruce cura ægrotos medicans; tu gaudium inæstos consolans, tu sanitas inæstos lactificans; tu status credentium rectè; tu firmitas operantium benè, tu beatitudo perseverantium ritè, sancta, pia, bona, justa. Rabanus de laude Crucis.

Cruce est humilium invicta tuitio, superbiorum abjectio, victoria Christi, perditio diaboli, infernorum destructio, cœlestium reformatio, mors Infidelium, vita Justorum. Cassiodorus sup. psal. apud S. Bonavent. in Pharetra.

Cruce finita est in poena, sed infinita semper manet in gloria. A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes Imperatorum. Qui tantum honorem dedit poenis suis, quid servat fidelibus suis. S. August. apud S. Bonav. l. 1. c. 4. in Pharetra.

Cruce Principum honor, regum potentia belli - ducum victoria, - Charitatis Gubernatrix, Mundi reconciliatio, finium descriptio, altitudo cœli, terræ profunditas, orbis apparentis longitudo, latitudo Mundi, & ut paucis complectar: Cruce Christi Passionum summa, miraculorum nobis factorum coronis.

nis. S. Andreas Jerosol. orat. 1. de Exaltat. S. Crucis.

CruX Christi, ac nostra, summa gloria est. Id. ibid.

Illa tanquam ex aliquo processit firmamento, nempe ex terræ penetralibus, instar solis - processit ornamentum Ecclesiæ CruX Christi - ex tenebrosis locis lucerna lucis. Id. or. 2. in Exalt. S. Cruc.

Pugio, quô Phinees Sacerdos. Num. 25. , Zamprim, & Scottum Madianitidem, transfodit, figuravit Crucem Christi. S. Isidorus cap. 24. in Num.

Hoc mare magnum. Psal. 103. Hæc tria notantur: mare Mundus; navis Ecclesia; nauta Christus. Remus illius navis, lignum Crucis, quô navigamus ad littus æternitatis. S. Bonav. hic.

Cum lapide Goliath percutitur, 1. Reg. 19., Christi virtute sternitur. Et in qua tandem corporis parte percutitur? In fronte scilicet - ibi namque infertur ei mortis exitium, ubi signum salutis non invenitur. S. Ambr. Serm. 88.

Signum Crucis est theriaca contra venenum omnium ciborum. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. de Gula.

Has criminum rabies, & voracissimas aves, à nostris sensibus Crucis hastâ fortiter propellamus. S. Chrysol. Ser. 171.

Si non vis mergi, tabulam apprehende, ligno portare; CruX te perducatur. S. August. in ps. 51.

Quid est Arcus in nube, nisi Christus in Cruce? Gen. 9. - Arcus ergo ille cœlestis, quia habet cornua versùs terram - propter quod non est tensus ad eum ferendum, signat pacem, & gratiam. S. Bonav. Ser. de Exalt. S. Crucis.

Sicut circulus est signum tabernæ, sic CruX fuit signum conferendæ gratiæ - Nullo cœlestis ianua clauditur, si vexillum Crucis ab eo feratur. S. Bonav. ib.

Quomodo non sumus in umbra, qui Cru-

cis ejus protegimur velamentò? S. Ambros. Ser. 3. in ps. 118.

Non incongruè CruX Christi significat principatum: nam per ipsam & diabolus vincitur; & totus mundus ad Christi notitiam, & gratiam, revocatur. S. Aug. Ser. 71. de temp.

Muscipula diaboli, CruX Domini. S. Aug. Ser. 174. de temp.

Quæritur, quid sit Crucis significatio? & quare Dominus in patibulo pati elegerit? ad quod tripartita ratio redditur. 1. ut Christus pro reatu Mundi redemptio daretur; & antiquus hostis velut hamò Crucis caperetur. S. Aug. Ser. 181. de temp.

Magna res est, signum Christi, & CruX Christi. Et ideo de isto tam pretioso signaculo res magna, & pretiosa signari debet. Quid enim prodest, si de annulo aureo sigillum facias; & putridas paleas intus recondas? Quid prodest, si signum Christi in fronte, & ore gestamus; & intus in anima crimina, & peccata recondimus? S. Aug. Ser. 215. de temp.

Petrus patitur Crucem, Paulus sentit pugionem. Piscatorem suspendit hamus Crucis; persecutorem mucro minuit persecutoris. Id. Ser. 28. de SS.

Passio certè Domini nostræ beatitudinis Caput est, atque origo, quâ vivimus, & per quam sumus. Sed, veluti coronam, sic latò animò Christi Crucem circumferamus. Omnia enim, quæ ad salutem nostram conducunt, per ipsam consummantur, &c. Vide superius.

Pretio empti estis. 1. Cor. 6. Non sitis servi hominum. Pretium hic Crucem appellavit: quam non simpliciter digitò in corpore, sed magnâ profectò fide in mente facere oportet. Nam si hòc modò eam impresseris, nullus scelestorum dæmonum, cum hostem videat, quò lethale vulnus suscepit, congredi tecum audebit. S. Chrysoft. hom. 55. in Matth.

T I T U L U S XXVIII. C U P I D I T A S T E M P O R A L I U M .

Ancilla. Per Dan ideo Anti - Christus signatur: quia non de libertate gratiæ orietur, sed potiùs de ancilla, cupiditate scilicet, & ambitione. S. Thom. c. 49. in Gen.

Corvus. Gen. 8. Significat homines in immunditia cupiditatis deterrimos. S. Isidorus q. 7. in Gen.

Exilium Patriæ. Patria hominis est recta ratio - A civitate rationis nemo exulat, nisi per affectionem temporalium. S. Thom. in prof. 5. l. 1. de Cons. Phil.

Flumina In mare currunt, & cupidi labuntur in sæculum. S. Aug. in ps. 23.

Gibbus. Gibbosus (Sacerdos) est, quem terrenæ cupiditatis pondus deprimit. S. Isid. c. 13. in Levit.

Hidria amorem hujus Sæculi significat, id est, cupiditatem. S. August. Ser. 83. Quæst. 5. 64.

Ignis. Ille, qui sæpe nunc in ignem, nunc in aquam cadebat, Mundum significat: ignis autem inflammantem cupiditatem; aqua carnis voluptatem demonstrat. S. Isid. in allegor.

legor. Sæpe cadit in ignem cupiditatum, & apuam luxuriæ. S. Thom. Sermon. 2. Dom. 2. Quadrag.

Inferiora terra quæ sunt? terrenæ cupiditates, S. Aug. in ps. 62.

Navis. Tharsis vocatur totum mare Mundi: per naves, quæ ad negotiandum vadunt, signatur cupiditas. - Et sicut naves, fluctuant in mari, ita divites fluctuant in rebus Mundi. Sed quando convertitur homo ad poenitentiam, tunc naves, id est, cupiditates hujus Mundi conteruntur. S. Thom. in ps. 47.

Perambulatio maris. Quidam mali: & horum sunt tria genera. Joan. 1. Omne, quod est

in Mundo, aut est concupiscentia oculorum, aut concupiscentia carnis, aut superbia vitæ. Et primo ponit luxuriosos, & hi sunt pecora campi (qui dixerunt: non sit pratum, quod non transeat luxuria nostra.) - Secundo superbos, per volucres Matth. 14. *Aves cæli comederunt illud.* - Tertiò cupidos, qui perambulant semitas maris. S. Thom. in ps. 8.

Tempestas. Unicuique sua cupiditas tempestas est. S. Heron. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth.

Vacæ pingves. Isti (terreni) designantur per vaccas pingues. Amos 4. S. Thom. in ps. 21.

TITULUS XXIX. CURA SÆCULI.

C*Atena.* Sicut vincula, & catenæ aquilæ; ita & Monacho cura sæculi, S. Ephr. de vita Relig.

Mare, juxta quod venit JESUS Matth. 15, turbida hujus sæculi volumina significat. Glossa apud S. Thom. in Cat. hic. Cum viderit avarum hominem ab aliquo Petro correctum, qui abstulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices, eum ascendisse de mari, id est, de fluctibus sollicitudinem avaritiæ. Orig. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Miles DEI est, qui se à negotiis sæcularibus tollit. Arnob. in ps. 138.

Mola asinaria. Mystice in mola asinaria sæcularis vitæ circuitus, & labor, exprimitur; & per profundum maris extrema damnatio designatur. S. Greg. l. past. cur. p. 1. c. 2. apud S. Thom. sup. 9. Marci. Quid per mare, nisi sæculum? quid per molam asinariam, nisi actio terrena significatur? quæ cum colla mentis per desideria stulta stringit, hanc in

laboris circuitum mittit. S. Greg. l. 6. moral. c. 17. apud S. Thom. sup. 18. Matth.

Pera. Allegoricè per peram, onera sæculi; per panem, deliciæ temporales; per æs in zona, occulta sapientia designatur: quia, quisquis officium Doctoris accipit, neque oneribus sæcularium negotiorum deprimi &c. debet. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Spinae, curæ sunt. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Tunica. Quod tunica Sæculi curas significet, Dominus ostendit, dicens in Evang. Matth. 24. *Et qui in tecto est, non descendat tollere tunicam suam.* S. Thom. c. 5. in Cant.

Vincula. Sicut vincula, & catenæ, &c. vide superius. Super illo verbo: *solve vincula*, nota: quod sunt vincula, à quibus solvit DEUS. 1. Mundanæ sollicitudinis. Job. 39. *Quis dimisit onagrum, &c.* S. Thom. in 52. If.

D. TITULUS I. DAMNATIO.

A*byssus.* Diabolus est Rex, de quo Apoc. 9. - Est Angelus abyssi - Ratione tenebrositatis, ratione infinitatis, ratione profunditatis poenarum, dicitur Infernus abyssus. S. Thom. in 9. Apoc.

Calix DEI est vindicta; quò potat peccantes, sive ad correctionem in præsentem, sive ad damnationem in Inferno. Glossa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Frænum. Nota super illo verbo, ponam

frænum - quia est frænum æternæ damnationis. ps. 31. *in camo, & fræno, &c.* S. Thom. in 37. If.

Sanguis. Damnatio sanguis vocatur; quia sanguis est signum mortis. S. Thom. in 16. Apoc.

Ventus. Omnes Pastores tuos pascet ventus - futuræ damnationis. Jerem. 17. *Sicut ventus urens, &c.* S. Thom. in 22. Jerem.

TITULUS II. DESIDERIUM.

E*quis* significat desiderium ; calcaria significant bona exempla. S. Bernardus Opusc. de fil. prod.

Fames animæ, desiderium est. S. Bernard. Opusc. de Charit.

Fumus significat sanctum desiderium igne Divini amoris profusum. - virgula fumi sancta Ecclesia, &c. S. Thom. in 3. Cant.

Gemma. Aquila ponit gemmam in nido ; sic prædicator spem, & desiderium gloriæ in animo ; ut eam intendat, non ad vanum. S. Thom. in 8. Apoc.

Hyacinthus lapis est aërii coloris. Quid

ergo in hyacinthinis manibus, nisi spes, & desiderium cœleste, accipitur. S. Thom. c. 5. in Cant.

Sitis, designat desiderium, cum anxietate. S. Thom. in ps. 41.

Thesaurus in agro absconditus Matth. 13., est cœleste desiderium : ager verò, in quo thesaurus absconditur, est disciplina studii cœlestis. S. Gregor. hom. 12. in Evang.

Thuribulum. Sunt quasi thuribula, & vasa ignis Spiritûs S., inferius clausa, per contemptum carnis ; superius aperta per desiderium supernorum. S. Thom. in 8. Apoc.

TITULUS III. DETRACTOR.

B*arbitonsor*. Sicut novacula acuta fecisti dolum. Ps. 51. Quia sicut novacula radit pilos ; ita mali dolum acuunt contra justos. Sed hæc verè faciunt sicut novacula ; quæ pilos superfluos radit : quia non nisi superflua, id est, temporalia, possunt peccatores Sanctis auferre - spiritualia verò nunquam. Et sicut inexperti barbitonsores incidunt carnem ; ita mali faciunt, qui suis machinationibus carnem justorum, id est, famam iniquâ linguâ student incidere. S. Thom. in ps. 51.

Ciconia diaboli. Sed eheu ! quidam non columbæ DEI, sed ciconiæ sunt diaboli : qui sæpius ranam, quàm ramum in ore habent :

ut detractores. S. Bonav. Serm. 4. Dom. 3. Quadrag.

Cornu. Decem cornua, sunt decem modi detractionis. S. Thom. in c. 7. Dan.

Fur est diabolus, animam furando, detractor famam rapiendo, &c. S. Thom. Serm. in festo Gregorii. Fures sunt laudes, & detractiones hominum. S. Thom. Ser. 2. in Septuag.

Gladius diaboli. Et hic gladius (lingua detrahentium) est gladius diaboli ; qui per linguam hominis multos interficit. Hic autem gladius est in vagina, quamdiu est in corde : sed quando profertur, est quasi jam evaginatus. S. Thom. in ps. 36.

Laqueus, est detractorum perversitas. S. Thom. Ser. 1. Dom. 20. Pent.

TITULUS IV. DEVOTIO.

A*deps* in Scriptura quandoque in bono, quandoque in malo, accipitur. In bono secundum quid signat devotionem mentis. psal. 62. Sicut adipe repleatur anima mea. S. Thom. in ps. 16.

Corona. Heu cecidit corona capitis nostri, devotio monastica tepuit. Joan. Trithemius in libro Penthico de ruina Ord. Bened. c. 3.

Flos. Comparatur pœnitens arbori : cuius radix est contritio, frondes confessio, & flores Sancta devotio, &c. S. Bonaven. diet. S. tit. 2. c. 1.

Humor. Notandum, quòd peccatum dicitur frigus ; quia extinguit calorem dilectionis. Matth. 24. Quoniam abundavit iniquitas, &c. quia congelat humorem devotio-

nis. Eccl. 43. Frigidus ventus Aquilo. S. Tho. in 6. Jer. in fine.

Lingua animæ. Os cordis, id est, animæ, est meditatio, sive cogitatio. S. Gregor. mor. 15. apud S. Bonav. de 2. itin. aetern. dist. 4. Verbi Divini lingua, est favor dignationis ? animæ verò lingua, est fervor devotionis, S. Bernardus ibid.

Oleum. Impinguasti oleo, id est, lætitiâ, Caput meum. S. Thom. in psal. 22. Oleum significat spiritualem gratiam. ibid. Caput meum, id est, mentem meam. Matth. 6. Tu autem, cum jejunas, unge caput tuum, id est, mentem, oleo, id est, spirituali devotione. Ib.

Pinguedo. In homine spiritualiter est duplex pinguedo : una mala, per delectationes corpo-

corporales. Deut. 32. *Impinguatus est, dereliquit DEUM factorem suum* - Et pinguedo devotionis: *Sicut adipe, & pinguedine, &c.* Hac pinguedine dum caret anima, fit sicut aranea. S. Thom. in ps. 38.

Penna. Volatus Sanctorum perficitur

quatuor pennis, scilicet dilectionis, cognitionis, devotionis, orationis. S. Bonav. Serm. de SS. Sim. & Juda.

Thus. In thure sancta devotio orationum accipitur. S. Thom. c. 4. in Cant.

TITULUS V. DEUS.

ALA. Duæ sunt alæ DEI, vetus, & novum Testamentum: quia nos regunt, subvehunt, & protegent. S. Bonav. in ps. 35.

Amasius. Quæ (natura humana) dilecta non fuit, dilecta est vocata, & DEum nacta est Amasium. Planudes or. de Sepult. Dom. tomo 15. Bibl. PP. Parisiis 1654.

Artifex. Summus artifex DEus lapides suos, id est, electos, consuevit quadrare quadraturâ virtutum, scilicet prudentiâ, temperantiâ, fortitudine, & justitiâ. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 10. c. 5.

Baculus. Ecce Dominus tuus est tibi quasi baculus. Securus homo incumbit; quia ille non succumbit. S. August. Enarr. 2. in psal. 32.

Caput. Per aurum intelligitur Divinitas: ideo dicitur Cant. 5. *Caput illius aurum optimum.* Gregor. Caput Christi est DEus; & Caput aureum; quod aurum est Divinitas. S. Thom. in festo S. Bernardi Sermone unicô.

Deserens hominem. A DEO nunquam recedamus: patrimonium nostrum ipse sit. S. Aug. in ps. 55. Si recedat aer Mundi huius, moritur corpus; si recedat DEus, moritur anima. Id. Conc. 2. in ps. 70.

Forma varia. Propter te, homo, - DEus formas variat, officia commutat. Et nunc igneus tibi resplendet in rubo. Exodi 3. - nunc elucescit flammeus in columna - tibi nubes vertitur in columnam. Exodi 13. Nunc te ut aquila protegit; ut cœlestem provocet ad volatum. Deut. 32. Nunc sicut gallina educit, ducit, vocat, recipit. Nunc ut pastor requirit in montibus, &c. S. Chrysol. Serm. 170.

Fulgur. Quemadmodum fulgur universa explorat; sic etiam DEus. S. Ephr. in pret. margarit.

Gallina. Alis gallina pullos contra milvum custodit: sic & DEus suis alis, quæ sunt charitas, & misericordia, justos defendit à rapacitate dæmonum. Matth. 23. *Quoties volui congregare, &c.* S. Thom. in ps. 16.

Ignis Deitatem significat; & aqua assumptionem. S. Ephr. in marg. pret.

Scriba. In Sacra Scriptura operationes metaphoricæ designantur per instrumenta, vel membra, quæ sunt operationum principia. Et sic per linguam, & calamus, operatio DEI designatur. Quia Sapientia, quæ

est in corde, transfunditur in meteriam sensibilem, scilicet pargamentum. Deus autem & loquitur, & scribit. Loquitur, quando transfundit Sapientiam suam in animas rationales. psal. 84. *Audiam, quid loquatur, &c.* Et hoc dicitur Verbum: quia ipsum est omnis illuminatio. Joann. 1. *Vita erat lux hominum.* Scribit: quia judicia suæ Sapientiæ imprimit in rationalibus creaturis. Rom. 1. *invisibilia DEI.* Eccl. 1. *DEus effudit illam, &c.* Sicut enim respiciens librum cognoscit Sapientiam scribentis; ita cum nos videmus creaturas, cognoscimus Sapientiam DEI. Calamus igitur est Verbum DEI. S. Thom. in ps. 44.

Scutum. *Ut scutô bonæ voluntatis tuæ coronâsti nos.* Est (DEus) hic ut scutum protegens; in patria verò ut scutum coronans. Consuetudo namque fuit Romanis antiquitus, uti scutis rotundis; & in illis habebant spem victoriæ. Et quando triumphabant, illômet scutô utebantur ut coronâ. Et inde Sancti pinguntur cum scuto rotundo in capite. S. Thom. in ps. 5.

Sol. Ubi deest calor illius? (Solis) quò radii ejus non perveniunt, In cœlo fulget, in mari rutilat, fervet in terris. De Sole ergo non dubitas, quòd ubique resplendeat: de DEO dubitas, quòd non ubique fulgeat splendor gloriæ ejus? S. Ambr. Ser. 19. in ps. 118.

Templum. *Extollo manus meas ad templum,* id est, opera mea dirigo ad DEum. S. Thom. in ps. 27.

Vita anima. Sicut anima vita est corporis, sed non vivificat sinè cibo corporali: ita DEus vita est animæ; sed non vivificat illam sinè cibo spirituali, id est, sinè Verbo Dei. S. August. apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6. Vita Corporis anima est; vita animæ Deus est. S. Aug. Ser. 18. de Verb. Ap.

Varia.

Ego amore vestri quæsi in Scriptura, & inveni, quòd quatuor chordis DEus trahat ad se. 1. Est amor Divinalis. 2. Ardor cœlestialis. 3. Timor infernalis. 4. Est dolor temporalis. S. Vinc. Ferr. Serm. ser. 4. à Pent.

Aurum, quod hic est, non potest tibi esse argentum: quod vinum est, non potest esse panis:

panis: quod tibi lux est, non potest esse potus, DEUS tuus totum tibi erit. Manducabis eum, nè esurias: bibes eum, nè sitias. S. Aug. Conc. in ps. 36.

Quemadmodum Sol oculos Sanos habenti tranquillius apparet; in oculos autem lip-

pos quasi tela jaculatur; intuentem illum vegetat, hunc exerceat; non mutatus, sed mutatum. Sic cum coeperit esse perversus (homo;) & tibi DEUS perversus esse videbitur. Tu mutatus es, non ille. S. August. in ps. 72.

TITULUS VI. DIABOLUS.

A *Bimelech*, est diabolus, viam cœlestis patriæ intercludere moliens; signô Crucis Dominicæ superatur. S. Isid. c. 25. in Ex.

Abyssus est diabolus. S. Thom. in 20. Apoc.

Ægyptius, quo peregrinum fratrem Moyses liberavit, Ex. 2. diabolum figuravit, S. Isid. c. 6. in Exod.

Aleator. Peccatum est sicut ludus aleatoris, qui vulgò dicitur ludus corrigiæ. Diabolus est falsus aleator, seu corrigiator. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Angelus abyssi. Abyssus dicitur cor peccatoris, peccati caligine tenebrosus; cujus Angelus est diabolus. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Aquilo dicitur diabolus, propter tentationis impetum. S. Thom. in 1. Jer. quia impedit boni operis fructum - quia siccat lacrymarum fluvium. Id. ib. Quid per Aquilonem, nisi immundus spiritus designatur, S. Greg. in 4. Cant.

Arma diaboli. Omnia, ut brevibus utar verbis, auferuntur; sola mulier relinquitur, Antiquum diaboli organum: scilicet sibi ipsi tela servabat: quoniam quidem sciebat, quod per mulierem primum hominem subegerat; ideo mulierem sibi reservat quoad versutiam, ut eisdem armis utatur. Sed ibi Adam invenit; hic autem Adam non invenit. S. Chrysost. hom. 3. de pat. Job.

Assur. Quis Assur superbi regis nomine? Ezech. 32., nisi ille per elationem cadens antiquus hostis exprimitur? S. Greg. mor. l. 9. c. 50. Assur pro ipso diabolo figuratè intelligi solet, qui operatur in filiis diffidentia, tanquam in vasis suis; ut oppugnent populum DEI. S. Aug. in ps. 82.

Aves hic quoque appellat dæmones; qui & ipsi in pectoribus Scribarum malitiæ suæ nidos fecerunt. S. Chrysost. Sermon. 19. Diaboli sunt appellandi aves aeris; aves cœli autem sunt spirituales viri. Id. Sermon. 98.

Babylonis Rex diabolus est. S. Isid. c. 2. in Esdras.

Bestiæ dæmones sunt. ps. 73. nè tradas bestiis, &c. Bestiæ agri sunt, qui impugnant actiones; bestiæ saltus, qui impugnant contemplationes; & solitarios. Vel, bestiæ agri sunt, qui sæculares; bestiæ saltus, qui religiosos impugnant, qui saltum de Mundo fecerunt. S. Bonavent. Ser. 3. Dom. Quinquages.

Caput malorum. Corpus diaboli universalitas est iniquorum, tanquam illius nutrix adultera; cujus ipse caput est. S. Thom. de Sacr. c. 14.

Carbonarius diabolus est, de quo Is. 4. Ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas. S. Bonav. Ser. 4. D. 1. Pasch.

Catuli. Qui sunt catuli leonum? dæmones. Quomodo quærunt sibi escam? quando tentant. S. Aug. in ps. 100.

Carnifices. Apostoli velut carnifice utuntur dæmone: dicit enim Paulus; quoniam ergo aliqui circa fidem naufragaverunt, hos tradidi Sathana; ut discant non blasphemare. 2. Tim. 1. Et iterum de quodam 1. Cor. 5., qui fuerat fornicatus, poenamque debente ipse idem Paulus dicit: Congregatis autem vobis, & spiritu meo, cum virtute Domini JESU, judicavi tradens hujusmodi Sathana, in interitum carnis; ut spiritus sit. S. Chrysost. hom. 3. de Pat. Job.

Cete. Quid ceti nomine, nisi antiquus hostis exprimitur? qui dum mentes Sæcularium possidendo penetrat, quasi in earum lubrica cogitatione natat. S. Greg. mor. l. 8. c. 16.

Cocus. Pisces diaboli (mali homines) asfabuntur perpetuò super prunas Inferni. S. Bonav. Ser. 4. D. 1. Pasch. Conquens est diabolus: qui malas cogitationes ministrat; sicut coquens ministrat ligna. S. Thom. in psal. 20.

Damascus significat aëreas potestates. Contra Damascum ergo est hæc turris: quia Ecclesia semper diabolo, & membris illius, adjutoriò Christi munita, resistit. S. Thom. c. 7. in Cant.

Draco. Super aspidem, & basiliscum, &c. ps. 90. Aspidem dixit mortem, basiliscum peccatum, leonem Anti-Christum, draconem diabolum. S. Isid. c. 5. in Gen.

Eqves. Equus portat sessorem indifferenter, & mulus onus quodcunque. Peccatori duo imponuntur: sessor scilicet, diabolus; & onus peccatum. Non ergo sitis sicut equus, non discernens inter sessores; an scilicet Christus sit, vel diabolus? Nec sicut mulus; quia quodlibet onus, scilicet peccatum indifferenter portat. S. Tho. in ps. 31.

Erraticus. Dæmones sunt immundi, & erratici spiritus. S. Cyprianus ad Donatum epist. 2.

Falcones,

Falcones in aëre sunt dæmones, in media regione commorantes. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. D. 1. Adv.

Fænerator. pessimus est diabolus. S. Ephr. tom. 3. in sua Confessione.

Fortis. Fortem diabolus appellavit (Christus Matth. 11.) non quia naturâ talis sit; sed ut tyrannicas ejus vires, quas ex natura sumpfit, ignavas ostenderet. S. Chrysostom. hom. 20. in Matth. *Fortis* est dæmon, Marci 3.; vasa ejus sunt homines, in quibus recipitur. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci. Alligavit Dominus fortem, id est, diabolus ab electorum seductione compescuit: & ingressus in domum, id est, in Mundum, vasa ejus, id est, homines diripuit. V. Beda ib.

Fur. Terram, quam dixit, habitaculum Corporis nostri significat; thesaurus verò fides est. - tinea est avaritia, sive libido. - fures, diabolus. Arnob. c. 8. in Matth. Fur est diabolus animam furando. S. Thom. in festo S. Gregorii.

Gigantes sunt diaboli: quia sunt magnæ staturæ; quia minor diabolus Inferni est major maximâ turri, vel arbore, existente in Mundo, S. Vinc. Ferr. Serm. fer. 6. à Pent. Typum diaboli gestavit Nemroth Gigas. S. Isidor. in Alleg.

Goliath figura diaboli, & superbiæ. S. Isid. c. 8. in 1. Reg. Goliath typus diaboli est. S. Ambr. Ser. 18. in ps. 118.

Hai Rex, figura diaboli. S. Isidor. c. 8. in Josue.

Holofernes, quem Judith jejunans occidit, significat diabolus; qui abstinentiâ superatur. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. c. 6.

Homo iniquus dicitur diabolus. S. Thom. in ps. 42.

Impius. A facie impiorum (protege me) qui me afflixerunt, id est, à potestate, & præsentia dæmonum. S. Thom. in ps. 16.

Incantator diabolus est, & aliæ malæ personæ. Contra hos debemus induere proprietates aspidis: unam dexteram aurem ponere supra petram Christum; alteram occludere caudâ corporis extremitate, scilicet mortis cogitatione, quæ est ultimum hominis. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. Epiph. Dom.

Infernus. Redimet de manu inferi, id est, diaboli; sub quo erant homines ante adventum Christi. S. Thom. in ps. 48. Infernus, id est, diabolus, qui præpositus est Inferis. S. Thom. in 1.4. II.

Joab. Diabolus allicit, ut occidat. Hoc significatur in Joab Principe, qui Amasam osculando interfecit. Osculum diaboli, falsa securitas peccatoris. S. Bonav. Ser. 2. D. 4. Pasch.

Laban. Hujus (Laban) filiam, id est, seu Mundi, seu diaboli, Jacob abstulit; cum sibi Christus Ecclesiam ex gentilitate conjunxit. S. Isid. c. 26. in Gen. Laban diaboli typum figurat. Laban quippe interpretatur dealbatio. Dealbatio autem diabolus non

inconvenienter accipitur: quia transfigurat se velut Angelum lucis. Id. ib.

Latro. Maligni spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi obsident. S. Greg. hom. 12. in Evang. Sicut aurora est exosa latronibus, sic fides odiosa ost latronibus, qui sunt latrones animarum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3. Latro primus est diabolus. S. Thom. Ser. 1. D. 20. Pent. Jericho significat Mundum, vulneratus Adamum, latrones diabolos, Samaritanus Christum Dominum, qui custos dicitur. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Lectus diaboli est omne convitium, atque ira: quasi perniciosus quidam adulter occultâ voluptate cum eo adulteratur; & ex pernicioso spermate diabolicas inimicitias parit; contrâque matrimonium omnia peragens, eos, qui pacis vinculô in unum coarctantur, in multas dirimit partes; cum matrimonium in una duos carne conjungat. S. Chrysost. hom. 52, in Matth.

Leo. Gratias magno illi leoni de tribu Juda. (Christo.) Rugire iste 1. Petri 5. potest (diabolus) ferire non potest. Rugiat, quantum vult; tantum non fugiat ovis Christi. S. Bernard. Ser. 13. in ps. 90. Liberatus sum de ore leonis. Refertur ad diabolus. 1. Petri ult. S. Thom. in ps. 21. Leones sunt dæmones. S. Thom. Ser. 2. Dom. 2. Pasch. Diabolus est leo cruentus, & veritatis inimicus. S. Ephr. tom. 2. in suo Testam. *Ad prædam ascendisti fili mi*. Gen. 49. id est, ascendens in crucem captivos populos redemisti; & quos ille leo contrarius invaserat, tu moriens eripuisti. S. Isid. c. 31. in Gen. Diabolus biformis est; leo in impetu, draco in insidiis. S. Aug. Præfat. in psal. 69.

Lucifer. O Lucifer! imò non jam Lucifer, sed noctifer, aut etiam mortifer. S. Bern. tr. de grad. humilit.

Lupus. Sunt dæmones lupis rapacibus similes. S. Ephr. l. 2. paræn. 11.

Malleus significat diabolus. Jer. 50. *Contritus est malleus*. S. Bonav. in psal. 97. Tanquam malleus cœlestis opificis factus est (diabolus) malleus universæ terræ. Terit electos ad eorum utilitatem; reprobos conterit in eorum damnationem. S. Bernard. Ser. de Malachia. Malleum universæ terræ, ps. 97. diabolus voluit intelligi. De ipso malleo in manu DEI, id est, potestate DEI posito, tunduntur ductiles tubæ. S. August. in ps. 97.

Malum. Malum hic. Matth. 6. diabolus vocat. Non eorum, qui naturâ sunt; sed eorum, qui electione fiunt, dicitur esse malitia. Per excellentiam autem ille sic vocatur, propter excessum malitiæ. S. Chrysost. hom. 20. in Matth.

Mercator. Peccatum est sicut falsitas in panno: ejus mercator est diabolus; ejus principium delectatio, medium remorsus conscientiæ, finis gehenna. Diabolus tantum initium ostendit, sicut malus venditor facit. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Milvi sunt aëreæ potestates, diaboli, & Angeli ejus. S. August. Conc. 2. in psal. 90. Alis gallina pullos contra milvum custodit: sic & DEus suis alis, quæ sunt charitas, & misericordia, justos defendit à rapacitate dæmonum. Matth. 23. *Quoties volui congregare, &c.* S. Thom. in ps. 16.

Mons. Montis nomine diabolus significatur, propter superbiam. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci. In miraculo à facie tuâ montes defluerunt. Mysticè dæmones per hos montes intelliguntur. S. Thom. in 64. If. Ponitur mons pro diabolo, transi hinc, id est, ab hoc corpore, & transibit. S. Thom. in Matth. 17.

Mors. Vita Christus est, mors diabolus. Joan. Xiphilinus Patr. Constant. or. in Cruc. ador. tom. 15. Bibl. PP. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci. Mors, id est, diabolus. Apoc. 6. *Nomen illi mors.* S. Thom. in ps. 48.

Myrmicaleon rectè dicitur, id est, leo - & formica: quia nimirum sicut contra consentientes fortis est, ita contra resistentes debilis. - Aliis ergo leo, aliis formica. S. Greg. mor. l. 5. c. 17.

Pater impiorum. Neque diabolus aliquem hominem, aut potentiâ creavit, vel generando procreavit: & tamen dicitur Pater impiorum; non propter generationem, sed propter imitationem. S. Aug. hom. 27.

Pharao. Et quid in Pharaone Ægypti Rege, nisi ipse tenebrarum auctor diabolus designatur. S. Greg. l. 3. c. 4. Sicut ille populus per mare rubrum salvatus est, Pharaone demersô; ita Ecclesia gentium per baptismum de diaboli servitute liberata est; & ad veram repromissionis terram, Evangelicam libertatem, introducta est. S. Thom. in Cant. 1. Omnes, qui luxuriæ, qui superbiæ, qui avaritiæ, qui invidiæ, qui fallaciæ, deserviunt; quasi equi quidam sub curru Pharaonis; id est, sub regimine diaboli sunt. S. Thom. in Cant. 1. Redemit nos Christus de manu Pharaonis, scilicet diaboli. S. Tho. Ser. 1. D. infra Octav. N. D.

Philisthiim. Mysticè per tabernaculum designatur Ecclesia sancta. Hoc tabernaculum scilicet Ecclesia, ereptum est de manibus Philisthiim, id est, dæmonum. S. Thom. in ps. 28.

Perdix, impurum, ac malevolum, & fraudulentum animal, adversario, & circumscriptori generis Humani, fallacissimoque, & impuritatis auctori, conferendum putatur. S. Ambr. l. 7. ep. 48.

Porcus. Diaboli sunt porci. Luc. 15. S. Chrysol. Ser. 5. de filio prod.

Porta lata est diabolus: *Portæ inferi non prævalebunt.* Matth. 16. S. Thom. Cat. sup. 7. Matth.

Portæ mortis sunt diaboli. S. Thom. Serm. in festo Cathedræ S. Petri.

Portæ inferi. Sed & singulæ spirituales nequitiæ in cœlestibus, portæ sunt inferorum; qui-

bus contrariantur portæ justitiæ. Orig. apud S. Thom. in Cat. sup. 16. Matth.

Regulus. In caverna reguli, id est, diaboli; qui est Rex super universos filios superbiæ. S. Thom. in 11. If.

Rex Christus, Rex diabolus: ille humilium, hic superbiorum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 29. Diabolus est Rex; de quo Apoc. 9. S. Thom. in 9. Apoc.

Sator, factorque scelerum, diabolus. Daniel Monachus Raithrunus in vita S. Joannis Climaci c. 1.

Scandalum. Venientia scandala sunt Angeli Sathana. Quærunt autem organa, per quæ scandala operentur. Orig. tr. 3. in Matth. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Scorpis, & Serpentes, appellantur. S. Cyprianus ep. 2. ad Donatum.

Sculptor. Nota: quod diabolus, in quibus non invenit fidem Catholicam, vel fortem; in illis sculpsit, & format, figuram leonis, id est, peccatum superbiæ, &c. S. Bonav. diet. Sal. tit. 10. c. 5.

Sequi diabolum quid? Tale est sequi diabolum; quale esset, si agnus sequeretur lupum, porcus ursum, gallus vulpem, lepus canem, &c. S. Bonav. de SS. Petro, & Paulo.

Serpens. Crux est palus, in quo erecto Serpente æneô, id est, Christo, omnes, qui eum fideliter aspiciunt liberantur à moribus Serpentum ignitorum, id est, diabolorum. S. Bonav. in Laudisimo de S. Cruc. Cedrus odore suo Serpentes fugat; & sic sancti Doctores dæmones, fragratione doctrinæ suæ repellunt. S. Thom. in 1. Cant. Diabolus dicitur Serpens. 1. propter renovationis ingenium. 1. Cor. 2. *Ipse Sathan transfiguravit se, &c.* Propter incedendi modum. Job. 40. *Stringit caudam suam, quasi cedrum.* S. Thom. in 27. If. Vide hic *Tentator*.

Spiritus Domini appellatus est diabolus, 1. Reg. 16. propter ministerium: quia omnibus, etiam spiritibus malis, utitur DEus bene: vel ad damnationem quorundam, vel ad emendationem, vel ad probationem. S. Isid. c. 8. in 1. Reg.

Tentator. Diabolus nos non nisi ab inferiori oppugnare potest. Adeoque si sublimiter spiritu volumus, vincere nos nequit: est enim Serpens; humi tantum serpit. S. Chrysost. Serm. de Laude DEI. Ille (Serpens) observat tuum calcaneum: tu observa caput illius. Quid est caput illius; initium malæ suggestionis. S. Aug. Conc. 1. in ps. 48. Dum prava in cogitatione machinatur, quasi adhuc gladius in vagina est: dum verò malum, quod cogitavit, iniquè perficit; de vagina sua egreditur: quia de occultatione cogitationis suæ per iniquitatem malæ operationis aperitur. S. Gregor. mor. l. 15. cap. 13. Venti sunt tentationes diaboli. Quandoque venit Aquilo, qui projicit navem sursum elevando in superbiam - & ita navis, scilicet conscientia, perit - sed ventus

ventus tentationis non eradicat solum arbores, id est, simplices; sed etiam diruit montes, scilicet personas spirituales. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Dominico.

Venator. Diabolus est versutus venator. S. Chrysost. Ser. de poenit. Diabolus dicitur venator propter tria: quia insidias ponit, laqueos ponit, sanguinem fundit. S. Bonav. in ps. 90. Qui sunt venatores isti? ps. 90. 3. Venatores utique pessimi - Venatores, qui cornu non sonant, ut non audiantur; sed sagittant in occultis immaculatum. Ipsi sunt rectores tenebrarum harum. S. Bernard. Serm. 13. in ps. 90. Quasi venator robustissimus, & auceps callidissimus. S. Caesarius Arelat. Ep. hom. 35.

Ventus. Perversitas haereticorum, tentatio daemonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falsorum Christianorum, sunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitur. S. Thom. Ser. 2, D. 2, Epiph. De istis qua-

tuor ventis Dan. 7. & ecce in mari magno pugnant venti quatuor. Idem ibid. Mystice puppis est Ecclesiae initium. - Cervical Corpus Domini est; cui Divinitas sicut Caput inclinata est. Ventus autem, & mare, persecutores, & daemones sunt. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Volucres caeli dicuntur recte daemones: sive quia coelestis, spiritalisque sunt naturae; sive quia in aere habitant. Vener. Beda apud S. Thom. sup. 4. Marci. Per volucres intelliguntur daemones, per semen iustitia Luc. 8. S. Thom. Ser. 4. Sexag.

Vulpecula. Vineia iustitia est; in qua sunt tot palmites, quot virtutes; sicut dicit Chrysostomus. Vulpeculas ab ipsa, id est, daemones cohibendo. S. Thom. Serm. 2. in Septuag.

Uxor Diaboli. Lucifer duxit uxorem inobedientiam. S. Vincen. Ferr. Serm. D. 2. Pent.

TITULUS VII. DISCIPLINA

Ager. Thesaurus in agro absconditus Matth. 13. est coeleste desiderium: Ager vero, in quo thesaurus coelestis absconditur, est disciplina studii coelestis. S. Greg. hom. 12. in Evang.

Ancilla DEI est disciplina sancta. Arnobius in ps. 118.

Ariadna filium, Lumen ac ductor, & quasi Ariadnaeum filium, est disciplina. P. Fran-

ciscus Sacchinus in Protrepr. p. 2. cap. 2.

Virga. Numerus quadragenarius tempus istud significat, quo in hoc saeculo regi nos oportet a Christo secundum disciplinam laboriosam; quam significat illa virga ferrea. de qua in psalmis legitur psal. 2. *Reges eos in virga ferrea.* S. August. de Conf. Evang. l. 2. c. 4. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

TITULUS VIII. DISCRETIO.

Calamus est discretio - Sicut calamus, nisi interius incaustum habeat, non scribit. Sic & discretio praedicatoris in illum, nisi repleatur gratia, in affectu vacua manet, nec effectum habet. S. Thom. in 11. Apoc.

Clavis caeli. Claves Regni coelorum ipsam discretionem nominat. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 16. Matth.

Digitus. Per manus ipsa operatio designatur, per digitos vero discretio operationis. S. Thom. c. 5, in Cant. In manibus opera, in digitis discretio, signatur. S. Isidor. in 1. Cant.

Frænum. Equus significat desiderium, calcaria significant bona exempla. - Frænum

significat discretionem. S. Bernard. Opusc. de filio prod.

Monile. Collum, per quod vox emittitur, veritas est; monilia, quae ornant pectus, & stringunt, discretio est. S. Bonav. lum. Eccl. Serm. 2.

Nasus. In naso Verbi DEI dispensatores causam discretionis designantur. S. Isidorus in Cant. Parvo naso est, qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. S. Isid. c. 13. in Levit. Dum naribus discretionis spirat, charitas sibi suaviter olet. S. Gregor. in 1. Cant.

Palpebra. Per palpebras significatur discretio: quia sicut palpebrae oculi dirigunt visum, sic discretio moderatur humanam sapientiam. S. Thom. in ps. 10.

TITULUS IX. DIVINITAS.

Altare potest dici altitudo Divinitatis Christi. S. Thom. in 14. Apoc. *Caput. Aperi mihi - quia Caput meum plenum est rore, &c.* Cant. 5. Caput meum, id est, Divinitas plenum est rore, id est, misericordiâ ad dimittendum peccata. *Et cincinni mei*, id est, humanitas guttis noctium, id est, effusione sudoris lacrymarum, & sanguinis Passionum, ad redimendam hæreditatem tuam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 1. *Caput agni cum pedibus. & intestinis vorabit.* Ex 12. Caput agni significat Deitatem, intestina animam, pedes carnem. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 4.

Mel. Comedi farum cum melle meo. Cant. 5.

id est, dulcedinem carnis Christi cum dulcedine Divinitatis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24. S. Aug. super illud Cant. 4. *Mel, & lac, sub lingua tua*, dicit, quod significat per butyrum Humanitatem, quia de terræ nutrimento venit: per mel Divinitatem; quia de rore cœli colligitur. S. Thom. In If.

Solium. Per solium If. 6. Significatur eminentia Divinæ naturæ. S. Dionys. c. 13. cœl. hier. apud S. Thom. in 6. If.

Vestitus deauratus. Astitit Regina. Psal. 44. quæ Regina, & Mater Regis est; quæ astat super omnes choros, *in vestitu de aurato*, id est, deaurata Divinitate. Non quod sit DEUS, sed quia est Mater DEI. S. Thom. in ps. 44.

TITULUS X. DIVITIÆ. DIVES.

Aurum quid? Aurum materia laborum, periculosa res possidentium; aurum enervatio virtutum; aurum malus Dominus; proditor servus. Ergo qui aurum non habet, quid habet? fidem habet. S. Aug. Ser. 26. de Verb. Ap.

Canis. Divitiæ sunt sicut canis sequens duos dominos; in capite autem viarum proprium. Sic divitiæ in capite mortis sequuntur Mundum, & dimittunt avarum. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Cedrus. Vides cedrum in monte altissimo superexaltatam: sed ventô frangitur, sed igni exurit, sed vetustate dissolvitur. Ità & dives in sæculo. S. Ambr. in ps. 36.

Fundamenta montium. sunt illa, in quibus fundantur; scilicet divitiæ. S. Thomas in ps. 17.

Laqueus. Advertis laqueum diaboli esse divitias? - ac nè mediocrem hunc laqueum putes; hic laqueus Judam Apostolum strangulavit. Esca diaboli luxuries est; esca laquei avaritia est. S. Ambr. Ser. 14. in ps. 118. Laqueus diaboli sunt divitiæ sæculi hujus. S. Bernard. S. 3. in ps. 90.

Miseria Divitum. Quid invides diviti? quoniam se majorum curarum reum constituit; quoniam graviore servitio. & infinitis mœroribus, quasi quidam canis suis alligatus est pecuniis - Vis fieri dives tu pauper? licet tibi, si velis; & est, qui prohibeat, nemo. Contemne Mundi pecunias; nihil esse cogita, sicut & sunt. Elimina pecuniarum amorem, & dives factus es. Hic est dives, qui dives esse non vult; qui pauper esse renuit, hic est, qui pauper est, S. Chrysost. hom. 65. ad Pop.

Noxia. Neque sapientio rem, neque temperatior em, neque clementior em, neque prudentior em, divitiæ facere possunt: non benignum, non placidum reddunt - Si paratum aliquid, atque reconditum invenerint, subruunt: & è contrario vitia pro virtutibus introducunt: ipsarum enim pedissequa est luxuria; ira, &c. S. Chrysostom. hom. quod nemo læditur nisi à seipso. Hoc (divitias servare) est feras quasdam bestias in animis suis homines sponte collocare, & in peccatoribus suis nutrire. Id. ibid.

Onus. Quid homini pecunia sua, nisi quoddam viaticum est? Multa oneri, moderata usui: viatores sumus vitæ hujus, S. Ambros. l. 7. ep. 44. Hic relinquit ligna vestra divites; ut onus vestrum futuro incendio incrementum non addat. Si erogaveris, minuetur onus; & quod remanserit, onus non erit. Ib. l. 9. ep. 72.

Pingvedo. dicuntur divitiæ. 1. Propter sterilitatem. Matth. 13. fallacia divitiarum. 2. Propter ventositatem. 1. Tim. ult. *Divitibus hujus sæculi præcipe, non sublime sapere.* 3. Propter iuutilitatem. S. Tom. in 17. If.

Puteus. Putei, cum exhauriuntur, uberius fluunt; cum autem deseruntur, putrescunt. Eodem modo stabiles divitiæ inutiles sunt. S. Basilii apud S. Joan. Damascen. l. 2. parall. c. 16.

Sævit (amor pecuniæ) ut barbarus, ferocit crudeliter ut tyrannus, debacchatur impudenter ut meretrix: nusquam miseretur, nusquam pudet. Adest ubique dura, ubique terribilis, dira, mala, mens, impia, truculenta. Et cum lupis, & ursis, ac leonibus, ferocius sæviat; suavis tamen hominibus vide-

videtur, & amabilis. Et quid dico suavis? melle ipsò, ac favis, dulcior. S. Chrysostom. hom. quòd nemo læditur, &c.

Schola malitiæ Opes. - Hæc igitur sciens, superflua quoque amputa, facque pauperibus supplementum, &c. S. Joan. Chrysost. l. 3. Adv. vitup. vitæ. Mast.

Somnium. est iste thesaurus: evigilas; & recessit. Quoniam qui potuerit crapulam

istius Mundi edormire, & sobrietatem virtutis assumere; ista contemnit. S. Ambr. in ps. 48.

Sordes Mammonæ sunt divitiæ. S. Asterius hom. Adv. avar.

Sterquilinum. Quia sicut sterquilinum congregatum corrumpitur, & foetet, dispersum verò facit agros fructificare. Ità &c. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

TITULUS XI. DOCTOR.

A *Ra.* Doctores sunt ara Divinitatis. S. Aug. l. 20. contra Faustum. c. 3. *Balsamum.* sal est balsamum naturæ; & Doctores sunt terræ balsamum. S. Aug. ibid.

Barba. Sicuti barba ornamentum est viri; ità SS. Apostoli, & Doctores, ornamentum præstant Corpori Christi. S. Isid. c. 11. in 13. Levit.

Botrus. Uberibus Ecclesiæ Doctores propter lac primæ eruditionis comparantur: & botris æquantur propter magisteria dulcissima æternitatis. S. Isid. in Cant.

Campsores. Doctores sunt quidam Campsores. Luc. 19. *Vocatis servis decem dedit eis mnas, & ait: negotiamini, dum venio.* ergo sunt negotiatores. S. Thom. in ps. 36.

Cataractæ. Per abyssum intelligitur sacra doctrina; & sic est sensus: abyssus, id est, vetus Testamentum vocat aliud, id est, novum Testamentum - in voce cataractarum tuarum, id est, prædicatorum, & Doctorum. S. Thom. in ps. 41.

Cervus, & Mercenarius. Comparatur studiosus animus cervo celerrimo, & mercenario pauperrimo; currentibus ad ardoris refrigerium. & operis complementum. S. Bonavent. Expos. 2. ps. 118. c. 9. v. 3. & 4.

Columna argentea sunt Doctores eloquii luce fulgentes. S. Isid. in Cant.

Collum. Per collum Ecclesiæ Doctores sancti figurantur. S. Thom. in 1. Cant. Collum S. Ecclesiæ Doctores ejus sunt - Hoc autem collum turri David comparatur - quia semper quasi in bello sunt, pro defensione Ecclesiæ pugnantes. S. Thom. c. 4. in Cant. In collo Doctores designantur. S. Isid. in 1. Cant.

Columba. Possumus & per oculos sponsi Doctores accipere; qui columbis comparantur propter innocentiam, & simplicitatem.

Hæ columbæ *super rivus aquarum resident*: quia sancti Doctores fluentis Divinarum Scripturarum immorantur. S. Thom. in Cant. 5.

Cophini. Per duodecim Cophinos, duodecim Apostoli, & sequentes Doctores figurantur. S. Greg. mor. l. 16. c. 26. apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Custodes Civitatis, id est, Ecclesiæ sancti sunt Doctores; qui sedulâ prædicatione circum-eunt corda singulorum. S. Isid. in Cant.

*Digit*i significant Prophetas, & Doctores. S. Thom. in Procem. sup. Thr.

Isaac pueri. Pueri Isaac (qui istos puteos foderunt. Gen. 22.) sunt Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes, Petrus, Jacobus, Judas, & Apostolus Paulus, &c. Apostoli, vel Doctores: qui omnes novi Testamenti puteum foderunt, & invenerunt aquam vivam. S. Isid. in Gen. 22.

Labia. spiritus sunt Doctorum. S. Isid. in Cant. 1.

Luminaria firmamento infixa, sunt Doctores S. Scripturæ. S. Isid. c. 2. in Gen. Doctores sunt luminaria Mundi. S. Cyrillus l. 3. cap. 21.

Ligna Libani significant Doctores. S. Tho. in Cant. 2.

Laquearia, & ligna, Doctores sunt in Ecclesia. S. Isid. in Cant.

Mamma. In nomine Mammarum sancti Doctores designantur, propter consolationem infirmorum, & parvulorum sustentationem; quæ lacte exprimitur. S. Isidor. in Cant.

Negotiatores. Luc. 19. *Vocatis servis dedit eis decem mnas, & ait: negotiamini, dum venio.* Ergo sunt negotiatores. Doctor ergo dat populo doctrinam, quasi pecuniam. Ps. 111. *Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum.* S. Thom. in ps. 36.

Oculus est quisque Doctor, tanquam vitæ demonstrans iter. S. Isidor. cap. 35. in Exod. Sancti Doctores oculi sunt. S. Thom. in Cant. 4. Oculi Ecclesiæ Doctores propter nutrimentum: & rectè piscinæ comparantur; quia fluentia doctrinæ suis auditoribus præbere non cessant. S. Isid. in Cant. *Oculi ejus quasi columba.* Cant. 5. Oculi ejus Doctores sunt; per quos Ecclesia videt, quæ recta sunt. Bene columbæ, propter simplicitatem; & rivulis aquarum, propter charismata Divina, comparantur. Id. ib. In unitate sancta Doctorum, id est, oculorum; & unitate sancta plebis, id est, capillorum. Id. ibid.

Paranymphus. Nullus alius est Sponsus (animarum) nisi solus Christus: omnes

namque Doctores paranympbi existunt. Theophylactus apud S. Thom. sup. 3. Joan. *Phiale* Doctores, pleni vitalibus aquis. S. Isid. c. 58. in Ex.

Porta Ecclesie Doctores sunt sancti. S. Isid. in Cant. *Portæ filiæ* Sion Dicuntur Doctores Ecclesie. S. Thom. in ps. 9.

Reclinatorium aureum ordo Doctorum. S. Thom. c. 3. in Cant.

Reges. In Ecclesia Ordo Doctorum, quasi Rex præsidet; quem Fidelium suorum turba circumflat. S. Greg. mor. l. 20. c. 4.

Vitta. Bene vitta coccinea dicitur: vitta enim capillos constringit. Sic sancti Doctores suâ prædicatione ad unitatem multitudinem Fidelium neunt. S. Thom. cap. 4. in Cant.

TITULUS XII. DOCTRINA.

A *Qua profunda*, ista est, doctrina spiritualis. S. Thom. Ser. 2. D. 25. Pent. De hoc Libano, id est, Ecclesia, fluunt aquæ doctrinarum cœlestium. S. Thom. in Cant. 4.

Fermentum Ecclesie, est doctrina spiritualis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Gladius Christi, est doctrina ejus: & est super femur: quia organo Humanitatis verbô doctrinæ usus est. S. Thom. in ps. 44.

Gloria Christianorum DEI præceptum est: gloria Christianorum, Apostolorum, & Prophetarum doctrina. S. Ephr. de Amore paup.

Infirmetas magna, est ignorantia. S. Vinc. Ferr. f. 3. D. 2. Quadr.

Manna Angelicum, est cœlestis doctrina. S. Isid. c. 8. in Num.

Margarita. Una pretiosissima margarita Matth. 13. est scientia Salvatoris. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Mel. Per lac designatur simplex doctrina; mel verò cœlestem, & spiritualement doctrinam significat; quæ & perfectis, & instructis convenit. S. Thom. in Cant. 4.

Nutrix virtutum. Per impatientiæ vitium ipsa virtutum nutrix doctrina dissipatur. Scriptum namque est Prov. 19. *Doctrina viri per patientiam noscitur.* Tantò ergo quisque

minùs ostenditur doctus, quantò convenienter minùs patiens. S. Greg. hom. 35. in Evang.

Panis. *Mittamus lignum in panem.* ejus, id est, per lignum Crucis scandalum doctrinæ ejus suscitemus; quæ panis est. S. Thom. in 11. Jer. Satiare panibus, scilicet sanctâ doctrinâ. S. Thom. Ser. 2. D. 7, Pent.

Regnum DEI signat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 10. Marci.

Ros. Judic. 6. Iste ros significat doctrinam JESU Christi bonâ ratione. Quia sicut terra de se non potest fructificare sine rore cœlesti: sic nec Mundus posset fructificare in bonis operibus; nisi descenderet ros, id est, doctrina Christi. S. Vinc. Ferr. Serm. fer. 2, D. Pass.

Vestimenta Apostolorum, vel doctrina virtutum, vel discretio Scripturarum, vel Ecclesiasticorum dogmatum varietates intelligi possunt. Ven. Beda apud 8. Thom. in Cat. sup. 11. Marci.

Ubera sunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ. S. Isid. in Cant. 1.

Vinum. Cella vinaria Ecclesia est; in qua est vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in Cant. 2.

TITULUS XIII. DOCTRINA CATECHETICA.

A *Pex doctrinarum.* Doctrina Catechetica est Sapiencia Crucis, Sapiencia Spiritûs, vitalis ligni medulla, mamilla Regum, lac Apostolicum, cœli mel, nutrimentum æternitatis, vena vitæ, lumen virtutum, doctrinarum Apex, flos Theologiæ; denique Apostolorum, ut ita dicam, Grammatica. P. Sacchinus in Protreptico ad Magist. p. 1. c. 4.

Ibi dabo tibi ubera mea, id est, parvulorum meorum pædagogos. S. Isid. in Cant.

Secerdotes in Ecclesia similitudinem vi-

dentur habere vaccarum; Christiani verò populi typum præferunt vitulorum. Quando enim per prata vaccæ discurrent, ut de passis herbis cibum lactis præparent vitulis suis: ita Sacerdotes Divinis Sacrarum Scripturarum mentibus legendo Verbi DEI dant flores decerpere; ex quibus spiritualis lactis filiis suis cibos valeant ministrare. S. Cæsarius Arelat. hom. 26. *Lac vobis potum dedit*, ait Apost. 1. Cor. 3. Lac sunt facilia documenta. S. Thom. in l. 1. Conf. Phil. prof. 2.

TITULUS XIV. DOLUS.

A *Cetum.* Illi Autem spongiam, &c. Marci 15. Innuit hic Judæorum similitudinem. Spongiam (super carnem informem, aridam, ignibus, aptam) implent acetō, id est, malitiā & dolō. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Mar.

Arcus. Conteret arcum, id est, dolosas machinationes - & Confringet arma, id est, manifestas insidias. S. Thom. in Ps. 45.

Fovea. Ambulamus in medio trium fo-

vearum. 1. est mulier, vel luxuria, 2. Gula, & ebriositas, 3. Hypocritarum, & maleficorum dolositas. Matth. 8. *Vulpes foveas habent.* S. Thom. Serm. 1. Dom. 20. Pent. *Lacum* ergo, id est, foveam profundam aperuit, id est, excogitavit fraudem; fodit profundè cogitando. S. Thom. in ps. 7.

Telam ordiremini, id est, pravam machinationem. S. Thom. in Is. 30.

TITULUS XV. S. DOMINICUS, ET ILLIUS ORDO.

S Dominicum publici, & communis boni procuratorem appellare possumus; sicut olim S. Basilium appellavit D. Gregorius Naz. or. 20. Lobbetius de S. Dominico q. unica p. 2. §. 6.

S. Dominicus fundavit militarem Ordinem, dictum Militia Jesu. Id. ib.

Ante suam mortem audit Dominicus cœlestem vocem dicentem: *Euge serve bone, & fidelis: quia in pauca fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Id. ib.

P. Ro, cum infirmi S. Dominici in Missa meminisset, vidit extra se raptus D. Dominicum coronâ aureâ redimitum, & ad instar Solis omni parte radiantem Bononiâ excedere. Id. ibid.

S. Dominicus est Sol, & quidem novus. Id. ibid.

Beate Dominice, Pater noster, es illa aurea porta cœlestis Hierosolymæ ex purissimo, & obryzo auro: per quam ingrediuntur in illam civitatem DEI, quicumque tuâ cœlesti, & Divinâ doctrinâ verè volunt uti. - Tu es pretiosa gemma: quæ si probetur; semper exhibet præstantiam insignium virtutum cœlestium. - Tu sanctissime Patriarcha, & Pater noster, es arx, atque castellum munitum: & defendis, ac protegis omnes - qui tuâ volunt uti operâ. S. Thom. in quodam sermone habito in festo S. Dominici coram Venerabili Virgine Marina de Escobar in raptu constitutâ. Vide hujus Virginis vitæ l. 4. c. 20. §. 3. Ibidem vocat Ven. hæc Virgo S. Thomam gloriosum Doctorem. Ibid. S. Thomas vocat Ordinem Prædicatorum sanctam Religionem.

Sol illuminans per omnia respexit; & gloriâ Domini plenum est opus ejus. Eccl. 42. Possunt hæc verba de B. Dominico exponi. Et no-

tantur ibi duo. 1. B. Dominicus laudatur. *Sol illuminans.* 2. Ejus opus, id est, Ordo Prædicatorum, *gloria Domini.* Circa primum sciendum, quod B. Dominicus dicitur Sol propter septem, ait S. Thomas Ser. in festo S. Dominici. Vide ibi.

Est Patriarcha longè sanctissimus: ejus Ordo religiosissimus. Lobbetius in procem. de S. Dom.

DEus Pater dixit S. Catharinæ Senensi dial. c. 158. Dominicus dilectus filius meus - ordinavit naviculam suam ordine perfectō: ut videlicet attenderet solum ad honorem meum, atque ad salutem animarum, cum lumine scientiæ. - Ipse fuit lumen, quod ego Mundo gratiosè concessi, mediante gloriosâ Mariâ; quæ dedit illi habitum, & ego officium (prædicandi) Ultima hæc sunt ex c. 34. prout citat Lobbet. ut suprâ.

Prædicatores, seu Dominicani, sunt cœlestis verbi præcones, Evangelicæ tubæ, organa Divini spiritûs. Labia Christi, cœli linguæ, satores æternitatis, & fideles mysteriorum DEI dispensatores. Lobbet. ibid.

S. Thomas est Apis Matina. Matinus mons est in Calabria Apibus abundans. Lobbet. ib.

Ordo Prædicatorum est sanctissimus. Id. ibid.

S. David. 2. Reg. 24. dicitur lucerna Israëli. Heli summus Sacerdos lucerna DEI. 1. Reg. 3. S. Athanasium secundam à Christo lucernam vocavit S. Gregor. Naz. or. 3. Doctores omnes, virique Apostolici dicti sunt lucerna DEI, lucerna militantis Ecclesiæ - Sic, & S. Dominicus lucerna DEI, lucerna Ecclesiæ est. Lobbet. quæst. unicâ morali de S. Dominico. Lucernarum harum lux, Theophylacto est ratio, & discretio. D. Ma-

ximo, oratio, & contemplatio. Aliis Fides; nonnullis fulgor boni operis. Ardor autem charitas. Lobb. ib. D. Dominicus est Princeps lucerna in Ecclesiæ candelabro. Id. ib.

Abbas Joachim, qui septuaginta annis antè mortuus, quàm vivere incepit S. Dominicus, præsignavit SS. Dominicum, & Franciscum, illò Zachariæ vaticiniò cap. 11. & *assumpsimihî duas virgas; unam vocavi decorem, alteram funiculum, & pavi gregem.* Virgam decorem dixit significare Dominicum; virgam funiculum, qui signum est vitæ austeræ, Franciscum. Lobb. ibid.

Sol in Ecclesia Dei est B. Dominicus. Id. ib. §. 2.

Fuit Ecclesiæ Dominicus, quod gregi canis. Ibid.

Quasi Stella matutina in medio nebulae, sic ille effulsit in templo DEI. Eccl. 50. Id. ib. §. 3.

S. Dominicus, postquam fuit baptizatus, apparuit in fronte illius lucidissima stella. Id. ibid.

S. Dominicus est sidus Sanctitatis. Id. ib.

Dominicus, & Franciscus, ceu gemina Ecclesiæ sidera. Id. ibid.

Dominici labia visa sunt ad instar alvearis, & favi mellis. Id. ib. §. 4.

S. Dominicus reformator Ecclesiæ. Sic cum adhuc parvulum Sacerdos in Missa, cum

ad populum se vertisset dicturus Dominus vobiscum, locò Dominus vobiscum appellavit. Et quamvis corrigere vellet sæpius, nunquam tamen aliud pronuntiare potuit, quàm ecce reformator Ecclesiæ. Aderat enim tum Dominicus; ideo dicebat Sacerdos: *ecce.* Id. ib. §. 5.

Illius prædicatione plùs quàm centum hæreticorum millia conversa sunt. Id. ibid. §. 7.

Eum omnium primum voluit esse Fidei Inquisitorem Innocentius III. quod & confirmavit Honorius III. Id. ibid.

Prædicatores sunt filii B. Virginis. Sic ipsa eos vocavit. Id. 2, parte quæst. unicâ de S. Dom. §. 1. Et iterum dixit P. Ro., unò ex primis D. Dominici Sociis audiente, ad cœteros comites conversa: hi sunt filii mei dilecti, quibus mihi complacui. Id. ib.

S. Dominicus dux numerosi exercitus sacri. Id. ib. §. 2.

S. Dominicus detrectavit quinque Episcopatus sibi oblatos. Id. ib. §. 7.

S. Dominicus fuit commune miserorum perfugium. Id. ib.

Quæ (Dominicana Familia) cum paucis Aristotelem semper coluit, & honestavit. P. Sfortia Pallavicinus lit. Vindicat. Soc. JESU c. 25.

TITULUS XVI. DONA S. SPIRITUS.

Collyrium. *Collyrio, id est, bonò Spiritûs Sancti, inunge oculos tuos.* S. Thom. in 3. Apoc.

Columba. Rectè per columbas Spiritûs S. charismata designantur. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci.

Crateres. Sunt ibi (in tabernaculo) crateres, id est, distributiones donorum. S. Isid. c. 48. in Exod.

Dies septem. Commendatur S. Nicolaus à virtutum splendore. ibi, in diebus septem placuit Deo. Habuit enim septem dies. Diem Solis, id est, donum Sapientiæ: diem Lunæ, id est, donum intellectûs: Martis, id est, Fortitudinis: Mercurii, id est, Consilii: diem Jovis, id est, Scientiæ: diem Veneris, id est, pietatis: diem Saturni, id est, donum timoris Dei S. Thom. Ser. 1. de S. Nicolao.

Fontes. Apparuerunt Fontes aquarum, id est, bona Spiritûs S. S. Thom. in ps. 17.

Lampades septem, sunt septem bona Spiritûs Sancti. S. Thom. in 4. Apoc.

Lava. Per lavam bona Dei intelliguntur. S. Thom. in 1. Cant.

Lychni septem. Quam (MARIAM) Zacharias Vir divinissimus aureum (montem) ceu candelabrum septem vidit lychnis ora-

tum; nimirum septem illis donis Spiritûs S. clarum, & lucidum. S. Andr. Jerosol. or. de Salut. Angel.

Lucerna septem. Salve lucerna septupla, & toties ardens donorum septem. S. Germanus Patriarcha.

Margaritæ. Spiritûs S. dona sunt tanquam margaritæ. Sacchinus p. 2. c. 2.

Oculi Sponsi, sunt dona Spiritûs Sancti. S. Thom. c. 5. in Cant. Cernit (Zacharias) lapidem, qui est Christus septem habentem oculos, id est, septiformis spiritûs plenitudinem. S. Isid. lib. proœm.

Oleum. Homo quidam descendebat, &c. Lucæ 10. Quatuor misericordiæ Christi hic ponuntur, quas fecit peccatoribus - tertia: gratiæ Spiritûs S. infusio. Ibi infundit oleum, Glossa: Charisma Spiritûs Sancti. S. Thom. Ser. 2. D. 13. Pent.

Panes septem, Marci 8. dona sunt Spiritûs S. fragmenta panum mystici intellectûs hujus septimanæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci.

Sportulæ Exodi 21., dona Spiritûs Sancti. S. Thom. Ser. 2. de S. Bened.

Unguenta, dona sunt Spiritûs S. S. Thom. in 1. Cant.

E. TITULUS I. EBRIETAS.

C*Ausa multorum malorum.* Si dicis: utinam non esset vinum! Ordine paulatim progrediens optabis, nè sit ferrum, propter homicidium; nè sit nox, propter fures; nè sit lux, propter calumniatores; nè sit fœmina, propter adulterium: & sic omnia, Dei opera tibi destruentur. Nè igitur ità dicas; nec vinum, sed ebrietatem crimineris. S. Chrysof. hom. 58. in Matth.

Diabolicebrietas. Ebrietas alia spiritualis; alia corporalis, ex nimia vini repletionem. Spiritualis alia Dei, alia diaboli. Dei dicitur, Apotheosis, id est, Deificatio: ebrietas diaboli dicitur metamorphosis, id est, mutatio à bono in malum; vel à malo in pejus. S. Bonavent. in ps. 22.

Filia gula. Filiæ gulæ sunt duæ, scilicet gastrimargia, & ebrietas. - De quibus dicitur Prov. 30. *Sanguisuga, sunt duæ Filie dicentes, affer, affer* - Sanguisuga dicitur venter. S. Bonav. diet. Salut. 1. c. 8.

Mater fornicationis. Fugiamus ebrietatem, Matrem fornicationis. S. Ephr. de jejuniis.

Obsidioni similis. Sicut hostibus subeuntibus urbem, & obsidione factâ, & perturbatione, multus efficitur tumultus. Ità fit & in anima, subrepente vinò cum deliciis. Cui vâ, cui tumultus, cui molestiæ, contentiones, & rumores. S. Chrysof. hom. 54. ad Pop.

Pascua diaboli. Oves diaboli pascuntur in prato ejus, scilicet in taberna; & tandem in Inferno. S. Vinc. Ferr. Serm. 2. fer. 3. D. 1. Quadrag.

Tempestas. Quemadmodum cum febris cessaverit, debilitas tamen inde facta diutius manet. Sic ebrietate transactâ, effectus tamen ejus tam corpus, quàm animam, diutius exagitat. Jacet enim plerumque, tanquam tempestate conquassata navis, miserum hominis corpus: anima verò detestabili cupiditate compulsâ vehementer incenditur. S. Chrysof. hom. 58. in Matth. Sic omnium pene bonorum jacturam ebrii patiuntur. Modestiam enim, pudorem, prudentiam, patientiam, humilitatem; omnia hæc, quasi naufragium passi, iniquitatis pelago submerferunt. Verùm multò pejora sunt, quæ sequuntur ebrietatem, quàm tempestatem. - Quæ nè accidant, fugiamus, oro, hanc tempestatem. S. Chrysof. hom. 58. in Matth.

Tenebræ. Densa caligo quædam est temulentia, ac tenebræ. S. Antiochus hom. 5. de Ebriet.

Varie ebrietates. Mali inebriantur vinò 1. materialis liquoris. Ephes. 5, 18. 2. Carnalis delectationis. Proverb. 8, *Venite, inebriemur, &c.* 3. Spiritualis erroris. Is. 19. *Et errare fecerunt, &c.* 4. Divinæ punitionis Thr. 3. *Inebriavit me absynthiò.* Item inebriantur sancti 1. lacrymis compunctionis. Is. 16. *Inebriabo te lacrymâ meâ.* 2. Calice compassionis. Psal. 22. *Calix meus inebrians quàm præclarus.* 3. Incentivò amoris. Cant. 5, *Comedite, & inebriamini.* 4. Torrente felicitatis delectationis. Psal. 34. *Inebriantur, &c.* S. Thom. in 28. Is.

TITULUS II. ECCLESIA.

A*cies.* Terribilis, ut castrorum acies ordinata; terribilis aëreis potestatibus in unitate charitatis, fidei, & spei. S. Isid. in Cant. Terribilis est Ecclesia malignis spiritibus; estque ordinata sicut castrorū acies: cum videlicet unusquisque Fidelis ordinem suum, & vocationem rectè custodit. Tres enim sunt Ecclesiæ Ordines, Doctorum, Continentium, & Conjugatorum. Quæ species in tribus viris demonstrata est, Noë, Daniel, & Job. Noë enim inter fluctus arcam rexit; sanctos Doctores significat. Daniel cælebs, & castus, continentes. Job, qui Uxorem habuit, & filios, Ordinem Conjugatorum exprimit. S. Thom. in 6. Cant.

Aër. Comparatur Ecclesia aëri: quia illuminatur per Sacram Scripturam, sicut aër per Solem. Item, sicut aër est inter cœlum, & terram; sic Ecclesia mente est in cœlo, corpore in terra. S. Thom. in 9. Apoc.

Æthiopissa Uxor Moysis figuravit Ecclesiam ex Gentibus Christo conjunctam. S. Isid. in Allegor. Æthiopissa Uxor Moysis præfiguravit Ecclesiam ex Gentibus. S. Irenæus Adv. hæ. l. 4. c. 37.

Agnus. Benedictus, qui Catholicam ipsius elegit Ecclesiam, veluti sanctam Agnam - & immaculatam columbam. S. Ephr. in suo Testamento.

Altare est, & dicitur præsepe, & sepulchrum

chrum Domini. S. Germanus rerum Eccles. Contempl. Ecclesia est Altare, cuius super unitatem debet offerri DEO omne bonum nostrum. S. Thom. in 8. Apoc.

Augulus Ecclesia est, (Marci 12.) quasi conjungens Judæos, & Gentiles. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci.

Anna. 1. Reg. 1. Æstimavit eam Heli temulentam. Apostoli ebrii crediti sunt. Act. 2. - Spiritualiter autem Ecclesia ebria creditur - Ebria erat, non potatione erroris, sed repletionem Spiritûs Sancti. - Coram Heli Anna stetit : quia sancta Ecclesia Synagogæ nullis persecutionibus corrumpitur. S. Gregor. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Aquila. Pulli Aquilæ, sunt subditi Ecclesiæ. S. Thom. de Sacr. c. 32.

Arbor est Ecclesia; cuius rami sunt dona, quæ numerat Apostolus 1. Cor. 12. *Alii datus est sermo Sapientie, &c.* S. Chrysost. Ser. 98.

Arca. Arca ista (Noë) Ecclesiam demonstrabat. S. Isid. c. 7. in Gen. Per hanc Arcam (fæderis) quam de lignis imputribilibus Moyse fabricavit, Ecclesia Christi significatur. S. Isid. c. 40. in Ex. Arca (fœd.) circumlata significatur Ecclesia; in tubis autem æreis prædicatores fortes accipiuntur. S. Isid. c. 7. in Josue. S. Paulus potest significari per columbam, de qua dicitur Genes. 8.

Quæ venit ad Arcam portans ramum olivæ in ore suo. Quia enim oliva misericordiam significat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen JESU Christi; quod etiam misericordiam significat, secundum illud Matth. 1. *vocabis nomen ejus, &c.* Hunc autem ramum viridentibus foliis detulit ad arcam, scilicet Ecclesiam; quando ejus virtutem, & significationem, multipliciter expressit, Christi gratiam, & misericordiam ostendendo. S. Thom. in prol. sup. ep. ad Rom. Omnes circa arcam (fœd.) incedunt, quia ab Ecclesiæ sinu non discedunt. S. Isid. c. 10. in Jos. Ecclesia figuratur per arcam, sicut dicitur 1. Petri 3. quia sicut in arca cæteris pereuntibus paucæ animæ salvatæ sunt; ita in Ecclesia pauci, id est, soli electi salvabuntur. S. Thom. in prol. expos. ep. ad Thess. 1. Dominus ergo inhabitavit diluvium hujus sæculi in Sanctis suis, tanquam in arca, ita in Ecclesia custoditis. S. August. in ps. 28. Quia (Arca Noë) nemo nostrum dubitat figuratam Ecclesiam (in quam) non includerentur omnia genera animalium; nisi in illa unitate compaginis omnes gentes significarentur. Nisi forte putamus, si omnia talia diluviò delerentur, defuturam fuisse DEO potestatem jubendi, ut terra ea produceret, sicut primò verbò ejus produxerat. S. Aug. Conc. 3. in ps. 103. S. Ecclesia est Arca Noë. Ibi lata extitit, ubi bestias habuit; ibi angusta, ubi homines servavit : quia Ecclesia in carnalibus ampla est, in spiritualibus angusta. S. Gregor. hom. 38. in Evang. Quare jam non peccaverit, qui arcam Ecclesiam majorem esse concesserit. Arca quidem Genes. 7. ani-

malia suscepit, & animalia conservavit, Ecclesia verò animalia insciens, eadem transformavit, ut puta : accipiter illuc introivit, & accipiter exivit, &c. S. Chrysost. hom. 3. de Poenit.

Arcturus. Quid namque Arcturi nomine, qui in cœli axe constitutus septem Stellarum radiis fulget, nisi Ecclesia universalis exprimitur ? quæ in Joannis Apocalypsi per septem Ecclesias, septemque candelabra, figuratur. S. Greg. l. mor. 9. c. 6. Arcturus universalem Ecclesiam, quæ non occidit, signat. S. Greg. mor. l. 25. c. 28.

Area est Ecclesia hujus temporis - & paleam habet, & frumentum. S. Aug. præfat. in 2. expos. ps. 25. Ecclesia, quæ totò orbe diffusa est, palea est, & frumentum : palea volat; frumentum manet : Ideo in populo gravi laudabo te. Psal. 34. S. Aug. Conc. 2. ps. 34.

Atrium. Adorate Dominum in atrio Sancto ejus, id est, in Ecclesia ista, quæ est sicut atrium cœleste. S. Thom. in ps. 28.

Aurora. Progreditur Ecclesia quasi aurora : quia jam ortus veri luminis Mundo post tenebras longæ ignorantie monstratur. S. Isid. in Cant. Filius quidem fabri DEUS vocatur; sed fabri, qui fabricatus est auroram, & Solem, id est, Ecclesiam primam, & sequentem; in quarum figura mulier, & puella sanatur. Marci 5. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci. Ecclesia est aurora. S. Greg. in 6. Cant. Aurora Ecclesia dicitur quæ ad lucem permutatur. S. Greg. mor. l. 4. c. 15.

Benjamin. Per Benjamin terrestris figurabatur Jerusalem. S. Isid. c. 228. in Gen.

Bethlehem. Invenietis infantem. Lucæ 2. Hæc inventio fuit in Bethlehem, quæ interpretatur domus panis. Ecclesia enim est domus, in qua invenitur panis Angelorum in præsepio altaris. S. Bonav. Serm. 6. de Eccl.

Candelabrum. Septem candelabra septem Ecclesias Asiæ designant. S. Thom. in 1. Apoc. Sancta igitur Ecclesia candelabrum ductile, & aureum est. Raynaudus in Candel. S. sect. 1. c. 4.

Castra DEI. Apostolus protegebat castra, id est, Ecclesiam DEI, gladiò, qui est Verbum DEI. S. Thom. in prol. expos. sup. ep. ad Coloss. Militia est vita hominis super terram ideo habitacula Fidelium nomine castrorum figurantur. Unde Ecclesia similitudinem habet castrorum. S. Thom. in prol. ad expos. ep. ad Coloss.

Catholica. Una est Columba mea. Una Catholica est per universum orbem diffusa Ecclesia. S. Thom. in 6. Cant. Illa domus, in qua jubebantur Agnum Paschalem comedere, significabat Ecclesiam Catholicam. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci.

Caula. Ecclesiæ sunt caulæ ovium. S. Isidor. c. 16. in Num.

Chananæa. Ipsa mulier Chananæa Ecclesiæ ex Gentibus gerit figuram. S. Isid. in Allegor.

Cella

Cella vinaria Ecclesia est; in qua est vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in 2. Cant. Cella vinaria est Ecclesia; ubi propinatur calidum vinum Sanguis Christi; ad accendendum corda dilectione Dei & proximi. S. Thom. de Sacr. c. 30.

Civitas. Hæc Civitas, ps. 30. est Ecclesia. Hæc Civitas, ps. 45. est Ecclesia - Tria sunt in ista Civitate, quæ sunt de ejus ratione. Primum est; quod sit ibi multitudo liberorum: quia si ibi est unus, vel pauci; non est Civitas. Et similiter, si sunt servi. Et hoc maxime Invenitur in Ecclesia. Gal. 4. *Non sumus ancille filii, sed liberae.* Secundum est. quod habeant sufficientiam per se. In vico enim non inveniuntur omnia necessaria vitæ Humanæ sanis, & infirmis. Sed in charitate oportet invenire omnia necessaria ad vitam. Tertium est unitas civium. Quia ad hoc scilicet ab unitate civium, civitas nominatur: quia *Civitas* quasi *Civium unitas*. Et hæc est in Ecclesia Joan. 17. *Ut sint unum in nobis.*

- In Civitate habitant quiescentes; in tabernaculo militans Ecclesia: quæ hîc habet pacem, scilicet ex Deo; & tamen patitur inquietem à Mundo. Et ideo propter primum dicitur Civitas; propter secundum dicitur tabernaculum. - In Civitate, & in exercitu, principale est tabernaculum regis, vel ducis; ita in hac Civitate, id est, Ecclesia, principale tabernaculum, est Corpus Christi. S. Thom. in ps. 45. Et hæc Civitas, psal. 47. scilicet Ecclesia, sita est in monte Sancto ejus. Hic mons Christus est. S. Thom. in ps. 47. Dominus est fundator hujus Civitatis - *Mons Sion latera Aquilonis*, id est, deposita in latere montis Sion ad Aquilonem. Sion signat Judæos, Aquilo vero signat Gentiles idololatrias. Hæc ergo Civitas est composita ex Judæis, & Gentilibus. S. Thom. in psal. 47. Ecclesia Christi Civitas regis magni; gratiâ plena, prole fecunda. S. Isid. c. 1. in 1. Reg. De qua scriptum est: *non potest Civitas abscondi super montem posita.* S. Thom. in c. 49. in Gen. Vigiles sunt sancti Apostoli, & cæteri Doctores Ecclesiæ; qui Civitatem, id est, sanctam Ecclesiam custodiunt. S. Thom. in 3. Cant. In Civitate sunt tria magnifica, scilicet turres, muri, & plateæ. Quantum ad primum, dicit: *narrate in turribus ejus.* Hieron. habet: *mirare turres ejus.* Turres sunt ad videndum à longè. Turres ergo Ecclesiæ sunt Prælati, & fuerunt Apostoli; quasi dicat: mirare Apostolos, & Prælatos. Murus autem hujus Civitatis est Spiritus Sanctus. Et plateæ illius Civitatis, est debita ministeriorum distributio: quosdam enim dedit Subdiaconos, quosdam Diaconos, quosdam autem Sacerdotes. Eph. 4. S. Thom. in ps. 47. Mystice Civitas, c. 14. Marci, Ecclesia est, quæ murò fidei cingitur. Homo occurrens, populus primitivus est: amphora aquæ, lex literæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci, Ecclesia est Civitas sancta Sion super montem, qui abscondi nequit. S. August. in

ps. 50. Hæc Civitas, scilicet Ecclesia, munita turribus, id est, Prælati; & muris, id est, Sanctis. S. Bonav. in ps. 40. Civitas DEI Ecclesia est: peccat in cœlum, qui cœlestis Civitatis jura contaminat. S. Ambr. Ser. 15. in ps. 118. Murus est anima sancti. Habet & Ecclesia muros suos; quæ jam perfectior dicit: *ego Civitas munita.* S. Ambr. Serm. 22. in ps. 118.

Cœlum. Cœlò latior, S. Damasc. parall. 1. 2. c. 14. Per cœlum serenum S. Ecclesia electorum intelligitur. S. Hieron. Summ. de Ess. Dei. Ecclesia est terrenum cœlum. S. Germanus rer. Eccl. Contempl. Est cœlum, propter splendorem meritorum in justis. S. Thom. in 22. Apoc. Cœlum spiritualiter Ecclesia est; quæ in hujus vitæ nocte Sanctorum virtutibus, quasi claritate siderum fulget. S. Isid. de Nat. rer. c. 12. Ecclesia est cœlum, propter sapientiæ claritatem, & vitæ sublimitatem. S. Thom. in 4. Apoc.

Cænaculum grande, Ecclesia magna est - strata varietate virtutum, & linguarum. S. Hieron. apud S. Tho. in Cat. sup. 14. Marci.

Columba est Ecclesia. Arnobius Annot. in 14. Matth. In his foraminibus columba, id est, Ecclesia moratur: quia totam spem salutis suæ in Passione sui Redemptoris constituit. S. Thom. in 1. Cant. Nullam aliam melius hic intelligi puto columbam deargentatam, quàm illam, de qua dictum est Cant. 2. *una est Columba.* Deargentata est autem: quia Divinis eloquiis est erudita: eloquia enim Domini dicuntur argentum. S. Aug. in ps. 67.

Columna. Ecclesia Dei vivi est columna veritatis, & firmamentum. S. Bonav. Opusc. lumin. Serm. 1.

Conservi. Per conservos Matth. 18. intelligitur Ecclesia; quæ illum solvit, & ligat. S. Aug. de quæst. Evang. l. 1. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Corona. *Posuisti in capite ejus Coronam*, id est, Ecclesiam. S. Thom. in ps. 20. In manu, id est, in protectione, - mystice Ecclesia quasi corona Filii Dei. S. Thom. in 62. Is.

Cornu. Potest per cornu regni ejus, videlicet Ecclesiæ, sublimitas designari; de quo 1. Reg. 2., & Luc. 1. quia profectò cornu erectum, & plenum oleò dicitur: quia Ecclesia cum sublimitate potestatis extendit viscera miserationis. S. Gregor. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Corpus. Apostoli sunt barba Corporis Christi, quod est Ecclesia. Isid. in 13. Levit. Ecclesia est Corpus Christi. S. Germanus cit. Ecclesia dicitur corpus ad similitudinem unius hominis. Et hoc dupliciter: scilicet, & quantum ad distinctionem membrorum. Eph. 4. *Dedit quosdam quidem Apostolos, &c.* & quantum ad servitia: quæ licet sint distincta; tamen unum servit alteri. S. Thom. in 1. ad Coloss. lect. 5. Ipse S. Thomas Aq. fuit una lux ardentissima; quæ non solum in

Ordini suo resplenduit ; verum etiam in Corpore mystico militantis Ecclesiæ, tenebras hæresum, ac errorum extinxit. Apud S. Cathar. Sen. tr. 6. c. 158.

Currus DEI. Ecclesia currus est Dei, quæ regenda est gubernaculis Christi. S. Ambr. Serm. 2. in ps. 118.

Depositorium est dives - ubi omnis, quicunque velit,umat ex ea potum vitæ. S. Iren. l. 3. c. 4.

Discus monstratus Petro, Act. 10. significat congregationem omnium nationum in Ecclesia. S. Isid. c. 7. in Gen.

Domus. Domus Domini spiritualis est duplex; & tertia est materialis, scilicet Ecclesia: in qua morari salutiferum est - Nam in ea excitatur animus hominis ad devotionem. Domus spiritualis Dei, est Ecclesia militans - alia est Ecclesia triumphans 2. Cor. 5. *Si terrestris domus, &c.* S. Thom. In ps. 26. Ascendimus ad hunc Dominicum montem, & ad Domum Dei Jacob, quæ est Ecclesia Dei vivi. S. Ildefons. de Virginit. B. V. c. 4. Introducite me in Domum vini: quod proinde est, acsi diceret: introducite me in Domum Ecclesiæ. S. Joann. Damasc. orat. 2. de Nat. B. V. *Ut inhabitem in Domo Domini*, hoc est, in Ecclesia; *in longitudinem dierum*, id est, spiritualiter per gratiam, & in cælo per gloriam. S. Thom. in ps. 22. Extra hanc domum, id est, Ecclesiam nemo salvatur. S. Isid. c. 7. in Jos. Per Domum, Is. 6. Ecclesiam triumphantem (exponit S. Hieron. significari) Ecclesiam triumphantem, quæ plena est gloriâ ejus; per templum, Ecclesiam militantem; quæ plena est miraculis, vel Angelorum agminibus, quasi custodibus. S. Thom. in 6. Is. Mysticè domus (de qua Marci 3.) ad quam veniunt, primitiva est Ecclesia: turbæ, quæ impediunt panem manducare, peccata, & vitia sunt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci. Homo, qui peregrè proficiscens reliquit domum suam, Christus est: qui ad Patrem post Resurrectionem suam victor ascendens, Ecclesiam corporaliter reliquit: quam tamen nunquam Divinæ præsentiae præsidio destituit. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Marci. *Dominus Domus*, Marci 14. Petrus Apostolus est; cui Dominus Domum suam credidit; ut sit una fides sub uno pastore. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci. In sola domo Heber, quæ antea fuit, lingua remansit. Nunc quoque in sola Ecclesia, quæ est Domus Christi, unitam esse Confessionis, & fidei pacem, agnoscimus. S. Isid. c. 9. in Gen. Domus hominis habentis duos filios, plena symphoniâ, & chorò, est Ecclesia. S. Chrysolog. Ser. 5. de fil. prod. *Et regnabit in Domo Jacob. in æternum.* Ecce Sacramentum Eucharistiæ. Ecce Ecclesia dicitur Domus Jacob; in qua est luctandum contra diabolum per Humilitatem. S. Vinc. Ferr. de Incarn. Filii Dei. Ecclesia est Domus Sapientiæ septem columnis, id est, charismatibus insignita. In-

nocentius Papa de Sacrificio Missæ. l. 3. c. 5. Ecclesia est Domus, quam Deus ædificavit; priusquam ædificaret, prius in mente disposuit: quia prædestinavit, prævidit, lapides convexit Patriarchas, fundamentum posuit Christum; struxit parietes duos geminum populum, cujus angulus Christus est. S. Bonav. in ps. 5. Tectum apposuit singulis diebus, quando homines iustificat, complendo numerum prædestinatorum. Id. ib. Videtis Dominum Jesum similem capræ, aut hinnulo cervorum super montes Bethel. Salit enim super Ecclesiam, quæ est domus panis; eò quod Fidelium corda confirmet. - *Vox turturis audita est*; quia invenit sibi nidum: Ecclesia enim Domus est castitatis. S. Ambr. Serm. 6. in ps. 118. *Ingressus Domum Pharisei.* Luc. 7. Quam domum? Synagogam. - In Synagoga tunc accubuit, quando occubuit, Christus. - *Ecce mulier* Quæ? Ecclesia. *In Civitate peccatrix.* Civitate quæ? illâ, de qua Propheta: *quomodo facta est meretrix, &c.* Is. 1. In Civitate ergo perfidiæ septâ muris, superbiæ turribus communitâ, distinctâ iniquitatum plateis, observatâ contradictionum portis, depictâ doli fucis, induratâ silicibus usurarum, negotiorum doloribus aggravatâ, infamatâ lupanaribus, id est, idolorum templis. Mulier hæc, id est, Ecclesia, gravissimum trahebat reatum ex tanta præcedentium colluvie peccatorum. - Stat retro, non loco, sed tempore; inhæret ejus vestigiis, ut sequatur. S. Chrysol. Ser. 95.

Esther. Hæc est Esther, quam *Rex amavit super omnes mulieres.* S. Thom. in 12. Apoc.

Eva designat Ecclesiam factam per mysterium lavacri; quod de latere morientis Christi profluxit. S. Isid. in Allegor. Hæc est Eva Mater omnium viventium - Mater viventium est de costa, id est, virtute Christi in Cruce pendentis, & dormientis, facta. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Ferculum. S. Ecclesia est ferculum Cant. 3. quia ipsa fert animas ad cælum. Ligna, ex quibus constat, imputribilia, sunt fortes mentes: columnæ argenteæ, sancti Doctores, & Prædicatores. 8. Gregor. hom. 15. in Exod. Ferculum Salomonis est Ecclesia. S. Isid. in Cant. S. Thom. c. 3. in Cant.

Filia Pharaonis, quæ Moysen expositum ad ripam fluminis collegit, Ecclesia gentium est; quæ Christum ad flumen salutaris lavacri reperit. S. Isid. in Allegor. Est filia Principis, id est, Christi. S. Isid. in Cant. Vasculum, in qua Pharaonis filia, id est, Ecclesia, Moysen invenit, id est, Christum; significat corda Sanctorum. S. Isid. c. 5. in Ex.

Firma. Non sunt tot in orbe hæreses contra Ecclesiam, quot sunt testimonia legis pro Ecclesia. S. Aug. in ps. 147.

Firmamentum. Per lucem intelligitur Christus, per firmamentum Ecclesia designatur. S. Thom. in ps. 47.

Fons. Hæc ipsa Ecclesia est Fons signatus. S. Thom. in cap. 4. Cant Fons hortorum, puteus

puteus aquarum viventium. S. Isidorus in Cant.

Formosa. Nigra sum, loquitur Ecclesia ad sanctas animas, quia persecutiones patior; sed formosa sum virtutibus. S. Thom. in 1. Cant.

Hastile candelabri. Ex. 25., est Ecclesia: quia inter tot aduersa libera stat. Calami autem, qui de hastili procedunt, Prædicatores sunt. S. Greg. hom. 6. in Ezech.

Hæmorrhøissa ista, Ecclesia est: quæ primi hominis vulnerata peccatō, tota fluebat sanguine; tota originaliter decurrebat in mortem. S. Chrysol. Ser. 35. Mulier sanguine fluens, Ecclesia est congregata de gentibus. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 5. Marci.

Hæreditas Christi, dicitur Ecclesia propter tria: quia eam possidet. Joan. 4. 10. *Habeo alias oves*, &c. Quia eam colit. Jer. 1. *Ego posui te, ut exellas*, &c. Quia, sicut hæreditas, pascit Dominum suum. Joan. 4. *meus cibus est*, &c. S. Bonav. in ps. 2.

Hydria. Nuptiæ conjunctio Christi est, & Ecclesiæ: hydriæ autem septem lapideæ Ecclesias septem super petra fundatas demonstrant. Arnob. Annot. sup. 2. Joan.

Jacob. Ecclesia persecutionibus afflicta, figurata fuit in Jacob, quem persecutus est Esau. S. Iren. Adv. hæ. l. 4. c. 38. Per Jacob Luc. 1. intelligitur Ecclesia, tam ex Judæis, quam ex Gentibus, congregata. S. Haymo hom. de Annunt. B. V.

Jahel, quæ de ligno tempora ejus transodit (scilicet Syfara, qui fuit typus diaboli, prout dicit S. Isidorus) Ecclesiæ typum expressit: quæ per vexillum Crucis diaboli imperium interfecit. S. Isid. in Alleg. Jahel, ista alienigena, in cujus manu victoria facta est, figuram tenet Ecclesiæ ex Gentibus congregatæ. Jahel enim interpretatur *Ascensio*: quia per Ecclesiam ascenditur ad cælum. Ista palō, id est, clavō Syfaram hostem interficit, id est, ligni Crucis acumine, & virtute, diabolum interemit: quod Barac, id est, prior populus per legis præcepta facere non potuit. S. Isid. c. 2. in Judic.

Jerusalem. Ecclesia præsens Sion, id est, *speculatio*. Futuri sæculi Jerusalem, id est, *visio pacis*, dicitur S. Isidorus Orig. l. 8. cap. 1. Te (MARIAM) Filia Jerusalem, id est, Ecclesiæ viderunt. S. Joan. Damasc. orat. 1. de dormit. Vir. Muri cœlestis Jerusalem, scilicet Ecclesiæ, sunt munimenta æternitatis, & immortalitatis, quam consecuti sunt Sancti per Christum: - Muri præsentis Jerusalem, scilicet Ecclesiæ, sunt Sacramenta, Gratia, & Doctores. S. Thom. in ps. 50.

Isaac typus Ecclesiæ, Ismaël Judæorum. S. Isid. c. 13. in Gen.

Isachar Ecclesiæ typum tenuit; quæ subjecit humerum suum ad crucis onus portandum. S. Isid. in Alleg.

Introitus vitæ hæc est. S. Iren. Adv. hæ. l. 3. c. 4.

Lazarus adjutus interpretari dicitur. Et

gerit typum Ecclesiæ Dei; quæ semper confiteri debet, adjutoriō sibi opus esse. S. Aug. Enarrat. in ps. 69.

Lectulus Salomonis, quamvis - superna requies accipi possit - probabilius præsens accipitur Ecclesia. S. Thom. in 3. Cant.

Libanus. De hoc Libano, hoc est, Ecclesia, fluunt aquæ doctrinarum cœlestium. S. Tho. in 4. Cant. In turri Libani, id est, in firmitate Ecclesiæ. S. Isid. in Cant.

Lilium. Pulchrè lilium dicitur Ecclesia. Sicut enim lilium fulget, ita etiam splendent opera Sanctorum. Pulcherrimè etiam dictum est lilium convallium: quia in humilibus magis elucet gratia; sed hoc lilium in medio spinarum, hoc est, inter Judæos, & hæreticos, hoc est, inter sollicitudines hujus sæculi; quæ mentem, animūque hominis compungunt, possumus etiam aliter accipere. Quia sicut lilium inter spinas eminet; ita super omnes Conventus Ecclesia refulget. S. Ambr. Serm. 5. in ps. 118.

Linteum Petri. Quid est, manducat? in corpustrajicit - Hoc agit Ecclesia per Sanctos. Esurit, quos lucrari vult, & quos lucrata fuerit aliquō modō, manducat quodammodo. Cujus personam gerebat Petrus; quando eide cœlo submissus est discus plenus omnibus animalibus. - quibus omnes gentes significantur. Præfigurabat Dominus Ecclesiam; quæ omnes gentes erat transvoratura. S. Aug. expof. 2. in ps. 30.

Locus DEI est. S. Damascen. Orth. fid. l. 1. cap. 16.

Lucerna. Candelabrum in figura Christi, cum lucernis septem, quæ sunt Ecclesiæ. S. Isid. lib. proœm. Hæc est lucerna Christi bajulans lumen. S. Iren. Adv. hæ. l. 5. c. 20.

Luna. Jericho signat Ecclesiam. Jericho interpretatur *Luna*. Ecclesia rectè facit cursum Lunæ 1. fuit ut Luna nova tempore Apostolorum, & stricta; & tunc simpliciter ibant Christiani. 2. Crescens tempore Martyrum. 3. Plena tempore Sanctorum Doctorum. 4. Fuit minuens tempore, quō Religiones Prædicatorum, & Minorum, cœperunt. 5. Modò (1420.) est gyrans - quia nulla obedientia exhibetur Papæ, dicentibus quibusdam; quod Papa sit supra Concilium; aliquibus è converso. 6. Eclypsabitur tempore Anti-Christi. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de S. Dominico. Comparatur Ecclesia militans Lunæ. S. Bonav. Opusc. lum. Ser. 20. Sicut Luna est filia Solis, & recipit lumen ab eo; similiter militans Ecclesia à superna Jerusalem. Unde dicit eam Apostolus Matrem nostram; quia est Mater influentiarum, quibus efficimur Filii DEI. Idem Serm. 22. Ipsum (Christum Joseph) excellentia Sanctorum in Solis nomine; & Ecclesiæ claritas sub imagine Lunæ; & omnium numerositas populorum in figura Stellarum, adorant. S. Isid. c. 30. in Gen. Luna est Ecclesia. Cantic. 6. *pulchra ut Luna*. - Claritas Lunæ est à Sole, claritas Ecclesiæ à Christo

Christo - Item medius Lunæ globus est clarus, & medius obscurus: sic in Ecclesia aliqui sunt clari, aliqui obscuri. S. Thomas in psal. 10. *Pulchra ut Luna*: quæ Sole Justitiæ illustrata noctem Mundi illuminat. S. Isidor. in Cant. Ecclesia est Luna, quæ in quibusdam membris patitur ecclipsim. S. Thom. in 6. Apoc.

Machabæa. In Matre Machabæorum figurata est Ecclesia. S. Isidor. in lib. Machab. Ecclesia est Machabæa. S. Aug. Conc. 2. in ps. 68.

Magdalena, **Martha** significat Ecclesiam in hac vita, - Maria demonstrat eandem Ecclesiam in futuro sæculo requeſcentem. S. Isid. in Alleg. Mysticè Simon leproſus Mundum infidelem primò, & postea fidelem significat: mulier autem cum alabaſtro Ecclesiasticam fidem, - Domus impleta odore, cœlum, & terra, est: fractum alabaſtrum, carnale desiderium est; quod frangitur recumbente Christo, ist est, humiliante se; ut eum-tangeret fides peccatriceis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sub. 14. Marc. Magdalena Ecclesiæ figuram gerebat. S. Aug. Ser. 150. de temp.

Magna. Ecclesia est magna dilatatione, potestate, dignitate. S. Thom. in psal. 21. *In Ecclesia magna*, id est, in Ecclesia Catholica; quæ magna est potestate, & firmitate. Matth. 16. *Porta inferi*, &c. - Et magna diffusionem. Malach. 1. *Ab ortu Solis usque ad occasum*, &c. S. Thom. in ps. 39. Quid est, quod addit magna? nisi quia fuit antè non magna? Quæ est magna, nisi de totius orbis terrarum partibus congregata? S. Isid. in ps. 39.

Malograntum est, habens intrà se per granorum numerum multitudinem populorum. S. Isid. c. 11. in Num.

Malum punicum, ipsa Ecclesia: quia dum multos populos in unitate fidei nutrit, quasi multa grana sub uno cortice stringit. S. Gregorius M. in 4. Cant.

Maria Ecclesiam significat: quæ cum sit desponsata Christo, Virgo nos de Spiritu Sancto concepit, Virgo etiam parturit. S. Isid. in Allegor. Istæ (Mariæ, Ioan. 20.) tenent pedes Christi; quæ in Ecclesia typum prædicationis Evangelicæ tenent; & merentur ex cursu. S. Chrysol. Serm. 76. Denique eadem Maria postea & vadit, & nuntiat; sed jam non foeminam, sed Ecclesiam gestans: ut ibi sicut foemina taceat, hic ut Ecclesia enuntiet.

Martha, & **Maria**; Ecclesia, & fides intelliguntur. Arnob. Annot. in 4. Joan.

Mensa posita Ex. 43. pacis & fidei Ecclesiæ gestabat typum, S. Isid. c. 43. in Ex.

Meridies. *Ubi manes in meridie?* Meridiem nōsti esse Ecclesiam; quæ tenet Christum; & tu eum in noctibus quæris? - Mihi matutinus eras, cum adhuc crederem; sed non credebam plenè. S. Ambr. Serm. 2. in ps. 118.

Mons. Cur eam Scriptura montem appellavit; quia everti non potest. Cur petram eandem vocat? quia labefactari, & corrumpi nequit, S. Damasc. parall. l. 2. c. 14. Mysticè in mente, & tabernaculo, Ecclesia designatur præſens, vel Ecclesia cœlestis. S. Thom. in ps. 42. Mons Oliveti fructiferam designat S. Ecclesiæ celsitudinem. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Marci. Ecclesiam montem appellat, propter eminentiam, & firmitatem. S. Aug. in ps. 2. Sanctus mons ejus sancta Ecclesia ejus. Mons ille est, qui crevit ex minimo lapide Dan 2. ut imple-ret universam faciem terræ. S. Aug. in ps. 42.

Mulier. Ipsa Mulier Chananæa, Ecclesiæ ex Gentibus gerit figuram. S. Isid. in Alleg. quæ tanquam canis quærebat micas de mensa Dominorum, id est, satiari doctrinis Apostolorum, & Prophetarum. Id. ib. Mulier, quæ perditam reperit drachmam, Ecclesia est. Id. ib. Mulier, quæ 18. annos infirmitatem habens à Domino curata est, Ecclesiæ typus est. Id. ib. Mulier adultera, quæ offertur à Judæis Domino lapidanda, est Ecclesia ex Gentibus: quæ prius relicto Deo in idolis fuerat fornicata. Id. ib. Mulier, quæ Caput Domini unxit unguento, Ecclesia est. Id. ib. Mulier in profluvium sanguinis conversa, Ecclesia - vestimentum autem ejus, quod tetigit, Corpus Christi est. Duodecim anni, Apostolorum numerum demonstrant. Arnob. c. 13. in Matth. *Mulier amicta Sole*, id est, Ecclesia induta, sive ornata, Christo illuminante. Dicitur mulier: quia scientia Verbi Divini generat filios Sponsi suo. S. Thom. in 12. Apoc. Mulier ista, quæ fermentum accipit, & abscondit; mihi videtur Ecclesia, de diversis Gentibus congregata. Hæc tollit fermentum, intelligentiam scilicet Sacrarum Scripturarum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth. *Mulier amicta Sole*. Apoc. 12. Hæc autoritas ad literam intelligitur de Ecclesia. Est amicta Sole, id est, Christo ex charitate fidei, quam ipse prædicavit - *Luna*, id est, scientia Philosophiæ, *sub pedibus ejus*, & non super caput: quia in factis fidei nullus debet se regere per Philosophiam. Quia Philosophi sunt sicut servitores, qui nesciunt secreta Regis, sicut consilarii. - *Et in capite Corona Stellarum duodecim*. id est, duodecim articulis fidei fabricata. 2. Tim. 4. *Bonum certamen - reposita est Corona*. S. Vinc. Ferr. Serm. 13. de 5. Coronis. Ego hanc mulierem Joan. 4. Ecclesiam esse puto de gentibus congregatam; quæ & transactis annis quinque millibus, cum in sexto millesimo anno idolorum fornicationibus subjaceret; omnem ignominiam suam adveniente Christi fonte purgavit. S. Ambros. Ser. 31.

Navis. Ecclesia Christiana est sicut navis trium cooperturarum: 1. est inferior Religiosorum, sicut coopertura inferior est secreta; sic religiosus debet esse secretus in clauſtro. 2. Signat statum Presbyterorum

rum - in media stant merces. Sic in manu Presbyterorum stant merces paradisi, scilicet Sacramenta. 3. Est status Laicorum; qui vadunt hinc inde per Mundum. S. Vinc. Ferr. de Petro Apost. Merito spumosis fluctibus Evangelista refert fuisse navem repletam: cum tot penè hæreses Ecclesia patiatur, quot Divinæ legis legimus esse quæstiones. Ecclesia est navis Marci 4. plena fluctibus, hoc est, hæresibus. S. Chrysost. Serm. 21. Considerandum, quod quatuor genera hominum navibus utuntur: videlicet piscatores, bellatores, negotiatores, viatores. Sic est Ecclesia navis piscatorum in prædicatione, navis bellatorum in tentatione, negotiatorum in operatione, viatorum in peregrinatione. S. Bonavent. Ser. 2. D. 3. Epiph. Ascendit Christus in Petri navem. Hæc est illa navis, quæ adhuc secundum Matthæum fluctuat; secundum Lucam repletur piscibus; ut & priora Ecclesiæ fluctuantis, & posteriora exuberantis, agnoscas. S. Ambros. l. 3. in Luc. Mare sæculum est: navis, in quam Apostoli ascenderunt, Ecclesia est - Ventus autem, contrarius, diabolus. Arnob. Annot. in 18. Matth. Per hanc unam navem significatur Ecclesia; quæ est una unitate fidei, & sacramentorum. S. Thomas in 6. Joan. lect. 3. Naviculam istam Matth. 14. Ecclesiam cogitate; turbulentum mare, hoc sæculum. S. Aug. Ser. 14. de Verb. Dom. apud S. Thom. in Cat. Ser. 14. de Verb. Dom. apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth. Navicula, de qua Matth. 14., significat Ecclesiam. Turba autem hoc audiens, Dominum de civitate sequitur in desertum; de Synagoga videlicet ad Ecclesiam tendens. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth. Præfiguravit hæc navis, Marci 4. Ecclesiam in medio nationum ædificandam. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci. Perversitas hæreticorum, tentatio demonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falsorum Christianorum, sunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitatur. S. Thom. Ser. 2. D. 2. Epiph. Navicula Domini in mari deserviens, Ecclesia est de gentibus congregata. S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci. Nos habentes pro nave Ecclesiam, pro gubernaculo Crucem, pro gubernatore Christum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum S., pro velo gratiam, pro nautis Apostolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Testamentum, & novum; committamus nos pelago profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chrysostom. hom. de Cruce.

Nuptie. Per Nuptias, Matth. 22. quia malos, & bonos continebat, Ecclesia significatur. S. Greg. hom. 38. in Evang.

Oculus. Ipsa Ecclesia est oculus cæco: quia per virtutem lucet: ipsa pes claudo; quia per adjutorium continet. S. Gregor. mor. l. 16. c. 20.

Pallium Christi jam dicta ejus Ecclesia intelligitur. S. Hieron. Summa de Essent Dei.

Palma Ecclesiam significat. S. Thom. in 2. Cant.

Panis. Sicut ex multis granis puris conficitur unus panis; sic ex multis Fidelibus puris, à culpa mortali mundis, & vinculo charitatis unitis, Ecclesiastica unitas consistit. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 9.

Paradisus est in hoc Mundo plantatus. S. Iren. adv. hæ. l. 5. c. 20. Paradisus Ecclesia est. S. Isid. c. 3. in Gen. Ecclesia militans est paradisus. S. Thom. in 2. Apoc. Ecclesia Dei est paradisus, in quo sunt vivi flores rosarum, & lilia convallium, humilitatis violæ, cypri cum nardo, nardus & crocus, fistula & cinamomum, myrrha, & balsamum, cum universis optimis, & primis unguentis - Est & corporaliter Dominus Angelorum flos virgulæ, virgunculæ sacratissimæ; ad cujus odorem reviviscunt mortui. Author vitæ S. Hermann. c. 15. Ecclesia materialis est paradisus; in qua loco Serpentis est Christus reducens, loco Evæ Ecclesia, loco Adam seduli populus fidelis. S. Chrysostom. hom. de regressu ex Asia Constantinopolim.

Petra. Petrus à petra; petra verò Ecclesia. Ergo in Petri nomine figurata est Ecclesia. Et quis securus est, nisi qui ædificat supra petram? S. Aug. tr. 7. in Joann. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Ioan. Cur eam Scriptura petram vocat? quia labefactari, & corrumpi nequit. S. Damascen. parall. l. 2. cap. 14.

Petrus. Calcat & Ecclesia (superbos signatos per fluctus, quos Petrus calcavit, Matth. 14.) nam ipsa est Petrus S. Aug. in ps. 100. Ecclesiæ typus Petrus, Apostolus. S. Aug. Conc. 13, in ps. 118. Petrus personam Ecclesiæ gestat. S. Isid. in Alleg.

Polymita tunica, quam ei fecit pater, varietatem populorum ex omnibus Gentibus in Corpore Christi congregatam significavit. S. Isid. c. 30. in Gen.

Porta. Mysticè in monte, & in tabernaculo, Ecclesia designatur præsens, vel cœlestis: & hæc Ecclesia dicitur porta cœli. S. Thom. in ps. 42.

Portus. est Ecclesia. Portus animarum Ecclesia est. S. Damasc. parall. l. 2. c. 14.

Populus Israël. Sicut ille populus per mare rubrum Salvatus est Pharaone demersò; ita Ecclesia gentium per baptismum de diaboli servitute liberata est; & ad veram repromissionis terram, Evangelicam libertatem introducta. S. Thom. in ps. 32.

Profundum. Quid per profundum, Job. 41. nisi sancta Ecclesia figuratur? funda namque, dum in gyrum mittitur, sicut de illa lapides exeunt, quibus adversariorum pectora feriuntur: ita S. Ecclesia, dum volubilitate temporum, per tribulationum circuitum ducitur, fortes ex illa viri prodeunt, quibus iniquorum corda tenduntur. S. Greg. l. 34. cap. 6.

Pullus, de quo Gen. 40., est Gentilis populus ad Christum conversus. Vineam est Ecclesia;

clesia ; Asina est Synagoga. Pullus asinae ipsius altiore sensu intelligi queat sanctissima Ecclesia. S. Joan. Damasc. or. 2. de Nat. B. V.

Puppis. Mystice puppis est Ecclesiae initium. - Cervical Corpus Domini est ; cui Divinitas, sicut Caput, inclinata est. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Raab figuram habet Ecclesiae. S. Isid. in Alleg. Raab typum tenet Ecclesiae : quae de extraneis, atque alienis Gentibus congregata est ; quae antea vivens in desideriis carnis fornicabatur in idolis. S. Isid. c. 2. in Jos. Ipse Christus accepit Raab, id est, Ecclesiam de Gentibus. Raab enim fames, vel latitudo, vel impetus. Quia Ecclesia Gentium esurit, & sitit justitiam ; & impetu doctrinae Philosophos, & Reges convertit. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth. Raab cui dictum est Josue 2., ut per fenestram mitteret coccum, id est, ut in fronte haberet signum Sanguinis Christi, Ecclesiam Gentium significavit. S. Aug. in ps. 86.

Rachel clara aspectu, typum tenuit Ecclesiae ; quae contemplationis acie Christi mysteria cernit, S. Isidor. in Alleg. Rachel junior, & pulchra ; prius sterilis, & postmodum fecunda, similitudo est Ecclesiae. S. Isid. c. 25. in Gen. Per Rachel, quae & ovis, dicitur, Ecclesia figuratur. S. Isid. c. 26. in Gen. Hujus (id est, Laban) filiam, id est, seu Mundi, seu diaboli, (hi enim per Laban figurantur) Jacob abstulit ; cum sibi Christus Ecclesiam ex Gentilitate conjunxit. S. Isid. c. 26. in Gen. Lya lipa signat Synagogam, Rachel pulchra Ecclesiam. S. Vincent. Ferr. Serm. de SS. Innoc. Rachel Ecclesia est ; quae noluit consolari in filiis Judaeorum, qui non sunt. S. Ambr. praefat. in Enarr. ps. 37.

Rebecca. Invenit autem eum (Christum in Isaac figuratum) Ecclesia (per Rebeccam significata) ad putum visionis, id est, in contemplatione, & intelligentia veritatis. S. Isid. c. 19. in Gen. Occurrit ei (puero praemisso ab Isaac) Rebecca, id est, Ecclesia. Videt autem Rebecca puerum, id est, Sermonem Propheticum ; deponit de humero hydriam, utique elatam saeculi facundiam - Sicque venit ad Isaac, secuta verbum Propheticum Ecclesia venit ad Christum. S. Isid. c. 19. in Gen.

Regina Austri, 3. Reg. 10. Ecclesiae figura fuit. S. Isid. c. 5. in 3. Reg.

Regnum DEI. Per Regnum coelorum - sancta Ecclesia solet intelligi. B. Paulus Diaconus hom. sup. illud : simile - homini - qui voluit rationem, &c. Regnum Dei est Ecclesia. S. Thom. in psal. 33. Super solium David, id est, Ecclesiam, quae significatur in Regno David, Luc. 2. : Dabit ei Dominus sedem David. S. Thom. in 9. Is. Regnum Dei praesens Ecclesia vocatur. S. Greg. hom. 32. in Evang. apud S. Thomam in Cat. sup. 16. Matth. Regnum DEI dicitur militans Ecclesia, quia regitur : & triumphans Ecclesia ;

quia regnat - Innocent. P. de Sacrif. Missae l. 5. c. 26.

Romana. Non ignoramus, quod Ecclesia Romana hanc consuetudinem non habeat ; cujus typum in omnibus sequimur, & formam. S. Ambros. l. 3. de Sacrament. cap. 1. In omnibus cupio sequi Ecclesiam Romanam - Petrus Apostolus, qui Sacerdos fuit Ecclesiae Romanae. Id. ib.

Rubus ardens incombustus Ecclesiam figurat militantem. S. Isid. c. 7. in Exod.

Ruth. Ecclesiam praefiguravit Ruth alienigena. S. Isid. in Alleg. Ruth etiam interpretatur videns, vel festinans, & significat Ecclesiam, quae puro corde videt DEUM. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Sagena. S. Ecclesia sagenae comparatur : quia & piscatoribus est commissa. S. Greg. hom. 11. in Evang. apud S. Thom. in Cat. sub. 13. Matth.

Samaritana. Haec mulier Joan. 4. forma est Ecclesiae non justificatae, sed jam justificandae. S. Aug. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joan. Mulier Samaritana figuravit Ecclesiam. S. Aug. apud S. Thom. ibid.

Sara. Per Ecclesiam, cujus imago Sara erat. S. Isid. c. 14. in Gen. Saeculi hujus figuram gerebant Reges, qui Saram (Ecclesiam) polluere non sunt permisi. Isidor. c. 16. in Gen.

Sareptana. Crux est duo ligna, quae colligebat mulier Sareptana, id est, Ecclesia ; ut sibi, & filio, panem faceret : quia in Cruce panis, id est, Christus Dominus decoctus est. S. Bonav. in Laudismo de Cruce.

Sedes DEI. Ecclesia est Sedes, in qua Deus sedet tanquam in ea requiescens, regnans, disponens, & judicans. S. Thom. in 4. Apoc.

Semen Abrahae, est Ecclesia. S. Irenaeus l. 4. cap. 18.

Sephora. Jethro adducit Sephoram, id est, Ecclesiam. S. Isid. c. 26. in Gen.

Sion. Ecclesia praesens Sion, id est, speculatio ; futuri saeculi Jerusalem, id est, visio pacis, dicitur. S. Isid. Orig. l. 8. c. 1. Sion mons quod sit Ecclesia, docet ps. 32. Arnobius in ps. 2.

Sororem, & Sponsam suam, Ecclesiam dicit Christus. S. Thom. in 4. Cant.

Sol. Progreditur Ecclesia, electa ut Sol : quia imaginem sui conditoris in omni justitia, sanctitate, & veritate protat. S. Isidor. in Cant. Ecclesia est aurora, est ut Sol electa. S. Greg. in c. 6. Cant.

Sponsalium locus. Omnis animae Sponsus Christus est ; Sponsalium vero locus, ubi conjunctio efficitur, locus est baptismatis, sive Ecclesia : dat vero arrham Sponsae remissionem peccatorum, Spiritus Sancti communionem. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Syrophanissa. Mystice mulier gentilis, Marci 7. quae pro filia rogat, est Mater nostra Romana Ecclesia. Nata ejus daemonica, barba-

barbarica, & Occidentalis natio. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 7. Marci.

Tabernaculum. Tabernaculum Ecclesia est: in qua est mensa, id est, unitas fidei; vel certè Scriptura Sacra. S. Isid. c. 47, in Exod. Tabernaculum significat Ecclesiam - Per aurum fides, per argentum confessio, in ære fortitudo exptimitur, &c. Goffridus Abb. Opusc. 7. Mysticè per tabernaculum designatur Ecclesia sancta. Hoc tabernaculum, scilicet Ecclesia, ereptum est de manibus Philistiim, id est, dæmonum. S. Thom. i. 1. ps. 28. Tabernaculum est militantium: & sic præsens Ecclesia dicitur tabernaculum. S. Thom. in ps. 29. In Lege primò tabernaculum; postmodum templum, in quod tabernaculum imposuerunt, habuere. Tabernaculum signat præsentem Ecclesiam, templum triumphantem. - Per tabernaculum, quod erat mobile, signatur status præsentis Ecclesiæ; quæ non est perpetua, neque stabilis, nisi usque ad consummationem sæculi. Et hoc dicitur Apoc. 21. *Ecce tabernaculum DEI cum hominibus*, id est, præsens Ecclesia cum hominibus, id est, donec homines erunt in vita illa. Et ex hoc transibo ad stabilem domum DEI. S. Thom. in ps. 41. In Civitate habitant quiescentes; in tabernaculo militans Ecclesia signatur, &c. Vide superius Civitas. *Et tabernaculum DEI cum hominibus.* S. Thom. in ps. 51. Tabernaculum per allegoriam est Ecclesia in hujus vitæ eremo constituta. S. Isid. c. 44, in Exod. Tabernaculum ejus in terra, Ecclesia est adhuc peregrina. S. Aug. in ps. 41.

Templum. Templum Salomonis figura Ecclesiæ. S. Aug. in ps. 126. Templum Dei Ecclesia est; sicut Joannes testatur in sua Apoc. 11. *Et apertum est*, inquit, *templum DEI in cælo*, & *arca testamenti ejus visa est.* S. Ildefons. Ser. 1. de Assumpt. B. V. Per tabernaculum designatur Ecclesia militans; per templum in monte factum status futuræ vitæ. S. Thom. in ps. 14.

Terra. Domini est terra, id est, Ecclesia: quæ est bona terra; quæ facit multum fructum. S. Thom. in ps. 23. *Omnes voluntates meas mirificavit*, id est, mirificè adimplevit in eis. In quibus? in Sanctis, qui sunt in terra ejus,

ist est, in Ecclesia militante, & triumphante, S. Thom. in ps. 15. Terra Domini Ecclesia est ejus. S. Aug. in Conc. 1. sup. ps. 36.

Thamar. Ecclesiæ imaginem gestat; quæ à Christo per annulum fidei, & virgam Crucis, conceptionem sanctæ meruit ubertatis. S. Isid. in Allegor.

Thronus, est Ecclesia. S. Thom. in 4. Apoc.

Torcular. Ecclesia est torcular: quia sicut in torculari separatur vinum à vinaceis; sic in Ecclesia separantur boni à malis, S. Thom. in ps. 8.

Tunica, est Ecclesia Christi. S. Isid. 51. in Exod.

Turris, Ecclesia est. S. Isid. in Cant.

Turtur. Turturi assimilatur Ecclesia: quia ex quo Christus præsentiâ suâ corporali cælos petiit, Ecclesia in ejus amore tenacissimè perseverat; nec recipit ullum adulterum amatorem. S. Thom. in 1. Cant.

Tympanistria. Ecclesiæ sunt adolescentulæ novâ gratiâ decoratæ. Ecclesiæ sunt tympanistriæ, castigatâ carne spiritualiter sonoræ. Aug. in ps. 67.

Vestimentum. Vestimentum ejus (Christi) non scinditur: ist est, non patitur dividi in hæreses, & schismata, Ecclesiam suam; quæ illi inhærendo vestis est propria. Cujus indumenti figura fuit tunica illa JESU non consuitilis. S. Isid. c. 12. in Levit Laudabit Ecclesiam (Christus) quæ est quasi vestis ejus. S. Thom. c. 49. in Gen. Ecclesia est indumentum Christi ratione adhæisionis. S. Thom. in 1. Apoc.

Vidua. Viduâ istâ, 31 Reg. 17. ut opinor, Ecclesia significatur. S. Isidor. c. 8. in 3. Reg. Vidua pauper, Marci 12. Ecclesiæ simplicitatem designat. V. Beda apud S. Thom. in Caten. sup. 12. Marci. Vidua, ad quam mittitur Elias pascendus - ad quam per fidem Christus venisse legitur; cujus farinæ, & oleo, benedicitur; non deficit, id est, gratia Corporis Christi, & chrismatis unctio. S. Isid. in Allegor.

Vinea. Ecclesia est vinea; in qua possumus colligere vinum S. Scripturæ, vel vinum Sanguinis Christi. S. Vinc. Ferr. Ser. 6. de Acedia. Vinea est Ecclesia. S. Bonav. Ser. 2. D. Septuag.

TITULUS III. ELEE MOSYNA.

Abundat. An nescitis, quia puteorum aqua, si frequentius hauriatur, & salubrior efficitur, & abundantior? quæ si otiosa remanserit, & immobilis; inutilior & corruptior fit. S. Ambr. Ser. 81.

Advocata. Eleemosyna regina ista virtutum, homines celerrimè ipsorum in cælorum axes adducet, Advocati optimò locò fungens. S. Chrysost. hom. 9. de Poenit.

Arbor. Eleemosynarius est sicut arbor, quæ fructum facit. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. cap. 7.

Artifex. Tabernacula Sanctorum solida sunt. - Hanc in structuram pecuniam impendamus. Non architectorum sanè, aut operariorum magna nobis fuerit cura. Pauperum manus hujusmodi domos construunt; claudi, esurientes illas ædificant -

Nam eleemosyna ipsa artifex est. S. Chrysost. hom. 7. de Poenit.

Cambium. Ut nostras divitias in altero Mundo possideamus, quid agendum; secure per cambium transmittendæ sunt. Hoc autem sunt manus pauperum. S. Vincent. Ferr. Ser. de S. Cæcilia.

Cælo nota. Est cæli nota Janitoribus. S. Chrysost. hom. 26. ad Pop.

Cælum attingit. Extende manus tuas, non in cælum, sed ad pauperum manus. Si ad pauperum manus extenderis manum, ipsum cæli verticem tetigeris: qui enim illic sedet, eleemosynam suscipit. S. Chrysostom. hom. 67. ad Pop.

Defectum non patitur. Cibum corporis si volueris egenti tribuere; ad præsens, quod illi dederis, tu habere non poteris. Panem charitatis si dederis, centum hominibus, integer manet. Si universo Mundo largiri volueris, tibi nihil deficiet. S. Aug. Ser. 206, de temp.

DEO similes facit. Nihil nos usque ad similitudinem Dei sic effert, atque extollit, quemadmodum libera beneficia & copiosa collatio. *Estote misericordes, sicut & Pater vester, &c.* Luc. 6. S. Chrysostom. hom. 36. in Matth.

Divitiarum pulchritudo non in sacculis divitum, sed in alimentis pauperum est. In illis infirmis, & egenis, opes melius lucent. S. Ambr. l. 7, ep. 44.

Fiducia. Ipsa est regina virtutum; quæ illi cum fiducia assistet, à tormentisque eripiet: & nemo repugnabit ei, qui secum in sæculum abierit. Nam & levis ejus est penna, plurimæque fiduciæ sublimitas sibi inest; atque ad ipsum ascendit regalem thronum, alumnos suos audacter agens. S. Chrysost. hom. 7. de Poenit.

Formica. Satis bona ordinatrix est charitas, fratres: bene novit congregare in aestate, quæ possit hyeme habere, hoc est, scit providere per eleemosynam in hoc sæculo, quod inveniat in futuro. S. Aug. Ser. 42. de temp.

Herba seminalis, & lignum fructuosum. Fideles sunt, de oblationibus suis Sanctorum necessitatibus communicantes. S. Isid. c. 3. in Gen.

Jejunium sine Misericordia. Alget jejunium, quod non eleemosynæ vellus tegit - Quod est terris ver, hoc misericordiam scimus esse jejunio. Sicut verni flatus tota facit germina florere camporum, ita misericordia - Quod oleum lucernæ est, hoc jejunio pietas. Quod dei Sol est, hoc eleemosyna noscitur esse jejunio - Ac ne multis immorer: quod est anima corpori, jejunio largitas hoc habetur. - Est quidem jejunium vitiorum mors, vita virtutum, pax corporis, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium - Sed in his virtutibus jejunium tunc viget, tunc vincit, triumphat; cum duce misericordiæ pugnat. Misericordia, & pietas, jejunii sunt

alæ; per quas tollitur ad cælum; sine quibus jacet in terra. Jejunium sine misericordiâ simulachrum famis est, imago nulla est Sanctitatis: sine pietate jejunium occasio avaritiæ est. S. Chrysost. Serm. 8. de Jejunio. Jejunium est Sanctitatis hostia; sed sine misericordiæ incensò ad Divinum non potest conspectum in odorem suavitatis ascendere. - Jejunium virtutum navis, portat quæstum vitæ; sed nisi citò portum pietatis intraverit, lucrum non potest habere virtutum. - Quod est sine rege aula regia, hoc est, sine largitate jejunium. S. Chrysost. Ser. 42.

Lanificium. Neque ista lanificia (eleemosynæ) sunt à viris aliena - Diligenter attende in lanificio duo instrumenta; colum, & fusum. In colo lana involuta, quæ filò duccenda transeat in fusum. Quod in colo, adhuc in sinistra, & nondum in fuso est - Vide si habes aliquid in fuso; ibi enim firmantur brachia tua. Ibi securus Deo dices: da, quod dedi. - Quod pendet in colo, ad fusum trajiciendum est; non autem quod collectum est in fusum, ad colum revocandum est. - Sequitur Prov. 31, *manus suas aperuit inopi.* Eja fratres, exercete lanificium Sanctum. Si quis habet plenum cellarium, plenum horreum; omnia ista in colo sunt, trans-eant in fusum. In sinistra sunt, quamdiu pauperibus non erogaveris: at ubi cœperis eleemosynam facere, transferuntur ad dexteram; & fit opus, unde vestis (æternitatis) fieri possit. S. August. Ser. 217. de tempore.

Lumen. Est eleemosyna sicut lumen radiosum - Sicut lumen serenat aërem, sic eleemosyna mentem: & sicut lumen fugat omnem tenebram, sic eleemosyna omnem culpam: & sicut lumen portari debet non post, sed ante hominem; sic homo prudens facit eleemosynam in vita. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. c. 7.

Magnus homo est, & pretiosum quidem, vir misericors. S. Chrysostom. hom. 53. in Matth.

Mense numulariorum, sunt manus pauperum. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. f. 2. D. 2. Quadr.

Mercator. Est eleemosyna sicut mercator, qui merces vendit. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. cap. 7.

Meritoria. In balista sunt tria; scilicet lignum rectum, arcus, & chorda: sic tria necessaria sunt in eleemosyna, si debeat esse meritoria. 1. Lignum rectum, id est, intentio recta - 2. Arcus curvus, id est, compositio cordis erga proximum pauperem. Chorda, quæ sagitta impellitur, est præceptum Dei de misericordia. S. Vinc. Ferr. Serm. 1. Di 3. Quadrag.

Monile aureum. Sicut divitum liberi monilia circa collum aurea gestant, nec unquam ea deponunt; sed tanquam nobilitatis insigne circumferunt: sic & eleemosynam, charissimi, nos ipsos semper oportet induamus; ostendentes, quod misericordis Patris sumus filii; qui facit hunc solem oriri super bonos

nos, & malos. S. Chrysoft. hom. 36. ad pop. Ant. Circumdemur hōc ornamentō, torquem collo faciamus aureum, eleemosynam dico, donec hīc moramur. Cū enim hāc ætas transierit; non ampliùs hac utemur. Quommodo? non ibi sunt pauperes, non pecuniæ, non mendicitas. Donec sumus pueri, ne nos hōc exuamus monili. Sicut enim circa pueros geritur; ut, cū viri facti fuerint, hāc auferantur; & ad aliū traducantur ornatum: sic & circa nos non ampliùs per pecunias eleemosyna remanebit; sed altera quidem multò major. Id. idid.

Oleum. Lampades hīc Matth. 25. ipsius virginitatis nominat donum, & munditiā sanctitatis: Oleum verò benignitatem, eleemosynam, patrociniū indigentium. S. Chrysoft. hom. 79. in Matth. Rursus fatuas appellavit: ut nihil amentius esse ostendat, quā pecuniā in hac vita colligere, & nudos nos proficisci; ubi maximè benignitate indigemus, ubi misericordiā nobis opus est.

- Nihil sanè tenebrosius est, atque virginitas oleo carens. Unde sic vulgò multi immiseri cordes tenebrosos solent appellare. S. Chrysoft. hom. 79. de Pœnit. Christus cum Discipulis erat; hinc ad montem Olivarum exiit: Hinc & nōs ad manus pauperum exeamus: ibi enim mons Olivarum est: Olivæ quippe in domo DEI plantatæ, multitudine pauperum est. Hinc stillat illud oleum guttatim; quò nobis tunc opus omnino erit. Hoc est, quod quinque illæ virgines habebant: hoc est, quò alteræ carentes, & perierunt. Hoc nobiscum habentes progrediamur, & cum fulgentissimis lampadibus ad sponsum proficiscamur. S. Chrysoft. hom. 83. in Matth. Qui namque sunt mercatores olei hujus Matth. 25. Pauperes ad eleemosynam sedentes. Quanti emitur? quanti habuerit. Pretium non appono, ne obicias inopiam. Quanti potes, tanti eme. Habes denarium? eme cœlum. Non quòd venale sit cœlum; sed quòd clemens sit Dominus. Non habes denarium? da calicem frigidæ aquæ. S. Chrysoft. hom. 9. de Pœnit. Largitas, seu misericordia, est olea feracissima. S. Chrysoft. hom. 19. in Matth.

Pelves, & lavacra, cum aqua sunt, quā manus laves. Sic & eleemosyna, qua per eam animæ manus diluas. S. Chrysoft. hom. 9. de Pœnit.

Perdit nihil. Quemadmodum si quis argentum parvo dederit puerulo, & retinere propensius imperet, vel & servo dare custodiendum, ne volenti rapere liceat. Itidem & DEUS agit. Ait enim, da indigenti, ne quis tibi rapiat, puta vel sycophanta, vel accusator, vel fur, vel novissime mors. - Tanquam canis, ita diabolus divitibus insilit; tanquam bucellam, vel placentam tenenti puerulo, volens avellere. Demus igitur ea Patri. Et si diabolus factum hoc viderit, recedet. S. Chrysoft. hom. 53. ad Pop.

Puteus. Putei, cū exhauriuntur, uberiùs

fluunt; cū autem deseruntur, putrescunt eodem modò stabiles quoque divitiæ inutiles sunt. S. Basilius apud S. Damasc. l. 2. parall. c. 19.

Roborat animam. Non sic oleum corpus hominis roborat, ut animam misericordia stabilit; adeoque confirmat; ut superari à diabolo nequeat. Lubricum enim eleemosynæ oleum corpus hominis constituit: ita ut manus diaboli facillè propter lubricitatem effugiat. S. Chrysoft. hom. 65. in Matth.

Sacrificium Christiani est eleemosyna. S. August. hom. 29.

Sinus Abrahæ. Manus pauperis, sinus Abrahæ est; ubi, quidquid pauper accepit, mox reponit. S. Chrysol. Ser. 8. de jejun.

Thesaurus cæli, manus est pauperis - & gazophylacium Christi - Da pauperi, ut des tibi. S. Chrysol. Ser. 4. 8. de jejun. Præmitamus, fratres, thesauros nostros in cœlum. Sint vectores pauperes; qui possunt sinu suò, quæ nostra sunt, ad superna protare. S. Chrysol. Ser. 7.

Alia.

Sitit cœlum, & expectat de ploratu pauperum vice roris: quia misericordia arat cœli campos, sulcos ducit. - Illic misericordia seminat: quia, quæ suscipit manus pauperis, ibi metit; ibi segetem colligit. S. Chrysol. Ser. 42.

Quod oratio pulsat, impetrat jejunium, misericordia accipit. Est orationis anima jejunium, jejunii vita misericordia est. S. Chrysol. Ser. 60.

Unguentum pietatis, seu misericordiæ ingenos conficitur hōc modò. - Igitur multa miseriæ collectæ, atque oculo pietatis inspectæ; ipsæ sunt species, ex quibus unguenta optima componuntur. Tali comparabat S. Paulus 2. Cor. 11. *quis infirmatur, & ego non infirmor?* Job. 29. *Oculus sui cæco, &c.* S. Bernardus Ser. 12. in Cant.

Animam suam (dives Lucæ 11.) superfluis, & nimis epulis satiare cupiebat; pauperum tot inanes ventres superbissimus contemnebat. Nesciebat pauperum ventres apothecis suis esse tutiores. S. Aug. Ser. 212. de temp.

Ad hāc (temporalia bona) transvehenda nullò tibi opus est jumentò; non custode, neque ullò aliò. Nullus enim latro, vel fur, hāc via vadit, ut nocere queat iis, quæ à te mittuntur illuc. Sed ea, quæ reposueris in egenorum manus; illa in securum promptuarium, nempe manum DEI reposita erunt: quæ inviolata, & custodita exhibebit, cū redieris in patriam. S. Chrystom. hom. 20. in Gen.

Cū facis eleemosynam, noli tubā canere ante te Matth. 6. Bene tubā: quia talis eleemosyna hostilis est, non civilis, non misericordiæ dedita, sed clamori: seditionis vernula; non alumna pietatis; ostentationis

nundinatio, non commercium charitatis. S. Chrysol. Serm. 9.

Quemadmodum navigare tutè per maria nunquam poteris, si portus, & stationes omnino destruas, sic nulla erit hæc vita, si miseri-

cordiam, indulgentiam, humanitatem, radicatus extirpaveris. S. Chrysol. hom. 53. in Matth.

Pretium redemptionis animæ, eleemofyna est. S. Chrysol. hom. 9. de Pœnit.

TITULUS IV. EVANGELIUM.

Butyrum. Lac priscæ Legis habuisse figuram Apostolus nos admonet. 1. Cor. 3. - butyrum autem, uberrimum, & pingnissimum Evangeliorum est testimonium. S. Isid. c. 14. in Gen.

Clypeus. Omnis sermo DEI ignitus clypeus est. S. Thom. in 4. Apoc.

Flumen. Quatuor Paradisi flumina, quatuor sunt Evangelia. S. Isidor. c. 3. in Gen. Crux est lignum vitæ in medio paradisi, quod quatuor Evangeliorum flumina rigant. S. Bonav. in exposit. Missæ. Verè tu benedicta - vividi salutis nostræ ligni paradisi! quæ ipsum horti Edem colonum; Christum inquam, intrà te habes. - Qui fluminis instar vivi uterum tuum egressus quatuor velut initiis per Evangelium suum faciem orbis irrigavit. S. Andreas Jerosol. orat. de Salut. Angel.

Gladius. Occurrit deinde nobis Princeps militiæ virtutum cœlestium Christus, tenens gladium Evangelii. S. Isid. c. 1. in Jos.

Incus. Tuba ea, (S. Andreas Ap.) quam ut Christus moliretur, Cruce, quasi malleo; Evangelio, quasi incude: quasi igne, spiritu; novò, ac veteri Testamentò, quasi, ausim dicere, usus est foliis. S. Hesychius Or. in S. Andr. Ap.

Mna. Servus, qui mnam unam accipiens decem acquisivit, significat Doctores; qui acceptâ gratiâ Evangelii in decem verborum prædicamentis bene usi sunt, &c. S. Isid. in Alleg.

Mons. Fugiant ad montes, id est, ad Apostolorum doctrinam, Arnob. c. 26. in Matth.

Panis. Non est bonum sumere panem filiorum, &c. Matth. 15. Panis significat Evangelium. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth. Septem panes sunt Scriptura novi Testamenti; in quo gratia Spiritus S., & revelatur, & datur. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Pisces. Duo pisces, Marci 6. sunt piscatorum sermones, scilicet epistolæ, & Evangelium. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci. Pisciculi benedicti, Marci 8. libri sunt novi Testamenti: quoniam piscis assipartem Dominus resurgens postulat. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci.

Pluvia in sanctis Scripturis sunt verba Evangelii; sicut & Moyses dicit Deut. 32. Expectetur sicut pluvia eloquium meum, & descendant sicut ros verba mea. S. Isidor. c. 4. in 1. Reg.

Quadriga Quatuor Evangelia quasi quadrigæ sunt novi Testamenti; cui præsidet auriga ipse Christus. S. Thom. cap. 6. in Cant.

Quartus dies. Quartum diem excitatum, Evangeliorum demonstrat figuram. Arnob. in 4. Joan.

Rationale - Sermonem figurat Evangelicum. S. Isid. c. 51. in Exod.

Regnum DEI signat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 10. Marci.

Sagena. Isti piscatores Apostoli, locò calami intendunt precationem, locò funiculi memoriam, locò hami - virtutes, esse locò - miracula. Piscantur è cœlo, debentes è petra piscari. Naviculam debentes accipere, recipiunt altare: piscium locò venantur reges; pro sagena Evangelium extendunt; locò maris vitam peragunt; artis vice utuntur gratiâ; irretiunt Cruce locò sagenæ. Proclus Archi-Ep. Const. or. de S. Andr.

Ubera sunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum austeritas Legalis. S. Isid. in Cant.

Vestimentum ejus, quod factum est fulgens sicut nix, est sermones, & literæ Evangeliorum. Arnob. Annot. c. 4. in Luc.

Vinum optimum Christus servavit usque adhuc, id est, Evangelium, usque ad sextam ætatem distulit. Alcuinus Caroli M. Præceptor apud S. Thom. sup. 2. Joan.

TITULUS V. EVCHARISTIA.

Adeps. Eucharistia est adeps frumenti. S. Aug. in ps. 80. Hieron. in c. 55. If. Est adeps, & vinum. Cyrill. & Hieron. in c. 55. If.

Admirabilis. Verè venerandum, & admirabile est Christianorum Sacramentum! dixit ille Judæus, qui B. Basilio in die Paschæ mysteria celebranti Christianis sese imiscuit, volens

holens explorare mysterium? & vidit, loco
vostiæ tractari à B. Basilio pulchrum puellu-
um, Inde cum sua familia est conversus, &
ab eodem Basilio baptizatus. Refert hoc. S.
Thom. de Sacr. Alt. c. 11.

Affluentia omnis Sacro-Sanctorum charif-
imatum, S. Cyrill. in 56. If.

Agnus DEI, tollens peccata Mundi, in-
cruentè immolatus. Concilium Nicænum
1. Agnus DEus agnum abigens (figuralem.)
Petrus Bles, carm. de Euch. c. 4. Christus
Eucharisticus est Agnus. Ex. 12. Innocen-
tius P. de Sacrif. Miss. l. 4. c. 2.

Alimentum vitale Franco Abb. tom. 10.
de Gratia DEI.

Alimonia celestis. S. Leo ep. 23. Alimonia
immortalis. Paschasius lib. de Sacr. cap. 11.
Algerus l. 2 cap. 5. Alimonia regalis. Ru-
pert. l. 9, in Gen. c. 34. Alimonia spiritua-
lis. S. Leo ep. 23. Alimonia vitalis. Petrus
Dam. Ser. 10.

Amor amorum. S. Bernard. de coen. Dom.

Antidotum, quò liberamur à culpis quoti-
dianis, à peccatis mortalibus præservamur.
Concil. Trid. Sess. 13. cap. 2. Antidotum
mortis, pharmacum immortalitatis. S. Igna-
tius M. ep. ad Ephes.

Antitypa Corporis, & Sanguinis Domini.
S. Dionysius c. 3. Eccl. hir.

Apotheca. Sumit cellarium pro apotheca
aromatica. Raynaudus in Candelabro San-
cto sect. 5.

Aqua. Intendamus in ipsum Venerabile
Sacramentum, - inde exiet aqua If. 12.
cum delectatione de fontibus Salvatoris. Et
paratur in conspectu tuo mensa, & poculum
inebrians quàm præclarum. Hæ sunt divi-
tiæ simplicitatis, in quibus est Christi pretio-
sa paupertas. S. Ambr. in ps. 40.

Aquila. Certè nunquam fuit aquila tam
liberalis, sicut aquila nostra Christus. Aquila
escam suam communicat aliis avibus, non
tamen carnem suam; quam Christus nobis
communicat. Est etiam pelicanus. Ps. 101.
S. Bonav. Ser. 1. in Asc. Dom.

Arca fæderis, sive Testamenti. S. Cyrill. l.
9. de Ador., & l. 4. in Joan. c. 28. S. Gregor.
& Beda, ad c. 6. l. 1. Reg. Apon. l. 1. in Cant.

Arca DEI velo involvi jubetur Num. 4. -
Per velum species Sacramentales; per Ar-
cam Corpus Christi - hanc Arcam timent
Philisthiim. S. Bonav. Ser. 2. D. 3. Adv.

Archetypus verus typici Paschatis. Theodo-
retus.

Aries secundus. Hesychius l. 2. in Levit.

Arrhabo aeternæ vitæ. Nicolaus Mehonon-
sis Opusc. contra hæsit. circa Euchar.

Bacchica nostra, S. Paschas. initio libri de
Sacram.

Benedictio Beatifica. Concil. Banhin. l. c. 6.
Benedictio dulcedinis. Arnobius in ps. 20.
Benedictio mystica. S. Cyrill. in Glaphyr.
Benedictio vivificativa. S. Cyrill. ep. ad Ca-
losyrium.

Bonum. Comede fili mi, quia bonum est. S.

Thom. de Sacr. Alt. cap. 1. Bonum, & pul-
chrum DEI. Zach. 9. Quod bonum ejus est,
& pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, &
vinum germinans virgines? Aponius. Cant. 5.

Bona gratia. Dabitur tibi bona gratia;
quæ Gracè dicitur *Eucharistia*, id est, Cor-
pus Christi. S. Thom. idid.

Botrus Cypri: Cant. 1. Duo sumo in bo-
tro; uvam, scilicet Corpus Domini in ci-
bum; & ex uva fugo dulcem sanguinem
in potum. S. Tom. de Sacr. Alt. 29. In
botro sunt duo: uva in cibum, & in uva
dulcis sanguis in potum. Id. ib. c. 32.

Buccella sicca, est Sacrificium nostrum sub
munda Specie panis, & honestâ. S. Thom.
de Sacr. c. 4.

Calculus candidus Hugo Card. in 2. Apoc.

Calix admirandus. S. Chrysost. hom. 84. in
Joan. Calix inebrians. Orig. tr. 35. in Matth.
S. Ambr. in ps. 35. S. Chrysolog. Ser. 160.
S. Chrysost. in ps. 22.

Candela Sicut Sol non deficit, toti Mun-
do lumen suum communicando; sic nec
Christus Ecclesiam totam pascendo. Itèm,
exemplum de candela: in qua millesies tan-
tus ignis sumi potest, quantus in ea est: ne-
que per hoc minuitur lumen ejus. S. Thom.
de Sacr. Alt. c. 4.

Canticum novum, immisum in os nostrum
carmen DEO nostro. Eusebius l. 1. de de-
monstr. c. ult.

Carbo Divinus Theodoretus in 6. If., S.
Justinus quæst. ad Orthod. 44.

Carbunculus. Calculus, If. 6, est carbun-
culus, sic dictus; quia ignitus ut carbo: &
significat Corpus Domini de altari sumptum,
& caritate inflammatum. S. Thom. de
Sacr. c. 22.

Caro nova resurrectionis, S. Brenard. Ser.
1. de vigil. Nat.

Causa resurrectionis primæ. Guerricus. Ser.
2. de Resurr.

Celebratio pietatis. S. Aug. 3. Trinit. c. 10.

Cellarium, continens in se omnium aroma-
tum pretiositatem, & virtutem. S. Laurent
Just. l. de disc. & perf. mon. conv. c. 9.

Chritatis Sacramentum S. Thom. de Sacr.
c. 25. Eucharistia est quasi charitatis origo,
& vinculum S. Vinc. Ferr. Ser. 2. in die De-
funct.

Cibus Compositus. S. Damasc. l. 4. orth. fid.
c. 14. Cibus, & conviva. S. Hieron. q. 2. ad
Hedibiam, & in c. 11. Of. Cibus Cerden-
tium, S. Hieron. in 8. Of. Cibus Dominicus.
S. Hilarius l. 8. de Trinit. Cibus dulcis. S.
Hieron. & Aug. in ps. 54. Cibus grandium.
Blesens. Ser. 17. Cibus incomparabilis, &
ineffabilis. S. Aug. l. 2. de visit. infir. cap. 4.
Cibus inconsumptibilis. S. Cæsarius dial. 3.
Cibus melle dulcior. S. Maximus Taurin.
hom. in ps. 21. Cibus, & potus immortalis.
S. Paschas. l. de Sacr. 19. Cibus pietatis. S.
Hier. in 66. If. Pretiosus cibus. S. Thom. de
Sacr. c. 1.

Cena Dominicarum carniū. S. Chrysost.

hom. de Job. & Abrah. Coena veritatis. S. Rupertus l. 3. de oper. Spirit. S. c. 21.

Columna nubis, & ignis Drogo Ost. Serm. de Pass. Dom.

Commemoratio propitiens DEUM hominibus. Orig. hom. 13. in Levit.

Conservatorium ad resurrectionem vitæ æternæ. S. Athanas. in illud : qui dixerit verbum.

Convivium cæleste. S. Ambr. l. de initiandis cap. 8.

Copula nuptiarum cœlestium S. Ephr. Ser. de Judicio.

Corona S. Greg. l. 4. Dial. c. 55.

Corpus humilitatis Domini. S. August. in ps. 21.

Dapifer. Qualis refectio ? ubi dapifer Christus, pincerna Spiritus Sanctus. S. Bonav. in pl. 80.

Dapes Salvatoris nostri. Orig. hom. 38. in Luc.

David. Hic (in coena ultima) est verus ille David ; qui coram Achis Rege Geth suis manibus ferebatur. 1. Reg. 22. Innocent. l. 4. c. 12.

Defensaculum contra incentiva viciorum, & carnalis concupiscentiæ. S. Thom. Opusc. 58. c. 21.

Delibatio panis futuri. Damasc. l. 4. Orth. fid. c. 14.

Dieta peregrinantium. Ex S. Bernardo refert Turrecremata tr. de Corp. Christi c. 10. Corpus Christi est ægrotis medicina, peregrinantibus dieta.

Divitiæ indefinentes ; quæ cœlorum Regnum nobis conciliant. S. Chrysost. hom. de Nat. Dom.

Donum DEI inenarrabile. S. Gaudentius tr. 2. Dona immaculata. Fortunatus l. 4. de vita S. Martini. Dona pretiosa, ineffabilia, immaculata, reverenda, horrenda, Divina. Liturgia S. Jacobi

Dulcedo dulcedinum. Creditus Bernardus Serm. de dign. Sacerd.

Effigies Dominicæ immolationis. Missale Gothicum in Præpar. ad Missam.

Epulæ virales Angelorum. Petr. Damian. Opusc. 18. cap. 4. Epulum incorruptum. Orig. hom. 5. in divers.

Esca omni carni. S. Prosper in psal. 135. Esca lætissima. Philo Carpath. ad illud Cant. 7. *Guttur tuum ; sicut vinum optimum*. Esca salutaris. Pet. Clun. l. 6. ep. 15. Esca Sanctorum. S. Ambr. lib. de bened. Patr. cap. 9. Esca vitæ, & poculum æternitatis. S. Prosper sent. 341.

Exequiæ quotidianæ Salvatoris nostri. Rupertus 2. de Offic. c. 10.

Expiamentum placabilis Sacrificii. Fulbertus ep. 1.

Farina. Vidua, ad quam mittitur Elias pascendus ; per fidem Christus venisse legitur : cujus farinæ, & oleo benedicatur ; & non deficit, id est, gratia Corporis Christi, & chrismatis unctio. S. Isid. in Alleg Pugil-

lus farinæ figurat inconsumptibile Corpus Christi Eucharistici. S. Thom. de Sacr. c. 14. Christus Eucharisticus est farina mulieris Sarept. Innocent. *Vobiscum sum omnibus diebus* Matth. 28 Hoc figuratum est 3. Reg. 17. hydria farinæ non deficiet, neque lecythus olei minuetur usque in diem, &c. In farina Sacramentum hoc significatur. Farina enim granum est contritum. Granum est Christus. - Attritus est autem in mola Crucis. - Hæc farina non deficiet : quia hoc Sacramentum nobiscum est usque in diem pluviae, & usque ad consummationem sæculi. Pluvia terram germinare facit, pluvia ergo est influentia cœlestis virtutis, faciens semina corporum mortuorum pullulare per resurrectionem de terra. S. Bonav. Ser. 4. in Vigil. Nat. Christi Dom.

Fasciculus Myrrhæ Cant. 1. Sicut enim myrrha incorrupta servat corpora : sic Corpus Domini pie sumptum corda. S. Thom. ib. c. 6

Favus cum melle. Rupert. in Cantic. 5. *Comedi favum cum melle meo*. Cant. 5. id est, dulcedinem carnis Christi cum dulcedine Divinitatis. *Bibi vinum cum lacte meo*, id est, dulcedinem sanguinis Christi cum dulcedine spiritalis consolationis. S. Thom. ib. c. 24.

Ferculum excellentissimum. Eusebius de S. Hieron. morte.

Fidelia sancta David. Is. 55.

Figmentum magnum DEI Nazianz. carmine de Sacerdotibus.

Firmamentum in terra in summis montium. ps. 71.

Fons donorum cœlestium, super quem Christus sedet ; non unam Samaritanam, sed universam alloquens Ecclesiam. S. Chrysost. hom. 7. in Matth. Fons sacratissimus Sanguinis, & Spiritus. S. Chrysost. hom. 83. in Matth. Fons immortalitatis. Isidor. Pelus. l. 1. ep. 123.

Fructus dulcis gutturi Sponsæ. Orig. hom. 3. in Cant.

Fundamentum fiduciæ. S. Chrysost. hom. 24. in 1. Cor.

Gemma. Sicut gemma virtutem suam effundendo non minuitur ; sic Corpus Domini nos pascendo non minoratur. S. Tom. de Sacr. c. 14.

Gloria DEI. S. Ignatius M. ep. ad Ephes.

Hereditas Christi. S. Chrysost. hom. 2. ad Pop.

Holocaustum salutis, holocaustum Dominicæ passionis. Rupertus. l. 6. in Gen. c. 32.

Hostia incruenta. Isid. Pelus. l. 3. c. 75.

Humilitas Christi. S. Aug. c. 1. in ps. 33.

Jacob. Sciendum, quod in illa figura (Genes. 27.) Dominici Corporis quatuor erant personæ scilicet Isaac, & Rebecca ; quasi masculus, & fœmina, significant duas naturas in nobis, id est, Corpus, & Animam. Masculus, qui magis solet esse manifestus, & exterioribus plus intendit, significat exteriorem hominem, id est, Corpus cum suis sensibus.

sibus. Foemina, quæ domi residet, & familiam regit, interiorem hominem, id est, animam: quæ salutis suæ, & aliorum, gerit curam. Jacob bonus, & formosus, habitans in tabernaculis, quem diligit Rebecca, id est, Fidelis anima; significat verum Corpus Christi. Esau, quem amabat Isaac, id est, corpus; eò quòd de cibis suis vescitur, significat substantiam panis cum suis accidentibus, scilicet colore, sapore, &c. Dum itaque Isaac quasi homo exterior, id est, Sacerdos benedicere debet, Esau, id est, substantia panis recedit; sed similitudo Esau, scilicet vestes cum odore, pelles pilosæ, cibus cum sapore, id est, accidentia panis, sive similitudo, scilicet color, sapor, odor, durities, manent circa Jacob; & sensus nostri falluntur. Ibi fallitur Isaac caliginosus, id est, debilitas corporis nostri. - Ibi fallitur gustus, qui putat cibum comedere Esau, &c. S. Thom. de Sacr. cap. 7.

Ignis Divinus. Hesychius Centur. 1. c. ult.

Imago Passionis Christi. S. Gaudent. tr. in Exod.

Indumentum maximum. S. Chrysost. Catechet. ad illuminandos. Indumentum regale. Id. hom. ad baptizandos.

Initium Divinæ in nobis substantiæ. Guerrieus Ser. 2. de Resurr.

Josias. Memoria Josiæ, est memoriae Salvatoris; vel sacrificium altaris. S. Thom. de Sacr. c. 4.

Lac rationabile sine dolo. 1. Petri 2.

Lapis. Lapis iste Dan. 2. præcisus, sumptus de altari, significat Corpus Christi. S. Thom. de Sacr. c. 21. Etiam lapidi pretioso comparatur (Christus Euch.) de quo virtus exit: ut fugandi phantasmata, vel inflationes sedandi, vel alia, sine diminutione sui. S. Thom. de Sacr. c. 14.

Legatio Sacerdotis ad DEUM pro hominibus. S. Greg. hom. 37. in Evang.

Lignum vitæ. S. Thom. in 2. Apoc. Sicut initium mortis cœpit à ligno vetito, scilicet à ligno scientiæ boni, & mali; sic initium justificationis, & vitæ, incipere debuit à cibo, scilicet ligno vitæ, id est, Corpore Dominico. S. Thom. de Sacr. c. 6.

Locus pascuæ. S. Ambr. Ser. 16. in ps. 18.

Lux. S. Chrysost. hom. 24. in 1. Cor.

Manna cœleste. Cassian. Coll. 22. c. 7. manna utique, qui est Christus. Hoc est manna indeficiens, hic est panis vivus, & cœlestis cibus Angelorum. - Hoc autem manna minutum erat - Quid Verbò DEI minutius? S. Isid. Hispal. c. 23. in Ex. Christus Eucharisticus est manna absconditum. S. Thom. de Sacr. 4. c. Panis cœlestis in similitudinem pruinae, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiscentiæ refrigerat. S. Thom. de Sacr. cap. 6. In terra Chanaan deficit Judæos panis ille cœlestis, hoc est, manna; quod est Eucharistiæ symbolum; Chanaan autem interpretatur mercator, vel negotiator. Jos. 5. Perlinus Conv.

Sacr. dist. 3. c. 3. n. 1. Manna habuit triplicem saporem, similæ cum melle, & panis oleati. Et secundum hæc significat Christum, ex quo secundum triplicem ejus substantiam gignitur spiritualis triplex sapor; mellis ex substantia Diviniatis; panis oleati ex substantia animæ, quæ fuit plenissimè perfusa oleo gratiæ. Similæ ex substantia corporis, à furfure fomitis, & originalis corruptionis puri. S. Bonav. Ser. 6. in Cœna Dom.

Massa ficorum. 4. Reg. 20. Isaias jussit afferri massam ficorum: quam cum posuisset super ulcus Regis, curatus est. Ulcus Regis est concupiscentia carnis; massa ficorum, Corpus Christi. S. Thom. de Sacr. c. 1.

Medicina. Medicamentum. Vulnus est, quia sub peccato sumus; medicina est cœleste, & venerabile Sacramentum, S. Ambros. l. 5. c. 4. Corpus Christi est medicamentum, tenebras ignorantiae illustrans, morbum concupiscentiæ sanans, & mortem nostram mortificans. Propter hæc tria potest comparari triplici dulci cibo, & medicinali; scilicet melli, Propter primum; ficui, propter secundum; fructui uvæ, propter tertium. Medicamentum salutare. S. Greg. l. 1. ep. 47. Eucharistia est medicina hominis. S. Thom. de Sacr. c. 2. Christus est Medicus; sacratissimum ejus Corpus est cibus medicinalis. S. Thom. de Sacr. c. 6.

Melchisedech. Christus est Melchisedech Genes. 15.; qui nobis panem, & vinum, hoc est Carnem, & Sanguinem suum obtulit. Melchisedech est Rex Justitiæ, Rex Pacis. S. Ambr. l. 4. c. 3. & 4. de Sacram.

Memoria Passionis Christi, & Sacrificii Crucis. Hesychius in 2. Levit.

Mensa. Hic Ecclesiam tanquam mensam habuit. Mappam in mensa, fidem in Ecclesia: magna luminaria, quatuor Evangelia. Aquam Salomonis, Sacramentum baptismatis: panem, & vinum, Eucharistiæ mysterium: cibos innumerabiles, sanctas virtutes: servitores, distinctos Ecclesiæ Ordines: convivatores, universos Fideles: vestes epulantium, mores Credentium: fructus pomorum, exempla Sanctorum. Petrus Cell. 1. de panib. c. 2. Mensa mystica; per quam & Mundus est stabilitus, & orbis terræ constitit, & regnum custoditur, & Ecclesia multiplicatur, & DEUS sacrificatur. Theodoretus orat. de Hypap. Mensa nutrix animarum, & vivifica. S. Germanus Cont. rer. Eccl. Mensa plena visceribus misericordiæ. Petrus Cell. 1. de pan. cap. 2. initio. Mensa regalis. S. Chrysost. hom. 17. in ep. ad Hebr. Mensa salutis. Petr. Bles. Serm. 18.

Ministerium, in quo est præcipua salus Christianorum S. Epiph. ep. ad Joan. Jeros. Miraculum super omnia stupendum. Clemens unica de Relig. & ven. Sanctor.

Mons. Christus Eucharisticus est mons Selmon, mons Olei, mons uber, mons incafeatus, mons pinguis. S. Aug. Enarrat. in ps. 67. Mons DEI est Christus Selmon interpre-

terpretatur, *umbra nostri refrigerii*. (Et Christus est mons Selson) - quia ut dicit Glossa, de Corpore Christi manat umbra gratiæ; quæ nobis defensorium est contra incentiva vitiorum, S. Thom. de Sacr. c. 24.

Munimentum Dominicæ saturitatis. S. Chrysost. hom. 24. in 1. Cor.

Mysterium faciens, ut terra nobis sit cœlum. S. Cyprianus ep. 54.

Nervus nostræ salutis S. Chrysost. hom. 24. in 1. Cor.

Nubes, Il. 19. est Caro, seu Christi Humanitas. S. Vinc. Ferr. Ser. in Oct. SS. Innoc.

Numerus 25. perse ductus semper in se ipsum reducit in infinitum - - Quantumlibet enim multiplicetur Eucharistiæ Sacramentum, semper est idem sacrificium. -

Sed & binarius, & ternarius, bene congruunt Sacramento: binarius, propter carnem, & sanguinem; ternarius, propter panem, & vinum, & aquam. Innocent. P. l. 5. c. 15.

Opus Divinum notissimum, futuræ felicitatis indicium, ac Divinæ miserationis præsigium certum. S. Laur. Just. Ser. de Euch.

Ovis epulationis nostræ. S. Ambr. in ps. 43.

Pallium à Christo nobis relictum. S. Chrysost. com. 2. ad Pop.

Panis. beatitudinis. S. Athanas. or. in 5. fer. Panis benedictus. S. August. l. 3. de Conf. Eu.

c. 25. Panis concordiæ, quem si sumunt, non litigant. S. Aug. tr. 26. in Joan. Panis cor hominis confirmans. S. Amb. Ser. 18. in ps. 118. Panis mirabilis sinè agriculturâ.

Greg. Nyss. de vita Moysis. *Quis petit panem, unquid lapidem dabit?* Lucæ 11. *Ego sum Panis* Joan. 6.; sed Judæis conversus est in lapidem offensionis, & petram scandali.

Roman. 9. - *Circumdederunt me canes multi.* Ps. 2. (quando projiciuntur, mordent lapidem.) S. Chrysost. Ser. 55. Ipse Christus est panis - qui factus in virgine, fermentatus in Carne, in Passione confectus, in fornace sepulchri coctus, in Ecclesiis conditus, illatus altaribus, cœlestem cibum quotidie Fidelibus subministrat. Id. Ser. 63. Ipse est panis, qui de cœlis descendit; qui Legis & gratiæ molâ aptatus in farinam; qui Crucis confectus est Passione; qui magnæ pietatis fermentatus est Sacramentô; qui conspersionis levis levamentum fustulit de sepulchro; qui ut Divinitatis suæ calore coqueretur, ipse clibanum decoxit Inferni, &c. Idem Ser. 71.

Joseph esurientibus populis panem copiosè subministrat; Christus cœli pane manentes orbetotô exsaturat nationes. Id. Ser. 146.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Magnus iste panis, qui replet mentem, & non ventrem. Iste panis & noster est, & Angelorum. Iste panis manducatur, & non finitur: iste panis totum Mundum replet; & integer manet. S. Chrysostom. hom. de orat. Dom.

Panishordeaceus subvertens castra Madian, Judic. 6. id est, vires diaboli, est Christus Eucharisticus. Hordeaceus dicitur, propter aculeos Passionum Christi. S. Bonav. Ser. 4.

de Vigil. Nat. Dom. *Vir ferens panes*, 4. Reg. 4. est Christus. S. Bonav. Ser. 5. de Cœna Dom. Panis iste, 3. Reg. 19. est Corpus Christi; quò mirabiliter confortamur in laboriosis hujus vitæ actionibus, & tentationibus. S. Bonav. S. 6. de Cœna Dom.

Paradisi fons. Ascendebat ex Paradiso fons fluvios emittens sensibiles: ex hac mensa fons ascendit, spirituales emittens fluvios. Apud hunc fontem plantatæ non infructuosæ salices, sed arbores ad ipsum cœlum pervenientes, formam habentes semper maturam, & immarcescibilem. Si quis æstuat, ad hunc veniat, & æstum refrigeret. Hic terrarum orbis est pretium: hōc Christus emit Ecclesiam: hōc eam omnem adornavit. S. Chrysost. hom. 61. ad Pop.

Pax. Eucharistia est pacis mysterium S. Chrysost. hom. 60. ad Pop.

Pectusculum, Lev. 10. Pectusculum optimum est, & dulcissimum animalis; significat dulcedinem Corporis Christi. S. Thom. de Sacr. c. 4.

Petra. Declaratum videtur; quòd petra illa Judic. 6. typum habuerit Corporis Christi S. Isid. c. 3. in Judic.

Pignus vitæ. Petrus Bles. carm. de Euchar. c. 24. Pignus resurrectionis secundæ. Guericus Ser. 2. de Resurr.

Pretium nostræ redemptionis. S. August. Conc. 1. in ps. 48.

Pulmentum vitale Deitatis. Fulbertus ep. 1.

Purpura, Dominicò sanguine tincta. S. Chrysost. hom. ad baptizand.

Regnum DEI. Clem. Alex. 3. Pædag. c. 2. regnò dignè degustatò, ait; ore modestò, & clausò, benevolentiam animi ostendamus.

Remedia immortalium sanitatum. S. Ambros. l. de Viduis.

Requies Beatorum. Apon. l. 3. in Cant.

Sacramentum benedictionis. Tertull. l. de Pudicit c. 14.

Sacramentum Charitatis. S. Thom. Opusc. 58. c. 25.

Sacramentum magnum super omnem æstimationem, super omnem intelligentiam, super omnem eminentiam: in quo salus est Mundi, pretium sæculi, pretium sinè pretiò, pretium impretiabile. Bles. ep. 123.

Sacramentum quo subjugatus est Mundus. S. Eligius hom. 9.

Sacramentum Societatis JESU. Algerus l. 1. c. 3. Et habetur ex S. Dionysio cap. 1. cœl. hier. sub finem.

Sacrificium pretii nostri. S. Aug. l. 9. Conf. cap. 12.

Salus animarum nostrarum. S. Dionysius c. 1. Eccl. hier.

Scabellum pedum Domini. S. Ambros. l. 3. de Spir. S. c. 12., S. Aug. in psal. 98. ad illud: *adorate scabellum pedum ejus*.

Signacula mysteriorum Divinorum. S. Chrys. hom. ult. ex 50. c. 9.

Speculum, & ænigma; per quod nunc videmus DEUM Theodoret. in 1. Cor. 13.

Spiri-

Spiritus oris nostri. Bernard. Ser 48. in Cant

Stipendia Divina. Bles. carm. de Evcharist. cap. 24.

Stipendium militiæ nostræ. S. Paschas. l. de Sacr. c. 8.

Templum illud Jerusalem magni Sacramenti est res; & intelligitur ex eo Corpus Domini. S. Aug. in ps. 72.

Testamentum vitæ, & salutis nostræ. Rupertus l. 3. de Oper. Spir. S. c. 18.

Thesaurus universus benignitatis DEI. S. Chrysost. hom. 24. in 1. Cor. Thesaurus in agro absconditus. S. Paschas. l. de Sacr. c. 17.

Victimæ sancta, quâ deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis: quod triumphatus est hostis computans delicta nostra. S. Aug. l. 9 Conf. c. 13.

Vinum lætitiæ. Euseb. 1. de demonstr. cap. ult.

Vitulus saginatus. S. Ambr. in 15. Luc.

Votum nostrum. S. Aug. ep. 59. ad q. 5.

Varia.

Si quotidianus est panis; cur post annum illum sumis? quemadmodum Græci in

Oriente facere consueverant. Accipe quotidie, qui quotidie tibi prodest. Sic vive, ut quotidie merearis accipere: quomodo Job pro filiis suis offerebat quotidie. S. Ambr. l. 5. c. 4. de Sacram.

Non videtis, quantâ infantes animi alacritate mamillas arripiunt? quâ pressione papillis infigant labia? Non minore cupiditate nos quoque ad hanc mensam, & ad hujus calicis spiritualis accedamus papillam. S. Chrysost. hom. 83. in Matth. Nonne videtis, quantâ promptitudine parvuli papillas capiunt; & quantô impetu labia uberibus infigant. Accedamus cum tanta nos quoque ad hanc mensam, & uber spiritualis poculi: quin imò cum majori trahamus, tanquam infantes lactanei spiritûs gratiam: & unus sit dolor nobis, hac escâ privari. S. Chrysostom. hom. 60. ad Pop.

Sanguis Christi est clavis Paradisi. S. Hieron. apud S. Thom. de Sacr. c. 27.

Christus est Socius bonus viæ, & peregrinationis nostræ. S. Thom. de Sacram. Alt. cap. 4.

Est nostræ necessitatis servus. Id. ib.

Videte Regem, id est, Jesum Christum in diademate, id est, in Carne. Id. ib.

TITULUS. IV. EXEMPLUM BONUM.

C*Alcar.* Equus significat desiderium; calcaria significant bona exempla. S. Bernardus Opusc. de fil. prod.

Calceus. Calceamenta ex mortuis fiunt animalibus; & significant patrum præcedentium exempla. S. Thom. c. 7. in Cant.

Cælum. Per cælos Apostoli, per solem intelligitur Christus. Et dicuntur cæli propter sublimitatem conversationis: *Nostra conversatio in cælis est.* Philipp. 3. Stellati, per multarum virtutum abundantiam - lucidi, per doctrinam, & exemplum. S. Thom. in ps. 18.

Esca. Pisces. Matth. 15. Sancti sunt novi Testamenti; qui de fluctibus sæculi erepti - exemplô suô nos reficiunt. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Liber vitæ dicitur (Christus) tripliciter. Unô modô exemplum gratiæ agendæ vitæ:

& sic Christus secundum Humanitatem dicitur liber vitæ: quia in ipso debemus legere vitam, quæ nobis est agenda, &c. S. Thom. in 2. Apoc.

Luna. Anima comparatur Lunæ nocte splendenti: sic enim anima se convertens luget bonô exemplô. S. Greg. in Cant. c. 6.

Sal. Christus eos (Apostolos) vocat Sal terræ: ad condiendum exemplô vitæ. S. Thom. in 5. Matth.

Sol magnam claritatem exempli significat, S. Thom. in 19. Apoc.

MALUM.

Portæ Inferi sunt prava Fidelium opera, quia iter perditionis ostendunt. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 16. Matth.

F. TITULUS. I. FIDES.

A*Braham* moraliter nobis vittutem fidei per exempla sua significat. S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Altare. Per Altare significatur fides; per arietes, duces Regis, Apostoli, & Ecclesia-

rum Prælati; per pecus, simplices. S. Thom. in 15. 60. Sicut est triplex templum; ita est triplex altare. Primum est Vir justus - hujus templi altare est cor. Lev. 6. Ignis, scilicet charitatis, in Altari, id est, in corde, semper ardebit.

ardebit. - Aliud templum est Ecclesia; & huius templi altare est Christus, vel fides. Tertium templum est ipse DEUS. Apoc. 21. *Templum vidi in ea, &c.* & huius altare est misericordia DEI: & hoc circumdare debemus desiderio mentis. S. Thom. in ps. 25. Fides dicitur altare: nihil enim DEO est acceptum, quod non offertur spiritualiter in fide. S. Thom. in Apoc. 8. *Imponent vitulos* - id est, conversos de novo *super Altare*, id est, super fidem Christi. S. Thom. in ps. 50.

Altitudo templi huius, 3. Reg., ad fidem refertur, longitudo ad spem, latitudo ad charitatem. S. Isid. c. 2. in 3. Reg. Altitudo fidei consistit in cognitione aeterni DEI; profundum autem in cognitione DEI Homanati. S. Bonav. Opusc. Lum. Serm. 8.

Annulus. Thamar Ecclesiae imaginem gestat; quæ à Christo per anulum fidei, & virgam Crucis, conceptionemque sanctæ meruit ubertatis. S. Isid. in Alleg. Fides comparatur annulo. Annulus iste argenteus potest dici; eò quod fides instar argenti luceat. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3.

Arca Testamenti. Fides est sicut Arca Testamenti. S. Isid. in Alleg.

Argumentum. Fides est sicut argumentum ad concludendum - Non sicut, argumentum Dialecticum - aut tentativum - sed sicut argumentum hypotheticum, id est, faciens scire. S. Bonavent. diet. Sal. t. 8. c. 5. Per istud argumentum probatur unitas Divinæ essentiae, trinitas personarum, unitas primæ causæ, - & multa alia, &c. Et ideo Apostolus ait Hebr. 11. fidem esse *argumentum non apparentium*. Id. ib.

Armatura. Fides est, sicut fundamentum ad sustinendum, sicut armatura ad evadendum, sicut argumentum ad concludendum, & sicut instrumentum ad ascendendum. S. Bonav. diet. Sal. t. 8. c. 5.

Caligo fides est, cum lumine, & ænigmate. S. Bonav. Opusc. Lum. Ser. 1.

Candelabrum. Per candelabrum, & mensam. Exod. 25. potest significari doctrina, & fides Ecclesiae; quæ etiam illuminat, & spiritualiter reficit. S. Thom. 1. 2. quæst. 102. 2. 4. 6.

Condimentum. Fides primum nostrorum operum condimentum est, sive illorum condimenti origo. Cibi sunt nostra opera; illis pascimur. Perlinus dist. 2. c. 5. n. 24.

Cornu. Tauri sunt Prophetæ, & Apostoli; qui fortitudine fidei, quasi cornu, principibus Mundi resisterunt; & ab eis passi virtutum nobis exempla reliquerunt. S. Thom. de Sacr. c. 19.

Dextera, est fidei testis, atque salutis. S. Isid. Nrig. l. 11. c. 1.

Dies. Fides est dies; horæ duodecim, sunt duodecim articuli. S. Vinc. Ferr. Serm. fer. 6. D. 4. Quadr. Sicut charitas est verè mentis humanæ requies, perfectumque Sabbathum; sic & sex virtutes, fides, spes, temperantia, prudentia, fortitudo, iustitia, sunt

quasi quidam dies operationis: charitas verò quædam humanissima dies est quietis, tranquillitatis, & pacis. S. Bernard. Opusc. de Charit. c. 20. Fidem ponimus primum diem; quò Fideles ab Infidelibus, quasi lux à tenebris, separantur, &c. Id. ib. c. 21.

Donum DEI primum. In donis DEI primum est fides; per quam DEUS habitat in nobis. S. Thom. in 1. 2. Thessal. lect. 1.

Drachma. Luc. 15. est fides. *Didrachma.* Matth. 27. est fides, non tantum in ore, sed & in corde. Rom. 10. Corde creditur, &c. S. Ambr. l. 1. ep. 1.

Equus. Oratio est legatio pro hominibus ad DEUM. Hæc equo fidei Insidens ad DEUM pergit. S. Bern. Opusc. de fil. prod.

Facies. Quid per faciem, nisi fidem? quæ DEO cognoscimur. S. Greg. in Cant. 2.

Fasciculus hyssopi significat perfectionem, & integritatem fidei. S. Thom. de Sacr. c. 31. Limen domus est Christus; per quem conceditur ad cælum introitus. sup. illud. Ex 12. *Fasciculum Hyssopi* ringite.

Finis. Principium, & Finis Fidelium est fides, spes, charitas. S. Ephr. Serm. de timore DEI.

Flores. In floribus fides, in fructibus virtutes, designantur. S. Isid. in Cant.

Folia. Virtutes sine fide, folia sunt. Videntur vivere; sed prodesse non possunt: agitantur ventò; quia fundamentum non habent. Quanti Gentiles habent misericordiam, &c. Sed fructum non habent; quia fidem non habent. S. Ambr. in ps. 1. Fidem, florem: fructum, actum intellige. S. Bern. Serm. 51. in Cant. Fides appellata est ab eo, quia *Fit*, quod dicitur. Duæ syllabæ sonant, cum dicitur *Fides*. Prima syllaba est à facto, secunda à dicto. Interrogo ego te, utrum credas? Dicis: Credo. *Fac*, quod dicis; & fides est. S. Aug. Ser. 237. de temp.

Fundamentum. Fides virtutum omnium stabile fundamentum est. S. Amb. in ps. 40. Fides est bonorum omnium spiritualium fundamentum. S. Thom. in 1. Rom. lect. 5. Fides, quæ est pes, & fundamentum omnis boni. S. Thom. in 1. Apoc. Fundamentum virtutis fides est. Fides est principium cultus DEI, & fundamentum ejus, quæ secundum pietatem est, doctrinæ. S. Bonav. in Brevil. p. 1. c. 2.

Granum sinapis. Pro thorace fidem assume; ut granum sinapis - Nam granum sinapis leve prorsus est, ac rotundum, nullam habens scissuram, nullum angulum - contritum habet fervorem insignem. S. Ephr. de Panoplia. Fides comparatur grano sinapis propter fervorem, fecunditatem, parvitatem. S. Thom. in 17. Matth. Fides, quæ non hæsitat, grano sinapis comparatur: quod quanto magis conterit, tanto magis ejus fortitudo sentitur. S. Thom. in 1. Cor. 13. lect. 1. Si regnum cælorum sicut granum est sinapis Luc. 13.; & fides sicut granum sinapis: fides utique regnum cælorum, &

& regnum cœlorum est fides. Itaque qui fidem habet, habet & regnum cœlorum: & regnum DEI intrā nos, & fides intrā nos est. S. Ambr. l. 7. in Luc. Fides est granum sinapis; quia calefacit. Luc. 24. *Nonne cor nostrum ardens*, &c. S. Ambr. Ser. 1. de Virgin. hic sermo est inter Augustinianos.

Illuminatio mentis est fides; quæ mens illuminatur à prima luce ad videndum bona spiritualia. S. August. apud S. Thom. Ser. 2. Dom. Quinq.

Initium salutis est fides. S. Thom. in 1. 1. Petri. Ubi fides est, initium habemus, & finem: ubi perfidia; nec initium, nec finis est. S. Ambr. Ser. 20. in ps. 118.

Instrumentum. Hoc instrumentum, quod est fides, solus Christus fabricavit. S. Bonav. diet. Sal. tit. 8. c. 5.

Itineris prævia. Sit ergo fides tibi itineris tui prævia: sit tibi iter Scriptura Divina. Bonus est cœlestis ductus eloquii. S. Ambr. Ser. 14. in ps. 118.

Lapides duodecim - cœlestis civitatis, significare possunt duodecim articulos fidei; quæ est fundamentum omnis boni, & præmii futuri - Jaspis, Sapphirus, & Calcedonius significant fidem. Fides debet esse vivens: & hoc significat Jaspis, qui est viridis coloris color enim in herba - viridis est signum vitæ. - Et sicut Jaspis fugat phantasmata; sic fides vivens - vitat omnia diaboli machinamenta. Fides debet esse cœlestis - & signat Sapphirus, qui habet cœlestem colorem. - Sicut Sapphirus fugat venenosa, & mortificat araneam; sic vera fides venenosis suggestionibus resistit. - Fides debet esse fortis - & hæc signat Calcedonius; qui in colore est pallidus, & omnis sculpturæ repulsivus. - Sic qui habet veram fidem per poenitentiam est pallidus. - Sed nullam sculpturam extraneam peccati recipit, sed secum conservat solam imaginem DEI. S. Bonav. diet. Sal. tit. 10. c. 5. Quisquis perfectè credit, lapis est templi DEI; lapis est solerti apparatu lævigatus. S. Antiochus Lauræ Sabæ Abb. hom. 1. de Fide

Lucerna. Fidei verbum est sicut lucerna; à qua illuminamur ad ambulandum in vita ista. S. Thom. in 5. 2. Cor. lect. 2

Lumen. *Lux*. Fides est lumen intellectus. S. Thom. Ser. in festo S. Barnabæ Apost. Fides comparatur luci primordiali Fides namque est sicut auroa: nam sicut illa est exosa latronibus; sic fides odiosa est dæmonibus; qui sunt latrones animarum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3.

Luna. Per cœlum intelliguntur Sancti: quia habent Solem, Lunam, & Stellæ: Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellæ aliarum virtutum. S. Thom. Ser. 2. in festo SSS. Trinit.

MARIA. Per MARIAM, Stellam maris designabitur fides; & per Joseph, augmentum charitatis. S. Thom. Ser. 3. D. infra Octav. Epiphan.

Matutina Stella est fides in medio nebulæ. S. Bonav. Opusc. Lum. Ser. 1. in fine. Dicitur etiam Stella matutina. S. Isid. in Alleg.

Medicina animæ omnium vulnerum, & una propitiatio pro delictis hominum, est credere in Christum. S. August. Ser. 60. de verb. Dom. Multum interest, utrum quisque credat ipsum esse Christum: & utrum cerdat in Christum. Nam ipsum esse Christum, & dæmones crediderunt; nec tamen in Christum crediderunt. Iste enim credit in Christum; qui & sperat in Christum. & diligit Christum. Nam si fidem habet sine spe, ac sine dilectione; Christum esse credit, non in Christum credit. Id. Ser. 61. de Verbo. Dom.

Minutum. Vidua pauper, Marci 12. Ecclesiæ simplicitatem designat. Hæc in gazophylacium duo minuta mittit; quia dilectionem DEI, & proximi? seu fidei, & orationis, munera defert. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci.

Oculus dexter. Fides comparatur oculo dextro; sic instar oculi est ratio. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3. Oculus est fides: sinister, est fides de humanitate Christi; dexter verò, fides de Divinitate. Isti sunt oculi cæci nati; qui per lutum Humanitatis, & spiritum Sapientiæ Divinitatis, aperiuntur. Sed dexter oculus Judæis eruitur; qui JESUM Hominem, & non DEUM, putant. S. Bonav. Ser. 3. de Vigil. Nat. Dom.

Panis. Elias figura Christi: illi afferunt corvi manè panem, vespere carnes. Huic manè, id est, initiò Ecclesiæ, afferunt peccatores fidem, eam recipiendo; vespere autem carnes, id est, carnis resurrectionem. S. Isid. c. 8. in 3. Reg.

Patrimonium. Fidem serva; quæ multò pretiosior, quam pecunia est: fides enim æternum patrimonium est; pecunia temporale. S. Ambr. l. 1. de Sacram. c. 2.

Pes. Fides est pes, & fundamentum omnis boni. S. Thom. in 1. Apoc.

Petra. Fides est sicut petra fundamenti. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3. Est petra durissima, & totius spiritualis ædificii fundamentum. Id. tit. 8. c. 5.

Prælibatio cæli. Est prælibatio illius future beatitudinis, & cognitionis, quam habebimus in patria. S. Thom. in 15. Joan. lect. 3.

Principium est Divinæ vocationis. S. Antiochus cit. hom. 1. de Fide.

Rachel. Fides Christiana comparatur Racheli uxori Jacob pulchræ: quæ videns quod non generaret, dixit viro suo Jacob: *da mihi liberos; alioquin moriar*. Gen. 30. Ecce fides Christiana. *Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habet? nunquid fides poterit salvare eum? - Fides sine operibus mortua est*. Jacobi 2. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 3. Adv.

Radix arboris. Fides est ut radix plantata in horto cordis; deinde mitit truncum, scilicet charitatis, faciens, ramos, scilicet vir-

tutum; & flores, & folia bonorum operum.
- Etrigatur radix fidei manè, & serò, dicen-
do: Credo in DEUM, &c. S. Vinc. Ferr.
Ser. 1. Quinquages.

Regnum DEI dicit fidem; quæ est in ipsum,
ac dispensationem Humanitatis. S. Chrysost.
apud S. Tom. in Cat. sup. 4. Marci.

Rece. Fides est rete, quò concluduntur
Christiani. S. Bonav. Ser. 2. D. 4. Pent.

Scala. Fides est scala, quam vidit Jacob
Patriarcha. S. Bonavent. diet. Sal. t. 8. c. 5.
Fides est scala Jacob: duo latera, Fides Deita-
tis, & Humanitatis Christi: gradalia ligna,
sunt articuli fidei. S. Bonavent. Ser. 3. f. 2.
Pasch.

Scutum. Scutum portatur, & sinistra in
manu fertur: sic fides habetur in hac vita.
S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 22. Pent. Fides com-
paratur scuto militari. S. Bonav. diet. Sal. t.
5. c. 3.

Sephora. Tulit Sephora acutissimam petram,
& circumcidit, &c. Ex. 4. Sephora fidem si-
gnificat: interpretatur enim, *placens adhesit*.
Per fidem autem adhærentes DEO placent.
Sine Fide impossibile placere, &c. Hebr. 11. S.
Bonav. Ser. 2. in Circumc.

Speculum. Fides comparatur speculo mun-
do: quia sicut turris magna in modico spe-
culo cernitur; sic majestas Divina in specu-
lo fidei repræsentatur. S. Bonav. diet. Sal. t.
5. c. 3.

Stella. Fides est sicut Stella firmamenti:
& præcipuè dicitur Stella maris - Dicitur
etiam Stella matutinalis - Orientalis - Id.
ibid. Fides est Stella maris in medio nebu-
læ. S. Bonav. Opusc. Lum. Ser. 1. fine. Stel-
la est fides, ducens ad Christum. Hic non
invenitur, nisi Stellâ duce, id est, fide, vel gra-
tiâ. S. Bonv. Ser. 6. de Nat Dom.

Tactus Fidem significat. Tangit Christum,
qui credidit in Christum. Nam & illa mulier
quæ fluxum sanguinis patiebatur, apud
seipsam ait: *si tetigero fimbriam vestimenti eius,*
salva ero. Fide tetigit; & sanitas subsecuta
est, quam præsumpsit. - Videtur ergo ista
Maria, cui dixit Dominus: *noli me tangere,*
&c. Ecclesiæ gestare personam, quæ tunc
in Christum credidit (& Christum tetigit)
cùm ascendisset ad Patrem. S. Aug. Ser. 106.
de temp.

Thesaurus tuus est fides, pietas, misericor-
dia - Thesaurus noster pretiosus intellectus
(fides,) est. Si terrenus intellectus fuerit,
si fragilis; hæretica eum tinea, & impietatis
ærugò, consumet. Levemus ergo, & eriga-
mus sensus nostros: nec impossibile judice-
mus; ut hæc humani Corporis infirmitas
ad cognitionem mysteriorum cœlestium
provehatur; cùm jam ad nos Dominus JE-
sus - descenderit, ut clausa referaret. S.
Ambr. S. 12. in ps. 118. Nullæ sunt majores
divitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla
hujus Mundi major substantia; quam est
Catholica fides: quæ peccatores homines
salvat, cæcos illuminat, infirmos curat, ca-
techumenos baptizat, Fideles justificat, pœ-
nitentes reparat, justos augmentat, Martyres
coronat. S. Aug. Ser. 181. de temp.

Vestis. Fides, & charitas, sunt vestis nu-
ptialis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Vexillum. Fides est sicut vexillum regis.
S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Umbra Christi. *Sub umbra ejus.* Cant. 2. -
Umbra ejus fides. Caro ejus. - Mihi quo-
modo non obumbrat Caro, qui in mysterio
maduco eam? Thr. 4. *in umbra ejus vive-*
mus, inter gentes, in umbra, in gentibus,
in luce cum Angelis. S. Bernard. Serm. 48.
in Cant.

T I T U L U S. II. FIDES, SPES, CHARITAS.

Abraham, Isaac, Jacob. Abraham mo-
raliter nobis virtutem fidei per exem-
pla sua significat. - Isaac significat
supra - Abraham igitur genuit Isaac: quia fi-
des generat spem. Jacob autem significat
charitatem. Charitas enim amplectitur
duas vitas; activam. per dilectionem proxi-
mi; contemplativam per dilectionem
DEI. Activa per Liam, contemplativa per
Rachel, significatur. Glossa apud S. Thom.
in Cat. sup. 1. Matth. Nota: DEUS est
DEUS Abraham, conferendo fidem; Isaac,
spem; Jacob, charitatem. S. Bonavent. in
psal. 45.

Altitudo, latitudo, longitudo. Altitudo tem-
pli hujus. 3. Reg. ad fidem refertur, longi-
tudo ad spem, latitudo ad charitatem. S. Isi-
dor. c. 2. in 3. Reg.

Asyli tres urbes (de quibus in Deut.) sunt
Fides, Spes, Charitas. S. Isidor c. 19. in Gen.
Deut.

Dies tres nuptiarum. Primus dies, fides, se-
cundus spes, tertius charitas: & in hoc fiunt
nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO.
S. Thom. Ser. 3. D. 1. Epiph.

Fimbria. Theologicæ virtutes fimbriæ
sunt ps. 44. quia ornamentum, & comple-
mentum cujuslibet virtutis, sive vestimenti
spiritualis. Ità ferè S. Bonav. 3. D. 2. Pent.

Fundamentum. Fides, Spes, Charitas,
omnium virtutum sunt fundamentum. Se-
quentes virtutes sunt quasi superadditiones.
S. Anselmus apud S. Tom. in Cat. in sup. 1.
Matth.

Herba. Fides, Spes, Charitas, sunt herba
virides. S. Isid. c. 3. in Gen.

Navis. Mirabile gubernaculum est fides; quæ Ecclesiæ navem, per mare, & per terram, id est, per adversa, & prospera, dirigit, Spes est anchora, velum charitas. S. Bonav. Ser. 1. D. 4. Pent.

Panis, piscis, ovum. Luc. 11. Tria ista consideremus, ne fortè sint ibi illa tria, Fides, Spes, Charitas. Pone ergo tria, panem, pisces, ovum. Major horum panis: ideo panem bene intelligimus in his tribus Charitatem. Propterea pani lapidem opposuit Lucæ 11. quia duritia contraria est Charitati. Piscem fidem intelligimus. Dixit quidam sanctus, & nos dicere delectat: piscis bonus, pia est fides: vivit inter fluctus nec frangitur, nec solvitur fluctibus - Opposuit autem Dominus serpentem pisci, diabolum fidei. - Diabolus non corrumpat fidem; nè de voret piscem. Restat spes; quæ quantum mihi videtur, ovo comparatur. Spes enim nondum pervenit ad rem. Et ovum est aliquid, sed nondum est pullus. Spes est futurorum. Nihil ergo tam inimicum spei, quàm retro respicere, id est, in eis rebus, quæ præterlabuntur, & intereunt, spem ponere. - Ovo tuo Scorpionum time. Vide, quia te cauda percutit, quam retro habet. Nos

ovum nostrum sub alis ipsius gallinæ (Christi) Matth. 23. ponamus. S. Aug. Ser. 29. de Verb. Dom.

Principium, & finis Fidelium, est fides, spes, & charitas. S. Ephr. de timore DEI.

Sera tres. Fides, Spes, Charitas, tres seræ sunt missæ contra diabolum. Arnobius in ps. 147.

Tridens. Hæc est trinitas, Fides, Spes, Charitas; per quam, velut per tridentem, reduxit (DEUS) de limo profundi ad emissam beatitudinem (hominem.) S. Bernard. Serm. inter parvos primo.

Vades. Tres vades sunt Ecclesiæ, Fides, Spes, Charitas. S. Ambr. 1. 3. de Virgin.

Vincula sunt virtutes. Fides, Spes, Charitas. S. Thom. in ps. 2.

Via Domini istæ sunt, Fides, Spes, Charitas. Arnob. in conflictu cum Serapione de DEO trino, & uno.

Ordine perfectionis charitas præcedit fidem, & spem; eò quòd tam fides, quàm spes, per charitatem formatur & perfectionem virtutis acquirit. Sic enim charitas est mater omnium virtutum, & radix, in quantum est omnium virtutum forma. S. Thom. 1. 2. q. 62. a. 4. c.

TITULUS III. FIDELIS.

Abel. Cain figura Judaici populi, Abel Christiani. S. Isid. c. 6. in Gen.

Acervus lapidum. Lapis, quem Jacob rexit, Genes. 31. typus Christi. Acervus lapidum multitudo Credentium est. S. Isid. c. 26. in Gen.

Apicula. O Christi apiculæ! Ita suos Christianos auditores compellat. S. Joan. Damasc. or. 3. de Nat. B. V.

Bajuli botri illius. Num. 13. Duo bajuli, qui sub onere botri illius incedebant, populus est uterque. Prior Judaicus, & aversus - qui verò posterior veniebat, populi Gentium gerebat figuram: qui credens, & Christum ante oculos habens spem per eum protans videt. S. Isid. c. 11. in Num.

Capilli. Per capillos populi figurantur, qui eidem Ecclesiæ ornatum tribuunt. S. Gregor. in 4. Cant.

Carbones. Tob. 6. Flumen in quo pisces sunt, significat Mundum; omnes pisces ejus, diversa genera hominum. Piscis ille magnus, gentem Judæorum; cor piscis, quasi membrum nobilissimum, & ex quo vita procedit, B. Virginem. Particula cordis significat Corpus Salvatoris de Virgine sumptum. Hoc debet super carbones poni, id est, Fidelibus, accensis igne amoris, donari. Tunc fumus ejus, id est, virtus spiritualis, fugat tentationes dæmonum. S. Thom. de Sacr. c. 21, explicans illud de fugando dæmone. Tob. 6.

Cincinnati sunt Fidelium collectiones. S. Isidor. in Cant.

Civitas. Non potest Civitas abscondi super montem posita: se scilicet montem; Fideles autem suos, in sui nominis gloria fundatos asserens civitatem. S. Isid. c. 1. in Jos.

Columba. Qui sunt isti - quasi Columba ad fenestras? Is. 60. Referendum est ad Gentes, quæ ad fidem velociter conversæ sunt. S. Thom. in 60. Is.

Columnæ. Fideles Ecclesiæ dicuntur columnæ: quia debent esse recti, erecti, & fortes. Recti per fidem, erecti per spem, fortes per charitatem. S. Tom. in Prologo sup. ep. ad Ephes.

Coma sponis, sunt multitudines Fidelium. S. Tom. c. 5. in Cant. *Coma capitis eius,* id est, Christi, sunt Fideles, bonis eum moribus decorantes. S. Thom. de Sacr. c. 31.

David. Moraliter potest legi psalmus iste (tertius) in persona uniuscujusque Fidelis, qui à vitiis, & cupiditatibus impugnatur. Et secundum hoc per David accipitur quilibet Fidelis; per Absolon vitia, & carnales concupiscentiæ. S. Tom. in ps. 3.

Dextera nos sumus; quia Christum colimus, qui in dextera Patris sedet; sinistra autem Judæi sunt, atque hæretici. Arnobius c. 6. in Matth.

Dies. Lux. Justi, & Fideles, sunt lux, dies; peccatores autem nox, & tenebræ. *Fuisti ali-*

aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino. Eph. 5. S. Isid. c. 2. in Gen.

Domus ps. 44., signant Fideles, - Eburneae, frigidae propter castitatem - candidae propter puritatem. S. Thom. in ps. 44.

Filii Apostolorum. Afferte Domino filios arietum, id est, agnos. Mystice arietes, sunt principes gregis, id est, Apostoli: filii eorum sunt Fideles. S. Thom. in ps. 28.

Filii Sponsi. Sponsus Christus est: filii autem sponsi nos sumus, Arnobius c. 12. in Matth.

Frumentum. Electi sunt frumentum DEI, coelestibus horreis recondendi. S. Thom. de Sacr. c. 10.

Galaad acervus testimonii interpretatur; qui bene convenit adunatae multitudini Sanctorum. S. Isid. in Cant.

Grana. Sicut ex multis granis puris conficitur unus panis; sic ex multis Fidelibus puris, à culpa mortali mundis. & vinculo charitatis unitis, Ecclesiastica unitas consistit. S. Thom. de Sacra. c. 9.

Jacob. typus Christianorum; Esau Judaeorum. S. Isid. c. 23. in Gen.

Incus. Verus Christianus debet esse sicut incus in suis advenitibus. S. Ephr. tom. 1. de Fide.

Lapis. Quisquis perfecte credit, lapis est templi DEI; lapis est solerti apparatu lavigatus. S. Antiochus hom. 1. de Fide.

Luminaria. In Ecclesia sunt multi lucentes, sicut Fideles & Sancti. Philpp. 2. *Inter quos lucetis sicut luminaria in Mundo; Verbum vitae continentes.* S. Thom. In Ps. 17.

Oculi ejus, id est, Fideles, in futurum sibi providentes; *sicut columba, quae lacte sunt lota.* S. Tom. de Sacr. c. 31.

Oves suas in prato Scripturae, gratiae, & gloriae, pascit - Propter tria dicuntur sancti

oves. 1. Quia oves nemini injuriam faciunt. 2. Quia mansuete mala sufferunt. 3. Quia se, & sua, ad usum hominum tribuunt. S. Thom. Serm. 2. D. 2. Pasch. Figuraliter per oves, Gen. 29., justorum populi significabantur. S. Isid. c. 24. in Gen. Jacob tres virgas in alveis aquarum opposuit; ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noster in aqua baptismatis trium personarum nomina, Patris, Filii, & Spiritus Sancti, populo Fidei proposuit: ut quisquis hoc pleno corde perspexerit, efficiatur ovis DEI. S. Isid. c. 25. in Gen.

Stella. Ostendit illi Stellas coeli, dicens *sic faciam semen tuum*, id est, Christianam Gentem; cujus tu pater in fide subsistis: - Deinde monstravit ei arenam maris, & dixit: *sic erit in multitudine semen tuum*, hoc est, erit quidem copiosa gens Judaeorum; sed sterilis, & infecunda, manebit sicut arena. S. Isid. c. 12. in Gen. Ipsum (Christum) qui est verus Joseph, excellentia Sanctorum in solis nomine, & Ecclesiae claritas sub imagine Lunae, & omnium numerositas populorum, in figura Stellarum, adorant. S. Isid. c. 30. in Gen.

Templum dicuntur Fideles propter devotionem; coelum propter Sapientiam - Item dicitur anima templum DEI; quia in templo DEUS adoratur; similiter in anima Fidei - Item quia eam DEUS sanctificat, & in eam descendit, sicut in templum. S. Thom. in ps. 10.

Vineae florentes, id est, Evangelicus populus; seu vites florentes. S. Isid. in Cant.

Urres veteres, Judaeos vocat; novos utres nuncupat Christianos. - Hi fiunt apti, ut de praelo crucis accipiant vinum novum. S. Chrysol. Serm. 31.

TITULUS IV. FORTITUDO.

Admas symbolum est fortitudinis. Ezechiel Adamas fuit. Sic ad eum DEUS Ezech. 3. *Ut adamantem dedi faciem tuam; ne timeas eos.* Lobb. q. 2. de S. Ursula. Fortitudo est similis petrae infrangibili, qualis est Adamas, S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 7.

Aes. In aere fortitudo exprimitur. Goffridus Abb. Opusc. 7.

Arcus ejus, id est, fiducia, & virtus, fuit firmata in DEO; & ideo dissoluta sunt vincula brachiorum, & manuum per manus potentes Jacob, id est, DEI; qui est potens protector, & defensor populi Jacob. S. Thom. c. 49. in Gen.

Armatura. Nota Philosophia contulit Poetio arma, non corporalia sed spiritualia: sicut sunt virtutes intellectuales; quas enumerat Aristoteles 6. Ethic. & sunt intelle-

ctus, sapientia, scientia, ars, & prudentia. Et similiter virtutes cardinales; quae sunt quatuor: prudentia, justitia, temperantia, & fortitudo. S. Thom. in l. 1. Conf. Phil. prolam. 2.

Aurum est symbolum fortitudinis. Lobb. in Glor. Patr. de S. Norb. q. unic. §. 7.

Baculus. Fortitudo est quasi baculus. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 7.

Barba. In barba virtus ostenditur. S. Isidor. c. 16. in 1. Reg. 21.

Brachium. In brachio intelligitur fortitudo. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Lucae.

Capilli. In capillis aliquando hominis fortitudo figuratur - Virtutes animae - capillos capitis (Christus) appellavit. Goffridus Abb. Ser. 9. de S. Magdalena.

Indumentum. Fortitudo indumentum eius. Prov. 31.

Lorica. Fortitudo est lorica, quæ vetat ictum - Totus Mundus non vinceret unum hominem, in quo est fortitudo DEI: sicut patet, quod puellæ virgines, putà Catharina, Cæcilia, &c. omnia tormentorum genera superabant. - Viri fortes mori possunt, vinci non possunt. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 7.

Miles egregius DEI fortitudo; accurrens per campum fiduciæ, extracto gladiò lætitiæ. S. Bernardus Opusc. de fil. prod.

Os ossis. Virtutes sunt fortitudo hominis. Et ideo (David ps. 6.) dicit: *sana me Domine; quia ossa mea*, id est, fortitudo mea,

animæ meæ scilicet virtus, & fortitudo, turbata sunt. S. Thom. in ps. 6.

Quadratus lapis. Latères ceciderunt, id est, Reges Juda, qui erant infirmi. Sed quadris lapidibus, id est, fortibus regibus ex nobis edificamus regnum. S. Thom. in 9. Is. Summus artifex DEUS lapides suos, id est, electos, consuevit quadrare quadraturâ virtutum, scilicet prudentiâ, temperantiâ, fortitudine, & iustitiâ. S. Bonav. diet. Sal. t. 10. c. 9.

Virga est, quæ non incurvatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 6.

Vox Domini confringentis. ps. 28., signat donum fortitudinis. S. Thom. in ps. 28.

TITULUS V. FRAGILITAS.

Calcaneus. Per calcaneum potest intelligi infirmitas carnis: quia quando homo deficit, calcaneus labitur. Et sic *iniquitas calcanei*, id est, peccatum procedens ex infirmitate carnis, *circumdabit me*. S. Thom. in ps. 48.

Capilli. In capillis fragiliores, in dentibus verò perfectiores; quique ad regendam Ecclesiam apti, designantur. S. Isid. in 1. Cant.

Lagena. Designatur itaque in tubis cla-

mor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum. S. Isid. c. 5. in judic.

Testa. Vasa testea, populum fragilem, & vilem, signant, S. Thom. in 4. Thren.

Venter Dilecti fragilitatem Humanitatis ejus designat. S. Isid. in Cant.

Umbilicus. id est, fragilitas infirmitatis nostræ. S. Isid. in Cant.

TITULUS VI. FRANCISCUS. SERAPHICUS.

Æmulator Christi. Hic ut virtutum Christi fuit æmulator, sic & miraculorum. Lobbetius ibid. p. 1. d. S. Franc. §. 6.

Amicus Christi Christus D. de S. Francisco ad S. Brigittam, Revel. extravag. c. 90. sic ait: Franciscus, amicus meus, fuit quasi lapis ignitus: quia habuit me in se, qui sum ignis.

Angelus. S. Franciscus est alter Angelus ascendens ab ortu solis, habens signum DEI vivi. Stigmata Christi. Lobb. In Glor. Patr. de S. Francisco Ass. in Procem. SS. Dominicus, & Franciscus, fuerunt velut duo illi Angeli; qui iustum Loth, familiamque ejus liberarunt. Hi duo luminaria magna. Gen. 1.; hi duæ tubæ veri Moysis. Num. 10.; hi duo ubera Sponsæ Cant. 4.; hi duo filii olei. Zach. 4.; hi duæ columnæ, Joachim, & Booz. 3. Reg. 7.; hi denique fuerunt velut duæ illæ nubes, quæ armatas Israël copias comitabantur. Verè enim & Dominicus, & Franciscus, miseris mortalibus fuerunt, quod diei nubes: quæ à Sapiente c. 10. dicuntur, & sunt *velamentum diei*. Quia, ut

inquit Interpres noster, Solem exhibent sine læsura, id est, innocuum. Lobbetius ibid. §. 4.

Apostolicus Vir est Franciscus. id. §. 5.

Aræ clementiæ, sunt Dominicus, & Franciscus. Lobb. ib. §. 4.

Columna. S. Franciscus est opulentus animarum mercator, Ecclesiæ columna, & jam prope labentis sustentaculum. Id. Ibid. §. 3.

Dux. Novus miles, & novus dux. Idem ibid. §. 5.

Funiculus. Abbas Joachim, qui septuaginta annis antè mortuus, quàm vivere incepit Dominicus; præsignavit SS. Dominicum, & Franciscum, illò Zachariæ vaticinio c. 11. & *assumpsi mihi duas virgas; unam vocavi decorem alteram funiculum; & pavi gregem* Virgam decorem, dixit significare Dominicum; Virgam funiculum, qui signum est vitæ austeræ, Franciscum. Id. ib. §. 1.

Lumen. Benedictum, & Franciscum, Italiæ lumina, appellat. Lobb. in Procem. Glor. Patr.

Plama. Innocentius P. 3. in somno, vidit, ad suos pedes putrescere palmam, & mox in arbo-

arborem pulcherrimam assurgere : audit-
que, eâ signari S. Franciscum. Id. ib. §. 3.

Salvator. Franciscus alter à Christo Mun-
di Salvator, & dici, & esse potuit. Id. §. 3.

Sidus. Dominicus, & Franciscus, ceu ge-
mina Ecclesiæ sidera. Id. q. unica mor. de
S. Dominico. §. 3.

Stella. S. Franciscus Seraphicus, est quasi
Stella matutina in medio nebulae ; ac quasi luna
perfecta in diebus suis ; & sicut Sol, in Ecclesia DEI

fulgens. Hoc effatum fuit Gregorii P. IX. in
Bulla Solen. Canon. S. Franc. Seraph. Lobb.
in Procem. Anima S. Francisci visa est à
F. Jacobo à Laude instar Stellæ fulgidæ ad
cœlos migrare. Wadingus tom. 1. a. Min.
19. Lob. q. 1. de S. Franc. q. 4.

Vexillifer Christi. Franciscus est JESU Chri-
sti vexillifer. Sic eum appellavit S. Bernar-
dinus Senensis apud Lobb. q. 1. de S. Franc.
§. 2.

TITULUS VII. S. FRANCISCUS. DE PAULA.

Æmulus DEI Creatoris sui. Lobb. q. 2.
de S. Franc. de Paula §. 2.

Angelus. S. Franciscum de Paula
Sixtus P. IV. semper ut Angelum DEI suspi-
ciebat. Idem de S. Franc. Paul. in Procemio.
Minimi, & Francisci filii, sunt Angeli terre-
stres, cœli Nuntii, Ecclesiæque minores In-
telligentiæ. Lobb. ib. q. 2. p. 2. §. 1.

Doctor Sacer. Id. ib. §. 2.

Heros magnus. Lobb. §. 3.

Ignis domitor præcellus Franciscus, & flam-
marum victor. Id. q. 2. §. 2, S. Franciscus
ignis est, Id. ib. §. 1.

Magnus DEO. Id. ib. q. 1. §. 2.

Moyse alter. Id. ib. q. 2. §. 2.

Samuelis parvi æmulus. Id. q. 1. §. 2.

Sol. Facies Francisci fulgebat ut Sol : ejus
cella cœlum erat : adeò frequentabatur ab
Angelis ; adeò ibi sæpe Angelorum concen-
tus audiebatur. - Fuit verè sui dominus ? &
verè domitor carnis suæ. - Corpus S. Fran-
cisci erat hospitium magnæ mentis, & ferax
virtutum omnium officina. Id. ib. q. 2. p. 2.
§. 2.

Thaumaturgus ævi sui. Id. ib.

G. TITULUS I. GAUDIUM.

Aqua. Nota super illo verbo : ponam
flumina. Quia est multiplex aqua.

Prima, effusæ lacrymæ. Jer. 10. *Quis*
dabit capiti meo, &c. Secunda, baptismalis
munditiæ. Joan. 3. *Nisi quis renatus, &c.* Ter-
tia, spiritualis gratiæ. Joan. 7. *Qui in me cre-*
dit, &c. Quarta, Divinæ Sapientiæ. Eccl. 24.
Ego Sapientia effudi flumina. Quinta, internæ
lætitiæ. S. Thom. in 42. If.

Fercula in vita æterna, sunt gaudia. - Per
cœnam istam Luc. 14. sicut dicunt sancti,
intelligitur beatitudo cœlestis. *Fercula* -
S. Thom. Ser. 2. D. 2. Pent.

Fluvius. Agrum quartum, id est, paradi-
sum colit quatuor modis - 4. fluminibus
gaudiorum irrigando. S. Thom. Ser. 1. in
festo S. Marci.

Nomen JESU est gaudium, jubilus, melos.
S. Thom. Ser. 2. in festo Circumc. Domini.

Oleum. *Impingvâsti oleo*, id est, lætitiâ, men-
tem meam. S. Thom. in ps. 22.

Regnum DEI non est esca, & potus ? sed justitia,
& pax, & gaudium in Spiritu Sancto. S. Thom.
in ps. 4.

Torrens. *Inebriantur sancti* - torrente feli-
cis delectationis. Ps. 34. *Inebriabuntur, &c.*
S. Thom. in 28. If.

TITULUS II. GENTILIS POPULUS.

In Agro duo. Per Agrum assignatur Mun-
dus - per duos homines, populus Fide-
lium, & infidelium. De istis unus assumetur,

scilicet populus Fidelium ; alter relinquetur,
scilicet Infidelium. S. Thom. in 24. Matth.
in fine.

Aqua.

Aqua. Mysticè loquitur sic : *sonuerunt montes*, id est, Apostoli, qui montes dicuntur : *turbata sunt aquae*, populi Gentilium ad sonum montium, id est, ad prædicationem Apostolorum. Aquæ signant sapientiam; quasi dicat: aquæ, id est prophetiæ Gentilium sunt turbatae. S. Thom. in ps. 45.

Aqua salsa homines infieles. S. Isid. c. 2. in Gen.

Aquilo. Mons Sion *latera Aquilonis*, id est, deposita in latere montis Sion ad Aquilonem. Sion signat Judæos, Aquilo verò signat Gentiles idolatras. Hæc ergo civitas est composita ex Judæis, & Gentilibus, S. Thom. in ps. 47.

Asina. Quæ est hæc asina, nisi bruta Gentilitas. S. Isidorus c. 23. in Num.

Asina pullus, Marci 11., signat Gentilem populum. S. Hieron., & V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci.

Asinus. Asini, quos secum fratres Joseph duxerunt, significant Gentiles laboriosos, & utiles. S. Isid. c. 30. in Gen. In bovis nomine populus ex circumcisione positus sub iugo Legis accipitur; in asino autem populus Gentium. S. Isid. c. 6. in Deut. Bos, & asinus; Fidelis, & Infidelis, S. Thomas in 11. Apoc.

Bajuli botri. Duo populi bajuli, qui sub onere botri illius incedebant, populus est uterque. Prior Judaicus, & averfus - Qui verò posterior veniebat, populi Gentium gerebat figuram; qui credens, & Christum ante oculos habens, semper eum portans videt. S. Isid. c. 11. in Num.

Bestia agri. Glorificabit me bestia agri, id est, Gentilis bestialiter vivens, conversus ad Christum, vel videns, quomodo Judæos liberat. S. Thom. in 43. If.

Camelus nos fuimus: qui nihil rectum in nobis habuimus, qui nunc sarcinam peccatorum exposuimus, & per foramen acûs introivimus, hoc est, per arctam, & augustam viam. Arnobius c. 19. in Matth.

Canes vocat Gentiles Christus. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 7. Marci.

Cacos. *Educam cacos*, id est, Gentiles, in viam, id est, Christum. S. Thom. in 42. If. Dæmonium habens cæcus, & mutus. Matth. 9. indicat eos, qui ex idololatria Gentium ad fidem Dominicam convertuntur. S. Isid. in Allegro. Cæcum, quòd dixit; genus hominum Gentilium demonstrat: siloem autem *fontem luminis* interpretantur; qui est baptisma. Arnobius sup. 9. Joan.

Circa viam. Via Christus est, Marci 4., Infideles autem sunt circa viam, id est, Christum. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Columba. *Qui sunt isti - & quasi columba ad fenestras suas?* If. 60. Referendum est, ad Gentes, quæ ad fidem velociter conversæ sunt. S. Thom. in If. 60.

Dæmoniacus, Matth. 8, significat Gentilem populum, multorum cultibus dæmonio-

rum obnoxium. S. Isidor. in Allegro. Hic dæmoniacus, Marci. 5., desperatissimus Gentium populus est: nec lege naturæ; nec DEI, nec humano timore, alligatus, S. Hieronym. aqud S. Thom. in Cat. sup. S. Marci. Mysticè mulier Gentilis, Marci 7., quæ pro filia rogat, est Mater nostra Romana Ecclesia: nata ejus dæmoniaca, barbarica, & Occidentalis natio. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 7. Marci. Ille juvenis, qui à dæmonio jam in ignem, jam in aquam, conjectus fuit, significat Gentilem populum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci.

Dromedarii. In quibus (camelis) mysticè divites ad fidem conversi; qui & onus divitiarum projecerunt, gibbum peccati. Dromedarii, animal camelò minus, sed velocius, in quo Gentes ad fidem velociter conversæ. S. Thom. in 60. If.

Femur. Duorum concordia populorum - in junctura femorum designatur. S. Isid. in Cant.

Fera sunt Gentes vitam appetentes æternam. S. Isid. c. 3. in Gen. Fera, id est, Infideles, jumenta, id est, Fideles - omnia mea sunt. S. Thom. in ps. 49.

Hyems. Hyemis & imbris nomine, asperitas Infidelium exprimitur; quæ totum Mundum tenebat usque ad adventum Domini. S. Thom. in 2. Cant.

Idola diaboli sunt, præcipuè Infideles. Goffridus Abb. Ser. 4. de Nat. Dom.

Lapides. Lapides, quos dixit, Judæi intelliguntur. - de quibus filios Abraham resuscitavit, hoc est, Apostolos. Sive Gentium duritiam (lapides significant) de quibus Martyres coronavit. Arnobius c. 1. in Luc.

Mendicus ulcerosus demonstrat Gentilem populum confessionibus peccatorum humiliatum. Luc. 16. S. Isid. in Allegro.

Pagani. Commoremur in villis, hoc est, ipsis quoque Paganis Fidem annuntiemus. Nemo nescit peganos à villa dictos: quia *épaulis* Græcè, villa Lantinè. Inde pagani dicti: quia longè sunt à civitate DEI S. Tho. c. 7. in Cant.

Pallium Gentes sunt. S. Isid. c. 30. in Gen.

Pisces. Apostoli per rete sanctæ predicationis, pisces; id est, homines de profundo pelagi id est, Infidelitatis, ad lucem Fidei traxerunt. Remigius Altissiodorensis aqud S. Thom. in Cat. aur. sup. 1. Marci.

Pullus, de quo Gen. 49., est Gentilis populus ad Christum conversus; vinea est Ecclesia; asina est Synagoga. S. Tho. c. 49. in Gen.

Quatuor millia. Matth. 15. Sicut illa turba quam prius pavit, Judaicæ convenit Creditum plebi; ita hæc populo Gentium comparatur. Quòd verò quatuor millia virorum congregantur; multitudo innumrabiliū ex quatuor orbis partibus intelligitur. S. Hilarius Pictav. apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Simon leprosus, Gentilis est populus; qui est à Redemptore mundatus. Matth. 26,

S. Isid. in Alleg. Simon leprosus Mundum Infidelem primo, & postea Fidelem significat. S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci.

Sylvæ Gentilitas comparatur. Proclus Archi Ep. Const. or de S. Andrea Ap.

Tenebræ. Fidem ponimus primum diem; quò Fideles ab Infidelibus, quasi lux à tenebris separantur. S. Bernard. Opusc. de Char.

Ubera duo, duo sunt populi; circumci-

sione venientes, & Gentilitate. S. Isid. in 1. Cant.

Uxores Gedeon. Gedeon, ut superius dictum est, Domini typum tenebat: plurimæ uxores ejus, multæ sunt nationes; quæ per Fidem Christo adhæserunt. S. Isidor. c. 3. in Judic.

Zacheus. Gentilis est populus, gratiâ meritum pusillus. Luc. 19. S. Isid. in Allegor.

TITULUS III. GLORIA VANA.

Æ *Rugo.* Sicut vermis ligna corrodit, & ærugo ferrum; ita vana gloria nutrientem se perdit animam. S. Chrysost. hom. 29. in Joann. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Arbor iuxta viam fructus ad maturitatem non perducit: sic homo, qui omnia facit ad aspectum, qui juxta Mundum vivit, nequit in suis actibus justitiam tenere. S. Chrysost. apud S. Bonav. Ser. 3. D. 7. Pent.

Basiliscus est vana gloria: prævisa non nocet, non prævisa nocet. P. Alphons. Rodericius p. 1. tr. 3. c. 6. ex S. Bernardi Ser. 14. in ps. qui habitat.

Canales sunt inanis gloriæ cupidi: vix enim bonum aliquod recipiunt, & statim per jactantiam effundunt. Contrarii sunt sicut conchæ; quæ non nisi repletæ aquas fundunt. S. Bernard. Ser. 18. in Cant.

Fundamenta montium. Quidam sunt magni, & hi dicuntur montes; id est, superbientes in sæculo. - Montium fundamenta sunt illa, in quibus firmantur, scilicet divitiæ potestates, & honores. ps. 45. Transferuntur montes in cor maris. S. Thom. in ps. 17.

Fur, est diabolus - inani gloria mercedem tollendo. S. Thom. Ser. in festo S. Georgii. Fures sunt laudes hominum. S. Tho. Ser. 2. in Septuag. Quicumque laudari cupit per id, quod tuum (DEUS) donum est, - hic fur & latro est; dæmoni similis; qui tuam furari gloriam voluit. S. Aug. c. 13. Soliloq.

Glacies. Honor terrenus spumæ, aquæ

glaciali, vel fumo, seu somno, comparatur. S. Hieronymus apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Hostis. S. Basilii in Constit. Monast. c. 11. eam piratæ assimilât, in insidiis clanculò latenti - Dulcem spiritualium expoliatricem, jucundum animarum nostrarum hostem. - Est infernalis deprædatrix.

Luxuria spiritualis, vana gloria à Sanctis Patribus appellatur. Rodericius p. 1. t. 3. c. 5. Inanis gloriæ servus fornicariò non minor est. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Mercator. Vendunt oves, qui Humanæ gratiâ laudis opera pietatis exercent. S. Tho. in Cat. sup. 2. Joan.

Pulvisculus est, & exiguus, & subtilis, & exiguus; sed sublimatus. Id. ib. c. 3.

Sagitta hæc vana gloria est. S. Bernard. Serm. 6. sup. ps. qui habitat.

Semina sunt orationes, eleemosynæ, jejunia, peregrinationes, & his similia: sed hæc seminantur juxta viam, quando fiunt pro apparentia. S. Bonav. Ser. 2. D. Sexag.

Tempestas. Eam sancti non incite vocant tempestatem in portu: alii verò eam assimilant terebræ navim mercibus onustam perforanti, & mergenti. Id. ib.

Telum diaboli, vana gloria est, quod nobis intentat diabolus. Roderic. ib. c. 4.

Ventus. Pauxillum venti, & vanitatis, hominum de nobis opinio, & æstimatio est. Rodericius cit.

TITULUS IV. GRATIA DEI.

A *Damas.* Adamante solidiores DEI gratia nos efficit; &, si volumus, omnino inexpugnabiles. Itaque sicut qui adamantem tangit, nihil adamanti nocet, sed seipsum fatigat, & robur suum imminuit, & qui contra stimulos calcitrât; suos pedes cruentat: in hunc modum res se habent nostræ cum salutis nostræ adversa-

rio; si armis, quæ nobis Spiritus Sancti gratia exhibet, - nos muniamus. S. Chrysost. hom. 2. in Gen. Est sicut adamas: adamas reddit hominem gratiosum. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Angelus quandoque significat gratiam, & virtutem DEI. Angelum itaque DEUS mittit, quando gratiam homini infundit.

Angelus

Angelus descendit in fornacem, Dan. 3., id est, gratia. S. Bonav. Opusc. hier. Eccl. p. 1. c. 1. Gratiam dilectionis, seu charitatem signat *Seraphim*, sapientiæ Cherubim; contemplationis gratiam, id est, gustum, & spiritualem delectationem, Throni; Dominationes regiminis gratiam; humilitatis ad obediendum Principatus; Potestates gratiam patientiæ & longanimitatis; Virtutes pudicitiae, castitatis; Archangeli gratiam eloquentiæ ad docendum; Angeli gratiam misericordiæ, & pietatis. Hi omnes, gratias suas, & ministeria, nobis communicant. Idem ibid.

Aqua hæc Ezech. 47., est gratia Spiritus S.: in qua incipientes minus profundè, proficientes profundius, perfecti profundissime sunt. S. Bonav. Ser. 4. D. 2. Pasch. De petra aquam, Num. 26., oleum, Job 29., ignem, Judic. 6. mel, Ps. 80. 17., legimus ministrata; quibus Spiritus sanctus significatur. (qui à Christo petrâ post hujus ascensionem missus est in hunc Mundum.) Qui per effectum gratiæ, aqua est incipientibus, oleum proficientibus, ignis consummantibus, mel regnantibus. S. Bonav. Ser. 4. in Pent. Aqua utique est gratia Spiritus sancti in justificatione (quia lavat à peccatis) oleum in devotione, ignis in dilectione; mel in fruitione. Idem ibid. *Aqua* refectionis, hoc est, Divina gratia. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. B. V. Gratiam Spiritus sancti dixit aquam vivam, id est, vivificativam, refrigerativam, & motivam. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan. Spiritus sancti gratiam Scriptura quandoque ignem, quandoque aquam vocat: ostendens, quoniam non substantiæ sunt hæc nomina repræsentativa, sed actionis. Per ignis quidem appellationem, creativam, & causalem gratiæ, & consumptivum peccatorum, ænigmaticè insinuat: per aquam verò, nuncupationem, purgamentum; quæ ex spiritu, & multum refrigerium, mentibus eum recipientibus ostendit. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joao.

Arca gloriæ est gratia DEI. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. Dom. 12. Pent.

Columba gratiam DEI significat. S. Aug. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Joan.

Crine Nazarei gratia Spiritus significatur. S. Isid. c. 9. in Judic.

Cyprus, & manna, unam habent significationem: significat enim coelestem gratiam, tanquam manna de cœlis veniens. S. Thom. in 3. Cant.

Dies gratiam significat. S. Thom. Ser. 2. in Nat. Dom. Nota super illud: ecce dies veniunt, &c. quia tempus gratiæ dicitur dies propter luminis apparitionem. Roman. 13. Nox præcessit, dies autem appropinquavit, &c. Propter Solis calorem. 2. Reg. 11. Cras erit vobis salus, &c. Propter itineris securitatem. Joan. 11. Si quis ambulaverit in die, &c. Propter vigilantiam, & sobrietatem. 1. Thess. 5.

Qui enim dormiunt, nocte dormiunt, &c. S. Thom. in 23. Jerem. Factâ die nihil tale fieret: sed omnia, qualia sunt, apparent; quod & in anima nostra contingit. Postquam enim gratia veniens mentem tenebras expulit; rerum veritatem discimus: & nobis sunt despicabiles res prius tremendæ: nec enim amplius mortem timemus. S. Chrysost. hom. 21. ab Pop.

Drachma. Mulier Evangelica, Luc. 15., id est, anima devota, accendit lucernam, & invenit drachmam. Drachma verò est gratia Divina. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 5.

Equus animæ est gratia DEI. S. Vinc. Ferr. Ser. 11. de Pace.

Facies. Abscondam faciem meam, id est, subtraham gratiam. S. Thom. Opusc. de Sacram. c. 2.

Humilitas, gratiæ vas. Balsamum est purissimum, & solidissimum vas requirit. Et quid tam purum, quidve tam solidum, quam humilitas cordis? Merito perinde *humilibus dat gratiam*. S. Bern. Ser. 3. de Annunt. B. V.

Incaustum. Calamus non scribit, nisi habeat incaustum in se: sic nec Scriptura scribit virtutes in anima, nisi adjungatur ei gratia. Item de bona litera non laudatur calamus, sed manus: sic de bona prædicatione Scripturæ non est laudandus prædicator, sed Spiritus Sanctus. S. Thom. in 11. Apoc.

Lactis nomine DEI gratia intelligitur. S. Thom. c. 5. in Cant.

Lux. Venit lux, & refulsit in habitaculo carceris (ubi erat Petrus) sic oportet primò, quòd radius luminis Divini, seu Divinæ gratiæ, illuminet. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Petro ad Vinc. Bona opera, dona DEI; & ipsi Sancti sunt decorem DEI; in quantum relucet in eis gratia Divina; quæ pulchrificat sicut lux; sicut dicit S. Ambrosius: quia sine luce omnia sunt turpia. S. Tho. in ps. 25.

Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum. Quid sum sine ea, nisi aridum lignum? Tho. Kemp. l. 3. c. 3.

Nuntius DEI, est gratia DEI. S. Thom. in 4. Apoc.

Oleum. Sicut lucerna corporis oculus, ita lucerna animæ mens est; in qua nisi oleum gratiæ suæ Christus infuderit, penitus lumen habere non poterit. Arnobius in psal. 17. Oleum spiritualem gratiam, lampades vigilantiam significant. Arnob. c. 27. in Matth. Oleum gratiam Spiritus Sancti ostendit. S. Isid. c. 44. in Exod. S. Thom. in ps. 22. Oleum figurat gratiam Christi, scilicet scientiam. S. Thom. 1. 2. q. 102. a. 3. ad 13.

Oliva. Gratiam Spiritus Sancti significat. S. Isid. c. 6. in Judic.

Paradisus, est Spiritus. S. gratia. Gratia quasi paradisus in benedictionibus. Eccl. 40. S. Bonav. Ser. 3. D. 3. Epiph.

Participatio Divina naturæ. Gratia nihil aliud est, quam quædam participatio Divinæ naturæ;

naturæ; quæ excedit omnem aliam naturam. Et ideo impossibile est, quod aliqua creatura gratiam causet. S. Thom. 1. 2. q. 112. a. 1. c. & q. 110. a. 4. c. & alibi.

Pluvia. Multò congruentius intelligitur ipsa gratia, pluvia voluntaria: quia nullis, precedentibus operum meritis, gratis datur. S. Aug. in ps. 67. Grati pluvia est. S. Augustin. Sermon. 2. de Verb. Apoc. Si siccitas unius anni fieret, ardentissimè pluviam peteres. Modò siccitas tibi fuit viginti, vel triginta annis; & pluviam gratiarum S. Spiritus non petis. S. Bonav. Ser. 3. Rogat.

Poculum inebrians, psal. 22., abundans est gratia Spiritus Sancti. - quæ optimè poculum dicitur: quia ejus plenitudine electorum corda in momento inebriantur. S. Greg. 1. 3. c. 10. 1. Reg.

Puteus. Lapis puteo superpositus figuram Domini præferebat; puteus gratiam Spiritus Sancti. S. Hieron. c. 24. in Gen.

Radix vitæ spiritualis est hominis, gratia Spiritus Sancti, quæ videri non potest. S. Vinc. Ferr. Ser. 6. D. 9. Pent.

Renovatio juventutis. Ante arida erat (virga Aaron) postea reffloruit. Et tu aridus eras; & capisti in irriguo refflorescere. Arueras peccatis - sed fructum jam afferre capisti, plantatus secus decursus aquarum - Deposuisti peccatorum senectutem, sumpsisti gratiæ juventutem. S. Ambr. 1. 4. de Sacr. c. 2.

Ros. Per lumen Sapientia, rorem gratia, pulverem vanitas, indicatur. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 3. Ruperto gratia, cœli ros est, Lobb. q. 2. p. 2. de S. Franc. de Paula.

Sagitta. Retribuens scutum cordis, scilicet duritiam, ut non penetrent sagittæ gratiæ tuæ in gladio verbitui. S. Tho. in 3. Thr.

Septem gratiam signat. S. Aug. in ps. 149.

Sors. Quare fortis nomine appellat gratiam DEI? (David. ps. 30.) quia in sorte non est electio, sed voluntas DEI. S. Aug. expos. 2. in ps. 149.

Sputum gratiam Spiritus Sancti designat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci.

Stella. Sciendum, quod gratia DEI dicitur Stella; per Stellam Regum significata. Ratio: quia, sicut illa Stella dirigebat, & ducebat Reges ad Christum in Judæam; sic gratia DEI, &c. Vincent. Ferr. Ser. 1. in Epiph. Dom.

Ubera sunt, ipsa gratia, quâ salvamur. S. Thom. in 1. Cant.

Vinum, si non abiero, Paraclitus, &c. Joan. 16. Ac si aliquis diceret: si non abiero in cellarium, non habebitis vinum: gratia enim Spiritus Sancti vinum est. Act. 2. *Multum pleni sunt isti.* B. Bonav. Ser. 3. in Ascens. Dom.

Vita. Mors est privatio vitæ. Mors ergo quantò meliori (vitâ) privat, tantò est peior. Privat autem spiritualis mors animam vitâ gratiæ. quæ est optima: quia est per DEum. S. Thom. in ps. 33.

TITULUS V. GULA.

Accipiter, est gulosus. S. Bonaven. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Avis. Comparatur gulosus pisci, & avi: nam sicut piscis per guttur capitur cum hamo; & avis per collum cum laqueo: sic gulosus - Præcipuè inter aves gulosus similis est avibus pinguibus. Id. ib.

Brutum. Gulosi sunt velut irrationabilia pecora. Id. ib.

Caligo. Densa caligo quædam est temulentia, ac tenebræ. S. Antiochus hom. 5. de ebriet.

Canis. Gulosus comparatur cani, qui ducit cæcum in lutum. Id. ibid.

Deturpat omnia. Quemadmodum si quis citharam aureis fidibus coaptatam in manus fumeret; &, cum pulsare deberet, stercore, atque cœnò ipsam indignè deturparet: similiter hi quoque faciunt. Stercus autem non alimentum, sed delitias, à voracitate appellavi. Quod enim necessitatem in edendo excedit; id non alimentum, sed pestis est. Os enim, & fauces, & lingua, non ad comedendum solum, sed ad majora quoque creata sunt. S. Chrysostomus hom. 45. in Matth.

Esau gulosus comparatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Febris quotidiana est gula. If. 56. *Comedebamus, &c.* S. Thom. Ser. 2. D. 21. Pent.

Fons currit ad luxuriam. S. Vincent. Ferr. Ser. 4. D. 9. Pent.

Fovea. Nota, quod ambulamus similiter in medio trium fovearum. Prima est mulier, vel luxuria; secunda, gula, & ebriositas; tertia hypocritarum, & maleficorum dolositas. Matth. 8. *Vulpes foveas habent.* S. Tho. Ser. 1. D. 20. Pent.

Freno comparatur gula: nam sicut fessor ducit equum, - sic gula ducit gulosum. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Mare. Mundus dicitur mare ratione tumoris per superbiam, inquietudinis per gulam, &c. S. Thom. in 8. Apoc.

Mater fornicationis. Fugiamus ebrietatem fornicationis Matrem. S. Ephr. de jejuniò.

Mater vitiorum. Filiæ gulæ sunt duæ, scilicet gastrimargia, & ebrietas - de quibus dicitur Prov. 30. *Sanguisuga sunt duæ filiae dicentes affer, affer.* Sanguisuga dicitur venter. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Modius

Modius. Super candelabrum, id est, super altitudinem conversationis, quæ secundum DEum est, ut aliis lucere valeat, lucernam ponere, necesse est; non sub modio, id est, circa gulam; neque sub lecto, id est, otio: nemo enim, qui escis studet, & requiæ diligit, potest esse lucerna omnibus lucens. Theophylactus apud S. Thom. sup. 4. Marci.

Obscurat mentem. Sicut terræ nubes caligant cælum; sic obscurant animas intemperantia convivio. Sicut ventorum turbines elementa confundunt; sic fercula congesta stomachum. Ut navem fluctus; corpus ebrietas sic demergit - mortis facit subire naufragium. S. Chrysol. Ser. 41.

Porcus. Gula comparatur porco. Unde dicitur Matth. 8. *mitte nos in gragem porcorum.* Id est, gulosos. S. Vincent. Ferr. de prop. & comparat. vitior. c. 5.

Regius morbus. Comparatur morbo regio: nam ille morbus requirit magnas expensas, & inde dicitur regius: quia soli reges possunt sufficere ad expensas tam grandes. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Saccus perforatus. Comparatur gulosus sacculus perforato. Id. ibid.

Tributarius. Monachus justò edacior, nihil aliud censendus, quàm proprii ventris tributarius. S. Antioch. Abb. hom. 4. de ventris ingluvie.

H. TITULUS I. HÆRETICUS.

A *Aron filii:* qui imponentes altari ignem alienum, ab igne Divino exusti sunt, illos significaverunt; qui, DEI traditione contemptâ, alienas doctrinas appetunt. S. Isid. c. 8. in Levit.

Abiu. S. Irenæus confert hæreticos cum Nadab, & Abiu. Lev. 10. l. 4. c. 43.

Adulteri. S. Aug. tr. 13. in Joan.

Alienigenæ. Sed neque panes offeruntur alienigenæ Domino, id est, doctrina hæreticorum, vel studia superstitiosa sæcularium literariorum. S. Isid. c. 15. in Levit.

Amasias. Quæ de Amasia, & Jerusalem, sive Israël (Amos) loquitur; tropologicè ad hæreticos referenda sunt. S. Isidor. lib. Procemiali.

Amici Job. Job ex suis Passionibus, & verbis, Christi expressit imaginem: uxor ejus carnalium typum designat: amici verò ejus speciem prætulērunt hæreticorum. S. Isid. lib. Procem. Tres amici Job typum tenuerunt hæreticorum: qui sub specie consolandi, studium seducendi gerunt. S. Isid. in Allegor. Eliphaz, Domini contemptus dicitur Baldath, vetustas sola. Sephar, dissipatio specula: qui amici Job fuere, & typus hæreticorum. S. Gregor. Præfat. in Job. cap. 12. & mor. l. 2. cap. 17.

Anguis. Quoties (hæretici Ariani) restricti fuerint, verâ ratione; velut anguis lubricus ad alias quascunque quæstiones callidas, & tortuosas, refugiunt. S. August. Ser. 200. de temp.

Anti-Christi. Non solum lupi sunt vocati; sed & fures, & latrones, & falsi doctores, & pseudoprophetæ, & improbi, & Anti-Christi & scandala, & filii hostis maligni, & oppugnatores Spiritus Sancti. S. Chrysoft. Serm. contra Hæreticos.

Apostata impuri; quique adversus Divinam gloriam buccas suas dilatant, &c. vo-

cantur à S. Cyrillo in Dialogo, quòd unus sit Christus, ad Hermiam.

Arena non aliud, quàm hæreses intelliguntur; flumina, & venti, impetus persecutionis. Arnobius. c. 10. in Matth.

Babylonia, est confusio hæreticorum. S. Isid. c. 2. in Esdram.

Bestia vastatrix. S. Irenæus l. 1. c. 35.

Bethsamita. Qui sunt percussi Bethsamitæ? nisi falsâ contemplatione decepti hæretici. Bethsamitæ enim non veritate fuerunt, sed præsumptione. 1. Reg. 6. S. Greg. l. 3. cap. 4. hîc.

Cæci. Qui assentiunt his, verè cæcis ductoribus utentes justè corruunt in subjacentis ignorantia profundum. S. Iren. l. 2. c. 29.

Canes. Vocat S. Paulus Philipp. 3. Cum porcos audis, & canes, charissime, nè de brutis animantibus æstimes dici. Porci enim sunt, qui vitam suam canosæ libidini, & voluptatibus sæculi, manciparunt: canes verò omnes hæretici. Chrysoft. hom. de Cruce Dom. Sunt canes hæretici. S. Vincentius Lirinens. c. 18.

Caupones. Aquam miscent vino, tanquam caupones pessimi, adulterantes Sermonem DEI. S. Ambr. Ser. 11. in ps. 118.

Cham, qui interpretatur callidus, significat non solum Judæorum, sed etiam hæreticorum genus callidum. S. Isid. l. 8. in Gen.

Chamaleontes. Hæretici sunt in sententiis varii, non aliter, quàm Chamaleontes in coloribus. Synodus Nicæna.

Chore, Datan, & Abiron, præfigurabunt hæreticos. S. Isid. c. 13. in Num.

Cetura (Concubina Abrahami) & filii ejus, significabant hæreticos. S. Isid. c. 20. in Gen.

Ciniphes hæreticos significant. S. Aug. Ser. 87. de temp.

Cisterna dissipata, sunt dogmata hæreticorum. S. Thom. c. 4. in Cant. D d 2 Co-

Columnæ sepulchrales. Omnes ejuscemodi columnæ sepulchrales, & mortuorum sunt monumenta. S. Ignatius M. ep. 9. ad Philadelph.

Dathan, & Abiron, &c. hæreticorum pravitatem designant, & perniciem eorum. S. Isid. in Allegor.

Discipuli diaboli. Emissarii diaboli, se ad mores, & ingenium magistri sui pulcherrimè conformantes. Franciscus Montanus in Apolog. pro Societate Jesu, Præfat. ad Gallos Catholicos.

Draco. Draconem recens editum, habentem venenô temulentam linguam, Nestorium vocat. S. Cyrill. Alex. Dial. ad Hermiam.

Ephraim, & Samaria, hæreticos signant. S. Isid. l. procem.

Equi diaboli. Aspicit (Zacharias) equos missos ad prædicationem Mundi. 1. Rufum, prædicationem martyrii; 2. nigrum, squalorem poenitentiae; 3. album, candorem baptismatis - equum quoque in figura plebis hæreticorum, & ascensorem ejus diabolum, S. Isid. lib. procem. Hæretici dicuntur diaboli equus. S. Thom. in 6. Apoc.

Facula. Stella, id est, cætus hæreticorum, seu hæreticus: quia videtur lucem habere sapientiae; docet autem nocte; de die non audet. Ardet autem, non sicut Stella, sed sicut facula: quia illud, quod incendit, sive se sive alios, in carbonem deformem redigit. S. Thom. in 8. Apoc.

Fera. Hæretici sunt quasi ferae. Arnob. in ps. 67.

Flumina sunt expositiones hæreticorum. S. Thom. in 8. Apoc. Multæ hæreses jam emortuæ sunt. Cucurrerunt in rivis suis, quantum potuerunt: decurrerunt, siccati sunt rivi; vix eorum memoria reperitur. S. Aug. in ps. 57.

Fures. Hæretici sunt fures, & latrones. S. Thom. Serm. 4. D. Sexag. Hæreticus est fur. Fur à furno dicitur, quia obscurus est. S. Thom. in prolog. expof. sup. ep. ad Titum.

Gelboë montes: nec ros, nec pluvia, veniat super vos. 2. Reg. 1. Hæc applicat, & appropriat hæreticis. S. Thom. in ps. 10.

Gladius Golia. Est & alius gladius Goliae - Sermo scilicet hæreticorum: quem vir psallere sciens arripit, ut adversarium vincat. S. Ambr. l. 10. in Luc.

Goliath superbos hæreticos; David Christum, & qui Christi sunt, significat. S. Greg. l. 18. c. 8.

Hostes. Facti sunt hostes ejus in capite, &c. id est, hæretici prævalentes in contentionibus. S. Thom. in c. 1. Thren. Jerem.

Jezabel. Per hanc Jezabelem signantur hæretici. S. Thom. in 2. Apoc.

Ignis extraneus est hæresis. S. Irenæus l. 4. c. 43.

Illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus. S. Judas ep. v. 18.

Impudici. Helvidium, impudoratum, impudicum, inhonestum, inverecundum, fa-

tuissimum infamatorem, vocat S. Ildephonfus l. de Virginit. B. V. c. 2.

Impetiginem habens (animal) hæreticorum figurat collectionem. S. Isidor. c. 16. in Levit.

Judices juxta petram, sunt hæretici; non super petram. Arnob. in ps. 140.

Juniores. Job. 30. *Derident me juniores,* Omnes hæretici, ætati universalis Ecclesiae comparati, juniores tempore congrue vocantur. S. Greg. l. 20. c. 7.

Lamia. Quid lamias, nisi hæreticos appellat? - belluina corda - gestantes. S. Greg. l. 19. c. 15.

Lapides secti, (Exod. 20.) significant hæreticos. S. Isid. 2. 32. in Exod.

Leones. Gentiles, & hæretici, persequentes Ecclesiam, sunt leones in cubili, ps. 103. quia in his & vis, & dolus. S. Aug. in ps. 9.

Leprosi. Lepra, quæ est contagiola, significat hæresim infectivam. S. Thom. 1. 2. q. 102. a. 5. 4. Decem leprosi - hæretici significantur. Luc. 17. S. Isidor. in Allegor. Hæretici sunt leprosi: ejiciuntur e castris. Num. 5. S. Isid. c. 4. in Num.

Lupi. Vestes ovium, quas assumunt hi lupi, sunt Scripturæ Sacræ, vel potius depravatae. D. Vincentius Lirinensis c. 8. Nonne lupis istis (Luc. 10.) hæretici comparandi sunt? qui insidiantur ovibus Christi - qui si quem versurâ disputationis suæ circumspeditione prævenerint, faciunt obmutescere. Mutus est enim; qui Verbum DEI non eadem, quâ est gloriâ, confitetur. S. Ambr. l. 7. in Luc. Lupi sunt hæretici omnes. Docere nesciunt; ululare consueverunt. S. Ambr. Ser. 6. in ps. 118.

Meretrix, hæresis est; quæ multorum errori, vel libidini patet. S. Isid. c. 12. in Levit. Meretrix est doctrina hæreticorum. S. Thom. in 8. Apoc.

Ministri diaboli. Diabolus (hæreticos) ministros suos subornat, velut ministros justitiæ. S. Cyprianus de unit. Eccl.

Montes naufragosi: quò quisquis navim cum impulerit, solvitur. S. August. tr. 1. in Joan. Emerferunt principes hæresum; & montes erant. Arius mons erat, Donatus mons erat. S. Aug. in ps. 35.

Mulier improba, (3. Reg.) quæ voluit filium alterius, quæ figuravit Ecclesiam, dividi, significat hæreticos. S. Isidor. c. 4. in 3. Reg. Aspicit (Zacharias) deinde duas mulieres, id est, hæreticorum plebem, & Judæorum: in alis suis levantes amphoram, id est, diabolicam doctrinam; massamque plumbi, quod est pondus peccati gravissimum. S. Isid. lib. Procem.

Naves. Per hanc unam navem significatur Ecclesia; quæ est una unitate fidei, & Sacramentorum. Per istas alias naves, quæ supervenerunt, significantur conventicula hæreticorum. S. Thom. in 6. Joan. lect. 3.

Nox est Judaica perfidia, nox ignorantia Paganorum, nox hæretica pravitas, nox Ca-

tho-

tholicorum carnalis, animalisque conversa-
tio. S. Bernard. Sermon. 75. in Cant. Sed
& apud hæreticos, vel schismaticos, quot
sectæ, tot noctes. Frustra per has noctes
justitiæ Solem quæritis - Hic olim quæsi-
vit; unde dicit: *quæsiui*. Jam postquam er-
rores suos Gentilitas reliquit, & Christi Spon-
sa facta est; jam, inquam, in his noctibus
non quærit Christum. Id. ib.

Onager. Rectè hōc locō, Job. 24., onagris
comparantur hæretici: quia in suis volun-
tatibus dimissi à vinculis sunt fidei, & ratio-
nis alieni. S. Greg. mor. l. 16. c. 23.

Operarii subdoli. 2. Cor. 11. Operarii
mali. Philipp. 3.

Organum diaboli sunt hæretici. S. Joannes
Damasc. or. de transf. Dom.

Ostia tenebrosa sunt hæretici; portæ mor-
tis sunt diaboli. S. Thom. Sermon. in festo
Cath. S. Petri.

Paleæ sunt hæreses. Proclus or. de S. An-
drea Ap. Hæreses paleæ sunt. S. August.
l. de vera Relig. c. 6.

Palmites à vite abscissi. S. Optatus Afer
Ep. Milevit. l. 2. contra Parmenianum.

Pardus. Hi hæretici pardi sunt. Jerem.
13. Si potest pardus mutare pellem suam: quia
vix hæreticus convertitur S. Thom. Sermon. 1.
in festo S. Sebast.

Peccatores. ps. 19. Quoniam ecce peccatores,
id est, hæretici, intenderunt arcum, id est, ad se
traxerunt Sacram Scripturam, sicut qui ten-
dunt arcum: *paraverunt sagittas suas*, venenosa
eloquia, in pharetra, id est, in memoria, vel
scientia. S. Thom. in ps. 10.

Poculum lethale hæresis est. S. Greg. Naz.
tr. 51. de Fide.

Porci. Hæreticos, tanquam blasphemos,
& DEI inimicos, Scriptura non homines, sed
canes, & lupos, & porcos, Matth. 7., & An-
ti-Christos 1. Joan. 2., appellat. S. Ephrem,
tr. 1.

Porta inferni. Hæreticorum insaniæ sunt
inferorum portæ. S. Thom. ep. dedic. suæ
Catenæ in Matth. ad Urban. Pap. IV. Ego
portas inferi reor hæreticorum doctrinas;
per quas illecti homines ducuntur ad tarta-
rum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup.
16. Matth.

Præda dæmonibus futuri sunt hæretici. S.
Justinus M. & Philos. Apol. 2. pro Christianis.

Putei abyssi sunt hæretici. S. Thom. in 9.
Apoc.

Rivus concisus à fonte. S. Optatus Mille-
vit. ibid.

Scinipbes. Hoc animalis genus subtilitati hæ-
reticæ comparatur. S. Isid. c. 14. in Exod.

Scorpio. Hæretici sunt Scorpiones. Quan-
do Scorpio tangit, non sentitur; sed post,
quando diffunditur venenum. Sic etiam do-
ctrina hæreticorum. S. Thom. in 9. Apoc.

Semina diaboli. Hæretici sunt discipuli ab
initio invidentis nobis diaboli: quapropter
& illius sunt Zizaniorum semina. S. Ephr.
tr. in suo Testam. in fine.

Sepulchra. Omnes ejuscemodi, mortuo-
rum sunt monumenta. S. Ignatius M. ep. 9.
ad Philadelph. Hæreticorum instar sepulchri
gurgura sunt. S. Joan. Damasc. orat. de
transf. Dom.

Serpentes. Cedrus odore suo Serpentes
fugat: & sic sancti Doctores hæreticos fra-
grantia doctrinæ suæ repellunt. S. Thom. in
1. Cant. Ille Serpens paradisiacus hæreti-
corum versutiam designat. S. Isidor. c. 4.
in Gen.

Sinistra. Dexteram nos sumus: quia Chri-
stum colimus, qui in dextera Patris sedet: si-
nistra autem Judæi, atque hæretici. Arnob.
c. 6. in Matth.

Sophista vanissimi. S. Irenæus l. 3. c. 5.

Spina. Spinas, quas dixit, & tribulos, hæ-
reses intelliguntur: de quibus fructum ju-
stitiæ nemo colligit. Arnobius cap. 10.
in Matth.

Stella, id est, cæus hæreticorum, seu hæ-
reticus: quia videtur habere lucem sapien-
tiæ; docet autem nocte; de die non audet.
Ardet autem, non sicut stella, sed sicut facu-
la: quia illud, quod incendit, sive se, sive
alios, in carbonem deformem redigit.
S. Thom. in 8. Apoc. Hæreticus est stella
ardens de cælo cadens. Apoc. 8. S. Bonav.
Ser. 4. D. 4. Epiph.

Tabernacula. Per hædos immundæ cogita-
tiones designantur; per tabernacula pasto-
rum, conventicula hæreticorum. S. Gregor.
in 1. Cant.

Tinea sibi domum corrumpendo ædificat.
Nec meliori potuit comparatione hæreticus
demonstrari. Job. 27.: qui locum suæ per-
fidie non nisi in mentibus, quas corrumpit,
facit. S. Greg. l. 18. c. 9. Tinea hæreticus est.
S. Ambr. l. 1. in Luc.

Vasa mortis. In eo paravit vasa mortis - Hi
sunt hæretici: quia ex Sacra Scriptura mor-
tem simplicibus parant. S. Thom. in ps. 7.

Vastatrix bestia. S. Irenæus l. 1. c. 35.

Venti. Perversitas hæreticorum, tentatio
dæmonum, crudelitas tyrannorum, maligni-
tas falsorum Christianorum, sunt quatuor
venti, quibus navicula Petri agitur.
S. Thom. Ser. 2. D. 2. Epiph.

Vespertilio sunt quærentes tenebris noctis
similes errores. S. Isid. c. 9. in Levit.

Vipera venenatissima. S. Iren. l. 3. c. 5.

Umbra mortis dicuntur facta hæreticorum,
portantium in se imaginem diaboli. S. Thom.
in ps. 22.

Vulpes, Vulpecula. Præcipit, Cant. 2., ut
parvulas vulpes capiant, id est, ut hæretico-
rum pravitatem in ipso initio debellare, &
destruere, non cessent. S. Thom. in 2. Cant.
Justus Orgelit. in Cant. comparat hæreti-
cos vulpibus Samsonis, ignem trahentibus
post se. Per vulpes hæretici, per vineas sin-
gulæ Ecclesiæ designantur. S. Gregor. in 2.
Cant. Hæreticos omnes arbitror vulpibus
comparandos - Insidiantur Ecclesiæ, illi
Evangelicæ Gallinæ, Matth. 29.; de qua

cit Dominus: *sicut gallina*, &c. Sed ipsa sicut Samson, Judic. 15., ardentes faces vulpibus religavit. S. Ambr. Serm. 79. sup. illud: *vulpes foveas habent*. Hæreticis vulpes comparat (Christus, Luc. 9.) vulpes enim plenum fraudis est animal; foveam parans, & in fovea semper latere desiderans. Ità hæretici sunt, &c. S. Ambr. l. 7. in Luc. Samson binas vulpes sibi nexuit, Judic. 15.; ad quarum caudas alligavit faces, & dimisit eas per messes Allophylorum: per hanc figuram significans; quod improbi, ac fraudulent

homines, & maximè hæretici, liberam linguam habeant ad latrandum, sed exitus impeditos, finem vel fraudis suæ incendio deputatum. Ideoque & trecentas vulpes dimisit: eò quod perfidi Crucis quidem se prædicatione commendare desiderant. S. Ambr. Ser. 11. in ps. 118.

Zizania. Triticum sunt Sancti, Zizania hæretici. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth. Hæreses Zizania. S. Aug. l. 2. Extract. c. 28.

TITULUS II. HOMO.

Abyssus vocatur quilibet homo: quia quis scit hominum, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis; qui in ipso est? Ergo abyssus unus homo invocatur alium ad Christum. Et hoc non fit propriâ virtute, sed in voce *cataractarum tuarum*, id est, inspiratione Spiritûs Sancti; ex quo habet efficaciam lingua Prædicatoris. S. Thom. in ps. 51.

Ager Homo est, quasi ager Divini Verbi semine seminatus. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth. Thesauri nomine spiritualiter cœlestis Patriæ amorem intelligere debemus - Ager, in quo thesaurus absconditus invenitur, nos sumus: si tamen in nobis manet cœleste desiderium. S. Haymo hom. in festo Virginis. *Simile est Regnum cœlorum Thesauo.* Matth. 13. Ager est humana natura. *Ecce odor filii mei.* Gen. 27. *De plenitudine ejus omnes accepimus.* Joan. 1. Quicunque semina meditationum, desideriorum, & orationum, & operum, in hunc agrum mittimus, melius centies millies recipiemus. Thesaurus est Divina natura. - Relinquamus ergo caduca pro hoc agro. S. Bonavent. Ser. 5. de Nat. Dom.

Angelus. In Angelis invenitur imago DEI per simplicem intuitum veritatis absque inquisitione; in homine verò per discursum Et ideo in homine aliquantulum. Inde est, quod homines dicuntur Angeli. S. Thom. in ps. 8. Creavit DEUS hominem, velut alterum Mundum, in magno parvum; Angelum alterum, visibilis creaturæ conspectorem - eorum, quæ in terra sunt, Regem. S. Joan. Damasc. Orthod. fid. l. 2. c. 12. Notandum, quod forma vitæ novæ est assumenda tripliciter: prima, voluntatis sanctitas; secunda, locutionis veritas; tertia, operis æquitas. Prima informat cor, secunda os, tertia manus. Prima forma dat esse Angelicum, secunda dat esse Divinum, tertia dat esse cœlicum. Per bonitatem homo fit similis Angelis, per veritatem DEO, per justitiam Sanctis. S. Thom. Ser. 1. D. infra Octav. Epiph.

Aqua. Homines assimilantur aquis: quia sicut aquæ homines fluunt, & non revertuntur. S. Thom. in ps. 28.

Arbor. Homo arbor est, & opera arboris fructus. S. Aug. l. 2. c. 36, de Serm. Dom. in Monte. Turba, quam dixit, vestimenta sua jactantes, hoc est, quod Credentium multitudo, veterem hominem expoliantes, se projiciant - Arbores autem iidem homines sunt: ramos verò de arboribus abscindentes, peccata sunt. Arnob. cap. 21. in Matth. Arbores homines intelliguntur: quibus securis posita est, hoc est, utriusque Testamenti acumen: cujus manubrium crux intelligitur. Id. c. 2. in Luc.

Cedri sunt homines magni; & signant Amorrhæos, qui fuerunt homines magni, & fortes. S. Thom. in ps. 28.

Cera. Ætas hominis assimilatur ceræ: quæ si nimis est mollis, vel dura nimis, formam sigilli non recipit, nec retinet. S. Thom. in profam 3. l. 1. de Conf. Phil. Boëtii.

Drachma. Homo per drachmam signatur. Decima pars civitatis est homo, id est, totius multitudinis Angelorum, & hominum, supra novem Ordines Angelorum. S. Thom. in 11. Apoc.

Ephemerii. Ephemerium est vita, ephemerii sunt homines: quia nequeunt sibi crastinum polliceri. P. Maximilianus Sandæus libello symbolorum. symb. 31.

Filius DEI est homo. Hujus filii pædaggi, & præceptores sunt prophætæ, lex. S. Bernard. Opusc. de fil. prod.

Folium. Quid est homo, nisi folium? qui videlicet in paradiso ab arbore cecidit. Quid est, nisi folium? quod tentationis ventô rapitur, & desideriorum flatibus levatur. S. Greg. mor. l. 11. c. 23.

Fragilis. Inter casus ambulamus: Si vitrei essemus; minùs casus timeremus. Quid fragilius vase vitreo? Et tamen servatur, & durat per sæcula. Etsi enim casus vitreo vasi timentur; senectus, & febris, non timeatur. Nos ergo fragiliores, & infirmiores sumus. S. Aug. Ser. 1. de Verb. Dom.

Imago DEI. Homo, in quantum homo, est imago DEI. S. Thom. in pf. 4.

Infirmus. Quos superius nominavit Dominus lupos, eosdem nunc appellat homines: lupos eos vocat propter voracitatem; homines propter infirmitatem. S. Haymo hom. de Apostolis.

Laguncula. Omnis laguncula, id est, quilibet de populo, implebitur vinò tribulationis. S. Thom. in 13. Jerem.

Manipuli. Nota, quòd Philosophia Mundum appellat aream fortunæ: quia, sicut in area trituro torquentur manipuli; sic fortuna in Mundo torquet homines. S. Tho. in profam. 1. l. 2. Consol. Phil. Boët.

Microcosmus. Fides, prima virtus in minori Mundo, hoc est, in corde humano. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Miraculum magnum est homo, & animal honorandum. S. Thom. in prof. 2. l. 1. Conf. Phil.

Mundus. *Vae Mundo à scandalis!* Matth. 18. Hoc non de elementis Mundi intelligamus; sed homines, qui sunt in Mundo, dicuntur Mundus. S. Hilarius Pictav. Can. 18. in Matth. apud S. Thom. in Cat. ibid. Mundus est liber: ejus compendium est homo, & epilogus. S. Vincent. Ferr. Ser. 2. D. infra Octav. Epiph.

Navis. Sicut navis undis marinis jactatur in altum nunc, & nunc in profundum; sic homo per fortunam nunc in prosperitate levatur, nunc in adversitate dejicitur. S. Thomas in prof. 5. l. 1.

Nubes. Homines nubibus similes sunt. S. Damasc. parall. l. 1. c. 10.

Omnia. Homo dicitur omnia: quia est finis omnium, quia ultimò factus; quia propter ipsum facta omnia - Vel quia est capax omnium; vel quia habet participationem cum omnibus. S. Thom. Ser. in Exalt. S. Crucis.

Opus DEI. Principale factorum ejus (Dei) est homo. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci.

Ovis una, Matth. 18., homo intelligendus est; & sub homine uno universitas sentienda est. In unius enim Adæ errore omne genus hominum aberravit. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Piscis. Flumen, in quo pisces sunt, significat Mundum: omnes pisces ejus diversa genera hominum, &c. S. Thom. Opusc. de Sacr. c. 21. Apostoli, per rete sanctæ prædicationis, pisces, id est homines de profundo pelagi, id est, infidelitatis, ad lucem fidei traxerunt. Remigius Altissiodorensis apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Portio Mundi. Laudare te vult homo, aliqua portio creaturæ tuæ. S. Aug. l. 1. Conf. cap. 1.

Pratum. Jucunditatem comparat (Isaias) prato florenti - Ipsi homines quasi lilium: qui est pulcherrimus flos, & diu durat. S. Tho. in 35. Is.

Regulus est omnis homo: cujus filius, id est, mens febricitat voluptatibus pravis. Accedit autem ad JESUM, & deprecatur, ut descendat, id est, ut condescensu misericordiæ utatur. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joannis.

Reptile. In aquis reptilia, homines renovati in vitam per baptismi Sacramentum. S. Isid. c. 2. in Gen.

Servus. Per servos hominis Regis, Matth. 18., designantur omnes homines, quos ad laudandum se creavit. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Spectrum. Insomnium sumus instabile: spectrum quoddam, quod teneri non potest; transeuntis avis volatus; navis in mari vestigium non habens; pulvis, vapor, ros matutinus; flos pro tempore nascens, atque marcescens. S. Gregor. Naz. orat. funebri in laud. Cæs., apud S. Joan. Damasc. parall. l. 1. cap. 10.

Templum. Unicum templum diruit DEus Jerosolymis; & innumerabilia erexit illò longè venerabiliora. Vos, inquit 1. Cor. 3. templum estis DEI. S. Chrysostom. or. 3. Adv. Judæos.

Terra. Audite cæli, & auribus percipe terra. Is. 1. Est metonymia, ut ponatur cælum pro Angelis, & terra pro hominibus. S. Tho. in 1. Is.

Vas. Homines in Sacra Scriptura inveniuntur vasis comparati propter quatuor: scilicet propter constitutionem, repletionem, usum, & fructum. Primò enim, quantum ad constitutionem, vas arbitrio artificis subjacet: sic & constitutio hominis subjacet arbitrio DEI. Secundò quoad repletionem: quædam inveniuntur vasa vini, quædam olei &c. Tertiò quoad usum considerandum est; quòd omnia vasa alicui deputantur: sed, quædam ad honorabiliorem, quædam ad viliorum. Quantum ad fructum; considerandum est, quòd quidam sunt quasi vasa inutilia, vel propter peccatum, vel propter errorem. S. Thom. in Prologo sup. ep. ad Rom.

Varia promiscuè.

Homo est arrogans lutum, insolens pulvis, inflatus cinis, scintilla, quæ facile extinguitur; flamma, quæ facile marcescit; lucerna, quæ facile evanescit; folium, quod facile corrumpitur; fœnum, quod facile exsiccatur; herba, quæ facile emoritur; natura, quæ semper absumitur. - Perturbationum omnium pervium domicilium; variarum febrium ludibrium, quotidianarum calamitatum gymnasium, promptum mœoris omnis receptaculum. S. Chrysost. in pf. 36. apud S. Joan. Damasc. l. 1. parall. c. 10.

Homo dicitur, mare propter profunditatem. Job. 7. Nunquid ego sum mare? S. Bonav. in pf. 29.

Pater agricola, igne Spiritus Sancti excussis spinis, in cordibus nostris jecit semen Verbi

bi Dei ; & terra mentis nostræ dedit fructum suum centesimum, vel sexagesimum, vel trigessimum. Ibi autem obedientia semen recipit, patientia fructificat, perseverantia meritis. S. Bonav. in ps. 67.

Homo dicitur micocrosmus : & est cœlum, quantum ad animam ; terra, quantum ad corpus. Habet Solem charitatis, & Lunam continentiam, astra virtutes. Charitas enim, quasi fervor dilectionis, illuminat animam. Luna, Solis beneficio illuminat mortem, sicut dicit Macrobius. Nam Luna, quasi lucens luce alienâ : sic absque charitatis beneficio meritum continentia non valet. S. Bonav. in ps. 134.

Convallis, ad quam omnia confluunt, est caro hominis. Id. Ser. 1. de S. Thoma Ap.

Per *ovem*, Luc. 16., significatur homo, propter innocentiam Originalem ; per *drachmam* verò, propter imaginem naturalem : *faciamus hominem ad imaginem*. Gen. 1. S. Bonav. Ser. 2. D. 3. Pent.

Homo est elementorum Rex. - Homo est totius summa operis ; quasi causa Mundi, propter quem facta sunt omnia : quasi omnium habitator elementorum, inter feras vivit, cum piscibus natat, super aves volat, conversatur cum Angelis ; terram inhabitat, & cœlo militat ; sulcat mare, aëre pascitur, cultor Soli, viator profundis ; piscator in fluctibus, in cœlo hæres, Christi cohæres. S. Ambr. l. 6. ep. 38.

Homo Paradisi incola, Christi possessio. Id. ibid.

DEUS est veluti magnes, homines veluti anulī, qui adhærent illi magneti. Sicut autem quæ ex annulis viciniore sunt magneti, fortius eidem adhærent, remissius remotiores : ita est cum hominibus ; quò remotiores sunt à DEO ; tantò sunt remissiores, & pejores. Et olim quidem, incipiendo ab Adam usque ad Noë, ita excrevit malitia hominum ; ut omnis caro corruerit viam suam ; & ps. 13. qui faceret bonum, non esset usque ad unum, S. Ambr. l. 6. ep. 42.

Quasi *gubernatores* estis in magno mari : si quis benè gubernat suum navigium, citò transit fretum, ut perveniat ad portum. S. Ambr. l. 10. ep. 82.

Domus una, homo unus est. Unusquisque enim domus aut DEI est, aut diaboli. Itaque domus spiritualis, homo est spiritualis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Tibi *saeculum hoc mare* est. Habet diversos fluctus, undas graves, sævas tempestates. Et tu esto piscis, ut saeculi unda non temergat. Id. l. 3. de Sacramentis c. 1.

Pulchrè quinque libri, & unum Psalterium (psalterium est divisum in quinque libros. Primus continet quadraginta psalmos ; secundus triginta, & unum ; tertius septemdecim ; quartus etiam septemdecim ; quintus continet residuos quadraginta quinque) quoniam quinque sensibus homo exterior vivificatur ; & rursum quinque sensibus ille absconditus

cordis homo noster consummatur interior.

- *Qui habet aures audiendi*, audiat. Luc. 8. Habes unum sensum : & sicut sunt, qui oculos habent, & non vident ; ita sunt, qui oculis non videntibus plus videre creduntur. Psal. 113. *Bonus odor Christi sumus*. 2. Cor. 2. - Et est interior cibus Joan. 4. *meus cibus est*, &c. Est & interior tactus ; quò tetigit illa in Evangelio Christum, Luc. 8. Fidei tactus est, quò tangitur Christus. *Psalterium* ergo est homo (decachordum est ps. 32.) consummatus in Christo. S. Ambr. in ps. 40.

Avis es ô homo ! qui, sicut avis, in quadam aquilæ renovatus es juventutem. Quid enim te in terram dejicis, qui jam cœlum petebas ? S. Ambr. Ser. 12. in ps. 118.

Homo velut *dies* est : mane, intellectus nostri pueritia est ; hora tertia, adolescentia intelligi potest : quia jam quasi Sol in altum proficit, dum calor ætatis crescit. Sexta juvenus : quia velut in centro Sol figitur, dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona senectus intelligitur, in qua Sol velut ab alto axe descendit : quia ea ætas à calore juventutis deficit. Undecima verò hora est ætas ; quæ decrepita, vel veterata dicitur. S. Greg. hom. 19. in Evang.

Homo arbor fuit in conditione, folium in tentatione, stipula in dejectione. S. Bonav. in ps. 1.

Homo non est quicumque simpliciter ; manus habet, & pedes humanos. Nec quicumque tantum rationalis est ; sed quicumque pietatem cum fiducia, & virtutem exercet. Audinamque, quid de Job dicit. Cum enim dixisset, quòd in terra Hufsitide homo erat ; non ex his eum describit terminis, quibus alieni : nec hoc dicit, quòd duos pedes habeat, & ungues latos ; sed indicia illius pietatis præbens dicebat : *simplex*, & *rectus*, ac *timens DEUM*, & *recedens à malo*. Demonstrans, quòd hoc est homo ; sicut & alius dicit. Eccl. 12. *DEUM time*, & *ipsius mandata custodi* : quoniam hoc est omnis homo. S. Chrysost. hom. 21. ad Pop.

Artifex malorum est homo. Arnobius l. 7. adv. Gentes.

Homo es, terra, cinis, caro, fœnum, sanguis, flosculus terræ, umbra, fumus, vanitas ; & si quid iis exilius, vilius, atque abjectius, S. Chrysostom. hom. 2. de incompreh. Nat. DEI.

Hominis nihilum. Quid fui ? Domine ! quid sum ? & quid ero ? Fui nihil ; nihil sum ; & ero fortè nihilo pejus. Fui conceptus in Originali peccato ; sum plenus peccatò Actuali : & quis scit ; an ero condemnatus poenâ gehennali ? Fui miserabilis in ingressu ; fui miserabilis in progressu ; miserrimus ero in egressu. Fui sperma foetidum ; sum sacculus stercorum ; ero esca vermium. Cum nihil essem, fui sine periculo damnationis, & sine spe salutis. Et jam sum in spe dubia, & gravi periculo : ero aut exre sperata felix ; aut ex periculi successu infelicissimus. Sic fui ;

fui; ut damnari non possem: sic sum; ut salvari vix possim: sic ero; aut in æternum damnatus, aut in æternum salvus. Quid fucim, scio; quod fui pessimus: quid sim, nescio; quia de gratia incertus: quid ero, ignore; quia de salute dubius. Quod fui, Do-

mine, ignosce: quod sum, corrige: quod ero, dirige, à malo præterito, in bono præsenti, ad præmium futurum. Amen. V. P. Robertus Southuvellus S. J. in Anglia pro Catholica Religione suspensus, & sectus Londini Anno 1593. 3. Martii.

TITULUS III. HUMANITAS CHRISTI DOMINI.

Altare designat Humanitatem Christi. - Et Christus dicitur altare. Hebr. ult. S. Thom. in ps. 42.

Butyrum. Augustinus super illud Cant. 4. *Mel, & lac, sub lingua tua*, dicit; quod significat per butyrum Humanitatem, quod de terræ nutrimento venit; per mel, Divinitatem, quod de rore cœli colligitur. Habuit tamen naturam sine corruptione; sicut butyrum sine caseo. S. Thom. in 7. Is.

Cincinnati. *Aperi mihi - quia caput meum plenum est rore.* Cant. 5. Caput meum scilicet Divinitas, plenum est rore, id est, misericordiâ addimittendum peccata. *Et cincinnati mei*, id est, Humanitas, *guttis noctium*, id est, effusione sudoris lacrymarum, & Sanguinis Passionum, ad redimendum hæreditatem tuam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 1.

Femur. Gladius Christi est doctrina ejus: & est super femur: quia organo Humanitatis verbô doctrinæ usus est. S. Thom. in ps. 44.

Manna. Arca est Christus; quæ continet omnes thesauros Sapientiæ, gratiæ. - Manna habet in se, id est, Humanitatem purissimam, &c. S. Thom. in 11. Apoc.

Nubes. Christi Humanitas est nubes; quæ nobis est refrigerium contra vitia. S. Thom. in 10. Apoc.

Paries. Quasi post parietem nostrum Christus Incarnatus stetit: quia in Humanitate assumpta Divinitas latuit. S. Thom. in 2. Cant.

Pedes Christi sunt ejus Humanitas. S. Thom. in ps. 8.

Purpura est Humanitas Christi. Sicut ergo purpuram cum Rege, sic Humanitatem cum Deitate junctam adoramus. S. August. apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 4.

Tabernaculum. Mysticè tabernaculum potest dici Humanitas assumpta, sive Caro Christi; in qua abscondit nos per fidem, & spem. S. Thom. in ps. 26.

Templum. *Ut visitem templum ejus*, id est, frequenter videam templum, id est, Humanitatem Christi. Joan. 2. *Hoc autem dicebat de templo corporis sui.* S. Thom. in ps. 26.

Thronus. Christi Humanitas est quasi thronus. S. Thom. in 14. Apoc.

Thuribulum est Christi Humanitas, de quo Apoc. 8. S. Thom. in 8. Apoc.

TITULUS IV. HUMANUM GENUS.

Arida manus. Mysticè homo, qui manum habebat aridam, Humanum genus indicat, infecunditate boni operis arefactum. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci.

Cæcus à Nativitate, Joan. 9. significat genus Humanum. S. Isid. in Allegor. Nos sumus sicut cæcus natus. Sicut enim hic decipietur in imaginando sibi v. g. Solem, si soli sibi fidere velit: ita etiam tales erimus nos in credendo Incarnationis mysterio; nisi fidem Prophetis, & Apostolis habuerimus. S. Ephr. de Nat. DEI, &c.

Captivus. Nota super illo verbo, *suscepi te.* Quia Christus suscepit nos, tanquam victor captivum ad liberandum. S. Thom. in 41. Is.

Hæmorrhœissa. Per mulierem, quæ hæmorrhœissa, id est, sanguine fluens fuerat, intelligas Humanam naturam. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 5. Marci.

Lazarus Genus humanum demonstrat; qui in morte obdormiebat, priusquam Christus veniret. Arnobius in 4. Joan.

Leprosus, Matth. 8. Humanum indicat genus, delicti contagiô maculosum. S. Isid. in Allegor.

Saul. Crux cithara est; in qua noster David psallebat, quando in ea pendebat, & malignorum spirituum impetus à Saule, id est, ab Humano genere refrænabat. S. Bonnav. in Laudisimo de S. Cruce.

TITULUS V. HUMILITAS.

A *Blattatos*, id est, humiles, & simplices. S. Thom. in 28. II.

Abcondit sua. Sicut aurum, vestemque pretiosam, cum in publico exponimus, plurimos allicimus, qui insidientur eis; si vero ea recondamus, atque occultamus domi, intuto cuncta servabimus; sic etiam si recte facta in memoria assidue portemus; dominum irritamus, armamus hostem; & invitamus ad furtum - Quod etiam Pharisæus passus est, Luc. 18., in lingua illa circumferens. S. Chrys. hom. 3. in Matth.

Adamas. Humilitas est sicut adamas - Adamas reddit hominem gratiosum. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 1. in medit.

Alta est. Surge, & unge eum. (ait Dominus ad Samuelem 1. Reg. 16.) An tantus erat parvulus, ut sedendo ungi non posset? sedendo quippe alta tangere non possumus. Magna ergo est virtus, magna celsitudo humilium; si ad eorum summa nec Prophetæ pertingunt. S. Greg. mor. l. 6. c. 3.

Altare aureum humilitas est; hæc ara spiritualis. S. Chrysostom. hom. 48. in Matth. Humilitas figuratur per altare tabernaculi. Ex. 38. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Alumna B. Virginis. Charitatem, atque misericordiam, & humilitatem, tanquam alumnae suas ulnis fovet. S. Joan. Damasc. or. 2. de Assumpt. B. V.

Amici Christi. Ad ipsos dicit Dominus: non amplius vos vocabo servos, sed amicos, & fratres. S. Ephrem. de vict. adhort. 2. ad Monachum Novitium.

Arbor. Arborem attendite. Petit imitatio, ut sursum excrescat: figit radicem in humili. ut verticem tendat ad cælum. Nunquid nititur, nisi ab humilitate? Tu autem sine radice auras petis. Ruina est ista, non incrementum. S. August. Ser. 38. de Verb. Dom.

Aurum est aptissimum symbolum humilitatis: quia imum locum sibi vendicat tanquam debitum. Pallavicinus lib. Vindicat. S. J. c. 32.

Balsamo, & auro comparatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Basis. Humilitas est velut basis, quædam in hoc contemplationis ædificio locanda. Petrus Sutor l. 1. tr. 3. c. 10.

Calceamentum. Pro Calceamento sume tibi humilitatem. S. Ephr. de panoplia spir.

Canalis. Mystice canales isti (Cant. 7.) humilitatem significant Sanctorum. S. Tho. in 7. Cant.

Cinamomum. Comparatur in Scriptura tribus, quæ sunt valde odorifera, scilicet

- thuri - nardo - cinnamomo. S. Bonavent. diet. Sal. t. 7. c. 1. Cinamomum brevis est arbuscula, sed miræ virtutis, & odoris: ideoque profectum designat humilitatis. S. Tho. in 4. Cant. Cinamomum significat humilitatem; balsamum gravitatem morum. S. Thom. Serm. in Ass. Virg.

Cinis virtutum. B. Umberto humilitas est cinis virtutum (ut enim sub cinere servantur carbones accensi; sic æstus Divini amoris sub humilitate conservatur) de humilit. c. 37. apud Lobb. 2. p. q. un. de S. Dominico. §. 3.

Colori viridi comparatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Concavitas Christi humilitas ejus fuit. S. Thom. Serm. in Exult. S. Crucis.

Convalles significant humiles mentes, quorum lilium Christus est. S. Thom. in 2. Cant. Per convallem humilitas significatur. S. Aug. de Sanctis S. 17. de Annunt. B. V. c. 2.

Currus. Humilitas currus est, qui in cælum sustollit; & equos habet alatos. S. Chrysost. hom. 40. in ep. 1. Cor.

Custos reliquarum virtutum. S. Ildefonsus Ser. 3. de Ass. V.

David. Goliath figura diaboli, & superbiæ. David Christi, & humilitatis. S. Isid. c. 10. in 1. Reg. Per Saulem Judæorum elatio; per David autem Christi humilitas significatur. S. Isid. c. 12. in 1. Reg.

Discipula Christi. Humilis, discipulus ejus est, qui crucem pro nobis sustinuit. S. Ephr. de vict. adhort. 2. ad Mon. Nov.

Disciplinamira virtutis, & admirabilis Philosophia. S. Ildefonsus Ser. 2. de Ass. V.

Dos Sponsi Divini, amores rapiens. In compendio vitæ. S. Rosæ, Romæ 1663. impr. cap. 8.

Ethica. Illi reges magi habuerunt multiplicem scientiam. Habuerunt Logicam; profundissimam quæstionem faciendo: ubi est, qui natus est Rex Judæorum, &c. Astronomiam, Arithmeticam; numerum mirabilis virtutis eligendo: obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Musicam, adorando; Ethicam, procidentes. Est enim verè moralis scientia, scire humiliari. S. Thom. Ser. 2. de Epiph. Dom.

Felicitas magna, & gloria, est humilitas. S. Ephr. Serm. Ascet. de timore DEI.

Finis, & principium. Quemadmodum principium, & finis bonorum est humilitas; ita malorum initium, & finis, existit superbia. S. Ephr. tom. 1. ad eversion. superbiæ.

Flos. Humilitas est gratiosa instar floris speciosi - Comparatur autem inter flores præcipuè violæ - Hæc est viola pretiosa; de

de qua Cant. 2. *ego flos campi*, &c. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Fossa humilitatis cingit castrum Sapientiæ; super quam fortissimus, & pulcherrimus murus obedientiæ ædificatus est, & cœlos penetrat. S. Thom. Opusc. de fil. prod.

Gloria Christianorum, humilitas animi. S. Ephr. de Amore Pauper. Gloria Monacho. humiliare seipsum. S. Ephr. Serm. Ascet. de vita Relig.

Gracilitas Sponsæ est humilitas. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Granum frumenti. Humilitas virtuosa B. Blasij notatur, cum dicitur Joan. 12. *granum frumenti cadens in terram*, &c. nam palea significat superbos. Ratio: quia plures sunt eorum quam humilium. Secundò: quia palea est vana, & levis, & semper eminent: granum verò parvum est, & semper subjicitur. Sic humilis. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Blasio.

Habitus. Anima perpetuò humilitatis indumentò habitùque, opus habet. S. Ephr. de vita Spir. c. 65.

Hyssopus, herba humilis est, saxo hærens; quò signatur humilitas Christi. S. Isid. c. 3. in 3. Reg. Decor animæ humilitas est. Non à me ipso hoc dico, cum Propheta prior dixerit. ps. 50. *asperges me hyssopò*, &c., humili herbâ, & pectoris purgativâ, humilitatem significans. S. Bernard. Serm. 45. in Cant. Hyssopus significat quod nardus: hyssopus purgat pectus; & humilitas mentem. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. Palm.

Lapis periosus. Nota, quòd humilitas comparatur spiritualiter, & propriè, quinque lapidibus pretiosis: amethysto, qui reprimat ebrietatem; sic humilitas superbiam, quæ se inebriat per ambitionem. - Jaspidi, qui fugat phantasmata - Humilitas est sicut Sapphyrus - Sapphyrus reprimat humores. - Est sicut Onychinus - dicitur hominem reddere invictum. - Est sicut Adamas - Adamas reddit hominem gratiosum - Ipsa est *vas admirabile, opus Excelsi*. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1. in medio.

Magna. Humilitas est operum nostrorum magnitudo. S. Chrysost. hom. 3. in Matth. *Non inveni tantam fidem*. Matth. 8. Tantam, quid est? tam magnam. Unde magnam? de minimo, id est, humilitate grandem. S. Aug. Ser. 74. de temp. Minimum de se sensisse, tam magnum est, quam maximas res fecisse. S. Chrysost. hom. 3. in Matth. Si vis tuum facinus reddere verè magnum, noli animò evehi; & tunc illud, quod egeris, majus effecisti. - Nihil adeò est amicum DEO; quàm si quis se minimis annumeret: hoc est enim caput totius Philosophiæ, & fastigium. Id. ibid.

Muscus. Sicut muscus in locis foetentibus recuperat odorem; sic humilitas fragrantior efficitur, cum quis considerat propriam vilitatem. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Nardus. Herba parvula est calidæ naturæ;

& significat humilitatem: humilitas enim minimè esse potest sine calore charitatis. Est nardus humilis herba; quam etiam calidæ ferunt esse naturæ. Et ideo per hanc videor mihi non inconvenienter hoc locò virtutem humilitatis accipere; sed quæ sancti amoris vaporibus fragret. S. Bernardus, Serm. 42. in Cant.

Nihilum illud ipsa est, super quod DEUS fundavit terram. S. Bonavent. diet. Sal. t. 7. cap. 1.

Oleum. Mitte oleum, nè deficiat tibi lumen lucernæ (Christus) Oleum tuum humilitas est, quò cervicis nostræ dura mollescent. S. Ambr. Ser. 14. in ps. 118.

Pauperes spiritu. *Beati Pauperes spiritu*, id est, Angeli humiles: qui pauperes extiterant superbiâ, quâ dives fuit Lucifer. S. Thom. Serm. in festo Omn. SS.

Petra humilis fortitudo. S. Isidor. c. 18. in Num.

Porta civitatis hujus (de qua paulò antè) quæ est nisi humilitas? Nam Divini Verbi cognitio superbis absconditur, humilibus revelatur. Matth. 11. *Confiteor tibi Pater*, &c. S. Greg. l. 4. c. 4.

Possessio eximia. Quàm pulchra, atque eximia possessio sit humilitas; faciliè nôrunt. S. Ephr. c. 65. de vita Spir.

Ramus, spica. Sicut ramus, in quo pendet fructus; & sicut spica plena granò: sic anima humilis, quæ est onusta fructibus bonorum operum, & plena granis virtutum. S. Ephr. parænesi 1.

Reclinatorium aureum (B. Virg.) est ejus humilitas. S. Thom. Ser. 1. in Annunt. B. V.

Scala. Scala Jacob est humilitas. S. Bernard. de grad. humil. Facta est certè humilitas MARIE scala cœlestis; per quam DEUS, descendit ad terras: *quia respexit humilitatem*, &c. S. August. Serm. in Appendice 83. B. Umberto est humilitas scala, ad cœlestia nos sublimans de humilit. c. 37. Humilitas est brevis scala devotionis, brevis schola perfectionis, & brevis via salvationis. - Hæc est scala Jacob. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1. Humilitas est quædam scala, quâ de terra ascenditur ad cor DEI; ut aliquando S. Brigittæ revelavit Christus Revel. c. 93.

Scutum. Quemadmodum venabulum venatori, & scutum militi; sic etiam Monacho est humilitas. S. Ephr. Serm. Ascet. de timore DEI.

Sidus, Humilitas est gratiosa instar floris speciosi; luminosa instar sideris radiosi; & virtuosa instar lapidis pretiosi. S. Bonavent. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Varia promiscuè.

Humilitas est *lucerna*. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Augustino.

Illa (superbia) via est Inferni; via Paradisi est humilitas. Idem, Serm. de morte quadruplici.

Humilitas *Mater est doctrinae*. If. Ser. 161.
Cydaris, seu *tiara*, Ex. 28., significat humilitatem; lamina aurea descendens sapientiam. Innocentius P. I. 1. de Sacrif. Missæ c. 28. & 29.

Humiles quasi petra sunt. - Superbi quid? quasi fumus. Et si alti sunt, evanescunt. S. Aug. in ps. 92.

Humilitas est *salubris arx*. S. Greg. mor. l. 8. c. 22.

Saul per humilitatem prælatus est, per superbiam reprobatus. 1. Reg. 15. Cum esses parvulus in oculis tuis, caput constitutus es in tribubus Israël. S. Greg. mor. l. 26. c. 21.

Humilitas est *vestibulum*. S. Gregor. hom. 19. in Ezech.

Valles sunt humiles. Nisi Joannes Baptista apud se vallis esset; repletus gratiæ spiritu non fuisset. S. Greg. hom. 20. in Evang.

Humilitas est *turris*. Idem hom. 37. in Dvang.

Calceamentum fit de pellibus mortuorum animalium; & ideo humilitatem significat. S. Bonav. in ps. 59.

Humilitas est *Sapientiæ solium*, Prov. 11. ubi *humilitas*, &c. Gratiæ pallium. Coloss. 3. induite - vos humilitatem. Gloriæ præludium. Prov. 15. *Gloriam præcedit humilitas*. S. Bonav. expof. 2. ps. 118. c. 4. v. 2. a. 2.

In nullo hæ virtutes (charitas & humilitas) ab invicem dividuntur - sicut enim pars charitatis est humilitas, ita pars humilitatis est charitas. S. Ambrosius Serm. 14. in ps. 88.

Illis tribus virtutibus, id est, castitatis, humilitatis, & charitatis, tanquam tribus pani-

bus reficitur homo DEI. S. Bernard, Ser. 17. inter parvos.

An non *lilia*, virginitatis decus, humilitatis insigne, supereminetia charitatis? S. Bernardus Ser. 4. in Nat. B. V.

Aurora, quæ fugat tenebras, lucem nuntiat, meritò humilitatem designat. Id. Ser. 60. inter parvos.

Cum igitur hanc (superbiam) constet, esse arcem malorum; & radicem, fontemque peccati totius; contrarium ægritudini remedium conficiens (DEUS) quasi fundamentum quoddam forte, atque tutum, hanc primùm legem collocavit. Siquidem unusquisque humilitate suppositâ tutissimè cuncta alia supponit ædificans. Hac verò subductâ, etiamsi ad ipsum usque cælum conversationis sublimitate pervenias, facile omnia subtrahunt, atque in finem pessimum exeunt, sive orationem, sive jejunium, sive misericordiam, &c. absque humilitate congreges. S. Chrysost. hom. 26. in Matth.

Ille est maximè seipsum sciens, qui se esse nihil existimat. Id. ib.

Præterea nullum lacrymis melius remedium est ad peccatorum vulnera. Humilitas enim, atque contritio cordis, omnem vim superat. S. Chrysost. hom. 30. in Matth.

Quod igitur *caput virtutis* est? Humilitas certè. Quippe ab ipsa incipit Christus dicens: *beati pauperes spiritu*. Hoc caput et si nec cæsariem, nec crines habeat; sic tamen pulchrum est; ut DEUM ad seipsum attrahat. Ad quem, ait If. 66., respiciam, nisi ad humilem? S. Chrysost. hom. 48. in Matth. Vide plura ibi de hoc Capite.

TITULUS VI. HYPOCRISIS.

Arbor florida infructuosa. Tria sunt genera arborum, quæ nullos faciunt fructus. Prima est, quæ facit frondes sine floribus: hi sunt, qui habent verba sine operibus. Secunda, quæ facit flores sine fructibus: hi sunt, qui faciunt in apparentia opera, sed non verè. Tertia, quæ facit fructus, sed inutiles penitus. S. Thom. Serm. 2. D. 8. Pent.

Fermentum. Expurga vetus fermentum, id est, hypocrisim. S. Thom. Ser. 2. in Purif. B. V.

Fœnum viride. Hypocritæ signantur per fœnum viride - Viride autem dicitur: quia

aliquid viroris habere videtur per speciem exteriorem. S. Thom. in 8. Apoc.

Fovea. Nota, quòd ambulamus in medio trium fovearum. Prima est mulier, velluxuria; secunda, gula, & ebriositas; tertia, hypocritarum, & maleficorum dolositas. Matth. 8. vulpes foveas habent. S. Thom. Ser. 1. D. 20. Pent.

Seon interpretatur *tentatio oculorum*; per quem figuratur diabolus - Iste Rex occiditur in unoquoque homine, quando quisque damnat simulationem, & diligit veritatem. S. Thom. c. 21. in Num.

I. TITULUS I. JEJUNIUM.

Æ *Le.* Qui orat cum jejunio, duplices habet alas, etiam ipsis ventis leviores. Neque enim oscitat, & torpet orans, quod & multi patiuntur; sed est igne vehementior, & terrâ sublimior. S. Chrysoft. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Agilitas. Est jejunium sicut agilitas in avicula. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 6.

Alimentum animæ. Jejunium animæ nostræ alimentum est. Et sicut corporalis iste cibus impinguat corpus; ita jejunium animam efficit valentior. S. Chrysoft. hom. 1. in Gen.

Angelorum imitatio. Jejunium est pro virili nostro, contemptus præsentium, schola precum, alimonia animæ, frænum oris; & mitigat concupiscentias: sciunt, qui jejunant: & mitigat voluptates; & non ignorant, qui tentarunt. - ferme Angelus est jejunans. S. Chrysoft. Ser. 1. de Jejunio.

Anima orationis. Est orationis anima jejunium; jejunii vita misericordia est. Hæc nemo rescindat, nesciunt separari. S. Chrysol. Ser. 43. Quid jejunium nobis proderit, si relinquatur in terra? sublevetur ergo jejunium pennâ quâdam orationis. - Superbus Phariseus, Luc. 18. alâ unâ utens (*jejunio bis in Sabbatho*) jejunium ejus non pervenit ad cælum. S. Bernard. Ser. 4. in Quadr. Vis orationem tuam volare ad DEUM? fac illi duas alas, jejunium, & eleemosynam. S. August. in pl. 42.

Aratrum. Jejunium est singulare sanctitatis aratrum: colit corda: eradicat crimina, evellit delicta, vitia subruit, charitatem ferit, parat innocentiae messem. S. Chrysol. Ser. 31.

Arma sunt, quibus nos Salvator instruxit, oratio, misericordia, atque jejunium. S. Ambros. Ser. 86. Jejunium melius, quam murus tuetur. S. Ambros. l. 6. epistolar. ep. 28. Jejunium fortitudo viri est in bellis. - Jejunium strenuis militibus telum, athletisque exercitium. S. Ephr. paræn. 1. ad Novitios.

Canes docent jejunare. Canes imitemur (incohibendo nos à gula: illi enim quamvis à natura sua ad vorandum sint, dum famement, propensi; tamen ex sola instructione humana tantum proficiunt; ut leporem venatu captum, licet famelici, non attingant. Quanto magis homo præditus ratione debet se abstinere à vetitis per Dominum omnium.) Hoc & accipitres, & aquilas, facere dicitur. S. Chrysoft. hom. 42. ad Pop. Quod si Paulum commemoravero; dicitis, quod ipse fuit Apostolus. Propterea Paulum taceo - nec hominem refero, sed bestiam. -

Et bestiam hoc à natura non habentem; nè respondeatis, quod non naturaliter, & non voluntariè hoc effecit. Et quod admiratione dignum: voluntate non propriâ, sed curâ tuâ; non quod fatigatus sit, non quod cursu distractus, non quod propriis cepit laboribus, computat: sed, his omnibus posthabitis, Domini præceptum custodit, & ventre superior efficitur. - Sitis igitur canibus non inferiores. S. Chrysoftom. hom. 42. ad Pop.

Castitas. Desiderate jejunium, animæ dico puritatem, ac castitatem. S. Ephrem. de agone Spirit.

Castra nostra. Castra nobis sunt nostra jejunia; quæ nos à diabolica oppugnatione defendunt. - Murus igitur quidam est Christiano jejunium, inexpugnabilis diabolo, intransgressibilis inimicis - Tunc est fortis infirmitas, 2. Cor. 12. v. 10., quando caro tabescit jejuniis. S. Ambr. Ser. 25.

Cohabitator corporis securus. S. Ephr. de Jejunio.

Comes sobrietatis, temperantiæque opifex. Id. ibid.

Comes itineris optimus viatoribus. Idem ibidem.

Corrigit vitia. Luxuriæ, ventri, gulæ, famæ tortor apponitur: ut ibi ultrix pœna sæviat, ubi pœnalis reatus exarserat. S. Chrysol. Ser. 1. de fil. prod.

Disciplina juventutis, ornamentum senibus. S. Ephr. de Jejunio.

Eleemosyna cum jejunio. Alget jejunium, quod non eleemosynæ vellus tegit. - Quod est terris ver, hoc misericordiam scimus esse jejunio. S. Chrysolog. Serm. 8. de Jejunio. Quod oleum lucernæ, hoc jejunio pietas - quod diei Sol est, hoc eleemosyna noscitur esse jejunio. - Acne multis immorer: quod est anima corpori, jejunio largitas hoc habetur. S. Chrysolog. Serm. 8. de Jejunio. Est jejunium Ecclesiasticæ vitæ viaticum salutare, invictus Christianæ militiæ principatus: sed in his virtutibus jejunium tunc viget, tunc vincit, triumphat; cum duce misericordiâ pugnat. S. Chrysol. Ser. 8. Jejunium est sanctitatis hostia, sacrificium castitatis; sed sinè misericordiæ incensò ad Divinum non potest conspectum in odorem suavitatis ascendere. Quod anima est corpori, hoc misericordiam constat esse jejunio. S. Chrysol. Serm. 41. Quod est sinè rege aula regia, hoc est, sinè largitate jejunium. Idem Serm. 42.

Flos Palma. Qui sic jejunat, videri possit affli-

assimilis flori ejus palmæ, quæ alatus dicitur: & externè quidem colore interspergitur planè tristi; internè autem candorem niveum præfert. Sed & arbor admirabili fructuum prægnans est ubertate. S. Antiochus Abb. hom. 7. de Jejunio.

Frænum cupiditatibus Monachi est jejunium. S. Ephr. de Jejunio. Frænum quoddam luxuriantis animæ est corpus exhaustum. S. Ambr. Serm. 33.

Mansiones quædam jejuna nostra sunt, (ut in Exodo) S. Ambr. Ser. 32.

Mater sanctitatis jejunium. S. Ephr. de Jejunio.

Medicina. Est etiam jejunium remedium ad expiandum morbum; & bonum consilium ad effugiendum lupum, & certum ingenium ad impugnandum castrum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. c. 6. Medicina est jejunium. Sed medicina licet millies utilis sit, per utentis imperitiam inutilis sæpe fit. S. Chrysost. hom. 3. ad Pop. Non putetis parvum quoddam lucrum esse jejunium. Ab uno ligno si abstinuisset Adam, si ab uno jejunasset; mortua fuisset mors: imò non fuisset mortua, quia non erat. Vides, si hoc pharmacô usus fuisset Adam, non fuisset mortale nostrum genus. S. Chrysost. Ser. 1. de Jejunio.

Navis. Quemadmodum leviores naves maria velocius transeunt; contra multis oneribus gravatæ submerguntur: ita jejunium leviolem quidem mentem efficit, ut facilius hujus vitæ pelagus transmittat, & in cœlum, ac ea, quæ in cœlo sunt, respiciat; & nihil faciat præsentia; sed ut umbras, & somnia - censeat. S. Chrysostom. hom. 1. in Gen.

Oratio cum jejunio. Optimum jejunium dicitur; quando homo exterior jejunat, & homo interior orat. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 6. Qui orans jejunat, binas possidet alas, quibus ventos ipsos volando prætervehitur: non enim oscitat, non extenditur, nec torpet orando, quæ multi patiuntur, sed igne ardentior, & terrâ superior est. Quare, terribilis hostis dæmonibus redditur. S. Chrysost. hom. 58. in Matth. Quid jejunium nobis proderit, si relinquatur in terra? quod absit. Sublevetur ergo jejunium pennâ quædam orationis, &c. S. Bern. Ser. 4. in Quadr. Vide superius hic *ala*.

Parcitas ignis. Est jejunium sicut parcitas ignis, vel lignorum, sub olla. - Ancilla provida impedit tripliciter ebullitionem ollæ: scilicet ligna subtrahendo, aquam infundendo, & quæ sunt in olla, movendo. Sic anima poenitens instar ancillæ, &c. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 6.

Pedes quidam animæ pernices sunt fides, & jejunium. S. Ambr. Ser. 23.

Portus animarum nostrarum est jejunium. S. Chrysost. hom. 1. in Gen.

Quadragesimale jejunium. Tempus Quadragesimale est mons altus, & desertus; & tempus carnale est locus bassus, & deliciosus.

S. Vinc. Ferr. Ser. 2. in Sabb. D. 1. Quadrage. Quia de aliis omnibus Sanctis nullus jejunavit Quadragesimam, nisi isti duo (Moyse Ex. 24., & Elias 3. Reg. 19.) ideo hi soli fuerunt cum Christo in gloria transfigurationis. Matth. 17. Ideo si vultis esse in societate Christi in transfiguratione in monte gloriæ; Quadragesimam jejunetis. Id. ibid. Hodie, dilectissimi, sacrum Quadragesimæ tempus ingredimur tempus militiæ Christianæ. Id. ibid. Tempus extra Quadragesimam est tempus navigationis: ubi navicula animæ nostræ ex tempestatibus, id est, peccatorum fluctibus multa damna patitur. Proinde, ut confRACTA, & dissoluta reparentur, ad Quadragesimam, quasi portum, fracta reparaturi fugimus. S. August. Ser. 55. de temp. Sicut tempore messium, vel vindemiarum, unde caro nostra possit sustentari, colligitur: ita in diebus Quadragesimæ, quasi in spiritali vindemiarum vel messium tempore, unde anima nostra in æternum possit vivere congregetur. S. Aug. Ser. 56. de temp. Quod Quadragesimam jejunamus, non est humana inventio: autoritas est Divina: est & mysterium. Quadragesima quatuor decades, quadratam fidei continet disciplinam: quia semper est quadrata perfectio. S. Chrysolog. Serm. 11. Quadragesima tempus est bellorum spiritualium. Id. Serm. 12. In deserto quodam videtur habitare, qui Quadragesimæ tempore jejunus, & castus est. Desertum quoddam planè ipsum corpus est Christiani; cum non repletur cibus, non poculis irrigatur; sed arentis inediæ squalore negligitur. Desertum, inquam, est corpus nostrum, cum abstinentiâ marcescit caro, &c. S. Ambr. Ser. 24. de Quadrage. Ego testificor vobis; hos (dies Quadragesimæ, jejunii) dies esse Redemptionis: hoc esse tempus quodammodo cœlestis medicinæ; in quo omnium vitiorum nostrorum labem, & universa vulnera peccatorum, sanare poterimus; si medicum animarum nostrarum fideliter exoremus. S. Ambr. Ser. 27. de Jejun. His itaque dierum quadraginta jejunii reconciliatur DEUS, aperiuntur cœli, inferna referantur. Igitur jejunemus continuè, & devotè. Id. ibid. Elias 3. Reg. 9. quadraginta dierum jejunio impetravit pluviam. Figura fuit ipse nostri jejunii: nos oportet jejunare; ut pluviam cœlestis baptismatis impetremus pro Gentilibus, qui in siccitate sunt positi. S. Ambr. Ser. 27. de Jejun. Navigia corporum nostrorum Quadragesimæ sunt curata jejunio. S. Chrysolog. Serm. 60. Quemadmodum in viis publicis sunt stabula, & diversoria, in quibus fessi viatores, & respirant, & quiescunt, ut alacrius postea pergant. Et sicut in mari littora sunt, & molles oræ, & portus, ut in eos ejactatione se recipiant navigantes; atque ubi recreati sedatâ procellâ denuo navigationem aggrediantur, ita & nunc his, qui in hac Quadragesima jejunii cursum suscepere, quasi stabula, & diver-

diversoria, & littora, & portus, per duos hebdomadæ dies Dominus quietem largitus est; ut & corpore aliquantulum jejunii labores remittantur, & animam refocillent jejunantes; & exactis illis duobus diebus in pulchrè cœpto itinere alacriter currant. S. Chrysol. hom. 11. in Gen. Nos, fratres, ingressi iter abstinence, jejunii pelagus, Quadragesimæ viam; navim corporis nostri solvamus à littore Mundano; sæcularis patriæ renuntiemus curis; in crucis arbore tota mentis vela tendamus; virtutum funibus, sapientiæ remis, gubernaculis disciplinæ, navigii nostri muniamus incessum. Christo gubernante, flante S. Spiritu, evictis voluptatum spumis, superatis vitiorum fluctibus, decursis criminum procellis, transvectis scopulis peccatorum, atque omnium delictorum naufragiis evitatis, Paschæ portum, lucrum vitæ, gaudia resurrectionis, intremus. S. Chrysol. Ser. 8. de Jejunio. Nunc est tempus, quò gula cum jejunio, abstinence cum crapula, cum luxuria castitas, &c. confligit. Idem Ser. 13.

Vehiculum est ad cœlum. S. Ephrem. de Jejunio.

Unctio. Est jejunium corporis, capitis

unctio; & carnis inedia, refectio cordis S. Bernard. Ser. 1. in Quadrag.

Varia promiscuè.

Jejunium scimus, esse DEI arcem, Christi castra, murum spiritûs, vexillum fidei, castitatis signum, sanctitatis trophæum. Hæc Adam servavit in paradiso, quem inde detraxit gula. S. Chrysol. Ser. 11.

Jejunium est animarum nostrarum tranquillitas, senum decor, adolescentum pædagogus, continentium magister; quod omnem ætatem, & sexum, quasi diademate quoddam coronat. S. Chrysol. hom. 2. in Gen.

Est jejunium vitiorum mors, vita virtutum, pax Corpori, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium, vigor animarum, castitatis murus, pudicitia propugnaculum, civitas sanctitatis. Schola meritum, magisterii magisterium, disciplinarum disciplina. - Jejunium sine misericordiâ simulachrum famis est, imago nulla est sanctitatis: sine pietate jejunium occasio est avaritiæ. S. Chrysol. Ser. 7. de Jejunio.

Abstinence est lorica. S. Ambrosius l. 4. in Luc.

TITULUS II. S. IGNATIUS LOYOLA.

Abrahm. Concilium Tarraconense An. 1600. ep. ad Clem. VIII., vocat S. Ignatium, verum alterum Abraham, & Patrem multarum Gentium.

Abstractus. S. Ignatius est totus à materia, & terrenis abstractus; & cum D. Paulo nuda propemodum anima. Lobb. de S. Ignatio q. 1. S. Paulum nudam propemodum animam vocat. S. Chrysol. ep. 2.

Anima. Fuit Ignatius totus anima; homo cœlestis, terrestres Angelus. Id, ibid.

Ara. Arx. Est arx refugii, afflictorum solatium, pereuntium asylum; beneficentiæ, ac miserationis ara. Lobb. in Procem.

Cherubim. Seraphim. Fuit S. Ignatius ex vero Cherubinus, ab insita sibi luce Divinæ cognitionis; & Seraphinus ab ardore charitatis. Lobb. q. 2. de S. Ignatio.

Columna Ecclesiæ. Qui D. Ignatio recens converso à confessionibus fuit, de eo dixit: hic, si vivat, futurus aliquando columna ingens Ecclesiæ, successor Apostoli Pauli, sincerumque vas electionis ad conversionem orbis, id est, Infidelium hæreticorum, & peccatorum. Ita refert ex summa processûs Canoniz. Lobb. de S. Ignat. in Procem.

Defensor novus Ecclesiæ, propugnatorque Religionis. Franc. Maria Ep. Portuensis, S. E. C. coram Greg. XV. Lobb. in Procem.

Digitus DEI. Paulus IV.

Dux sacratioris militiæ. Lobbet. q. 1. de S. Ignatio.

Granum sinapis vocat S. Ignatium Ludovicus de Strada, Ord. Cist. in quadam epistola, de qua 1. p. hist. Soc. l. 19. c. 125. quod quidem minimum ex seminibus est, sed tamen in magnam arborem, id est, Societatem totò orbe diffusam excrescit, &c.

Jacob electum, Lutherum Esau, vocat S. Ignatium Franc. Montanus Apol. pro Soc. cap. 46.

Intelligentia. Magna illa mens (Ignatius) & Intelligentia spectabat, quid in cœlo, quid in sole, &c.; & in his nihil agnoscebat, ubi animus conquiesceret. Lobb. q. 1.

Lucerna. Quod si vel ipso Christò judice, Joan. 5.; vel Ecclesiâ interprete, Confessores lucernæ sint; & lucerna erit Ignatius. Id ibid. Etsi Princeps lucerna Societatis sit Agnus, sit ipse DEUS; at secundum illum est Ignatius. Id. q. 2.

Lumen Ecclesiæ. Sic eum vocat Gabriël Card. Paleollus. Lobb. in Procem.

Melchisedech. Sic à consanguineorum cura aberat, quasi esset sine Patre, sine Matre, sine Genealogiâ, ut alter Melchisedech. Id. q. 1.

Speculum pellucidum eximiæ sanctitatis. Ludovicus Granatensis.

Thesaurus communis orbis terrarum. Card. Ludovicus Ludovisus in sua quadam oratione de S. Ignatio apud Lobb. in Procem.

TITULUS III.

SOCIETAS JESU

à S. IGNATIO FUNDATA.

Academia probitatis. Verè cœtus ille virtutis gymnasium, honestatis lycæum, probitatis Academia. Franc. de Royas, Ord. Min. t. 2. comm. in Concord. Evang. pro arcanis mensis Julii in festo S. Ignatii.

Acies ignea Ignatii. Card. Ludovicus Ludov. Paneg. de S. Ignat.

Æacide invicti, & indefatigabiles. Florimundus Remundus l. 5. de ortu hæ. cap. 2. §. 2.

Agrum fertile, uberes fructus quotidie proferentem vocat Paulus III. in Brevi: Licet debitum.

Agricola, qui Zizania extirpare, bonum semen renovare, plantare; terrasque incultas Evangelicò sulcò, ac Ecclesiasticæ disciplinæ vomere, eruderare non cessent. Gregorius XIII. in Bulla. Salvatoris Domini.

Alveare. Card. Baronius in Notis ad 29. Decemb., vocat Seminaria Societatis, virtutum, & doctrinæ prata: & quòd ex his tanquam alveariis apes emittantur, quæ purioris doctrinæ mel instillent, fucos arceant. &c.

Amplissima, divinitus excitata. Thomas Bozius t. 1. de Signis Eccl. l. 5. c. 3.

Apostolorum Coadjutores. Prudentius de Sandoval, Ordin. Bened. Ep. Pampilon. 2. p. gest. Caroli 5. l. 24. §. 25.

Apostoli à DEO utriusque orbis constituti, Augustinus Manno Congr. Orat. Sacr. histor. c. 36. Cœtus Apostolicus. Lud. Granatensis. histor. Soc. t. 1. l. 11. n. 69.

Angelica. Socii JESU sunt velut cœlestes genii. Puteanus Cent. 4. ep. 17. ad Joannem Stephanum filium suum.

Antesignanos veræ fidei, & fatores germanæ doctrinæ, Societatem venerandam; vocant Societatis viros Lucernenses Helveti in literis ad Everardum; in quibus Collegium Lucernæ fundandum petunt.

Arx Religionis firmissima. Ant. Zara Episc. Petinens. in Anatomia ingenior. sect. 1. cap. unico ad finem.

Benedictam Societatem vocavit Paulus V. hist. Soc. t. 2. l. 2. n. 38.

Brachium dextrum Ecclesiæ DEI. Clemens VIII. Suarez. t. 4. de Relig. l. 1. de Instit. Soc. c. 7. n. 5.

Calamus scribæ. Inter Sacros Ordines pro Maria gloriosè decertavit Societas JESU; Sanctorum, & Sapientum ad miraculum fecundamater, dextrum Ecclesiæ brachium; digitus DEI; calamus scribæ velociter scribentis. Joannes de Salcedo, Ord. Seraph. in Assertionibus dicatis Urbano VIII. an. 1625.

Carnificina cupiditatum. Si Collegia Jesuitarum, carnificinam cupiditatum, si flagitiorum pestem, si frænum furoris, dixisses; si juventutis cippos, si mortem lasciviarum; parum dixisses. Stanislaus Rescius Proton. Apost. in Apolog. contra Polonum pag. 103.

Centuria Christi. Nequelycæum quoddam, aut Academiam novam; sed novam Christi Centuriam instituit Ignatius. Sfortia Pallavic. lib. Vindicat. Soc. Jesu. c. 32.

Columna Ecclesiæ. Valerius Ximenez, Ord. Carmel. t. 1. stimuli devotionis c. 1. §. 1. tit. 3. Vocat Socios, gemmas, & lapides pretiosos, quibus voluit DEUS locupletare illustrissimam Societatem JESU; columnam firmissimam Ecclesiæ, murum fortissimum, & inexpugnabilem, adversus hæreticos.

Composita Religio ad DEI summam laudem, Ecclesiæ ingens emolumentum, &c. Gregorius de Alfaro, Ord. S. Bened. in vita D. Francisci Reynoso Ep. Cordub. c. 15.

Digitus DEI. Paulus III. Inter Sacros Ordines, &c. Vide superius Calamus scribæ &c.

Divinus Ordo. Ant. Perez, Ord. Bened. Archi-Ep. Tarraconens. in Laurea Salmantina certam. 6. c. 6.

Emporium animorum. Paulus Ant. de Jarsia Theolog. Doctor, Abb. S. Antonii tr. de Nundinis l. 2. c. 5. n. 1. Scientiarum, ac virtutum omnium, emporium. Anton. Zara Ep. Petin. in Anatomia ingenior. sect. 1. c. unico ad finem.

Equus Trojanus. Ferdinandus Martinez Mascarenas Ep. Algartiorum. Vide Crisim de Soc. Jesu. §. 5. n. 37. Ex qua alii pluri viri DEI Spiritu pleni; omniq; genere scientiæ, ac doctrinæ instructi, tanquam ex Equo Trojano prodierunt. Stanislaus Carnovius.

Excitata à DEO. Cuivis perspicuum est, excitatum hunc à Domino Ordinem fuisse. Pius IV. ep. ad Philippum II. Cœlitus emissæ, ad miserabilium temporum ruinas, Barthol. à Martyrib. Ord. Prædic. Archi-Ep. Brachar. ep. 20. ad Laynium. Excitata à DEO ad ædificandum. Genebrard. Archi-Ep. Aquinens. Ordin. Benedict. l. 4. Chron. ad annum 113. Ordo, quasi præsidaria manus DEI benigntate submissus. Franciscus Romæus Gen. Ord. Prædic. in literis ad suos. Societas amplissima, divinitus excitata. Thomas Bozius tom. 1. de Sign. Eccl. l. 5. c. 3. Divino pneumate acciti. Petrus Matthæus in Bullario ad Bullam. 3. Pauli III. Est auxiliaris manus de cœlo contra novum Sennacherib submissa. Florim. Rem. l. 6. de ortu hæres. c. 2. n. 2.

Explo-

Exploratores expediti, tam ad bellandum, quam gradiendum; vocat primos S. Ignatii Socios. Lob. q. 1. de S. Ignat.

Expugnatores acerrimi ignorantiae, & impietatis. Alfonsus Ciacconus Ord. Prædic. vita Pauli III.

Familia Sancta - Sacra Societas. Barthol. à Martyribus Ord. Præd. ep. ad Laynium.

Gemma, & lapides pretiosi; (Socii) quibus voluit DEUS locupletare illustrissimam Societatem Jesu. Valerius Ximenez, Ord. Carm. t. 1. stim. devot. c. 1. §. 1. tit. 3.

Gloria disciplinarum. Eritius Puteanus or. de Purif. B. V.

Gloria divina prima instrumenta. Barthol. à Martyrib. ibid.

Grata caelo. O maxime à DEO dilecta Religio! Joan. Sanchez in electis disp. 43. n. 16. O grata DEO sancta Sodalitas! Levinus Torrentius Ep. Antwerp. in carmine quodam. Vide Crisim de Soc. §. 5. n. 41.

Gymnasium virtutis. Franciscus de Royas, Ord. Min. t. 2. comm. in Concord. Evang. pro arcanis mensis Julii in festo S. Ignatii.

Joseph dilectus, invisus fratribus; cui obediit Pharaos, &c. Joachimus Abb. Florentis l. 1. Concord. novi, & vet. Test. c. 18.

Laudatum nunquam satis vitæ Institutum. Bruno Lothar, Ord. Carth. librô, quem S. P. Ignatio tum viventi dicavit.

Legio. Ignatius legionem in Ecclesia DEI fortissimam conscripsit. Joan. Ciampiolus lit. ad Greg. XV.

Magnum Ordinem Societatem; P. Generalem Claudium verò magnum decus. Horatius Cardon Bibliopola Lugdun. ep. dedicat. ad nostrum P. Claudium Aquavivam. sup. 6. tom. disput. in Scripturam.

Mater fecunda Sanctorum & Sapientum, admiraculum. Joan. de Salcedo, Ordin. Seraph. in Assertionib. dicatis Urbano VIII. an. 1625. Sanctitate, & doctrinâ excellentes Franc. Forerius, Ord. Prædic. Comm. in If. in ep. ad Henricum Cardin.

Naucleri peritissimi in hoc mortalitatis procelloso mari. Greg. de Alfaro, Ord. S. Bened. cit.

Nubes. Joannes Fridericus Lummius l. 2. de extr. Jud. & vocat. Ind. c. 6. Prophetiam ait esse de Jesuitis, Is. c. 60. *qui sunt isti, qui ut nubes volant, & quasi columbae, &c.* Hanc interpretationem approbat Rutilius Benzonius Ep. Lauret. l. 1. de Jubilæo c. 8.

Officina splendida literarum. Prosper Farnacius tr. de Hæresi. ep. dedic. ad Card. Inquisitores.

Operarii novissimi. Operarii hi, licet novissimi, tanquam nonâ diei horâ, in vineam Dominicam inducti sunt, ab ipso Domino. Pius IV. ep. ad Philippum II. Fideles operarios in vinea Domini. Vocat Alex. VII. lit. ad Remp. Venet. Quando fructuosius vocat Societatem venerandam, se in vinea Domini exercentem. Greg. XIII. in Bulla Salvatoris Domini. Dignatus est (DEUS)

mittere novos operarios in vineam suam. Ità Religio Carthusianorum Romam ad PP. Congregatos scripsit.

Pallas. Justus Lipsius Cent. 3. Miscell. ep. 34. ad P. Jacobum Pontanum, vocat eam suam Palladem; quæ se Ulysssem inter naufragia servavit.

Palmites. Presbyteri Venerabilis Societatis Jesu, in vinea Domini tanquam fructiferi palmites. Greg. XIII. Bulla Salvatoris Domini.

Perfectio seculi. Eritius Puteanus orat. de Purif. B. V.

Pernecessarios Ecclesiæ universæ vocat Henricus IV. Rex Gallia. Vide Possevin. in Apparatu, verbô: Societas.

Porta Paradisi. Angelum Sybillam, Societatis Jesu Sacerdotem Messianæ mortuum, ferunt; cum primum ad Collegii fores venisset, (ut ad Societatem admitteretur) validis pulsantem ictibus dixisse: hæc mihi Paradisi Porta. Franc. Sachinus hist. Soc. p. 4. l. 4. n. 129.

Prædiaria quasi manus, DEI benignitate submissus Ordo. Franc. Romæus Gen. Ord. Prædic. in literis ad suos.

Pupilla oculi. Constantia Regina Poloniae Societatem Pontifici, tanquam pupillam oculi sui commendavit. In epistola sua ad Congr. Generalem Soc. Jesu Romæ.

Sacratissima Societas. Vincentius Laurea Ep. Montis Regalis, postea Card. ep. ad Laynium.

Satores germanæ doctrine, antesignanos veræ fidei. Lucernenses Helveti in lit. ad Everardum.

Servi utiles; ac traditis à Domino talentis augendis imprimis opportuni. Alexander VII. in lit. ad Remp. Venet.

Societatem ingeniorum vocat Clemens VIII. Vide Adam Contzen l. 8. polit. c. 2. n. 50.

Spes firmissima. Albertus Dux Bavariae ep. ad Laynium an. 1560. ait: quassatos vineæ Domini muros sine intermissione reficiunt - - in quibus reviviscentis Religionis, extirpandarumque hæresum, una firmissima spes consistit.

Victrix hæresum, Pharus virtutum. Eritius Putennus or. de Purif. B. V.

Vinea Domini electa. Ambros. Viola Ord. Prædic. Ep. Laquedonenf. in approbatione libri Vindiciar. Soc. Jesu Auth. Sfortiâ Palavic.

Universa reperies in hoc cœtu. Hieronymus Roman Ordin. S. Aug. p. 1. Reip. Orbis l. 6. c. 22.

Varia promiscuè de eadem.

Venerandam plurimum Societatem vocat Ferdinandus Secundus Rom. Imp. Lamor- ma. in vita ejus c. 25.

Militiam esse spiritualissimam à B. Ignatio erectam, ajunt Regna Castellæ ad Clem. VIII. literis pro beatific. B. Ignatii.

Sanctissimos Socios ; qui contra Lutherum, ejusque sequaces, castra posuerunt, vocat Emmanuel Rodriquez Ord. Seraph. tom. 1. qq. Regular. q. 2. a. 9.

Religiosissimos, & *Sanctissimos Patres*, vocat Petrus Navarra, de Restit. l. 2. c. 3. n. 83.

Bellarminus est sidus Ecclesiae clarissimum & haereticorum formidolosissimum fulmen, sapientium omnium coryphaeus. Prosper Fariacius tr. de haeresi ep. dedic. ad Cardinales Inquisitores.

Exercitia Sacra S. P. I., Novitiatum toti humano generi institutum, vocat Ludovicus de Strada Ord. Cisterc. in quadam epistola, quae habetur p. 1. hist. soc. l. 16. n. 125.

Certè mihi persuadeo: quisquis ejus Societatis res bene compertas haberet; eum non nisi bene de ea sentire posse. Laurent. Surius in historiali epitome ad an. 1540.

Ut magnum illud Ecclesiae lumen Augustinus olim in Africa Manichæos, Donatistas, & Pelagianos; sic nostrâ ætate Lutheranos, &c. strenuè in Germania Canisius oppugnavit, Aubbertus Miræus in Belgicis elogiis classe 4.

Pius V. dicit in Bulla: Innumerabiles; quod Societas Christiano orbi innumerabiles fructus attulerit, & sollicitis studiis afferre non desistat.

Validum Ecclesiae Catholicæ propugnaculum. Cæsar Baronius Card. ep. ad Stanislaum Carneovium Archi-Ep. Gnesn. Româ prid. Kal. Oct. an. 1592.

Cum particulae aurium Sanctorum Martyrum nostrorum Japonensium à quodam allatae essent ad P. Organtinum, dixit: Ecce tibi primitias Societatis in Japone! ecce laborum fructum! ecce flores novae hujus Ecclesiae! quos Domino humiliter offero. Ludovicus Froes histor. Martyrii cap. 7. n. 6. Et Bollandus 5. Febr.

Excessit recens è vivis doctorum ingeniorum luctu incomparabili, scripturae sumus interpres; abditaeque divinorum librorum, & abstrusae scientiae perscrutator, & investigabilis, Benedictus Pererius: Horatius Cardon. Bibliop. Lugd. ep. dedic. ad N. R. P. Claud. Aquav. sup. 5. tom. disput. in Script.

Quod Sacri Ordines multa semper passi sint, id Sacri DD. Dominici, & Francisci, Ordines abundè testantur; ut de Societate Jesu à beato Ignatio patrum memoriâ, publico Ecclesiae bono excitata nihil dicam. Adeo verum illud Apostoli: *omnes, qui volunt pie vivere, &c.* Aubbertus Miræus in Chron. Cisterc. p. 206.

Carolus Scribanium è Societate Jesu vocat Erycius Puteanus in apparatu epistolarum Centur. 3. ep. 68. solem; libros autem ejusdem vocat aurum sinè scoria. Item Magnum Scriptorem.

Cui (Societati) qui addictus non est; minùs ille, aut doctrinae, aut pietati tribuit. Imò verum Ecclesiae splendorem videtur ignorare. Erycius Puteanus Cent. 3. ep. 53. ad P. Petrum Franc. Schifletium. S. J.

TITULUS IV. IGNORANTIA.

AChis interpretatur *quomodo est?* per quod significatur ignorantia; & verbum mirantis, & non agnoscentis. S. Isid. c. 16. in Reg.

Cæcus. Cæci, qui non inteliigunt viam vitæ. S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth. Cæcus Sacerdos est, qui Scripturae scientiam non intelligit. S. Isid. c. 13. in Levit.

Caligo ignorantiam significat. S. Thom. in 2. Thren.

Nox defectum spiritualis intelligentiae si-

gnificat. S. Thom. in ps. 16. Nox in Sacro eloquio pro ignorantia ponitur. Haymo apud S. Thom. in Cat. sup. c. 3. Joan.

Pala ignorantiam significant. S. Bernard. de Charit. c. 5.

Tenebrae. Lucem quod dicit, Lex DEI est - tenebras autem, quod dixit, ignorantia est. Arnobius in c. 5. in Joan. Gen. 1. *Tenebrae*, id est, ignorantiae, *erant super faciem abyssi*, id est, humani cordis, ex diaboli deceptione. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

TITULUS V. INNOCENTIA.

AGna. Quid per agnam, nisi activæ vitæ innocentia? S. Isidorus c. 7. in Levit.

Agni dicuntur sancti propter tria: propter innocentiam; propter simplicitatem, propter mansuetudinem. S. Thom. Serm. 1. in festo S. Lucae. Ipse in vitulo, propter virtutem

crucis offerebatur; ipse in agno propter innocentiam, in ariete proptet principatum, in hirco propter similitudinem carnis peccati; in turture, & columba propter DEUM, & hominem. S. Isid. c. 1. in Levit.

Columba, simplicissima avis est: & per hanc simplicitas, & innocentia Ecclesiastica figu-

figuratur: quasi enim oculos columbarum habet; quia ab omni fictione se immunem ostendit. S. Thom. in 1. Cant.

Ovis simplicitatem conscientiae significat iustis, Aegyptiis fatuitatem. S. Isid. c. 11. in

Exod. Per ovem innocentia designatur. Id c. 36. in Exod.

Pullus Columbae innocentiam signat. Goffridus Abb. Ser. 7. de Purif. B. V.

Vestimentis albis induemur, id est, innocentia, S. Thom. Ser. 3. D. 1. Adv.

TITULUS VI. INTELLECTIO. SEU COGNITIO.

Auditus. Audire sumitur etiam pro intelligere. S. Thom. in 3. Apoc.

Facies DEI, manifestatio ejus intelligenda est: non aliquod tale membrum, quale nos habemus in corpore, atque isto nomine nuncupamus. S. Aug. l. 22. Civ. DEI. c. 29. apud S. Thom. in Cat. sup. 18 Matth. Facies DEI in Scripturis Sacris non caro, sed Divina cognitio, intelligitur. S. Isid. l. 1. Sententiar. c. 5. Vultus DEI est id, per quod DEus cognoscitur. S. Thom. in ps. 4.

Fermentum. Mulier ista, quae fermentum accipit, & abscondit; praedicatio videtur Apostolica; vel Ecclesia de diversis gentibus congregata. Haec tollit fermentum, intelligentiam scilicet Sacrarum Scripturarum. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Fragmentum panis. Septem Panes, dona sunt Spiritus Sancti: fragmenta panum mystici intellectus hujus septimanae. S. Hieron. apud. S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci.

Janua Intelligentia janua est ad effectum. S. Thom. in 3. Apoc.

Lux. S. Catharina est lucerna lucens per

cognitionem, ardens per dilectionem, emittens per intensionem, visitans per subventionem. Hugo de prato florido Ord. Praedic. Ser. 2. de S. Cathar.

Oculos. Per oculos, ac palpebras, ac visum DEI, cognitionem ejus accipimus. S. Joan. Damasc. Orth. fid. l. 1. c. 14.

Penna. Volatus Sanctorum perficitur quatuor pennis, scilicet dilectionis, cognitionis, devotionis, orationis. S. Bonav. Ser. de SS. Sim. & Jud. apud Lobb. q. 2. de Brun.

Puteus. Invenit autem eum (Christum in Isaac figuratum) Ecclesia (per Rebeccam significata) ad puteum visionis, id est, in contemplatione, & intelligentia veritatis. S. Isidor. c. 19. in Gen.

Stella. Qui vicerit; dabo ei Stellam matutinam, id est, cognitionem bonorum omnium. Dabo illi coronam vitae; per quam intelligitur Christus. S. Thom. Ser. 1. de SS. Seb. & Fabian.

Vas aureum. Per hoc in donaria Domini separatum, Divinitatis intelligentia accipitur. S. Isid. c. 48. in Exod.

TITULUS VII. INTELLECTUS.

Arma spiritualia. Nota: Philosophia contulit Boetio arma non corporalia, sed spiritualia: sicut sunt virtutes intellectuales; quas enumerat Aristoteles 6. Ethic. & sunt: intellectus, &c. S. Thom. in Boet. l. 1. Conf. Phil. met. 2.

Aures, sunt intellectus, & affectus. S. Thom. in 13. Apoc.

Dominus Domus, intellectus est; qui ostendit caenaculum grande, id est, altitudinem intelligentiarum (intellige mentem hominis.) Quod, etsi altum sit (scientia, & virtute) tamen sternitur, & planum fit humilitate. Theophylactus apud S. Thom. sup. 14. Marci.

Facies. Anima nostra duas habet facies; unam versus DEUM, secundum rationem; aliam versus carnem, secundum naturam

sensitivam; quae tantum naturalia comprehendit. S. Thom. in ps. 10.

Fons. Sol. est Fons splendoris, ardoris fornax, & causa generationis. Fuit autem Petrus Fons splendoris, in cognitione; fornax ardoris, in amore; causa generationis, in praedicatione. Propter primum dictus est Petrus, id est, cognoscens: propter secundum Simon, id est, obediens: propter tertium Cephas, id est, Caput Ecclesiae. S. Thom. Ser. 1. in Festo SS. Petri, & Pauli.

Lectus. Intellectus dicitur interior lectus: quia animam informat, tranquillat, & quietat; sicut corpus in lecto pausat. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 3.

Liber. Intellectus habet duos libros, e quibus DEum addiscat: Sacram Scripturam, & creaturas. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 3.

Lux. Ratio, & intellectus, dicuntur lux hominis. S. Thom. in 2. met. l. 1. Boët. de Conf. Phil.

Mons altitudo intellectus, quem fingunt (hæretici) se habere. S. Thom. in ps. 10.

Oculus. Sicut oculus dirigit manum in opere, sic intellectus regulat affectum. S. Bonavent. diet. Sal. t. 6. c. 3. Sicut se habet oculus nycticoracis ad lumen Solis, sic intellectus noster ad manifestissima in natura. S. Thom. pr. 1. l. 1. de Conf. Phil. Per puerum, 4. Reg. 4., Fidelis anima; per Elisæum Dominus figuratur: qui sicut sigillum ceræ, sic se conjungit animæ. Oculos suos super oculos ejus ponit; quia intellectum illuminat, &c. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 22. Castus profectò, columbinusque oculus, amor est: qui in rebus usui humano concessis nulla libidine figitur; sed in transitoriis contemplatur æternum. Iste est oculus, qui non clauditur; quia carnalitatis palpebrâ caret; nullò turbatur inrectò - Est oculus verè re-ctus, verè dexter; quem nulla deorsum ver-tit sinistra intentio. Oculus verè simplex, & prudens - Quia amor oculus est; & ama-re, videre est. - Duos nempe oculos habet anima; unum, qui intelligit; alterum, qui inquiri. - (*Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum.* Cant. 4.) Vulnerari ergo potest: qui, etsi sit impassibilis, compassibilis tamen est. S. Bernard. de Char. c. 4.

Pes. Pedes nostri spiritus sunt intellectus, & affectus; quibus frequenter anima devota carpit itinera æternitatis. Vercellen-

sis sup. Cant. apud S. Bonav. de 7. itinerib. æternit. sect. 1. distinct. 4.

Postes, sunt intellectus, & affectus S. Tho. in 12. Apoc.

Rami animæ, memoria, intelligentia, & voluntas: rami verò corporis, sensus corpo-ris. S. Thom. in festo S. Barthol.

Sepes animæ, lex est Divina, & metus, ve-râque legalium sensuum cognitio. Olympiod. c. 10. in Ecclesiasten.

Sidus. Sicut sidera nobis lucere cessant propter interpositionem nubium; sic intel-lectus, & ratio, quæ lucent, & illuminant ho-minem, in cognitione veritatis impediuntur caligine perturbationum. S. Thom. in metr. 7. l. 1. de Conf. &c.

Sol, moraliter intellectus, Luna voluntas. S. Thom. Ser. in festo SS. Petri & Pauli.

Tectum, est intellectus; qui superponitur omnibus his, quæ in nobis sunt. Theophyla-ctus apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Torques. Induitur (Joseph) stolâ bislinâ, id est, carnem sanctam, stolam immortali-tatis accepit. Accepit quoque torquem au-reum, id est, bonum intellectum. S. Isid. c. 30. in Gen.

Uber. Moraliter duo ubera possunt intel-ligi, intellectus, & affectus: ex illo fluit lac veritatis; ex isto lac bonitatis elicitur. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Agathæ.

Vir in nobis sensus rationalis intelligitur; caro autem quasi in typo mulieris accipitur. S. Isid. in 3. Judic. *Voca virum tuum,* id est præsentia intellectum tuum. S. Aug. tr. 15. in Joan. apud S. Thom. in Cat. in 4. Joan.

TITULUS VIII. INTENTIO BONA.

A *Bstractio à materia.* Sicut Mathematici semper abstrahunt à materia, id est materiam ipsam parùm curant; sed de solis corporum quantitatibus, & figuris, laborant - Ità DEI famulus in iis, quæ aget, operibus, potissimùm id spectare debet; ut unius DEI voluntatem faciat, ab omni materia præscindendo: non intuendo, eâne sit ex auro, vel creta, id est, non respi-ciendo, an huic officio applicetur, an illi. &c. - Hæc (omnia facere ex bona intentione) vera, & certissima Chymia est, ad purissi-mum ex ære, & ferro, aurum conflandum. Li-cèt enim opus ex se sit vilissimum; hòc mo-dò fit sublimissimum, maximèque valoris. Alph. Rodericius p. 1. tr. 3. c. 8.

Amussis. Quemadmodum ædificatores, cùm murum extructuri sunt, amussim ab angulo ad angulum ducunt, atque ità mu-rum pertexunt; ut minimè inæqualis ejus ora existat: sic & nos pro amussi verbum hoc adhibeamus: quod apud Apostolum est 1. Cor. 10. *Sive edatis,* &c. S. Chrysost. orat. Calendis habita,

Apertio oris. Bonos cantores faciunt tria, scilicet bonæ vocis instrumentum, artis do-cumentum, usûs experimentum. Bonæ vocis instrumentum tria faciunt: reumatis expurgatio, pectoris dilatatio, oris apertio. Primum est, peccatorum expulsio. Eccl. 15. *non est speciosa laus in ore peccatoris,* Secundum, amicorum dilectio. 2. Cor. 6. *Cor nostrum dilatatum est,* &c. Tertium est, intentionis ad DEum directio. Ps. 118. *Os meum aperui.* S. Thom. In festo SS. Innocentium.

Aquila. Prædicator debet esse aquila - per sacram intentionem. Aquila enim po-nit gemmam in nido; sic prædicator spem, & desiderium gloriæ in animo; ut eam in-tendat, non in vanum. S. Thom. in 8. Apoc.

Panes Azymi intentionem puram; lactucæ agrestes significant dolorem de peccatis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 16.

Candelabrum. In candelabro bonæ inten-tionis manifesta operatio intelligitur. Gof-фрид. Abb. Opusc. 7.

Capilli capitis nostri omnes numerati sunt; co-gita-

gitationes scilicet, atque intentiones cordis.
S. Ephr. Serm. de Cruce Dom.

Cor. Dicit David, Psal. 7. *scrutans corda*, qui novit intentionem; & *renes*, delectationem. S. Thom. in Ps. 7.

Dextera. *Te faciente eleemosynam*, &c. *nesciat sinistra*, id est, intentio prava; dextera, id est, dilectio pura. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 8.

Fundamentum perfectionis. Intentio, bonitatis, & perfectionis omnium operum nostrorum radix est, & fundamentum Rodericius. p. 1. tr. 2. c. 3.

Lucerna corporis tui est oculus tuus, id est, intentio. S. Thom. Ser. 2. de S. Benedicto.

Oculus. Per oculum hoc loco (Matth. 6.) sancti intentionem intelligunt; per corpus, ipsum opus. Rodericius p. 1. t. 3. c. 1.

Alia.

Sicut *calceamenta* ornant, & decorant pedes; ita intentiones rectæ ornant, & decorant opera nostra. *Quam pulchri sunt gressus tui.* Cant. 7. id est, virtutum, & bonorum operum. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. D. 1. Adv.

Ad secundum dicendum; quod intentio dicitur *Lumen*: quia manifesta est intendenti. Unde opera dicuntur tenebræ; quia homo nescit, quid ex opere sequatur. S. Tho. p. 1. q. 12. a. 1. 2.

Cogita animæ faciem, intentionem mentis: ex qua nimirum rectitudo operis, sicut ex facie pulchritudo corporis, æstimatur. Porro verecundiam intellige, tanquam colorem in facie: quod hæc potissimum virtus, & venustatem ingerat, & augeat gratiam. S. Bernard. Ser. 40. in Cant.

Pulchræ sunt genæ tuæ, sicut turturis. Cant. 1. Pudica avicula est, (solitaria) Et talis debet esse nostra intentio: ut sit cognita soli DEO, non pateat hominibus. S. Bernard. Ser. 40. in Cant.

Si radicem non mutaveris, fructus legitimos homo arbor bona opera afferre non poterit. Si radix charitas, & affectus tuus in terra est; non nisi terrenos fructus, & radices proferes. Si verò radix charitas tua in cælo fixa fuerit; cælestes, & æternos fructus afferet. S. Aug. Ser. 44. de temp. For- san ideo homo arbor inversa dicitur: quia radicem suam versùs cælum habere debet.

TITULUS IX. INVIDIA.

A *Crisia* Sodomorum comparatur invidus, id est, cæcitati, quâ percussit Dominus Sodomitas. S. Bonaven. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Aqua. Invidus similis est aquæ, & navi, & candelæ serpentinæ. Nam in aqua, virga recta apparet tortuosa. Et ad lucem candelæ serpentinæ omnes palæ videntur esse serpentes. Fit autem candela serpentina de cera temperata in aqua, in qua serpens coctus est. Et post, cum candela facta de tali cera ardet, videtur hominibus, quod omnes palæ, & omnes aliæ candelæ, quæ ibi ardent, sint serpentes. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Basiliscus. Invidia est Basiliscus. Quid invidere, nisi malum videre est? Si non esset ille Basiliscus, nunquam per ejus invidiam mors intrasset in orbem. Væ homini misero, qui invidum non prævidit. - Væ vobis à dracone! immanis est bestia: flatu igneo, quidquid attigerit, necat; non modò bestias terræ, sed & volucres cæli. S. Bernardus Ser. 13. in Ps. 90. Basiliscus, ut ajunt, in oculo venenum gerit. Pessimum animal, & præ omnibus execrabile. Nôsse, cupis oculum venenatum, oculum nequam, oculum fascinaturn? invidiam cogitatio. Id. ibid.

Cain invidi assimilantur. Gen. 4. S. Vinc. Ferr. Serm. 7. de Invidia. Cain fuit primus diaboli discipulus. S. Basilus.

Ganes, cum aluntur mansuescunt; leones blanditus cicurantur: invidi autem comi-

tatè, atque obsequiis vehementiùs efferantur. - Livor amicitie morbus est. S. Basilus apud S. Joan. Damasc. l. 3. parall. cap. 110. Malevoli, seu qui sunt malæ voluntatis, sunt canes. S. Thom. de Sacr. c. 17.

Contentionis materia est invidia. S. Thom. in 3. 1. Cor. lect. 1.

Corruptela Naturæ, vitæ labes, pugna adversus DEUM. S. Basil. ibid.

Diaboli malum Proprium est invidia; quæ nec enuntiari potest, nec medicinam accipit. S. Basilus hom. de invidia.

Doctrina Serpentis. Intolerabile hoc malum fugiamus. Serpentis doctrina est, dæmonum inventum, hostis semen, pœnæ arrhabo, pietatis impedimentum, via ad gehennam, regni privatio. S. Basilus ibid.

Draco. Est sicut draco. De invido dicitur Job. 30. *Frater draconum sui; & socius struthionum.* S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Equus diaboli. Omnes, qui luxuriæ, qui superbæ, qui avaritiæ, qui invidiæ, qui fallaciæ, deserviunt, quasi equi quidam sub curru Pharaonis, id est, sub regimine diaboli sunt. S. Thom. in 1. Cant.

Excacat. Non sic nubes cælum, nox diem solem caligo; quomodo mentem cæcat Invidia. S. Chrysol. Serm. 48.

Febris putrida est invidia. S. Thom. ser. 2. D. 21. Pent.

Fera pessima devoravit filium meum Joseph, id est, invidia. S. Thom. serm. 1. in festo S.

Lucæ. Hæc est illa fera pessima, Gen. 42., scilicet invidia; quæ omni belluâ crudelior.

O secretum virus! ô pestis occulta! ô livoris parens & criminis fomes, virtutum ærugo, & tinea sanctitatis! Illæ bestię quidem escæ indigentes, vel à nobis irritatæ adversus nos armantur. Hi verò (invidi) beneficijs quoque frequenter allekti bene meritos maleficijs persecuti sunt. Hi quidem peiores feris, dæmonibus autem pares; fortè vel peiores, & istis. - Hæc homicidij mater est: ità fratrem Cain occidit: ità Jacob Esau: ità Joseph fratres: ità cunctos homines diabolus. S. Chrysost. hom. 44. ad Pop.

Hostis intestinus invidia: non carnis quatit muros, non elidit septa membrorum; sed in ipsam corporis arietat arcem: & antequam viscera sentiant, ipsam dominam corporis, animam prædo capit, & adducit inclusam. S. Chrysost. ser. 4. de fil. prod.

Ignis. O Invidia! omni malitiâ cumulata! invidia ignis inextinguibilis. S. Bonav. ser. 4. D. 2. Epiph. Per ignem Vesuvii montis designantur avari, & invidi. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conf. Phil. Invidia ignis inextinctus. S. Chrysost. apud S. Joann. Damasc. l. 3. parell. c. 110.

Judæ proditori similis est invidus. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Labes vitæ, naturæ corruptela, pugna adversus DEUM. S. Basil. cit.

Leproso similis est invidus Id ibid. Invidus similis est leproso, & diabolo. Leprosus vellet, quod nullus esset sanus. Diabolus vellet, quod nullus esset bonus. S. Vinc. Ferr. de propr. & comparat. c. 6.

Lupus. Mali dicuntur lupi propter tria: propter nequitiam, propter invidiam, propter sævitiam. S. Thom. serm. 1. in festo S. Lucæ.

Magister. Fugiamus fratres impiæ adversus DEUM pugne magistrum, homicidij parentem, naturæ confusionem, propinquitatis ignorantiam. Id. ibid.

Malum. Libera nos à malo; scilicet ab invidia: quia nullum colorem boni habet. S. Vinc. Ferr. ser. 7. de Invidia.

Mare. Alij per rabiem maris intelligunt invidos. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conf. Phil.

Menstruata oculo similis est invidus: nam

sicut illa inficit speculum, cum respicit eum; sic invidus inficit proximum. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Paralysis, seu **Podagra.** Aza 2. Paral. 6. ratione suæ infirmitatis, scilicet podagræ, potest signare hominem invidum. Nam sicut podagricus perdit gressum corporalem, sic invidus progressum spiritualem. S. Bonav. serm. 1. Dom. 4. Quadr. Lepra superbiam significat; hæc spiritum, illa carnem, tumescere facit. Paralysis invidiam: hæc motum charitatis ab affectu, sensum veritatis ab intellectu aufert; sicut illa motum, & sensum à corpore. S. Bonav. ser. 1. in Parasceve.

Pestiferum malum invidia, hominem in diaboli conditionem, ac in dæmonem immanissimum, convertit. - Interimamus ergo pestiferam hanc bestiam, ac multa ejus capita detuncemus: multæ quippe invidiæ sunt species. S. Chrysost. hom. 41. in Matth.

Procella. Invidia modò in media tranquillitate naufragium invehere solita. Ait B. Virgo MARIA apud Maximum Planudem or. in sepult. Dom. & B. Virg. lamentatione.

Putridus fructus. Ut fructus pulcher, & delectabilis quidem exterius, sed putridus interius: sic invidus Monachus. S. Ephr. de vita Relig.

Scarabeus. Quemadmodum Scarabæi alieno stercore, sic invidi adversâ aliorum fortunâ nutriuntur; cum sint communes humano generi hostes, atque inimici. S. Chrysost. hom. 51. in Matth.

Telum. Invidia semper in optimos quosque jactum telum lethiferum. B. Virgo apud Maximum, &c. ut suprâ.

Vermis, Tinea. Invidia est sicut vermis in ligno, rubigo in ferro, tinea in vestimento. Nam sicut ista rodunt proprium objectum, sic invidia. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 4. Quemadmodum vermis lignum corrumpit; sic etiam invidia eum, qui invidet, conficit. S. Chrysost. apud S. Joan. Damasc. l. 3. parell. c. 110.

Vipera. Ut ferrum rubigo, ità invidia animam, quam obsederit, consumit. Imò, ut rectius loquar, quemadmodum vipera exeso materno ventre in lucem editur: eodem modo invidia hanc naturam habet, ut parturientem se animam laceret, atque conficiat. S. Basilii apud S. Joann. Damasc. citatum suprâ.

TITULUS X.

S. JOANNES BAPTISTA.

Alumnus eremi. Tu solitudinis alumne, ac nullius cibi homo. Tu nove Elia, Propheta excellentior. Tu inter vetus, & novum Testamentum interjecte. S. Greg. Naz. or. 39. in Sancta lumina.

Amicus Sponsi. Per Joannem, sicut per

amicum Sponsi, inducitur Sponsa ad Christum; sicut per puerum Rebecca ad Isaac. Gen. 24. Unde sequitur: & egrediebatur ad eum omnis Judæa. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Angelus. Joannes non tantum Angelus Christi

Christi vocatus est; sed etiam lucerna lucens ante Christum. Tertull. contra Judæos. *Paravi lucernam Christo meo.* pf. 131. Par Angelis. S. Chrysol.

Auris. Ego Auris; ille Verbum. ait S. Joannes apud S. August. citatum à S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Clausula Prophetarum, & Legis. S. Joan. Damasc. contra Gnosticos.

Decollatio illius. Caput Joannis Christum significat: quia Corpus Christi Prophetæ intelliguntur. In decollatione Joannis figuratur: quod Judæi Christum, qui caput est omnium Prophetarum amissuri erant. S. Haymo in festo decollat. S. Joan. Bapt.

Elias. Joannes Baptista, qui in spiritu Elias erat, eadem autoritate, quâ Elias Achab, & Jezabel pro fornicatione, Herodem, & Herodiadem, corripuit. S. Haymo in festo decoll. S. Joan. Bapt.

Evangelium. Allegoricè Joannes B. Evangelium sanctam signat. Id hom. in festo S. Joan. Bapt.

Gloria Legis est Joan. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth.

Horizon. S. Joannes B. fuit velut horizon quidam Legis novæ, & veteris. Lobb. de S. Benedicto. pag. 92.

Initium Evangelii, & terminus Legis. S. Thom. 3. p. 38. a. 1.

Lex. Mystice Joanne Baptista prætulit formam Legis: quia Lex Christum prædicavit. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth.

Lucerna. Joannes non tantum Angelus Christi vocatus est, sed & lucerna lucens ante Christum. Tertull. contra Judæos.

Lutum. Tu ad me venis, ad lutum aurum? ad lychnum Sol? ad scintillam fax? fons ad sitientem? ait S. Joan. Bapt. ad Christum apud Pantaleonem Diaconum Ser. de luminibus Sanctis tomo 12. Biblioth. PP.

Magnus homo. S. Aug. hom. 44.

Præco. ante eum (Christum) procedit, id est, Joannes Baptista. S. Isidorus cap. 30. in Gen.

Servus. 22. Matth. Vineæ, Lex nova est; turris autem Ecclesia; lacus baptismus est, coloni Judæi sunt; sepes verò fides est; servi, quos dixit occisos, Prophetæ intelliguntur. Posteriores quos dixit missos, Apostoli sunt: ex quibus decollatus unus, Joannes est. Novissimè autem filium occiderunt. id est, Christum. Arnobius c. 22. in Matth.

Testis lucis est S. Joannes. Joan. 1. S. Thom. Ser. in festo S. Joan. B.

TITULUS XI. SANCTUS JOANNES EVANGELISTA.

Animam sanctam te saluto. S. Dionys. Areop. ad Joan. Ev. Animam sanctam eum vocat, ait Corderius noster Annot. sup. epistolas, ob prærogativam virginittis.

Aquila videt splendidissima: quia Solem in rota: remotissima, quia de cælo leporem in terra. Sic B. Joan. Evang. vidit Solem in rota, id est, Christum in Patre. *In principio erat Verbum.* Vidit remotissima: quia quæ ventura sunt in fine Mundi, vidit in Apocalypsi, Item dicitur aquila propter duplicis actionis proprietatem. 1. Pullos collocavit in DEO. 2. In petra nidum posuit: petra autem erat Christus. - De ista aquila dicitur Ezech. 17. *Aquila grandis, magnarum alarum, &c.* S. Thom. Serm. 1. de S. Joan. Ev. S. Joannes dicitur aquila propter tria: propter videndi perspicacitatem, propter volandi sublimitatem, propter quarundam actionum proprietatem. Idem ibidem. Aquilam in Joanne intellexerunt, ait S. Aug. l. 1. de Conf. Evang. Est Aquila. Orig. hom. 2. ad diversos, & S. Hieron. l. 1. contra Jo-
vinianum.

Columna Ecclesia. Ego confirmavi columnas ejus, id est, Apostolos Ecclesiæ. S. Thom. in 2. ad Gal. lect. 2.

Contemplativa vita per Joannem signatur. S. Thom. in 13. Joan. lect. 4. Per Joannem contemplativa, per Petrum activa vita signatur. Petrus verò mediante Joanne instruitur. (in cœna de proditore) à Christo: quia activa vita de de Divinis instruitur mediante contemplativa. S. Thom. ibid.

Ecclesia per Joannem intelligitur. S. Thom. in 6. Apoc.

Epulator avidissimus S. Joannes Evan.; cui non sufficebat ipsa mensa Domini, nisi discumberet super pectus Domini; & de arcano ejus bideret Divina secreta. S. August. in pf. 144.

Gratia. Est, in quo est gratia; vel Domini gratia. S. Isid. l. 7. Orig. c. 9.

Interpres veridicus Divinorum secretorum. S. August. ep. 178. contra Pascentium Arianum.

Oleum. Si vis interpretari, Matthæus mel est, Marcus vinum, Lucas lac, Joannes oleum. S. Germanus Patriarcha Constant. Contemplat. rer. cælest.

Organum. Joannem denique Christus assumpsit in Thabor, ut Virginem, & purissimum Theologiæ Organum. S. Joan. Damasc. orat. de Transfig.

Præcursor. Magna veritatis vox, & præcursor

cursor Sermonis, ille Joannes. S. Greg. Naz. orat. 2. de Theologia. Elias Cretensis. Ep. comment. sup. eundem locum, causam dicit, cur Præcursor vocetur, inquiens: appellavit Præcursorem; ut qui antecessurus sit Christum in Adventu altero.

Sol Evangelii, S. Dionys. Areop. ep. 10. ad Joan. Evan.

Theologus. Hæc (Jerusalem) Ecclesiarum arx est; hæc Discipulorum domicilium. - In hac Theologus DEI Genitrici, que necesse erant, subministrabat. S. Joan. Damasc. orat. 2. de Ass.

TITULUS XII.

J O B.

Athleta magnus. Magnus ad nos hodie certator orbis advenit. Venit ad nos peregrinus, atque Angelis par (Jobus) S. Chrysost. hom. 1. de Patientia Job. Opposuit Job ex adverso umbonem fidei. Idem hom. 3. ibid. Omnem humanam sapientiam officiosa ejus facta super excedunt; ejusque luctatio omnem humanam diadematis auctoritatem superant. Id. hom. 1. ibid. *Vidisti, Il. 50. veni; & non erat homo.* (Jeremiæ 5. discurrite, & videte, si est unus, &c.) quomodo illum solum Scriptura Sacra hominem vocare solet, qui virtutem colit. - Noë autem homo. Est & alius justus quidam; cui hoc nomen pro summo encomio contigit; & præ alijs omnibus hoc nomine prædicatur; ut sic virtus illius diligenter exponatur. Quis ille? Beatus Job: ille pugil pietatis Athleta orbis; qui solus intolerabilia illa sustinuit; & exceptis innumeris diaboli telis sine vulnere permansit: sed sicut adamas quidam omnes ferre impetus potuit. S. Chrysost. hom. 23. in Gen. Fuit vir quidam admirabilis & magnus - beatus ille Job. Ille pietatis athleta; ille totius Mundi victor - Undique sanguine, & sanie diffuebat pretiosus ille adamas. Idem hom. de Avaritia.

Civitas S. Job erat: quam dæmon extra oppugnavit per se; intus verò per uxorem. S. Greg. M. ep. 7. sed erat (Job) quemadmodum obsessa civitas; solis autem muris custodita, spoliatus liberis, non tamen pietatis fructus amisit. Habuit enim filios mores; & filias, virtutes. Tres ei filiæ juxta carnem, tresque ei virtutes juxta spiritum. Quemadmodum inquit Apostolus Paulus 1. Cor. 3. *Manent tria hæc, Eides, Spes Charitas: major autem horum charitas.* S. Chrysost. hom. 2. de Patient. Job.

Columba est Job. (in terra Hus (in medio accipitrum, ovis in medio luporum, stella in medio nubium, lilium in medio spinarum, justitiæ germen in oppido iniquitatis. S. Chrysost. hom. 4. de Pat. Job.

Columba. Perstitit in his omnibus B. Job. velut columna quædam immobilis: quasi turris, quæ non quatitur; velut luctator invictus; vulnerans magis, quam vulneratus. S. Chrysost. hom. 1. de Pat. Job.

Lilium inter spinas, id est, inter Gentiles. S. Greg. mor. l. 1. c. 1.

Nobilis animæ eadem ipsa vox (Dominus dedit, &c.) sagitta diabolo fuit: fregit hostilem aciem. S. Chrysostom. hom. 3. de Pat. Job.

Petra. Jobus contra tentationes diaboli stetit, ut petra firmissima; ut turris validissima. S. Aug. Serm. 225. de temp.

Tuba ductilis. B. Iobus fuit ductilis tuba; extenta per adversitates. Bene sonuit, cum dixit: *Sit nomen Domini benedictum.* S. Aug. Ser. 222. de temp. B. Iob ante flagella extitit; sed justior post flagella permansit - Profecto velut tuba ductilis ex percussione perducta, in laudem DEI tanto altius elevatus est, quanto magis est percussus. S. Greg. mor. l. 28. cap. 1. *Garmen in nocte, Iob 35., est lætitia in tribulatione.* S. Greg. mor. l. 26. cap. 11.

Vas pretiosissimum. Omnium humanam sapientiam officiosa ejus facta superexcedunt; ejusque luctatio omnem humanam diadematis auctoritatem superat. Igitur Evangelica nobis lingua mirè necessario accedat; quò summis, ut ita dicam, digitis unguenti alabastrum tangentès, Ecclesiam simul repleamus. Solum enim vos Job, si tangere cœperimus, idque paulisper concusserimus; illico unguenti fragrantia Ecclesiâ replebitur. Ovas summi pretii, uno in Arabia (Hus) loco reconditum; per totum orbem suam, vem unguenti odorem transmittens. Ovas, lapidibus, & plagis, & telis, à diabolo ictum, unguentum non effundens. S. Chrysostomus hom. 1. de Pat. Job.

Ulceræ Job. Quomodo eum nominem, nescio. Nequeo tam pretiosam invenire materiam, ut comparere queam, percussum illud vulneratumque corpus. Adeo pretiosa omni materiâ valde, supraque modum carnis illius natura clarior apparuit; vulnera præ solaribus radiis lætiora. Hi enim corporis illustrent visum; illa verò mentis nostræ illuminat oculos. S. Chrysost. hom. 5. de Pat. Job. Job. ulcerosus est statua aurea, gemmea. S. Chrysost. hom. 5. ad Pop. Ulceræ illa (Job) gemmis erant cariora. Margaritarum enim natura nihil vitæ nostræ prodest, nec ullum usum habentibus necessarium explet. Ulceræ verò illa sunt omnis tristitiæ consolatio, ulceræ solaribus radiis splendidiora. His enim corporis oculos illuminant;

minant ; illa verò mentis nostræ lumina illustrant. Illa diabolum penitus excæcaverunt : propterea namque post illam plagam resiliuit ; nec deinceps apparuit. S. Chrysof. hom. 5. ad Pop.

Uxor Job. Omnia, ut brevibus utar verbis, auferuntur ; sola mulier relinquitur, antiquum diaboli organum. Scilicet sibi ipsi tela servabat. Quoniam quidem sciebat, quoniam per primam mulierem hominem subegerat : ideo mulierem sibi reservat,

quoad versutiam, ut ejusdem armis utatur. Sed ibi Adam invenit ; hic autem Adam non invenit. S. Chrysof. hom. 3. de Pat. Job. Modum suadet adjutorium diaboli, non mariti. Eva nova ; sed ille non vetus Adam. Id. hom. 5. de Pat. Job.

Christus extra portam (passus) Job extra civitatem sedet in sterquilinio. Expectat suscitantem de terra inopem, & de stercore elevantem pauperem. Id. hom. 4. de Pat. Job.

TITULUS XIII. I R A.

C*Lamor.* Materia iræ, clamor est. S. Thom. in Cat. sup. 3. Joan.

Febris iram significat, & accendit homines. S. Bonav. Ser. 1. in Paralcl.

Febricitat, qui irascitur. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Festuca in oculo, ira est ; trabs in oculo, odium est. - Festuca initium trabis est : nam trabs, quando nascitur, prius festuca est : rigandò festucam producis trabem - Festuca turbat, trabs extinguit (oculum.) S. Aug. Ser. 16. de Verb. Dom.

Incendiaria. Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est. Joann. 3. Imò & incendiarius diaboli est, S. Chrysof.

Lunatici sunt iracundi, & impatientes ; qui valde sunt mutabiles. S. Bonav. Ser. 1. D. 18. Pent.

Magistra peccati gravis, ira est. Alius medicus dicit. Eph. 4. Sol non occidat super iracundiam vestram. S. Ambr. in Ps. 36.

Olla fervens. Ira comparatur primò ollæ ferventi : quia sicut olla bulliendo emittit aquam ; sic iracundus emittit verba inordinata. Secundò apro : nam sicut aper ex fervore currit contra venabulum ; sic iratus ad peccatum. Proverb. 1. Ad malum currunt. S. Vincent, Ferrer. de Propr. &c. cap. 5.

TITULUS XIV. J U D Æ I.

A*Bsolon* figura fuit Judaici populi, civitatis Jerosolymæ ; à cujus facie fugit Christus. S. Isid. c. 3. in 2. Reg.

Achis. 1. Reg. qui incredulus interpretatur, significat Judæos. S. Thom. in Ps. 33.

Apri. Frenduerunt. Hoc est aprorum, qui crudeles sunt. Sic & Judæi, Thr. 2. Frenduerunt dentibus ; & dixerunt, devorabimus. S. Thom. in Ps. 34.

Arena. Ostendit ille (Abraham) stellas cœli dicens : sic faciam tuum semen, id est, Christianam Gentem ; cujus tu Pater in fide subsistis. - Deinde monstravit ei arenam maris, & dixit : sic erit in multitudine semen tuum, hoc est, erit quidem copiosa gens Judæorum ; sed sterilis, & infæcunda manebit, sicut arena. S. Isid. c. 12. in Gen.

Aridam manum habens homo significat Synagogam. S. Isid. in Alleg.

Asinus stratus ab Abraham, est rudis populus Judæorum, cæremonijs stratus Legis. S. Thom. c. 22. in Gen. Asinus ille Gen. 22., insensata est stultitia Judæorum. S. Isidor. c. 18. in Gen.

Bajulus botri. Botrus refertur in ligno ;

Num. 13., & Christi Passio demonstratur : Duo populi bajuli, qui sub onere botri illius incedebant ; populus est uterque : prior Judaicus, & aversus. &c. S. Isid. c. 11. in Num.

Bestia. Piscatores scilicet Chaldæos, qui quasi in mari prosperitatis, & voluptatis viventes eos. (Judæos) ceperunt. - Et post hæc mittam venatores, scilicet Romanos : qui eos quasi bestias præ crudelitate homicidij venati sunt. S. Thom. in 16. Jer.

Bos. In bovis nomine populus ex circumcisione positus sub jugo Legis accipitur. S. Isid. c. 9. in Levit.

Cain figura Judaici populi, Abel Christiani. S. Isid. c. 6. in Gen.

Caiphas Princeps Sacerdotum, qui scidit vestimentum suum in Domini Passione, indicat Hebræum populum nudatum Sacerdotiô. S. Isid. in Allegor.

Camelus. Dives, qui camelo comparatur, personam indicat Judæorum. Id. ibid.

Cervi. Quia filij Israël quadraginta annis fuerunt in deserto, ideo dicuntur cervi, Ps. 28. S. Thom. in Ps. 28.

Cham. Christus inebriatus est, dum passus

lus est: nudatus est, dum crucifixus est, in domo sua, id est, in Gente sua. Cham figura Judæorum. Cham, qui interpretatur Calidus, significat non solum Judæorum, sed etiam hæreticorum, genus callidum. S. Isidor. c. 8. in Gen.

Cives. Luc. 19. qui noluerunt eum regnare, Judæi intelliguntur; qui Christum regem spreverunt. S. Isidor. in Alleg.

Cæcus. Duo cæci juxta viam sedentes, significant utrosque populos, Judæorum, atque Gentilium, per fidem Christi Christo appropinquantes. Id. ibid.

Dives, qui induebatur purpurâ, significat Judæorum superbiam. Id. ibid.

Esau typus Judæorum, Jacob Christianorum. S. Isid. c. 23. in Gen. Per Esau intelligitur populus Judæorum, pelle literæ ex pilis cæremonialium, & legis severitate hispidus: per Jacob verò lenem, Christus, & populus Christianus. S. Thom. c. 28. in Genes.

Fera pessima devoravit eum, id est, Judaica bestia interfecit eum. S. Isid. c. 30. in Gen.

Ficus. Vidit (Christus. Matth. 11.) ficum, id est, Judæum, habentem folia, id est, eloquia Legis, & Prophetarum. Et quasi-vit in ea fructum boni operis, docendo, corripiendo, miracula faciendo; & non invenit: & ideo damnavit. V. Beda, apud S. Thom. Cat. sup. 11. Marci.

Filij alieni. Vocat eos (David. psal 17.) filios alienos, claudicantes à semitis tuis, id est, præceptis Legis. S. Thom. in ps. 17.

Fratres quinque divitis illius, qui apud inferos torquebatur, Judæi intelliguntur. S. Isid. in Allegor.

Genimina viperarum. Judæi sunt Soboles; & genimina viperarum. Maximus Planudes orat. de sepultura Domini.

Herba exsiccata Judæi comparantur. Proclus Archi-Ep. or. de S. Andrea.

Hædus alter, Genes. 27. Rebecca loquitur ad filium minorem: vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos; præfigurans carneum Salvatoris adventum. - Quia duos jubetur adferre, duorum populorum significatur assumptionis. S. Isid. c. 23. in Gen.

Hydra illa sunt, quæ in fabulis est. - Si Judæi hydra illa sunt; igitur Christus Dominus Hercules verus fuit. Planudes ibid.

Ismaël Judæorum, Isaac typus Ecclesiæ. S. Isid. c. 13. in Gen.

Lapides, quos dixit, Judæi intelliguntur de quibus filios Abrahæ resuscitavit, id est, Apostolos. Arnobius c. 19. in Matth.

Latro alter. Duo latrones populum expriment Judæorum, ac Gentium: quorum unus incredulus blasphemavit Christum - alter Fidelis Judæos increpat blasphemantes. S. Isid. in Allegor.

Locustis Judæi sunt similes. S. Greg. mor. l. 31. c. 12. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci. Locustas quas dixit, populorum multorum demonstrant figuram; qui ad S. Joannem veniebant. Arnobius c. 3. in Matth.

Lupi Judaica bestia - de qua Dominus in Evangelio dicit: ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. S. Isid. c. 30. in Genes.

Malchus. Servus Principis Sacerdotum, cujus dextera amputatur auricula, Israëliticus est populus, incredulitate similis effectus. S. Isid. in Allegor.

Manasses, Genes. 38., qui interpretatur oblivio, typum gessit Judæorum: quia oblitus est DEUM suum. Id. c. 30. in Genes.

Manus illa Moysis leprosa populum Judæi cum signat. S. Isid. c. 9. in Exod.

Mercenarius Judæum ostendit; qui fructum obliervantiæ Legis carnaliter quærit. Id. c. 12. in Levit.

Milites Saulis. Venit Christus (velut David in castra Saul, 1. Reg. 26.) non eos (Judæos) occidit; sed tulit ab eis Scyphum aquæ, id est, gratiam Legis. Tulit & sceptrum regale, regni scilicet potestatem, &c. S. Isid. c. 18. in 1. Reg.

Montes. In miraculis à facie tua montes defluerunt, Mysticè Judæi intelliguntur. S. Thom. in 64. Is.

Moyse in Scripturis varias gessit figuras. Num. 20. ad aquas contradictionis gessit figuram Judæorum. S. Isid. c. 18. in Num.

Mulieres, id est, vos Judæi imbecilles. S. Thom. in 32. Is. Aspicit (Zacharias) deinde duas mulieres, id est, hæreticorum plebem, & Judæorum: in aliis suis levantes amphoram, id est, diabolicam doctrinam: massamque plumbi, quæ est pondus peccati gravissimum, &c. S. Isid. librò Proœmiali.

Ollam succensam vidit Jeremias, id est, Judæam plebem. Id. ibid.

Parvuli. Data sunt (illa figurativa, & significativa in veteri Testamento Judæis) quasi parvulis, tanquam characteres librorum: in quorum proprietatibus, & modulis, offerendi, proficerent in disciplina veræ fidei. - Ubi etiam clariùs appellat oves, & boves, quasi litteras parvulorum (Judæorum) in quibus multa bona sunt discenda; & præcipuè Fides Salvatoris: oportebat enim, ut ad significatum attenderent. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 3. Parvuli illi illudentes salutem DEI, id est, Elisæo, Judæorum habuere personam, qui ad Crucem Domino Salvatori subsannabant. Isidor. c. 13. in 1. Reg. Illi dicuntur filij Core, qui patiuntur irrisiōnem propter crucem - Et hi deridentur à pueris, id est, Judæis puerili sensu utentibus. - Et duo ursi devoraverunt eos, scilicet Titus, & Vespasianus. S. Thom. in ps. 41.

Patria sua, id est, Christi, accipitur Gens Judæorum: apud quam pauca signa fecit. Venerab. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Phariseus orans in templo, Judæorum est populus. S. Isid. in Allegor.

Pisces. Quinta die (creata) animantia in aquis, & volatilia cœli, sunt Judæi inter gentes: quia nullum stabilem locum habebant. S. Isid. c. 3. in Genes.

Piscina probatica. Piscinia illa, & aqua illa, populum mihi videtur significasse Judæorum. S. August. apud S. Thom. in Cat. sup. 5. Joan. Aqua illa, id est, populus ille quinque libris Moÿsis, tanquam quinque porticibus claudebatur. Id. ibid. Descendente de cœlis Christo commotus est in Passione ejus idem populus; & sanatus est Mundus. S. Isidorus in Allegor.

Pulvis. In pulverem, id est, in potestatem Judæorum, dedisti me: quia sunt sicut pulvis. S. Thom. in ps. 21.

Filius Reguli. Mystice per hoc, quod JESUS bis in Galilæam accedit, binus Salvatoris adventus in Mundum ostenditur. Primus quidem misericordiæ; ut vinô factô convivas exhilararet. Secundus verò, ut filium Reguli ad mortem pene deductum suscitaret; id est, populum Judæorum. - Arbitramur igitur Regulum; esse Abraham; ægrotum verò filium ejus, Israeliticum Genus. Orig. tr. 18. in Joan. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joan.

Ruben figuram populi Israël, & Synagogæ gessit: Specialiter Scribarum Simeon tenuit; & Levi Principum Sacerdotum. S. Isid. in Allegor. Ruben significat Judaicum populum. &c. S. Thom. c. 28. in Gen.

Sanguis. Caro, & Sanguis non revelavit tibi. Carnem ibi; & Sanguinem, Judæos significans. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 16. Matth.

Saul. Mittit Saul custodes ad domum David, ut custodirent eum; & interficeretur. 1. Reg. 19. Mittunt Judæi custodes

ad sepulchrum Christi; ut custodirent eum, & interficeretur. Sed quid est hoc interficere? Hoc est itaque velle Christum interficere; nomen resurrectionis ejus extinguere. S. Isid. c. 13. in 1. Reg.

Scabellum pedum Christi est populus Judaicus. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci.

Servus, Matth. 18. Allegoricè servus hic, qui decem millia talentorum debuit, Judaicus est populus decalogo Legis adstrictus: cui Dominus sæpe dimisit debita. Sed liberatus ab angustiis, nullam compassionem habebat; Prophetas & Apostolos, verbum reconciliationis afferentes, crudeliter trucidabat. Unde tradidit eos Dominus in manus Romanorum. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Sinistra. Dexteram nos sumus: quia Christum colimus, qui in dextera Patris sedet; sinistra autem Judæi sunt, & hæretici. Arnobius. c. 6. in Matth.

Spina. O rosa! (MARIA) quæ ex spinis, id est, Judæis, orta est, ac Divinâ fragrantia cuncta perfudisti. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V.

Testes falsi. Susanna figuram Ecclesiæ habet; quam testes falsi Judæi quasi adulteram Legis accusant. S. Isid. in Allegor.

Thamar nurus Judæ, intelligitur plebs Judæa. Id. c. 29. in Gen.

Vestes Christi. Mystice suis vestimentis nudatur JESUS, id est, Judæis: purpura induitur, id est, Gentili Ecclesiâ. S. Hieronymus, apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Marci.

TITULUS XV. JUDICIARIA POTESTAS.

C*laves.* Sunt claves Ecclesiæ auctoritas discernendi, & potestas judicandi. S. Thom. Opusc. 5., alias 23. & 11. in Decretalem Innocent. III.

Divina participatio. Apostoli dicuntur Dij propter judiciariam potestatem. Et judices in veteri Testamento Dij vocabantur. Exod. 22. *Dij non detrahes.* S. Thom. in ps. 46.

Gladius. Romphæa, five gladius, potestatem judiciariam significat. S. Thomas in 2. Apoc.

Sedes. Per sedes designatur judiciaria potestas. S. Haymo in festo SS. Petri, & Pauli. Per sedem in Scriptura judiciaria potestas designatur: & ideo per sedem Christi potestas ejus accipitur. Id. in ps. 44.

TITVLVS XVI. JVDICIVM.

A*Reum;* id est, judicium: ut quasi à longinquo feriret. S. Thomas, in 2. Thren.

Beneficium. *Judicia tua,* id est, beneficia tua, auferuntur à facie ejus, id est, à mente, & memoria ejus. S. Thomas in ps. 9.

Galea. DEUS sacras nobis donavit Scri-

pturas, velut armamentaria, atque thesauros medicamentorum. Sunt autem in armamentariis arma, & tela diversa. *Induet pro thorace justitiam,* & accipiet pro galea judicium. *sumet scutum inexpugnabile aequitatem,* &c. S. Ephr. Ser. de Pat. & Contemplat.

Porta. Porta Reges, quorum erat potestas judicij, quæ in porta exercebatur. S. Thom. in 25. Jerem.

Uterus. Per uterum DEI, incomprehen-

bilis DEI - mysticè intelliguntur. S. Hieron. Summa de Ess. DEI, in operib. S. Bonavent. in fine tomi 2.

TITULUS XVII. JUDICIUM EXTREMUM.

Aestas, hyems. Christi adventus æstas erit justis ex hyeme; peccatoribus verò hyems ex æstate. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Marci.

Dies mala, est dies judicij. S. Thom. ser. 1. D. 21. Pent.

Incendium Sodomiticum, erat similitudo futuri judicij. Loth autem figurabat typum Corporis Christi. S. Isid. c. 3. in Gen.

Messis. Falx est mors, vel judicium, quæ

ferat omnia, messis est consummatio sæculi. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Subjectio, Pl. 8. Hi omnes subjecti sunt pedibus Christi, quos ille judicaturus est: adeoque per hanc subjectionem designatur potestas judiciaria Christi, quos ille judicaturus est. Joan. 5. *Potestatem dedit ei judicium facere.* Et, *Pater non judicat quemquam; sed omne judicium dedit Filio.* S. Thom. in Pl. 8.

TITULUS XVIII. JUSTITIA.

Amethystus, Chrysoprasus, & Hyacinthus, - signant justitiam, & æquitatem generalem; quæ splendor est virtutis. S. Bonav. Sal. t. 10. c. 5.

Arma. Philosophia contulit Boëtio arma non corporalia, sed spiritualia; quæ sunt virtutes intellectuales; quas enumerat Aristoteles 6. Ethic. Et sunt, intellectus, sapientia, scientia, ars, & prudentia. Et similiter virtutes Cardinales, quæ sunt quatuor: prudentia, justitia, temperantia, fortitudo. S. Thom. in l. 1. Boët. prof. 3.

Baculus. Significat rectitudinem justitiæ; quâ debemus nosmetipsos de nostris excessibus ante communionem judicare. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

Dea. Justitia est sicut recta semita, sicut recta linea. Est gemma in sero aureo, stella in polo arctico, Dea in nostro microcosmo. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 8.

Gladius. Ignis, & gladius, in manibus Abrahamæ portati, sunt: ardor Divinæ charitatis ad dandum Filium pro nobis in mortem; & rigore justitiæ exigens ab ipso mortem pro solvendis reatibus nostris. S. Tho. c. 22. in Gen.

Lapis moralis. Misericordia est quasi superior lapis in mola DEI, quæ nunc operatur, & circuit: justitia autem quasi lapis inferior, quæ nunc jacet, & quiescit. Super quem lapis iste ceciderit, conteret eum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Manus. Manus justitiæ; & ista est triplex, 1. Tangentis ad probandum. Job. 19. *Manus Domini terigit me.* 2. Flagellantis ad purgandum. 2. Machab. 6. *Nam etsi in presenti,* &c. Opprimientis ad condemnandum. Hebr. 10. *Horrendum est incidere in manus DEI viventis.* S. Thom. in 8. II.

Mons. In quo Apostolos Dominus elegit, altitudinem designat justitiæ. Theophylactus apud Sanct. Thom. in Cat. sup. 3. Marci. Mons hic, Pl. 23. signat altitudinem Divinæ justitiæ. *Justitia tua sicut montes DEI.* S. Thom. in Pl. 23.

Oculus. Isti sunt duo oculi (DEI:) bonitas, quæ respicit bonos; & justitia, quæ videt malos. S. Thom. Sermon. 1. in festo S. Michael.

Quadratura. Summus Artifex DEUS, lapides suos, id est, electos, consuevit quadrare quadraturâ, virtutum: scilicet prudentiâ, temperantiâ, fortitudine, & justitiâ. S. Bonav. diet. Sal. t. 10. c. 5.

Regnum DEI. Non est Regnum DEI esca, & potus; sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. S. Thom. in Pl. 4.

Vinea. Justitia est; in qua sunt tot palmites, quot virtutes sunt, sicut dicit Chrysostomus S. Thom. Ser. 1. D. 2. Epiph.

Virga. Signat justitiam. S. Thom. in 12. Apoc.

TITULUS XIX. JUSTUS.

A Ger. JESUS dicit Patrem suum agricolam: quia colit quadruplicem agrum. Quatuor sunt agri: Mundus, Christus, justus, & cœlestis paradisus. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Marci.

Altare. Cor justici dicitur altare: quia in eo immolantur motus bestiales: unde dicitur altare holocausti. S. Thom. in 8. Apoc.

Aranea. Sicut aranea ex suis visceribus trahens opus naturæ, tabescit exinde: sic justus frequentans opera laboriosa ex vera charitate enervatur, & pallescit in corpore. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Avis. Dicens omnibus avibus, id est, justis à terrenitate elevatis. S. Thom. in 19. Apoc.

Candelabrum moraliter est vir justus. Exod. 21. *Facies candelabrum ductile, &c.* Ductile dicitur: quia in multis tribulationibus ad perfectionem ducitur. Aureum totum, quia facit omnia in charitate. S. Thom. Ser. 2. de S. Benedicto

Cælum. Per cælum, & nubes, Prophetæ, & alii justici signantur. S. Thom. in 45. II. Isti signantur per cælum, propter retributionem, & charitatem. Id in ps. 35 Cœli majores justici. Id in 12. Apoc.

Ficus bona in uno calathò, significant bonos & justos: ficus malæ in altero calathò, de quibus Jerem. 24., significant malos. S. Tho. in 14. Jerem.

Folium virens. Et erit folium, &c. in quo significatur prosperitas spiritualis. Proverb: *Justi quasi virens folium germinabunt.* S. Thom. in 17. Jerem.

Framea. Effunde frameam. Framea potest intelligi - quilibet justus; qui sunt gladius DEI contra malos. S. Thom. in ps. 34.

Frater Angelorum. Justici propter cognationem charitatis sunt fratres Angelorum. S. Thom. in 12. Apoc.

Olive. Duplex bonum faciunt sanctici in præsentem Ecclesiam. Primò in hoc; quòd bene se habent ad proximum fructificando in eis. Et ideo justus comparatur olive. - Et comparatur olive propter pinguedinem. Judic. 9. *Non possum deferere pinguedinem meam.*

- Hic tamen (ps. 51.) comparatur olive propter fructum spiritualiter: quia ex olivis fit oleum; per quod significatur misericordia: ex qua justici provident aliis, & fructum faciunt in Ecclesia. S. Thom. in ps. 51.

Ovis. Figuraliter per oves (Jacobi. Gen. 29.) justorum populi significantur. S. Isid. c. 24. in Gen.

Poma nova, & vetera, servavi tibi; id est, justos, qui vel in veteri Testamento præcesserunt, vel in novo subsecuti sunt. S. Thom. in 7. Cant.

Pullus Gallinae. Alis gallina pullos contra milvum custodit: sic & DEUS suis alis, quæ sunt charitas, & misericordia, justos defendit à rapacitate dæmonum. Matth. 23. quoties volui congregare, &c. S. Thomas in ps. 16.

Regnum Cælorum. Simile est Regnum Cælorum, id est, conversatio justorum, *Thesaurò,* id est, bono operi; *abscondito in agro,* id est, in corde, S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Templum. Sicut est triplex templum, ita est triplex altare. Primum est vir justus: hujus templi altare est cor. Levit. 6. *Ignis,* scilicet charitatis, *in altari,* id est, corde *semper ardebit.* S. Thom. in ps. 25. Templum est anima justici; in qua DEUS est per gratiam. 1. Cor. 3. *Templum DEI Sanctum est, quod estis vos.* S. Thom. in ps. 17.

Vestis Christi. Vestium nomine justos, quos sibi adjungit, insinuat. S. Greg. mor. l. 32. c. 7. apud S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci.

L. TITULUS I. LACRYMÆ.

A Rbor. Secundum Glossam est quædam arbor cascata, quæ nascitur in locis aquaticis: & per hoc signatur aqua lacrimarum. S. Thom. in ps. 44. Lacrymæ ex oculis distillant, arbor sunt vitæ in altitudinem humilitatis excitata. S. Ephr. paræn. 1. ad Novit.

Arma. Adversus arma, milites Gothos, quoque lacrymæ meæ arma sunt. S. Am-

brosius orat. contra Auxentium. est lib. 5. pag. 32.

Diluvium peccatorum lacrymæ sunt Hieronimo, Ruperto paradisi fontes, Bernardo deliciæ Angelorum, Jeremiæ voces cordis. Lobbetius q. 1. de S. Augustino:

Mare rubrum, lacrymabilis poenitentia intelligitur. Goffrid. Opusc. 7.

Panis. Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes. ps. 41.

Potus. Inebriantur sancti lacrymis compunctionis. Is. 16. *Inebriabo te lacrymâ meâ.* Calice compassionis. ps. 22. *Calix meus inebrians quam præclarus est;* &c. S. Thom. in 28. Is.

Siphones adhibentur in die incendii; & lacrymæ tentationis tempore. S. Thom. S. Ephr. de timore DEI.

Sudor animæ. S. Hilarius l. 10. de Trinit.

TITULUS II. S. LAURENTIUS.

Consul perrennis cœlestis Romæ. Prudentius ibid.

Granum Sinapis. est Laurentius; qui diversis attritus passionibus; per totum orbem gratiâ meruit sui fragrare martyrii. S. Aug. in Append. Ser. 8.

Municeps cœlestis civitatis Jerusalem. Aurelius Prudentius hymno 2. de S. Laurent.

Pisces assi sunt Martyres; ut Laurentius. S. Thom. Ser. 2. D. 7. Pent.

Propugnator fortissimus Christianæ fidei.

Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 8. c. 10.

Laurentius unus; & bene notus de magnis piscibus; piscis magnus, idemque assus: cujus assatura suaviter in tota Christi fragrat Ecclesia. Id. ibid.

Musici Laurentius vigil dulcem cantilenam in hora secunda est modulatus. Honorius Presbyter Augustod. Gemma animæ l. 2. c. 13.

Vir gemmis illustribus coruscans. Aurelius Prudent. Ibid.

TITULUS III. LEX NOVA.

Arcus est Sacra Scriptura - De hoc arcu tot procedunt sagittæ, quot verba sacra. - In arcu est lignum durum, & chorda mollis, quæ flectit lignum. Similiter in Sacra Scriptura vetus Testamentum, quod habet duritiâ; & novum, molle per gratiam, & mitigans vetus. S. Thom. in 6. Apoc.

Butyrum. Lac priscæ Legis habuisse figuram Apostolus nos admonet. 1. Cor. 3. - Butyrum autem uberrimum, & pingvissimum Evangeliorum est testimonium. S. Isid. c. 14. in Gen.

Cibus solidus. Nomine lactis doctrina Legis significatur - perfectorum autem est cibus solidus. Heb. 5. S. Isid. c. 23. in Exod.

Gladius. Occurrit nobis Princeps militiæ virtutum cœlestium Christus, tenens gladium Evangelii. S. Isid. c. 6. in Josue.

Margarita. Bonæ margaritæ possunt intelligit Lex, & Prophetæ. Una pretiosissima margarita, Matth. 13.; est scientia Salvatoris, & Sacramentum passionis, & resurrectionis illius. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Olivæ. Duæ olivæ, duo Testamenta. S. Isid. lib. Procem.

Panes septem sunt scriptura novi Testa-

menti; in qua gratia Spiritus Sancti, & revelatur, & datur. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Puteus. Libri sunt putei. Pueri Isaac (qui istos puteos foderunt) sunt Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes, Petrus, Jacobus, Judas, & Apostolus Paulus; & cæteri Apostoli, vel Doctores, qui omnes novi Testamenti puteum foderunt, & invenerunt aquam vivam. S. Isid. c. 22. in Gen.

Ubera. Duo ubera, duo sunt populi; ex circumcisione venientes, & gentilitate. S. Isid. in Cant.

Vestis Ecclesiæ. Secundum literam nostram est duplex vestimentum Ecclesiæ; Unum est doctrina duorum Testamentorum. Omnes domestici ejus vestiri sunt duplicibus, &c. S. Thom. in ps. 41.

Via. Via Domini (quâ DEUS ad homines venit) est novum Testamentum: semitæ verò vetus: ad viam enim necesse erat præparari. scilicet ad novum Testamentum. Veteris autem Testamenti rectas semitas fieri oportebat. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Vinea. Lex nova est; turris Ecclesiæ, coloni autem Judæi &c. Arnobius c. 22. in Matth.

TITULUS IV. LEX VETUS.

A*qua amara.* Crux est lignum; quod est missum in Marath, id est, in Mundum: & dulcoratæ sunt aquæ Legis. S. Bonav. in expositione Missæ. Intellige amaras aquas; Exod. 15.; occidentis literæ; & Legis; habere figuram. S. Isidor. c. 21. in Exod.

Baculus Elisæi. Elisæus Christus; Giezi Moyses; baculus Lex. Nec Moyses, nec Lex; potuerunt vivificare genus humanum: donec ipse Elisæus; id est, Christus, accepit formam nostram: quia incurvavit se in utero Virginis. S. Thom. de duplici manu DEI. Est inter Dominicales ante Doin. Passionis.

Crusta Panis. Non est bonum sumere panem filiorum; &c. Matth. 15. Filios Dominus appellat Patriarchas, & Prophetas illius temporis: per mensam designatur Sacra Scriptura; per micæ vero minima præcepta; vel interna mysteria, quibus Ecclesia pascitur: per crustas vero carnalia præcepta, quæ Judæi observant. Micæ autem sub mensa comedi dicuntur: quia Ecclesia humiliter se submittit ad implenda Divina præcepta. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Lat priscæ Legis figuram habuisse, Apoc.

stolus nos admonet. 1. Cor. 3. *Lac vobis potum dedi.* S. Isid. c. 14. in Gen.

Lucerna. Doctrina intra Legem (Mosaicam) lucerna intra modium. S. Isid. c. 30. in Gen. Per lucernam: (Apoc. 22.) vetus Testamentum. S. Thom. in c. 22. Apoc.

Maceria. Lex Judaica erat instar sepi; & maceriæ. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Olive. Dux olive, duo Testamenta. S. Isid. lib. Proæm.

Panes quinque, sunt quinque libri Moysis. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matt.

Porticus. Aqua illa, id est, populus ille (Judaicus) quinque libris Moysis; tanquam quinque porticibus, claudebatur. S. Thom. in Cat. sup. 5. Joan.

Sedilia viginti quatuor, dicuntur libri veteris Testamenti; qui sunt viginti quatuor. Si Ruth non computetur cum libro Judicum, sed per se: nec Threni cum libro Jeremiæ. S. Thom. in 4. Apoc.

Vinum. Ubra sunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum austeritas Legalis. S. Isid. in c. 1. Cant.

TITULUS V. LEX SACRA.

C*enaculum* magnum spiritualiter Lex est Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Marci.

Ficus, Matth. 21. sacre Legis imaginem tenet. Plantavit vineam (cœlestis Paterfamilias) id est, populum. In hac vinea posuit ficum, hoc est, in populo suo posuit Legem. S. Isid. c. 6. in Judic.

Lucem qui dixit, Lex DEI est. Arnobius c. 5. in Joan.

Observandæ omnes. Sicut in cithara non unius tantum fidei melodiam excitasse satis est; sed omnes pari quodam in numero percurrendæ: sic in virtute animi non tantum Lex nobis ad virtutem sufficit; sed omnes

æque diligenter observandæ sunt. S. Chrysost. Serm. de Virt. & Vit.

Pons. Non possumus transire per alium pontem (ad cœlum) nisi per pontem obedientiæ; & præcepta DEI. Hic pons habet decem arcus. (decem præcepta.) S. Vinc. Ferr. Serm. in Vigil. Epiph.

Sepes est Lex, prohibens eos alienigenis commisceri. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci. Sepes animæ; Lex est Divina, & metus, veraque Legalium sensuum cognitio. Olympiodorus c. 10. in Eccl.

Vinea, cultura Legis est. Arnobius c. 20. in Matth.

Urias. Per Uriam, qui interpretatur Lux Domini, significatur Lex. S. Thom. in 8. II.

TITULUS VI. LINGUA.

C*ithara.* Fiat lingua mea velut cithara. S. Ephrem. Serm. de Passionibus Animi.

Framea, est lingua adversariorum. psal. 56. *Lingua eorum gladius acutus.* S. Thom. in ps. 21. *L12* *Monacha.*

Monacha. Homo semper habet aures apertas, sed linguam clausam sub labiis, & dentibus. Est enim lingua quasi mala Monacha: & ideo reclusit illam DEUS sub plu-

ribus claustris. S. Thom. Serm. 1. D. 4. post Pasch.

Ostia-ria cali. Magdalenæ lingua, pia ostia-ria facta cæli. Goffridus Ser. 9. de S. Magd.

TITULUS VII. LUXURIA.

A *Bimelech.* Bene figuratur luxriosus per Abimelech. Judic. 9. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Amalech. Quid per Amalech, nisi fornicationis spiritus designantur? Lambere enim eorum, est ad peccandum mentem Carnis blandimentò delinire. S. Greg. l. 5. c. 5. in 1. Reg.

Aqua. Peccator dicitur lunaticus: quia ut Luna cum temporalibus crescit, & decrescit: & sæpe cadit in ignem cupiditatis, & aquam luxuriæ. S. Thom. Ser. 2. D. Quadrages. Ille, qui sæpe hunc in ignem, nunc in aquam cadebat, Mundum significat: ignis autem inflammantem cupiditatem; aqua carnis voluptatem, demonstrat. S. Isid. in Allegor. Ignis ad iram pertinet, eo quod alta petat; aqua verò ad voluptates carnis. S. Aug. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth. Nota super illo: *Cum transieris aquas, tecum ero.* Quia DEUS liberat ab aquis i. voluptatis. Proverb. 10. *Aque furtivæ, &c.* In quibus suffocantur per luxuriam. S. Thom. in 43. is.

Asinus. Per Asinum hoc locò, Exod. 23. immunditia: per ovem verò innocentia, designatur. S. Isid. c. 36. in Exo.

Canis. Dixit Sanctorum quidam, cani similem esse fornicationem. Si blandiaris, manet apud te; si pellas, fugit. S. Ephr. c. 9. in illud: *attende tibi.* cani similis est voluptas. Si pellas, fugit; si nutrias, permanet, Propterea dicit Apostolus Jacobus cap. 4. *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* S. Chrysost. hom. 22. ad Pop.

Carbo ignitus. Quid sunt libidinosi corporis motus, nisi! carbones ignis S. Greg. l. 6. c. in 1. Reg.

Clavus. Quasi clavis quibusdam suffixa anima corporeis voluptatibus. S. Ambr. l. 4. in Luc.

Dalila. Si prestat animæ tuæ concupiscentias ejus: faciet te in gaudium inimicis. Eccles. 18. Sicut Dalila Judic. 16. tradidit Samsonem fortissimum Philistæis. S. Albertus M. in parad. an. c. 38. de Macer.

Dolores mortis, id est carnis, circumdederunt me. S. Aug. in ps. 17.

Dæmoniacus. Quid luxuriâ corruptus, atque petulans; qui ad omnem corporis formam stupet, à dæmonico differt? Non videtur nudus ambulare, sed corporeis, quidem vestibus amictus est; veris autem vestimentis privatus, & conveniente homini gloriâ caret. Non lapidibus seipsum cædit;

sed sceleribus, quæ lapidibus duriora sunt. Sepulchra profectò sunt meretricum diversoria; cum multo fœtore, multâ putredine, multâ immunditiâ, sunt repleta. S. Chrysost. hom. 29. in Matth.

Equus. Omnes, qui luxuriæ &c. deserviunt, quasi equi quidam sub curru Pharaonis, id est, sub regimine diaboli sunt. S. Thom. in 1. Cant. Comparatur luxriosus equo. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Esca diaboli luxuries est. S. Ambr. Ser. 14. in ps. 118.

Favus. Delectationes corporales quandoque sunt manifestæ; & sic est mel: quandoque sunt absconditæ, & dulciores; & sic est favus. S. Thom. in ps. 18.

Febris continua. est luxuria. Osee 4. *Fornicati sunt, &c.* S. Thom. Ser. 2. Dom. 25. Pent.

Festuca. Libido velut festuca est, citò accenditur, propere consumitur. S. Ambr. l. 9. ep. 76.

Fluxus Sanguinis significat luxuriam. S. Bonav. Ser. 2. in Parasc.

Fovea. Nota, quod ambulamus in medio trium fovearum. Prima est mulier, vel luxuria, &c. S. Thom. Serm. 2. D. 23. Pent.

Fumus. Fili, sæpe ignis ardet; sed sine fumò flamma non ascendit: sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant; & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Thom. Kemp. l. 3. Imit. c. 54.

Gabonitas. id est, carnales homines expugnant. S. Is. c. 12 in Jol.

Gehenna. Luxuria comparatur gehennæ. In gehenna sunt specialiter tria: ignis ardens, vermis rodens, & sulphur fœtens. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Herodiani, carnales. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci.

Hædi. Per hædos immundæ cogitationes designantur. S. Greg. M. in 1. Cant.

Homicidæ, Piratæ. Attende tibi ipsi; ne per negligentiam piratas illius maligni intro mittas. Intelligis frater, qui sunt illi piratæ - & homicidæ? cogitationes sordidæ, atque morosæ. S. Ephr. Serm. de Virginit.

Hydræ esse, luxuriam censuit Eusebius l. 1. de Præparation. Evangelica c. 2.

Hydropisis, est morbus aquosus, qui significat luxuriam. S. Thom. Ser. 2. D. 17. Pent. Hydropicus demonstrat hos: quos fluxus carnalium voluptatum exuberans aggravat. S. Isid. in Allegor.

Ignis. Concupiscentia mala, quasi ardor est

est ignis: ignis consumit vestem; libido adulterii non consumit animam? S. Aug. ps. 57. Tanquam cera liquefunt à facie ignis. Solvuntur enim à quadam constantia castitatis: propterea & ipsi euntes in libidines suas, soluti, & fluxi dicuntur. S. Aug. in ps. 57. Mihi videtur juxta tropologiam, &c. Vide inferius *Lunaticus*. anima peccatrix dicitur olla - Notandum, quod prædicta olla succenditur igne inordinati amoris. ps. 79. *Incensa igne*, &c. S. Thom. in 1. Jerem. Luxuria est ut ignis. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Cæcilia. Ignis DEI, dicitur: quia etsi non faciente Deo, tamen permanente generatur. S. Greg. mor. l. 2. c. 34. Fili sæpe ignis ardet, sed sine fumò, &c. Vide hic superius *Fumus*. Vide inferius *Tinea*.

Ignis Græcus. Comparatur luxuria igni Græco: ignis enim Græcos horribiliter ardet, & aquas comburit - Ignis iste Græcus consuevit extingui arenâ, & acetò. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Inimici. *Persequar inimicos meos*, id est, carnales affectus. Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis*, &c. S. Thom. in ps. 17.

Lac. Nota super illo verbo: *ablactatos lacte*; Quia est quoddam lac quod debet deferi: & istud est multiplex. 1. carnalis concupiscentia. &c. S. Thom. in 28. II.

Lapis offensionis. Nè offendas ad lapidem familiaritatis pedem affectionis - Anima vulneratur in capite, vulnere superbiæ; in corde, vulnere avaritiæ; in renibus, vulnere luxuriæ. &c. S. Vinc. Ferr. Serm. 5. de S. Dominico.

Lectus est hōc locò (ps. 6.) appellatus; ubi requiescit animus æger, & infirmus, id est, in voluptate corporis, & in omni delectatione sæculari. S. Aug. in ps. 6.

Lepra. luxuriam significat. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 1.

Lolium. Maledicuntur zizania: quia (mali) sunt lolium per luxuriam - lolium enim pervertit statum rationis, & luxuria similiter. S. Thom. ser. 2. D. 4. Epiph.

Lunaticus. Mihi autem videtur juxta tropologiam, lunaticus esse, qui per horarum momenta mutatur ad vitia. Et nunc quidem in ignem fertur; quò adulterantium corda succensa sunt; nunc in aquas, scilicet voluptatum, vel cupiditatum; quæ non valent extingvere charitatem. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Mare. Per rabiem maris designantur luxuriosi. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conf. Phil. Mundus dicitur mare - ratione factoris quoad luxuriam. S. Thom. in 8. Apoc. Undæ maris sunt tentationes carnis - *Mirabiles elationes maris*, id est, carnis. Ex hoc multæ naves oneratæ, personæ scilicet pretiosis mercibus virtutum, impingentes fuerunt perditæ. S. Vinc. Ferr. ser. 5. de S. Dominico.

Mel. Ad iqtum: dicendum quòd mel non offerebatur in sacrificiis DEI - ad ex-

cludendam omnem carnalem dulcedinem, & voluptatem ab his, qui DEO sacrificare intendunt. S. Thom. 1. 2. q. 102. a. 3. Mel distillant labia meretricis; quod est delectatio voluptatis corporalis. S. Isidor. c. 6. in 1. Reg.

Mercatori fatuo comparatur luxuriosus - fatuo bellatori; scilicet inermi. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Metropolis vitiorum. Clem. Alexandr. l. 2. Strom.

Mulus. Per mulum (ps. 31.) intelliguntur luxuriosi. Mulus luxoriosus; est tamen non generat. Sic peccata luxuriæ infructuosa sunt. Rom. 9. *quem ergo fructum habuistis tunc*, &c. - Equus portat sessorem indifferenter, & mulus onus quodcunque. Peccatori duo imponuntur: sessor, scilicet diabolus; & onus, scilicet peccatum. Non sitis ergo sicut equus non discernens inter sessores; an scilicet Christus sit? an diabolus? nec sicut mulus; qui quodlibet onus, scilicet peccatum, indifferenter portat. S. Thom. in ps. 31.

Musca. id est, Regi Ægypti, qui occidit Josiam, 4. Reg. penult. Et comparatur muscæ propter immunditiam idolorum, & luxuriæ, quæ viget in Ægypto. S. Thom. in 7. II. Musca nimis insolens, & inquietum animal est: in quo quid aliud, quàm insolentes curæ desideriorum carnalium designantur? S. Greg. l. 18. mor. c. 18.

Navis. Comparatur luxuriosus navi; quæ - solum aquæ fluxum sequi permittitur. S. Bonav. diet. t. 1. c. 9.

Olla. Hæc olla, Jerem. 1., Infernum significare potest: in qua diabolus tanquam coquus, horribiles carnes, id est, luxuriosus coquit. S. Bonav. ser. 1. Dom. 12. Pent.

Ostium diaboli in Infernum luxuria est. S. Bonav. ser. 2. D. 4. Pent.

Pecora. Carnali concupiscentiæ dediti sunt pecora. S. Isidor. c. 3. in Gen. *Omne quod est in mundo*, &c. - Primò ponit luxuriosos: & hi sunt pecora campi. (qui dixerunt: *non sit pratum, quod non pertranseat luxuria nostra*) S. Thom. in psal. 8. Pecora campi congruentissime accipiuntur homines in carnis voluptate gaudentes; ubi nihil arduum - campus est enim lata via. S. Aug. in ps. 8.

Porcus. Porcus significat vitam cœnosam. S. Isid., c. 9. in Levit. *De absconditis tuis adimpletus est venter eorum*, &c., id est, de peccatis non confessis. - Venter eorum, id est, conscientia, vel memoria, vel carnalis concupiscentia, vel sensualitas. *Saturati sunt filii*, id est, peccatis - Alia litera habet: *saturati sunt porcinæ*, id est, immunditiæ peccatorum. S. Thom. in ps. 16. Nota super illo: *qui habitat in tabernaculo*: quia est multiplex tabernaculum. 1. Carnalis concupiscentiæ; quod est pecorum. Hebr. ultimò: *habemus altare*, &c. Cum porcos audis, & canes, charissime; nè de brutis animalibus æstimes di-

ci. Porci enim sunt; qui vitam suam cœnosam libidini, & voluptatibus sæculi manciparunt. S. Chrysost. hom. de Cruce Dom.

Portio diaboli. Adulterium qui facit, luxuriam exercet, aliena diripit, portio diaboli est. Pudicus autem, & continens, & misericors; Christi portio est. S. Ambr. ser. 16. in II. 118.

Quercus. Multis ictibus dejicitur quercus. Quercus est fornicatio - Meus sermo securis est. Uno audisti die, quomodo unô die cadat, quæ tantô tempore radices immisit? Si enim bis, si ter, si centies, si decem milies; non jam mirum (si cadat) S. Chrysost. hom. 3. de Pœnit.

Renes malorum sunt opera luxuriosa. S. Vinc. Ferr. ser. 7. D. 2. Adv.

Sagena comparatur luxuriosus. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Scorpio, id est, luxuria. S. Thom. ser. 3. D. 4. Adv.

Siliqua. Mundus est villa diaboli. S. Chrysost. ser. 2. de filio prod. Manducant siliquas, hoc est, voluptatibus corporis malè dulcibus inhiant, & pascunt dæmones; qui semper corporum vitiis saginantur, & fordibus. Id. ser. 5. de eod.

Spina. Ut spinæ, & tribuli, inter fata optima; ita sordidæ cogitationes in anima Monachi. S. Ephrem. serm. Ascet. de vita Religiosa.

Stercus. Comparatur luxuriosus stercore. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. cap. 9. Stercora dicuntur voluptates carnales, Psal. 112. S. Bonav. in ps. 112.

Sulphur. Per sulphur potest intelligi suggestio ad actionem pravam; quæ habet foetorem in conspectu DEI. S. Thom. in 9. Apoc.

Tinea, est libido. Arnobius c. 8. in Matth. Sicut tinea lanam devorat, & ligna; fœnum, & stipulam, ignis comburit: ita delicata caro animam concremat, & consumit. S. Albertus Magnus parad. an. cap. 34. de discretione.

Tympanum, Job. 21. significat peccatum luxuriæ, & carnalitatis. Nam primò tympanum est figuræ rotundæ - Psal. 11. *in circuitu impii ambulabant.* Item tympanum est depictum: sic est persona luxuriosa tota ornata ad lasciviam. Item tympanum quando tangitur, in pelle tangitur. S. Vinc. Ferr. ser. 3. in Quinquages.

Vallis. Spiritualiter fundum, sive valles, signant personas luxuriosas. Ratio: quia sicut ad valles descendunt aquæ, & immunditiæ; sic ad personas luxuriosas - descendunt aquæ corruptionum. S. Vincent. Ferr. ser. 3. D. 4. Adv.

Vinea. est multiplex vinea: primò carnalis concupiscentiæ - Et hujus est primò vinum iræ. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum.* Secundò luxuriæ. Apoc. 18. *De Vino fornicationis.* Tertiò ineptæ lætitiæ. S. Tho. in 5. II.

Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur: sicera autem; carnis dulcedo. Arnobius c. 1. in Luc. Est vinum carnalis delectationis. Apoc. 18. *De Vino ira fornicationis, &c.* S. Thom. in 25. Jerem.

M.

TITULUS I. S. MAGDALENA.

Abyssus. Magnus thesaurus Ecclesiæ est Paulus, & Matthæus, & Magdalena: qui quondam fuerunt quasi quædam abyssus. S. Thom. in ps. 23.

Apostola. Facta est Apostolorum Apostola per hoc; quod ei committitur; ut resurrectionem Christi Discipulis annuntiet. S. Thom. in 20. Joan. Lect. 4.

Arcus. Arcum meum ponam in nubilibus celi. Gen. 9. Possunt hæc exponi de Maria Magdalena: quæ intelligitur per arcum cœlestem propter tria: ratione formæ, finis, & materiæ. Materia, est nubes aquosa; forma, est cærulea, rubea, versùs terram tenet brachia. 1. Humilitatem, 2. Charitatem, 3. Misericordiam erga peccatores significat. Finis, ut sciant omnes homines; quod Deus

non velit mortem peccatoris: arcus enim est signum fœderis. S. Thom. de S. Magd.

Ducatus illius. Timor, & Spes, sunt duces peccatoris animæ. - Beata peccatrix, quæ talem meruit habere ducatum. Goffrid. ibid.

Figuram Ecclesiæ gerebat. S. Aug. ser. 150. de temp.

Forma pœnitentiæ. Est felix discipula - est peccatoribus forma pœnitentiæ, spes veniæ. Goffridus Abb. S. 9. de S. Magd.

Medicina peccati hujus est oratio; lingua pia ostoria facta est cœli. Goffridus ibidem.

Prædicatrix gloriosa. Id. ibid.

Stella. Hodie illuminatur terra lumine Solis, Lunæ, & Stellarum. Sol Christus, Luna Angelus, Stellæ Mariæ; quæ Stellæ interpretantur. S. Thom. serm. in festo Paschali.

TITULUS II. MAGISTER.

Agricola. Est puer instar soli feracis. Quò uberius sortitur ingenium, eò densiorem in sylvam fruticat; nisi diligentia agricularum, id est, magistrorum laboribus excolatur. Sacchinus p. 2. c. 1. in Protreptico.

Aquila. Professores inferiorum scholarum sunt velut aquila Tilgami Babylonis Regis; de qua Ælianus hist. animal. l. 12. c. 20. hæc Tilgamum adhuc infantem de turri præcipitatum, cum prætervolaret, dorsò exceptum in hortum detulit; ubi ab hortulano susceptus, & deinceps altus fuit. Sacchin. ibid. c. 18.

Artifex. Puer sub præceptore tanquam statuta, sub artificis manu constituta est. Id. ibid. c. 12.

Collegæ Angelorum. Agite agnorum Chri-

sti pastores, svaviorum ejus fratrum magistri; ejusdem, & Patris æterni adjutores, Angelorum collegæ: honorificate, ministerium vestrum, ut facitis. Id. ibid. c. 4.

Lex Propheta. Homo, est filius DEI: hujus filii pædagogi, & præceptores, sunt Prophetæ, Lex. S. Bernard. Opusc. de fil. prod.

Palmes. Magistri scholarum inferiorum sunt palmites fructuosi; Societas verò Jesu est vitis. Sacchin. cit. ibid. c. 16.

Parens. Inter Christianos jam inde ab initio nascentis Ecclesiæ habiti Patres, & nominati sunt, Catechistæ. Clem. Alex. l. 1. Strom. initio.

Sal. Sacerdotes sunt sal Ecclesiæ, præceptores sal scholæ; prætores sal curiæ. Carolus V. Imperat. teste Cornel. à Lap. in s. Matth.

TITULUS III. MALVS HOMO.

Arena sunt homines mali, mundus mare S. Thom. in 12. Apoc.

Chimæra. Falsi, & ficti Christiani; de quibus dicitur: *Confitentur se nosse DEUM, &c.* Tit. 1. tales sunt sicut chimæra. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Ficus mala. Ficus bonæ in uno calathò, significant bonos, & justos; ficus malæ in altero calathò, de quibus Jerem. 24. significant malos. S. Thom. in 24. Jerem.

Gutta Noctium, Cant. 5., infidelitate plenas, frigidæque mentes significant. Nam tales Sanctos DEI persequuntur, quasi cincinni spongi pleni sunt guttis noctium. S. Thom. in 5. Cant.

Jumenta impudica, & insipientia sunt homines stulti, carnales, DEUM præ oculis non habentes. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 3.

Lupi dicuntur mali propter tria: propter nequitiam, propter invidiam, propter sævitiam. S. Thomas serm. 1. in festo S. Lucæ Evang.

Palea. Dicitur Ecclesia torcular: quia sicut in torculari separatur vinum à vinatiis; sic in Ecclesia boni separantur à malis. Eadem ratione dicitur & arca: quia separatio fit grani à paleis. S. Thom. in ps. 8. Arcam qui dixit, Mundum istum intelligit; fru-

mentum verò sancti, & fideles, intelliguntur - paleæ autem perditii homines. Arnobius c. 4. in Matth.

Princeps. O Principes! id est, ô mali homines! *attollite portas vestras*, id est, elevetis impedimenta, quæ opponitis, ne homines accedant ad DEUM. - Et vos portæ æternales; id est, æternum, & antiquum impedimentum, elevamini, id est, removeamini. S. Thom. in ps. 23.

Sylvæ ligna intelligimus vagos homines esse, & vanos, æterno incendio præparatos. S. Isidor. c. 6. in Judic.

Spina, Vepres. *Devorabitur spina ejus, & vepres, & gloria saltus ejus*, (intellige, igne consumetur) II. 10. Quantum ad minores (homines malitiosos) spina, & vepres dicit; quæ non multum crescunt. Et, gloria saltus ejus, quantum ad magnos; qui propter dignitatem comparantur altis arboribus. Sed quia sylvestres, & infructuosæ, ideo consumuntur. S. Thom. in 10. II. Veprem, id est, populum vitiosum. Id. in 9. II.

Ventus. Perversitas hæreticorum, tentatio dæmonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falsorum Christianorum, sunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitur. S. Thom. ser. 2. D. 2. Epiph.

TITULUS IV. MANUS.

Amicus. Manum nostram appellat necessarium amicum. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci. *Si autem manus tua scandalizat te, &c.* Matth. 18. Non de membris corporalibus hoc dicit, sed de amicis, quos in ordine necessariorum membrorum habemus. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth. In manu, & pede, amici designantur necessarii: in manu propter opera; in pede propter discursum. S. Haymo hom. in festo S. Mich. Arch.

Arcus. Pro arca ad orationem manus tuas extende - Verè enim arcus est contra inimicos expansa in oratione manus S. Ephr. Panopl.

Auxilium. Per manus, potentiam; per dexteram auxilium, & in rebus secundis opem, accipimus. S. Joan. Damasc. Orth. fid. l. 1. c. 14. *Manus Domini erat cum illo*, id est, Divinum adjutorium. S. Haymo hom. in festo S. Joan. B.

Diaconus. Sacerdotes, rationabiliter possunt dici, Ecclesiæ oculi; quoniam speculatores habentur: Diaconi autem, cæterique, manus: quia per eos opera spiritualia geruntur. Origenes apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Intentio. *Te autem faciente eleemosynam nesciat sinistra*, id est, intentio prava; dextera, id est, dilectio proximi. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 8.

Justitia. Nota, quod est manus Divina triplex - Secunda manus est justitiæ. Et hæc est triplex. 1. Tangentis ad probandum. Job. 19. *Manus Domini tetigit me.* 2. Flagellantis ad purgandum. 2. Machab. 6. *Nam eris in presenti.* &c. 3. Opprimentis ad condemnandum. Hebr. 10. *Horrendum est incidere in manus DEI.* S. Thom. in 8. Isa.

Misericordia. Notandum, quod duæ sunt manus DEI, quibus sanat omnes: scilicet potentia, & misericordia. - Secunda manus est misericordia, quæ habet quinque digitos. 1. Est considerare, quia dedit nobis Filium suum Unigenitum. 2. Quia omnia bona nobis communicat. 3. Est, quia non statim punit. 4. In recipiendo. Exemplum de

filio prodigo, Luc. 15. 5. Quia semper in omni hora recipit: quia, postquam receperit, nunquam peccatorum recordatur. S. Thom. Serm. de duplici manu DEI. Tertia manus est manus misericordiæ. Et hæc est triplex. Prima sanantis. Job. 5. *Ipse vulnerat, & medetur.* Secunda pascentis. Pl. 94. *Populus pascua ejus, & manus ejus.* Tertia coronantis. Sap. 5. *Accipient diadema de manu Domini.* S. Thom. in 8. If.

Munus corporis. Manus dicta, quod sit totius corporis munus. S. Isid. Orig. l. 11. c. 1.

Potentia. Per manus potentiam accipimus. S. Joannes Damasc. Orth. fid. l. 1. c. 14. Notandum, quia duæ sunt manus DEI: scilicet potentia, & misericordia: Prima manus DEI habet quinque digitos. 1. Quia ejus potentiæ nemo potest resistere. 2. Quia eam nullus potest effugere. 3. Quia nullus poterit sustinere. 4. Quia potentia judicis non poterit corrumpi, neque muneribus. 5. Nec falsis allegationibus. S. Thom. de duplici manu DEI. Per manus ergo DEI intelligitur potentia DEI operativa. Et hæc est quidem dextera, quæ exaltat bonos in spiritualibus bonis. - Sinistra est; quæ punit malos, & largitur temporalia. S. Thom. in pl. 20. Manus DEI, dicitur virtus ejus operativa. Et DEUS habet duas manus: scilicet dexteram quæ remunerat bonos; & sinistram, quæ punit malos. Matth. 25. *Statuet hædos à sinistris; oves à dextris.* S. Thom. in pl. 47. Manus tua, id est, potentia tua: nam per membra in DEO signatur actio, quam exercemus per ipsam. Idem in pl. 43.

Potestas. Tradidit eos in manus Sifaræ, id est, potestati diaboli. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 2.

Protectio. In manu, id est, in protectione - mysticè Ecclesia, quasi corona Filii DEI. S. Thom. in 62. If.

Vinculum. Vincula trahentia, sunt manus mulieris. S. Thom. Serm. 2. D. 4. Adv.

Voluntas. Sicut oculus dirigit manum in opere; sic intellectus regulat affectum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 6. c. 3.

TITULUS V. MANUS DEXTERA.

Astimabile. Pro dextera habere dicimus, quidquid pro magno pensamus: pro sinistra verò, quod pro nihilo ducimus. S. Isid. c. 5. in Judic.

Dilectio pura. *Te faciente eleemosynam, &c.* Vide in priori litera *Manus. Intentio.*

Prosperitas per dexteram signatur. S. Th. in pl. 43. Dextera tua, id est, gloria futura. S. Thom. in pl. 47.

Seculum futurum. Per lævam vita præsens designatur; per dexteram futura. S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

TITU-

TITULUS VI. MARE.

Baptismus est mare. S. Thom. in 4. Apoc. *Cura seculi.* Cum videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum, qui abstulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices, eum ascendisse de mari, id est, de fluctibus sollicitudinum avaritiæ, ad hamum rationabilem, & comprehensum, atque salvatum ab aliquo Petro; qui eum docuit veritatem, ut pro statere habeat imaginem DEI, id est, eloquium ejus. Orig. apud S. Thom. in cat. sup. 17. in Matth. Mare, juxta quod venit JESUS, Matth. 15., turbida hujus sæculi volumina significat. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Damnatio. Mystice in mola asinaria sæcularis vitæ circuitus, ac labor, exprimitur; & per profundum maris extrema damnatio designatur. S. Greg. l. de past. curap. 1. c. 2. apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci.

Fortuna. Boëtius comparat fortunam lallo, id est, mari: sicut enim navis undis marinis jactatur in altum nunc, & nunc in profundum; sic homo per fortunam nunc in prosperitate levatur, nunc in adversitate dejicitur. S. Thom. in metr. 5. l. 1. de Conf. Phil.

Gentiles. Montes, id est, Apostoli, transferent se ad Gentes. Act. 13. *Ecce convertimur ad Gentes*, in cor maris, id est, in dilationem gentium: quia gentes habuerunt Apostolos in magna reverentia. S. Thom. in ps. 45. Apostoli, per rete prædicationis pisces, id est, homines, de profundo pelagi, id est, infidelitatis ad lucem fidei traxerunt. Remigius Altissiodorensis apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci. Mystice per terram, ps. 45., quæ solida est, intelligitur Judæa: quæ soli-

da fuit in cognitione unius DEI, & fixa: & cingebatur gentibus, sicut terra circumdatur mari. S. Thom. in ps. 45.

Infernus. Dicetis monti huic, id est, superbo diabolo, *transi hinc*, id est, ab obsessio corpore, in altum maris, id est, in profundum Inferni: & transibit. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Mutabilitas. Romani statûs agitur semper alterna mutatio, & velut forma Oceani maris, quæ omni die dispar. Paulus Orosius l. 6. histor. c. 14.

Pœnitentia, est turbativa instar maris - *Magna est, velut mare, contritio tua.* Thren. 2. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 1.

Populi. Per aquas maris intelligimus populos. Apoc. 17. *Aqua multæ, populi multi sunt.* S. Thom. in ps. 32.

Prosperitas. Piscatores, scilicet Chaldæos mittam; qui quasi in mari prosperitatis, & voluptatis, viventes, eos (Judæos) ceperunt. S. Thom. in 16. Jerem.

Schola Religiosa sunt - mare quoddam late diffusum. Sacchinus in Protrep. c. 14.

Societas mala. Mare consortium malorum significat. S. Thom. in 13. Apoc.

Tribulatio. In malis, aqua maris intelligitur tribulatio hujus vitæ. S. Thom. in ps. 32. Mare significat multas misérias hominis. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 24. Ecclesia fundata est super maria, id est, super tribulationes: & super flumina, id est, persecutiones, quibus præparata est Ecclesia ad coronas Martyrum. Vel super maria, id est, amaritudines. S. Thom. in ps. 23.

TITULUS VII. SANCTI MARTYRES.

Acervus testimonii. Galaad, *acervus testimonii* interpretatur. Quid autem per acervum testimonii, nisi multitudinem Martyrum intelligimus? S. Greg. sup. 4. Cant. *Acervus Galaad*, id est, testimonii, sunt Martyres. S. Aug. in ps. 59.

Agni. Martyres proprio sanguine propitiatorium nobis omnibus facti, in holocausta seipso pro nobis obtulerunt. Velut agni innocentes, atque irreprehensibiles, & immaculati, primitiæ pro omni populo facti. S. Ephr. t. 3. in Encom. Martyr.

Amici. Christi. S. Aug. Serm. 28.

Aurei. *Circumdata* (Ecclesia) *varietate*, id est, diversis virtutum operibus. Quia alii

fuerunt aurei per martyrium; alii rosei per gemitum pœnitentiæ, &c. S. Thom. in ps. 44.

Baptismi genus martyrium: quod cæteris eò augustius est. quod nullis postea sordibus contaminatur. S. Greg. Naz. orat. 39. in Sancta lumina

Calix tuus inebrians, &c. Ps. 22. Hôc calice inebriati erant Martyres; quando ad passionem euntes, suos non agnoscebant. S. Aug. in ps. 35.

Canes. Eos ipsos, qui usque ad sanguinem fuerant pro fide Evangelica certaturi, etiam canes vocat. Psal. 97. - Non illôs. Philipp. *Cavete canes* - sed - canes laudabiles - fidei servantes Domino suo. S. Aug. in ps. 67.

Hos figurabant trecenti cum Gedeone, Judic. 7. qui aquam ut canes lamberunt. Id. ibid.

Cives. Civitatis DEI. S. Aug. l. 10. de Civ. DEI. c. 21.

Columna fidei, & charitatis vincula, viva fundamenta. S. Ephr. c. 3. in Encom. M M.

Equus. Aspicit (Zacharias) equos missos ad prædicationem Mundi. primum rufum, prædicationem martyrii; secundum nigrum, squalorem poenitentiae; tertium album, candorem baptismatis. - Equum quoque in figura plebis hæreticorum; & ascensorem ejus diabolum. S. Isid. lib. Proëm.

Fructus justitiae. Spinās, quas dixit, & tribulos, hæreses intelliguntur: de quibus fructum justitiae nemo colligit, hoc est Martyres ex hæreticis nemo meminit. Arbor autem mala vetus homo est, qui malos fructus facit, hoc est, peccata. - Arbor autem bona Crux est. Arnobius c. 10. in Matth.

Fru mentum non ponitur in horrea, nisi theca ejus fuerit fortiter conculcata in paleis. Itā anima mea non potest in paradisum intrare cum palma martyrii; nisi corpus meum permiseris a carnificibus lacerari. S. Agatha apud S. Bonav. de ea.

Genae Ecclesiae. Possunt per genas Ecclesiae, Martyres figurari: qui rubicundi sunt effusione sanguinis sui. velut malum Punicum. S. Thom. in 4. Cant.

Granum sinapis, Martyres nostri sunt. Felix namque, & Victor, habebant odorem fidei; sed latebant. Venit persecutio; arma posuerunt, colla flexerunt, contriti gladio: per totius terminos Mundi gratiam sui sparsere mysterii. S. Ambr. in S. Luc. l. 7.

Heroës nostri. Hos multò elegantius, si Ecclesiastica consuetudo pateretur loquendi, nostros heroas vocaremus. S. Aug. l. 1. de Civit. DEI, c. 21.

Holocausta sunt Martyres. S. Thomas in ps. 50.

Lucernæ. Christus Sol, S. Joan. Bapt., & Martyres Lucernæ. S. Aug. de Verb. Dom. Ser. 43. apud S. Thom. in Cat. sup. 5. Joan.

Mala granata. sunt Martyres. S. Isidor. in Cant.

Mala Punica. Per mala Punica Martyres designari diximus. S. Greg. in 7. Cant. Majorum punicorum, id est, Sanctorum Mar-

tyrum. S. Isid. in Cant. Mala Punica Martyres significant. S. Thom. in 2. Cant. Martyres - rubicundi sunt effusione sanguinis sui, veluti malum Punicum. S. Thom. c. 4. in Cant.

Mare Rubrum. Sicut Israelitæ per mare Rubrum, itā Martyres per martyrium sunt traducti. S. Bonav. expos. 2. ps. 118. c. 7. v. 15. a. 4.

Milites Christi, pugiles fortes. Beati sunt hi pugiles, qui lucem, & vitam æternam modo participant. - Filii castæ, ac verecundæ Christi Ecclesiae; tures graves Sion, quæ in cœlis est, - Christus sapiens eorum Magister, & belli Princeps, ac Victor. S. Ephr. t. 3. in Encom. M M.

Myrrha. Per myrrham significamus illos, qui dediti sunt amaritudinibus carnis, ut Martyres. S. Anselmus in 3. Cant.

Oriones. Quid per Orionas, nisi Martyres designantur? - Oriones ergo cœlum edidit, cum S. Ecclesia Martyres misit. S. Greg. l. 9. mor. c. 6. Oriones signant Martyres: nam sicut isti nascuntur in cœlo tempore hyemis; itā in Ecclesia procedunt Martyres tempore persecutionis. Procedentibus Orionibus mare turbatur, & terra; obortis verò Martyribus terrenorum, & Infidelium corda tempestate jactantur. S. Isidor. de nat. rer. c. 26.

Pisces affi sunt Martyres; ut Laurentius. S. Thom: S. 2. D. 7. Pent.

Poma. Quando, gentilibus persequentibus, Ecclesia deserta visa est; in cœlestem mensam spiritus Martyrum, tanquam de horto Dominico, multa, & suavissima poma transiverunt. S. Aug. in ps. 78:

Rami. sunt Martyres. S. Aug. Serm. 82. in Append.

Rosa, significat Martyres, propter effusionem sanguinis. S. Thom. in Assumpt. B. V.

Serpentes. Celebramus diem Sanctorum Martyrum: qui velut boni serpentes, depositis carnis exuviis, tentationum hyemalium rigore superatò, & Spiritus Sancti renovati gratiâ, ætīvā modò luce fulsere. S. Ambros. Ser. 6. in ps. 118.

Tympanum. Martyres percutiebantur in martyrio variis cruciatibus, sicut tympanum; & clamabant ut fistula parva, dicendo: Christianus sum. S. Vinc. Ferr. Ser. de O O. SS.

TITULUS VIII. MEMBRA CHRISTI DOMINI.

AURES.

Auris DEI, est *Voluntas* exaudiendi. S. Thom. in ps. 30.

BRACHIA.

Adventus Christi. Hæc sunt duo brachia sponsi; inter quæ sponsa dormiens aiebat, Cant. 2.

Cant. 2. *Læva ejus sub capite meo*, &c. S. Bernardus Ser. 4. in Adv. Lævum autem brachium est Incarnatio. Dextrum autem, quò sponsus amplexabitur sponsam, est Adventus: quò assumet Christus Fidelem animam ad cælum. S. Bernard ibid.

CAPILLI.

Angeli, & Sancti. Hic (Dan. 7.) signat per vestimentum candidum DEI, quod & per capillos capitis ejus, sanctos videlicet Angelos, & multitudinem Sanctorum dealbatorum. S. Anselmus l. de membris, & actibus DEO attributis.

CAPUT.

Divinitas. Figuraliter in DEO caput cum legimus, ipsam essentiam Divinitatis ejus, quæ omnia præcedit, & cui sunt omnia subiecta, intelligere debemus. S. Anselmus ibid.

FACIES.

Misericordia. Facies DEI, est ejus misericordia; dorsum justitia; quod in Judicio ostendet malis. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 17. Pent.

Cognitio. Facies DEI est cognitio, quæ DEUM cognoscimus: aut invisibilis Deitas; quemadmodum posteriora Christi est Humanitas. Unde dicitur Exod. 33. *Posteriora mea videbis: faciem autem meam videre non poteris.* S. Anselmus ibid.

Sacramenta. *Quando veniam, & apparebo ante faciem Domini*, id est, ad Sacramenta Christi. S. Thom. in ps. 41.

Facies DEI, est *Potentia*, quæ dignis innotescit. S. Aug. in ps. 10. Avertere autem faciem DEUS dicitur, dum non dat animæ notitiam sui. Idem in ps. 12.

LABIA.

Testamentum utrumque. S. Anselmus ibid. Labia sua DEUS aperit, cum voluntatem suam hominibus per aperta judicia ostendit. S. Greg. l. 10. c. 4.

LINGUA.

Lingua Christi, Spiritus Sanctus est. S. Anselmus ibid.

MANUS.

Manus Domini, Tribulatio. Unde dicit Job: *Manus Domini tetigit me.* id ibid.

Dextera, & sinistra. Per manus DEI intelligitur, potentia DEI operativa. Et hæc est quædam dextera; quæ exaltat bonos in spiritualibus bonis - Sinistra est: quæ punit malos; & largitur temporalia. - Dextera est Christus. S. Thom. in ps. 20. *Manus tua, id est, Potentia tua.* Nam per membra à DEO signatur actio, quam exercemus per ipsam. Id. in ps. 41. *Manus DEI* dicitur virtus ejus operativa. Et DEUS habet duas manus, scilicet dexteram, qua remunerat bonos; & sinistram, quæ punit malos. Matth. 25. *Statuet oves à dextris, &c.* S. Thom. in ps. 47.

Gloria futura. *Dextera tua, id est, gloria futura.* S. Thom. in ps. 47.

Nota, quòd est manus Divina triplex. 1. Est manus Divinæ potentia. Et hæc est triplex. 1. Creantis. Job 10. *Manus tua fecerunt me.* 2. Continentis. ps. 94. *In manu tua Domine! omnes fines terra.* 3. Protegentis. Ps. 94. *In umbra manus sue protexit me.* Secunda manus, est manus justitiæ. Et ista est triplex. 1. Tangentis ad probandum. Job. 19. *Manus Domini tetigit me.* 2. Flagellantis, ad purgandum. 2. Machab. 6. *Nam etsi in presenti, &c.* 3. Opprimendis ad condemnandum. Hebr. 10. *Horrendum est incidere in manus DEI.* Tertia manus, est manus misericordiæ. Et ista est triplex. 1. Sanantis. Job. 5. *Ipsæ vulnerat, & medetur.* 2. Pascantis. Ps. 94. *Populus pascuæ ejus, & manus ejus.* 3. Coronantis. Sap. 5. *Accipiet diademata de manu Domini.* S. Thom. in 8. II.

OCULI.

Oculos dicitur habere, pro eo, quòd omnia videt, & nihil eum latet. Aliter etiam oculi respectu gratiæ ejus intelliguntur; ut est in psalmo: *Oculi Domini super justos.* Item aliter oculi dicuntur præcepta ejus, per quæ lumen scientiæ subministrat, mysticè accipiuntur. S. Anselmus citatus. Quid per palpebras DEI, nisi ejus judicia accipimus? quæ juxta aliquid clauduntur hominibus, juxta aliquid referantur. S. Gregorius l. 28. cap. 18.

O S.

Os DEI, quò loquitur, sunt Prophetæ. S. Thom. in 30. II.

Liber. DEUS loquitur tecum, quando legis, vel studes in bono libro. Liber enim est Os DEI. S. Vinc. Ferr. de S. Joan. Evang.

PEDES.

Pedes Domini, Incarnatio Christi intelligitur; de quo: *omnia subjecisti sub pedibus ejus.* Id. ibid.

Aliter pedes Domini, id est JESU Christi, significati sunt sancti prædicatores; de quibus in Deuteronomio scriptum est: *qui appropinquant pedibus ejus, accipient de doctrina illius.* Id. ibid.

Pes Christi alter, est misericordia, alter judicium ejus tremendum. S. Bernard. Ser. 6. in Cant. Felix mens, cui semel Dominus JESUS infixit pedem. (Vestigia istorum pedum) sunt timor & spes: ille judicii, iste misericordiæ, repræsentans imaginem. - Alterum sine altero osculari non expedit: quia & recordatio solius judicii in barathrum desperationis præcipitat; & misericordiæ fallax assentatio pessimam generat securitatem. S. Bernardus ibid.

UBERA.

Duo Ubra Christi sunt ejus expectatio erga peccatorum conversionem; & benigna eorundem susceptio. Verbò duplex ejus misericor-

sericordia: una longanimitas, altera clementia. S. Bernard. Serm. 9. in Cant.

UTERUS.

Quid uterum DEI, nisi ejus consilium de-

bemus accipere: quippe in quo ante sæcula per prædestinationem concepti fuimus; ita ut creati per sæcula producamur. S. Gregor. l. 14. mor. c. 22.

TITULUS IX. MEMBRA HOMINIS.

AURES.

Auricula Samuelis, quia diminutivè dicitur, quid designat? nisi humilem intelligentiam Doctoris spiritualis. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Auris prima (Adam, & Evæ) mortis janua fuit, S. Bernard. Ser. 28. in Cant.

Aures, Pœnitentiarum. S. Bernard. Serm. 1. D. 10. Pent.

Donum Prophetiæ affimilatur auditui: quia Propheta non videt DEI essentiam, ut in eo videat revelata; sed quædam signa revelata sunt in anima Prophetæ: & hæc signa habent se per modum locutionis. 1. Reg. 3. *Loquere Domine, quia audit servus tuus.* S. Thom. in ps. 50.

CAPILLI.

Cogitationes superflua. Levitarum pili radi præcepti sunt, Num. 8., non evelli: rasis enim pilis in carne radices remanent, & crescunt, ut iterum radantur. Quia magnò quidem studiò superflua cogitationes amputandæ sunt; sed tamen amputari funditus nequaquam possunt. S. Greg. l. 5. c. 23.

Superflua. Qui tali humanitate (quæ Magdalena terpsit pedes Christi) pedes Domini suscipit; quid impendit, nisi quæ habebat in domo superflua? - Superflua tua, necessaria fiunt tibi, si inde fueris obsecutus pedibus Domini. S. Aug. in ps. 140.

COR.

Ærarium est cor justii. S. Bonav. Ser. 3. ser. 2. Paschæ.

Ager. Quantò labore colitur ager pro fructu temporali unius anni? quantò plus ager cordis pro fructu in æternum manente? S. Bonav. Serm. 3. D. infra octav. Ascens. Cor nostrum (DEUS) tanquam agrum visitare dignetur. S. Aug. in ps. 58. Conc. 2.

Altare est cor nostrum; in quo jubetur ignis semper ardere. Levit. 6. S. Gregor. l. 25. mor. c. 7. Quid est cor electi auditoris, nisi altare DEI? Quando enim bona loquitur Doctor ore, & ostendit opere; vitulus in manu est: quando autem, & quod dicit, & agit, auditoribus persuadet: victima in altari est. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Arca. De cordis arca profer laudis incensum; de cellario bonæ conscientie profer sacrificium fidei: quidquid profers, accende charitate. S. Aug. in ps. 55. O homo! cor

tuum sit potius arca DEI; ubi habitent divitiæ DEI. S. Aug. in ps. 63.

Caminus DEI. Cor amantis caminus est DEI inflamantis. Sicut enim cor est speculum DEI, arca DEI, ager DEI; ita & caminus DEI. Unde & cor justum, tanquam speculum debet esse mundum, ut arca opulentum, tanquam caminus accensum, tanquam ager frugiferum. S. Bonav. Ser. 2. ser. 2. Paschæ.

Codex. Nota, quod cordis, & codicis, triplex est convenientia; quarum prima est in Scriptura, secunda in pictura, tertia in ligatura. S. Bonav. exposit. ps. 118. c. 1. v. 11. a. 1.

Consilium. Tres sunt partes in homine: Caput, Cor, Pes; supremum, medium & infimum. Caput; liberum arbitrium; Cor, consilium; Pes carnale desiderium, scilicet sensualitas. S. Bonav. in ps. 114.

Cubile. Hæc (corda) sunt cubilia; de quibus & Dominus monet, ut intus oremus clausis ostiis. S. Aug. in ps. 4. Cubile nostrum, est cor nostrum: ibi tumultum patimur malæ conscientie. S. Aug. in ps. 35.

Curia nostra, est Cor. S. Greg. l. 35. c. 26.

Firmamentum. Cælum firmamentum; firmum cor; non timidum cor. S. August. in ps. 18.

Grabatum. Tollat grabatum suum, regat cor suum: jam eat in domum suam, intret in conscientiam suam. S. Aug. in ps. 100. In sacro eloquio lectulus, cubile, vel stratum, secretum solet cordis intelligi. S. Greg. l. 8. mor. c. 17

Hortus. Cor nostrum, hortus est bonorum operum in fructificatione; thalamus in dilectione, templum in oratione. S. Bonav. Ser. 6. in Rogat.

Hospitium DEI. Exigit Dominus à nobis totum cor. Matth. 22., quasi proprium hospitium. S. Bonav. Ser. 2. D. 17. Pent.

Liber. Corda nostra sunt libri. S. Chrysost. hom. 22. ad Pop.

Manus, & lingua concordent. Quid est manus Gentium? facta bene operantium -

Jubilate DEO in voce exultationis. Et voce, & manibus: si tantum voce, non bene: quia pigrae sunt manus. Si tantum manibus; nec hoc bene: quia muta est lingua. Concordet manus, & lingua. S. Aug. in ps. 46.

Mare. Flumina in mare currunt; & cupidi labuntur in sæculum. S. Aug. in psal. 23. Quid est mare nisi cor nostrum furore turbidum,

tum, rixis amarum, elatione superbiæ tumidum, fraude malitiæ obscurum. S. Grgor. l. 28. c. 18.

Misericordia. Una res ex necessariis, quibus salus ipsa continetur, misericordia est. Quare merito in corde virtutis ipsam collocavimus, & cor ipsum esse censemus. Quod quidem cor, nisi cæteris omnibus spiritum præbeat, velociter extinguitur. Nam quemadmodum fons, si aquarum flumina in seipso quasi stagnum quoddam retineat, facile putrescet. Eodem certe modò divites; cum in seipsis opes suas detineant, marcescunt. S. Chrysost. hom. 48. in Matth.

Molendinum. Cor nostrum simile est molendino semper molenti: quod dominus cuidam servo suo custodiendum dedit; præcipiens ei; ut suam tantum annonam, videlicet frumentum, vel hordeum, vel etiam avenam, in ea molat; & ex eodem, quod moluerit, & ipse vivat. Verum illi servo quidam inimicatur; qui huic molendino semper insidiatur. Qui, si quando illud vacuum invenerit; aut arenam ibi statim projicit, quæ illud dissipat; aut picem, quæ conglutinat; aut aliquid, quod fœdat; aut paleam, quæ illud tantum occupat. - Hoc itaque molendinum semper aliquid molens, cor est humanum, assidue aliquid cogitans. Hoc DEUS unicuique homini servandum tradidit, jubens, ut in eo molat illos tantum cogitatus, quos ipse suggerit. - Sed quia homini semper adversatur diabolus, & semper insidiatur cordi illius: qui si aliquando vacuum bonis cogitationibus invenerit; statim replet, si potest, malis. Harum autem malarum aliæ cor dissipant; ut iræ, & invidiæ: aliæ conglutinant, & coinquinant, ut gastrimargiæ, & luxuriæ: - aliæ tantum occupant, ut vanæ gloriæ, non nimis nocivæ. Hic igitur homo si cor suum bene custodierit, sanctosque bene cogitatus in eo revolvat, munda per os verba, per foramen molendini emittuntur; mundus per oculos visus, mundus per aures auditus, mundus per os gustus, mundus per nares odoratus, mundus per totam corpus tactus. S. Anselmus lib. de similitudinibus.

Nidus. Cor est nidus; verbum ovum; bonum opus pullus; qui fovetur, nutritur. S. Bonav. in ps. 118.

Paries. Per Ezechielem præpositorum persona signatur; per parietem, Ezech. 8. duritia subditorum. Et quid est, parietem fodere, nisi correptionibus duritiam cordis aperire? S. Greg. l. 2. c. 4.

Pascua. Ventrem, cordis interna nominat Propheta Abac. 3.; quia sicut venter cibis, cor sic sensibus pascitur. S. Chrysologus Serm. 68

Passer. Cor, tanquam passer; caro, tanquam turtur. S. Aug. in ps. 83.

Patena, dicitur à patendo; cor latum, & amplum, signat. Innocentius P. l. 2. c. 58.

Pelvis. Cor hominis in negotiis occupa-

tum, est sicut pelvis plena aqua, sed commotâ. Sed separatum (cor à negotiis) est sicut aqua quieta: & tunc apparet in eo imago Divinæ revelationis. Innocentius Pap. in Octava SS. Innocent.

Petrarum cavernæ, sunt corda obstinatorum (in his requiescunt dæmones.) S. Bonav. Ser. 1. in Sabbatho Sancto.

Rex. Cor Ægypti, id est, Rex, & Princeps: ex quibus totus vigor Ægypti. S. Thom. in 22. II.

Sepulchrum. Quia sepulchrâ mortuorum corpora tegunt; quid aliud per sepulchrâ, quam reproborum corda signantur; in quibus extincta à vita beatitudinis animæ velut in sepulchris latent. S. Gregor. l. 15. cap. 29. Sicut illud cor cælum est, in quo vivit Christus; ita illud pectus sepulchrum; in quo Christus adhuc habetur mortuus, & sepultus. S. Chrysost. Serm. 75.

Templum. In cujus templo (corde) hic non ascenderit Christus; cælum non ascendit ille cum Christo. S. Chrysost. Ser. 85.

Terra. Lingua est vomer; terra est cor. S. Greg. hom. 2. sup. Ezechiel.

Tuba ductilis malleo producitur; ita Christianorum cor in DEUM pressurarum plagis extenditur. S. Aug. enarr. 2. in ps. 36.

Venter. Ventrem, cordis interna nominat Propheta Abac. 3., quia, sicut venter cibis, cor sic sensibus pascitur. S. Chrysost. S. 75.

CARO. CORPUS.

Ager est corpus nostrum. S. Vincent. Ferr. Ser. 6. de Acedia.

Arena subtilis est corpus nostrum. S. Chrysost. Ser. 142.

Carcer animæ corpus est; de quo psal. 141. educ de carcere animam meam. Innocentius P. l. 1. de cont. Mundi c. 19.

Castrum. Corpus nostrum castrum est, quod DEO contra hostes custodire debemus. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Matthæo.

Chorda. Siccatur chorda, ut congruum sonum reddat: quia & sancti viri castigant corpus suum - Pensandum quoque, quod chorda in cithara si minus tenditur, non sonat: si amplius; raucum sonat. Quia, virtus abstinentia, aut omnino nulla est, si tantum quisque corpus non edomet, quantum valet: aut valde inordinata est; si corpus atterit plus, quam valet. S. Greg. l. 20. mor. c. 30. Chorda est corpus; quod tenditur, & maceratur. - Chorda siccatur, & tenditur; ut sonum reddat: caro hominis à malo mundatur - Siccatur per abstinentiam, - tensa est per patientiam. S. Bonavent. in ps. 97.

Cithara. significat corpus nostrum; psalterium, dilectionem DEI, & proximi. S. Aug. enarr. psal. 32. Sic utitur anima corpore, quomodo utitur citharista psalterio. S. Aug. Conc. 2. in ps. 48.

Cælum. Corpus hominis, quia est maxime com-

complexionatum, & magis remotum à contrariis; igitur est simile cœlo. S. Thom. 1. p. q. 76. a. 5. 2.

Congeriem malorum operum significat corpus. S. Bonav. in ps. 24.

Conjux. Corpus significat quandoque conjugem. 1. Cor. 16. *Fornicatur in corpus suum.* S. Bonav. in ps. 24.

Domicilium animi corpus est, vas animæ, murus spiritus; virtutum scholam, DEI templum; in scenam criminum, voluptatum rediget in theatrum (diabolus.) S. Chrysost. Ser. 12. Corpus dicamus domum, spiritum dicamus habitatorem domus. S. Aug. Conc. 2. in ps. 64.

Equus. Sciendum, quod in S. Scriptura corpus nostrum spiritui comparatum dicitur equus. Ratio: quia sicut miles regit equum; ita corpus nostrum regitur à spiritu equitante, eundo ante per opera bona, vel refrænando per temperantiam. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Joan. Evang.

Gurgustium. animæ, corpus est. S. Ambros. l. 5. 21.

Instrumentum musicum. Formatum corpus hominis, juxta præceptum Domini, quasi instrumentum erat, quod egebat aliquò se movente. (animâ) Imò sicut lyra, quæ opus habet aliquò, qui possit arte, & scientiâ suâ, convenientem illi melodiam repræsentare. S. Chrysost. hom. 13. in Gen.

Laqueus. Ipsi gestamus laqueum nostrum - carnem hanc loquor de peccato natam, in peccato nutritam. S. Bernard. Serm. 5. in Quadrag.

Lectus. Quis iste lectus, nisi corporis nostri species; namque in gemmis aer specie fulgoris ostenditur, in auro ignis, aqua in argento, terra per lignum. S. Ambr. l. 3. de Virginib.

Lectus doloris. Hic lectus, qui tolli jubetur, Luc. 5., quid est aliud? nisi quia jubetur humanum corpus attolli? lectus doloris est. - Sed si quis secundum Christi præcepta se gesserit; jam non lectus doloris est, sed quietis. S. Ambr. l. 5. in Luc. Quis lectus doloris nostri, nisi corpus nostrum? in quo anima jacet dolens, & dolet; quod cœlum repetere cupiens perimitur corporis terrâ. S. Chrysost. Ser. 14.

Mortalitas. Corpus significat mortalitatem. Rom. 7. S. Bonav. in ps. 24.

Navis est corpus nostrum. Marci 4. S. Chrysost. Ser. 21.

Oculus. Caro non potest videre, nisi corporalia. Sicut ille, qui coram oculis teneret berillos virides, vel rubeos: quidquid videret, esset viride, vel rubeum: defectus non est ex parte oculorum, sed de vitris, sive berillis. Ità est de nobis. Oculi animæ habent corpus sicut berillos; ideo non possunt videre, nisi corporalia. Sed dimissis berillis, scilicet carne, statim vident spiritualia, Angelos, &c. S. Vinc. Ferr. de S. Dominico.

Ossa. Sicut in corpore hominis ossa sunt,

fortiora; & sustinet corpus, & carnes: ita fortalitia, in quibus homines Mundi sustentantur, sunt divitiæ, dignitates, parentes: de quibus dicit David: *DEUS dissipavit ossa*, scilicet in hoc Mundo. Et in alio quid erit? S. Vinc. Ferr. de S. Petro Ap. ad Vincula.

Psalterium. Cithara significat corpus nostrum; psalterium, dilectionem DEI, & proximi. Psalterium est decachordum; & dilectio DEI, & proximi, decem continetur præceptis. S. Aug. in ps. 32.

Tabernaculum. Nostrum corpus est tabernaculum Cedar: Cedar autem interpretatur *Tenebra.* S. Bernardus Ser. 26. in Cant.

Tectum hoc, Luc. 7. corpus est. S. Chrysost. Serm. 102.

Tunica Adami pellicea, est nostrum corpus miserabile. S. Ambr. l. 6. ep. 41.

Tympanum. Ut sit tympanum, pellem habet mortuam. Igitur mortifica corpus; ut in tympano, & choro, laudes DEUM. S. Chrysost. hom. 22. ad Pop.

Velum caro nostra est. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Michael.

Vestis anima. Quid corpora nostra sunt nisi quædam vestimenta animarum. Hoc vestimentum in via prosternit, Matth. 21. qui corpus suum pro Christo exponit. S. Bonavent. Ser. 2. D. Palmar. Tinea de veste nascitur, & eandem oriendo corrumpit. Quasi quædam vestis animæ est caro. Sed hæc vestis habet tineam suam: quia ab ipsa carnalis tentatio oritur, ex qua laceratur. S. Greg. mor. l. 5. c. 27.

CAPUT.

Arbitrium liberum. Tres sunt partes in homine: Caput, Cor, Pes: supremum, medium, & infimum. Caput, liberum arbitrium; Cor, consilium; Pes, carnale desiderium, & sensualitas. S. Bonav. in ps. 114.

Contemplatio. Quid in capite, nisi mentis contemplatio designatur? S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Mens. *Exaltavit caput meum*, id est, mentem meam *super omnes inimicos meos*, id est, super omnes appetitus meos. S. Thom. in ps. 26.

COLLUM.

Presumptionem signat. S. Bonav. Opusc. de alis Seraph. c. 5.

DENTES.

Cogitationes. Dentes sunt peccati cogitationes, malæ delectationes; desideria, & hujusmodi. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. 3. Pent.

Religiosi sunt dentes. Sicut dicit S. Bernardus sup. 71. X. Omnia, quæ de dentibus dixerat, pulchra ad Religiosos applicans; ex illis difficiliora seqq. Coriò carent, id est, dissensione curarum sæcularium. Non est dolor, sicut dolor eorum, quia nihil tam horribile, quàm murmur, & dissensio, in congregatione

gatione. Indecens est, si appareant; nisi interdum forte ad risum: quia nihil turpius, quam Monachus per castella, & urbes discurrens. - Charitas risus est; quia hilaris est. Ait ferè S. Bernard. Serm. 64. inter Parvos. Cibum masticant, orant pro conversione malorum. Saporem non habent; nullam gloriam sibi assignant. Id. ibid. Dentes candidi sunt, & fortes. Carnem non habent; nihil intra se pati possunt. - Clausi sunt labiis, ne videantur. - Non facile consumuntur. Per ordinem positi sunt: superiores alii, & alii inferiores. Et cum inferiores moveantur, superiores nunquam. Hujusmodi dentes ego arbitror homines Monasticæ professionis. Id. ibid.

DEXTERA.

Amicus. Declinabit ad dexteram, per quam amici significantur; ad sinistram, inimici; carnem brachii consanguinei. S. Thom. in 9. II.

præsumptio. de justitia, quasi dextera est: cogitatio impunitatis peccatorum, quasi sinistra est. Audiamus vocem DEI dicentem nobis. Prov. 4. *Ne declines in dexteram, aut sinistram.* Ne præsumas ad Regnum de justitia tua; ne præsumas ad peccandum de misericordia DEI. S. Aug. Præfat in ps. 31.

FACIES.

Cogitatio. Facies vestra - id est, cogitationes vestrae. S. Thom. in ps. 33.

FRONS.

Sicut in malis cervix superbiam, sic in bonis liberalitatis erectionem signat. S. Greg. mor. l. 13. c. 8.

HUMERI.

Fortitudo. Quid in humero, nisi fortitudo designatur? - Quid in collo, nisi locutio? quid in capite, nisi mentis contemplatio designatur? S. Gregor. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

LINGUA.

Clavis. Linguae Apostolorum quasi claves cœli erant. S. Bonav. Ser. 9. in Pent. Cujus (Eliæ) lingua, clavis facta est cœli S. Chrysol. Ser. 127.

Cor. Lingua tua, id est, cor tuum, quod in lingua manifestatur. Eccl. 22. *In ore fatuorum cor eorum* S. Thom. in ps. 51.

Fenestra. Phariseus ille, Luc. 18., publicanò minor factus est: eò quòd linguae suæ imperare non potuit; sed per illam, sicut per fenestram aliquam, omnes divitias suas effudit. Tantum est inanis gloriæ malum. Dic enim mihi: quare ita humanæ laudi inhias? nescis, quòd sicut umbra, & si quid illa vilius; ita & illorum laus in aërem diffusa evanescit? S. Chrysof. hom. 5. in Gen.

Gladius diaboli. Et hic gladius (detrahentium) est gladius diaboli; qui per linguam hominis multos interficit. Hic autem gladius est vagina, quamdiu est in corde.

Sed quando profertur; est sicut jam evaginatus. S. Thom. in ps. 36.

Intellectus. memoria. Lingua corporis est ista, quæ loquimur; animæ autem est memoria, vel intellectus. Et cum tali loquuntur Angeli in cœlo, & animæ beatæ. Ideo Apostolus de se dicebat: *Si linguis hominum loquar, & Angelorum:* 1. Cor. 13. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. 3. Pent.

Interpres mentis suæ est lingua. S. Chrysol. Serm. 57.

Manus. In superioribus dixisse memini, manum esse linguam nostram, quæ pedes DEI attingat. S. Chrysof. hom. 79. in Matth.

Mendax. Turpius est mendacium in ore, quam stercus: quia pervertit officium linguae. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. fer. 2. Paschæ.

Sagitta diaboli mala lingua est. Jerem. 9. S. Bonav. Serm. 7. in Pent.

Vomer, est lingua; terra, est cor. S. Greg. hom. 2. sup. Ezech.

MANUS.

Prælati. Vos ergo confortamini, & non dissolvantur manus vestrae. 2. Paral. 15. Istæ manus, Prælati sunt instantia in agendo, & patientia in sufferendo. S. Bonav. Opusc. de 6. alis Seraph. c. 5.

NASUS.

Præsentia. naribus designatur. II. 2. S. Greg. l. 31. c. 21.

OCULI.

Officium oculi est, ostendere viam, & dirigere in agendis. Oculus tuus est Procurator, advocatus, Confessor, Magister. S. Vinc. Ferr. Ser. 6. D. 3. Pent.

Ratio. Lumen oculorum meorum, id est, ratio mea. S. Thom. in ps. 37.

OS.

Nuntius cordis. Primus Nuntius, manifestans sunt in corde, est Os. S. Vinc. Ferr. S. 1. de S. Dominico.

Veritatis instrumentum, est Os. S. Bonav. in ps. 118. c. 3. v. 11. a. 4.

PEDES.

Affectus, sunt pedes animæ. S. Bonav. Ser. 3. in Cœn. Dom.

Carnale desiderium, scilicet sensualitas. S. Bonav. in ps. 114.

Fides, & Amor. possunt pedes Sanctorum, fides & amor Redemptoris intelligi. S. Gregor. l. 1. c. 2. in 1. Reg.

Fortitudo, & Humilitas. Quid in utroque pede Sanctorum intelligimus, nisi fortitudinem, & humilitatem? Id. ibid.

Pauperes. Qui tali Humanitate (ut Magdalena) pedes Domini suscipit? quid impendit, nisi quæ habebat in domo superflua? - superflua tua, necessaria sunt tibi; si inde obsecutus fueris pedes Domini. S. Aug. in ps. 140. Capillis pedes Domini tergimus, quando

quando sanctis ejus - etiam ex his, quæ nobis superfluent, miseremur. S. Greg. hom. 33. in Evan.

RENES.

Qui (DEUS) renes possidet nostros, ps. 138. id est, seminarium castitatis, & temperantiae. S. Ambr. l. 4. ep. 16.

SENSUS.

Aves Cæli, sunt sensus spirituales. S. Chrysostom. Ser. 98.

Fenestra Janua. Animæ tuæ januas mu-

nire festina: non oculum tantum, verum etiam & aures, & os: istæ enim sunt fenestæ; per quas pro sententia, vel bona prodeunt, vel mala. S. Chrysostom. hom. 22. in Evang.

Hædus dicit vagos, & petulantes, corporis sensus. Cant. 1. S. Bernard. Ser. 35. in Cant.

Nuntii corporis sunt sensus. S. August. in ps. 146.

VENTER.

Venter, carnales homines significat. S. August. in ps. 43.

TITULUS X. MENS.

Atrium, Adorate Dominum in atrio sancto ejus, id est, in mente. S. Thom. ps. 28.

Caput. In capite mens designatur, in communis cogitationes. Et sicut in capite membra, ita cogitationes mente reguntur. S. Isidor. in cant. *Exaltavit caput meum*, id est, mentem meam, *super inimicos meos*, id est, super omnes appetitus meos. S. Thom. in ps. 26. *Impinguasti in oleo* - id est, lætitiâ, *caput meum* - Oleum significat spirituales gratiam. - *Caput meum*, id est, mentem meam. *Tu autem, cum jejunas, unge caput tuum*. Matth. 6. id est, mentem oleo, id est, spirituali devotione. Augustin. sup. 4. Cant. Per Caput, Sponsæ mens, quæ animæ principatur, assumitur. S. Greg. M. in 2. Cant.

Cælum. Fons. Nullum sanè virtutis genus à veteribus excultum est; in quo hic (S. Ephrem) etiam non excelluerit - Animum (mentem) ipsius - fonti similem dicere possumus; vel prato diversis fragrantibus floribus resplendenti; vel cælo variis stellarum luminibus distincto; vel paradiso; aut si quid aliud venustum - variis bonis cohonestavit natura. S. Greg. Nyss. in vita S. Ephr.

Domus, Templum DEI, est mens, & conscientia justii. Vener. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci. Ergo mens Fidelium spelunca latronis fit; quando, relicta simplicitate Sanctitatis, illud conatur agere, quò valeat proximis nocere. V. Beda ibid.

Facies. Judicia tua, id est, beneficia tua, auferuntur à facie ejus. id est, à mente, & memoria ejus. S. Thom. in ps. 9.

Filius reguli. Regulus est omnis homo: cujus filius, id est, mens sebricitat voluptati-

bus pravis. Accedit autem ad JESUM, & deprecatur, ut descendat; id est, ut condescensu misericordiæ utatur, Theophylactus apud S. Thom. in Cat. in 4. Joan.

Gladius. Quasi gladio acumen; ita menti nostræ acumen ingenii (DEUS) imposuit; ut eò, cum oportet, utamur. S. Chrysostom. hom. 6. de laudib. S. Pauli.

Lignum, Est infirma mens nostra - similis ligno nuper plantato. S. Ephr. Ser. de extremo Judicio.

Lucerna. Sicut lucerna corporis oculis; ita lucerna animæ mens est: in qua nisi oleum gratiæ suæ Christus infuderit, penitus lumen habere non poterit. Arnobius in ps. 17.

Oculus animæ est mens. S. Aug. apud S. Bonav. de tertio itin. æternit. distinct. 2. Mens est oculus: quia naturali vigore ad intelligendum aliquid dirigitur aures; quæ aliò docente dicit. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Sindon. Sindone mundâ involvit JESUM, qui purâ mente eum suscipit. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 15.

Superliminare, Ex. 12. significat mentem Fidelis. S. Thom. Opusc. de Sacr. c. 30.

Templum. Caro est velum nostri templi, scilicet mentis nostræ. Virtus autem carnis scissa est in Christi Passionibus à summo usque deorsum; scilicet ab Adam usque ad ultimos homines. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Marci.

Terra. Quemadmodum semen bonum, & electum, in terra bona, ac pingvi: sic cogitationes bonæ in mente Monachi, S. Ephr. Serm. de vita Relig.

TITULUS XI. MIRACULUM.

Divinitatis participatio. Dicitur aliquid possunt quatuor modis. Unò modò per unionem. - Et sic solus Christus

dicitur DEUS. - Alii per gratiam adoptionis. Ps. 81. *Ego dixi, Dii estis vos*. Aliqui per participationem Divinæ potestatis in miraculis

culis faciendis. Exod. 7. *Constitui te DEUM Pharaonis.* Alii per ministerium, sicut Iudices. Ex. 22. *Diis non detrahes.* S. Thom. in ps. 49.

Esca. Isti piscatores Apostoli locò calami intendunt precationem - locò hami virtutes: escae loco - miracula. Piscantur è cœlo, debentes è petra piscari: naviculam debentes accipere, recipiunt altare: piscium locò venantur reges; pro lagena Evangelium extendunt: locò maris vitam peragant; artis vice utuntur gratiâ; irretiunt

cruce locò sagenæ. Proclus or. de S. Andr. Apost.

Lampas. In vocibus, & tonitruis, clamor prædicantium intelligitur; in lampadibus claritas miraculorum; in sonitu buccinæ, fortis prædicatio Sanctorum: quæ omnia in adventu Christi, & Spiritus Sancti completa sunt. S. Isid. c. 21. in Exod. & c. 5. in Judic.

Nubes. *Qui sunt isti, qui ut nubes volant?* Is. 9. cum nubibus, id est, cum Sanæis: qui pluunt per prædicationem, coruscant per miraculorum operationem - vocant per amplam contemplationem. S. Thom. in 1. Apoc.

TITULUS XII. MISERICORDIA.

ALA DEI. Alis gallina pullos contra milvum custodit: sic & DEUS suis alis, quæ sunt charitas, & misericordia, justos defendit à rapacitate dæmonum. Matth. 23. quoties volui congregare, &c. S. Thom. in ps. 16.

Altare. Sicut est triplex templum, ita est triplex altare. Primum est vir justus - Hujus templi altare est cor. Levit. 6. *Ignis,* scilicet charitatis, in altari, scilicet corde, *semper ardebit.* - Aliud templum est Ecclesia: & hujus templi altare est Christus. - Tertium templum est ipse DEUS. Apoc. 21. *templum vidi in ea.* &c. Et hujus altare, est misericordia DEI. Et hoc circumdare debemus desiderio mentis. S. Thom. in ps. 25.

Alumna B. V. Charitatem, & misericordiam, tanquam alumnas suas, ulnis fovet (B. Virgo.) S. Joan. Damasc. orat. 2. de Assumpt. B. V.

Arma lucis, sunt misericordia, & veritas: misericordia enim est scutum, quò ab hostibus defendimur. veritas est virtus, quâ omnia vincimus. S. Thom. Serm. 1. D. 1. Adv.

Candelabrum. Ex. 25. Per hoc candelabrum significari viros misericordiæ, ostendit P. Raynaudus de Cand. Sacro sect. 1. cap. 3. Candelabra aurea, Apoc. 1., signant septem opera misericordiæ corporalia; quæ sunt ut aurum pretiosa. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 4.

Clavis Cæli. Misericordia est clavis, quæ cœlum reseat. Id. ibid.

Consistorium. Misericordia super justitiam: & in signum hujus de Curia justitiæ, si est à peccatore suspecta, licet ad consistorium misericordiæ appellare. - Misericordia est modus absolutionis optimus, liberans reum, & obligans DEUM. Id. ibid.

Dextera. Septem Stellæ, de quibus Apoc. 2. significant Episcopos. Dextera DEI misericordiam. S. Thom. in 2. Apoc.

Fluvius exundans. Misericordia superat charitatem in eo, quòd charitas est fluvius Divinæ pietatis - & non exit extra ripas: quia solum bonum diligit, & sua communi-

cat. Misericordia verò & pietas, extra ripas inundat, & sua bonis, & malis communicat. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 4.

Fruentum mundum est vir hospitalis. S. Ephr. Serm. Ascet. de timor. DEI.

Gloria Christianorum, est DEI præceptum: gloria Christianorum, Apostolorum, & Prophetarum doctrina - humilitas animi - eos, qui in carcere sunt, visitare, &c. In his oportet nos gloriari; & non in curribus, & equis, potentiis, atque divitiis. S. Ephr. de amore pauper.

Iris significat Divinam propitiationem ad Fideles. - Nota, quòd recte per iridem signatur misericordia Christi ad Fideles. Quia sicut exponit Haymo, generatio iridis est ex subintractione radii in nubem aquosam. S. Thom. in 4. Apoc.

Lapis in mola. Misericordia, est quasi lapis superior in mola DEI; quæ nunc operatur, & circuit. Justitia autem quasi lapis inferior; quæ nunc jacet, & quiescit. Matth. 22. *Super quem lapis iste ceciderit, conteret eum.* S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Lectio Christi prima. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 4.

Manus DEI est misericordia; quæ habet quinque digitos. Primus est, considerare, quia dedit nobis Filium suum Unigenitum. Secundus, quia omnium bona nobis communicat. Tertius est, quia non statim punit. Quartus est in recipiendo. Exemplum de filio prodigo. Luc. 15. Quintus quia semper, in omni hora recipit: quia postquam recipit, nunquam peccatorum recordatur. S. Thom. Serm. de dupl. manu DEI. Est inter Dominicales ante Dom. Pass. Tertia manus DEI, est misericordia. Et ista est triplex, Prima sanantis. Job. 1. *Ipse vulnerat, & medetur.* Secunda palcentis. psal. 94. *Populus pasce ejus, & manus ejus.* Tertia coronantis. Sap. 5. *Accipiet diadema de manu Domini.* S. Thom. in 8. Is.

Mons. Per montem oliveti figuratur eminentia misericordiæ. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 4.

Nubes. Arcum meum ponam in nubibus cæli. Gen. 9. Possunt hæc exponi de Maria Magdalena; quæ intelligitur per arcum cælestem, propter tria: ratione formæ, finis, & materiæ. S. Thom. Ser. de S. Magdal. Materia, est nubes aquosa. Forma, est cærulea, rubea; versus terram tenet brachia: primum humilitatem; secundum misericordiam erga peccatores significat. Finis, ut sciant omnes homines; quia DEUS non vult mortem peccatoris: arcus enim est signum fœderis. Id ibid.

Oleum effusum nomen tuum. In oleo misericordia, in effusione abundantia misericordiae. - est gloriosum, sanctum, magnum, novum, æternum. S. Thom. in Circumcis. Dom. Significabat oleum unctionis, DEI misericordiam, infirmitatis medelam, & cordis illuminationem; quod totum oratio operatur. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Oliva, activi misericordes. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 1. Paulus potest significari per columbam; de qua dicitur Gen. 8. quod venit ad arcam, *portans ramum olivæ in ore suo.* Quia autem oliva misericordiam significat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen JESU Christi, quod etiam misericordiam significat, secundum illud Matth. 1. *vocabis Nomen ejus, &c.* Hunc autem ramum viventibus foliis detulit ad aream, scilicet Ecclesiam; quando ejus virtutem, & significationem multipliciter expressit, Christi gratiam, & misericordiam ostendendo. S. Tho. in Prologo sup. ep. ad Rom. Duplex bonum faciunt sancti in præsentī vita. Primò in hoc: quod benè se habeant ad proximum fructificando in eis. Et ideo justus comparatur olivæ - & comparatur olivæ propter

pinguedinem. Judic. 9. *Nōn possum deferere pinguedinem meam.* - Hic tamen (psal. 51.) comparatur olivæ propter fructum specialiter: quia ex olivis fit oleum; per quod significatur misericordia: ex qua justī provident aliis, & fructum faciunt in Ecclesia. S. Thom. in ps. 51.

Olivei monus. Per montem olivei figuratur eminentia misericordiae. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 7. c. 4.

Passio Christi interna, prima Christi lectio, & optima Christi unctio, est misericordia. Id ibid.

Ros. Aperi mihi - quia caput meum plenum est rore, &c. Cant. 5. Caput meum, scilicet Divinitas, plenum est rore, id est, misericordiā, ad dimittendum peccata. *Et cinnami mei,* id est, Humanitas, *gutturis noctium,* id est, effusione sudoris lacrimarum, & sanguinis Passionum; ad redimendum hæreditatem suam. S. Thom. Opusc. de Sacr. c. 1.

Scutum. Arma lucis sunt misericordia, & veritas. Misericordia enim est scutum, quò ab hostibus defendimur: veritas est virtus, quā omnia vincimus. S. Thom. Ser. 1. Dom. 1. Adv.

Sigillum. Misericordia viri velut sigillum cum illo. S. Ephr. Serm. Ascet. de tim. DEI

Stella; quæ sunt in dextera, Apoc. 1., sunt septem opera misericordiae spiritualia in cordis hemispherio lucentia, tanquam sidera radiosa. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 4.

Via Domini istæ sunt - misericordia. Arnobius in conflictu cum Serapione de DEO Trino, & Uno. *Universa via Domini misericordia, & veritas.* Crura sponsi, itinera sunt Salvatoris: quibus homo fieri, & ad nos venire dignatus est: quæ recte columnis marmoreis comparantur. S. Thom. in 4. Cant.

TITULUS XIII. MONASTERIUM.

A *Qua.* Religiosus est sicut piscis, qui extra aquam citò moritur. S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1.

Castra DEI, dixit esse ipsa clustra Ordinis Cisterciensis, Petrus Episcop. Carnat. epist. ad Nicolaum Anglum.

Hospitium integræ pietatis. Thomas Cantipratan.

Paradisi porta. Angelum Sybillam, Societatis JESU Sacerdotem, Messianæ mortuum;

ferunt, cum primum ad Collegii fores venisset (ut ad Societatem admitteretur) validis pulsantem ictibus dixisse: hæc mihi paradisi porta. Sacchinus hist. Soc. p. 4. l. 4. n. 129.

Sepulchrum Domini. Sui temporis claustra, & monasteria, dixit S. Bernardus simillima sepulchro Domini. In hoc sola lintheamina reperta sunt; in iis verò non Religiosos, sed solum vestes religiosas inveniri, & habitus formam. S. Bernardus Opusc. de Charit.

TITULUS XIV. MORS.

A *Spis. Super aspidem, & basiliscum ambulabis.* Psalm. 90. Aspidem dixit mortem, basiliscum, peccatum, leo-

nem Anti-Christum, draconem diabolum. S. Isid. c. 5. in Gen.

Debitum naturæ. Idiota de Morte c. 3.

Dormi

Dormitio, dicitur mors Sanctorum. Dormiens enim tria facit: cubat in spe surgendi. Pl. 10 *Nunquid, qui dormit, &c.* Sic, & qui moritur in fide. Item postea resurgit magis reffectus, & vegetus: sic Sancti resurgent incorruptibiles, &c. S. Thom. expos. sup. c. 4. ep. 1. Thess. lect. 2.

Falx est mors, quæ secatur omnia: messis est consummatio sæculi. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Framea, id est, mors, suscitare super pastorem meum Zach. 13. S. Thom. in pl. 21.

Gladius. Quia mors dividit animam à corpore; & Patrem à filio, & econtra; &

fratrem à fratre, dicitur gladius. S. Thom. in pl. 21. Mors per gladium intelligitur. S. Thom. in 13. Apoc.

Pellis significat ablatam vitam. S. Isidor. c. 29. in Gen.

Porta ad DEUM, est mors. Clem. Alex. l. 4. Stromat. Mors porta est, & principium veræ vitæ. Clem. Alex. l. 4.

Sanguis est signum mortis. S. Thom. in 16. Apoc.

Saul. Liberatus est à Saule, id est, à morte. S. Thom. in pl. 17.

Vespera. Septima dies, vita Beatorum, qui vesperam non habet. S. Isid. c. 3. in Gen.

TITULUS XV. MORTIFICATIO.

Bissus *Cortinas tabernaculi*, id est, ornatus animæ, *facies de bysso retorta*, id est, de operibus pœnitentiæ, jejuniis, orationibus, afflictionibus, &c. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Cithara. Citharædus est, qui per internam hilaritatem, & jucunditatem, vel per Divinam laudem, cum mortificatione carnis DEO cantat. S. Thom. in 14. Apoc.

Myrrha. Per myrrham carnis mortificatio designatur. S. Isidor. l. 4. in 1. Reg.

Virginitatis comes mortificatio; imò illius custos fidelissima. Lobbetius de S. Bernardo quæst. unica.

Zona pellicea. Dolorem saccus significat; zona verò pellicea mortificationem Judaicam significat populi. S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

TITULUS XVI. MULIER.

Arma diaboli, sunt mulieres: illæ enim sunt balistæ diaboli - mulier compta - gladius diaboli. - Mulieres sunt castra, in quibus diabolus ponit vexilla. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Contentiosum animal hoc est, avidumque victoriæ. Et sive ad malitiam declinet, magna mala patrat; sive ad virtutem se applicet; anima citius eam destituet, quam propositum mutet. S. Chrysost. hom. 4. de fide Annæ.

Familiaritas. Undæ maris sunt tentationes carnis. - *Mirabiles elationes maris*. id est, carnis. Ex hac (familiaritate cum mulieribus) multæ naves, oneratæ pretiosis mercibus virtutum, Impingentes fuerunt perditæ. - Ne offendas ad lapidem familiaritatis pedem affectionis - Anima vulneratur in capite vulnere superbiæ; in corde vulnere avaritiæ, in renibus luxuriæ, in guttore gulæ, in facie invidiæ. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. de S. Dominico.

Feretrum. Quando pannus sericus ponitur super feretrum, signum est cadaveris. Sic in corpore ornato signum, quod ibi jaceat mortuus. Unde mulier ornata non est, nisi feretrum mortuæ animæ. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de Superbia.

Fovea est mulier. S. Thom. Sermon. 1. D. 20. Pent.

Incendiariæ diaboli mulieres sunt, templa DEI comburentes; ferentes ignem in caudis, ut vulpes Samsonis. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de Superbia.

Ornatus. Solent equorum venditores equis suis imponere ramum, vel aliud signum super capita eorum; vel in caudis: in signum, quod volunt vendere. Ita mulieres imponunt ornamenta capitibus suis; in signum, quod corpora earum venalia sunt. - Facies dealbata mulieris, gladius igneus, penetrans cor hominis. S. Vincent. Ferr. Ser. 1. de Superbia.

Ovis infecta. Meretrix secreta comparatur ovi infectæ, quæ alias omnes oves inficit. - & pomum putridum, quod etiam corrumpit cætera pomum: ideo expellenda est. Id Ser. 3. de Luxuria.

Puteus inferni. Idem ibid.

Seductrix. Non potest ratio nostra seduci ad peccandum, nisi delectatione in carnali infirmitatis concupiscentia. Et ideo serpens per mulierem Adam seduxit. S. Isidorus c. 4. in Gen.

Traditrices DEI; tradentes castrum Domini sui, id est, cor suum adversario ejus, id est,

diabolo. Qui statim ibi ponit signum suum; ostendens, esse castrum captum. Id. ibid.

Varia.

Mulier mali causa, peccati author, via mortis, sepulchri titulus, janua inferni, lamenti necessitas tota. S. Chrysol. Serm. 70.

Quemadmodum venatores retibus extensis sylvestria animalia immittere aggrediuntur, ut ipsa jugulent: ita & hæ postquam lasciviæ pennas ubique extenderint, per oculos, & habitus, & verba: postea suos injiciunt amatores, & colligant: non prius absistentes, quam & ipsorum cruorem ebiberint. S. Chrysostr. hom. 14. ad Pop.

TITULUS XVII. MULIERUM NOXIA. CONVERSATIO.

Quia nunc de foeminarum commoratione vulgariter inter vos quidam ignominose devoluti sunt; etiam de hac re specialiter vobis Domini correptionem scribere compulsus sum: qui miserum me pro vestra negligentia cum severitate conveniens, mandare præcepit; ne Clerici cum foeminis commorentur. Et licet hæc admonitio sola literarum mearum auctoritati sufficeret; tamen, ne somniatorem irideat quisquam, sicut Joseph fratres irriserunt; scripturarum addimus firmitatem. Ut omnes sciant, hoc etiam modo per revelationem Dominum jubere; quod literis cognoscitur? antè jussisse. S. Cyprianus lib. de singularitate Clericorum. His verbis inchoat librum; terminavit autem hisce. Perditionis meditatio est, frequentativum inter mulieres celebrare processum. De qua re nobis Salomon moderamen imposuit, dicens: *in medio mulierum noli assiduus esse.* Eccl. 42. Sic igitur ambulate, sic agite; ut semper in Clericis Ecclesiæ senatus candidus constet. Severitas in vobis circa foeminas vigeat, auctoritas polleat, vigor teneatur, gravitas veneretur, &c.

Ab aspectu nefando averte oculos tuos, & ne delesteris pulchrarum vultibus foeminarum; ne per talem oblectationem ultima exsolvas supplicia. Memento, cui dedicasti membra tua; & ne commisceas ea meretricibus, &c. S. Basilius admonit. ad filium spirituale.

Non decet Monachum ullum habere cum foemina societatem: ad eam verò, quæ virginitatem profitetur, profus ne accesseris; si quidem ullus in te carnalis sensus viget. Nam Monachum inter epulas cum foeminis versari, idem est, ac se in ignem projicere. S. Ephrem in doctrina varia. tom. 2.

Christus ipse dicit in Evangelio. Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam machatus est eam in corde suo.* Verè tremenda hæc est admonitio, & multà vigilantia opus habet. Quid enim est mulier? Laqueus comptus, & homines in voluptate illiciens: quæ splendida quidem facie, & excelso collò oculis annuit, & genis arridet: lin-

guâ verò dulciter canens, voce alios decipit, & sermone pellicit. - Quid est mulier? naufragium super terram, fons nequitiae, thesaurus immunditiæ, & malitiæ; mortifera conversatio, æque confabulatio; oculorum pernice, animarum exitium, cordis spiculum, juvenum perditio, sceptrum Inferni, & concupiscentia præceps. Quid est mulier? causa diaboli, requies serpentis, diaboli consolatio, dolor inconsolabilis, caminus succensus, malitia incurabilis, hospitium lascivorum, & officina dæmonum. Idem Sermon. Adv. improbas mulieres.

Leones in lacu Daniele veriti sunt; at Naboth Jezabel occidit. Cete ventre suo Jonam servavit; Dalila verò Samsonem septem crinibus capitis ejus abrasit tradidit alienigenis. Dracones, & aspides, ac bestiae cornutæ, Joannem in eremo timuerunt: Herodias verò in convivio eum decollavit. Corvi Eliam in monte sustentarunt: at Jezabel eum post beneficium pluviae acceptum ad necem persecuta est. S. Chrysostr. hom. 14.

Simon Magnus hæresim condidit, Helena meretricis adjutus auxiliò. Nicolaus Antiochenus, omnium immunditiarum reparator, choros duxit famineos. Marcion Romanam præmisit mulierem; quæ decipiendos sibi animos præpararet. Apelles Philomenam suarum comitem habuit doctrinarum. Montanus, immundi spiritus prædicator, multas Ecclesias per Priscam, & Maximillam, nobiles, & opulentas foeminas primum aurò corripuit, deinde hæresi polluit. Arius, ut orbem deciperet, sororem Principis antè decipit. Donatus per Africam, ut infelices quosque foetentibus pollueret equis; Luciliæ opibus adjutus est. In Hispania Agape Elpidium, mulier virum, cæca cæcum duxit in foveam; successorémque sui Priscillanum habuit, Zoroastris magi studiosissimum, & ex mago Episcopum: cui, juncta Gella, non gente, sed nomine, Germanam huc illucque currentem, alterius, & vicinæ hæreseos reliquit hæredem. S. Hieron. ad Cresiphontem adv. Pelagium.

Nunquam securus cum thesauro latro tenetur inclusus; nec intra unam caveam habitans

bitans cum lupo tutus est agnus. S. Cypri-
de singularit. Clericor.

Lubrica spes est, quæ inter fomenta pec-
cati salvari se sperat. Incerta victoria est,

inter hostilia arma pugnare. Et impossibilis
liberatio est flammis circumdari, & non ar-
dere. S. Cyprianus ibid.

TITULUS XVIII. MUNDUS

Ægyptus est Mundus. 6. Aug. in ps. 71.
Terra Ægypti in figura intelligenda
est hujus sæculi. Campus Thaneos,
planities est mandati humilis: nam *munda-
rum humile* interpretatur Thanis. In hoc
ergo sæculo humilitatis mandatum suscipia-
mus; ut in alio sæculo exaltationem - me-
reamur. S. Aug. in ps. 77.

Ager, hic mundus est; ubi triticum bono-
rum operum, & zizania malorum. S. Vinc.
Ferr. Ser. 10. de Pane benedicto. Quid
est Mundus, nisi quidam ager plenus certa-
minum? S. Ambr. l. 6. ep. 33.

Campus magnus plenus ossibus mortuo-
rum corruptis, & iste Mundus. Ezech. 37.

Quomodo vivificabuntur ossa arida, id
est, Peccatores? ad hoc oportet, ut Spiri-
tus Sanctus veniat S. Vincent. Ferr. ser. 3.
Pent.

Cithara Mundus à DEO conditus, citha-
ra bene ab eo concordata. S. Vincent. Ferr.
Ser. 1. D. 13. Pent.

Diluvium. Quid ergo tu facies, quia in
medio diluvio es, ambulans in hoc sæculo?
S. Aug. enarrat. 2. in ps. 31.

Domus. Totus Mundus est domus DEI.
Ancilla, cui Dominus commisit claves, panis,
vini, & fructuum, est natura. Sic enim DEUS
ordinavit; quod per manus suas habeamus
omnia necessaria. S. Vincent. Ferr. in Vigil.
Palmar. Si tanquam unam Domum univer-
sum Mundum volumus accipere, videmus,
velut ejus cameram, cælum: terra igitur
erit pavimento. Vult itaque terrenis erui.
Adhæsit pavimento anima mea. Ps. 118. S. Aug.
Conc. 10. in ps. 118.

Equum accipe etiam figuratè quamlibet
amplitudinem sæculi hujus; quemlibet ho-
norem; in quem superbus ascendit. S. Aug.
Conc. 2. in ps. 32.

Hortus est iste Mundus. S. Vinc. Ferr. Ser.
3. Dom. 17. Pent.

Hospitale, est Mundus. S. Vinc. Ferr. ser. 5.
D. 4. Quadrag.

Jerusalem civitas, est Mundus; quæ odio
habuit Christum, & Apostolos. Id. ser. 3. D.
Pass.

Jezebel depinxit oculos suos sibi. Jeza-
bel interpretatur *fluxus vanus*, vel *sterquilini-
um*: & signat Mundum; qui nihil est, nisi
quidam fluxus vanitatis, & vilitatis. S. Bo-
navent. Serm. de animab. fidelib.

Joppe, 2. Machab. 12. Mundum signifi-
cat, propter deceptivam ejus pulchritudi-

nem: interpretatur enim *pulchritudo*. S.
Bonav. Ser. 3. D. 3. Epiph.

Mali homines sunt Mundus: & in hoc in
Scriptura sæpe intelliguntur. S. Augustin. in
ps. 141.

Mare. Iste Mundus est tanquam mare,
Ps. 103. *Hoc mare magnum*, &c. S. Vinc. Ferr.
Ser. 5. de S. Dominico. Sciatis, quod iste
Mundus est sicut mare fluctuans: quia unda
maris non ascendit altè, non bafse, una con-
tra aliam. Sic in hoc Mundo quidam sunt
alti per prosperitatem - deinde bassi per ad-
versitatem alicujus infirmitatis. Sicut in
mari nullus potest diu navigare sine tempe-
state; sic nec possumus diu esse sine adver-
sitate. S. Vinc. Ferr. Ser. 15. de Perseveran-
tia. Mundus est mare, corpus nostrum na-
vis. S. Chrysol. Serm. 17. Flumina in mare
currunt; & cupidi labuntur in sæculum.
S. Aug. in psal. 23. Hoc sæculum mare est.
Habet amaritudinem noxiam; habet flu-
ctus tribulationum; tempestates tentatio-
num; habet homines velut pisces. S. Aug.
in ps. 39.

Molendinum, puto dictum Mundum istum;
quia rota temporum volvitur, & amatores
suos conterit. S. Aug. Conc. 1. in ps. 36.

Mons Seir, Mundus est: qui temporalium
superfluitatibus, versutiis, & fraudibus, pilo-
sus est. Seir interpretatur *pilosus*. Hos pi-
los Ezechiel præcipit radere cap. 5. Si enim
ob reverentiam festi pilos corporis super-
fluos radimus, quanto magis pilos superfluos
vitiis? S. Bonavent. S. 2. in Vig. Nat.
Dom.

Naves Tharsis, sunt mentes Mundo deditæ.
S. Greg. mor. l. 4. c. 22.

Nox. In nocte opera non facimus, insidi-
as latronum sustinemus, dormimus. Hac
similitudine hoc Sæculum dicitur nox. S.
Bonav. in ps. 118.

Ophir. 3. Reg. 22., Mundum infirmum si-
gnificat. Interpretatur enim *infirmans*.
Isid. etymol. l. 20. verbo *Avidus*.

Syrenum locus est Mundus. S. Ambros. in
ps. 43.

Tenebrae, quæ non comprehendunt lucem,
Mundi nomine appellantur. S. Aug. in ps. 54.

Via Peccatorum, Ps. 1., est Mundus. S. Ber-
nardus Ser. 35. inter Parvos.

Uxor Loth; Genes. 19. in salem conversa,
est: quæ species citò solvitur, nec potest
usum habere diuturnum. Sic sunt, qui tem-
poralia sequuntur, & non sequuntur æterna.

Et hic infatuantur à stultitia sua ; & futuro-
rum gratiam habere non possunt. S. Ambr.
in ps. 43.

Varia.

Castrum. Mundus iste dicitur castrum. Primò oportet, ut castrum sit in alto situm : sic Mundus in alto situs per superbiam. - Est muratus per avaritiam, murò de terra. Vallatus in circuitu per luxuriam : quia, sicut in valle congregantur immunditiæ ; sic de peccato luxuriæ. - Castrum Mundi bene erat provisum per gulam. Situm in loco petroso : sic castrum Mundi erat bene situm : quia erat etiam inaccessible per invidiam. - Bene ordinatum de armaturis per iram. Possessum à personis fidelibus ; sed erat oppositum : quia volebant moveri in operibus pœnitentialibus, & meritoriis. - De isto castro allegorice dixit JESUS Discipulis suis : *ite in castellum ; & expugnate illud bombardis prædicationis, quod contra vos est.* Matth. 21. S. Vincent. Ferr. Serm. 1. de Aff. Virg.

Idumæa. Per Iddumææ nomen intelligitur sæculum istud. Idumæa enim erat gens quædam hominum errantium, ubi idola colebantur. S. Aug. in ps. 62.

Libanum. solemus accipere veluti hujus Sæculi dignitatem : quoniam mons est Libanus, excelsas arbores habens : & nomen ipsum interpretatur candidatio. S. August. in ps. 71.

Puer. Sic agunt illi, qui Mundi hujus honores appetunt ; quomodo pueri, qui sequuntur papiliones. Papiliones enim, cum volant, tramitem rectum nunquam tenent ; sed huc illucque se agitant ; cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu morantur ; hos autem cum pueri capere volunt, citò post eos currere satagunt ; & quia non ad suos pedes, sed ad papiliones, intendunt ; aliquando in foveam cadunt, seque immaniter lædunt. Plerumque verò, cum eos vident alicubi resedisse, incedunt suaviter, & cautè, ut eos valeant comprehendere. Quod dum faciunt, manibus quoque plaudunt ; ad invicem leni voce dicunt : ecce jam eos habebimus. Sed cum propius accedentes eos apprehendere tentant, papiliones avolant. Si quando verò eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti, - Similiter faciunt, qui hujus Mundi honores appetunt. Honores enim hujus Mundi nunquam certam tenent viam ; sed incertis diverticulis de uno ad alium transvolant. S. Anselmus lib. similis, c. 72.

TITULUS XIX MUNDANI.

Ægypti Cives Oves Ægyptii edere dedignantur. - Sapientes hujus sæculi, hoc est, cives Ægypti. Ovis simplicitatem significat justis, Ægyptiis fatuitatem S. Isidor. c. 11. in Exod.

Ægyptius puer, ab Abimelech Davidem fugientibus relictus, 1. Reg. 13., significat Mundanum à Mundo relictum. Quem David tamen suscipit, & ducem itineris eligit : quin suum etiam prædicatorem facit. S. Isidor. c. 19. in 1. Reg.

Cauda. In ore Doctorum scientia ; in cauda verò sæcularium potestas signatur. Potentes autem per caudam signantur : quia potestas sæcularis retro est, sicut cauda, id est inter vilia, & contemenda computanda

est. S. Thom. c. 9. in Apoc.

Collis, Mons. Per montes, & colles, Mundi potentes signantur. S. Thom. in 54. II.

Fullones. Forsitan fullones super terram, possumus moraliter existimare, sapientes hujus sæculi. Orig. sup. Matth. tract. 3. apud S. Thom. sup. 9. Marci.

Homines Matth. 16., hic appellantur, qui terrena sapiunt : qui verò Divina intelligunt, non homines, sed alii appellantur. S. Haymo hom. de Annunt. B. V.

Ligna sylvarum, intelligimus vagos homines, vanos esse, æterno incendio præparatos. S. Isidor. c. 6. in Judic.

Pisces de mari, sunt sæculares. S. Bonav. de 7. don. S. Spir.

TITULUS XX. MUNERA.

Adulatio. Munera non solum pecunia est ; non solum aurum & argentum ; non solum xenia sunt, &c. Sed quid est accipere munera ? Propter munera laudare hominem, adulari homini, palpare blandiendo, judicare contra veritatem pro-

pter munera. Propter quæ munera ? non solum propter aurum, & argentum, & hujusmodi aliquid ; sed etiam propter laudem, qui judicat, male munus accipit ; & munus, quò nihil inanius. Patuit enim illi manus ad accipiendum judicium linguæ alienæ ; & per-

didi

didit iudicium conscientiae suae. Ergo in quorum manibus &c. S. Aug. in ps. 25.

Concionator non acceptet munera. Pen- semus, si possumus, cujus hoc mansuetudinis fuerit; panem spiritus prædicare, & panem carnis non accipere; corda audientium de divitijs æternis instruere; & inter eosdem fideles discipulos, & abundantes, fame laborare: inter satiatos pati inopiam; nec tamen quod patiebatur dicere, nec tamen dolere; videre dura erga se corda audientium tenacium; nec à prædicatione desistere. S. Gregorius hom. 1. in Ezech.

Fraus. Recte de justo per Prophetam dicitur: *Beatus, qui excutit manus suas ab omni munere.* II. 33. Quia enim non solum fraus in acceptione pecuniæ est, munus procul dubio unum non est. Tres verò sunt acceptiones munerum, ad quas fraude festinatur. Manus namque à corde est, captata gratia à cogitatione. Munus ab ore, est gloria per favorem. Munus ex manu, est præmium per dationem. Sed justus quisque ab omni

munere manum excutit: quia in eo, quod recte agit; nec ab humano corde inanem gloriam, nec ab ore laudem, nec à manu recipere donationem quærit. S. Greg. l. 9. mor. c. 26.

Manus iniquitatis. Peremptorium est in principe vel auram adorare munerum, vel favorem quærere personarum. Teste siquidem Propheta: *in quorum manibus &c. Ps. 25.* Transibunt verò iniquitates in pœnam, & munera in dolorem: quia testimoniò Job. 15. *Ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt.* Petrus Blef. ep. 10. ad Sacellanus Regis Siciliæ.

Rapina. Cum reprobi pastores præsumunt, principale eis propositum est, in rapina subditorum. Quia enim æternorum bonorum abundantiam respicere nesciunt: quò præsentia ardentius concupiscunt, eò avidius oblata recipiunt; non oblata violenter tollunt, innocentibus insidiantur, debiles opprimunt; munera accipiunt, juræque pervertunt. Idem l. 5. c. 2. in 1. Reg.

TITVLVS XXI. MYRRHA.

Castitas. Per has arbores (Myrrham, & Aloën) designatur carnis continentia, & castimonia: nam putredo Luxuriam solet designare. - In horto ergo Ecclesiæ sunt myrrha, & aloë, hoc est, mentes castæ. S. Thom. in 4. Cant.

Eucharistia. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus.* Cant. 1. Sicut enim myrrha incorrupta servat corpora; sic Corpus Domini piè sumptum corda. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

Martyr. Per myrrham designantur illi, qui vitam martiriò finierunt. S. Tom. c. 5. in Cant. Per myrrham significamus illos,

qui dediti sunt sunt amaritudinibus carnis; ut Martyres. S. Anselmus enarrat. in 4. Cant.

Mortificatio. Per myrrham carnis mortificatio designatur. S. Thom. in 3. Cant.

Passio Christi. Myrrha habet amaritudinem. Et sic, si refertur ad Corpus Christi, signat amaritudinem passionis: si autem referatur ad Sanctos, signat pœnitentiam. Eccl. 24. *Sicut myrrha electa dedi suavitatem odoris.* S. Thom. in ps. 44.

Sepulchrum Christi. Myrrha sepulturæ signum ostendebat. Arnobius cap. 1. in Matth.

N.

TITULUS XXII. NEGOTIATIO.

Aranea. Quid vanè araneam texit; quæ inanis, & sine fructu est? & tanquam casses suspendis, inutiles divitiarum copias: quæ etsi fluant, nihil prosunt; imò exuunt te imaginem DEI, & inducunt terreni imaginem. Si tyranni aliquis imaginem habeat, nonne obnoxius est damnationi. S. Ambros. 1. Offic. c. 49.

Damnosa. Nemo habet injustum lucrum sine justò damno. Ubi lucrum, ibi & damnum. Lucrum in arca, damnum in conscientia. S. Aug. Ser. 215. de temp.

DEO exosa. Homo mercator vix, aut

nunquam, potest DEO placere. Et ideo nullus Christianus debet esse mercator: aut si voluerit esse, projiciatur de Ecclesia DEI, dicente Propheta: *quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.* Psal. 70. S. Chrysost. hom. 18. in 21. Matth.

Frumentarii. Nihil gravius, atque acerbius, quàm crudelitas cupiditasque inexplebilis eorum, qui rei frumentariæ copiarum circumfluunt. Observant enim temporum difficultates; atque ex annonæ penuria lucrum captant; & ex aliorum calamitatibus messem faciunt. Nec illud audientes; eum,

qui pauperes commiseratur, DEO foenori dare. Prov. 10. Nec rursus illud: eum, qui frumentum abscondit, plebi execrabilem esse. Eccl. 29. S. Gregor. Naz. orat. in laudem Basilij.

Peccaminosa. Sunt pleraque negotia, quæ sine peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus possunt. Quæ ergo ad peccatum implicant, ad hæc necesse est, ut post conversionem animus non recurrat. S. Gregor. hom. 24. in Evang. Non potest ad bonum proficere, quod congregatur de malo. Quemadmodum si triticum, aut aliam bladi speciem cernas in cribro, dum huc, illucque jactas eum, grana omnia paulatim deorsum cadunt; & in fine in cribro nihil manet, nisi sterminus so-

lum: sic & substantia negotiatorum; dum vadunt, & veniunt inter emptionem, & venditionem, minuitur: & in novissimo nihil illis remanet, nisi solum peccatum. S. Chrysost. hom. 38. in Matth.

Periculosa. Nonne vanum est, ut mercator noctibus, atque diebus, conficiat iter, quod aggerare possit thesauri acervos, merces congreget; conturbetur ad pretium, ne forte minoris vendat, quam emerit: aucupetur locorum pretia; & subito aut latrones in se invidia famosæ negotiationis excitet; aut non expectatis serenioribus flatibus, dum lucrum quærit, naufragium impatiens moræ incidat? S. Ambr. de Offic. c. 39.

TITULUS II. S. NORBERTUS.

A *Braham*, seminarium posteritatis suæ, Pater fidei, Pater electionis, Mundi hæres, Fons devotionis, virtutum omnium exemplar. S. Ambr. apud Lobbet. in Glor. Patr. q. unica de S. Norberto. Ubi statim subjicit Lobbetius; quæ eodem prope jure de S. Norberto dici possunt. Nam & hic seminarium posteritatis, &c. S. Norbertus Magdeburgensis Archi-Episcopus, Canonicorum Præmonstratensium Patriarcha, Antverpiæ Apostolus, Propugnator, Ecclesiæ Catholicæ. Author vitæ S. Norberti Præfat. in lib. 1.

Agnus. Reverendissimus Abbas Strahovienensis Casparus Questenbergius, in literis ad Ordinem Præmonstratensem; quibus ejusdem Ordinis Religiosos invitat ad colendam translationem S. Norberti, datis Pragæ 13. Martij 1627. vocat S. Norbertum Agnum; & ait: quin enim Agnum vocemus? qui, cum ex fera Sæculi fieret primum Agnus Christi; agnoscere vestiri voluit.

Alumnus regum. Norbertus candidæ Princeps familiæ-regum alumnus, lux Procerum. Elogium Rhythmicum D. Norberto Sacrum. parte 1.

Apis. Ordinis sui quaquaversus propagandi studiosissimus fuit B. Hugo. Noluit siquidem fratrum suorum turmas intra unius Præmonstrati ambitum continere: sed instar apum, quæ de alvearijs exeuntes ad alia subinde loca evolare solent: ipse etiam novas duxit fratrum colonias, novas ædificavit Ecclesias: ac postmodum ita crevit Ordo Divinæ præstante gratiâ; ut centum, & plures Abbates ex diversis partibus ad Capitulum generale, ipsius Hugonis temporibus, convenirent. Ibid. l. 3. c. 9.

Aquila. Ut res felicius, faciliusque cederet; quod verbo docebat, suos, velut aquila, pullos ad volatum exemplò provocans, operibus commonstrabat. Ibid. l. 1. c. 20.

Arca. Hæc est arca Domini de longinquo veniens à Bethsamitis. Historia Translationis S. Norberti.

Aurora. Sol. Luna. Hic progreditur quasi aurora confurgens, prænuntians æternitatis diem: pulcher ut Luna; plena in diebus suis: electus ut Sol; irradians universam Ecclesiam: terribilis ut castrorum acies ordinata, inferorum regnum expugnans. Hic murus est; super quem DEUS argentea miraculorum ædificavit propugnacula. Ibid. Præfat. ad lib. 4.

Canis. Diabolus ex obfesso Nivigellæ vocavit S. Norbertum, album canem. Ibidem l. 2. c. 7.

Caprea. Hic (in via purgativa) similis factus est caprea, hinnulôque cervorum super montes Bethel - factus velut passer solitarius in tecto; aut turtur, amissô compare, dolens, gemensque. Præfat. in l. 1. vitæ S. Norberti.

Cimelium. S. Norbertus est Regno Bohemiæ certum præsidium, Divinæque protectionis pignus, & gaza omnibus Indorum opibus potior - incomparabile cimelium. Historia Transl. S. Norb.

Civis. Fuit olim civis egregius hujus Sæculi, & inclytus Babylonis colonus. Auth. vitæ S. Norb. l. 1. c. 2.

Columba. Hic (in via illuminativa) velut columba in foraminibus petrae, in vulneribus Christi; in caverna maceris, in palæstra poenitentis, abscondita morabatur. Hic emissiones ejus paradisus malorum punitorum cum pomorum fructibus. Hinc scaturiebat fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano. Quibus non solum sacratissimus Ordo noster, sed & universa Ecclesia irrigata, & fecundata fuit. Hic labia Norberti visa sunt lilia distillantia myrrham primam cum magno prædicationis fructu. Manus illius torpentes aures, plenæ hyacinthis operum virtutibus.

tuosorum : ut undique illuminativa virtutum consideratione, exercitationeque plena reluceat. Præfat. in l. 2. vitæ S. Norb. Venit (gratia DEI) repente ; & mutavit sylvestrem, & rapacem accipitrem (Norbertum) in simplicem, & mansuetam columbam. Sigismundus Kohel Abb. Luc. in vita S. Norb.

Columna Ecclesiæ, speculum veræ poenitentiae, norma abstinentiae, regula paupertatis, flos sanctitatis, lux contemplationis, gemma Pontificum, speculum obedientiae. Litan. de S. Norb.

Cygnus. Ex monte albo, & victorioso ad victrices aquilas Cygnus candidissimus advolat Norbertus. Epist. dedic. vitæ S. Norberti ad Imp. Leop. 1671. Pragæ impressa.

Decus Præfulum. Elog. Rhytm. p. 1.

Dux, & Magister Ordinis Præmonstratensis. Vitæ l. 1. c. 17.

Ecclesiastes. Magnum Ecclesiæ jubar, fistula S. Spiritus, eximius Ecclesiastes, vir admirabilis gratiæ, prædulcis eloquentiæ, summæ continentiae : informator, ac propugnator religionis canonicæ ; servorum Christi aggregator - Tam habitu, quam voce strenuus veræ poenitentiae prædicator ; ac per omnia illius Prophetæ jussionis executor ; quâ dicitur : *parate viam Domini*. Ibidem l. 3. c. 17.

Exemplar omnis Sanctitatis. Ibid. l. 4. c. 1.

Facula geminæ charitatis. Histor. Translatio.

Filius B. Virginis. Fili, ait illa, accipe candidam vestem. Vitæ l. 4. c. 1.

Flagellum demonum, hæreticorum malleus, contemplationis scrinium, pacis Angelus ; Norbertus inquam, viam universæ carnis ingressus. Ibid. l. 3. c. 17.

Gallina. Suum Candidatorum gregem, ut gallina mater pullos alis solet, tegit, & obumbrat. Histor. Translat.

Gloriosus vir est S. Norbertus. Lobb. §. 9.

Hæresum everfor, Ecclesiæ Catholicæ adversus hæreticos acerrimus defensor, & venerandus Episcopus. S. Aug. l. 1. contra Julianum c. 3. Quæ ille de Hilario ; eadem ego de Norberto. Lobbet. §. 10.

Homo DEI. Sigismundus Kohel in Vita cap. 8.

Hospes Regni. Ernestus Card. ab Harrach in mandato suo edito 1627. 30. April., pro eligendo S. Norberto in Patronum Bohemiæ, vocat S. Norbertum, Saxonum, & Sclavorum Apostolorum, Sacramentariæ hæresis expugnatorem, thesaurum iucomparabilem, novum regni de cœlo hospitem.

Invictissimus Est sanctissimus Pontifex, & Præsul invictissimus. Lobb. ibid. §. 5.

Jubar. Illis diebus apparuit in Westphaliæ partibus eximium quoddam jubar Ecclesiæ, memorabilis ille præco DEI Norbertus : vir nimium admirabilis gratiæ, prædulcis eloquentiæ. Kohel. in vita S. Norbert. c. 52.

Lilium. S. Norbertus, vix à corpore egressa animâ, comparuit alicui venustâ formâ : mox tamen effigies hominis DEI mutata est in florem miri candoris instar Lilii ; quem Angeli cum veneratione fuscipientes deferebant ad æthera. Auth. vitæ l. 4. c. 24.

Lumen. Magnum illud Ecclesiæ, & Præmonstratensium lumen, D. Norbertus, patriam habuit Santos, Cliviæ oppidum - parentes Heribertum, & Hadevvigen. Vitæ l. 1. c. 1.

Martyr. Est gentis candidæ Patriarcha, servus pauperis Crucifixi, veritatis præco, pacis artifex, justitiæ Martyr, continentiae victima, mansuetudinis exemplar, rogos geminæ charitatis, amicus sponsi. Histor. Translat. c. 5.

Medicus. Imperio sanat, quos morbus profanat ; duplex medicus. Elog. Rhytm. p. 3.

Miraculum. Miraculosa vox de cœlo facta (matri parienti) Norbertum magnum ; & miraculum Mundo, cœloque, futurum pronuntiat. Vitæ l. 4. c. 1.

Murus. Hic murus est ; super quem Deus argentea miraculorum ædificavit propugnacula. Id. Præf. ad l. 4. Percussus ense non læditur : quia sui securus stat veluti murus. Elog. Rhytm. p. 3.

Oliva. S. Norbertus, vix à corpore egressa animâ, comparet cuidam fratri ramum Olivæ portans. Vitæ l. 4. c. 23.

Pacis Angelus. Prostratus ut Saulus, exurgit ut Paulus. Hostilitas cadit, concordia redit : præ gaudio flentes, honorant canentes, pacis Angelum. Elog. Rhytm. p. 1.

Pacificator. S. Norbertus est pacis stabilendæ administer eximius. Vitæ l. 1. cap. 13. Egregius Divini Verbi præco, & pacis internuntius. Ib. l. 4. c. 13.

Pastor. Præmonstratenses sunt oves, quarum Pastor fuit S. Norbertus. Kohel Vitæ c. 46.

Sol totius Ordinis. Questenberg. in lit. ad Ord.

Vas electum. Hic est electum vas, repletum Spiritu Sancto : hic est prædicator fortis, qui pugnavit cum antiquo serpente. Itâ habet antiphona ante Sacellum S. Norbert, quotidie cantari solita.

TITULUS III.

SANCTUS NORBERTUS, EJUSDEM SACER ORDO PRÆMONSTRATENSIS.

Acies. Diabolus est perfidus insidiator, omnis boni inimicus, & scelerum author - Quâ (rabie) adversus pauperem illam Sodalitatem, tanquam aciem bene instructam flagrabat; exercere cœpit. Vitæ l. 2. c. 6. Ordo Præmonstratensis est candida militia, & acies adversus diabolum congregata, atque instructa. Ibid. c. 4.

Ædificium. Locatō igitur fundamentō in Christo JESU, paulatim de vivis, bene sectis, politisque lapidibus spirituale crescebat ædificium; & domus DEI ampliabatur. Ibid. l. 1. c. 17.

Amplissimus. Tantus (Monialium à S. Norberto institutarum) crevit numerus; ut Viro DEI adhuc superstiti plus, quàm decem millium numerum excederent. Ibid. l. 2. c. 21. Ità excrevit Ordo Divinâ præstante gratiâ; ut centum, & plures Abbates ex diversis partibus ad Capitulum generale, ipsius B. Hugonis tempore convenerint. Ibid. l. 3. cap. 9.

Angelicus Ordo Præmonstratensis est Angelica D. Norberti Societas. Lobb. q. unica.

Arcta, & subita Religio Ordo Præmonstratensis. Vitæ l. 1. c. 20.

Cedrus. DEUM humillimè precor - ut cum Patre suo - crescant, & germinent sicut lilium; & sicut cedrus Libani ramos suos in omnem terram diffundant. Histor. Translat.

Doctus. Non tantum sanctitate, sed etiam doctrinâ illustres in eo reperiuntur viri. Primò ipse D. Norbertus; qui multa pulchra scripsit, sed quæ impius Mavors nobis invidit. Dein B. Hugo, B. Richardus Anglicus, B. Joannes Doctor Parisiensis. Lobbet. ibid. q. 9. Idem vocat Doctores Præmonstratenses, salutare ignes, fulgentesque lucernas, in vitæ hujus caligine aliis præeuntes. Luminaria Mundi. Splendidas, ac lucentes Ecclesiæ faces. Ibid.

Filii S. Augustini. Præmonstratenses sunt filii S. Augustini. Ità illos nominavit S. Augustinus, cum D. Norberto ostenderet se visibilem. Vitæ l. 4. c. 8.

Habitaculum æterni Regis, turris eburnea virtutum munita propugnaculis, lectulus Salomonis veri. Innocent. IV. apud Lobbet. q. unica. Si DEI domus; estis in ea Regis æterni habitaculum, ac domicilium. Lobb. ibidem.

Hortus. Locus, ubi primam Norbertus se-

cit stationem, fuit pratum monstratum, seu Præmonstratum, designatus à Beatissima Virgine, donatus verò, ut habetur l. 1. c. 15., à Burchardo Archi-Episcopo Cameracensi. Sed, ut legitur l. 4. c. 7., donatus fuit à Bartholomæo Episcopo Laudunensi. Ab hoc loco totus Ordo nomen sumpsit. - Canonicò igitur hortò Præmonstrati per solennem professionem plantatò; de variis surculis in illum adlegendis sollicitus erat Norbertus. Ibid. l. 2. c. 2.

Laudabilis summè. Tot, ac tantis summorum Pontificum elogiis, & illustribus, & magnificis, longè dignissimi. Id. ibid.

Lectulus Salomonis. Si amænæ quietis locus; estis in ea veri Salomonis lectuli. Lobbetius in Proœm.

Luminaria. Quasi luminaria in firmamento cœli, quæ terrenos illuminent. Lobbetius cit. in Proœmio.

Militia. Plurimi ad candidam illam spirituales militiam Norberti nomen dantes convolant. Vitæ l. 2. c. 2. Ordo Præmonstratensis est candida militia. Ibid. c. 16.

Nobilissima constellatio in Ecclesiæ firmamento. Bonifacius VIII. Lobb. in Proœm. Religio est in Ecclesia, quod in annulo gemma. Lobb. q. un. §. 9. Multi abdicatis Regnis, & Ducatibus suis, Ordini huic sese dederunt. Inter hos B. Quido Godefridus, Reardus, Gerardus, B. Folcoldus, B. Aldericus, B. Henricus, B. Ludovicus, Beringerius: qui omnes in gradu Conversorum humiliter DEO serviverunt. D. Norbertus regum sanguis. B. Godefridus, B. Robertus, B. Dominicus, B. Henricus Wratislai primi Bohemiæ Regis filius. B. Adalbertus Wratislai secundi Bohemorum Regis filius. dein Salisburgi in Bavaria Archi-Ep. B. Hroznata. B. Hayto, post dictus Macarius. Hi omnes supra gradum conversorum fuerunt. Virilem sexum æmulatus est fœminæ. Ex hoc sexu habet Ordo Præmonstratensis B. Ermengardem. B. Bessalam B. Falcoldi Uxorem; B. Agnetem, B. Hildegultam. B. Gudam, B. Ludovici Uxorem quondam. B. Anastasiam, B. Gertrudem. Habuit ergo Ordo Præmonstratensis & sanguine, & sanctitate præclaros, & præclaras. Numerat præterea hic Ordo inter Sanctos suos B. Euermodum Raseburgensem Archi-Episcopum. B. Gvalterum Laudunensem Episcopum, B. Milonem Morinensem Episcopum. Hæc omnia fusiis apud Lobbet. q. un. §. 9.

Oliva. Multis in locis Religio Præmonstratensis - dilatata - velut oliva fructifera in domo DEI florebat; mirâ pulchritudine; ac utilitate sese ad omnes diffundens multiplicata; ut quondam gens Hebræorum in Ægypto. Vita l. 3. c. 6.

Palmites. Domini vineæ, quæ est Ecclesia, palmites à mari usque ad mare porrectos; & fructus ferentes uberrimos, ejusdem Ordinis Religiosos vocat Adrianus IV. Lobb. in Proëm. Si Ecclesia est vinea; generosi palmites. Id. ibid.

Pulli Aquila. Vide superius in S. Norberto Aquila.

Pusillus grex. Ordo Præmonstratensis in principio dicitur pusillus grex. Vita l. 4. cap. 9.

Religiosissimus Ordo. Lucem habet religiosissimus hic Ordo à sanctissimo, & Apostolico Præsule S. Norberto. Lobb. in Proëm.

Sanctissimus est Ordo Præmonstratensis. Lobb. q. un.

Sedes Christi. Ordo Præmonstratensis, & Cisterciensis, fuerunt quasi duæ olive; & quasi duæ sedes, in quibus Christus residebat. Kohel ex vetusto quodam authore refert.

Seminarium Episcoporum. Multos Ecclesiæ DEI Archi-Episcopos; Episcopos dedit Ordo Præmonstratensis. Solum Monasterium Montis Sion Pragæ non interruptâ serie dedit septem Archi-Episcopos Pragenses, decem Episcopos Olomucenses: ut meritò dictum sit Seminarium Episcoporum Olomucensium. Lobb. ibid. §. 9.

Sodales Candidi sunt Præmonstratenses. Vita l. 3. cap. 9. Est albatorum Societas. Histor. Translat.

Vestis, quam præfertis, symbolum est niveæ morum innocentie; & candoris ingenue mentis, & candidæ virginitatis. Lobb. q. un. §. 7.

Viros timoratos vocat Jacobus Vitriacus hist. Occid. c. 17.

O. TITULUS I. OBEDIENTIA.

Angelica vita, est obedientia, est celestis vita, S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1. Obedientia est genitrix virtutum omnium, regni cælorum inventrix, & cohabitatrix Angelorum. Heribertus Rosweidus in vitis PP. p. 620. n. 19.

Clavis. Obedientia est navis ad cælum transiens, clavis cælum aperiens, & avis ad cælum ascendens. S. Bonav. ibid.

Dives. Qui obtinet obedientiam, magnam possessionem obtinet, magnasque sibi divitias accumulavit. S. Ephr. tomo 1. de Obedientia.

Eques. Obediens comparatur equitanti: nam sicut equitans quiescendo procedit - Sic bonus obediens, quando pausat, meretur. S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1.

Fructus vineæ. Servi missi, Marci 12., Prophetæ; fructus vineæ, obedientia est. S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci.

Inaures. Per inaures subditorum obedientia exprimitur. S. Isidor. c. 48. in Exod.

Inventrix Regni cælorum. Lobbetius ex S. Bernard. q. unica ex Heriberto Rosweido in vitis PP. p. 620. n. 19.

Lucifer duxit uxorem inobedientiam. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 2. Pent.

Martyrii nobile genus. S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1.

Mulier Apocalyptica. Obediens cum duabus alis, scilicet cum ala paupertatis, & cum ala castitatis, scandit ad ecclesia, hoc est,

quod dicitur Apoc. 12. data sunt mulieri duæ alæ. - Mulier ista potest dici Obedientia. Id. ibid. c. 2.

Murus. Fassa humilitatis cingit castrum Sapientie; super quam fortissimus, & pulcherrimus murus obedientie ædificatus est, & cælos penetrat. S. Bernardus tr. de fil. prod.

Navis. Solebat S. Borgia obedientiam vocare navem; in qua Religiosi inter humanæ vitæ fluctus tranquillum, atque perpetuum, nec somnò quidem interruptum, ad æternitatem cursum teneant. Sacchinus hist. Soc. p. 3. l. 8. n. 122.

Ostium cæli. Obedientia est cælestis aulæ salutare, & patens ostium. S. Laur. Just. l. de Obed. c. 12.

Principium charitatis. Obedientia parens est modestie, atque humilitatis; principium enim est Divinæ dilectionis. S. Antiochus Abb. de Obed. hom. 39.

Schola Salvatoris, nobile genus martyrii, palma triumphalis, & scala paradisi. S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1.

Thesaurus Monachi est Obedientia. S. Ephr. paræn. 1.

Via. Obedientia est unica, & compendiosa via perveniendi ad vitam æternam. S. Francisca Rom. vitæ l. 1. cap. 20. Quatuor vias docuit nos Christus: viam pœnitentie, obedientie, charitatis mutue. S. Thom. Ser. 2. D. 23. Pent.

TITVLVS II. OCULUS.

Adulatio. Oculus malus est odium, & adulatio. S. Thom. in Cat. sup. 7. Marci.

Amicus, dicitur Oculus. Ven. Beda apud. S. Tom. sup. 9. Marci. Per oculum amicum, utilem, & consiliarium, intellige. Haymo hom. in festo S. Michaelis Archangel.

Bonitas, & Iustitia DEI. Isti sunt duo oculi DEI: Bonitas, quâ respicit bonos; & Iustitia, quâ videt malos. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Michaelis.

Christus. Prospexit, mittendo Filium suum Dominus Pater de cœlo, id est, de sinu pietatis suæ. S. Thom. in ps. 13.

Doctores sancti, oculi sunt. S. Thom. in 4. Cant. Possumus etiam per oculos, Doctores Ecclesiæ, & Prædicatores accipere. S. Thom. c. 4. in Cant. Oculi Ecclesiæ Doctores, propter nutrimentum. Et rectè piscinæ comparantur: quia fluentia doctrinæ suis auditoribus præbere non cessant. - *Oculi ejus quasi columbæ*. Cant. 5. Oculi ejus Doctores sunt; per quos Ecclesia videt, quæ recta sunt: qui bene columbæ propter simplicitatem; & rivulis aquarum, propter charismata Divina, comparantur. S. Isidor. in 1. Cant. In unitate sancta Doctorum, id est, oculorum. Id. ibid.

Dona Spiritûs Sancti sunt oculi sponsi. S. Thom. in c. 5. Cant. Cernit Zacharias lapidem, qui est Christus, septem habentem oculos, id est, septiformis Spiritûs plenitudinem. S. Isidor. lib. Proœm. novi, & vet. Testament.

Ecclesia. Columba simplicissima avis est. Per hanc simplicitas, & innocentia Ecclesiæ figuratur: quasi enim oculos columbarum habet; quia ab omni fictione se immunem ostendit. S. Thom. in 1. Cant.

Evangelistæ. Oculi Christi, Apostoli, & Evangelistæ sunt. S. Isidor. 31. in Gen.

Fides comparatur oculò dextro; sinister oculus, est ratio. S. Bonavent. diet. Sal. t. 5. cap. 3.

Intellectus. Sicut oculus dirigit manum in opere; sicut intellectus regulat affectum. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 3. Sicut se habet oculus nocti coracis ad lumen Solis, sic intellectus noster ad manifestissima in natura. S. Thom. sup. prof. 1. l. 1. de Cons. Phil.

Intentio. Per oculum hoc locò; Matth. 6., sancti intentionem intelligunt; per corpus, ipsum opus. Rodericius p. 1. tr. 3. c. 1.

Leana. Libidinis pronubi. & quasi leonæ. S. Basilius apud Lobb. de S. Bernard. q. un.

Nuntius impudicus. Impudicus oculus impudici cordis est nuntius. S. August. apud S. Bonav. in Speculo animæ. c. 3.

Oculi emissitii sunt Platoni Principium amoris, sed impudici. In Hilarione. Morituræ virginitatis principia. S. Hieron.

Pedes animæ sunt intellectuales oculi. S. Ephr. tom. 3. de Pœnit.

Ratio. Ira semper turbat oculum rationis. Turbati autem minùs prævident. Et ideo dicit David Psal. 6. *Turbatus est oculus meus*, id est, ratio mea. S. Thom. in ps. 6. Homo triplicem habet oculum: carnis, rationis, contemplationis: unde ratio, oculus dicitur. Hugo à S. Victore apud S. Bonav. Breviloquio p. 2. c. 12. Oculus est ratio, anima voluntas, venter memoria. S. Thom. Ser. 3. D. 6. Pent.

Sancti. Pupilla DEI sunt servi DEI. Zach. 1. *qui vos tangit*, &c. S. Thom. in ps. 16.

Sol meridianus est ceu Mundi oculus, cœli gemma. Lobb. in Proœm. de S. Philipp. Nerio.

Vita activa, Contemplativa. Duo oculi in facie, activa vitæ, & contemplativa in homine. S. Isidor. senten. l. 3. c. 15.

TITULUS III. OBSTINATIO.

Causa interitus. Cum & semel, & secundò, & tertio, unusquisque peccata gravia commiserit; expectat tamen illum DEUS; sicut per Prophetam dicit: *ut convertatur, & vivat*. Cum verò in peccatis suis cœperit permanere; de multitudine peccatorum nascitur desperatio, ex desperatione obduratio generatur. S. Aug. Ser. 88. de temp.

Cor durum quid? Solum est cor durum,

quod semetipsum non exhorret; quia non sentit. - Quid enim cor durum? Ipsum est, quod nec compunctione scinditur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur; ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad judicia sævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad Divina, præteritorum obliviscens, præsentium negligens, futura non providens. Ipsum est, cui

cui præteritorum, præter solas injurias, nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit, futurorum nulla, nisi fortè ad ulciscendum, prospectio, seu præparatio est. Et, ut in brevi cuncta horribilis mali mala completar: ipsum est, quod nec DEum timet, nec hominem reueretur. S. Bernardus l. 1. de confid. ad Eugen.

Incurvatio. Quid incurvus terræ hæres, & totus in cœno jaces? Illa, quam decem, & octo annis Sathanas vinxerat: postquam à Salvatore curata est, cœlum erecta suspexit. Quod ad Cain dictum est, tibi dictum puta: *peccasti, quiesce.* Gen. S. Hieron. ep. 48. ad Sabinianum Diaconum.

Irremissibile peccatum. Liber, quem Propheta devorat, Ezech. 33., omnis series Scripturarum est. In quibus & pœnitens plangitur, & justus canitur, & maledicitur desperans. Nihil ita repugnat DEO, quam cor impœnitens. Solum crimen est, quod veniam consequi non potest. Si enim ei ignoscitur post peccatum: qui peccare non desistit; & ille fleat iudicem, qui rogat; impœnitens autem omnis ad iracundiam provocat judicantem. Solum desperationis crimen est, quod mederi nequeat. S. Hieron. ep. 48. ad Sabinianum. Qui in Ecclesia remitti peccata non credens, contemnit tanti muneris largitatem, & in hac obstinatione mentis diem claudit extremum, reus est ille irremissibili peccato in Spiritum Sanctum, in quo Christus peccata dimittit. S. August. in Enchiridio, ad Laurentium.

Misericordiam ignorat obstinatus. O homo! quicumque illam peccatorum multitudinem attendis, cur & Omnipotentiam cœlestis Medici non attendis? cum enim DEus ve-

lit misereri, quia bonus est; & possit, quia omnipotens est: ipse contra se Divinæ bonitatis januam claudit, qui DEum sibi misereri, aut non posse; aut non velle, credit; eumque aut bonum, aut omnipotentem esse diffidit. S. Aug. Serm. 59. de temp. Quid est peccatum ad DEI misericordiam? tela araneæ, quæ ventô fiante nusquam compareret. S. Chrysost. hom. 2. in ps. 50.

Misericordia Divina est omne tempus. Nolo excusationes mihi afferas. Millies peccasti? millies pœnitere: etiamsi animam efflans jam de hoc Mundo exire debeas. Non impeditur temporis angustia misericordia DEI. S. Chrysost. hom. 2. in ps. 50.

Phrenesis. An gravior ulla phrenesis iudicatur, quam impœnitentia cordis, & peccandi obstinata voluntas? siquidem manus nefarias injicit sibi ipsi: nec carnem, sed mentem lacerat, & corrodit. S. Bernardus Serm. de Conversione ad Clericos.

Puteus. Quem mali operis iniquitas à bona stabilitate commovit, quasi tempestas aquæ rapuit. Sed si adhuc longâ consuetudine non prævaluit, non demersit; jam in puteum cecidit, qui hoc, quod Divina lex prohibuit, perpetravit. Sed si adhuc longâ consuetudo non deprimit, nequaquam os suum puteus coangustavit. Tantò ergo facilius egreditur, quantò minori consuetudine coarctatur. Lapis verò puteo superponitur, cum etiam dura consuetudine mens, in peccato devoratur; ut, etsi velit, exsurgere jam utcunque non possit. *Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum, neque urgeat super me puteus os suum.* Ps. 68. S. Greg. mor. l. 26 c. 30.

TITULUS IV. ODIUM.

D*eliquium charitatis.* Ubi deliquium patitur charitas, eò prorsus ejus loco succedit odium, Quod si, ut Joannes ait: 1. 4. *DEUS Charitas est:* sinè dubio necesse est diabolus odium esse. Ut igitur, qui charitatem habet, is DEum habet: sic, qui odium habet, diabolus in se nutrit. S. Basilius Serm. de Institutione Monachorum.

Patientia ficta. Illud verò quale est? quod interdum patientes nos esse credimus, quia respondere contemnimus laceſſiti; vel motu, gestuque irrisoriò, fratrem subsannamus? Quasi verò apud DEum verba tantummodo, & non præcipue voluntas, vocetur in culpam: & opus solum peccati, & non etiam votum, ac propositum habeatur in crimine.

- sæpe autem ficta patientia acrius ad iracundiam, quam sermo, succendit; & atrocissimas verborum transcendit injurias mali-

gna taciturnitas; leviusque tolerantur inimicorum vulnera, quam irrdentium subdola blandimenta. De quibus proprie dicitur per Prophetam ps. 54. *Molliti sunt sermones ejus super oleum; & ipsi sunt jacula.* Et alibi Prov. 18. *Verba callidorum mollia:* hæc autem feriunt in penetralia cordis. Cassianus coll. 18.

Sol testis. Sol non occidat super iracundiam vestram. Ephes. 4. Quid agemus nos in die Judicii; super quorum iram, non unius diei, sed tantorum annorum, Sol testis occubuit? S. Hieron. ep. 36. ad Castorinam matertem.

Trabs. Ira, festuca est; odium, trabs est. Aliquando reprehendimus irascentem; & odium tenemus in corde. Et dicit nobis Christus Matth. 7. *Festucam in oculo fratris tui vides, & trabem in oculo tuo non vides?* Unde crevit festuca, ut trabem faceret? quia non

statim evulsa est. S. August. in lib. 50. homil. hom. 42.

Venia petenda. Omnes audiamus, omnes timeamus; si peccavimus in fratres nostros. Si adhuc inducias vivendi accepimus, non ideo morimur: adhuc enim vivimus; nondum damnati sumus. Dum vivimus, facimus, quod jubet Pater; qui erit DEus iudex omnium: ut petamus veniam à fratri-

bus, quos fortè peccando in eos, aliquid offendimus, aliquid læsimus. - Quid ergo? ante oculos DEI pœniteat eum; ante oculos DEI puniat cor suum. Et si non potest dici servo suo, quia non oportet. da mihi veniam: blandè illum alloquatur: blanda enim appellatio veniæ est postulatio. S. August. in lib. 50. homil. hom. 40.

TITULUS V. BONA OPERA.

Apes. cum bene proficere in sancta conversatione volumus, necessarium nobis est, ut electorum plurimorum nobis exempla colligamus. Nam & apes componere mella nequeunt, si ea in floribus variis nequaquam legunt. - Flores æternorum fructuum sunt opera Sanctorum. S. Greg. l. 4. c. 5. in 1. Reg. Quid sunt bona electorum hominum opera, nisi victimæ, & holocausta? Id. l. 6. c. 2. in 1. Reg.

Arbor. Si voluerimus, & gehennâ liberari, & regnum assequi; operæ pretium est, utrâque ornari; & dogmatum rectitudine, & vitæ diligentia. Quid enim utilis fuerit, obsecro, arbor; quæ in proceritatem erigitur, & foliis frondet; si fructu careat? sic & Christiano nihil profuerint recta dogmata; si vitam suam non bene instituat. Propter hoc & Christus tales beatos dixit, inquit Matth. 5., *Beatus, qui fecerit, & docuerit.* Multo enim fidelior, & certior doctrina operum, quam sermonum. Nam qui talis est, etiam silens, & cum non videtur, docere potest. S. Chrysost. hom. 13. in Gen.

Armilla. per armillas, præpositorum valde laborantium opera demonstrantur. S. Isid. c. 48. in Exod.

Aromata sunt opera Sanctorum virtutum, bonæ opinionis odoribus frangrantia. S. Thom. in 5. Cant.

Byssus. Cortinas tabernaculi, Exod. 26., id est, ornatus animæ, *facies de Byssu retorta*, id est, de operibus pœnitentiæ, jejuniis, orationibus, afflictionibus. S. Thom. de Sac. Alt. c. 15.

Calamus. Qui vitam suam interiùs pensat, & exemplò suò foris admonendo alios ædificat: quasi in corde linguæ calamus tingit; in eo, quod manu verbi proximis exteriùs scribit. S. Greg. hom. 10. in Exod.

Calceamentum. Sicut calceamenta ornant, & decorant pedes; ita intentiones rectæ ornant, & decorant opera nostra. *Quam pulchri sunt gressus tui:* Cant. 7. id est, virtutum, & bonorum operum. S. Vincen. Ferr. Ser. 3. D. 1. Ad.

Candelabrum. In candelabro bonæ intentionis manifesta opera intelliguntur. Goffridus Abb. Opusc. 7.

Carbones vastatores. exempla sunt carbonum vastatores - Quare dicti sunt carbonum? (mali homines) quia, qui se convertunt ad Dominum, de mortuis reviviscunt. Carbonum autem, antequam accenduntur, extincti erant. Vastatores dicuntur: quia suò exemplò alios convertunt, & in iis vitia devastant. S. Aug. in ps. 119.

Cementum. Doctrina verborum finè exemplo operum, est sicut cementum finè calceardium, & invalidum. S. Bonav. Opusc. de 6. alis Seraph. c. 6.

Centrum. Profectio in operando per centrum signatur. S. Thom. in 7. Apoc.

Cibus. Cibus Domini, bona opera sunt. S. Thom. c. 4. in Cant. Cibus sunt bona opera. Joann. 4. Cibus, ait S. Bernardus, sitim excitat; potandus est. Accedat cibo boni operis orationis potus, componens in stomacho conscientia, quod bene gestum est, & commendans DEO. Orando bibitur, &c. S. Bernard. Ser. 18. in Cant. Comedere, & bonis operibus satiari. Joann. 4. S. Greg. mor. l. 21. c. 7.

Cinctio, opera significat. Tunc enim se quisque cingit, cum operaturus est. S. Aug. in ps. 92.

Cithara. Quia organum per fistulas, & cithara per chordas sonat; potest per citharam bona operatio, per organum verò sancta prædicatio designari. Per fistulas quippe organi ora prædicantium, per chordas intentionem rectè viventium accipimus. S. Greg. mor. l. 20. c. 30.

Condimentum. Vinum conditum, est dilectio cum operatione. S. Tho. in c. 8. Cant.

Convivium. Mens nostra non est jejuna. Jejunant hi, quibus abest Christus; qui bonorum meritorum copiis egent. At verò cui virtus sua ad voluptatem sufficit, convivium magnum exhibet, hoc est, bonorum operum spirituale convivium. Jejunare non possunt filii sponsi, quamdiu cum illis est sponsus. S. Ambr. l. 5. in Luc.

Currus. Sunt boni fructus, & status bonorum hominum. Sed quatuor rotæ necessariae sunt in curru ad ascendendum. De quibus Ps. 23. *Quis ascendet, &c.* Certè innocens manibus. Ecce una rota. *Et mundò corde:* ecce

ecce alia rota. *Qui non accepit, &c.* ecce tertia. *Nec juravit*: ecce quarta. Ascendunt in curribus evolantes; in equis verò, resumptis corporibus resurgentes. S. Bonav. Ser. 4. in Asc. Dom.

Dextralia. Per Dextralia, opera bona commemorantur. S. Isidor. c. 48. in Exod.

Dona DEI, bona opera, & ipsi Sancti sunt decor domus DEI; in quantum relucet in eis gratia Divina; quæ pulchrificat, sicut lux; sicut dicit S. Ambros. Quia sine luce omnia sunt turpia. S. Thom. in ps. 25.

Fides necessaria. Ea opera, - quæ fiunt ante fidem - ita videntur mihi esse, ut magnæ vires, & cursus celerrimus præter viam. S. Aug. Præf. in ps. 31.

Filii nobiles, sunt recta opera; ignobiles autem, facta perversa, - Non incongruè filiorum nomine opera designatur. Sicut de muliere Paulus dicit 1. Tim. 2. *salva erit per filiorum*, &c. S. Greg. mor. l. 12. c. 13. Filios, opera intelligimus. Et sicut bona opera bonos filios, ita malos mala. S. Augustin. in ps. 16.

Flores. Cum bene proficere in sancta conversatione volumus, necessarium nobis est, ut electorum plurimorum nobis exempla colligamus. Nam & apes componere mella nequeunt; si ea in floribus variis nequaquam legunt. - Flores æternorum fructuum sunt opera Sanctorum. S. Greg. l. c. 5. in 1. Reg.

Fluvius. Totâ virtute prospiciendus est fluvius operis; si purus emanat ex fonte cogitationis. S. Greg. mor. l. c. 39.

Folia virentia. Quemadmodum lignum plantatum secus decursus aquarum; ita etiam anima Divinæ Scripturæ fluentis irrigata, saginatur; fructumque tempestivum, hoc est, rectam fidem profert; ac perpetuò virentibus foliis, id est, DEO gratis actionibus exornatur. S. Joann. Damasc. Orthod. fid. l. 4. c. 18.

Fructus. Ligna fructifera omnes sancti sunt; fructus eorum, opera eorum. S. Isid. c. 3. in Gen. Sciendum, quod in Scriptura bona opera, quæ homo facit in hac vita, dicuntur fructus. Ratio: quia principale, & finale, quod homo expectat de arbore, est fructus. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Laurent.

Gressus. Quid in gressibus? nisi unaquæque nostra actio designatur? S. Greg. mor. l. 12. c. 10.

Holocausta. Quid sunt bona electorum opera; nisi victimæ, & holocausta? S. Greg. l. 6. c. 2. in 1. Reg.

Hostiæ, & sacrificia, in hoc altari offerenda, bona sunt opera Fidelium. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci.

Lampades, sunt bona opera. S. Ildefons. Serm. de Purif. B. V.

Latitudo, Longitudo, Altitudo. Nunc tempus est (bene operandi) cum ædificatur Sion. - S. Aug. Conc. 1. in ps. 101. Latitudo est in bonis operibus; longitudo in per-

severando usque in finem; altitudo propter sursum cor. S. Aug. Conc. 1. in ps. 103.

Lucernæ ardentes in manibus vestris, id est, opera meritoria. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Petro ad Vincula. Non dicit solum in oculis, auribus, nec in ore; sed in manibus. Quia multi habent virtutes oculis, legendo virtutes: alii habent solum in labiis, prædicando de virtutibus. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Augustino. Non portanti tantum lucerna lucet, sed multis: & opus bonum, dum factum in uno lucet, multos illustrat exemplum. Lucerna repellit noctium obscura; opus bonum malitiæ fugat tenebras. S. Chrysolog. Serm. 22.

Manna. Opera bona sunt manna, quod perdurat usque in Sabbatho, & non corrumpitur. Opera autem alia mala sunt manna, quod conservatur in crastinum; sed vermicibus corruptum invenitur. S. Aug. Ser. 91. de temp.

Manus: Ad salvationem nostram non sufficit videre Christum per fidem: sed ipsum recipere oportet (cum Simeone) in manibus per bona opera. S. Vinc. Ferr. Serm. de Purif. B. V. Animam in manibus portare, est intentionem cordis in operatione ostendere. S. Greg. mor. l. 11. c. 13. In elevatione manuum sancta operatio designatur. S. Bernardus de Charit. c. 39. Per manus, quibus gladius tenetur, bona opera signantur. S. Greg. in 3. Cant.

Meritoria. Justitia innumeris legionibus validior est. S. Chrysost. de virtutib. & vitiis. Tales nobis DEUS nundinas proposuit; ut modicò justitias emeremus, quò multò venderemus in sæculo futuro. S. Chrysostom. hom. 5. de Pœnitentia. Hic modicò justitia emitur; nisi pro panis fragmento, pro vili vestimento, pro calice aquæ frigidæ. *Amen dico vobis*, inquit spiritualis mercaturæ Doctor, non perdet mercedem suam. Marci 60. Calix aquæ frigidæ dignus est mercede. S. Chrysost. ibid. *Mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti, &c.* Luc. 16. Per digitum intelligitur operatio. Innocentius III. l. 1. de Sacrif. Missæ c. 17.

Oves sunt bona opera munditiæ, & pietatis. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Joann.

Pecunia. Agri cœlestis hæreditatis ementur pecuniâ virtutum, & bonorum operum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Pedes, Calceamenta habebitis in pedibus. Ex. 12. Pedes opera sunt, calceamenta pedes. exempla mortuorum Patrum bona opera nostra muniunt. S. Greg. hom. 22. in Evang.

Poma. Dicuntur virtutes poma, & bona opera; propter tria: propter eorum decorem, propter odorem, propter refectionem. S. Thom. Ser. 3. de mortuis.

Porta. Sicut per portam intratur ad civitatem, ita per bonum opus ad patriam. S. Bonav. in ps. 20. Quid ergo per civitatis portam,

portam, nisi bona quæque actio designatur? per quam anima ad couentum regni cœlestis ingreditur - Portæ mortis, sunt actiones prævæ; quæ ad interitum trahunt. S. Greg. mor. l. 19. c. 13.

Psalterium. Opus nostrum, psalterium nostrum est. Quicumque manibus operatur bona, psallit DEO: quicumque ore confitetur, cantat DEO. - Decachordon psalterium significat decem præcepta Legis. Sed cantare in illo opus est; non portare psalterium. Nam & Judæi habent Legem; portant, & non psallunt. Qui sunt, qui psallunt? qui operantur. Rarum est: qui operantur cum tristitia, nondum psallunt. Qui sunt, qui psallunt? qui cum hilaritate faciunt bene. S. Aug. in ps. 91.

Quadrigæ regis, sunt bona exempla electi prædicatoris. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Ramus bonum opus significat. Quot enim bona opera propter Christum facis, tot eum ramis honoras. Si his ramis anima evolans ad DEUM venit, bene suscipietur: sicut significatum est in columba cum ramo virente, Gen. 8., ad Noë veniente. S. Bonaven. Ser. 2. D. Palm.

Remigium alarum, continuus ordo bonorum factorum est. S. Ambr. l. 3. de Virgin.

Semen. Semina sunt bona opera. S. Bernardus Serm. 37. in Cant. Quæ sunt semina? bona opera in tribulatione terrena. S. Aug. in ps. 120.

Sol. Sol in fulgore, est bonum opus in manifestatione. S. Greg. mor. l. 22. c. 16.

Thalamus. Bene in thalamo actio bona significatur: qui conscientiam & quietam facit, & tutam. S. Bern. Ser. 47. in Cant.

Thesaurus. Simile est Regnum cœlorum. Glossa: id est, conversatio justorum, *thesauro,* id est, bono operi: *abscondito in agro,* id est, in corde. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Tunica talaris. Quid est talaris tunica, nisi actio consummata? S. Greg. l. 1. mor. c. 40.

Vestis. Lanea vestis, sunt opera externa; linea sunt opera bona interna; quæ sunt camisia, aut indusium. non apparent. Una

sinè altera portari non debet: spectaculum enim sumus DEO, qui novit interiora; & hominibus, quibus præluere bonis exemplis debemus; ut glorificent Patrem. Ideo mulier Prov. 31 invenit lanam, & linum; & fecit utile. S. Aug. Ser. 216. de temp. Vestimenta Ecclesiæ sunt bonorum operum ornamenta. S. Thom. in Cant. 4.

Viaticum. Da animæ tuæ bonorum operum viaticum. S. Ephr. Cantico Spirit. in laudem Sapientiæ ad juventutem Christianam.

Alia.

Brachia. Posuisti ut arcum æreum brachia mea.

- Infatigabilem intentionem bonorum operum meorum. S. August. in ps. 17. Sicut per brachium bona opera, ita per humeros socialis vitæ conjunctio designatur. Sophon. 3. servient. &c. S. Gregor. mor. l. 21. c. 15.

Cibus. Mentis vestræ quotidiana alimenta, bona sint opera: cibò corpus pascatur, piò opere spiritus nutriatur. S. Greg. hom. 4. in Evang. Cibus sunt nostra opera; illis pascimur. Perlinus.

Comitantur defunctos. Remanent in sæculo cuncta, quæ sæculi sunt: neque enim nostra sunt. Quid possumus auferre nobiscum? sola virtus comes est defunctorum. S. Ambros. l. 7. in Luc.

Dies. Et numerum dierum meorum, id est, opera mea: quæ sunt dies. S. Thom. in ps. 38.

Fermentum Phariseorum, sunt acta, & vita eorum. Fermentum Herodis, est adulterium, &c. S. Thom. in Cat. sup. 8. Marci.

Manifestatio DEI. DEUM nemo vidit unquam. Verum per signa viderunt sancti. Per ignis rubum Moyses, per turbinem Job, per nubem Isaias, per lucem Paulus, per vocem omnis Israël: & nunc sancti per operationes. S. Ephr. de Pœnit.

Manus. Extendo manus meas ad templum, id est, opera mea ad cœlum. S. Tho. in ps. 27.

TITULUS VI. ORATIO.

A *Arma nostra.* Magna arma sunt preces; magna securitas, magnus thesaurus, portus, &c. S. Chrysost. hom. 30. in Gen. Armis nobis opus est: magna verò armatura oratio. S. Chrysost. hom. 41. ad Popul. Magnus ille David sanctis precibus mœnium vice suum cinxit exercitum. - Deprecatio armatura est inexpugnabilis, ac tutissimum, nec unquam fallens munimentum: pari facilitate vel unum repellens, vel innumerabilia hostium millia.

Quandoquidem admirandus ille David, de quo modò diximus, Goliath illum immanem cum veluti dæmon quispiam formidandus irrueret, non armis, neque gladiis, sed precibus dejecit - Sic & Rex Ezechias superior evasit in bello, quod illatum est à Persis 4. Reg. 19. S. Chrysost. l. 1. de orando DEUM. Armatura valde necessaria. S. Grego. l. 6. c. 1. in 1. Reg. Oratio jugis, infirmitas est hostis. S. Chrysost. apud S. Bonav. Ser. 2. D. 2. Quadr. Aptissima arma, oratio est; thesaurus

sauros certe perpetuus, divitiæ inexhaustæ, portus quietus; denique author, parens, fons, & radix bonorum omnium, & innumera- bilium oratio est: atque ipsa regiâ etiam facultate potior, & superior. S. Chrysostom. hom. 5. de Nat. DEI.

Canalis cali. Oratio est canalıs, per quem omnia dona de cœlo haurimus. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 12. Pent.

Cementum. Instabilis est bonorum ope- rum structura, quæ devotæ orationis fre- quentiâ non compaginatur: sicut paries la- pidum sinè cemento. S. Bonav. Opusc. de 6. alis Seraph. c. 3.

Cibus. Cibus animæ est oratio de manè, & de serô. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 21. Pent.

Clavis cali. Orati est clavis cœli. S. Aug. Ser. 226. de temp.

Colloquium Divinum, Oratio tua locutio est ad DEUM. Quando legis, DEUS tibi loquitur. S. Aug. in ps. 85. Illud occurrit omnium maximum, quod de precatione di- cere possumus: quod, quisquis orat, cum DEO colloquitur. Quantæ autem digni- tatis sit, hominem cum DEO miscere ser- monem, neminem latet. Cæterum eam dignitatem oratione consequi nemo prorsus valet: quandoquidem hic honor etiam An- gelorum superat Majestatem. S. Chrysost. l. 2. de orando DEUM.

Concentus Angelicus. Chorus Religiosorum in templo est cœlum; cantus est imitatio concentus Angelici. S. Bonaven. Opusc. de 6. alis Seraph. c. 8.

Conjunctio Spiritus Sancti, est oratio. S. Aug. Ser. 230. de temp.

Eleemosyna, Jejunium, & Oratio, non sepa- rantur. Quod oratio pulsat, impetrat jeju- nium, misericordia accipit - Est orationis anima jejunium; jejunii vita, misericordia est. Hæc nemo rescindat; nesciunt separa- ri. S. Chrysost. Ser. 43.

Firmamentum. Precatio ceu radix, & basis, omnibus cæteris subternitur: neque secus ac navem, & domum, ea, quæ substrata sunt, valida reddunt; ac, nè solvatur, continet. Ità nostram vitam orandi studium & con- tinet, & ubique firmam reddit. S. Chrysost. l. 1. de orando DEUM.

Floreni. Pater noster, sunt meri floreni. S. Vinc. Ferr. Ser. de fid. def.

Fons omnis boni. Quod omnis boni caput sit deprecatio, quodque salutis conciliatrix; nullus est omnium, qui ignoret. S. Chrysost. l. 2. de orando DEUM.

Fortificat. Quam vim habent in arboribus aquæ, hanc in vita Sanctorum habet depre- catio. Paulus hac mediô noctis rigans ani- mam, omnia facile perpeffus est, quamlibet acerba: non aliter præbens terga verberi- bus, quàm si fuisset statua. Sic in Macedo- nia carcerem concussit; sic, ceu leo quispiam, precatione dirupit vincula. Id. ibid.

Fumus aromatum, sunt orationes. Inno- cent. de Sacrif. Missæ l. 2. c. 25. In odorem

thymiana semper orationis accende: arripe gladium spiritus; altare cor tuum pone: & corpus tuum admove ad victimam. S. Chrysost. Ser. 108. Incensum devotionis adolendum in thuribulo cordis igne chari- tatis; ut odorem suavitatem emittat. Inno- cent. ibidem.

Fundamentum. Deprecatio, salutis causa, immortalitatis animæ conciliatrix, Ecclesiæ murus, qui rumpi non possit; munimentum inconcussum; dæmonibus quidem formi- dabile, piis verò, nimirum nobis salutiferum. - Quemadmodum ubi regina quæpiam in- greditur civitatem, necesse est, ut omnis opu- lentia pariter consequatur: sic videlicet, posteaquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes simul ingrediuntur illam. Nam quod in domo est fundamentum, hoc in anima est deprecatio. Hanc ubi primum, ceu basim, ac radicem, in anima fecerimus; tunc oportet diligentius superstruere pudi- citiam, mansuetudinem, &c. S. Chrysost. l. 2. de orando DEUM.

Ignis, de quo levit. 6., & devotionis fer- vor, qui semper in altari cordis ardere debet: quem Sacerdos devotus, semper subjiciendo ligna Divinæ laudis, debet nutrire; nè quan- do extinguatur. S. Bonav. Opus. de 6. alis Seraph. c. 8.

Littus placitum, est oratio; ad quod fru- ctuum suorum exempla quasi anchoræ fu- ne se restringi scripsit S. Greg. M. ep. sup. l. Job, ad Leandrum Ep. c. 1.

Lumen animæ. Quemadmodum Sol lu- cem præbet corpori, sic animæ lumen est precatio. Proinde si cæco damnosum est, non intueri solem: quantò gravius damnum est homini Christiano, si non assidue de- precetur, neque Christi lucem orando in animum suum inducat. S. Chrysost. l. 1. de orando DEUM.

Margaritæ. Orationes jaculatoriæ meræ margaritæ sunt. S. Vinc. Ferr. de fid. def.

Medicina. Quid majus, aut divinius ob- tingere possit, quàm deprecatio? cum hanc animis ægrotantibus pharmacum quoddam esse liqueat. S. Chrysostom. l. 1. Oratio est theriaca. S. Vinc. Ferr. Ser. 10. de Pane be- nedicto.

Mortua. Quemadmodum corpus hoc nostrum, si non adsit anima, profectò mor- tuum est, ac foetidum: sic anima, nisi seipsam incitet ad orandum, mortua est, ac misera, & graviter olens. Qui insuper, quod oporteat quavis morte tristius existimare, siquis deprecatione privetur. Pulchrè nos docet Daniel ille Propheta magnus; qui maluerit emori, quam triduò tantum arceri ab oran- do. S. Chrysost. l. 1. de orando DEUM.

Murus est oratio. Cant. 8. S. Bonavent. in ps. 79.

Nervus animæ. Jam verò si quis dicat, ani- mæ nervos esse deprecationem; meâ qui- dem sententiâ videtur verum dicere. Ni- mirum quemadmodum nervis corpus co- hæret,

hæret, currit, vivit, stat, & compactum est; adeo, ut si nervos incideris, universam corporis harmoniam dissolveris: itidem animæ per sanctas preces sibi constant, & compinguntur, & pietatis cursum facillimè peragunt. Quod si teipsum destitueris precatione; proinde feceris, acsi piscem ex aquis extraxeris. Ut enim piscis vita, est aqua; ita tibi deprecatio. S. Chrysof. l. 2. de or. DEUM.

Nocturna. Tunc plantæ respirant, in nocte dico; tunc & anima maximè rorem, & plus illis (plantis) suscipit. Quæ per diem Sol exussit, hæc nocte refrigerantur. Omni rore magis noctis lacrymæ contra concupiscentias, & adversus omnem ardorem, & astum demittuntur. S. Chrysof. hom. 42. ad Pop.

Nuntius ad DEUM. Clamor orationis optimus nuntius est ad aures DEI. S. Bonavent. S. D. 2. Quadrag.

Oculi ictus. Oratio mentalis, est sagitta, & ictus oculi. Unde dicit Christus oranti: *vulnerasti - in uno oculorum.* Cant. 4. Oratio vocalis, quæ fit per collum, est telum, quod movetur cum pondere. Ce hac dicit idem ibidem: *in uno crine colli tui.* S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. infra Octav. Nat. Christi.

Psalmodia. Duo cantica in libris Moyfi, tanquam duo Mundi oculi, cœlique lumina, totum corpus operis illustrant. - in libro Psalmorum profectus est omnium, & medicina quædam salutis humanæ. - Psalmus benedictio populi est, DEI laus, plebis laudatio, plausus omnium, sermo universorum, vox Ecclesiæ, fidei canora confessio, auctoritatis plena devotio, libertatis lætitia, clamor jucunditatis, lætitiæ resultatio. Iracundiam mitigat, solitudinem abdit, mœrorem allevat. S. Ambr. Præfat. in psalmos David. Nocturna arma, diurna magisteria, scutum in timore, festum in sanctitate. Imago tranquillitatis, pignus pacis atque concordie; citharæ modo ex diversis, & disparibus vocibus unam exprimens cantilenam (est psalmus.) - In paucissimis digiti sæpe erant artificis; sed in populo spiritus artifex nescit errare. Psalmus nocturni operis commercium. Id. ibid. Diurnæ requiei stipendium, institutio incipientium, perfectorum confirmatio, Angelorum ministerium, mili-

tiæ cœlestis hostia spiritualis. - Quid igitur psalmus, nisi virtutum est organum? quod Spiritus Sancti plectrô pangens Propheta venerabilis cœlestis sonitus fecit in terris dulcedinem resultare. Id. ibid. Si dicendum utile quid habes, aperi labia: si nihil sit necessarium, tace; melius est enim. Artifex manualis es; sedens psalle. Sed non vis ore psallere; hoc facias mente. Magnus comes psalmus: nihil hinc grave sustinebis; sed tanquam in monasterio in officina sedere poteris. S. Chrysof. hom. 21. ad Pop.

Sagina animæ. Orationibus devota saginatur anima. S. Ambr. Ser. 27. de Jejun.

Sagitta. Dicit Scriptura sacra: quod orationes humiles, & devotæ, factæ per nos, sunt sagittæ penetrantes cœlum. S. Vinc. Ferr. in Octava S. Stephani.

Scutum nostrum. Bonum scutum infirmitatis, oratio. Tu oras, & Dominus te protegit. Bonum scutum etiam triumphantis, ut inimicum tuum, quem possis ferire, defendas. S. Ambr. in ps. 38. *Dabis ei scutum cordis laborem tuum.* Item scutum orationis, quod ictum gladii repellamus. Sap. 18. S. Bonav. Ser. 3. D. infra Octav. Nat. Dom.

Templum Christi. Vides, quantam vim habet precatio, & obsecratio; Ex hominibus facit templum Christi. Et quemadmodum aurum, lapides pretiosi, ac marmora constituunt domos regum; sic deprecatio templum Christi, *ut inhabitet Christus in cordibus vestris.* Ephes. 3. S. Chrysof. l. 2. de orando DEUM.

Tuba. In tubis orationes significantur: tuba enim in uno fine flatum recipit, in alio reddit sonum. Sic & orationis flatum in Mundo fit; sed sonus auditur in cœlo. S. Bonav. Ser. 3. D. 2. Quadrag. Sonus tubæ, (qui fit per os) est sonus prædicationis: sonus autem organorum est sonus orationis (quæ fit per folles.) Tres autem folles sunt - timoris, doloris, & amoris. Tot quoque claves habent, quot sunt in Oratione Dominica petitiones. Sed nota: quod in organis & claves, & folles manu premantur, ut sonus reddatur. Sic necesse est; ut manus bonæ operationis sonum adjuvent orationis. S. Bonav. Ser. 4. D. 2. Pent.

Vallum animæ, est oratio. S. Chrysof. l. 2. de or. DEUM.

P. TITULUS I. PATIENTIA.

Custos, & radix omnium virtutum est patientia. S. Greg. apud S. Thom. in 2. Apoc.

Gloria Monachi patientia. S. Ephr. de timore DEI.

Purpura. Per purpuram accipitur cruor, ac tolerantia passionum. S. Isidor. c. 54. in Exod.

Tuba ductilis, Vide Paulus: *Tuba,*

TITU-

TITULUS II. PAULUS APOSTOLUS.

Aron, Abel, &c. cui te, beate Paule, Justorum veteris Testamenti, vel novi, audeam comparare? Omnium quippe virtutum quasi in arca quadam, sed cum multo prorsus cumulo, condidisti. - Paulus enim secundus Abel - Paulus alter Noë, alter Abraham, alter Isaac - alter Jacob, &c. Alter Gabriel: qui Christi ortum cunctis gentibus nuntiavit. Paulus alter Michael: qui Christianorum Dux esse fortitus est. Etiam si Angelorum, etiam si Justorum hominum circumvolem choros; non invenio comparisonem: cui, non tamen cumulo meritorum, Paulus occurrat. S. Chrysost. hom. 8. de laudib. S. Pauli.

Adamus. Sed quid ego adamantem, vel aurum, ad similitudinem adduco Pauli? Id. hom. 2. de laud. S. Pauli.

Angelus. Restat, ut Paulum jam Angelis comparemus. S. Chrysost. ibid.

Auditor arcanorum verborum. S. Joann. Damasc. or. de Nat. V.

Benjamin Pauli Apostoli imaginem prætulit; qui & minimus omnium Apostolorum fuit electione; de tribu ejus descendit. Ipse est lupus rapax; mane persecutor diripiens, vespere Doctor pascens. S. Isidor. in allegor.

Catechizator. Ipse magnus, & mirabilis catechizator orbis terrarum. Rupert. Tuit. Abb. de div. offic. l. 4. c. 41.

Charitas. Paulus charitate succensus, totus factus est charitas. S. Chrysost. hom. 3. de laud. S. Pauli. Beatus ille Paulus Divinò ardore correptus. S. Justinus M. P. exposit. fidei de SSS. Trinitate.

Columba. Paulus potest significari per columbam, de qua dicitur Gen. 8. *Venit ad arcam, portans ramum olivæ in ore suo.* Quia autem oliva misericordiam significat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen JESU Christi, quod etiam misericordiam significat, secundum illud: *vocabis nomen ejus JESUS.* Hunc autem ramum virentibus foliis detulit ad arcam, scilicet Ecclesiam; quando ejus virtutem, & significationem multipliciter expressit, Christi gratiam, & misericordiam ostendendo. S. Thom. in Prologo sup. ep. ad Rom.

Columna. Hujus (Ecclesiæ) sponsor, ac paranympus, Divinus Paulus est: sapiens architectus: columna firma fidei. S. Ephr. Ecom. MM.

Crystallus, erat Apostolus Paulus durus, obnitens veritati. Sed unâ voce tanta illa crystalli duritia resoluta est. S. Aug. in ps. 147.

Custos murorum. Muri civitatis sunt Doctores Ecclesiæ. Custodes ergo murorum il-

li sunt, qui etiam illos instruunt, qui aliis prædicare possunt: quales sunt Paulus; qui Timotheum, Titum muros utique hujus civitatis (Ecclesiæ) instruebat, & custodiebat. S. Thom. c. 5. in Cant.

Dispensator. Paulus mysteriorum DEI dispensator, Evangelicæ prædicationis minister. S. Cyrill. Alex. Dialogo cum Hernia, quòd unus sit Christus.

Divinus. S. Dionys. Areop. de Div. nom. c. 3. S. Paulum vocat, communem solem; & virum plane Divinum.

Domus Hospitalis. Anima ejus erat domus hospitalis, patebatque universo orbi. S. Chrysost. hom. 2. de laud. S. Pauli.

Excubitor. Paulus vigil suavem cantilenam in prima hora cantavit. Honorius Augustod. Presb. Gemma animæ l. 2. c. 12.

Ferrum. Anima Pauli inter adversa adamantem, & ferrum superat. - Omni erat lapide tolerantior. S. Chrysost. hom. 2. de laud. S. Pauli.

Fons. S. Paulus est thesaurus, est fons bonæ voluntatis, arbor feracissima, pratum spirituale. Id. ibid.

Gelu. An Paulus gelu non erat? qui, Act. 9. in corde Fidelium semina restringere quærebat. S. Greg. mor. l. 27. c. 21.

Humilis. Paulus humilis, & quietus interpretatur. S. Thom. lect. 1. in 10. ad Cor.

Ignis. Velut ignis, ac spiritus, totum terrarum percurrit orbem percurrentoque purgavit. S. Chrysost. ibid.

Interpres utriusque Testamenti, S. Paulus. Tertull. lib. de Monogam.

Jonas. Quem (Paulum) velut novi Testamenti Jonam die ac nocte per maris profunda jactatum absorbuit fluctus, & reddidit quasi sacrum depositum violare non audens, quia famulatrix eum unda custodiens illæsum - reservabat. S. August. Ser. 29. de Sanctis.

Juris consultus. Paulum recito, idoneum Juris Divini consultum. S. Aug. Ser. 63. de Verb. Dom.

Lactator Fidelium: Petre amas me? Joan. 21.

Pasce agnos meos. Istis agnis collega Pastoris Petri Paulus pro pastu plena lactis ubera porrigebat dicendo 1. Cor. 3. *Lac vobis porum dedi.* S. Chrysost. Ser. 6. in ps. 99.

Legatus à latere. S. Paulus fuit Christi Apostolus, & Legatus à latere: quia per totum Mundum poterat Episcopos facere. S. Vinc. Ferr. de commemor. S. Pauli.

Luna fuit propter tria: quia lux noctis erroris tenebras illuminando; fons roris, gratiam prædicando; causa frigidationis, vir-

ginitatem commendando. S. Thom. Serm. de SS. Petro, & Paulo. Per Solem intelligitur Petrus, per Lunam Paulus. Idem ibid. *Sol vertetur in tenebras, & Luna in Sanguinem.* Joël. 3.

Lupus. Iste est lupus rapax: manè persecutor diripiens; vespere Doctor pascens. S. Isidor. in Allegor. Paulus fuit lupus; Stephanus fuit agnus. S. Chrysost. hom. de reprehens. ferend. & de Convers. S. Pauli. Benjamin designat Paulum: qui instar lupi rapacis prædam Gentilium comedit, & attulit Christo. S. Thom. c. 49. in Gen. Benjamin lupus rapax Apostolus Paulus factus est; non jam insidiator ovilium Cristi, sed defensor. S. Ambr. Ser. 6. in ps. 118. Primò Fideles persecutus est: vespere spolia divisit: quia Fidelis postquam factus, sacra eloquia exponendo distribuit. S. Greg. mor. l. 18. c. 9. Ananias *ovis* interpretatur. - Saulus autem lupus ad hanc ovem missus fuit. S. August. Ser. 9. de Verb. Apost.

Magister Fidei, & receptaculum DEI. Palladia, & Auspiciolia ep. ad parentes S. Salviani Ep. Massil.

Medicus. Est indulgentissimus Pater, optimus Dux, ac Medicus. S. Chrysost. hom. 3. de laud. S. Pauli.

Miles. S. Paulus est castrorum DEI miles. S. Greg. mor. l. 3. c. 16. S. Paulus, est fortissimus, & fidelissimus miles. S. Aug. hom. 50.

Monoceros. Paulus monoceros fuit propter superbiam, quem nullus venatorum aggredi ausus est, prædicatorum. Sed ut caperetur, virgo, id est, Sapientia DEI, sinum suum misericordiæ expandit, & cepit. S. Gregorius mor. l. 31. c. 13.

Murus. Petrus, & Paulus, sunt murus orbis terrarum. S. Chrysostom. l. 2. de orando DEUM.

Negotiator. S. Paulus Apostolus, est homo negotiator. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Os Christi. Prædicator gratiæ, anspeX Ecclesiæ, os Christi. S. Greg. Nyss. in vita S. Ephr.

Paradisus. S. Paulus Apostolus, est pratum quoddam insigne virtutum, & paradisus spiritualis: qui nobis non quatuor, sed plurimos fluvios genuit mirabiles. S. Chrysost. ibid. hom. 1.

Pater. Qui quasi communis totius Mundi esset Pater. S. Chrysost. hom. 3. de laud. S. Pauli.

Prædicator. Stellæ roris, Job. 38., sancti Prædicatores sunt. - Rorem aspergebat Paulus, cum diceret 1. Cor. 2. *non judicavi me scire, nisi Christum.* S. Gregor. mor. l. 29. c. 20.

Senator cæli. S. Paulus est cæli magnus Senator. S. Greg. l. 6. c. 2. in 1. Reg.

Sol. Communis Sol. S. Dionys. Areop. de Div. nom. c. 7. S. Paulus est Sol Mundi. S. Chrysost. hom. 4. de laudib. S. Paul. Sol quidam hominibus est Paulus; qui totum

prorsus orbem fulgentibus linguæ suæ radiis illuminavit. Idem ib. hom. 8.

Thesaurus Ecclesiæ. S. Paulus est thesaurus. S. Chrysost. Magnus Ecclesiæ thesaurus est Paulus, & Matthæus, & Magdalena: qui quondam fuerant quasi quædam abyssi. S. Thom. in ps. 32.

Tonitru. Audivimus. de nube (Paulo) magna tonitrua. S. Aug. Serm. 29. de Verb. Ap.

Torrens. S. Paulus erat sicut torrens; ejus lingua erat sicut ignis. S. Chrysost. hom. 7. ibidem.

Tribunus devotæ Chrysto cohortis (Ejusdem Societatis) est S. Paulus Ap. Sacchinus ad Magistros inf. Schol. in Protreptico p. 4. cap. 3.

Tuba. Ille Apostolus tuba, ille terrarum præco, ille cælorum conscius. D. Vincent. Lirinens. c. 14. S. Paulus est sacra tuba. S. Methodius Ep. Patar. hom. de Purif. B. Virg. S. Paulus est tuba ductilis; de qua in persona DEI: ego tubam, inquit ille fabricator, perficere volo: non perficiam, nisi tundam. S. Aug. in ps. 97.

Vas. Fuit vas solidum per donum patientiæ - Nec lædi, ne sonum potuit dare percussum: quia non sonat tactum vas plenum, sed vacuum. S. Bonavent. Serm. 2. in Conv. S. Pauli. S. Paulus est vas aureum propter fulgorem sapientiæ, solidum virtute charitatis: ornatum autem omni lapide pretiosò, scilicet omnibus virtutibus. - Hoc autem vas plenum fuit pretiosò liquore, scilicet nomine Christi; de quo dicitur Cant. 1. *oleum effusum.* - est vas portatorium Divini nominis. S. Thom. in Prologo sup. ep. Rom. S. Paulus fuit vas pretiosum, speciosum, dilectum, electum. pretiosum, quia argentum, aureum, gemmeum, cælicum; argenteum, puritatem munditiæ conservando; aureum, charitate fervendo; gemmeum, incomparabiliter in tribulationibus persistendo; cælicum, universum orbem illuminando. - Fuit ornatum novem lapidibus pretiosis, id est, novem Ordinibus Angelorum, quorum officia exercuit. S. Thom. Serm. in Conv. S. Pauli.

Vox. Vocalissima cicada, Daniel Monachus Raithunus in vita S. Joann. Climaci c. 1. *Vox turturis.* Cant. 2. Hanc vocem existimo vocem Pauli Apostoli posse intelligi. Philo Carpath. Ep.

S. Pauli Laudes varia.

Petrus patitur crucem, Paulus sentit pugionem. Piscatorem suspendit hamus crucis; persecutorem mucro minuit persecutoris. S. Aug. Ser. 28. de Sanctis.

Paulus Apostolus est sal Divinum: verba illius grana sunt salis. S. Chrysost. Ser. 120.

Terrestris Angelus, & homo cælestis vocatus Apostolus, & Spiritus S. receptaculum factus; qui usque ad tertium cælum ascendit

dit, & ineffabilia illa verba audivit. Qui in corpore corruptibili paradifum habitavit, zelô incomparabilis, charitate magnus, Ecclesiarum DEI sollicitus curator, orator pietatis, inbecillum deductor, Credentium pronubus, Judæorum redargutio, nostri omnium fagena, post mortificationem doctor, & post mortem præco. S. Chryfost. hom. 22. ad Pop.

Cœlum hoc nebulæ plerumque obducunt; at Pauli animum nulla unquam rerum obtexit angustia. - Siquidem Sol, qui in eo fulgebat, nec tam infirmos radios emittebat, ut ex molestiarum concursu hunc si-

neret obumbrari. Quin ea propter magis, ac magis clarescebat. Unde reponsum illi est: *sufficit tibi gratia mea; virtus enim in infirmitate perficitur.* 2. Cor. 12. S. Chryfost. de gratiis reddendis DEO.

S. Paulus est Leo; major Eliâ, & Joanne Bapt. S. Chryfost. Serm. de virt. & vit.

Et quid ad B. Paulum, Christi Rhetorem, Mundi piscatorem: qui quatuordecim per epistolas, veluti spiritualia retia, ad salutem captat. S. Chryfost. hom. 6. de Pœnit.

S. Paulus, Divinus Apostolus. S. Chryfost. Serm. de mansuetudine.

TITULUS III. P A U P E R T A S.

ALa. Obediens cum duabus alias, scilicet cum ala paupertatis, & cum ala castitatis, scandit ad cœlestia. Hoc est, quod dicitur Apoc. 12. *data sunt mulieri due ale.* S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 3.

Animalia celi, sunt pauperes Christi. S. Hieron. apud S. Thom. sup. 4. Marci.

Caminus est paupertas. Joan. Trithemius in libro Penthico de ruina Ord. S. Benedicti.

Dies. Joan. Trithem. in libro Pent. c. 2. vocat tria vota substantialia esse tres dies, quibus Israëlita ex Ægypto fugerunt, & se salvaverunt, atque in desertum pervenerunt.

Domina. B. Franciscus Seraphicus vocabat Paupertatem, Matrem, Sponsam, Dominam. Lobb. q. un. de S. Bernardo.

Fistula, brevis est arbuscula, - & significat pauperes - spiritu. S. Thom. in 4. Cant.

Murus. Paupertas est Murus Religionis. S. Ignatius p. 6. Constit. c. 2. § 1.

Prandium. Pretium, solium cœleste. Pau-

pertas est cœleste pretium, à quo pauperibus emitur cœlum. Sicut dicit Aug. Regnum cœlorum paupertate emitur - Est cœleste prandium - est cœleste solium. - Mundus iste est stabulum. S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 3.

Præco Regni cœlestis. Fidelissimus Regni cœlorum præco est Monachus ab omni avaritia alienus. S. Ephr. paræn. 1.

Preiosa res, est paupertas; cum per eam acquiratur regnum cœlorum, quod per finem Abrahamæ significatur. S. Thom. Ser. 2. de Mortuis.

Thesaurus Monachi, paupertas voluntaria. Idem ibid.

Virtus immortalis Monachi, est paupertas. Idem ibid.

Zona pellicea. Pilis cameli divites gentium significantur, & zonâ pelliceâ pauperes Mundo mortui. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

TITULUS IV.

P A X.

COrona gloria, & exultationis Monachi est pax, & sanctitas. S. Ephrem paræn. 1.

Encœnium. Pax est cœli linguagium, Christi encœnium, & DEI vestigium - & certissima semita. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 6.

Fructus Spiritûs S. Tertius fructus pax, similiter habet tres magnas virtutes. Prima, quia hominem ab omnibus malis protegit. Philipp. 4. *Pax DEI custodiat corda vestra, &c.* Secunda, quia Filium DEI efficit. Matth. 3. *Beati pacifici, &c.* Tertia, quia in loco, in quo est iste fructus, DEUS libenter inhabitat, &

quiescit. Psal. 75. *In pace factus est locus ejus.* S. Thom. Serm. 3. D. 14. Pent.

Jubilæum. Et quid per quinquagenarium, in quo & Jubilæi requies continetur, nisi interna quies, edomitô bellô mentis exprimitur? S. Isidor. c. 6. in Num.

Lectulus Ecclesiæ est qualiscunque tranquillitas, vel requies præsentis vitæ. S. Thom. in 1. Cant.

Tunica Christi indivisa, est pax, & unitas Ecclesiæ. S. Hieron. apud S. Thom. in 15. Marci.

Via Domini istæ sunt: fides - pax. Amobius in conflictu cum Serapione, &c.

TITULUS V. PECCATOR.

A *Nimalibus* variis similis. Qui vivunt secundum sensualitatem, sunt bestiae. Superbi sunt leones, avari vulpes, luxuriosi porci, invidi canes, gulosi lupi, iracundi serpentes sive viperæ, pigritia asini. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 2. Quadrag.

Arundo. Quid per arundinem, nisi carnalis designatur anima; quæ in peccatum quodlibet inclinatur. S. Grgor. hom. 6. in Evang.

Asinus. Portans onus, sunt peccatores. S. Vinc. Ferr. in Nat. Dom.

Barba, signat temporalia. Hanc depilat, quisquis bonis alterum spoliât. Barba nigra, est anima peccatoris: hanc depilat diabolus; quando eam in Infernum rapit. Qualis barbitonsor diabolus. S. Vinc. Ferr. Serm. 3. de Luxuria.

Bestia mala. Quid, obsecro, possit esse mirabilius? Scorpius, serpentes, ac dracones, invitantur ad laudandum, ps. 148., eum à quo conditi sunt; solus peccator ab hac sacra chorea submotus est: idque jure optimo. Mala bestia est peccatum. - Eoque peccatorem, tanquam è sacra patria abegit Propheta, ac ultra fines, ac pomaria submovit. Atque, ut musicus optimus è cithara bene modulata chordam dissonam resecat; nè aliarum vocum harmonia vitietur. S. Chrysost. Serm. cum Episcopus esset designatus.

Cæcus. Peccator, quamdiu existit in peccatis, est cæcus - qui transit per viam hujus Mundi, - cadit in lutum luxuriæ. S. Vinc. Ferr. Serm. in convers. S. Pauli.

Carnifex. Meruerat quidam (Cain) ut percussor inhiaberetur: sed sine ullâ intermissione ipse suus carnifex erat, ipse percussor. S. Ambr. in ps. 53.

Cibus diaboli est peccator. S. Thom. in 7. Apoc.

Conversatio cum iis sit cauta. Medicus cum ad ægrotum accedit, prodest sæpenumero & sibi, & illi. Sed si quis parum sanus, validusque accesserit; & se, & ægrotum mutuâ cogitatione reddet infirmiores. Et qui prodesse illi haud quidquam potuisset, sibi ipsi magnam hausit labem. Quemadmodum qui oculos inspiciunt lippientium, malò afficiuntur eodem; ità his accidit, qui consortium blasphemorum, & fœdorum illorum hominum adeunt; eò quòd animò sint infirmiori. Plurimum quippe sibi contrahunt impietatis, & stolidorum numerum augent. S. Chrysost. hom. 2. de incompreh. Nat. DEI.

Cor durum. Quid est cor durum, nisi quoddam ferrum frigidum, igne misericordiæ

non mollium. (cuius rubigo peccatum; sed per misericordiam tollitur.) S. Bonav. Ser. 1. de SS. Philipp. & Jacobo Ap.

Dæmon. Sicut Domino qui se jungit, unus spiritus est; ità qui se jungit diabolus, est dæmon unus. S. Chrysolog. Serm. 5. de Prod. Pater, secundum sæculum, diabolo est: & fuit nobis pater, cum essemus Infideles: nam Infidelibus dicit Dominus Joann. 8. *vos ex Patre diabolo estis.* S. Aug. in ps. 35. Quid luxuriâ corruptus, atque petulans, qui ad omnem corporis formam supet, à dæmoniaco differt? &c. S. Chrysost. hom. 29. in Matth.

Debitor diaboli. Debitum quid est, nisi peccatum? - Et ideo qui liber eras in Christo, debitor factus es diaboli. Cautionem tuam tenebat inimicus, & eam Dominus crucifixit, & suo cruore delevit. S. Ambros. l. 5. de Sacram. c. 4.

Felicitas peccatorum, fossa ipsorum est. - Hoc se peccator putat sublimiter ire; & DEUS hoc foveam vocat. Fossa ad ima tendit, non ad cælum S. Aug. in ps. 93.

Homo non est. Attende diligenter. Qui externi sunt, hominem definire consueverunt. Quid est homo? Homo est, inquam, animal rationale, mortale. De his Philosophorum termini consulantur. Scriptura autem non eosdem dat terminos. Sed quid homo? irreprehensibilis, justus, verax, & recedens ab omni opere malo. Si quis ergo te interrogavit; quid est homo? dic ad eum: irreprehensibilis, justus, &c. Adeo ut qui talium officiorum testimoniis non fuerit comprobatus, homo non sit. Etenim talis, quamvis naturæ characterem ferat; hunc tamen malitiæ propositum deformat. S. Chrysost. hom. 2. de Patientia Job.

Hyems significat statum peccatoris. S. Vinc. Ferr. ser. 5. D. Pass.

Jonas fugiens. Postquam navigium ille ingressus est; statim DEUS excitavit mare. Ut discas: ubi peccatum, ibi procella: ubi inobedientia, ibi fluctuatio. Et quatiēbatur quidem Ninivitarum civitas propter peccata: quatiēbatur autem & navigium propter Prophetæ inobedientiam. Illi igitur Jonam in mare dejecerunt? & stetit navigium. Nos quoque peccata submergamus; & civitas omnino stabit. Itaque nulla nobis utilitas: sicut nec illum fuga quidquam adjuvit; quin imò & læsit. Fugiebat terram; & Domini iram non effugiebat. S. Chrysost. hom. 5. ad Pop. Postquam autem in mare projectus est, & peccatum per supplicium deponens in compositum deductus est navigium, scilicet ceti ventrem; multà potiebatur

tur libertate. Ut discas: quòd sicut in peccatis viventi nec navigium prodest; sic peccatò exutum neque mare perdit, neque bestiæ consumunt. Idem ibid.

Leæna. Anima deliciis carnis capta, est leæna Job. 10. de qua S. Greg. mor. l. 9. c. 51. plura.

Ludit cum diabolo. Nemo cum serpente securus ludit; nemo cum diabolo jocatur impunè. S. Chrysol. Ser. 115.

Mare. Peccatores sunt profundum maris. S. Aug. in ps. 67.

Monstrum horridum. Fingite videre tetrum quendam hominem, qui ab oculis ignem emittat; cui ex utroque humero dracones pro manibus dependeant: cujus os cavernæ instar magnitudine sit: in quo pro dentibus acuti enses stent: locò lingvæ autem fons sit ebulliens venenum, & lethalia pharmaca: venter omni fornace sit voracior, cuncta quæ immittuntur, subito consumens; pedes alati, flammâ quoque ipsâ vehementiores: facies canis, ac lupi faciem simul ostendat: nec hominis vocem emittat; sed insuave quiddam, atque terribile mugiat. Is ad hæc omnia faces ardentes in manibus teneat. Horrenda hæc nobis forsan videntur; sed nondum dignè ipsius effigiem expressimus: sequi etiam debet horum instrumentorum effectus. Itaque imaginemur, eum obviam factos jugulare; carnes eorum lacerare, ac devorare. Sed quid facio? Nam & hóc descriptò multò truculentior avarus, in omnes, ut mors infiliens; omnes, ut Infernus deglutiens; communis generis hominum hostis: quippe qui vellet nullum hominem esse, ut omnia possideret, &c. S. Chrysof. hom. 29. in Matth.

Paralyticus. Paralyticus est peccator in peccato mortali existens. Ratio: quia sicut paralyticus non potest se movere, nec aliquid facere: sic nec peccator potest facere opera meritoria. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 20. Pent.

Pisces diaboli. (peccatores) assabuntur perpetuò super prunas Inferni. Diabolus est carbonarius, de quo Il. 4. ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas. S. Bonav. Ser. 2. D. 4. Pasc.

Portio diaboli. S. Ambros. l. 10 ep. 82 inducit peccatorem, qui nequit dicere illud ps. 118. Portio mea Dominus. Sed quoties id dicit, toties veniunt, diabolus, avaritia, luxuria, & scelera, quæ ipsum sibi vendicant, dicentes singula: mea portio es. Horum enim omnium servus est peccator, & ipsa ejus Domini existunt.

Prodigius filius. Manducant siliquas, hoc est, voluptatibus corporis malo dulcibus in-

hiant, & pascunt dæmones; qui semper corporum vitiis saginantur, & sordibus. S. Chrysol. Ser. 2. de Prod.

Prostibulum demonum. Repulisti à te Spiritum Sanctum; factus es dæmonum prostibulum. S. Bonav. Serm. de S. Michael.

Relapsus. Peccasse, est humanum; perdurasse autem in flagitiis non humanum est, sed penitus diabolicum. S. Crysof. ep. 5. ad Theodosium lapsum. Facilius est, casum cavere, quàm lapsos resurgere. Detentis autem, atque contractis, si se statim pœnitentiæ tradere voluerint, multam salutis spem polliceor - Et planta quidem nuper humi confita facile revellitur; per multum verò tempus radicibus firmata non itidem. S. Chrysof. hom. 80. ad Pop.

Sepulchrum. Sepulchra profecto sunt meritricium diversoria, cum multo fœtore, multâ putredine, multâ immunditiâ, sunt repleta. S. Chrysof. hom. 29. in Matth. Quando moritur peccator ad Infernum sepeliendus, mox diaboli ad Luciferum, quasi Curatum, currunt nuntiatum: qui dein exequias parari jubet. In ea, Crucis locò, præfertur signum diaboli, circulus. S. Vinc. Ferr. f. 5. Dom. 2. Quadrag.

Status miserabilis. Certè si posses animam hominis dediti voluptati, & sceleribus, oculis cernere; non dubitares, multò melius esse in sepulchro jacere; atque delictis irretitum detineri: & lapide potius premi, atque gravi operculò insensibilitatis. S. Chrysof. hom. 28. in Matth.

Turpissimus. Nihil turpius, aut informius animâ vitiis obnoxia. S. Crysof. hom. 22. ad Pop.

Alia.

In Inferno fit confessio, non tamen DEO sed diabolo Curato illius parochiæ. - *hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum* - Nos insensati. Sap. 5. S. Vinc. Ferr. Serm. 2. D. 12. Pent.

Stabulum porcorum. Quando homo est in peccatis, est stabulum porcorum, sed postquam fluminis impetus mundavit eum, efficitur camera, & habitaculum DEI. S. Vincent. Ferr. Ser. 1. de S. Joan. B.

Gladius. Ezech. 21., est sententia damnationis: qui de vagina misericordiæ educitur, cum ulterius peccatori non parcitur. S. Bonavent. Ser. 4. D. 5. Pasc.

Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit. S. Aug. expos. 42. ep. Roman. *Æthiops*, & *pardus*, significant longævos peccatores. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 12.

TITULUS VI. PECCATUM.

A *Bominatio*, est peccatum. S. Thom. in 17. Apoc.

Abyssus, est profunditas peccatorum. S. Aug. in ps. 35.

Aculeus. *Ubi est mors Aculeus tuus? Aculeus autem est mortis peccatum.* S. Aug. Ser. 45. de temp.

Adeps. In homine spiritualiter est duplex pinguedo; una mala per delectationes corporales. Deut. 32. *Impingvatus est - dereliquit DEUM factorem suum* - Et pinguedo devotionis: *sicut adipe, & pingvedine, &c.* Hac pingvedine dum caret anima, fit sicut aranea. S. Thom. in ps. 38.

Ægritudo. Peccatum veniale comparatur ægritudini; mortale morti. S. Thom. 1. 2. q. 72. a. 5. c. Infirmetas, quâ Mundus diffipatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 1. *Multiplicata sunt infirmitates eorum*, id est, peccata diversa. S. Thom. in ps. 15. Peccatum est spiritualis infirmitas: nam infirmitas corporis ex solutione debitæ proportionis humorum accidit. Sic quando affectiones animæ non sunt proportionatæ, est ibi spiritualis ægritudo. S. Thom. in ps. 6. Tres graves infirmitates incurrit quilibet peccator, quando peccat mortaliter: cæcitatem - surditatem - mutitatem. S. Thom. Ser. 3. D. 12. Pent.

Ægyptii. *Ægyptiis insequentibus Israëlitas similia erant vestra peccata, persequentibus; sed usque ad mare Rubrum. Quid est usque ad mare Rubrum? usque ad fontem, Christi Cruce, & sanguine consecratum.* S. Aug. Ser. 119. c. 8. de temp.

Arbor mala est peccatum, cujus radix est cor, rami sunt sensus. Percutitur cor (ut evellatur) tanquam radix; non oculus, non auris, &c. *Securis ad radicem arboris posita est.* Matth. 3. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. 17. Pent.

Balneum diaboli, est peccatum. S. Bonav. in Prologo diet. Sal.

Barba. Evulsi capillos, & barbam, id est, peccata mentis, & carnis. S. Thom. Ser. de S. Martino.

Basiliscus. *Super aspidem, & basiliscum, &c.* Ps. 90. *Aspidem dixit mortem; Basiliscum peccatum.* S. Isidor. c. 5. in Gen.

Bellum. Qui pacem omnibus precatus est, is vitiorum, atque perturbationum bellum ex animo ejecit, id est, peccatum. S. Damasc. parallel. 1. 1. c. 18.

Cæcus iste fecus viam mysticè est Christianus existens in peccato mortali, quod non est in via. S. Vinc. Ser. 1. Quinquag.

Calcaneus. Per calcaneum potest intelligi infirmitas carnis: quia, quando homo de-

scit calcaneus labitur. Et sic iniquitas calcanei, id est, peccatum procedens ex infirmitate carnis, circumdabit me: S. Thom. in ps. 48.

Caligo. Umbra mortis dicitur præsens vita caligine peccatorum obscura. S. Thom. in ps. 22.

Camelus. significat vitam criminibus tortuosam. S. Isid. c. 9. in Levit. Camelus nos fuimus; qui nihil rectum in nobis habuimus: qui nunc sarcinam peccatorum exposuimus; & per formam acus introivimus, hoc est, per arctam, & angustam viam. Arnobius c. 19. in Matth.

Carcer omnis luminis expers est peccatum. S. Ephr. tom. 3. de Pœnit. Carcer signat stratum peccati mortalis. Ratio: quia carcer habet septem conditiones, repræsentantes septem peccata mortalia, &c. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Petro ad vinc. Vid. Peccata capitalia.

Causa omnium nostrorum malorum est peccatum. S. Aug. Ser. 139. c. 3. de temp.

Cereus. Sicut aqua ignem extinguit ardentem; sic pœnitentia diluit crimina fontibus lacrymarum. - In corde pigri ut cereus ardet peccatum: nam in pectore pœnitentis liquefit ut cera. S. Chrysost. Ser. de Pœnit.

Cilicium. Hoc fit de pilis caprarum. Et in Lege veteri hircus caprarum immolabatur pro peccato: & ideo cilicium signat peccatum. Christus ergo dicitur portare cilicium, Ps. 34: quia indutus est carne; non peccatrice quidem, sed habente similitudinem carnis peccati. Et nos etiam portare cilicium debemus, id est, pœnitentiam de peccatis. S. Thom. in ps. 34.

Civitates istæ ps. 9. sunt, in quibus diabolus regnat: ubi dolosa consilia, tanquam curiæ, locum obtinent; cui principatui, tanquam satellites, & ministri assunt officia quorumcunque membrorum, oculi ad curiositatem, aures ad lasciviam, - manus ad rapinam - Plebs est, omnes delicitatæ affectiones. S. Augustinus in ps. 9. Ergo ubi Rex, ubi Curia, ubi ministri; ubi plebs invenitur; civitas est - Has civitates deseruit; cum excluso inde Principe, de quo Joan. 10., pacem redidit interius. Idem ibid.

Cohor Sathana, Istæ (peccata) sunt Sathanæ cohortes, istæ diaboli legiones; ista sunt, quæ Mundum sepulchris obsederunt. S. Chrysost. Ser. 12.

Color. Certè peccator niger color esse voluit. S. Aug. Ser. 15.

Coluber. Cervus, peremptis serpentibus, ad fontes acrius currit. Serpentes, vita tua

tua sunt. Consume serpentes iniquitatis; tunc amplius desiderabis fontem veritatis. S. Aug. in psal. 41. Peccatum conceptum coluber est: in praeordiis hominis parit mortem, nisi fuerit poenitentia expiatum. S. Chrysost. Ser. de Poenit.

Compedes, & *retia* peccata. S. Aug. Ser. 175. de temp.

Consumptio naturalium, amissio gratuitorum, infectio proximorum, separatio à gaudiis Sanctorum, & Angelorum, est peccatum. S. Thom. D. 2. Post Octav. Epiph.

Corruptio: quia ducit ad nihilum. S. Bonavent. Centiloquio p. 1. Ser. 4. Peccatum est corruptio speciei, modi, & Ordinis. Id. ibid. Ser. 3.

Crinuli. Non solum vincula, sed & crinuli sunt. S. Aug. in ps. 57. Crinulis peccatorum. Prov. 5.

Dæmon. Si quis conscientiam habet aliqujus vitii sorde pollutam; filiam habet male à dæmonio vexatam. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth. Moraliter per istam dæmoniacam intelligitur anima peccatrix. S. Thom. Ser. 4. Sexagel. Peccatores sunt dæmoniacis impuriore. S. Dionysius Areop. de Eccl. hierarch. cap. 3. §. 2. Magnus dæmon peccatum est. Quod si abjeceris abs te, major tu eris, mihi crede, quam qui dæmonia ejiciunt. S. Chrysost. hom. 33. in Matth.

Debilitas. Notandum, quia prius Dominus aufert debilitates, Matth. 15., & postea cibatur: quia prius sunt removenda peccata; & postea anima Verbis DEI nutrienda. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Debitum. Decem millia talentorum, Matth. 18., peccata in DEUM dicta sunt. S. Chrysost. de prodit. Juda.

Defluxus. Defluxit terra. psal. 74. Unde defluxit, nisi de peccatis. Ideo & delicta dicuntur. Delinquere, est tanquam de liquido quodam defluere à stabilitate firmamenti. S. Aug. in ps. 74.

Dentes diaboli. Quid sunt detractiones, contentiones, blasphemiae, perjuriae, &c. nisi dentes diaboli? ps. 123. *Benedictus Dominus! qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.* S. Bonav. Ser. 3. D. 4. Pent.

Descensus. Peccatis suis unusquisque descendit; & meritis ascendit. S. Ambr. Ser. 21. in ps. 118.

Equus. Mulus. Omnes, qui luxuriae, superbiae &c. deserviunt, quasi equi quidam sub curru Pharaonis: id est, sub regimine diaboli sunt. S. Isidor. c. 3. in 1. Reg. Mulus luxuriosus est; tamen non generat. Sic peccata luxuriae infructuosa sunt. Rom. 6. *quem ergo fructum habuistis tunc, &c.* - Vel equus portat fessorem indifferenter; & mulus onus quodcunque. Peccatori duo imponuntur: fessor, scilicet diabolus; & onus, scilicet peccatum. Non sitis ergo sicut equus non discernens inter fessores: an scilicet Christus sit? an diabolus? Nec sicut mulus;

qui quodlibet onus, scilicet peccatum, indifferenter portat. S. Thom. in ps. 31. Est peccatum malus equus. S. Thom. in ps. 31.

Ebrietas. est & absque vino ebrietas. Est enim ebrietas, & in ira, & in absurda concupiscentia, & in avaritia, & in amore gloriae; denique in aliis innumeris affectibus. Ebrietas enim nihil aliud est, quam excidisse à recta ratione; deliratioque, & sanae mentis privatio. S. Chrysost. orat. 5. Adv. Judaeos.

Exactor. Semper nobis noster error (peccatum) tanquam malus exactor occurrit: vel tanquam improbus fenerator conveniens debitorem. Unde Dominus Joan. 8. *qui facit peccatum, servus est peccati.* S. Ambr. in ps. 35.

Fasitas. Peccatum est sicut falsitas in panno. - Ejus mercator est diabolus: cujus principium delectatio, medium remorsus conscientiae, finis gehenna. Diabolus tantum initium ostendit; sicut malus venditor facit. S. Bonav. diet. Sal. t. c. 2.

Facies. Timor Domini instar antidoti purgat omnes peccati facies. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 1.

Febres. Peccatores laborant septem febribus, &c. Vide Peccata Capitalia. *Febres*. Peccatum est febris tertiana propter triplicem concupiscentiam, scilicet divitiarum, deliciarum, & honorum. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. cap. 1. Peccata sunt febres animae. S. Aug. L. de decem chord. c. 8.

Fera crudelis, est peccatum; & non uno capite (unde hydra) in hominum genus saevire contenta. S. Chrysost. Ser. 111.

Fermentum Phariseorum sunt acta, & vitae eorum. Fermentum Herodis est adulterium, homicidium, &c. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 5. Marci.

Ferrum. Incurvatus sum multo vinculo ferri, id est, peccati. 2. Paral. 36. in orat. Manasse. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21.

Ficus. Folia ficulneae intelliguntur peccata. S. Aug. tr. 7. in Joan. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Joan. Mystice per ficum designatur peccatum. S. Thom. in 1. Joan. lect. 16. Dominus JESUS sub ficu vidit omne hominum genus. Isto enim loco, Joan. 1., intelligitur, per arborem fici significasse peccatum. Non ubique hoc significat; sed hoc loco, ut dixi - *Cum esses sub ficu, vidi te: cum esses sub peccato, vidi te.* Et ad rem quidem respiciens gestam, recordatus est Nathanael, se fuisse sub ficu; ubi non erat Christus. S. Aug. Ser. 40. de Verb. Dom.

Filii. De absconditis tuis adimpletus est venter eorum, id est, de peccatis non confessis. Venter eorum est conscientia, vel memoria, vel carnalis concupiscentia, vel sensualitas. *Saturati sunt filii*, id est, peccatis. Alia littera habet: saturati sunt porcina, id est, immunditia peccatorum. S. Thom. in pl. 16. Peccatores sunt filii diaboli, non nascendo, sed imitando. S. Aug. tr. 4. in 1. ep. Joan.

Fœnum, sunt peccatores. S. Aug. in ps. 91. Exoriantur peccatores - sicut fœnum. ps. 91. Quid est, sicut fœnum? Virent, cum hyems est; sed æstatate arescent. Attendis florem fœni. Quid citius transit; quid lucidius? quid viridius? Non te delectet viriditas ipsius? sed time ariditatem ipsius. S. Aug. in ps. 91.

Frigus. Notandum, quod peccatum dicitur frigus; quia extinguit calorem dilectionis. Matth. 24. *Quoniam abundavit iniquitas, refrigescet charitas multorum.* Quia congelat humorem devotionis. Eccl. 43. *Frigidus ventus Aquilo, &c.* Quia retardat motum bonæ operationis. Prov. 20. *Propter frigus, &c.* S. Thom. in 6. Jerem. in fine.

Fructus mali. Arbor mala, vetus homo est; qui malos fructus facit, id est, peccata. Arnobius c. 10. in Matth.

Fumus. Hoc est peccatum naturæ, quod est fumus oculis, quod febris corpori, quod dulcissimis fontibus amara falsedo. S. Chrysost. Ser. 111.

Fur. Peccatum est fur, sponte introductus in thalamum animæ, pretiosum gratiæ thesaurum exhauriens. S. Bonav. Opusc. lumin. Eccl. Ser. 2. in principio.

Gibbus. In camelis mysticè divites ad fidem conversi; qui & onus divitiarum projecerunt, gibbum peccati. S. Thom. in 60. II.

Hospitium Sathana. Qui modò flent commissæ, modò flenda committunt, sunt Sathanae hospitium. Qui opportunitate malefaciendi carent, voluntate tamen parati sunt; sunt Sathanae tabernaculum: qui non solum peccant, sed etiam alios ad peccandum trahunt, sunt castra diaboli: qui credunt se esse sanctissimos plenariè, & sunt pessimi, sunt templum diaboli. S. Bonav. in ps. 88.

Infernus. Per infernum intelligitur mentis obstinatio in peccato. S. Thom. in ps. 9. Potest etiam Inferni nomine desperatio peccatoris designari; de quo psal. 6. *In inferno quis confitebitur tibi* - Rectè autem desperantium corda nubibus comparantur: quia & caligine erroris obscura sunt, & peccatorum multiplicata condensæ - Sed claritate extremi Judicii dissipantur. S. Greg. in l. 8. c. 14. *In Inferno*, id est, in profundo peccatorum, quis confitebitur tibi. S. Thom. in ps. 6.

Infirmetas. Peccatum est spiritualis infirmitas: nam infirmitas corporis ex solutione debitæ proportionis humorum accidit. Sic, quando affectiones animæ non sunt proportionatæ; est ibi spiritualis ægritudo. S. Thom. in ps. 8.

Jugum. Sicut trahit vitula II. 5. juxta 70., lorum jugi: quæ etsi non tenetur è proximo, tenetur tamen; nec se explicat, & absolvit: ita trahit unusquisque peccator indomitis moribus iniquitates. Qui putat se liberum; quia non est jugo subditus, subiectusque judicio: & nescit, quod non sit exutus; sed magis, ut illa vitula, & ipse im-

plicat se suorum nexibus peccatorum. S. Ambr. Ser. 8. in pl. 118.

Lacus. Dicitur lacus miseria temporalis, propter ejus profunditatem, & multipliciter. Potest etiam referri ad miseriam - *de lacu miserie*, id est, de profundo peccatorum. S. Thom. in ps. 39. Lacus miserie, profunditas iniquitatis est. S. August. in ps. 39.

Languor animæ. Quid sunt peccata, & vitia, nisi languor animarum? S. Gregor. mor. l. 6. c. 3.

Lapis. Peccata mortalia magis comparantur ferro, vel plumbo, vel lapidi; tum propter gravitatem, &c. Peccata verò venialia comparantur ligno, fœno & stipulæ: tum propter levitatem, tum quia ab eis aliquis facile expurgatur per ignem. S. Thom. lect. 2. in 1. Cor. 3. Peccata sunt lapis. Id. de Sacr. Alt. c. 17.

Lepra, est peccatum, animarum nostrarum. Ille leprosus est; cujus mala voluntas manifestatur per malum actum. S. Thom. in 8. Matth.

Lex. Peccatum originale, comparatum ad corpus, dicitur lex carnis, lex membrorum - tyrannus, fomes. S. Bonav. Centiloq. p. 1. Ser. 4.

Ludus. Peccatum est, sicut ludus aleatoris; qui vulgò dicitur *ludus corrigiæ* - diabolus est falsus aleator, seu corrigiator. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Lutum. Peccata sunt lutum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 17. Aurum Justitiæ, iniquitas lutum est. - Et verè lutum; quia eos inquinat, qui sibi appropinquaverint. S. Ambros. in ps. 35.

Macula. Peccata sunt macula animæ. S. Thom. in ps. 31. Peccata sunt maculæ, & rugæ. S. Aug. in ps. 39.

Malum. Propriè malum dicitur peccatum. S. Maximus sup. ep. 8. S. Dionys. Areopag. Malorum omnium nostrorum causa est peccatum. S. Aug. Ser. 119. c. 8. de temp. Nul- lum est grave malum, nisi peccatum: non paupertas, non ægritudo, non contumelia, non calumnia, non ignominia, non quæ omnium mors malorum esse videtur. Hæc enim calamitatum nomina Philosophantibus sunt tantum nomina rebus carentiæ: vera autem calamitas, DEUM, offendere; & eorum, quæ ipsi non placent, aliquid facere. S. Chrysost. hom. 5. ad Pop.

Mare. Maximi peccatores sunt mare. S. Thom. in 10. Apoc. Super terram, id est, super peccatores, terrenorum amatores. - Terra licet peccatores significat; tamen mare peccatorem signat sub majori gravitate scelerum. Idem ibid.

Miseria maxima, est culpa. Miseria autem felicitati opponitur; quæ consistit principaliter in actu virtutis perfectæ. S. Thom. in ps. 24. Dicitur lacus miseria temporalis, propter ejus profunditatem, & multipliciter, potest etiam referri ad miseriam -

de lacu miseria, id est, de profundo peccatorum. S. Thom. in ps. 39.

Moles. Peccata venialia sunt arena; mortalia sunt moles. S. Aug. in ps. 39.

Monstrum, homo peccator est S. Thom. Comment. sup. Præfat. Boëtius in l. 1. de Trinit.

Mors. Sicut vermis ex ligno nascitur, & illud rodit, & comedit, suam ab ipso originem habens: sic & tristitia, & mors de peccato natæ sunt, & peccatum absument. Igitur ne timeamus mortem; sed peccatum timeamus dundaxat, & propter illud doleamus. S. Chrysostom. hom. 5. ad Pop. Peccatum mors dicitur: quia per ipsum homo à Domino, qui est vita, separatur. S. Thom. in 2. Ephes. lect. 1. Per peccatum mors intelligitur, sicut scriptum est; *anima, quæ peccaverit, ipsa morietur*. S. Isidor. c. 12. in Levit. Mors est, privatio vitæ. Mors ergo quanto meliori vitâ privat, tanto est pejor. Privat autem spiritualis mors animam vitâ gratiæ, quæ est optima: quia est per DEUM. S. Tho. in ps. 33. Peccatum veniale comparatur ægritudini, mortale morti. S. Thom. 1. 2. q. 72. a. 5. c.

Nox. Sciendum, quod tempus illud circa finem Sæculi dicitur nox, propter quatuor: propter errorum obscuritatem, saporis profunditatem, peccandi securitatem, charitatis frigiditatem. S. Thom. Serm. 2. in festo S. Agnetis. Moraliter lectus, in quo homo quiescit, est conscientia. Hanc lavat homo per lacrimas in pœnitentia. - Per stratum verò designantur peccata, quæ substernuntur conscientiæ. *Per singulas noctes*; id est, per singula peccata. De singulis enim peccatis debet homo pœnitendo plorare. S. Thom. in ps. 6. Nox est peccatum. S. Bonavent. in Prologo dietæ.

Onus. Nota super illo verbo: *onera vestra pondere gravi*, &c. II. 46. Quia peccatum, quemadmodum onus, fatigat. Primò propter sollicitudinem in excogitando. Prov. 4. *Non enim dormiunt*, &c. Secundò propter laborem in exequendo. Sap. 5. *Lassati sumus* &c. Tertiò propter confusionem in recogitando. Rom. 6. *Quem ergo fructum*, &c. Quartò propter frustrationem in expectando. Pro. 11. *Expectatio sollicitorum peribit*. S. Thom. in 46. II. Peccatum quemadmodum onus fatigat. *Lassati sumus in via iniquitatis*. Sap. 5. S. Thom. in 46. II. Peccatori duo imponuntur: sessor, scilicet diabolus, & onus, peccatum. S. Thom. in ps. 31.

Palea. Cum districti Judicis sententia venerit, omnes iniqui quasi paleæ ante ventum erunt. Quia, ut ita dicam, iræ flatu subito levantur, & asportantur in ignem. S. Greg. mor. l. 5. c. 22. sup. 21. Job.

Paralyfis. Paralyticus jacens in lectulo, anima est vitiis desolata in corpore suo. S. Isidor. in allegor. Peccata faciunt hominis animam paralyticam. S. Chrysost. Ser. 30.

Paries. Peccata nostra sunt paries inter

nos, & DEUM. Item Caro. Unus mihi obstat paries corporis; & non multæ interfint materiæ vitiorum. S. Bernardus Ser. 56. in Cant. Paries quidam, eminentia delictorum est. S. Ambr. in ps. 61.

Pecus. Peccata dicuntur quasi pecudum acta. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. fer. 6. post Cin.

Pestis, sunt vitia. S. Isidor. c. 16. in Deut.

Pix, & pili (Dan. 14.) significant similitudinem carnis peccati. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Plaustrum, dicitur peccatum: quia opprimit servitutis onere, cordis timore, conscientiæ inquietudine. S. Thom. in 5. II.

Plumbum. Peccatò nihil gravius. Propterea Zacharias id plumbi figuravit similitudine. S. Chrysost. hom. 1. de Pœnitentia.

Podagra, est peccatum; propter acediam, invidiam, &c. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Pondus. Peccatum est pondus gravissimum; quod patet: quia subito traxit gravissimam catervam Angelicam de supremo loco ad infimum. S. Thom. in 8. Apoc.

Porta. Duplices sunt portæ: quædam sunt malæ; quæ claudunt aditum ad vitam: aliæ bonæ; quibus aperitur via vitæ. Portæ malæ sunt peccata: bonæ autem sunt virtutes. S. Thom. in ps. 23.

Profundum. In Inferno autem, id est, in profundo peccatorum, *quis confitebitur tibi?* S. Thom. in ps. 6.

Pruina Significatur vitium - quò charitas proximi congelascit. S. Aug. in ps. 77.

Puteus. *Neque coarctet super me puteus os suum*. Ps. 68. Magnus est puteus, profunditas iniquitatis humanæ. - *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnet*. Clausit super eum puteus os suum. Quare clausit os suum? quia clausit os illius: perdidit enim confessionem. S. August. Conc. 1. in ps. 68.

Putredo. Peccatum est sicut putredo in pomo. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Restis, peccata significat: sicut dicitur II. 5. *Væ eis, qui trahunt*, &c. - *Ligate illi manus*, &c. Matth. 22. Non esset, unde illi ligarent manus, & pedes; nisi sibi ipse restem fecisset. S. Aug. in ps. 130.

Rete. Quot vitia, tot retia, quot peccata, tot laquei hæreditarii jam te nexus tenebant. Venit ad laqueos JESUS, ut Adam solveret. - Omnes retibus tenebamur. S. Ambr. S. 6. in ps. 118. Peccatum est sicut rete, & sicut virga inviscata. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2. Peccata sunt compedes, & retia. S. Aug. Ser. 175. de temp.

Rixa cum DEO. Quamdiu non confiteris peccata tua, quodammodo rixaris cum DEO. Quomodo enim non cum illo litigas; qui, quod illi displicet, laudas? Punit ille furem; tu furtum laudas, &c. S. Aug. in ps. 74.

Rota. *Pone illos ut rotam*. Ps. 82. Quomodo rota ex his, quæ retro sunt, extollitur; ex his, quæ antè sunt, dejicitur: sic fiunt homines inimici populi DEI. S. Aug. in ps. 82.

Rugæ. Peccata sunt maculæ, & rugæ. Ephes. 6. S. Aug. in ps. 39.

Sanguis. Peccata mortalia in S. Scriptura dicuntur Sanguis. Ideo David psal. 50. *Libera me de Sanguinibus.* S. Vinc. Ferr. Serm. 3. D. 1. Adv. Per Carnem, & Sanguinem, solent carnis peccata designari. Sanies, putredo sanguinis est. Quid verò accipimus Saniem, nisi carnis peccata, & longâ vetustate pejora? S. Gregor. mor. l. 3. cap. 14. Edom idem dictus est, qui & Esau. - Edom *Sanguis* dicitur. Noli mirari: ad sanguinem pertinent omnes carnales. S. August. in ps. 136. Per Sanguinem peccatum signatur. S. Thom. in 8. Apoc. Peccator patitur fluxum sanguinis tribus modis. 1. Per nimium amorem consanguineorum. 2. Propter fluxum carnalium delectationum. 3. Propter operationem quorumlibet peccatorum. *Sanguis sanguinem tetigit*, id est, peccatum. S. Thom. Serm. 2. D. 24. Pent.

Scabies. Peccata sunt pustulæ, & horrenda scabies, animam deformam facientes. S. Aug. Ser. 31. de Sanctis.

Scorpius. Peccatum quasi Scorpius est: pupugit nos; & mortui sumus. S. August. Ser. 45. de temp.

Semen. Semen diaboli, vitia sunt universalis. Goffrid. Abb. Serm. 3. de Nat. Dom.

Senectus. Animæ nostræ senescunt, & antiquantur de peccato mortali. Quia omnes defectus, quos senectus dat corpori naturaliter, eosdem defectus dat peccatum animæ spiritualiter, vel moraliter. Ideo dicit thema: *renovamini spiritu mentis vestræ.* Ephes. 4. Sex sunt defectus, quos senectus adducit corpori naturaliter. Primus defectus est dealbatio capillorum - Capilli animæ sunt cogitationes - Dico, quod persona existens in gratia, habeat capillos nigros, id est, cogitationes ex humilitate. Cant. 5. *Comæ nigra quasi corvus.* Iste (Pharisæus Luc. 18.) habebat capillos albos. - Secundus defectus, est obturatio sensuum. - Personæ in peccatis nihil sentiunt de malis animæ, sed corporis. Tertius defectus, est corrugatio pellis. Hæc significat peccatorum simulationem. Alii sunt; alios se ostendunt: non sunt explicati, & sinceri. Quartus defectus est, incurvatio capitis: peccatum enim inclinat hominem ad terrena. Publicanus, Luc. 18. *Non levabat oculos,* &c. *Mulier inclinata.* Luc. 13. Quintus defectus est debilitatio membrorum: ideo senex it baculatus. Peccatum hanc in animam inducit. *Peccatum peccavit Jerusalem: propterea instabilis facta est.* Thren. 1. Sextus defectus est appropinquatio ad mortem. Job. 21. *In puncto ad inferiora,* &c. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 20. Pent.

Sepulchrum. Ubique Scriptura sepulchra pro vilibus ducit; quibus degeneres, & vitæ hujus cupidi, comparantur. - Domus enim Justorum non in terra est, sed in cælo. Philipp. 3. *Nostra conversatio in cælis est.* Ipsa est domus nostra, quæ est Christi, - Piis er-

go domus est Ecclesia; piis patria, cælum est. Luxuriosis domus, sepulchrum est. Denique tanquam in sepulchro vivunt, qui possunt dicere: *manducemus, & bibamus; cras enim moriemur;* resurrectionem ante oculos non habentes. S. Ambr. in ps. 48.

Serpens. Delectatio serpentino illapsu hominis irrepsit affectibus. Itaque non immerito sanctus Moyses delectationem serpentis figuravit similitudini. Prona est enim in ventrem, sicut serpens: non pedibus incedens, aut ullis elevata cruribus; sed sinuoso flexu totius sui velut corporis lubrica. Ei terra cibus est, sicut serpenti. quoniam escam nescit cœlestem, &c. S. Ambros. l. 6. ep. 42. Fugiamus delectationem sicut serpentem. Multas artes habet, & maxime in hominem. Nam alia animantia cibi aviditate capiuntur: homo, quantum plures sensus oculorum, auriumque habet; tanto majora pericula. Id. ibidem.

Somnus. Dormire, est in peccatis jacere. S. Greg. mor. l. 8. c. 10.

Spina, culpa est; spina pœna est, &c. S. Bernardus Serm. 48. in Cant. Spina, id est, remorsus conscientiae infigitur cordi meo.

- Spina signat superbiam - Spina peccatum intelligitur. S. Thom. in ps. 31. Ascendent supra eam vepres, & spinæ, id est, majora, & minora peccata. S. Thom. in 5. II.

Statua Nabuchodonosoris. Dan. 2. significat figmenta peccatorum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Stercus. Quemadmodum si quis citharam aureis fidibus coaptatam, in manus sumeret; & cum pulsare deberet, stercore, atque cœno ipsam indignè deturparet. Similiter hi quoque faciunt (gulosi.) Stercus autem, non alimentum, sed delicias, à voracitate appellavi. Quod enim necessitatem in comedendo excedit, id non alimentum, sed pestis est: & os enim, & fauces, & lingua, non ad comedendum solum, sed ad majora quoque creata sunt. S. Chrysost. hom. 45. in Matth.

Sterilitas. Magna est sterilitas, iniquitas. S. Aug. Conc. 24. in ps. 118.

Stillicidium, est peccatum; quod provenit aliunde; ut alterius suggestionem. S. Bonavent. in ps. 100.

Taberna. Peccatum est sicut taberna. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 1.

Tenebræ. Ipse tibi es caligo, vel lumen: caligo iniquitatis est, tenebræ peccatorum, lumen innocentiae. S. Ambr. in ps. 43. Peccata sunt tenebræ. S. Thom. in 1. Joann. 1. Peccatum est tenebræ intellectus. S. August. apud S. Bonav. Centiloq. p. 1. sect. 3. Stultus, id est, peccator, in tenebris, id est, in peccatis ambulat. S. Thom. in ps. 18. Peccata tenebræ animarum sunt. S. August. de Baptismo contra Donatistas, l. 1. c. 11. Christus lucem seipsum appellat, de quo supra Evangelista dixit: *erat lux vera;* tenebras verò appellat peccata. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Jon.

Torrentes iniquitatis conturbaverunt me. Iniquitatis torrentes, sunt peccata. S. Vinc. Ferr. Ser. 6. de Acedia.

Trabs, est peccatum mortale, - festuca veniale. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 5. Pent.

Tyrannus. peccatum est crudelis tyrannus. S. Chrysol. Ser. 116.

Vanitas. Notandum, quòd peccatum dicitur vanitas. S. Thom. in 2. Jerem. quia phantasticum in eligendo. ps. 39. *Beatus Vir, cujus est nomen, &c.* Quia transitorium in permanendo. Ps. 77. *Defecerunt in vanitate, &c.* Quia fallax in expectando. Eccl. 34. *Vana spes, & mendacium, &c.* Quia infructuosum in consequendo. Il. 49. *In vacuum laboravi, &c.* Id. ibid.

Venenum. *Vox Domini preparantis cervos,* id est, sanctos & perfectos viros: quia sicut cervi repellunt venenosa; ita sancti repellunt omne peccatum. Et sicut sancti per spinas incedunt sine læsione; ita sancti per vanitatem Mundi transeunt sine delectatione. S. Thom. in ps. 28.

Vespera. Hujus (tertiæ diei) vesper fuit peccatum, & malitia pessimi Regis Saul. S. Isidor. c. 3. in Gen.

Vinculum. peccatum, est sicut vinculum; quòd porcus ducitur ad macellum, & bos ad victimam. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. cap. 2. Non est pejus vinculum, quàm quòd ex peccatis fit excæcatio; neque funis perniciosior. S. Ephr. in suo Testamento. Quid significant duæ catenæ (Petri) quæ tenent peccatorem vinctum? Dico: quia prima est longa consuetudo; secunda, mala societas. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Petro ad Vincula.

Vinum. Quid est concupiscentia sæcularis, nisi uva reprobæ mentis? Quid est fervor peccandi, nisi liquor vini? qui peccatoris mentem æternorum bonorum immemorem facit. S. Greg. l. 3. c. 5. in 1. Reg.

Vitulus. Nos moraliter DEO offerimus vitulum, cum carnis superbiam vincimus. S. Isidor. c. 11. in Exod.

Umbra mortis, est prava operatio: quæ de imitatione antiqui hostis, quasi de corporis lineamenti exprimitur. S. Greg. mor. l. 11. c. 12.

Usura. Quæ sunt istæ usuræ, nisi peccata? quæ etiam debita appellantur. Usuras autem appellatas puto, quia plus mali invenitur in luppliciis, quàm commissum est in peccatis. Nam v. g. cum homicida tantum corpus hominis perimat, animæ autem nihil nocere possit; ipsius & anima, & corpus, perditur in gehenna. - Matth. 25. *Ego veniens cum usuras exigerem.* S. Aug. in ps. 71.

Uva acerba. Quid namque uva acerba, nisi peccatum est? Uva acerba, est fructus ante tempus - qui comederit, dentes ejus obstupefcunt. S. Greg. mor. l. 11. c. 18.

Vulnus. Si quis vulnus habeat; quid timere dignum est? saniem? an medici sectionem? ferrum, aut ulceris populationem? peccatum sanies est, pœna ferrum medicinale. Scut igitur saniem habens, & si non secatur, male habet; & cum non secatur, tunc est in majoribus malis: ita peccans, etiamsi non puniatur; omnium est miserrimus. Et tunc maxime miser, cum non punitur, & grave nihil patitur. S. Chrysostr. hom. 6. ad pop. peccatum est, sicut vulnus in corpore humano. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

TITULUS VII. PECCATA SEPTEM CAPITALIA.

Cæcitas. Quadruplex est cæcitas. Cæcitas concupiscentiæ significatur in Samfone. Judic. 16. Cæcitas superbiæ in Sedechia. 4. Reg. 25. Cæcitas infidelitatis in Elyma. Act. 13. qui resistebat Paulo prædicanti. De quo: *Ecce manus Domini super te; & eris cacus, &c.* S. Bonav. Ser. 3. in Quinquages.

Cælo exclusa. Non est dignus intrare superbus (Regnum cœlorum) & altus; quia ab humili, & basso ostio, quod est Christus, conquassabitur. Non invidus: quia ejus *Regni participatio in idipsum.* ps. 121. Non iracundus: quia ibi est summa pax. Philip. 4. Non avarus: quia foramen acûs camelum cum sarcinis non admittit. Matth. 19. Non gulosus: quia *regnum DEI non est esca, & potus* Rom. 14. Non luxuriolus: quia ibi *neque nubent, neque nubentur.* Matth. 22. S. Bonav. Ser. 2. D. 3. Quadrag.

Currus. *Hi in curribus, & hi in equis.* Ps. 19. Currus significat tentationes: quæ ad instar rotarum volvuntur de una in aliam. Equi dæmonum, sunt peccata mortalia - Hi quatuor equi Apoc. 6. sunt superbia, luxuria, avaritia, invidia. Primus equus albus designat superbiam. Ratio: color albus præ cæteris apparet: sic superbus super alios vult apparere. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 3. Pasch. Equus rursus significat luxuriam; niger avaritiam; pallidus invidiam. Idem ibidem.

Febres. Peccatores laborant septem febribus. Prima est continua: quæ est luxuria. Os. 4. *Fornicati sunt, &c.* Secunda quotidiana, est gula. Il. 56. *Comedamus, &c.* Tertia tertiana; quæ significat iracundiam. - Quarta quartana, quæ significat Acediam. Quinta hectica, quæ est avaritia: quæ difficile,

cile, vel nunquam curatur. Sexta ephemeræ; quæ est superbia; quæ citò deficit. Job. 24. *Elevati sunt ad modicum.* Septima putrida; quæ est invidia. Prov. 14. *Putredo offitium invidia.* S. Thom. Ser. 2. D. 2. Pent. Febris quotidiana superbiam, podagra acediam, paralyfis iram, vel invidiam, hydropisis avaritiam, dolor viscerum iracundiam, squinantia gulam, lepra luxuriam, significat. Et de peccatore dicitur Is. 1. *à planta pedis, &c.* S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 1.

Languor. est malus languor avaritiæ languor - est malus languor luxuria, libido, concupiscentia, delectatio, sæcularis ambitio; qui citò corrumpit salutem sobrietatis. S. Ambr. in ps. 1.

Lepra. Propter septem malas conditiones, quas habet lepra, significat septem peccata capitalia. Prima facit hominem inflare ex superbia. Secunda facit sitire, avaritia. Tertia, est morbus contagiosus, luxuria. Quarta, consumit humidum radicale, invidia. Quinta, facit anhelitum foetidum, gula. Sexta, vocem raucam, ira. Septima, debilitat omnia membra, acedia. S. Vinc. Ferr. Ser. 9. D. 3. Adv.

Mare. Mundus, sive gentilitas, dicitur mare: ratione tumoris propter Superbiam; inquietudinis, propter gulam; foetoris quantum ad luxuriam; rapacitatis, quantum ad avaritiam; fervoris, quantum ad iracundiam; amaritudinis, quantum ad acediam; obscuritatis; quantum ad perfidiam. S. Tho. in 8. Apoc.

Planetae. Septem planetae significant septem vitia. Saturnus significat invidiam, Jupiter gulam, Mars iram, Sol superbiam, Venus luxuriam, Mercurius avaritiam, Luna acediam, propter mutabilitatem, propter pigritiæ frigiditatem. S. Thom. Ser. 2. D. 10. Pent.

Podagra. Peccatum podagra est, propter acediam, infidiam, iram, avaritiam, gulam, luxuriam. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Principes diaboli. Pharo est diabolus: hujus Principes sunt luxuria, avaritia, & cætera vitia. Luxuria turpitudini carnis præest; avaritia in peccatis rapinæ, & fraudis, sortita est principatum. S. Bonav. Ser. 39. in Cant.

Sepulchra. Ezech. 32. Nominantur septem sepulturæ Inferni. Ibi Assur, ibi Elam, &c. Nota Assur, quod interpretatur *nemus*, est

superbia. Elam, interpretatur *abjectio in congregatione*, est avaritia. Moloch, *captivatio*, est luxuria. Idumæa *sanguinolenta*, est gula. Aquilo, *parturiens*, est ira. Tubal, *fletus*, est invidia. Pharo, idem est, quod *denudabitur*, & est acedia. S. Vincent. Ferr. ser. 6. à Penteco.

Via diaboli sunt superbia, & cætera peccata; sed hæ viæ omnes sunt in circuitum impij in circuitu. Ps. 11. *Circuit querens*, &c. 1. Petri 5. *Circuivi.* Job. 1. & 2. S. Bernardus Ser. 6. in ps. 90.

Zizania. Maledicuntur zizania: quia mali sunt lolium per luxuriam, vicia per avaritiam, avena per superbiam. Lolium enim pervertit statum rationis, & luxuria similiter. Vicia, quæ arma est, significat avaritiam; quæ mirò modò affligit avaros. Avena, propter vanitatem significat superbiam. S. Thom. Ser. 2. D. 4. Epiph.

Alia promiscuè.

Loviathan tentat de superbia, *Asmodeus* de luxuria, *Mammona* de avaritia, *Beelzebub* de invidia, de gula *Beelphegor*, *Balberith* de ira, *Astaroth* de acedia. S. Vinc. Ferr. Serm. 2. de S. Dominico.

Invidi assimilantur Cain, Gen. 4. Avaritia comparatur 1. Sterquilinio: quia aggregatum corrumpit, & foetet; dispersum vero facit agros fructificare. Sic divitiæ avari. Ezech. 7. *Aurum in sterquilinum*, &c. 2. Porco: quia nihil valet, quando vivit. Sic avarus: quia non vult eleemosynam dare. S. Vinc. Ferr. de propr. &c. c. 2.

Nota, quod diabolus in quibus non invenit fidem Catholicam, vel fortem; in illis sculpsit, & format figuram leonis, id est, peccatum superbiæ; in quibusdam figuram draconis, peccatum invidiæ; canis, iræ; talpæ, avaritiæ; asini, acediæ; lupi gulæ, ursi, luxuriæ. Contra quæ monet Apostolus Rom. 12. *Nolite conformari huic sæculo.* S. Bonav. diet. Sal. t. 10. c. 5.

Litera, quas magister diabolus tabulis cordium nostrorum inscribit, sunt avaritia, odium, invidia, & cætera peccata. Sed pessimus magister non nisi malos novit inscribere literas. Ab hoc autem utpote malo magistro nos quantocyus abducamus. S. Chrysost. hom. 11. in Matth.

TITULUS VIII.

S. PETRUS APOSTOLUS.

Columna. S. Petrus est primus Apostolorum, & magna columna veri tabernaculi. S. Greg. hom. 13. in Exod.

Custos fidei. Ipse est custos fidei, petra Ecclesiæ, janitorque cælorum - qui doctrinæ suæ reti concludit ad fidem hominum mul-

titudinem. S. Chrysost. Serm. 107.

DEUS Pharaonis. In figura hujus (principatus Petri super omnes) dictum est Moyse: *Ecce constitui te DEUM Pharaonis.* S. Bonav. Serm. 2. in Cath. S. Petri.

Fundamentum Ecclesiæ Petrum Dominus nomi-

nominavit. Et ideo dignè hoc fundamen-
tum Ecclesia colit; super quod Ecclesiastici
ædificii altitudo consurgit. S. Aug. Serm.
15. de Sanctis.

Gallus. Negans Christum. Gallus canta-
vit; & nocte naufragus respiravit. Contum
invenit fidei liberalem, quousque imple-
leret navem: ut in medio scopulorum por-
tum quæreret lacrymarum. S. Aug. Serm. 121.
de temp.

Murus Ecclesie. Petrus est cælo splendi-
dior. Ipse & Paulus, sunt murus orbis terra-
rum. S. Chrysost. de orando DEUM.

Patriarcha. Petrus Apostolus, non solum
Propheta, sed summus Patriarcha, &c. S.
Greg. 1. 6. c. 3. in 1. Reg.

Petra. Tu es Petrus, & super hanc petram, &c.
Matth. 16. Hæc petra Petrus est. S. Ambr.
Ser. 11. de Sanct. ibidem comparat S. Paulum

vasi, quod est ad ornamentum; non autem
petræ; sed tantum Petrum comparat petræ,
quæ est ad firmandum. Vide ibid. Petra
dicitur, eo quod primus nationibus fidei
fundamenta posuerit; & tanquam Saxum
immobile totius operis Christiani compa-
gem, molèmq; contineat. Petra ergo pro
devotione Petrus dicitur; & petra pro vir-
tute Dominus nuncupatur. S. Aug. Ser. 16.
de Sanctis.

Princeps Apostolorum. Ipse Petrus in Ordi-
ne Apostolorum primus - Idem Petrus à
petra, consummatus beatus, Ecclesiæ figu-
ram portans, Apostolatûs principatum te-
nens. S. August. Serm. 13. de Verb. Domini,
S. Petrus Apostolorum Princeps. S. Chry-
sostom. hom. 60. ad Pop. Ex piscatore fecit
Dominus Apostolorum Principem. S. Aug.
Ser. 28. de Sanctis.

TITULUS IX. PERFECTIO.

Centesimus numerus. Millenarius nu-
merus pro summa perfectione, & ple-
nitudine ponitur - Sicut per millena-
rium plenitudo perfectionis, sic etiam per
centenarium summa perfectio designatur.
S. Thom. in 8. Cant. Quinquagenarius nu-
merus significat pœnitentiam, centenarius
perfectionem. S. Hieron. apud S. Thom. sup.
14. Matth. Perfectio in diligendo signatur
per millenarium - perfectio in operando
per centum. S. Thom. in 7. Apoc. Senarius
signat minùs perfectos; sexagenarius me-
diocriter perfectos; sexcentenarius perfe-
ctissimos; qui & præcepta, & consilia, per-
fectissime servant. Centenarius magnam
perfectionem significat. S. Thom. in 13.
Apoc.

Duodenarius. S. Hieronymus intelligit per
duodecim alas (Is. 6.) ministerium perfe-
ctionis; quod commendatur in duodena-
rio. Sicut duodecim gemmæ in diademate
Sacerdotis. S. Thom. in 6. Is.

Mala. Cant. 2. Per flores, initia Sanctæ
conversationis intelliguntur; per mala verò
perfectio bonorum operum. S. Thom. in
2. Cant.

Millenarius. Per millenarium signatur per-
fectio perseverantiæ - per millenarium per-
fectio intimæ charitatis. S. Thom. in 14.
Apoc.

Mons. Per fidem perficitur anima ad vir-
tutes politicas. Et hoc est, ad radices mon-
tis ascendere. Deinde per fidem proficit
anima ad virtutes purgativas, quasi ad me-
dium montis. Deinde per fidem proficit
anima ad virtutes purgati jam animi, quasi
ad supercilium montis. S. Bonav. Opusc.
lum. Eccl. Serm. 1.

Senarius perfectionem significat operis:
quia sex diebus perfecit DEUS opera sua. S.
Thom. cap. 3. in Cant. Senarius numerus
perfectus est - qui DEI operibus specialiter
est assignatus. S. Bernardus Opusc. de Cha-
rit. c. 20.

Septenario numerò universitas perfectio-
num significatur. S. Thom. in Cat. sup. 12.
Marci.

Tricenarius. Solet in tricenario numero
plenitudo perfectionis intelligi. S. Isidor. c. 5.
in Judic.

Vespera, est perfectio singulorum operum,
& manè inchoatio sequentium. S. Isidor. c.
3. in Gen.

TITULUS X. PERFECTUS.

Arbor. Fœnum, id est, incipientes,
qui rudes sunt in bono - Arborem,
id est, alios perfectos, qui in altum
elevantur per meritum perfectionis, & jam
ad soliditatem ligni pervenerunt, & copiose
fructificant. S. Thom. in 9. Aoc.

Cervus Vox Domini preparantis cervos, id
est, sanctos & perfectos viros. Quia sicut
cervi repellunt venenosa; ita sancti repel-
lunt omne peccatum. Et sicut cervi per
spinas incedunt sine læsione; ita sancti per
vanitatem Mundi transeunt sine delectatio-
ne,

ne. S. Thom. in ps. 28. Sicut cervus in generali desiderat aquas; ita Fidelis desiderat DEUM. Tamen in speciali adaptatur Catechumenis, & viris perfectis. Catechumenus enim est sicut cervus; qui sentit in se veneni ardorem, quod est ex suggestione serpentis introductum; ex quo veneno secutum est peccatum originale. Et ideo debet desiderare fontem baptismi - Vir autem perfectus est sicut cervus in petra stabilitus. S. Thom. in ps. 41.

Dentes. In capillis fragiliores, in dentibus verè perfectiores, quique ad Ecclesiam apti designantur. S. Isidor. in 1. Cant. Secundum veritatem, Apostoli dicuntur dies. Et hoc est, quod dicit David: *dies*, id est Apostoli, *eructant* verba Divinæ Sapientiæ, *diei*, id est, perfectis, 1. Cor. 2. *Scientiam loquimur*

inter perfectos. Item Apostolus, in quantum est nox, id est, in carne vivens, & mortalis; infirmitati & ignorantie radium condescendens; tanquam *nox indicat nocti*, id est, imperfectis *scientiam*; sed de rebus bonis. 1. Cor. 3. *non potui vobis loqui tanquam spiritualibus, sed quasi carnalibus.* S. Thom. in ps. 18.

Ligna Libani, significant perfectos. S. Thom. in 2. Cant.

Ossa Ecclesie, sunt fortes; ut Prælati, & viri perfecti. S. Thom. in ps. 41. Per ossa viri perfecti intelliguntur, quos Dominus custodit. S. Thom. in ps. 33.

Sol. Per Solem intelliguntur viri perfecti. S. Thom. in 6. Apoc.

Terra. Per terram intelliguntur perfectiores in Ecclesia; qui stabiles sunt, & portant Ecclesiam. S. Thom. in 12. Apoc.

T I T U L U S XI. P E R S E C U T I O.

Æstus. Factus est - *spes à turbine*, &c. If. 25. Spes defensionis à turbine propter violentiam persequentis: umbraculum consolationis ab æstu, propter afflictionem persequentis. S. Thom. in 25. If.

Aque, & flumina, sunt violentæ persecutorum minæ. S. Thom. in 8. Cant.

Aquilo quidem frigidissimus ventus est, *Auster* calidus: & ideo per Aquilonem terrores, & minæ designantur; per Austrum blandimentorum decipulæ figurantur. S. Thom. in 4. Cant.

Equus rufus. Cœtus persecutorum sunt rufus equus propter malitiam. S. Thom. in 6. Apoc.

Fagellum inundans. id est, persecutio. S. Thom. in 28. If.

Flumen. flumina, & venti, impetus persecutionis. Arnobius c. 10. in Matth. Ecclesia fundata est super maria, id est, supra tribulationes; & super flumina, id est, persecutiones: quibus præparata est Ecclesia ad coronas Martyrum. S. Thom. in ps. 23.

Grando potest intelligi contumelia verborum, & immanitas exteriorum persecutionum. S. Thom. in 8. Apoc.

Gutta noctium, Cincinni sunt intimæ cogitationes Sanctorum. Ros - & gutta noctium, infidelitate plenas, frigidæque mentes, significant. Cum tales (mali) sanctos homines persequuntur; quasi cincinni sponsi pleni sunt guttis noctium. S. Thom. c. 5. in Cant.

Hyems. Oriones signant Martyres. Nam sicut isti nascuntur in cœlo tempore hyemis; ita in Ecclesia Martyres procedunt tempore persecutionis, &c. S. Isidorus de Nat. rer. cap. 26.

Mare. Ventus, & mare, persecutores sunt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci.

Meridies. significat apertam persecutionem. S. Thom. in 16. If.

Novacula. Sicut novacula acuta fecisti dolum. Ps. 51. Quia sicut novacula radit pilos; ita mali dolum acuunt contra justos, &c. S. Thom. in ps. 51.

Portæ inferi, etiam tormenta, & blandimenta sunt, persecutorum. Rabanus apud S. Thom. in Cat. sup. 16. Matth.

Sol, Neque cadet super illos Sol, id est, major tribulatio, quæ exurit hominem. *Neque ullus æstus*, id est, minor tribulatio. S. Thom. in 7. Apoc. Petram dicit duritiem protervæ mentis: terram, lenitatem animæ obediens; solem fervorem persecutionis favientis. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Marci. *Decoloravit me Sol*, id est, fervor persecutionis. S. Thom. in 1. Cant.

Spina. Congregatæ igni comburentur. If. 33. id est, Assyrii, qui alios lacerabant. S. Thom. 33. If.

Turbo. Factus es spes mea à turbine, &c. If. 25. Spes defensionis à turbine propter violentiam persequentis. S. Thom. in 25. If.

TITULUS XII. PHILOSOPHIA.

Philosophia est virtutis mater, atque contubernalis. S. Asterius Amaseæ Ep. hom. de Avaritia.

Philosophia est eorum, quæ sunt, quatenus sunt, cognitio, hoc est naturæ eorum. Philosophia est rerum Divinarum, & humanarum scientia, hoc est, earum, quæ in aspectum cadunt, & quæ oculorum sensum effugiunt. Philosophia est mortis, tum in animæ inductione sitæ, tum naturalis meditatio. Philosophia est rursum DEI meditatio.

- Philosophia est ars artium, & scientia scientiarum: Philosophia enim omnis artis initium est. Philosophia rursum est sapientiæ amor: vera autem sapientia DEUS est. Ex quo conficitur: amorem erga DEUM veram Philosophiam esse. S. Joan. Damasc. suæ Logicæ c. 3. & Philosophiæ c. 1.

Stulti Principes Taneos. If. 19. Stulti Principes, id est, Philosophi Taneos, ubi vigeat studium S. Thom. in 19. If.

Philosophia artifex vitæ. Seneca ep. 90. ad Lucilium.

Philosophia est studium virtutis, studium corrigendæ mentis. Seneca ep. 49.

Nec Philosophia sine virtute est, nec sine Philosophia virtus. Id. ibidem.

Dicam, quod mihi sanè videtur: revera enim Philosophia est Possessio præcipua, & DEO charissima; cui nos adductos sola commendat. Suntque hi veri Sancti, qui ad eam applicant animum. S. Justinus M. & P. in Colloquio cum Tryphone princ.

Est perfecta medicina animi Philosophia. Cicero Tusc. quæst. 4. Apulejus disciplinam regalem vocat. Et Plinius l. 7. c. 30. The-saurum regum opibus præstantiorem.

Philosophia, est libertatis vindex, scientia veritatis, res mirabilis & Divina, actionum vitæ nostræ directrix, & quasi quædam navarcha, id est, fluctuantium gubernatrix. S. Thom. in Proëm. sup. expos. suam in Boët. de Conf. Phil.

Hæc est Sol, per quem mens deiecit à tenebris oculos; deliciosus animi paradisus. S. Thom. in 1. de Conf. Phil. metr. 1.

Servire Philosophiæ, libertas est. Seneca ep. 8.

Est medica. S. Thom. sup. l. 1. de Conf. Phil. prof. 3.

Ipsa est magistra omnium virtutum, nutrix omnium virtutum, summum solatium, prævia veri luminis. S. Thom. in Proëmio super Boët. de Conf.

Studium Philosophicum, est studium veritatis: studium autem Poëticum, est studium falsitatis. S. Thom. in 1. Boët. metr. 1.

Hæc ex mortali immortalem fecit; & caducum hominem in DEUM Deificæ mutationis auctoritate convertit. Idem ibid.

Appellat Philosophia Musas, meretriculas scenicas. - dicuntur scenicæ, id est, umbratiles: quia sunt umbra scientiæ, non verò scientia; cum obumbrent mentes hominum. Idem ibid.

Item Philosophia appellat Musas Sirenes. Sicut enim Sirenes dulcedine cantus attrahunt navēs periclitando eas; sic Musæ delectatione metri alliciunt homines, vel mentes hominum; & rationem aliquo affectu submergunt, & obscurant. Idem ibidem in l. 1. prof. 1.

TITULUS XIII. PHILOSOPHUS.

Aquæ Egypti. Ægyptus sæculi forma est. - Aquæ Ægyptiæ erratica, & lubrica Philosophorum sunt dogmata. S. Isid. c. 14. in Exod.

Beatitudo Reip. Nota secundum Platonem: beata Resp. cujus Dominus Philosophus est S. Thom. in prof. 4. l. 1.

Lapis. Philosophi sunt lapides; quos Sancta Catharina in ædificationem Ecclesiæ collocavit. S. Thom. de S. Cathar.

Manus. Nota, per manus Philosophiæ, per quas suas vestes texuerat, intelliguntur Philosophi, qui præcepta Philosophiæ alia conscripserunt. S. Thom. l. 2. Conf. Phil. prof. 1.

TITULUS XIV. PIETAS.

C*atena.* Nota super illo : *Si abstuleris de medio tui catenam* : Quia est multiplex catena. Prima pietatis. Ephes. ult. *Pro quo legatione fungor, &c.* S. Thom. in 58. II.

Cælum. Prospexit mittendo Filium suum Dominus Pater de cælo, id est, de sinu pietatis suæ. S. Thom. in ps. 13.

Equus, est veritas, & pietas Justorum : calcaneum autem novissima dies. S. Methodius Patrensis Ep. & M. in suis Revelationi-

bus, in fine sup. 49. Gen. Dan - accubans in semita, mordens calcaneum equi.

Genæ Sponsi modestia Christi, pietas, - Hæ ergo genæ Sponsi areolis comparantur. S. Thom. in 5. Cant. In Genis Salvatoris nostri, & modesta pietas, simul & severitas exprimitur. S. Isidor. in Cant.

Torques aureus. Quemadmodum torques aureus in collo viri : sic Monachum pietas decet, atque religio. S. Ephr. de tim. DEI.

TITULUS XV. PLEBS.

A*quæ,* Apoc. 17., quas vidisti, populi sunt, & gentes. S. Isid. c. 10. in Exod. Per aquas maris intelligimus populos. Apoc. 17. aquæ multæ populi sunt. S. Thom. in ps. 32.

Capilli. Possunt in capillis populi Fideles accipi. S. Isidor. in 1. Cant. Possumus per capillos innumeram multitudinem simplicium Fidelium in laico Ordine constitutorum accipere. S. Thom. c. 4. in Cant. per capillos populi figurantur, qui eidem Ecclesiæ ornatum tribuunt. S. Greg. in 4. Cant.

Germen. Desertos faciam montes majores, (populi) colles, mediocres; germen, populares. S. Thom. in 42. II.

Laguncula. Omnis laguncula, id est, plebs de populo, implebitur vinô tribulationis. S. Thom. in 13. Jerem.

Malum punicum. Per malum Punicum ipsa Ecclesia designatur : quia, dum multos populos in unitate fidei nutrit, quasi multa

grana sub uno cortice stringit. S. Greg. in 4. Cant.

Murus. *Super muros tuos Jerusalem constitui Principes, &c.* Per metaphoram designat diligentiam Principum, qui populum gubernaverunt. S. Thom. in 62. II.

Pellis. *Vetustam fecit pellem meam, &c.* Pellem, in qua plebs quasi exteriùs circumstans : carnem ; in qua delicati, & teneri : ossa ; in quibus fortes de populo bellatores, id est, totum vetustate tabescit. S. Thom. in 3. Thren.

Pes. Populi sunt pedes corporis Ecclesiæ. S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Rami. In abundantia ramorum significatur multitudo populi. S. Thom. in 11. Jerem.

Spina. *Vepres. Devorabitur spina ejus, & vepres. = & gloria saltûs ejus.* (igne consumuntur) Is. 10. Quantum ad minores, spinas, & vepres dicit; qui non multum crescunt. *Et gloria saltûs ejus,* quantum ad majores; qui propter dignitatem comparantur altis arboribus. S. Thom. in 10. II.

TITULUS XVI. POENITENTIA.

Æ*dificium.* Dum peccatores convertuntur, quasi ex lapidibus cœleste ædificium fabricatur. S. Gregor. 1. 5. c. 4. in 1. Reg.

Alligatura vulnerum. Bona alligatura; quæ fractæ animæ tuæ ossa connectat, & soliditate reparata in pristinas vires reformet. S. Ambrosius Ser. 21. in ps. 118.

Amygdalus, amara quidem est, sed valde medicinalis: ita poenitentia. S. Bonav. Ser. 2. de S. Agnete V. M.

Aqua. Sicut aqua ignem extinguit ardentem; sic poenitentia diluit crimina fontibus lacrymarum. S. Chrysost. Sermon. de Poenitentia.

Arbor. Cujus similitudini poenitentiam comparemus? Sic est, quomodo ager fructifer, aut vinea fecunda, aut etiam arbor fructifera. Fructus ejus edit peccator famelicus; proficit in fiducia DEI; acceptaque remissione pinguescit in vita. S. Chrysostom. Sermon. de Poenitent.

Arma.

Arma. Est poenitentia delictorum medicina, - adversus diabolum arma, gladius vim ejus praecidens. S. Chrysost. hom. 3. de Poenitentia.

Carbones vastatorii sunt, qui convertuntur. S. Aug. in ps. 139.

Circumcisio. Filius incircumcisus est malus Christianus. Petra duram & gravem poenitentiam significat. Haec acuta est per contritionem. Verè acutum debet esse ferrum compunctionis: quò non octo tantum dierum, sed multorum annorum abscindi debet animæ præputium. S. Bonav. Ser. 2. in Circumcis. Dom.

Confessio. Una, solaque purgatio peccatoribus reliqua est post peccata: videlicet ut sua commissa confiteantur. S. Chrysost. or. 2. Adv. Judæos.

Cor contritum. Latrocinium damnationem meruerat, & supplicium: sed cor contritum poenam mutavit in martyrium; & sanguinem in baptismum. S. Cyprianus Ser. de Cæna.

Disputatio cum DEO. *Suavis sit ei disputatio mea.* Ps. 103. Quæ est disputatio hominis ad DEUM, nisi confessio peccatorum? Confitere Domino, quod es; & disputasti cum illo. Disputa cum illo, fac bona opera. S. Aug. Conc. 4. in ps. 103.

Diplois. *Operiantur sicut diploide confusione sua.* Ps. 180. Diplois duplex pallium est. - Intelligitur autem, confundantur intus, & foris, id est, & coram DEO, & coram hominibus. S. Aug. in ps. 108.

Esca justorum, conversio est peccatorum. S. Greg. mor. l. 31. c. 22.

Judith confitens interpretatur. Haec Holofernem, id est, diabolum, confundit. Acriores enim dolores diabolo non infligimus; quàm cum plagas nostrorum peccatorum confitendo, & poenitendo, sanamus. S. Bonav. Ser. 4. Epiph. Dom.

Lacryma. Ipsæ lacrymæ piæ contribulatorum mustum sunt amantium. S. Aug. in ps. 83. Quid sunt lacrymæ, nisi sanguis animæ? S. Bonav. in expos. ps. 118. c. 8. v. 5. a. 2.

Locusta. Castigandis peccatoribus attributa. Merito poenitentia figuratur in passum (gressum) ut de peccati loco exiliens, in poenitentiae locum ad cælum possit peninis veniæ pervolare. Hoc Propheta fense rat, qui dicebat Ps. 108. *Excussus sum sicut locusta,* &c. De peccato in poenitentiam excussus est ut locusta: & curvavit genua; ut poenitentiae pondera bajularet. S. Chrysost. Ser. 167.

Magdalena poenitentia. Venit, pietatis, non voluptatis, exhibitura convivium: poenitentiae ponit mensam, fercula compunctionis apponit; panem doloris infert; potum lacrymis temperat in mensura, & ad delicias Deitatis totas, totam pulsat cordis sui, & corporis symphoniam; organi planctus dat clamorem, citharam per suspiria longa modulatur; gemitus aptat in fistulam: &, dum

pectus percutit; facit placitura DEO cymbala personare. S. Chrysost. Ser. 43.

Medicamentum, est poenitentia peccatum extinguens, donum cœlitus datum, virtus admirabilis, gratia vim legum superans. S. Chrysost. hom. 5. de Poenit.

Mons. *Mons Sion, latera Aquilonis.* Ps. 47. qui erant ante latera Aquilonis, id est, Socii, & inhærentes diabolo; cui dicitur Cant. 4. *exurge Aquilo;* facti sunt Christo fideles (mons Sion.) Ipsi sunt enim, de quibus dicitur Ps. 124. *qui confidunt, Sicut mons Sion.* Facti sunt igitur mons Sion per gratiam Christi, & baptismatis Sacramentum. - Vide Paulum, cum perlequeretur Ecclesiam Domini, latus Aquilonis fuisse: vide nunc, cum legitur in Ecclesia, montem esse speculatorium; per quem Christi gloriam cognoscimus, & videmus. S. Ambr. in ps. 47.

Osculum pacis. Indulgentiam, quam recipimus, quid? nisi quoddam osculum dixerim pacis. S. Bernardus Ser. 4. in Cant.

Pascha, Bonus transitus est, transire de peccatis ad justitiam. S. Ambros. Ser. 50. Pascha est, quando anima irrationabilem deponit passionem. S. Ambr. epistol. l. 1. ep. 1.

Passer, Pelicanus. Homo poenitens est Pelicanus solitudinis: qui poenitentia, sicut Pelicanus sanguine pullos suos, opera à serpente Inferni venenata resuscitat. Est sicut passer in tecto: qui saltat de loco ad locum; ita peccator saltat de peccato ad peccatum; plangendo, & singula deflendo. S. Vincent. Ferr. Ser. de S. Dominico.

Percussio pectoris. In percussione tria sunt: ictus, sonus, tactus; per quæ signantur illa tria, quæ sunt in vera poenitentia necessaria: videlicet cordis contritio, oris confessio, & operis satisfactio. Innocentius Pp. l. 2. de Sacrif. Miss. c. 13.

Piscina, est poenitentia, quâ lavamur à sordibus peccatorum. - Aquæductus ad hanc piscinam est timor, vel amor. S. Bonav. Ser. 2. D. 4. Pent.

Procrastinatio. Quando mutaberis? cras inquis. Ecce quoties dicis: cras, cras! factus es corvus. Ecce dico tibi: cum facis vocem corvinam, occurrit tibi ruina. Nam ille corvus, ejus vocem imitans, exiit de arca, & non rediit. Tu autem frater redi in Ecclesiam, quam tunc illa arca significabat. S. Aug. Ser. 194. de temp.

Regnum cœlorum impetrat. Assuerus, postquam incaluerat vinò, dixit ad Esther, Esth. 5. *Si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis.* Sic anima, postquam Christum, vinò compunctionis, dilectionis, devotionis, inebriavit; regnum ejus impetrabit. S. Bonavent. Ser. 2. in Rogat.

Reminiscencia peccatorum. Non sufficit dicere, peccator sum; sed operæ pretium est; speciatim peccatum, & delictorum reminisci. Sicut ignis, qui in spinas inciderit, facile ipsas absorbit: ita & cogitatio; quæ continuo, in seipsa omnia versat peccata,

quæ à juventute fecit usque ad senectutem, ea exiit. S. Chrysost. Serm. de Pœnit

Scopa. Ipsa pœnitentia, est scopa, quâ mundatur nostra conscientia. S. Bernardus Serm. 2. in Ass. B. V.

Spina. Contritio est spina, quæ pungit conscientiam. S. Vinc. Ferr. Serm. 2. de Corona Domini.

Stercoratio. Remissio peccatorum facit bonas arbores. Circumfossio arboris, humilitas est pœnitentis: omnis enim fossa humilis. Cophinum stercoris, sordes pœnitentiæ. Quid enim stercore sordidius? Et tamen, si bene utaris, quid fructuosius? S. Aug. Ser. 12. de Verb. Dom. Tristitia sic est quomodo stercus. Stercus non locô suô positum, immunditia est; stercus, non locô suô positum, immundam facit domum: locô suô positum fertilem facit agrum. S. Aug. Ser. 151. de temp.

Tabula secunda. Sicut baptismus post primum naufragium est prima tabula; sic pœnitentia est tabula secunda, post alios in peccata lapsus recidivos. S. Bonav. Serm. 2. de S. Matth. A. & E.

Testa. Quid per testam, nisi rigor distributionis? percussî testâ saniem radimus, cum post pollutionem cogitationis illicitæ nosmetipsos asperè dijudicando mundamus. S. Greg. mor. l. 3. c. 22.

Via per desertum in terram promissionis, via est pœnitentiæ. S. Bonav. expol. 2. in ps. 118. c. 2. v. 9. a. 9.

Vinculorum solutio. O si unum asinum hodie ad JESUM adducere possem! JESUS non sedet in asino ligato. Vis ergo esse asinus Christi? vis JESUM portare? solvaris prius à vinculis peccatorum. S. Bonav. Ser. 2. D. Palmar.

Virgula fumi. Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi? Cant. 3. Significat statum pœnitentium. Quæ confessio rectè fieri sicut virgula fumi dicitur: quia Per

plures peccatorum species tanquam fumus de thuribulo per plura foramina derivatur.

- Quòd hic fumus odorem habeat, innuitur (cùm dicitur: *ex aromatibus myrrha, thuris & pulveris pigmentarii.*) Confessionem debet semper comitari myrrha, & thus, id est, mortificatio carnis. S. Bernardus Serm. 59. inter parvos.

Unguentum pretiosum. Compunctio cordis, est pretiosissimum unguentum. S. Chrysost. l. 2. de compunct. cord. dum peccator unguentum contritionis suæ effundit; odor boni exempli replet totam domum Ecclesiæ; prout patet Joan. 12. 3. S. Bernard. Ser. 30. in Cant.

Alia promiscuè.

Oportet, ut simus crucifixi: Crux significat pœnitentiam. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Bartholomæo.

Oportet etiam ut simus excoriati. Si habetis pellem leoninam superbiæ, & vanitatis; humiliemini. - Si habent pellem vulpinam avari, oportet excoriari, restituendo usuras. Idem ibid.

Tunsiō pectoris, obtritio est cordis. S. Aug. enarrat. 2. in ps. 31.

Argumentum veræ confessionis habet, qui omnia peccata sicut aquam effundit; ut non remaneat color, sicut in effusione lactis; nec pingvedo, vel sapor, ut in effusione olei, aut sanguinis; nec odor, ut in effusione vini, vel aceti. Color remanet; quando dicitur peccatum, & reticetur occasio ad peccatum, ut sit in gula, fornicatione, &c. Pinguedo, vel sapor, remanet, cùm dicitur peccatum, & reticetur quantitas, vel diuturnitas delectationis; in qua ratio penitus absorbetur, juxta illud ps. 108. *intravit - sicut oleum in ossibus* Odor manet, cùm tacetur infamia, vel scandalum aliorum. S. Alb. M. parad. an. c. 40. de Confess.

TITULUS XVII. PONTIFEX SUMMUS ROMANUS.

Judas filius Jacob. Per Judam, Genes. 49. Romani Pontifices in fide constantes Christi: quorum Primatui omnes filii Christi subduntur. S. Thom. cap. 49. in Genes.

Potestas in Episcopos. Sancta Romana Ecclesia quosdam Episcopos post mortem anathematizavit. Concil. Constantin. 2. quod fuit s. œcumenicum. S. Thom. in Cat. sup. 16. Matth.

TITULUS XVIII PRÆCEPTA DEI.

Chorda. Per eas (decem chordas) signantur decem præcepta Decalogi. S. Thom. in pl. 32.

Cithara decem chordarum significat observationem decem Præceptorum DEI. Arnobius in pl. 22.

Collyrium. *Collyrio*, id est, divinis præceptis, *inunge oculos tuos*. *Præceptum Domini lucidum illuminans oculos*. Psal. 1. S. Thom. in 3. Apoc.

Crusta. Filios Dominus, Matth. 15. appellat Patriarchas, & Prophetas illius temporis. Per mensam designatur S. Scriptura: per micas verò minima præcepta, vel interna mysteria, quibus S. Ecclesia pascitur. Per crustas verò carnalia præcepta; quæ Judæi

observant. Micæ autem sub mensa comedi dicuntur: quia Ecclesia humiliter se submittit ad implenda Divina Præcepta. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Fimbria. Mystice fimbriam vestimenti ejus, minimum mandatum intellige. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 6. Marci.

Gloria Christianorum, DEI præceptum est. S. Ephr. de Amore Pauperum.

Semita. *Claudixerunt à semitis tuis*, id est, præceptis Legis. S. Thom. in pl. 17.

Vestimenta Domini, ejus mandata sunt, quibus tegitur Corpus ejus, id est, Ecclesia. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

TITULUS XIX. PRÆDICATIO.

Buccina. In vocibus, & tonitruis, clamor prædicantium intelligitur; in lampadibus claritas miraculorum; in sonitu buccinæ fortis prædicatio Sanctorum. Quæ omnia in Adventu Christi, & Spiritus Sancti, completa sunt. S. Isidor. c. 28. in Exod.

Cantus. Canere, est prædicare. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Coruscatio. De tertia nube procedit coruscatio prædicationis. Job. 38. *Nubes spargunt lumen suum*. S. Thom. in 19. II.

Didrachma. Cum primum piscem admonetur Petrus inquirere, Matth. 17., ascensuri ostenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus primus ascendit, & statim in ore continuit. In quo didrachma novæ prædicationis, tanquam duo denarii, habebatur. DEI enim gloriam, & Christum Dominum contuens prædicabat. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Escala volucrum. Quid per escas volucrum, nisi prædicationes Divinitus Missæ intelliguntur? S. Isidor. c. 23. in Exod.

Grando, est prædicatio: quæ est de se sua-vis; Judæis visa fuit grando contundens, & molesta. S. Thom. in 8. Apoc.

Gressus Ecclesie, sunt veloces prædicationes Apostolorum; per quos in omnem terram Evangelium insonuit. S. Thom. cap. 7. in Cant.

Mulier, Matth. 13., ista quæ fermentum accipit, & abscondit; prædicatio mihi videtur Apostolica. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Matth.

Piscis. Quinque Panes, Matth. 14. sunt quinque Libri Moysis. Duo pisces, sunt prædicationes Prophetarum, & S. Joannis Bap. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 14. Matth.

Pluvia. Cum nubibus, id est, cum Sanctis; qui pluunt per prædicationem. S. Thom. in 1. Apoc.

Regnum cælorum, prædicatio Evangelii est; & notitia Scripturarum, quæ ducit ad vitam; de qua dicitur ad Judæos, Matth. 21. *auferetur à vobis Regnum DEI*. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Rete. Apostoli per rete sanctæ prædicationis pisces, id est, homines, de profundo pelagi, id est, infidelitatis, ad lucem Fidei traxerunt. Remigius apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Sonus montium. Mystice loquitur sic sonuerunt montes, id est, Apostoli, qui montes dicuntur. *Turbatae sunt aquæ*, id est, populi gentilium ad sonitum montium, id est, ad prædicationem Apostolorum. Aquæ significant Sapientiam. Quasi dicat: aquæ, id est, Prophetiæ gentilium sunt turbatae. S. Thom. in pl. 45.

Tuba. Nota super illo verbo: *quasi tuba exalta*; quia prædicatio est tuba. 1. Quia excitat ad vitæ statum. 1. Cor. 15. *Canet enim tuba*, &c. 2. Quia hortatur ad bellum. 1. Cor. 14. *Si incertam vocem*, &c. 3. Quia nuntiat viri incessum. II. 27. *Clangetur in tubis*, &c. 4. Quia vocat ad consilium. Os. 8. *In gutture tuo sit tuba*, &c. 5. Quia invitat ad festum. Psal. 80. *Buccinate in Neomenia*

tuba, &c. S. Thom. in 58. If. Designantur in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragili-

tas corporum. Tales quippe Dux noster ad prædicationis prælium duxit. S. Isidor. c. 5. in Judic.

TITULUS XX. PRÆLATUS.

Angelus intelligitur Prælatus Ecclesiæ. S. Thom. in pf. 33.

Campfor. Prælati, & Doctores, sunt quidam campfores. Luc. 19. *Vocatis servis decem, dedit eis decem mnas, & agit: negotiâmini, dum venio.* Ergo sunt negotiatores. S. Thom. in pf. 36.

Currus. Prælatorum S. Ecclesiæ currus, devota sunt eorum desideria. Nam dum superna gaudia ferventer appetunt, velut in curribus per alta feruntur. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Discretio. *Nasus sicut turris Libani.* Cant. 7. Quia Præpositorum discretio, & munita semper debet esse ex circumspeditione, & in altitudine vitæ consistere. S. Greg. hom. 11. in Exod.

Facies Ecclesiæ sunt hi, qui in locis regiminum positi apparent primi. S. Gregor. mor. l. 13. c. 11.

Maxilla. Per maxillam intelliguntur Prælati. S. Thom. in 1. Thren.

Offa Ecclesiæ sunt fortes, ut Prælati, & viri perfecti. S. Thom. in pf. 41.

Paterfamilias. Per Patremfamilias intelligitur Prælatus Ecclesiæ, propter tria, quæ debet exhibere: scilicet generationem ad fidem, eruditionem ad salutem, custodiam ad securitatem. S. Thom. in prolog. expos. sup. ep. ad Titum.

Portæ, Prælati Ecclesiæ. S. Thom. in 1. Thren.

Regimen. Disciplina, vel misericordia, multum destituitur, si una sine altera teneatur. S. Greg. mor. l. 20. c. 6.

Turris. In civitate sunt tria magnifica: scilicet turres, muri, & plateæ. Quantum ad primum, dicit: *narrate in turribus ejus,* Hieron. habet: *mirare turres ejus.* Turres sunt ad videndum à longè. Turres ergo Ecclesiæ, sunt prælati, & fuerunt Apostoli. Quasi dicat: *mirare Apostolos, & Prælatos.* S. Thom. in pf. 47.

TITULUS XXI. PRINCEPS.

Abies. Per abietes significantur sublimés in dignitate. S. Thom. in 14. If.

Ala. *Et erit extensio alarum ejus,* id est, Principium ejus. S. Thom. in 8. If.

Cor. *Cor Ægypti,* id est, Rex, & Principes; ex quibus totus vigor Ægypti. S. Thom. in 19. If.

Cornu grande, ipse est Rex primus, scilicet Alexander, qui primus regnavit in Græcia. 1. Machab. 10. Per cornu fractum significatur mors Alexandri: per successus quatuor cornuum, successus quatuor Regum. S. Thom. in 8. Dan.

Custos. *Super muros tuos Jerusalem constitui custodes, &c.* Per metaphoram designat diligentiam Principum, qui populum gubernaverunt. S. Thom. in 62. If.

Euphrates. Per Euphratem figurantur Principes Mundani. S. Thom. in 9. Apoc.

Mons. Per montes, & colles, Mundi potentes signantur. S. Thom. in 54. If.

Palmes. Per palmites metaphoricè significantur Principes, & sublimés. S. Thom. in 16. If.

Rivus. *Ascendet super omnes rivos,* id est, Principes. S. Thom. in 8. If.

Speculatores. Per Speculatores, Jer. 6. significantur Principes: vox tubæ, prædicatione eorum est. S. Thom. in 6. Jerem.

Spina. Per spinas significantur Principes. S. Thom.

Stella, Princeps; Sol in ortu suo rex; Luna regina. S. Thom. in 13. If.

Veñtes. Portæ significant Reges, veñtes Principes. Portæ reges; quorum erat potestas judicii, quæ in porta exercebatur. Veñtis Principes; quibus confirmatur regnum, sicut veñtibus portæ. S. Thom. in 2. Thren.

Unicornis. *Et descendant unicornes, &c.* Animal est in quantitate, & tactu, atrocissimum, habens cornu unum. Unde significat potentes Monarchas. S. Thom. in 34. If.

TITULUS XXII. PRINCEPS IMPIUS.

B *Alaac*, interpretatur *elidens*: per quem signantur Principes mali. S. Thom. in 2. Apoc.
Leo rugiens, & *ursus esuriens*. *Princeps impius*

super populum pauperem. Prov. 28.
Montes, id est, Principes; sicut Nero, & alii, conturbati sunt fortitudine ejus, scilicet DEI. S. Thom. in ps. 45.

TITULUS XXIII. PROPHETA.

A *Ntemurale*. Murus Christus, antemurale Prophetæ. S. Thom. in 26. II. *Apes*, sunt Prophetæ. S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Basis. Quid per bases argenteas, nisi Prophetæ signantur? S. Isidor. c. 46. in Exod.

Bos. Boves intelliguntur Apostoli, & Prophetæ; qui nobis Scripturas Sacras dispensaverunt. S. Thom. in Cat. sup. 2. Joan.

Cælum. Per Cælum, Prophetas accipere debemus, de quibus scriptum est: *cæli enarrant*, &c. Ps. 18. S. Isidor. de nat. rer. c. 12. Per cælum, Prophetæ - signantur. S. Thom. in 45. II.

Corpus Christi. Caput Joannis Christum significat; quia corpus illius Prophetæ intelliguntur. In decolatione Joannis figuratur; quod Judæi Christum, qui est Caput omnium Prophetarum, amissuri erant. S. Haymo in Decoll. S. Joan. Bapt.

Cypressus. Significat Patriarchas, & Prophetas, propter odoris suavitatem. S. Thom. in Assumpt. B. V.

Digitus, significant Prophetas. S. Thom. in Procem. sup. Thren.

Excussus. Apostoli sunt *filii excussorum*, id est, Prophetarum; qui in manu potentie DEI positi sunt; & tanquam sagitta excussa pervenerant usque ad fines terræ. S. Isidor. c. 31. in Gen.

Fundamentum. *Revelata sunt fundamenta*, scilicet sancti Patriarchæ, & Prophetæ; su-

pra quos fides nostra fundata est. Quia quod in eis dictum, vel factum est figuraliter, revelatum est per Apostolos. S. Thom. in ps. 17.

Margarita. Bonæ margaritæ possunt intelligi Lex, & Prophetæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Montes, sunt Prophetæ. Qui merito virtutum montes appellantur. S. Thom. in 3. Cant. Recurramus ad montes Sanctos Prophetas. S. Chrysost. Adv. Hæreticos.

Nubes. *Tenebrosa Aqua*, id est, doctrina, in *nubibus*, id est, Prophetis (quia ante Adventum Christi Verbum DEI latuit.) S. Thom. in ps. 17.

Oculus. Beati Prophetæ oculi nostri fuerunt. S. Hippolitus. Ep. M. orat. de consummatione Mundi.

Os DEI, quod loquitur, sunt Prophetæ. S. Thom. in 30. II.

Pastor. Figuraliter per oves, Gen. 29., justorum populi significabantur - Pastores verò Prophetæ sunt. S. Isidor. c. 24. in Gen.

Ramus. Ab ipsa, charitate, tanquam fructus ab arbore, tanquam ramus à vite, pendet tota Lex, & Prophetæ. S. Bernardus tr. de Charit. c. 12.

Tauri, sunt Prophetæ; qui fortitudine fidei, quasi cornu, principibus Mundi restiterunt; & ab eis passi, virtutum nobis exempla reliquerunt. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

R. TITULUS I. RATIO.

C *ivitas*. A civitate rationis nemo exultat nisi per affectionem temporalium. S. Thom. in prof. 5. l. 1. de Conf. Phil.

Clypeus. Sumitur hic pro ratione hominis. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conf. Phil.

Judex. Prudentia comparatur Assessori Judicis: nam sicut Assessor Judicem - sic prudentia rationem dirigit. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 5.

Lucerna. In isto candelabro ponuntur septem lucernæ. Prima ratio &c. S. Thom. Ser. 2. de S. Benedicto. Aaa 2 Ls

Lumen oculorum meorum, id est, ratio mea. S. Thom. in ps. 37.

Oculus. Ira semper turbat oculum rationis. Turbati autem minus prævident. Et ideo dicit ps. 6. *turbatus est oculus meus*, id est, ratio mea. S. Thom. in ps. 6. Homo triplicem habet oculum, carnis, rationis, contemplationis. Unde ratio oculus dicitur. Hugo à S. Viçt. apud S. Bonav. Brevil. p. 2. c. 12. *Oculus anima, & venter*: per quæ ratio, voluntas, & sensualitas, designantur. S. Thom. in ps. 30.

Patria hominis, est recta ratio. Patria rationis tantum unò Principe regitur, scilicet DEO; qui est rectæ regula rationis. S. Thom.

in prof. 5. l. 1, de Conf. Phil.

Sal, significat rationem. S. Isidorus in 4. Levit.

Sidus. Sicut sidera nobis lucere cessant propter interpositionem nubium; sic intellectus, & ratio, quæ lucent, & illuminant hominem, in cognitione veritatis impediuntur caligine perturbationum. S. Thom. in metr. 7. l. 1. de Conf. Phil.

Speculum. *Videmus nunc per speculum*, scilicet rationis; & *in enigmate*, id est, figura panis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 7.

Vir, in nobis sensus rationalis intelligitur: caro autem quasi in typo mulieris accipitur. S. Isidor. c. 8. in Judic.

TITULUS II. REGNUM DEI.

Conservatio Justorum. *Simile est Regnum cælorum*. Glossa: id est, conversatio Justorum *Thesauo*, id est, bono operi, *abscondito in agro*, in corde. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Evangelium. Regnum DEI signat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 10, Marci. Regnum cælorum

prædicatio Evangelii est, & notitia Scripturarum; quæ ducit ad vitam; de qua dicitur ad Judæos, Matth. 21. *Auferetur à vobis regnum DEI*. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

Gaudium. *Non est regnum DEI esca, & potus; sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto*. S. Thom. in ps. 4.

TITVLVS III. RELIGIO.

Acies. Sicut Angelorum Sanctorum acies, ita & multitudo Monachorum unanimiter viventium. S. Ephr. Ser. Ascet. de vita Religiosa.

Aqua. Religiosus est sicut piscis; qui extra aquam citò moritur. S. Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1.

Castra Sanctorum Angelorum. S. Ephrem paræn. 58. ad Monachos.

Civitas, muris circumdata, atque munita, est multitudo Monachorum. Id. ibid.

Currus. Ordines Religiosi, sunt currus devehentes ad cælum. S. Bonav. Ser. 2. D. 16. Pent.

Diadema pretiosum ex pretiosis lapillis speciosisque margaritis contextum, est multi-

tudo Monachorum. Id. ibid.

Fons pulcher, & aquis scatens; quibus multitudo irrigatur plantarum, est multitudo Monachorum suam psalmodiam lacrymis irrigantium. Id. ibid.

Imago regalis, admirabilem aspectum quorumcunque selectissimorum colorum, ac florum, continens. Id. ibid.

Navis, plena regalibus divitiis, est multitudo Monachorum. Id. ibid.

Portus. Mundus assimilatur pelago; portus est vita Religiosa. S. Ephr adhort. 4.

Regeneratio secunda. Gloriosus iste Sanctus, nostræ secundæ regenerationis inventor, pariter exitit, & scriptor. Goffridus Ser. 11. de S. Benedicto.

TITULUS IV. RELIGIOSUS.

Aedificium. Sicut ædificium fundamentò carens super petram; ita & Monachus, qui non habet patientiam. S. Ephr. Serm. Ascet.

Ager. Similis est Monachus agro semina-

to. Idem paræn. 50. Agricultura Monachi; anima bona Evangelice fructificans. Idem paræn. 1.

Angelus. Nomine Angeli justus intelligitur; & præcipue Vir spiritualis, & Religiosus.

fus. S. Bonavent. Opusc. hier. Eccl. p. 1. c. 1. Admirandum spectaculum in cœlis, est Monachus super terram angelicam vitam agens. S. Ephr. paræn. 1. Angelis similis est, ille Monachus; qui, quæ ventris sunt, spernit. Id. ibid. Si animum avari, nudum absque corpore, cogitatione perspexeris, invenies sicut vestem, mille tineis corrofam. - Non talis profectò animus inopis est. Inops dico ultrò, ac sponte suâ. Sed fulget ille quidem ut aurum, splendet sicut gemma, floret quasi rosa: nulla tinea tibi est, nullus fur, nulla cura sæcularis; sed vivit Angelicâ vitâ. S. Chrysost. hom. 48. in Matth.

Aquila. Sicut aquilæ in montibus excelsis. S. Ephr. de tim. DEI.

Arbor. Consiste instar arboris floridæ; fructusque tuarum custodi virtutum. S. Ephr. in hypomnastico. Monachus est arbor, quæ si plena sit fructuum, & aliò plantetur, perit: ita Monachus, si extra claustrum vivat. S. Ephr. Serm. Ascet.

Asina Baal. Asina animam subditi significat. - Asina, quando urgebatur à Prophetâ, procedere contra voluntatem DEI, contradixit. Sic subditus; sic Papa, vel imperator; si Pater, vel Mater, cogit eum aliquid facere contra DEUM; debet os aperire, & contradicere: ibi enim non oportet obedire. S. Bonav. Serm. 3. D. 15. Pent.

Athleta, & pugiles pietatis isti sunt probati. S. Ephr. de tim. DEI.

Capilli Christi, proximè ei adhærentes, sunt pauperes Religiosi. S. Anselmus in 4. Cant.

Castellum. Villa significat homines sæculares; castellum autem statum Religiosum; alterò statu, scilicet sæculari, securiorem, S. Anselmus lib. similit. c. 76.

Cervus. Esto quasi cervus sitiens, desideransque adire fontes aquarum, id est, Sacras Scripturas. S. Ephr. de Patientia.

Cælum. Religiosi, & contemplativi, dicuntur Cœli. 1. Propter remotissimam ab amore terrenorum elongationem. 2. Propter cœlestis munditiæ imitationem: - nam cœli sunt purissimi. 3. Propter ordinatam obedientiæ voluntariæ continuationem. 4. Propter harmonicam circulorum cœli proportionem: - nam in cœlo sunt quidam circuli solstitiales, quidam æquinoctiales &c. 5. Propter omnimodam contrarietatis remotionem. Cœlo nihil est contrarium, ut dicit Philosophus l. 1. de Cœlo tex. 20. Et ideo non potest cælum aliqua corruptio subintrare. 6. Propter ordinatam orbium cœli elevationem, & dispositionem. 7. Propter cautissimam meritorum suorum occultationem: nam cælum interpolate aliqua de suis contentis aspicientibus repræsentat, sed plura occultat. S. Bonav. Eccl. hier. p. 4. c. 4.

Colles, dicuntur Religiosi: quia colles dant lætitiâ ex alterius patriæ contemplatione. Quia communiter in collibus est via aspera: sic vita Religiosorum est arcta. S. Vincent. Ferr. Serm. de S. Petro ad vincula,

Columba. Columbarum instar in sublime volitant; suæque tabernacula in Cruce designant. S. Ephr. de tim. DEI. Collibus velut columbæ alii insident. Id. ibid.

Cursor. Monachus superbus, velut Aquila est absque pennis. Monachus humilis, ac modestus, levis, & celer est cursor; & tanquam sagittarius jaculandi peritus. S. Ephr. de tim. DEI.

Doctores cunctorum sunt hominum - filii sunt sanctæ illuminationis. Id. ibid.

Filiæ Judæ. Quæ sunt filiæ Judæ, nisi animæ Religiosæ, quæ Jesum Christum Dominum continentur. S. Ambr. Ser. 10. in ps. 118.

Fistula, brevis est arbuscula; & significat - pauperes spiritu. S. Thom. in 4. Cant.

Fornax. Dan. 3. Horum igitur virtutem nos quoque debemus imitari. Siquidem etiam nunc aurea imago erecta est, nempe Mammonæ tyrannis. Sed non aures, animosque præbeamus illis tympanis, nec tibiis, nec citharis; nec si quæ alia divitiarum spectra. Sed, etiamsi ardentem fornacem intrare cogamur, paupertatem dico; eam tamen præoptemus potius, quam adoremus eam. - De hujusmodi fornace Lazarus non minus, quam illi tres pueri, clarus egressus est. At contra ille purpuratus, qui in parte odorantium imaginem jure numeratur; gehennæ est deputatus incendio. - Illis pueris inveniuntur æquales, quotquot paupertatem cum gratiarum actione patiuntur. S. Chrysost. hom. 4. in Matth.

Grex Salvatoris. Venite electi mei - Grex Salvatoris electe. S. Ephr. paræn. 50.

Lampas. Quemadmodum lampas in obscuro loco relucens; ita Monachus sobrietati mentis, & cordis, vacans. S. Ephræm paræn. 50.

Lignum vitæ super terram, Monachus passionum expers. Lignum vitæ æternæ in cœlis, Monachus stabilis, & non errans. Idem paræn. 1.

Luminare. Hominem, non ut sibi ipsi tantum prodesset, creavit DEUS; sed ut multis. Idcirco Paulus quoque Fideles homines, luminaria appellat; ex ipsa appellatione manifestans; oportere Fideles cæteris quoque usui esse. Luminare quippe, quamdiu seipsum tantummodo illuminat, luminare profectò non est. S. Chrysost. l. 3. contra Vituperat. Vitæ Monast. Isti (Religiosi) qui tanquam luminaria clarissima in tenebris micantia, eos, qui æstu mediò jactantur, ad summam invitantes quietem, & securitatem, ac Philosophiæ faces, de sublimi quadam, & longinquâ Pharo, accensas præferentes; ita demum eos, qui monitis suis obtemperare non renuunt, ad quietem, & portum tutissimum deducunt. Idem ibid. Ista ergo orbis terrarum lumina in exortu solis, imò verò etiam multò ante diem, à lectulo surgentes integri, sobrii, vigilantes: nam nec gravedo capitis, - eos tanquam Angelos - perturbat. S. Chrysost. hom. 69. in Matth.

Maris littus. Littus atque unda maris arenas congerens, est cor Religiosi vani : qui videtur solida terra stare ; sed tamen multa habet à Sæculo. S. Greg. l. 5. c. 3. in 1. Reg.

Moneta. Tria cuique bona insunt denario, quæ cuique perfecto debent inesse Monacho. Denarius quippe bonus ex puro ære, recto pondere, monetaque legitimâ debet constare. - Hæc quoque debet habere Monachus, ut verè Monachus esse interpretetur. Ejus quippe metalli puritas, pura est ejus obedientia. - Rectum verò illius pondus, stabilitas est propositi ejus. Non ergo leviter exsufflari debet ab eo, qui cœpit ; sed usque in finem perseverat stabilis. Illius autem moneta, habitus est Monachalis, atque tonsura antè, & retro, & his consimilia, Sicut enim denarius à moneta dignoscitur, cujus sit regionis ; sic ab istis Monachus, cujus sit Ordinis. Iste autem Monachus, qui adeo est senex, ut antè, & retro, jam nequeat inclinare ; denario ille est similis, cujus monetam temporis antiquitas jam delevit. - Quem quidem habitum viderit Monachalem quidem habitum habere, sed ex ære impuro, id est, inobedientem esse ; hunc thesauro cœlesti nunquam reponit Christus, sicut nullum denarium falsum. S. Anselmus de similitudinibus c. 90. Falsus denarius, bonus plerumque esse videtur : at si in ignem fuerit missus, protinus falsus esse proditur. Quod si hoc (Monachus qui videtur, & patet malus) imputaverit Ordini ; tale est, ac si denarius dicat igni : tu me falsum fecisti. Non autem falsum eum facit, sed, quod erat, ostendit. Id. ibid. c. 95.

Mundum fugit. Sæpe naturæ, maximè in tempestate, fugiunt terram. Et tamen, cum eam fugiunt navigantes, ipsa potius fugere videtur à navigantibus. Et tu, si fugeris Mundum hunc, & ipse te effugiet. S. Ambr. in ps. 26.

Paupertas Religiosa. Nobilis margarita paupertas : quæ, dum omnia contemnit, dominium super omnia accipit. Sicut è contrà avarus, dum omnia appetit, omnium servum se facit. S. Bonav. Serm. 2. in Cath. S. Petri. Quid sibi vult ? quod eadem promissio facta est pauperibus, & Martyribus. Matth. 5. Nisi, quia verè Martyris genus paupertas est ; quæ habitatores à gemina impugnatione, quæ hujusmodi amatores expugnant, reddit securos : scilicet propria invidia, & aliena. Paupertas enim, dum putatur misera, alienâ caret invidiâ. Et quia est voluntaria, nemini quidquam invidet. S. Bernardus Serm. 4. inter parvos.

Piscis. Religiosus est sicut piscis ; qui extra aquam citò moritur. S. Bonav. diet Sal. t. 4. c. 1.

Planta novella, à DEO sanctificata, est Monachus abstinentiæ rore irrigatus. S. Ephr. paræn. 1

Portus. Portum Monasterii petii ; & relictis, quæ Mundi sunt - ex hujus Mundi

naufragio nudus evasi. S. Greg. ep. ad Leandrum Ep. sup. l. Job. c. 1. Tantum vita sæcularium à Religiosorum ; quantum inter tranquillissimum interest portum, & mare tempestuosum, distat. S. Chrysost. hom. 69. in Matth. Nihil in rebus humanis stabile, nihil inconcussum ; sed hominum vita imitatur mare vesaniens, quotidie parturiens naufragia - Quæ est igitur horum omnium causa ? pecuniarum amor, vesana divitiarum cupiditas, morbus insanabilis ; fornax, quæ nunquam extinguitur ; tyrannus. - At non hujusmodi paupertas. Sed his, quæ dicta sunt, contraria. Ea siquidem est tutum asylum, portus tranquillus, perpetua securitas, deliciae periculorum expertes, voluptas sincera, vitaurbationum nescia, vita fluctuum ignara, copia inexpugnabilis, Philosophiæ parens, frænum intemperantiæ, radix modestiæ. S. Chrysost. hom. de Avarit.

Præco celi. Fidelissimus regni cœlorum præco, est Monachus ab omni avaritia alienus. S. Ephr. paræn. 1.

Reges, sunt Monachi, meliori coronâ redimiti. S. Anselmus lib. similit. c. 33.

Regula ipsa est quasi quædam clausura, vel stagnum vivarii : quoniam quidem sicut pisces decurrente aquâ vivarii moriuntur ; si clausuræ ipsius minuatim, ac sæpe, crepant nec reficiantur. Ità omnis religio Monastici Ordinis funditus perit ; si custodia ejus, per modicarum contemptum culparum, paulatim à fervore suo tepescit ; attestante Scripturâ, quæ dicit, *qui modica spernit, paulatim decidet.* S. Anselmus l. simil. c. 122.

Securitas. Atqui nihil horum (periculorum Sæculi) penitus in Monasteriis invenies. Verum quamquam procella tanta, tantique fluctus desæviunt ; soli in tranquillo, & portu, & securitate summa residentes ; veluti ex cœlo ipso cæterorum naufragia spectant. S. Chrysost. l. 3. contra Vitup. vitæ Monast.

Status Religiosus. Est terribilior pauperies igne ; & gravius urere consuevit. S. Chrysost. hom. 4. in Matth. Hic (pauper Religiosus) in cœlo tanquam in pavimento ambulat. Quod si tale pavementum domus ejus est ; cogita per teipsum, quale tectum est. Id. hom. 48. in Matth. Tranquillitatis Mater, eremus est ; quietus portus, omnis perturbationis expultrix. Idem hom. 51. in Matth. Jejunium mensa eorum est. Idem hom. 56. in Matth. Vides, quantum vobis advenæ præcellunt. Hi dico, eremi habitatores, imò verò cœlorum cives. Nos certè, qui harum urbium cives sumus, peregrinamur à cœlo ; illi autem è contrâ. - Potes enim & urbes habitare, & Monachorum Philosophiam imitari. Potes & uxorem habere, & in magna familia versari, & orare, simul jejunare, atque compungi. Idem ibid. Quare illò Adam amissò, quid inter Angelos, & hunc Monachorum intersit chorum, libenter interrogaverim : qui sic in terra cantant. & dicunt : *Gloria in excelsis DEO, & in terra*

terra pax hominibus bonæ voluntatis. S. Chry-
sost. hom. 69. in Matth. Apes imitantes
sacrorum favis librorum circumvolant, ma-
gnam inde voluptatem captantes. Id. ibid.
Quare non abs re quispiam facere poterit ;
si ora istorum, qui verlantur in foro, qui sæ-
cularium rerum rabie furunt ; cloacis for-
didissimis comparet. Illorum verò (Reli-
giosorum) fontibus ; unde rivis limpidissi-
mis fluenta mellis (doctrinæ) emanent.
Idem ibid. Sed Monachi Angelis æquales,
longe à nobis omnibus absunt : omnibus
enim aliò quodam modò, quàm nos, utun-
tur : omniæque sibi à nostris aliena sunt ; ci-
bus, domus, calcei, locutio. - Si quis ad au-
rifabrum, aut rosetum venerit ; recipit ab
auro, & rosis, quendam coloris splendorem.
Sic, qui accedunt illis, nonnihil à fulgore il-
lorum utilitatis consecuti, à priore superbia
plerumque liberant. Ac velut, si quis edi-
tum locum petierit, etiam si minus sit, ma-
gnus tamen, atque sublimis videtur : sic do-
nec cum illis fuerint, excellentiores appa-
rent. Idem hom. 70. in Matt.

Templum DEI. Et ingressus templum. Luc. 19.
Sicut templum DEI in civitate est ; ita & in

plebe fidei vita Religiosorum. S. Greg.
hom. 39. in Evang.

Tentationibus maxime obnoxius. Quemad-
modum latrones, non ubi fœnum, & paleæ,
& calamus ; sed ubi aurum, & argentum ;
ibi fodiunt, & continuo vigilant : sic & dia-
bolus his maxime instat, qui spiritualia attin-
gunt negotia. Ibi multæ insidiæ, ubi vir-
tus : ibi invidia, ubi misericordia. S. Chry-
sost. hom. 1. ad Pop.

Tuba Postquam dormierint, mox studio-
se surgunt ; & velut tubæ desideratum
Christum collaudant. S. Antiochus hom.
39. de Obedientia.

Turturi viduato comparavit te sæculo ab-
dicatum Propheta psal. 54. ô Monache ! S.
Ephr. de Monachis, & Turture tomo 2.

Vacca illæ Allophilorum arcam DEI ge-
stantes, fugam Sanctorum renuntiantium
sæculo designaverunt. Nam sicut illæ pi-
gnorum affectibus à recto itinere minimè
digressæ sunt ; ita sancti, &c. S. Isidor. c. 3.
in 1. Reg.

Volucris, Tanquam volucres in montibus
volitant. S. Antiochus citatus.

TITULUS V. RELIGIOSUS INDEVOTVS.

Æ *Difcium.* Sicut ædificium fundamen-
tò carens super petram ; ita & Mo-
nachus, qui non habet patientiam.
S. Ephr. Serm. Ascet. de vita Relig.

Aquila implumis. Monachus superbus, velut
aquila est absque pennis. Idem ibid.

Sanctuarii lapis. Nos, fratres charissimi,
non sumus lapides Sanctuarii - quos nun-
quam necesse est foris conspici, id est, nun-
quam in extraneis actionibus videri. - Sed
Sanctuarii lapides in plateis sunt ; cum Re-

ligiosi lata Mundi itinera sectantur. S. Greg.
hom. 17. ad Sacerdotes.

Scapha. Quemadmodum Scapha, quæ
fluctibus circumfertur ; ita & Monachus,
cujus mens sæculi negotiis distrahitur. Id.
ibidem.

Scirpus. Religiosus indevotus, est sicut
Scirpus, vel juncus, aut mergus : qui inte-
rius est aridus ; & tamen stat in aqua. S.
Bonav. diet. Sal. t. 4. c. 1.

TITULUS VI. RENOVATIO.

A *Accipiter. Aquila, &c.* Renovamini spi-
ritu mentis vestra. Ephes. 4. Debe-
mus autem quinque modis renova-
ri. 1. Sicut Aquila, rostrum malæ linguæ
deponendo. 2. Sicut cervus, cornua super-
biæ deponendo. - 3. Sicut accipiter, plumas,
virtutum per gratiam S. Spiritus assumendo.
4. Sicut serpens, corium vestutæ conversa-
tionis 5. exuendo. Sicut aurum, vel argen-
tum, rubiginem mali amoris auferendo.
S. Thom. Ser. 1. D. 19. Pent.

Vinum novum. Discipulos veteribus com-
parat utribus, quos vino, id est, spiritualibus
præceptis facilius dirumpi, quàm id posse
continere, dicit. Erunt autem utres novi ;
cùm post Ascensum Domini, desiderio con-
solationis ejus invocabuntur. Et tunc no-
vum vinum novis utribus adveniet, hoc est,
Spiritus S. fervor spiritualium corda reple-
bit. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 4.
Marci. Discipuli veteribus vestimentis as-
similati sunt, propter eorum infirmitatem.

Theophylactus ibid. Novô vestimentô autem bona opera, quæ foris aguntur, insinuantur. Vinô autem novô fervor fidei, spei,

& charitatis, quô intus reformamur, exprimitur. Vener. Beda ibidem.

TITULUS VII.

R E X.

A *La.* Hebræus dicit; quod per duodecim alas, II. 6., intelliguntur duodecim Reges, qui præfuerunt populo ab Ozia, sub quo visio incepta est, & deinceps; quorum quatuor tantum justi fuerunt: scilicet Ozias, Joathan, Ezechias, & Josias: & ideo quatuor alis volabant. Reliqui erant octo; quorum quatuor legitimè regnum possidebant. Et hi significantur per quatuor alas; quibus facies tegebatur. Reliqui, qui illegitimè: & significantur per alas; quibus pedes tegebantur. Hi Joachim, Jechonias, Sedecias, & Godolias: illi Achaz, Manasses, Amon, & Joathan. S. Thom. in 6. II.

Cor Ægypti, id est, Rex, & Principes; ex quibus totus vigor Ægypti. S. Thom. in 19. II.

Cornu grande, ipse est Rex primus, scilicet Alexander, qui primus regnavit in Græcia. I. Machab. 10. Per cornu fractum designatur mors Alexandri: per successum quatuor cornuum successus quatuor Regum. S. Thom. in 8. Daniel,

Corona, est signum regiae dignitatis. S. Thom. in pl. 20.

Lateres ceciderunt, id est, Reges Juda; qui erant infirmi. De quadris lapidibus, id est, fortibus regibus, ex nobis ædificabimus regnum. S. Thom. in 9. II.

Leo Regem, bos rusticum, signat. S. Thom. in 11. II.

Musca, id est, Regi Ægypti, qui occidit Josiam, 4. Reg. penult.; & comparatur muscæ, propter immunditiam idolorum, & luxuriæ, quæ viget in Ægypto. S. Tho. in 7. II.

Portæ significant Reges, vectes Principes. Portæ reges; quorum erat potestas iudicii, quod in porta exercebatur. Vectes Principes, quibus confirmatur Regnum, sicut vectibus portæ. S. Thom. in 2. Thren.

Sensus. Quinque Reges, quos dicit Abraham, sunt quinque sensus nostri. S. Isidorus c. 11. in Gen.

Sycomorus. Succiderunt sycomoros, id est, Reges Judæ infructuosos, S. Thom. in 9. II.

S.

TITULUS I. S A C E R D O S.

A *Miantus lapis*, qui nullô igne læditur, est hyeroglyphicum Sacerdotum. Cornel. à Lap. in c. 7. ad Hebr.

Angelus. Sacerdotes Angeli sunt. S. Dionysius Areop. ep. 8. ad Demophilum. Ipse Sacerdos, in quantum est medius inter DEUM, & populum, Angeli nomen habet; secundum illud Malach. 2. *Angelus Domini exercituum est*, &c. S. Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. 1. S. Chrysost. l. 3. & 6. de Sacerdotio, ostendit; Sacerdotes non tantum Regibus, sed etiam Angelis esse digniores; quibus potestas remittendi peccata concessa non est. Sacerdos Domini omnipotentis Angelus est. S. Isidorus Pelusita l. 1. ep. 319. An ignoras, quid sit Sacerdos? Angelus utique Domini est. S. Chrysost. hom. 2. in 2. Tit. Est Seraaphim; qui carbonem ignitum, id est, Evcharistiam de altari fert populo. Cornel. à Lap. in 6. II. Constat, omnes, qui Sacerdotio funguntur, Angelos posse vocari; dicente Malachia c. 2. *Angelus est Domini*. Ven. Beda apud. S. Thom. in Cat. sup. 1. Marci.

Apis. Rectè comparantur Sacerdotes

apibus: quia sicut apes, castitatem corporis præferunt, cibum vitæ cælestis exhibent, aculeum Legis exercent. S. Ambr. Ser. 83.

Aqua baptismatis. Cui rei similes dixerim malos Sacerdotes, nisi aquæ baptismatis? quæ peccata baptizatorum diluens illos ad regnum cæleste mittit; & ipsa postea in cloacas descendit. S. Gregorius hom. 17. in Evang.

Arbores, sunt Sacerdotes: qui debent dare flores odoris per bonam famam. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 26. Pent.

Aries. Quem alium hōc locō arietem accipimus, nisi primum intrā Ecclesiam Ordinem Sacerdotum? de quibus scriptum est: *Afferte filios arietum Domino*. S. Greg. mor. l. 30. c. 3.

Aurum obscuratum est. Thren. 4. Quia Sacerdotum vita, quondam per gloriam virtutum clara; nunc per actiones infirmas ostenditur reproba. S. Gregor. hom. 17. in Evang.

Basis templi. Quid aliud designant bases in templo, nisi Sacerdotes in Ecclesia? -

In

In basibus Cherubim exprimuntur : quia decet, ut Sacerdotum pectora plenitudine scientiæ sint referta. Id. ibid.

Canalis. Fons Sapientiæ Verbum DEI in excelsis. Eccl. 1. Canalia, per quæ transit (ad nos gratia DEI) sunt Sacerdotes. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. in festo Corp. Chr.

Cherubim. Sacerdotes, per boves, leones, atque Cherubim, designati sunt. 3. Reg. 2. Quia in plenitudine scientiæ, quam habent necesse est, ut & bonum mansuetudinem teneant, & fervorem leoum. S. Gregor. hom. 21. in Ezech.

Cibus. Sacerdotis est, in peccatorum remissione. S. Ambr. l. 1. ep. 3.

Coci, Sacerdotes sunt : quia dum electis Fidelibus in fervore Spiritûs loquuntur, cibos mentis velut per ignem coquunt. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Consiliarius. Restituam consiliarios tuos, id est, Sacerdotes : quorum est, consilia DEI manifestare populis. S. Thom. in 1. II.

Corvi dicuntur Sacerdotes : qui ad modum corvi nigrescere per pœnitentiam, spernere per lotionem momentaneam, & attrahere cras, cras, annuntiando futuram gloriam. Istis præceptis, ut pascant Eliam. 3. Reg. 17., id est, quemlibet bonum Christianum; deferendo ei carnes, & panem, id est, Carnem Christi sub specie panis. S. Bonav. Ser. 1. D. 1. Pasch.

Deificus, est Ordo Sacerdotum. S. Ambr. l. de Sacerd. dignit. c. 6.

Dispensator. Sunt ministri DEI nostri. II. 61. Sunt *Dispensatores mysteriorum DEI*, id est, secretorum ejus. S. Thom. in 1. Cor. 4.

Exercitus. Sacerdotes sunt Domini exercitus sancti. S. Joan. Damasc.

Fundamentum. O miraculum stupendum ! ô potestas ineffabilis ! ô tremendum Sacerdotii mysterium ! spirituale, ac sanctum, venerandum, & irreprehensibile. - Scutum siquidem est refulgens, & incomparabile, turris firma, murus indivisibilis, fundamentum solidum ac stabile, à terra ad axem usque cœli pertingens, &c. S. Ephr. de Sacerdotio.

Gubernator navis. Suscepisti munus Sacerdotii, & in puppi Ecclesiæ sedens navim adversus fluctus gubernas. Tene clavum fidei; ut te graves hujus sæculi turbare non possint procellæ. S. Ambr. epist. l. 7. ep. 44.

Lingua Sacerdotis, est calamus Spiritûs sancti; quò scribuntur chartæ, id est, conscientiæ nostræ : & quò sese pro nostra cautione DEUS subscribit, seu in baptismo, seu aliis Sacramentis : ubi per verba Sacerdotis DEI gratiam consequimur. S. Chrysost. hom. de reditu suo ex Asia Constantinopolim.

Mediatores sunt Sacerdotes inter DEUM, & homines. Innocent. P. l. 1. de Sacrif. Mis. c. 9. Dicendum, quod propriè officium Sacerdotis est, esse mediatorem inter DEUM, & populum. S. Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. ult.

Minister DEI. Sacerdotes dicuntur Dii : quia DEI ministri. II. 61. *Vos Sacerdotes Do-*

mini, vocabimini ministri DEI S. Thom. in Prologo exposit. sup. ep. ad Hebr.

Moyfes. Vide mysterium. Moyfes, hoc est, Propheta. Virga, hoc est, Verbum DEI. Sacerdos verbô DEI tangit petram, & fluit aqua, & bibit populus DEI. Tangit ergo Sacerdos calicem; redundat aqua in calice; salit in vitam æternam, & bibit populus DEI, qui DEI gratiam consecutus est. S. Ambros. l. 5. c. 1. de Sacramentis.

Nauta sunt Sacerdotes. Eum oportet, qui cum vitiis decertaturus sit prælio, omnium artes notas habere; eundemque & sagittarium, & centurionem, & militem, & ductorem, - & navalis, & muralis pugnae peritum esse. S. Chrysost. l. 4. de Sacerdotio.

Oculus Ecclesiæ. Sacerdotes rationabiliter possunt dici Ecclesiæ oculus: quoniam speculatores habentur, &c. S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Os Ecclesiæ. Excommunicatio fieri debet per os Ecclesiæ, id est, per Sacerdotem. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth. In corpore non nisi os recipit cibum, & proficit omnibus membris. Ratio : quia omnia sunt conjuncta in eodem corpore, & uno spiritu. Si autem sit membrum abscissum, non proficit sibi. Sacerdos autem est os corporis mystici Ecclesiæ. Et quando ipse communicat Sacramentaliter; populus spiritualiter. Rom. 12. *Sicut in uno corpore, &c.* S. Vinc. Ferr. Ser. 10. de Pent.

Pastores. Grex, Luc. 2., populus, nox sæculum, pastores sunt Sacerdotes. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Petra salis. Quasi inter bruta animalia petra salis debet esse Sacerdos in populis. S. Greg. hom. 21. in Exod. Sacerdotes terræ sunt sales. S. Chrysostomus lib. 6. de Sacerdotio.

Puritas. Sacerdotis animum solaribus radiis puriorem esse oportet : ut nè quando Spiritus Sanctus desolatum illum relinquat; ut dicere ei liceat : *vivo* equidem, *non* amplius *ego, vivit autem in me Christus.* Gal. 2. S. Chrysost. l. 6. de Sacerdotio. Luminis instar, universum orbem illustrantis, Sacerdotis animum splendescere oportet. S. Chrysost. hom. 6. de Sacerdotio.

Regibus eminent. S. Chrysost. hom. 5. de Verb. II., demonstrat, Sacerdotem præstare regibus; & Sacerdotium regno. Sacerdoti, ait, thronus in cœlis collocatus est - Medius stat Sacerdos inter DEUM, & naturam humanam.

Sacra dans. Dicitur Sacerdos quasi *sacra dans.* S. Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. ult.

Scyphus Joseph. Scyphus argenteus, Gen. 44., est Sacerdos clarus scientiâ, mundus vitâ. In sacro est, nimirum pœnitentia, & humilitate. Sed apertò sacco statim apparebit, quàm pretiosum vas intus continebatur. Psal. 29. *Conscidisti saccum meum, &c.* in morte. S. Bonavent. Opusc. Eccl. hier. p. 4. cap. 5.

Sepulchrum Christi, Corpus Sacerdotis est. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Marco Evang.

Seraphim. Presbyteri ad imitationem sunt Seraphicarum potestatum; stolis, vice alarum coniecti. Duabus autem alis labiorum hymnum illum voce cantantes; & tenentes Divinum, & spirituales carbonem, Christum, prehensione manuum manifestam gestantes.

S. Germanus Constant. rer. Eccles. contempl.

Vasa electa. Sacerdotes triplici vasi electo comparantur in Scripturis: scilicet altari consecrato; cortinae ligatae; Scypho aureo. De primo Deut. 12., de secundo Exod. 24. de tertio Eccl. 50. Sacerdos quasi vas auri solidum. S. Thom. Opusc. de Sacr. Alt. c. 29

TITVLVS II. SANCTUS. SANCTI.

Abraham, Sanctos praefigurat. S. Isid. c. 12. & 14. in Gen.

Acervus testimonii. Galaad, acervus testimonii interpretatur; quod tantum convenit adunatae multitudini Sanctorum. S. Isidor. in Cant.

Adamas. Iusti sunt sicut adamas; qui ne quidem calefit in igne. S. Bonav. Ser. 2. de S. Philipp. Apost.

Agni dicuntur sancti propter tria 1. Propter innocentiam. 2. Propter simplicitatem. 3. Propter mansuetudinem. S. Thom. Ser. 1. de S. Luca Evang.

Ale. Quid alas animalium, Ezech. 2., nisi virtutes debemus sentire Sanctorum? qui, dum terrena despiciunt, ad coelestia volando sublevantur. S. Greg. mor. 1. 24. c. 10.

Altilia. Significant sanctos internam charitate saginatos; - occisa sunt - per poenitentiam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

Angelus in sole, Apoc. 19., est spiritualis homo in lucida conversatione. S. Bonaven. Ser. 3. in Pent.

Aquila. Nota super illo verbo: *assument pennas ut aquila*. Quia sancti comparantur aquilis. 1. Propter volatus altitudinem Job 39. *Nunquid ad praeceptum, &c. & in arduis ponet nidum suum*. In quo eminentia contemplationis. 2. Propter odoris suavitatem. Luc. 16. *Ubi fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquila*. In quo fervor dilectionis. Cant. 1. *Curremus in odorem, &c.* 3. Propter loci sublimitatem. Prov. 3. *Tria sunt mihi difficilia, &c. via aquila in caelo*. In quo studium coelestis conversationis. Philipp. 3. *Nostri conversatio in caelis est*. 4. Propter motus velocitatem. Thren. 4. *Velociores fuerunt, &c.* In quo promptitudo bonae operationis. Proverb. 22. *Vidisti hominem velocem, &c.* 5. Propter renovationem. Psal. 102. *Renovabitur ut Aquila, &c.* In quo studium emendationis, & profectus. 2. Cor. 4. *Licet is, qui foris est, &c.* 6. Propter membrorum pulchritudinem. Ezech. 17. *Aquila grandis, &c.* In quo decor virtutum. Cant. 5. *Tota pulchra es, &c.* 7. Propter filiorum sollicitudinem. Deut. 32. *Sicut Aquila, &c.* In quo sollicitudo Sanctorum. 1. Cor. 11. *Quis infirmatur, & ego non, &c.* S. Thom. in 4. 11.

Arbor. Arbores Sancti sunt: de quibus

ille ramos caedit, qui virtutem imitatur eorum. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 11. Marci. Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undique jactans, non evellit; sed & solidiores, & firmiores his incurfibus reddit: sic & animam Sanctam, & pie viventem, tentationum incurfus, & tribulationum, non supplantant. S. Chrysost. hom. 4. ad Pop.

Arma DEI sunt Electi ejus. S. Thom. in Ps. 34.

Aurum. Sancti designantur per aurum, & lapidem pretiosum. S. Thom. in Psal. 18. Plateae civitatis, Apoc. 21., sunt sancti inferiores. - Aurum etiam sunt per flammam internae charitatis. S. Thom. in 21. Apoc. Sancti magni hic bene purgati, sunt aurum; & ideo a morte statim in caelum recipiuntur. Alii non satis purgati, sunt thus; & ponuntur in thuribulo, scilicet purgatorio. Eccl. 50. *Quasi thus in igne*. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. in Epiph.

Barba. In barba lepram portant, qui de Apostolis, & Sanctis Christi, perversè aliquid sentiunt. Sicut enim barba ornamentum est viri; ita sancti ornamentum praestant Corpori Christi. S. Isidor. c. 11. in 13. Levit.

Canales isti, Cant. 7., humilitatem significant Sanctorum. S. Thom. c. 7. in Cant.

Cantor. Sancti, optimi sunt cantores. S. Thom. Serm. in festo SS. Innocent.

Carbo. Quidam Sancti sunt sicut carbonem, ardorem habentes, sed vicina non illuminantes: alii sicut lampades sunt; ardent, & illuminant. S. Greg. hom. 5. in Ezech.

Cedrus. Cedri specie majorum, qui iusti fuerunt, gloria declaratur. Psal. 19. *Sicut cedrus Libani multiplicabitur*. Sicut enim cedrus non putrescit; ita nec majorum gloria ullam vetustate corrumpitur. S. Ambr. Ser. 4. in Ps. 118. Cedrus odore suo serpentes fugat; & sic sancti daemones, haereticos; fragrantiam doctrinae suae repellunt. S. Thom. in 1. Cant.

Cervus. Sunt cervi, qui contemplationis saltu omnia aspera facile transcendunt. S. Gregor. 1. 26. c. 10. Cervi munda animalia sunt, serpentibus, & venenis inimica; & significantur virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Mystice legitur sic: cervus tran-

transcendit sine læsione, & spinas, & sylvas : sic spiritualis affectus pertransit sine læsione, & infectione mala, delectationes Mundi. S. Thom. in ps. 17. *Vox Domini preparantis cervos*, id est, sanctos, & perfectos viros. Quia sicut cervi repellunt venenosa ; ita sancti repellunt omne peccatum. Et sicut cervi per spinas incedunt sine læsione ; ita sancti per vanitatem Mundi transeunt sine delectatione. S. Tho. in ps. 28. Vir perfectus, est sicut cervus in petra stabilitus. S. Thom. in ps. 41.

Cincinnati. Sunt intimæ cogitationes Sanctorum - Ros verò, & guttæ noctium, hoc locò, infidelitate plenas, frigidæque mentes significant. - Cum tales Sanctos DEI persequuntur, quasi cincinnati sponsi pleni sunt guttis noctium. S. Thom. in 5. Cant.

Cælum. Moraliter per cælum intelliguntur sancti, propter septem : propter continuum motum de virtute in virtutem ; propter concordiam, Ordinem : quia vasa illius, id est : DEI, propter conservationem cælestem ; quia semper habent cor in cælo ; quia habent Solem, Lunam, & Stellæ ; Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellæ aliarum virtutum. S. Thom. in festo SS. Trinitatis. Per cælum Sanctos, per terram terrenos, significat. S. Thom. in 66. Is. Iusti signantur per cælos, propter retributionem, & charitatem. S. Thom. in ps. 35. Quot cælum stellis, tot sancti virtutibus elucescunt. S. Chrysost. Serm. 120. Cæli, Sancti sunt ; elevati à terra portantes Dominum. S. Aug. exposit. 2. in ps. 18. *Verbo Domini cæli firmati sunt.* Non enim à seipsis, sed verbo Domini iusti firmati sunt. Idem in ps. 37. Portando DEUM cæli fumus. S. Aug. Conc. 1. in ps. 88. Tu, si vis, cælum eris. Si vis esse cælum, purga de corde tuo terram. Si terrenas concupiscentias non habueris, cælum eris. - Cœpisti sapere, quæ sursum sunt, & non quæ super terram sunt, nonne factus es cælum ? Carnem portas ; & corde jam cælum es. S. August. in ps. 96. Quid aliud cælum, nisi sublimis vita Sanctorum debet intelligi - Cælum fuit Abraham, cælum Isaac, cælum Jacob. S. Gregor. I. 29. c. 21. De cælo vitæ tuæ imaginem cape. : etiam quando non germinas fructum ; fere tamen semen ad fructum - Isti igitur sunt cæli, qui audent dicere Philipp. 3. *Nostra conversatio in cælis est.* Isti sunt cæli ; in quibus fides, gravitas, continentia, doctrina, vita cælestis est. S. Ambr. Ser. 12. in ps. 118. Quemadmodum terra dictus, qui lapsus ex illa prævaricatione cælestis gratiæ ; & in hæc vitia terrena dejectus, prævaricationis suæ vinculis se religavit : ita è contrario cælum dicitur ; qui vitam Angelorum custodiâ integritatis exercet ; & corpus suum continenti sobrietate moderatur - Est ergo & in terris cælum ; in quo possunt virtutes esse cælestes. *Cælum mihi thronus* : ego magis iusti affectum, quàm elementum intelligo. Illum puto cælum ; ad cuius animam venit Christus.

Id. Ser. 12. ibid. Ideo sanctus cælum dicitur ; quia vicinior eum claritas Solis semper illustrat. Habet splendorem suum domesticum : ut tenebras noctis non sentiat. Idem Ser. 16. in ps. 118.

Come, catervæ sunt Sanctorum. S. Isidor. in Cant.

Cortina tabernaculi, Sancti omnes sunt : qui interiora velant, & exteriora omnimodè ornant. S. Greg. hom. 19. in Ezech.

Crystallus. Quid est ergo crystallum ? nix est glacie durata per multos annos. - Sancti, & Electi, sunt lana, cinis, frusta panis, seu buccellæ. Antè erant nix, nebula, crystallus : nix, propter frigiditatem ; nebula, propter ignorantiam ; crystallus, propter duritiam ; lana sunt propter hoc, quòd vestimenti Christi pars ; cinis, per poenitentiam. S. Aug. in ps. 147.

Cypressus. Bona tigna cedrina, & laquearia cypressina dicuntur : nam utraque arbores imputribilis naturæ sunt, Sanctos designantes. S. Thom. in 1. Cant.

Decor domus DEI. Bona opera, dona DEI ; & ipsi Sancti sunt decor domus DEI ; in quantum relucet in eis gratia Divina, quæ pulchrificat, sicut lux. Sicut dicit Ambrosius : quia sine luce omnia sunt turpia. S. Tho. in ps. 25.

Dies. Sibi Dies, est iustus in tenebris ; quia & lux in tenebris lucet. Joan. 1. Et Joseph in Ægypto erat : & lucebat ei meridies. S. Ambr. in ps. 36.

Filii hominum. Mysticè terrigenæ dicuntur peccatores, qui terræ adhærent per affectum : unde serpenti comparantur. - Filii hominum dicuntur boni : qui imaginem DEI, & Christi, qui est filius hominis, habent. S. Thom. in ps. 48.

Fiscella Moysis Vasculum, in quo Pharaonis filia, id est, Ecclesia : Moysen, id est, Christum, invenit ; significat corda Sanctorum. S. Isidor. c. 5. in Exod.

Fumus, propter tres proprietates, quas habet, significat Sanctum ; vel maxime virgines. Fumus enim est ætherei coloris : & notatur virginis desiderium in cælestibus. Et citò transiens : per transitum festinus motuum defectus. Et tenuis ; per tenuitatem humilitas. Cant. 3. virgula, &c S. Bonav. in ps. 100.

Germen herbarum, & lignorum, sunt Sancti. S. Isidor. c. 3. in Gen.

Granum sinapis, est Vir sanctus. S. Greg. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matt.

Holocaustum. Oblationes, id est, minores Sanctos ; & holocausta, id est, Sanctos majores, acceptabis. - Et Angeli imponent Sanctos super altare tuum, id est, in gloriam cælestem. S. Thom. in ps. 50.

Incus. Verus Christianus debet esse sicut incus in suis adversitatibus. S. Ephr. tomo 1. de Fide.

Lapis. Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, &c. Is. 54. Quasi in pavimento lapides pretiosos, significans homines virtutibus eminent-

eminentes. S. Thom. in 54. If. Mystice acervus testimonii Christus est ; in quo multitudo consistit omnium Sanctorum, qui sunt lapides vivi. S. Thom. in 4. Cant. Omnes, qui in Jesum Christum credunt, lapides vivi dicuntur ; de quibus 1. Petri 2. S. Isidorus c. 9. in Josue. Moab significat acervos lapidum transeuntium, id est, Sanctos, per istud Sæculum ad alias mansiones transire festinantes. S. Isidor. c. 20. in Num.

Lapis quadratus. Summus Artifex DEUS lapides suos, id est, Electos, consuevit quadrare quadraturâ virtutum : scilicet prudentiâ, temperantiâ, fortitudine, & justitiâ. S. Bonav. diet. Sal. t. 10. c. 5. Lapis quadrus æquè stat, in quocunque latere fuerit versus. Quisquis ergo in prosperitate non extollitur, in adversitate non frangitur, suasionibus ad malum non trahitur, &c. Lapis quadrus est. S. Greg. hom. 21. in Ezech. Sancti lapides significant hæreticos ; non sancti Sanctos. S. Isidor. c. 32. in Exod. Quid est quadrari ? Attendite similitudinem quadrati lapidis. Similis debet esse Christianus. In omni tentatione sua Christianus non cadit. Et si qua vertitur, non cadit : nam quadratum lapidem quocunque verteris, stat. S. Aug. in ps. 86.

Lampas. Bene justis simplicitas, & lampas esse dicitur, & contempta - lampas ; quia interius lucet : & contempta lampas, quia exterius non lucet. Intus ardet flamma charitatis, &c. *Facti sumus parvuli.* 1. Thes. 2. S. Gregor. l. 10. mor. c. 29. Lampas David erat propter innocentiam ; sed tamen valde contempta. 1. Reg. 16. Quid Paulus, nisi contempta lampas apud cogitationes divitum fuit ? - An non contempta lampas erat ; qui tot virtutibus emicans, tanta adversa tolerabat ? - Hujus lampadis (Christi) flammam Herodes explorare voluit. Luc. 24. S. Gregor. mor. l. 10. c. 29.

Lilia, sunt candidæ, & odoriferæ virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Nota super illo verbo : *florebit quasi lilium* ; quia Sancti comparantur liliis. 1. Propter stiptis altitudinem : ex qua constantia in adversis. Cant. 1. *Sicut lilium inter spinas.* 2. Propter odoris suavitatem : ex quo bona fama Eccl. 29. *Florete flores,* &c. 3. Propter humoris vigorem : ex quo virtus mentis. Eccl. 5. *Quasi lilia,* &c. 4. Propter connexionem : ex quo Sanctorum charitas. Cant. 7. *Venter tuus acervus tritici vallatus liliis.* S. Thom. in 35. If. Quid per lilia, nisi illorum vita declaratur, qui veraciter dicunt : *Christi bonus odor sumus.* 2. Corinth. 2. S. Greg. mor. l. 24. cap. 10.

Lucerna. Sciendum, quod in Sacra Scriptura invenitur ; quod sanctæ personæ, quando habent claritatem fidei, & odorem devotionis, dicuntur lucernæ. Ratio est, propter officium, & imitationem lucernæ. S. Vinc. Ferr. de S. Benedicto. Quamdiu hic Sol (Christus) fuit præsens in Mundo,

illuminavit Mundum in fide Catholica prædicando ; sed postquam Sol occubuit per suam passionem, & recessit à Mundo per Ascensionem ; fuerunt necessariae lucernæ ardentes Sanctorum personarum ; sicut Apostolorum, Martyrum, Doctorum, Confessorum. Non enim propter aliam causam accenduntur lucernæ, nisi propter Solis absentiam. Idem ibid. Sancti sunt lucernæ istæ Mosaicæ Exodi 25. *Facies lucernas septem, & pones super candelabrum,* &c. Candelabrum est fides Christiana ; absconditum, sunt peccata ; modius hæreses significat. Debent autem hæ lucernæ lucere ex adverso, scilicet peccatorum mortalium, quæ sunt septem : ex adverso avaritiæ paupertas Apostolorum ; iræ, patientia Martyrum ; Acediæ, diligentia Doctorum ; gulæ, abstinencia Confessorum ; luxuriæ, puritas virginum ; invidiæ, dilectio Conjugatorum ; superbiæ, humilitas poenitentium. Idem ibid. In veteri Testamento, sicut in novo, dicuntur Sancti lucernæ. Ratio : quia sicut in lucerna sunt tria, cera fragilis, quæ liquefcit statim ad ignem ; elychnium album, lux clara : ita quælibet persona sancta habet ista tria : scilicet corpus fragile ; quod igne devotionis liquefcit in lacrymas. Intus habet animam albam. Habet lucem gratiæ DEI ; sine qua non essent Sancti. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Francisco Seraph.

Luminare magnum. Sancti sunt luminaria magna. S. Thom. Serm. de Nat. Dom. In Ecclesia sunt multi lucentes, sicut fideles, & Sancti. Philipp. 2. *Inter quos lucetis, sicut luminaria in Mundo, verbum vitæ continent.* S. Thom. in ps. 17.

Margarita. Sancti DEO sunt profecto margaritæ pretiosissimæ in domo DEI. Sigismundus Kohel Abb. Lucensis Ord. Præmonstratens.

Mensa DEI. Corda Sanctorum, mensæ DEI sunt, ex quadris lapidibus constructæ. S. Greg. hom. 21. in Ezech.

Mons. Sancti in montibus ; criminosi in vallibus (habitant) *DEUS enim montium est.* 3. Reg. 20., & non *DEUS vallium.* S. Ambrosius l. 3. ep. 12. Montes aromatum sancti sunt ; ad eos confugit Christus : quia fundamenta ejus in montibus sanctis. Psal. 86. Mons igitur aromatum Paulus, qui potest dicere 1. Cor. 3. *Bonus odor Christi,* &c. Mons aromatum David., psal. 140. *Dirigatur oratio mea sicut incensum :* S. Ambr. Serm. 22. in ps. 118. Intelligimus montes, claros quosque, & magnos Ecclesiæ spirituales viros ; magnos soliditate, non timore. S. Aug. in ps. 39. Montes ipsi sunt Patriarchæ. - & cæteri Sancti, qui meritò virtutum montes appellantur. S. Thom. in 3. Cant. Per montes intelliguntur sancti Viri. S. Thom. in ps. 35. Montes aromatum sancti DEI sunt. S. Tho. in 8. Cant.

Nubes. Cum nubibus, id est, cum Sanctis : qui pluunt per prædicationem, corrumpunt

scant per miraculorum operationem, volant per altam contemplationem. S. Thom. in 1. Apoc.

Oleum. Nota, oleum tria facit: illuminat, reficit, & sanat. Sic sancti illuminant. Matth. 5. *Vos estis lux mundi.* Reficiunt. Prov. 25. *Ciba illum,* &c. Sanant. Unde Samaritanus, Luc. 10. apposuit *vinum, & oleum,* &c. S. Bonav. in ps. 80.

Oliva. Nota, quod sanctus dicitur oliva propter pinguedinem, in qua devotio. Rom. 11. Socius radicis, & pinguedinis olivæ &c. Propter olei nitorem: in quo contemplatio. Zach. 4. *Isti sunt duo filii olei,* &c. 3. Reg. 6. *Fecit in oraculo,* &c. Propter foliorum virorem: in quo virtus mentis. Gen. 8. *Reverſa est Columba,* &c. Propter fertilitatem: in qua abundantia bonorum operum. Psal. 51. *Ego autem sicut oliva fructifera,* &c. Propter pulchritudinem: in qua Sanctorum gloria. Eccl. 24. *Quasi oliva speciosa,* &c. Oseæ 14. *Erit quasi oliva gloria ejus.* S. Thom. in 11. Jerem.

Ossa Ecclesiæ, sunt fortes; ut Prælati, & perfecti viri. S. Thom. in ps. 41.

Oves. Oves suas in prato Scripturæ, gratiæ, & gloriæ, pascit. - Propter tria dicuntur sancti oves. 1. Nemini oves injuriam faciunt. 2. Quia mansuetè mala sufferunt. 3. Quia se, & sua, ad usum hominum tribunt. S. Thom. Ser. 2. D. 2. Pasch.

Palma. *Iustus ut palma florebit,* &c. Nunquid, cum Sol exierit, areſcit palma? Nunquid areſcit cedrus? cum autem Sol aliquando candens fuerit, areſcet fœnum. Veniet ergo Judicium; ut areſcant peccatores, virescant fideles. S. Aug. in ps. 91. Nec immerito Sanctorum vita palmæ comparatur: quia sicut palma inferius tactu aspera est, & quasi aridis corticibus obvoluta; superius verò & fructibus, & visu pulchra. S. Gregor. mor. l. 19. c. 25.

Panis frusta, sunt Sancti, & Electi: quia participant pani, de quo Apostolus 1. Cor. 10. *Unus panis, unum corpus multi sumus.* S. Aug. in ps. 147.

Pisces, Matt. 15., Sancti sunt novi Testamenti; qui de fluctibus sæculi erepti - exemplo suò nos reficiunt. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth.

Psalterium. Vos Sancti, virtus DEI, estis. Sed quam facit in vobis, & potentatus ejus, quem ostendit in vobis. Vos estis tuba psalterium, cithara, tympanum, chortus, chordæ & organum. & cymbala jubilationis bene sonantia, quia consonantia. Vos estis hæc omnia. S. Aug. in ps. 150.

Pupilli. Job. 24. Quid hoc locò pupillos accipimus, nisi electos DEI in mentis teneritudine positos: qui magnâ fidei gratiâ nutriuntur; & jam pro se mortui faciem nec-

dum vident. - Quæ est Vidua, nisi Ecclesia? S. Greg. mor. l. 12. c. 22.

Reges. Sancti sunt Reges: quia se bene regunt. S. Greg. l. 26. c. 26.

Scutati. Ut *scutò bonæ voluntatis,* &c. DEUS hic ut scutum, protegens: in patria verò ut scutum coronans. Consuetudo namque fuit Romanis antiquitus, uti scutis rotundis: & in illis habebant spem victoriæ. Et quando triumphabant; illomet scutò utebantur ut coronâ. Et inde sancti pinguntur cum scuto rotundo in capite. S. Thom. in ps. 5.

Stella. Tria Stellis conveniunt: nam sunt eminentes, lucentes, ordinem servantes. Sic Sancti hæc habent: & ideo Stellis comparantur. De primo Philippi 3. *Conversatio in celi.* De secundo Matth. 5. *Vos estis lux Mundi.* De tertio Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem:* S. Bonav. in psal. 146. Sancti comparantur Stellis. 1. Propter numerum. Psal. 146. *Qui numerat multitudinem Stellarum.* Dan. 7. *Millia millium ministrant,* &c. 2. Propter situm Philipp. 3. *Nostre Conversatio in cælis est.* 3. Propter gradum. 1. Cor. 25. *Stella à Stella differt claritate.* 4. Propter splendoris rutilum. Dan. 12. *Quid ad Justitiam erudiunt,* &c. 5. Propter ordinatum motum. Judic. 5. *Stella manentes in ordine.* 6. Propter visum. Eccl. 50. *Quasi Stella maturina.* 1: Joan. 3. *Nondum apparuit, quod erimus.* 7. Propter figuræ circulum. Apoc. 12. *Corona Stellarum duodecim.* In quo significatur perfectio gloriæ. S. Thom. in 14. II.

Triticum. Sancti dicuntur triticum: quia ad instar tritici habent intus candorem puritatis exterius rubedinem charitatis. S. Vinc. Ferr. Serm. D. 5. Epiph. Boni sunt triticum. 1. Quia albi, propter puritatem. 2. Quia rubri, propter charitatem. 3. Quia ponderosi, propter morum honestatem. S. Thom. Serm. 2. D. 4. Epiph. Veri Christiani, & Electi, designantur per triticum. S. Ephr. paræn. 4. ad Monachos Novit.

Tuba. Cernit quoque Jeremias tubas, Sanctorum gestantes figuram: per quas Dominus Mundo canit. S. Isidorus lib. Proœmiali.

Vestimenta Christi, Sanctos significant; de quibus Is. 49. *Omibus his velut vestimentò vestieris.* Et nivi comparantur: quia candidi erunt virtutibus; & omnis vitiorum æstus ab eis remotus erit. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Unguentum. Sicut ungenta, nisi comota, redolere latius nesciunt: & sicut aromata fragrantiam suam, non nisi cum incenduntur, expandunt; ita sancti viri in tribulationibus innotescunt. S. Gregor. Præfat. in Job.

TITULUS III. S A P I E N T I A. S A P I E N S.

A *Nima in corpore.* Sapiens Humani generis primus est, ut gubernator in navi, præfectus in urbe, Imperator in bello, anima in corpore, mens in anima, cœlum in Mundo, DEUS in cœlo. Philo apud S. Joan. Damasc. parall. l. 3. c. 73.

Aqua. Nota super illo verbo: *Beati qui seminant super aquas.* Doctrina Domini est aqua: quia abundat. Eccl. 24. *Ego Sapiencia effudi flumina.* S. Thom. in 32. II. *Effundam super vos aquam.* II. 36. Aqua Sapienciæ est doctrina sacra. S. Thom. in ps. 22.

Arx. Sapiencia DEI est arx. S. Thom. in 4. Apoc.

Castrum. Fossa humilitatis cingit castrum Sapienciæ. S. Bernardus Opusc. de Charit.

Cibus. Qui spiritali cibò, qui est DEI Sapiencia, caruerit; à spiritali vita deficiet. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6. Est aqua Sapienciæ sacra doctrina: quæ quidem est & cibus, quia confortat; & aqua, quia refrigerat. S. Thom. in ps. 22.

Donum est splendidissimum, non solum sicut Sol, sed & plus quàm Sol - Est donum sapientissimum instar mellis: non solum sicut mel, sed etiam plus quàm mel. - Est donum profundissimum instar maris: non solum sicut mare, sed etiam plus, quàm mare. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 4.

Fons. Notandum, quia haurietis aquas de fonte Divinæ Sapienciæ. Eccl. 1. *Fons Sapienciæ Verbum DEI in excelsis.* S. Thom. in 12. II.

Lac. Dicitur Sapiencia lac; & hoc 1. propter pulchritudinem. Gen. penult. *Nephthalim cervus*, &c. 2. Propter dulcedinem. Cant. 2. *Sonet vox tua*, &c. 3. Propter sumendi facilitatem. 1. Petri. 1. *Quasi modò geniti infantes lac concupiscite.* S. Thom. in 55. II.

Lignum vitæ, ipsa bonorum omnium Mater est Sapiencia: de quo Prov. 3. *Lignum vitæ est his, qui apprehenderint eam.* S. Isidorus c. 3. in Gen.

Lux. Per lucem Sapiencia, rorem gratia, pulverem vanitas indicatur. S. Bonav. diet. Sal. l. 1. c. 4.

Puteus videntis, seu viventis est profunda Sapiencia. S. Thom. in 24. Gen.

Resina. Nunquid resina, per quam medicina poenitentiae contra culpam, vel Divina Sapiencia, signatur? Medicus Propheta, vel Sacerdos, intelligitur. S. Thom. in 8. Jerem.

Sal dulcedinem Sapienciæ, ignis Spiritus S. gratiam designat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci. Sal Sapienciæ Symbolum est: hæc enim sapor est mentis, ut sal sapor cibi. Lobbet. q. 1. de S. Augustino.

Sapiencia, est lapida DEI scientia. Rodericus p. 1. tr. 2. c. 7. ex Bernardo.

Sputum. Spiritus Sanctus est dignus DEI; sputum autem Divina Sapiencia est, quæ solvit vinculum labiorum Humani generis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 7. Marci.

Tetragonum. Aristoteles in Ethicis dicit: Sapiens bene scit ferre fortunas; quia se habet sicut te tragonum sine vituperiò. S. Thom. in metr. 5. l. 1. de Conf. Phil.

Via. Quatuor vias docuit nos Christus: viam poenitentiae, Sapienciæ, obedientiae, charitatis mutuae. S. Thom. Ser. 2. D. 23. Pent.

Vinum. Nota, quòd vinum mysticè aliud bonum, aliud malum. Est enim bonum vinum Sapiencia. Prov. 9. *Bibite vinum*, &c. S. Thom. in 13. Jerem.

Uxor. Sicut Uxor iusti dicitur Sapiencia; sic Uxor iusti, & peccatoris, appellatur stultitia. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

TITULUS IV. S C R I P T U R A S A C R A.

A *Byssus*, id est multitudo aquarum, invocat abyssum, id est, trahit ad se multitudinem aquarum aliarum. In Scriptura abyssus, & tempestas, important malum. Unde abyssus, quasi dicat: una punizio, abyssum invocat, id est, continuatur ad aliam. Literaliter per abyssum intelligitur sacra doctrina. Et sic est sensus: abyssus, id est, vetus Testamentum vocat aliud, id est, novum Testamentum. - *In voce cata-*

raclarum tuarum, id est, Prædicatorum, & Doctorem. S. Thom. in ps. 41.

Arcus. *Arcum suum tetendit.* Per hunc arcum, secundum Augustinum, intelligitur S. Scriptura - *Et in eo paravit vasa mortis* - Hi sunt hæretici: quia ex S. Scriptura mortem simplicibus parant. S. Thom. in psal. 7. *Quoniam ecce peccatores*, id est, hæretici, intenderunt Arcum, id est, ad se traxerunt S. Scripturam, sicut qui tendunt arcum. *Parave-*

runt sagittas, venenosa eloquia, in pharetra, id est, in memoria, vel scientia. S. Thom. in ps. 10. Arcus est S. Scriptura - De hoc arcu tot prodeunt sagittæ, quot verba sacra.

- In arcu est durum lignum, & chorda mollis, quæ flectit lignum. Similiter in S. Scriptura vetus testamentum, quod habet duritiam, & novum molle per gratiam, & mitigans vetus. S. Thom. in 4. Apoc.

Armamentarium. Sacras nobis (DEUS) donavit Scripturas, velut armamentaria, atque thesauros medicamentorum. Sunt autem in Armamentariis arma, & tela diversa - *Induet thoracem iustitiæ; & accipiet pro galea iudiciam; sumet scutum inexpugnabile æquitatem.* S. Ephr. Serm. de Pat. & Compunct.

Arundo. S. Scriptura convenienter arundo dicitur, propter sonum prædicationis. S. Thom. in 21. Apoc.

Calamus. Per calamum potest intelligi Scriptura secundum Glossam: quia calamo metitur quis longitudinem, latitudinem, & altitudinem construendæ domus. Sic qui habet Scripturæ intelligentiam, metitur cum ea singulorum capacitatem; ut majoribus majora, minoribus minora proponat. -

Calamus non scribit, nisi habeat incaustum in se: sic nec Scriptura scribit virtutes in anima; nisi adjungatur ei gratia. Item de bona litera non laudatur calamus, sed manus: Sic de bona prædicatione Scripturæ non est laudandus prædicator, sed Spiritus Sanctus. S. Thom. in 11. Apoc.

Cibus. Scriptura cibus, & potus est: in locis obscuris est cibus; quia manducando, & ruminando sumitur - in locis autem apertis potus est; quia facile intelligitur. S. Gregor. apud S. Thom. in 10. Apoc. Notandum, quod prius Dominus aufert debilitates, Matth. 15., & postea cibatur: quia prius sunt removenda peccata; & postea anima Verbis DEI nutrienda. Glossa apud S. Tho. in Cat. sup. 15. Matth.

Cælum. Scriptura recte dicitur cælum: quia cælat in se Divina secreta. S. Thom. in 14. Apoc.

Cor Christi. Per hoc intelligitur S. Scriptura; quam manifestat cor Christi. Hoc autem erat clausum ante passionem; quia erat obscura. S. Thom. in ps. 21. Est omnis Scriptura, cor DEI, os DEI, lingua DEI, calamus DEI. S. Bonav. Lum. Eccl. Ser. 12.

Domus est S. Scriptura; tectum ejus sublimitas. S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Favus. Recte Divina Scriptura favus distillans vocatur: quia multipliciter intelligitur, & variis sensibus exponitur. S. Thom. in 4. Cant.

Firmamentum in Ecclesia Scripturæ Divinæ intelliguntur: quia cælum plicabitur sicut liber. Aquas quasdam, quæ sunt Angeli, posuit supra firmamentum: quia Angeli non egent Scripturâ. S. Isidor. c. 2. in Gen.

Fluvius. Hæ columbæ super rivos aqua-

rum resident: quia sancti Doctores fluentis Divinarum Scripturarum immorantur. S. Thom. c. 5. in Cant. S. Scriptura est fluvius: hujus fluvii finis, est amor Divinus: *Quia finis præcepti est charitas*, dicit Apostolus 1. Tim. 1. S. Bonav. Lum. Eccl. Serm. 7. in fine.

Fons. Esto cervus sitiens, desideransque adire fontes aquarum, id est, Sacras Scripturas. S. Ephrem de Patientia ad Religiosum. Mystice fons Jacob, Scripturæ sunt. Siquidem instructi in Scripturis bibunt sicut Jacob, & filii ejus. Simples autem, & rudes bibunt more pecorum Jacob. Orig. tr. 14. in Joan. apud S. Thom. in 4. Joan. Scriptura, secundum Augustinum, Fons est, deducens rivulos multos. S. Thom. in 12. Apoc. Quid per fontem, & puteum, nisi sancta Scriptura designatur? Sed quare Fons, & puteus simul? Fons in superficie apparet; puteus latens omnes se querentes majore labore exercet. Sed sciendum; quod Divina Scriptura, - in quibusdam manifesta existens; in quibusdam verò locis obscuram se præbens - magnâ inquisitione eget, ut inventa sumatur. S. Greg. in 5. Cant.

Hortus. Pulsemus ad pulcherrimum illum Scripturarum hortum, mirè fragrantem, & suavem. S. Joannes Damasc. Orth. fid. l. 4. c. 18. S. Scriptura est hortus optimus. S. Thom. Serm. 3. Sexages.

Ignis. Notandum, quod Verbum DEI dicitur ignis: quia illuminat. Ps. 128. *Lucerna pedibus*, &c. Quia inflammat. Psal. 104. *Eloquium Domini*, &c. Quia intima penetrat. Jerem. 29. *& factus est Sermo*, &c. Quia liquefacit. Psal. 147. *Liquefaciet ea, flabit spiritus ejus*, &c. Quia consumit inobedientes. Is. 30. *Labia ejus repleta*, &c. S. Thom. in 5. Jerem.

Liber. Liber grandis. S. Thom. in 8. Is. Intellectus habet duos libros, e quibus DEUM addiscat. S. Scripturam, & creaturas. S. Bonavent. diet. Sal. t. 6. c. 3. Liber vitæ dicitur tripliciter - Tertiò modò id, in quo est documentum vitæ agendæ, & promissio vitæ dandæ. Et sic idem est, quod S. Scriptura. S. Thom. in 3. Apoc.

Mensa. Tabernaculum Ecclesia est; in qua est mensa, id est, Scriptura Sacra. S. Isid. c. 48. in Exod. Triplex mensa legitur in S. Scriptura. 1. Est mensa veteris Legis. Exod. 25. Alia est novi Testamenti 1. Cor. 10. Et hæc mensa fuit res, & figura. Tertia mensa est in patria. Luc. 22. *Ego dispono vobis*, &c. Et utraq; mensâ pugnemus contra inimicos nostros. Unde dicit David: *adversus eos, qui tribulant me*, &c. - Quia per mensam, quæ est S. Scriptura expellimus tentationes. S. Thom. in ps. 22.

Panis. Septem panes, sunt Scriptura novi Testamenti: in quo gratia S. Spiritus & revelatur, & datur. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 15. Matth. Nota super illo verbo: *& panes frugum*. Quia verbum DEI est panis 1. arctus, propter observandi difficultatem.

tatem. Matt. 7. *Arcta via.* 2. Uberrimus, propter fructus utilitatem. If. 55. *Quando descendit imber.* 3. Pinguis, propter delectationis suavitatem. Gen. ult. *Aser. panis pinguis.* S. Thom. in 30. If.

Sagittæ DEI, DEI Verba sunt. S. Thom. in pf. 37.

Sciphus, est Divina Scriptura; ubi est potus Sapientiæ. S. Anselmus apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Sol. Comparatur Ecclesia aeri, quæ illuminatur per Sacram Scripturam, sicut aer

per Solem. S. Thom. in. 9. Apoc.

Vestes ovium, quas assumunt hi lupi, sunt S. Scripturæ, vel potius depravatæ. D. Vincentius Lirinensis c. 18. Vestimenta alba, Evangelica sunt & Apostolica scripta omnium clarissima. S. Chrysost. apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci.

Vinaria cella. Potest per cellam vinariam S. Scriptura figurari. S. Greg. in 2. Cant.

Vitrum. Scriptura comparatur vitro: quia vitrum ostendit rem, sed non plenè. S. Thom. in 4. Apoc.

TITULUS V. SOCIETAS MALA. SOCIUS MALVS.

C*Arbones vastatores*, exempla sunt - Quare dicti sunt - (mali) carbones? Quia qui se convertunt ad Dominum, de mortuis reviviscunt; carbones autem, antequam accenderentur, extincti erant. S. Aug. in ps. 119. Vastatores dicuntur; quia suò exemplò alios convertunt, & in iis vitia devastant. Idem ibid.

Civitas sanguinum. Ezech. 24., est collectio impiorum. S. Bonav. Spec. B. V. c. 2.

Corpus diaboli, universitas est iniquorum, tanquam illius nutrix adultera; cujus ipse caput est. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 14.

Currus diaboli, est mala Societas. S. Bonav. Ser. 2. D. 4. Pasch.

Dentes diaboli, mali Socii sunt: quia alios bonos corpori diaboli incorporant. S. Gregorius l. 33. c. 29.

Ereici, sunt mali: qui, antequam apprehendantur, seu corripiantur, toti videntur; apprehensi verò globantur, & non videntur. Excusatio id agit. S. Gregor. l. 33. c. 32.

Hydria Samaritanæ, 4. Joan. Spiritualiter hydria erat Societas mala mulieris, quæ ejus impediabat cursum, ideo dimisit. S. Vinc. Ferr. Ser. f. 6. D. 3. Quadrag.

Incantator, est diabolus, & aliæ malæ personæ. Contra hos debemus induere proprietates aspidis: unam dexteram aurem ponere supra petram Christum, alteram occludere caudâ, corporis extremitate; scilicet mortis cogitatione, quæ est ultimum hominis. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. Epiph. Dom.

Lucifer. Dæmones sunt Patres eorum, quos decipiunt. Patres dico, non generatione, sed imitatione. Lucifer ergo est avus hominum perversorum. S. Bonav. Serm. 2. in Vigil. Nat. Dom.

Mallei diaboli. Malos homines diabolus quasi malleos, & flagella, habere consuevit. S. August. Ser. 85. de temp.

Mare, consortium malorum significat. S. Thom. in 13. Apoc.

Mererix, Apoc. 17. Hæc mulier mere-

trix, est multitudo malorum, & quidem maxime perversorum. S. Thom. in 17. Apoc.

Organum diaboli, Scandala, sunt Angeli Sathanæ. Quærun autem (diaboli) organa, per quæ scandala operentur. Origen. tr. 3. in Joan. apud o. Thom. in Cat. sup. 18. Matth.

Perdix. Sicut auceps per captam perdicem alias allicit, & capit; ita diabolus per animam captam. S. Ephr. tom. 2. de recta intent.

Pestilentia, est homo malus; qui te vult per calumniam expoliare. Iste talis sic est, quomodo pustula mala in corpore. S. Aug. l. 50. homil. hom. 10. Ut pustulam amittamus, non curamus, quòd aliquid cum pustula de nostro corpore abscindatur. Sic non debemus curare, quòd aliquid de substantia corporali nobis cum ablatione talis hominis abscedat; dummodo ab eo liberemur. Id. ibid.

Poma putrida. O quot animæ damnantur ex mala Societate! Quoniam poma putrida corrumpunt omnia alia: sic etiam corrumpit mala Societas omnes alios de Societate. S. Vinc. Ferr. Serm. fer. 5. D. 4. Quadrag.

Radices malæ, mali parentes; mali rami, sunt mali filii, & nepotes, Item malæ radices sunt primi vitiorum inventores; rami sunt eorum vitiorum sequaces. Et jam securis Divini judicii ad radicem venit. Luc. 3. Patet igitur, quòd impossibile est, ramos evadere, ex quo securis sic cepit radices ferire. S. Bonav. Ser. 2. D. 7. Pent.

Saxum cadens. Sicut Saxum de monte descendens lapides sibi occurrentes secum præcipitat: ita exemplò malò multi cadunt in profundum inferni. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. D. 21. Pent.

Sepulchrum. *Guttur eorum* est sepulchrum patens. Nam sicut sepulchrum est locus mortuorum, & de eo egreditur foetor; ita locutiones eorum mortificant alios vel spiritualiter, vel corporaliter. 1. Cor. 15. *Cor-*

rumpunt bonos mores colloquia prava. S. Thom. in ps. 5.

Tada lumen. Prædicatio perversorum, seu pervertentium, est sicut tædæ lumen. S. Greg. I. 33. c. 36.

Turba. Christus turbâ ejectâ sanat puellam, Matth. 9. Idem surdum de turba sub-

ducit, & sanat. Matth. 7. Zachæus præ turba non poterat videre *JESUM.* Luc. 19.

Turba hæc, est malorum Societas. S. Bonav. Ser. 2. D. 23. Pent.

Venatores diaboli, sunt homines perversi; per quos animæ hominum in peccatis capiuntur. S. Bonav. Ser. 1. D. 16. Pent.

TITULUS VI.

S P E S.

Altitudo. Per longitudinem Fides intelligitur, per altitudinem spes, per latitudinem charitas. Et hæc virtutes æquales dicuntur; quia quantum quisque credit, tantum sperat; & quantum sperat, tantum diligit. S. Thom. in 21. Apoc.

Anchora. Comparat (Apostolus) spem ipsi anchoræ. - Spes animam firmat in DEO in hoc Mundo; qui est quasi quoddam mare. S. Thom. in 6. Hebr. lect. 4. Est autem differentia inter anchoram, & spem; quia anchora in imo figitur, sed spes in summo, scilicet in DEO. Idem ibid. Spes, est quasi anchora stabiliens corda. Ibid. in 13. lect. 2. Spes in DEO, est firmamentum - Ideo hæc comparatur anchoræ. S. Thom. in ps. 20.

Arma. Sicut galea est munimentum capitis; sic spes est armatura intentionis. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4.

Astitrix DEI. Spes est dulce lumen oculorum, levamen laborum, dulcis consolatio miserorum; una, & non infima de tribus regii cubiculi astitricibus. S. Bernardus Opusc. de fil. prod.

Afylum. Tres illæ urbes asyli, Deut. 19., sunt fides, spes charitas. S. Isidorus c. 19. in Deut.

Campus. Fortitudo miles egregius DEI, accurrens per campum fiduciæ, extracto gladio lætitiæ, &c. S. Bernardus Opusc. de fil. prod.

Columna. Spes dirigit ad superna: unde significatur per columnam fumi. S. Thom. in prologo expos. ep. ad Ephes. Spes est sicut columna domum firmans; sicut galea caput armans, sicut anchora navem servans. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4.

Dux anima. Timor, & spes, sunt Duces peccatricis animæ: Beata peccatrix; quæ talem meruit habere ducatum. Goffridus Abb. Ser. 9. de S. Magdalena.

Erectio. Fideles. Ecclesiæ dicuntur columnæ: quia debent esse recti per fidem, erecti per spem, fortes per charitatem. S. Thom. prologo expos. sup. ep. ad Ephes.

Fumus. Spes ad modum fumi ex igne, id est, ex charitate provenit; in altum ascendit, in fine deficit, id est, in gloria. S. Tho. ib.

Galea. Assume pro galea spem futurorum bonorum, quæ oculos non vidit. S. Eprem de Panoplia.

Hastile. Spes - designatur in hastilis re-

ctitudine. S. Thom. in 1. Apoc.

Hyacinthus; lapis est aerei coloris. Quid ergo in hyacinthinis manibus, nisi spes, & cœleste desiderium accipitur? S. Thom. in 5. Cant.

Isaac. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla sua significat. - Isaac significat spem. Abraham igitur genuit Isaac; quia fides generat spem. Glossa apud S. Tho. in Cat. sup. 1. Matth.

Longitudo. Altitudo templi hujus ad fidem refertur, longitudo ad spem, latitudo ad charitatem. S. Isidor. c. 2. in 3. Reg.

Mola. Superior, & inferior mola, est spes, & timor: spes quippe ad alta vehit; timor autem cor inferius premit. S. Isidor. Comm. c. 10. in Deut. Tollit superiorem molam, si fienti peccatori dicat; non habebis veniam de commissis: tollit inferiorem; si peccantem deceptione palpet, ac si dicat: age mala in quantum vis absque metu: nam DEUS pius est. S. Isidorus c. 10. in Deut.

Ovum. Opposuit Dominus serpentem pisci, diabolum fidei. - Diabolus non corrumpat fidem, ne devoret piscem. Restat spes; quæ, quantum mihi videtur, comparatur ovo: spes enim nondum pervenit ad rem: & ovum est aliquid; sed nondum est pullus. - Nihil ergo tam inimicum spei, quam retrò respicere, id est, in eis rebus, quæ præterlabuntur, & intereunt, spem ponere. Ovo tuo scorpionum time. Vide, quia de cauda percutit, quam retrò habet. Nos ovum nostrum sub alis ipsius gallinæ (Christi, Matth. 23-) ponamus. S. Aug. Serm. 29. de Verb. Dom.

Pes. Spes vocata est, quod sit pes. Unde contrarium desperatio: deest enim ibi pes. S. Isidor. l. 8. orig. c. 2. *Quemcunque locum calcaverit pes vester, vester erit.* Pes vester utique Spes vestra est: & quantumcunque illa processerit, obtinebit. Si tamen in DEUM tota figatur; ut firma sit, & non titubet. S. Bernardus Ser. 15. in pl. 90.

Principium, & Finis, Fidelium est fides, spes, & charitas. S. Ephr. de timore DEI.

Rachel. Spes æternæ contemplationis DEI, habens certam intelligentiam veritatis, ipsa est Rachel. S. Isidor. c. 25. in Gen.

Servus DEI. Unus fervorum, quos DEUS mittit ad revocandos filios prodigos, est timor, alius spes. S. Bernard. Opusc. de fil. prod.

TITVLVS VII. S. SPIRITUS.

Altare Fidelium ; S. Spiritus est. S. Thom. in 8. Apoc.

Amor est. S. Thom. ad Cantorem Antiochen. Opusc. 2. c. 4. Spiritus S. dicitur amor, & donum ; in quo omnia donantur. S. Thom. Serm. in festo S. Barnabæ Ap.

Aqua. Omnes sitientes venite ad aquas. If. 55. (Athanasius habet aquam) per quas S. Spiritus intelligitur. Ait enim : aqua viva Spiritus sanctus est ; sicut Joannes docuit cap. 7. S. Athanas. l. 1. ad Theophilum de Trinitate. Et l. 3. de Spiritu sancto. Ait : cum Pater sit fons , ac Filius dicatur fluvius ; Spiritum dicimus potare. Scriptum est enim : Nos omnes eodem Spiritu potati sumus. Terra, Mater Domini MARIA rectissime accipitur ; de qua scriptum : aperiatur terra Quam terram irrigavit Spiritus sanctus ; qui fontis , & aquæ nomine in Evangelio significatur. S. Isidor. c. 3. in Gen.

Auster. Dicitur Auster propter calorem. Abac. 3. DEUS ab austro veniet. Propter arborum fructificationem. Cant. 4. veni Auster. Per Austrum Spiritus sanctus figuratur. S. Gregor. in 4. Cant.

Calamus DEI. Cor DEUS, os Pater, lingua Filius, calamus Spiritus sanctus. S. Bonav. Spec. B. V. c. 2.

Candelabrum illud septem calamorum Spiritus sancti gestabat imaginem. S. Isidorus c. 45. in Exod.

Columba. Quæritur : quare Spiritus sanctus ibi (ad Jordanem) in columba , hic (in monte Thabor) in nube declaratus est ? Dona siquidem sua per species declarare solet : innocentiam autem in baptismo donat : quæ per avem simplicitatis designatur. Daturus est autem claritatem , & refrigerium, in resurrectione : ideo in nube refrigerium, in fulgure nubis claritas resurgentium corporum designatur. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Custos. Paracletus regeneratis in Christo custos , consiliator , & tutor est. Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 7. c. 10.

Digitus. Opera digitorum. Tres digiti, tres personæ. q. d. Opera totius Trinitatis, vel Spiritus sancti. S. Thom. in Ps. 8. Digitus in Evangelio Spiritus sanctus dicitur. Nicetas sup. or. 40. S. Gregorii Naz. in S. Baptisma. Spiritum sanctum esse digitum DEI, in libris Evangeliorum apertissime declaratur. Cum enim unus Evangelista dixisset. Luc. 11. In digito DEI ejicio demonia ; alius Matth. 12. ait : in Spiritu DEI ejicio demonia. S. Isidorus Orig. l. 7. c. 34. Spiritus sanctus est digitus DEI ; sputum autem Divina sapientia est ; quæ solvit vinculum labiorum humani ge-

neris. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 7. Marci.

Doctor velox , & efficax. Ivo Carnot. Ep. Serm. de Pentecoste.

Flumen. Fons. Est pacis fluvius. Rupertus ib. l. 7. c. 10. Spiritus sanctus, est Fons aquæ salientis in vitam æternam. Orig. apud S. Thom. in Cat. sup. 4. Joan.

Gallus , lucis nuntius, quis est, nisi Spiritus sanctus ? cujus voce in Prophetis , & in Apostolis nos de trina negatione excitamur : ad amarissimos post lapsum fletus. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 16. Marci.

Gladius , Spiritus sanctus est ; sicut Apostolus Paulus ad Ephesios meminit. Auricula autem amputata, auditus Judæorum est ; sicut Isaias dixit : Domine , quis credidit auditui nostro ? Theca verò Petrus est, in quo Spiritus DEI latebat. Arnobius annot. 8. sup. Joan.

Murus hujus civitatis est Spiritus sanctus. S. Thom. in Ps. 47.

Notarius publicus , est Spiritus sanctus. S. Bonav. diet. Sal. t. 3. c. 1.

Nubes lucida , & obumbrans sanctos, est Spiritus sanctus, Origen. apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth. Nubes est Spiritus sanctus ; qui est sapientiæ Fons. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. sup. 9. Marci.

Oleum. Panis in craticula coctus, Levit. 2. & oblatus , & aspersus oleo , Christus est in cruce pro nobis passus , & totus unctus Spiritu Sancto. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21. Dicitur Spiritus sanctus oleum : quia sicut oleum supernatat omnibus liquoribus ; ita Spiritus sanctus omnibus creaturis. 2. Propter suavitatem suam misericordia , & omnis suavis mentis , à Spiritu sancto est. 3. Quia oleum est diffusum ; sic Spiritus sanctus est communicativus. Item oleum est fomentum ignis , & caloris : & Spiritus sanctus fovet , ac nutrit amoris calorem. - Item oleum illuminat : & ita Spiritus sanctus. Job. 32. Inspiratio Omnipotentis dat intelligentiam. - Oleum gaudii pro luctu. If. 61. Spiritus Sanctus est causa gaudii. S. Thom. in Psal. 44. Est oleum exultationis. S. Aug. contra Maximinum l. 3. c. 16. super illud Ps. 44. Unxit te oleo latitiæ. Solet Spiritus sanctus olei nomine appellari ; juxta quod Psal. 44. ait : Unxit DEUS tuus oleo , id est , Spiritu sancto. S. Thom. in 1. Cant.

Osculum. Spiritus sanctus specialiter charitatis nomine designatur. Ipse est amor Patris, & Filii, & suavis, & unitas, & osculum , & amplexus. S. Bernardus Opusc. de Charitate c. 13.

Ostiarium , est Spiritus sanctus. Ad officium Ostiarii pertinet, ut ostium aperiat : & de Spiritu

Spiritu Sancto dicitur Joann. 14. *Docebit vos omnem veritatem*: Christus est enim ostium, in quantum est veritas. S. Thom. in 10. Joan. lect. 1.

Rebecca. Gen. 27. Rebecca loquitur ad filium minorem: *Vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hedos*; præfigurans carneum Salvatoris adventum - Isaac portat imaginem DEI Patris, Rebecca Spiritus Sancti. S. Isid. c. 23. in Gen.

Scriba. S. Spiritus est Scriba velociter scribens. - Qui per studium quærunt sapientiam; per partes, & etiam longò tempore student: qui habent eam à Spiritu Sancto, velociter accipiunt. S. Thom. in ps. 44.

Signaculum vultus DEI, S. Athanasius l. 1. ad Theophilum de Trinit.

Sol. Dicendum, quòd sicut est de Sole

materiali, ita contingit de Spiritu Sancto. Multi autem possunt se abscondere, & non recipere calorem Solis; sed Sol ex parte sua se exhibet omnibus. Sic Spiritus Sanctus effunditur ubique, & petit ab omnibus recipi; nisi aliquis se per malitiam abscondat. S. Thom. in ps. 18.

Vena, est benigna Paterni cordis; est torrens voluptatis DEI. Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 7. c. 10.

Veritas. S. Justinus M. P. Sermone exhortatoriò ad gentes, docet, à Platone dictum Spiritum Sanctum fuisse, veritatem & virtutem.

Vita. Spiritus Sanctus - vitalis est; vel potius totus ille ipsa lux, & ipsa vita est. S. Gregor. Naz. or. 6. de S. Spiritu.

TITULUS VIII.

S. STEPHANUS.

Agnus. Paulus fuit lupus, S. Stephanus fuit Agnus. S. Chrysost. de Reprehensionibus fer. & de Convers. S. Pauli.

Apostolus. O Virum! tempore quidem Apostolis posteriorem; at præclaris facinoribus priorem. S. Asterius Amasæ Ep. hom. de S. Stephano.

Bellator avidus. Dux purpurati exercitus. S. Chrysost. Ser. 154.

Lapis. Currunt illi ad lapides, Act 7. & ille ad preces. Lapidem lapidem percutiunt, sed lapidem molliorem; de quo fuit oleum charitatis, & tinnitus redditur pietatis. Domine, inquit, ne statuas illis hoc peccatum. Idem ibidem.

Martyrum Dux. Martyrum antesignanus fuit ille primus Christi Diaconus, & Apostolus; ac primus Martyr Stephanus. S. Damascenus Orthod. fid. l. 4. c. 16. Primitiæ

Martyrum. S. Asterius hom. de S. Stephano. S. Proto Martyr Stephanus est Primicerius purpuratæ cohortis, armatus vexillifer. S. Bernardus Serm. de S. Stephan. Primitivus flos Martyrum. Idem ibid. Sic loricator gratiæ, & hastâ fortitudinis sapienter infrensens, faciebat prodigia, & signa magna. Idem ibidem.

Piscis. Cum primum piscem admonetur Petrus inquirere, Matth. 17. ascensuri ostenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus primus ascendit, & statem in ore continuit: in quo didrachma novæ prædicationis, tanquam duo denarii, habebatur. DEI enim gloriam, & Dominum Christum, contuens, prædicabat. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth.

Platanus procera, quam fabri plures accidunt. S. Asterius citatus.

TITULUS IX.

SUPERBIA. SUPERBUS.

Abies. Notandum; quòd sicut abietes sunt magnæ; ita & cedri: & ideo per eas signatur superbia. Dicitur ergo, *vox Domini confringentis cedros*, id est, virtus imperii Divini super omnes superbos. S. Thom. in ps. 28.

Adeps. Dicit adipem suum, superbiam. S. Thom. in ps. 16. Sicut ex abundanti cibo adeps, ita ex abundantia rerum superbia nascitur. S. Greg. l. 15. mor. c. 25.

Ædificat alta. Quid dixerunt superbi? ne pereamus diluviò, faciamus altam turrim.

Superbiâ se munitos arbitrabantur. S. Aug. in ps. 54.

Alieni, vocantur superbi. S. Thom. in ps. 18.

Aranea. Superbia comparatur aranæ: quia sicut aranea se eviscerat - Sic superbus perdit animam, ut capiat laudem humanam. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vitior. c. 1.

Arbor. Sicut arbor excelsa, & speciosa, sed infructuosa; ita superbus, & insolens Monachus. S. Ephr. de vita Relig. Superbia arbori excelsissimæ, sed putridæ, similis est;

est ; ejus undique facile confringuntur rami. Idem de recta vivendi ratione c. 3.

Avena, propter vanitatem, significat superbiam. S. Thom. Ser. 2. D. 4. Epiph.

Bestia, sunt superbi. S. Isidor. c. 2. in Gen.

Cedrus. Elatus sicut cedrus Libani confringetur. Arnobius in ps. 28. Vide hic *Abies*. Cedri nomine pravorum superba elatio designatur. S. Isidorus c. 3. in 3. Reg. Superbi sunt cedri. S. Aug. in ps. 28.

Cervix. Nota, cervix propriè posterior pars colli est : quandoque accipitur pro superbia. S. Thom. in c. 5. Boëtii.

Cornu. Superbiam signat. S. August. in ps. 8.

Cygnus, significat cervicis altæ superbiam. S. Isidor. c. 9. in Levit.

Dæmonum habitatio, est conscientia personæ superbæ. S. Bonav. Serm. de S. August.

Diei altitudo. Ab altitudine diei conculcaverunt me. Psal. 55. hoc est, à superbia temporalis. Noli timere altitudinem conculcantium : diei altitudo temporalis est, non æterna. S. Aug. in ps. 55.

Divites, intellige superbos ; pauperes humiles. S. August. in ps. 48.

Equus. Omnes, qui luxuriæ, superbix - deserviunt, quasi equi quidam sub curru Pharaonis, id est, sub regimine diaboli sunt. S. Thom. in 1. Cant. Illi sunt equi, qui, per superbiam extolluntur. S. Tom. in ps. 31.

Febris ephemera, est superbia ; quæ citò deficit. Job. 24. *Elevati sunt ad modicum*. S. Thom. Ser. 3. D. 22. Pent.

Feretrum. Superbia comparatur feretro mortuali. S. Vinc. Ferr. de propriet. vit. c. 1.

Fons omnium vitiorum, & radix, est superbia. S. Thom. 2. 2. q. 131. a. 4.

Fortis. Superbi dicuntur fortes. S. Aug. in psal. 36. *Dii fortes terra*, dicuntur præsumentes de se, & superbi. S. Aug. in ps. 46.

Fulmen. Per ictum fulminis intelliguntur superbi. Sicut enim fulmen generatur in alto ; sic superbi altè se extollunt. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conf. Phil.

Fumus. Superbia comparatur fumo. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4. Sicut fumus magis ascendendo deficit ; sic superbus plus exaltatus magis evanescit. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de Superbia.

Gallina. Comparatur gallinæ : quia, sicut gallina statim cum posuerit ovum, clamat : sic superbus vult videri, cum fecerit aliquod bonum. Matth. 23. *Faciunt, ut videantur*. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vit. c. 1.

Gelboe montes. Per Gelboe montes superba Judæorum corda signantur. S. Greg. l. 4. mor. c. 3.

Gigas. *Terram gigantum*, id est, superbiorum, & potentium ; *detraxes in ruinam*. Is. 26. S. Thom. hic. Gigas, superbus aliquis est, extollens se, velut quia est aliquid in se, & per se. S. Aug. enarrat. 2. in ps. 32.

Goliath, figura diaboli, & superbix. S. Isid. c. 10. in 1. Reg.

Hereticorum locus superbia est - sicut est e contra humilitas locus bonorum. S. Greg. mor. l. 3. c. 17.

Hydrops. Nascitur ex vitio vesicæ cum inflatione turgente : & per hoc, significat superbiam. S. Thom. Ser. 2. D. 17. Pent.

Immedicabile. Superbiæ morbus, malum immedicabile. S. Ephr. de tim. DEI.

Initium. Superbia est radix, & initium omnium vitiorum. S. Thom. in c. 12. 2. Cor. lect. 3. *Initium omnis peccati superbia*. Eccl. 10. Quemadmodum principium, & finis, bonorum est humilitas ; ita malorum initium, & finis, existit superbia. S. Ephrem tom. 1. 2d everfionem superbix. Omnium malorum initium superbia est. Paulus Orosius ad S. August. l. 6. histor. c. 17.

Latibulo superbia similis est : in quo draco libenter moratur. S. Ephr. de virtute c. 5.

Leprosus. Leprosus superbus est, qui tumet. S. Thom. Ser. 1. D. 2. Epiph. Superbia, est lepra Naaman, 4. Reg. 5., quæ septempler nos occupavit : in proprietate possessionum, in gloria vestium, in voluptate corporum ; in ore quoque dupliciter, similiter in corde. Necessè igitur habemus, cum Naaman septies lavari ; & quidem in Jordane, id est, in humili Passione Christi ; ut ab ea lue immundissima mundemur. S. Bernardus Ser. 3. de Resurrect. Dom.

Libidinofissimus. Multis sæpe superbia luxuriæ seminarium fuit. S. Gregor. mor. l. 26. c. 12.

Lupus. Uno mense vivit ventô. Ità superbus uno mense in mensura vitæ suæ vivit ventô superbix. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vit. c. 1.

Mare. Mundus dicitur mare, ratione tumoris per superbiam. S. Thom. in 8. Apoc. Arenam Dominus mari terminum posuit : quia, ad frangendam Mundi gloriam, abjectos, & pauperes elegit. S. Georg. mor. l. 9. c. 5.

Mons. Quando dæmon vult aliquem præcipitare in infernum ; primò facit illum ascendere in supercilium montis superbix. S. Bonav. Serm. de Invent. S. Crucis. *Montes fluxerunt sicut cera à facie Domini*. Qui sunt montes ? Superbi, omnis altitudo extollens se adversus DEUM. S. Aug. in ps. 96. Dæmones montes sunt propter superbiam ; & petra post vocantur propter pertinaciam. S. Thom. in 6. Apoc. *Dicetis monti huic*, id est, superbo diabolo ; *transi hinc*, id est, ab obsessio corpore *in altum maris*, id est, in profundum Inferni ; & *transibit*. Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 17. Matth. Per hos montes (pardorum) sæculi potestates, Reges scilicet, & Principes intelliguntur : qui veluti montes in superbia extolluntur ; & malignis spiritibus, quasi leonibus, & pardis, cubilia præbent. - De his montibus coronatur Ecclesia ; quando Principes sæculi ad fidem Christi convertuntur. Coronatur & de cubilibus leonum, & montibus pardorum ;

rum; quando superbos quosque, & favos, ac dolosos, convertit. S. Thom. in 4. Cant. *Tangentes, & fumigabunt*, per compunctionem. S. Thom. in 8. Matth. id est, superbos. Montes Amana, superba Infidelium corda. S. Isidor. in Cant.

Morbus. Superbia est perinde, ac pestilens quidam morbus, ac tabificus. S. Antiochus Abb. hom. 44. de Superbia.

Naves Tharsis, superbi sunt, præsumentes in incertis flatibus ventorum. S. Aug. in ps. 47.

Oculi, id est, superbia, sublimis, id est, hominis potentis; humiliati, id est, humiliabuntur. S. Thom. in 2. II.

Oleum. P. Petrus Ribadeneira comparat superbos oleo: quia, sicut oleum, ita superbi omnibus volunt supernatare.

Onager. Per onagrum intelligitur superbus: unde vincula onagri, sunt vincula superbi. S. Thom. Ser. 2. D. 3. Adv.

Pavo; symbolum superbi. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de Superbia.

Pes Superbiae. Cum cautam faceret Dominus Ecclesiam, ait: illa tuum caput observabit; & tu ejus calcaneum. Serpens observat ejus calcaneum, quando tibi veniat pes superbiae; quando labaris, ut dejiciat. Tu autem caput ejus observa. *Initium omnis peccati superbia*. S. Aug. in ps. 35.

Phrenetici. Fortes hi, seu sani, sunt superbi Judæi de se præsumentes: phreneticis similes, quibus nihil fortius. Sed quanto majores vires, tanto mors vicinior. S. August. Conc. 1. in ps. 58.

Pinquis cervix, est opulenta superbia. S. Greg. mor. l. 12. c. 22.

Radix, & origo omnium vitiorum, est superbia. S. Thom. in 12. 2. Cor. lect. 3. *Prava radix est superbia*. S. Thom. in psal. 30. Superbia omnium vitiorum septem radix, & origo. S. Thom. 2. 2. q. 132. a. 4.

Rami. Superbi sunt rami erecti; & spicae erectae, quia vacuae. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. cap. 1.

Rubigo, est præsumptio. S. Aug. in ps. 77.

Stare nescit. Citò pes offendit in nocte, si quasi quidam Mundi oculus luna viam non monstret. Et tu in nocte es sæculi. Monstret tibi Ecclesia viam; ex alto te Sol illuminet, ut lapsum timere non possis. - Nescit stare superbia. S. Ambr. in ps. 35.

Taurus. Congregatio taurorum, id est, superbiorum cornupetarum, inter vaccas populorum: quas dixit vaccas, animas seductibiles. S. Aug. in ps. 57. In tauro cervix superbiae; in ariete ducatus gregum sequentium, designatur. S. Greg. Præt. in Job. c. 13. Tauri vocabulò cervix superbiae demonstratur. Psal. 21. tauri pinques. S. Gregor. mor. l. 7. c. 15.

Turris, superbia hujus Mundi est. S. Isidor. c. 9. in Gen.

Tyrannis. Bene superbiam impii tyrannidem vocat. Proprie enim tyrannus dicitur: quia in communi republica non jure principatur. Idem.

Ventus. Superbia comparatur vento propter tria: quia ventus extinguit lucem, exsiccat rorem, & exsufflat pulverem. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 3.

Vermis divitiarum, Superbia est. S. August. apud S. Bonav. Apolog. pauper. 3. respons. partic. 1. a. 2.

Vesica comparatur: quæ mox deficit, dum tantum acu pungitur. S. Bonav. diet. Salut. t. 1. c. 3.

Via est Inferni, sicut humilitas via cœli. S. Bonav. Ser. m. de SS. Phil. & Jac. Apost.

Volucres cœli. Vide nunc etiam volucres cœli superbos. S. Aug. in ps. 8.

Vorago est. S. Bonavent. Opusc. de 6. alis Seraph. c. 5.

T.

TITULUS I.

TENTATIO.

A*quilo*. Diabolus dicitur Aquilo, propter tentationis impetum: - quia impedit boni operis fructum, - quia siccat lacrimarum fluvium. S. Thom. in 1. Jerem.

Dies mala, est tentatio diabolica. S. Thom. Ser. 1. D. 21. Pent.

Framea. Inimicus specialiter diabolus. - framea ejus tentationes. S. Thom. in ps. 9.

Latus sinistrum, significat tentationes diaboli: dextrum verò delicias Mundi. S. Bonavent. diet. Sal. t. 10. c. 5.

Rete. Sicut pisciculi evadunt sagemam,

sic humiles rete, id est, tentationes diabolicas. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Semen diaboli, est perversa suggestio. S. Isidorus c. 5. in Gen.

Serpentem, suggestionem accipimus; mulierem, animale corporis sensum; rationem autem, virum. S. Isidor. c. 4. in Gen.

Somnium nocturnum, est tentatio occulta. S. Isidor. c. 20. in Deuter.

Ventus, quandoque significat tribulationem, quandoque ipsam tentationem peccati. S. Thom. in ps. 34.

TITVLVS II. S. THOMAS. AQUINAS.

Abyssus. Thomas idem est, quod abyssus. Quid de abyſſo dicat abyſſus, hoc est, S. Thomas, audiamus. In ps. 32. ait: abyſſus secundum Augustinum, dicit profunditatem aquarum immeabilem; & habet duplicem interpretationem. Ac α, quod est sine, & basi, quod est fundamentum: quasi sine fundamentō, & sine candore: quia profunda est & obscura. In ea (abyſſo) est immensa abundantia, sive multitudo aquarum. Secundo in abyſſo conservatur aqua; & non decedit. Tertiō extrahuntur ad utilitatem cum eleuantur vapores ex eis, & generantur pluviae, & irrigatur terra. Itā S. Thom. in ps. 32. Quae omnia pulchrē quadrant abyſſo S. Thomae.

Acutissimus Doctor. Sed haec (ad scribendos Theologicos Commentarios) impellere non potuissent; nisi S. Thomam gravissimum, atque acutissimum nobis Divinitus datum Doctorem, in hisce tam operosis nostris commentationibus praeeuntem, & quasi viam munientem, subsequeretur. P. Gabriel Vasquez tom. 1. Comment. in S. Thom. Praef. ad Lectorem.

Alpha. Recte Titelmannus eum appellat Theologorum Theologum; alpha literarum omnium, veritatis unicum artificem, architectum omnium literarum, &c. Laurentius Deaponte, Ord. Cler. Reg. Minorum in Sap. tom. 2. hom. 13. §. 4. n. 114.

Angelus Theologiae. P. Vincentius Caraffa ep. de mediis conservandi primævum spiritum Societatis. Angelicus Doctor. Pius V. Bullā, quā eum inter Doctores Ecclesiae retulit.

Aquila. Instar omnium una nobis Aquinas Aquila; qui non usitatā, & tenui pennā haec exaravit. P. Henricus Engelgrave in Cael. Pantheo p. 1. Praefat. ad Lect.

Astrum. Pulcherrimum Dominicanæ familiæ, atque adeo Reipublicæ Christianæ astrum. P. Ludovicus Molina in ep. dedicat. ad Philipp. Hisp. Reg.

Athleta splendidissimus Catholicae fidei. Paulus V. Bullā ad Neapol.

Baculus senectutis. Lumen oculorum meorum, baculum senectutis meae; solebat S. Thomam vocare Paulus IV.

Candelabrum in domo DEI lucens. Sixtus V. Bullā, quā S. Bonaventuram inter Doctores Ecclesiae retulit. Fuit universalis Ecclesiae lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, Fons Doctorum, Universitatis nostrae Parisiensis speculum clarissimum, & candelabrum insigne, ac lucens; per quem omnes,

qui vias vitae, & scholas doctrinae sanctae ingrediuntur, lumen vident claritatis. Parisiensis schola epistolā ad laudem, de fensionemque Sancti doctrinae. Itā refert P. Laurentius Deaponte antè citatus.

Clarissimus, & Sanctissimus Doctor. P. Petrus Ribadeneira vitae S. Ignatii l. 3. c. 23.

Cherubim. Eligam Angelicum Doctorem: qui non quilibet Angelus, sed Cherubim, hoc est, scientiā, & charitate plenus. Idem ibid. n. 116.

Clypeus est Ecclesia, & telum. Joannes Bapt. Gonet. Ord. Prædic. in Commendat. doctrinae S. Thomae §. 6.

Columna veritatis. Nisi Apostolus Sanctissimam Ecclesiam edocuiſſet columnam esse, ac firmamentum veritatis; Thomam dicerem; Thomam sanctissimum, ut talem, prædicarem. P. Laurent. Deaponte tom. 2. Sap. Salom. tom. 13. §. 4. n. 90.

Decus, & flos Mundi, dixit cum fletu læpius de S. Thoma Albertus M., ut in suo nodo indissolubili 17. refert Petrus de Alva, & Astargo. Est sanctissimus Doctor lumen, splendor clarissimus, scholasticæque disciplinae decus, & ornamentum. Deaponte cit.

Deus minor. Quem DEUS in terris veluti quemdam minorem Deum ab omnibus Religiose coli præcepit. P. Cosmus Alamanicus p. 1. Summæ Philoſ. Praefat. ad Lect.

Divinus. S. Thomae doctrina, est Divina, coelestis, admirabilis. Clem. VIII. ad Neapolit. Certissima Christianæ doctrinae regula. Pius V. Constitut. 36. an 1567. Est perfecta, & non sine infusione Spiritus sancti. Joannes XII. an. 1323. in Bulla Canon. Scripta S. Thomae sunt nobis mera oracula. P. Joannes Bonifacius de Sapiente fructuoso. l. 5. ep. 3. Est divinus homo; est Doctor, & sapiens, & Sanctus. Idem.

Doctor Ecclesiae. Primis Ecclesiae Doctoribus comparatur. P. Franc. Suarez. tom. 1. de Gratia. Prolegom. 6. c. 6. n. 28. Eiusdem est primarius Dux, & Magister. ibid. P. Nicolaus Lancicius S. J. Opusculo de recte tradenda adolescentia ait: satis se Ecclesiae profuisse censere posset Ordo Prædicatorum; si vel solum S. Thomam protulisset. Est Doctor egregius. Urbanus V. in Bulla de Translat. Corporis S. Thomae. Doctorum antistitem, vocat S. Thomam Engelgrave in festo S. Catharinae V. M. §. 1. Est proprius Doctor Societatis. Congregatio sta Generalis. Gloriosus Doctor. V. Marina de Escobar vitae. l. 4. c. 20. §. 3.

Enucleator secretorum. Fuit oraculorum, &

& secretorum naturalium, & supernaturalium, enucleator præcipuus. Clemens VI. Serm. 1. de S. Thoma.

Evangelica doctrina. Dum audio, doctrinam suam non ab hominibus Thomam accepisse, sed à sanctissimis Apostolis, & à Christo audio approbatam; parum abest, nè illam Evangelium dicam. Deaponte ibidem num. 104.

Genius naturæ. Scimus, unum D. Thomam Scholæ Principem, naturæ genium, orbis Magistrum, nullius injuriâ cæteris Theologis omnibus esse anteponendum. P. Joan. B. Gonet cit. §. 10.

Incomparabilis Doctor, Princeps Theologorum. P. Sfortia Pallavicinus histor. Concil. Trident. p. 1. l. 7. c. 14. n. 5.

Interpres Angelicus Divinæ voluntatis: Clemens VIII. Bullâ ad Neapolit.

Lucerna. Est lucerna. Sic eum vocat DEUS Pater apud S. Catharinam Sen. tr. 2. dial. c. 84.

Luminare. Lux. Lumen Ecclesiæ. Splendidissimum Ecclesiæ lumen. P. Possevinus tom. 2. apparat. Sacri p. 477. Ipse fuit veluti lumen valde lucidum, quod in Ecclesia collocavi. Ait DEUS Pater apud S. Catharinam. Sen. cit. Est veluti luminare splendens super candelabro collocatum, extirpans errores. Ibid. c. 119. Ipse fuit una lux ardentissima: quæ non solum in Ordine suo resplenduit, verum etiam in corpore mystico militantis Ecclesiæ, tenebras hæresum, ac er-

rorum extinxit. Ibid. tr. 6. c. 158. In quibus omnibus (scilicet Conciliis, Lugdunensi, Constantiensi, Vientiensi, Florentino, Lateranensi, Tridentino,) sic sancti doctrina præfulgida, sic hæreticis terribilis: ut sicut sanctis lumen Conciliis; sic perpetuus hæreticorum in illis fuerit malleus. Deaponte tom. 2. hom. 13. §. 4. n. 110.

Magister orbis. Magister terrarum P. Franciscus Piccolomini ep. de utilit. & necessit. Executionum.

Magnus Aquinas. P. Pallavicinus lib. Vindic. Soc. JESU c. 24.

Machabeus. Est verè Machabæus alter; qui gladiò suò castra DEI protexit. Joannes Gonet. citat.

Oraculum. Scripta S. Thom. sunt nobis mera miracula. P. Joan. Bonifacius citatus.

Pythagoras Christianus est. Pallavic. cit. c. 3.

Salomon. Est plus, quàm Salomon. Clemens VI. Serm. 2. de S. Thom. Doctor noster Salomoni meritò coæquatur. Id. ibid. Plus, quàm Salomon. Innocent. VI. an. 1352.

Sidus fulgentissimum Academiæ. Gonet citat.

Sol Theologiæ, ac Princeps. P. Ludovicus Molina in primitiva Concordia Præfat. ad Lectorem.

Turris. Doctrina sanctissimi Thomæ ad instar illius cæli, de quo in Canticis Salomon sicut turrem efformat; de qua mille clypei pendent. P. Granada S. J. in 1. p. D. Thomæ c. 3. n. 114.

TITULUS III.

TIMOR DEI.

A*nidorum.* Timor Domini instar antidoti purgat omnes peccati fæces. S. Bernardus Ser. 86. sup. Cant.

Calcaria, sunt timor, quâ declinatur malum; & amor, quò agitur bonum. S. Thom. in 5. Apoc.

Capitulum. Maximè est sicut quoddam Capitulum, quod est factum præcipue ad culparum correctionem. S. Bernardus citatus.

Civitas. Qui timet Dominum, similis est civitati supra montem positæ, murisque munitæ; à cujus conspectu impii contremiscunt dæmones. S. Ephr. de timore DEI in principio.

Decor virtutum. Sicut Mater DEI, est Virgo, & decor virginum; sic timor iste castus decor est, & virgo virtutum animæ. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 1.

Disciplina puerorum. Timor DEI est sicut disciplina puerorum. S. Bernardus cit.

Dux. Timor, & Spes, sunt duces peccatricis animæ. - Beata anima, quæ talem meruit habere ducatum. Goffridus Abb. Ser. 9. de S. Magdalena.

Electuarium. Timor Domini est instar

electuarii conservativi. S. Bernardus citatus.

Fons. Timor Domini Fons vitæ; timor Domini munitio animæ. - Timor Domini animæ tutela. - Timor Domini gubernator est animæ. - Timor Domini animæ schola est. S. Ephr. Serm. Asc. de timore DEI.

Framea. Pro framea igitur, ac gladio timorem apprehende Domini: nam timor Domini velut gladius anceps est. S. Ephr. de Patientia, & conservatione sæculi.

Gloria Monachi, timere DEUM. S. Ephr. de timore DEI.

Hortus. Timor Domini, est speciosus sicut hortus, virtuosus sicut ventus, & pretiosus sicut thesaurus. - Est valde speciosus instar horti paradisi - est sicut hortus conclusus. S. Bernardus Ser. 86. in Cant.

Justitarius. Timor Domini, est sicut justitarius puniens maleficum. Idem. ibid.

Medicina. Est sicut medicina infirmorum. - Timor DEI repellit sanguinem luxuriæ, phlegma acediæ, melancholiam iræ, & choleram superbiæ. Idem ibid.

Mola. Superior, & inferior mola, est spes, &

& timor. Spes quippe ad alta vehit, timor autem cor inferius premit. S. Isidor. in c. 10. Deut. Vide superius. *Spes. Mola.*

Murus eorum timor Domini. S. Ephrem paræn. 46. ad Eulogium.

Officina Religiosorum. S. Bernardus Serm. 86. in Cant.

Ostarius. Timor Domini, est sicut ostarius custodiens ingressum - portat clavem portæ æternæ. Idem ibid.

Paradisus deliciarum. Ubi verò non est timor, ibi vulpes habitabunt. S. Ephr. Serm. Ascet. de timore DEI.

Radix. Sapientia duas habet radices; scilicet timorem, & amorem. S. Bonavent. Opusc. Lum. Eccl. Serm. 14.

Retinaculum superbiæ, est timor Domini. S. Thom. in ps. 33.

Servus DEI. Unus fervorum, quos DEUS mittit ad revocandos filios prodigos, est timor, alius spes. S. Bernardus tr. de fil. prod.

Ventus. Est specialiter sicut ventus Aquilonaris. Nam sicut ventus Aquilonaris pluvias dissipat, nubes fugat, aërem serenat, reptilia exterminat, & aquam congelat: ita timor Domini dissipat pluvias carnalium delectationum, fugat nubes carnalium imaginationum. S. Bernardus Ser. 86. in Cant.

Verecundus. Timor verecundus, est omnium ætatum ornatus: sed in juvenili ætate amplius erubescit. Quid est amabilius verecundò adolescente? Quàm pulchra hæc, & splendida gemma maximè in vultu adolescentis.

Vestis. Timor servilis, est velut vestis de sacco. Idem ibid.

TITULUS IV. TRIBULATIO.

A *Damas.* Nec malleis cæsus infringitur. Ità ergo qui à se ipso non læditur, etiamsi tundatur, ab aliis non potest lædi, S. Chrysost. hom. quia nemo læditur, nisi à seipso.

Æstus est sæculi; sed magna umbra est sub alis DEI. S. August. in ps. 60.

Apes sunt persecutiones: nam sicut apes quamvis aculeatæ mel parant: ita persecutiones electis dulcedinem cœlestis gloriæ præparant. S. Bonav. Ser. 4. D. 3. Pasch.

Aratrum. Quemadmodum aratrum immittens infernè terram proruit, tutam seminibus custodiam parans, nè jacta in superficie remaneant, sed in ipsos terræ sinus condantur, & in tuto radices figant: sic & nos facere necessarium; & tanquam aratrò tribulatione utentes, cordis profundum scindere. Joël. 2. S. Chrysostom. hom. 4. ad Pop.

Balsami lignum. Quis hodie patientiam servat in adversis: similes sumus ligno balsami, quòd nullò modò vult gladiò tangi: imò, si tactum fuerit, statim perit. Plin. in nat. hist. l. 12. c. 25.

Calceus. Calceati sunt patientes in dextero pede per amorem DEI; in sinistro per timorem inferni. S. Vinc. Ferr. de S. Petro ad Vinc.

Carcer. Pro omni tribulatione ponit (Joan. Apoc. 2.) carcerem. S. Anselmus in Apoc.

Cithara. Cithara sonat, quæ nos sumus, dum adversa patimur. S. August. in ps. 42. Sicut citharædus neque nervum intendit, ut non abruptat; neque remittit ultra modum, ne harmoniæ concentum lædat: sic & DEUS agit; neque in remissione continua, neque in longa tribulatione, nostram constituit animam: secundum suam prudentiam utrumque faciens. Non finit enim nos con-

tinuâ potiri remissione, nè seigniores fiamus. Non autem rursum finit in continua esse tribulatione; nè concidamus, nève despere-mus. S. Chrysost. hom. de Reditu suo.

Collyrium. Collyrio inunge oculos tuos, ut videas. Apoc. 3. Stephano virtute collyrii passionis in tantum purgati sunt oculi; ut videret gloriam DEI, & JESUM stantem. - De felle dicitur Tobia c. 11. Assumens Tobias de felle piscis, &c. visum recipit. Accipiamus fel tribulationis; patienter sustineamus pro illo, qui pro nobis in passione de felle gustavit. S. Bonav. Ser. 4. in Quinquagesima.

Correctio. Neque hæc sola de tentatione bona lucrati sumus; verum & multam modestiam, mansuetudinem multam. Civitas nobis (Antiochia) repente monasterium facta est. Non sic aliquis eam ornasset; si aureas in foro statuas erexisset: sicut nunc clara, & illustris est; quæ bonas virtutis statuas protulit, & proprias exhibuit divitias. S. Chrysost. hom. 17. ad Pop. Vide inferius hic. *Ignis.*

Disciplina. Tribulationes hujus Mundi ab Apostolo Hebr. 2. vocantur disciplina. S. Vinc. Ferr. Ser. 15. de Perseverantia.

Exemplaris. Animus patiens tolerantiam suâ alios ad tranquillos portus transvectat. S. Chrysost. Serm. de Charit. Vos, (alloquitur ante expulsionem suam suos) estis mihi Patres; vos mihi Mater; vita; vos mihi gratia. Si vos proficitis, mihi placebit. Vos estis corona mea, divitiæ meæ; vos estis thesaurus meus. Ego millies pro vobis immolari paratus sum - Quid enim non patiar pro vobis? &c. Idem hom. ante exilium.

Pluvii. Tribulationes temporales sunt velut fluvii pluviales citò desituri. S. Aug. in ps. 17.

Hyems, est dies tribulationis, dies scandalorum,

lorum, & amaritudinis. S. Aug. Enar. 1. in ps. 48.

Ignis. Non nox tantum, quia perturbare affolet; sed etiam ignis, quia urit, vocanda est tribulatio. S. Aug. in ps. 16. *Grando*, & *carbones ignis*. Psal. 17. Objurgationes figuratae, quibus velut grandine corda dura tunduntur. Idem ibid. Ignis ille (tribulatio) non est diversus; & diversa agit. Paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit. In quibus autem habitat DEUS; utique meliores in tribulatione fiunt, tanquam aurum probati. Id. in ps. 21. exposit. 2. Ignis tribulationem significat. Id. in Præfat. ad 2. exposit. ps. 29. In te tribulatio fornax est artificis; si tamen aurum sis, & non palea. Id. exposit. 3. in ps. 30.

Impavidus. Immobiles. Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undique jactans, non evellit; sed & solidiores, & firmiores his incurfibus reddit: sic & animam sanctam, & pie viventem, tentationum incurfus, & tribulationum non supplantant. S. Chrysostom. hom. 4. ad Pop. Perstitit in omnibus his B. Job, veluti columna quædam immobilis; quasi turris, quæ non quatitur; velut luctator invictus; vulnerans magis, quam vulneratus. S. Chrysost. hom. 1. de pat. Job.

Lanceæ tres visæ tempore Sanctorum Dominici, & Francisci, quibus Christus Mundum delere volebat, significabant tres tribulationes. Figuratae sunt ipsæ lanceæ 1. Reg. 18. per lanceas, quibus Absolon fuit transfixus. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de S. Dominico.

Levamen communes nobis præceptores, & calamitatum consolationem, per terrarum orbem misit DEUS pauperes. Es aliquid præter voluntatem passus? sed tale nihil, quale ille. Erutus est oculus tibi? sed illi duo. Longo morbo laborasti? sed ille incurabili. Amisisti filios? sed ille & proprii corporis sanitatem. S. Chrysost. hom. 28. ad Pop.

Lucernæ. Patientia, abstinencia, diligentia, sunt lucernæ ardentes; quas non in oculis, auribus, sed manibus ferre debemus. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Augustino.

Malleus. Nec malleus auditur in templo Salomonis post hanc vitam. - Sancti dicuntur laminæ aureæ; quia laminæ tunduntur, & tusionibus extenduntur. Sic sancti in persecutione proficiunt. S. Bonav. in ps. 97. Tribulationes sunt malleationes, quibus ferum, si ignitum sit, per amorem, & patientiam, ac devotionem, in figuram pulchram flectitur: si vero frigidum per impatientiam sit, informe manet, & absque decore desiderato. S. Vinc. Ferr. Ser. 6. Dom. 17. Pent.

Myrrha. Dico, quia tribulationum amaritudines sub myrrhæ nomine dicit se subire paratam, Cant. 1.; amore dilecti. S. Bernardus Ser. 42. in Cant. Myrrha res amara, dura, & aspera, tribulationem significat. Idem Ser. 43. in Cant. - Propterea non fascem,

sed fasciculum dilectum dicit. Quia leve præ amoris ipsius ducit, quidquid laboris immineat. Bene fasciculus: quia *non sunt condigna Passionis* &c. Rom. 8. - An non fasciculus, cujus jugum suave est. Id. Ser. 43. in Cant.

Novacula. Sicut novacula acuta fecisti dolium. Ecce quid faciunt sanctis mali? capillos radunt. - Quid est faxura illa novacula? calvum factura est. Et hoc ad Christum pertinet, qui in loco Calvariæ crucifixus est. - Capilli superflua rerum temporalium significant. Qui quidem capilli non superflue facti sunt à DEO in corpore hominum; sed ad aliquod ornamentum. Tamen, quia sensu præciduntur; illi, qui adhærent corde DEO, sic habent ista terrena, tanquam capillos. S. Aug. in ps. 51.

Nox, est tribulatio. S. Aug. in ps. 1. Mediam noctem, graviora tribulationis, intelligendum existimo. S. Augustin. Conc. 16. in ps. 118.

Occultam virtutem prodit. Sicut unguenta non nisi commota, redolere latius nesciunt; & sicut aromata, fragrantiam suam, non nisi cum incenduntur, expandunt: sic viri sancti in tribulationibus innotescunt. S. Greg. Præfat. in Job. c. 4.

Olla Moab. Olla est tribulatio; quæ operatur spem. Merito olla - *Olla spei meæ*: spes autem non confundit. S. Aug. in ps. 59.

Purgat. Justus Job ante flagella extitit, sed justior post flagella permansit - Profecto sicut tuba ductilis ex percussione producta in laudem DEI tanto altius elevatus est, quanto magis percussus. S. Greg. mor. 1. 21. cap. 1.

Quadragesima. Tempus ante Pascha, seu Quadragesimale jejunium, significat tribulationem præsentis vitæ; tempus Paschale autem futuram beatitudinem. S. August. in pl. 148.

Sal. Providentia Divina temperat gaudia cum tristitia, & è converso: quia bonus coquinaris est: & in cibo nimis dulci ponitur sal; & in cibo falso ponitur mel - vel saccharum consolationis. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de B. V.

Spes cæli. Sicut mercator non sentit navigationis laborem, lucrorum spe revelatus; & pugil generose fert capitis vulnera, coronam, respiciens: ita profecto nos quoque in cælum, & cælestia intendentes bona; quæcunque inferantur gravia, generose cuncta feremus; bonâ futurorum spe roborati. S. Chrysost. hom. 16 ad Pop. Decertans athleta generose fert vulnera respiciens ad coronam. Agricola non invenit manipulos, nisi proprios priores sudores mittat. Similiter in cælum respicientes nihil putant tribulationes, bonorum spe roborati. S. Chrysostom. hom. 22. ad Pop.

Sudarium, quod laborantium sudor extergitur, est exemplum patientiæ in laborantibus. S. Bonav. Ser. 3. D. 3. Quadr.

Tenebrae sunt tribulationes. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. de B. V.

Torcular. Solent accipi torcularia etiam martyria, tanquam afflictione persecutionum calcatis eis, qui Christi nomen confessi sunt: cum mortalia eorum tanquam vinicia in terra remanserunt; animæ autem in æternam requiem cælestis habitationis emanaverunt. S. Aug. in ps. 8. Cum coeperis in Christo piè vivere, ingressus es torcular: præpara te ad pressuras. Sed noli esse aridus; nè de pressura nihil exeat. S. Aug. in ps. 33. In arbore libertas, in torculari pressura. S. Aug. in ps. 136. Omnes, qui Ecclesiam persequuntur, quid aliud, quam torcular calcant? Quod Divina dispositione permittitur: ut animarum botri in spirituale vinum defluant; quæ carne corruptibili exuti ad cælestia regna, velut in apothecam, currant. S. Greg. mor. l. 16. c. 25. Considera, quod illi, qui te persequuntur, apud DEUM velut molæ, ac torcularia deputantur. Tu verò quasi oliva, & quasi uva, legitima, parvò tempore pressuram malorum hominum sustinere cogèris; sed postea sine fine illis remanebit opprobrium; tu felici commutatione transibis ad regnum. S. Aug. hom. 8. Sic uva calcibus tunditur, & in vini saporem liquatur. Sic oliva contusionibus expressa amurcam suam deserit, & in olei liquorem pinguescit. Sic, per triturationem, à paleis grana separantur; & ad horreum purgata perveniunt. S. Greg. hom. 15. in Evang. Reproborum nequitia, trituram more electorum vitam, quasi grana à paleis separans premit, & purgat. Idem mor. l. 26. cap. 9.

Tabula ductilis malleo producit: ita Christianorum cor in DEUM pressurarum plagis extenditur. S. August. enarrat. 2. in ps. 32. Vide hic *Malleus*.

Ventus. Sicut Aquilonaris ventus est frigidus, & stringit homines: ita tribulatio stringit hominem cum DEO. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. in Epiph.

Alia de Tribulatione.

Ablactatio. Ubra nostra, quibus à Domino lactamur, sunt prosperitas temporalium, & solatium amicorum. Quando videt DEUS, quod homines confidunt nimium in his, & alliciantur ab his; subtrahit ea, & ponit amaritudinem: ut ponant in solo DEO spem suam. S. Thom. in ps. 30.

Æstus, significat tribulationem, Sol tyrannus, qui ipsam infert. S. Thom. in 49. If. Neque cadet super illos Sol, id est, major tribulatio; quæ exurit hominem: neque ullus æstus, id est, minor tribulatio. S. Thom. sup. 7. Apoc.

Calor. Sicut aqua frigida in magnis caloribus sitienti; ita consolatorius sermo in tribulationibus. S. Ephr. Sermon. de vita Relig.

Camus. Frænum. In camo, & fræno, id est,

in majori, vel minori tribulatione. S. Thom. in ps. 31. Ponam frænum, temporalis afflictionis. Job. 30. Frænum posuit in os meum. S. Thom. in 37. If.

Dies mala. Prima dies mala est iniquitas; secunda, temporalis prosperitas; tertia, temporalis adversitas; quarta, est tentatio diabolica; quinta, est dies iudicii. S. Thom. Ser. 1. D. 21. Pent.

Diluvii aqua. Per arcam Noë, significatur Ecclesia; per diluvium tribulationes Mundi. S. Thom. in ps. 28.

Fluctus. Pœnæ majores designantur per fluctus. S. Thom. in ps. 41. Grando signat tribulationem. S. Thom. in 32. If.

Foramen aspidis. Super foramina aspidis, id est, super tribulationes; quas diabolus, vel tyrannus immittit. S. Thom. in 11. If.

Frænea flammea, significat temporales tribulationes. S. Isidor. c. 5. in Gen.

Lacus, miseria temporalis dicitur, propter Thom. in ps. 39.

eius profunditatem, & multipliciter. S.

Mare, significat multas misérias hominis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Meridies, significat apertam persecutionem. S. Thom. in 16. If.

Meridianum dæmonium. Rectè hic intelligimus dæmonium meridianum, persecutionem vehementem. S. August. Enar. 1. in ps. 90.

Necessitates. Tribulationes vocat necessitates, ps. 24., in quantum sunt utiles tribulationes. S. Thom. in ps. 24.

Nox. dies prosperitatem, nox adversitatem, æstus persecutionem signat. S. Thom. in 4. If. Per diem, & noctem, id est, in prosperis, & adversis. S. Thom. in 2. Thren. Jeremiæ.

Penuria, dicuntur tribulationes. S. Thom. in ps. 24.

Sagitta, sunt tribulationes. S. August. in ps. 37.

Spina. Vepres. Ascendunt super eam vepres, & spina, id est, vepres peccatorum, spinæ tribulationum. S. Thom. in 5. If.

Tenebrae, significant tribulationem. S. Thom. in 60. If.

Vinum. Omnis laguncula, id est, quilibet de populo, implebitur vino tribulationis. S. Thom. in 13. Jerem.

Virga est correctio, Virga ergo in colubrum vertitur, Exod. 4., quando in obstinatis præsentem tribulationem horror damnationis sequitur; quando hæc, & in futuro, affligimur. Sicut patet in Antiochio. 2. Machab. 9., & Herode Act. 12. - Sed è contrario legitur de virga Aaron: Virga Aaron arida flores, & fructus habuit: quia castigatio electorum flores virtutum in præsentem, & fructus præmiorum producit in futuro. S. Bonav. Ser. 4. D. 3. Pasch.

Umbra mortis, dicitur præsens tribulatio: est enim umbra præsagium corporis sublequentis. S. Thom. in ps. 22.

TITULUS V. SS. TRINITAS.

A.A.A. Sacrosancta Trinitas significatur Jerem. 14. A.A.A. Domine, nescio loqui. Quasi dicat: A. justissime Pater DEUS. A. justissime Fili DEI, &c. Eadem significatur psal. 68. benedicat nos DEUS, DEUS noster.

Angeli tres. Gen. 18. Videtis: Abraham tribus occurrit, & unum adorat. Trina Unitas, & Una Trinitas. S. August. Ser. 68. de temp.

Anima potentia. SS. Trinitatem fuse explicat per triplicem animæ potentiam. S. Aug. Ser. 63. de Verb. Dom.

Dies tres. JESUS ergo ille, qui typum Domini præferbat, veniens ad Jordanem, dixit ad populum: *Parate vobis cibos ad diem tertium.* Diem tertium, fratres charissimi, Trinitatis agnoscimus mysterium. S. Aug. Ser. 106. de temp.

Digitus tres, II. 40. In tribus digitis Prophetæ trinam Divinæ Omnipotentiae æqualitatem sub quadam mysterii lance libavit. S. Isidor. de Nat. Dom. c. 4. Mystice Apostolos, vel Scripturas, opera digitorum designant. Tres digitus, Tres Personæ: quasi dicat opera totius Trinitatis. S. Thom. in ps. 8.

Funiculus Triplex, est fides Trinitatis. S. Bonav. Ser. 2. in festo SS. Trinit.

Gedeonis trecenti milites. Solet in tricenario numero plenitudo personarum intelligi. Quid ergo per prædictum numerum designatur, nisi perfecta cognitio Trinitatis? S. Isidor. c. 5. in Judic.

Panes tres. In novo Testamento significatur 1. Joann. 5. *Tres sunt, qui testimonium perhibent.* Eadem significantur in tribus panibus. Luc. 11. Et iterum Luc. 1. ubi

dicitur: *Spiritus Sanctus superveniet - Virtus Altissimi:* & hic etiam dicitur Filius incarnandus: *quod nascetur ex te, Filius altissimi vocabitur.* Marci 16. *Baptizantes eos in nomine Patris, &c.* Matth. 3. dum baptizatur Christus. Matth. 17. in clarificatione Christi. In his omnibus mysterium SS. Trinitatis ostenditur. S. Bonav. Ser. 3. in festo Trinit.

Sol. Mysterium Trinitatis est in Sole. S. Bonav. Ser. 4. ibid. Ecce substantia Solis; quæ de se generat radium. Et radius potest dici Filius (Pater autem Sol.) Et substantia, & radius, generant calorem. Spiratus enim Spiritus Sanctus dici potest. Idem in DEO. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Cathar. SS. Trinitatis exemplificatio est in Sole uno: in quo est Pater generans, scilicet substantia - Est Filius genitus, scilicet radius: & Spiritus Sanctus spiraculum, scilicet calor. - Ideo David dixit ps. 18. *In Sole posuit tabernaculum suum,* scilicet similitudinem suam. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Stephan.

Via trium dierum. Tres dies, Exod. 5., significant mysterium SS. Trinitatis. S. Aug. Ser. 90. de temp.

Virga tres. Genes. 25. Ille (Jacob) tres virgas in alveis aquarum opposuit: ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noster in aqua baptismatis Trium Personarum nomina Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, populo Fideli proposuit: ut, quisquis hoc corde plenò perspexerit, efficiatur ovis DEI. S. Isidor. c. 25 in Gen.

Vitis. In vite, Gen. 40., erant tres propagines. S. Bonavent. Serm. 2. in festo SS. Trinitat.

V. TITULUS I. VERBUM.

Arbo. Carbores ignis, id est, verba inflammantia. S. Thom. in ps. 17.

Clavus. *Verba sapientis stimuli sunt, & quasi clavi in altum defixi.* Eccl. 11.

Dentes peccatorum, id est, maledicta verba. S. Thom. in ps. 3.

Folia, significant dulcia Verba. S. Thom. Ser. 1. in Annunt. B. V.

Ignis. Nubes significat carnem nostram;

ignis verbum, & locutionem. S. Thom. in Cat. sup. 3. Marci.

Inspirationes diaboli. Os diaboli, verba ejus sunt; verba autem ejus, inspirationes occultæ sunt. S. Isidor. sentent. l. 3. c. 5.

Rivulus. Est quidam cor nostrum quasi fons quidam: verbum verò prolatum, quasi quidam rivulus manans ex ipso. S. Basilii apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Joan.

TITULUS II. VERBUM DEI.

Calamus DEI. In S. Scriptura operationes metaphoricæ designantur per instrumenta, vel membra; quæ sunt operationum principia. Et sic per linguam, & calamum, operatio DEI designatur conveniens linguæ, & calamo. Operatio linguæ est: quia per eam difunditur sapientia cordis ad alios. Per calamum autem designatur: quia sapientia, quæ est in corde, transfunditur in materiam sensibilem, scilicet pergamenum. DEUS autem & loquitur, & scribit. Loquitur, quando transfundit sapientiam suam in animas rationales. Psal. 84. *Audiam, quid loquatur, &c.* Scribit: quia judicia suæ sapientiæ imprimit in rationalibus creaturis. Rom. 1. *Invisibilia DEI, &c.* Eccl. 1. *DEUS effudit illam, &c.* Sicut enim respiciens librum cognoscit sapientiam scribentis: ita cum nos videmus creaturas, cognoscimus Sapientiam DEI. Calamus igitur est verbum DEI. S. Thom. in ps. 44.

Calcar, est exhortatio. S. Ambr. Serm. 10. in ps. 118.

Cibus animæ. Sicut anima vita est corporis, sed non vivificat sine cibo corporali: ita DEUS vita est animæ; sed non vivificat illam sine cibo spirituali, id est, sine Verbo DEI. S. Aug. apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

Clypeus. Omnis Sermo DEI clypeus ignitus est. S. Thom. in 4. Apoc.

Corpus Christi, est Verbum DEI, id est, vera lux in carne humana quasi in lucerna; quâ illuminatur fidelis anima. S. Thom. ibid.

Eructatio. Manducas, cum discis; eructas, cum doces; manducas, cum audis; eructas, cum prædicas. S. Aug. in ps. 44.

Facies DEI, est prædicatio Evangelica. Ratio: quia sicut in facie cognoscitur homo, ita in prædicatione vos, qui nescitis Scripturas, cognoscitis DEUM. Ideo dicit Scriptura: *faciem tuam*, id est, prædicationem tuam, *Domine requiram.* S. Vinc. Ferr. Ser. de Concept. B. V.

Fames. Sicut esuries corporalis, sanitatis indicium est; ita & studiô magnô audire Divina eloquia, bonæ animi valetudinis certissimum est argumentum. S. Chrysost. hom. 4. in Gen.

Fructuosa auditio. Sicut multi sæpe ex prato recedentes, rosam, vel violam, vel quempiam talium florum capiunt, & digitis circumferentes recedunt: alij verò ex viridario domum abeuntes, arborum ramos, fructus habentes, reportant: alij rursus à lautis cœnis mensæ reliquias necessariis suis referunt. Sic utique & tu hinc recedens admonitionem reporta filiis, uxori, necessariis omnibus. S. Chrysost. hom. 6. ad Pop.

Gladius. Apostolus protegebat castra, id est, Ecclesiam, DEI gladiô, quod est Verbum DEI. S. Thom. in Prologo exposit. sup. ep. ad Coloss. Quid per vigiles, nisi Doctores Ecclesiæ? - per gladium Verbum DEI; per manus, quibus gladius tenetur, bona opera signantur. S. Greg. in 3. Cant. Gladius Abrahami significat Verbum DEI. S. Thom. o. 22. in Gen.

Ignis. Notandum, quod Verbum DEI dicitur ignis: quia illuminat. Pl. 128. *Lucerna pedibus meis, &c.* Quia inflammat. Pl. 104. *Eloquium Domini, &c.* Quia intima penetrat. Jerem. 29. *Et factus est Sermo, &c.* Quia consumit inobedientes. Il. 30. *Labia ejus repleta, &c.* S. Thom. in 5. Jerem.

Labia. Per Labia Sponsi, Verba Domini JESU Christi accipiuntur; quæ liliis comparantur. S. Thom. c. 5. in Cant.

Lac. Doctores sunt ubera Ecclesiæ, quia parvulos, & simplices fideles lacte Verbi DEI nutriunt. S. Thom. in 4. Cant.

Medicina. Sermo ejus medicamentum est. Alius ejus Sermo constringit vulnera; alius fovet oleô; alius vinum infundit. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Novacula. Verbi DEI novacula omne peccatum infidelitatis - abraditur. S. Isidor. c. 18. in Deut.

Nundinae spirituales sunt in templo, ubi prædicator cœlestes merces proponit. S. Chrysost. hom. 29 in Gen.

Panis. Nota super illo verbo: *& panes frugum*: quia Verbum DEI est panis 1. arctus, propter observandi difficultatem. Matth. 7.

Arcta via. 2. Uberrimus, propter fructus utilitatem. Il. 55. *Quomodo descendit imber, &c.* 3. Pinguis, propter delectationis suavitatem. Gen. ult. *Aser panis pinguis.* S. Thom. in 30. Il.

Pluvia, in sanctis Scripturis verba sunt Evangelii. - Sicut & Moyse dicit Deut. 32. *Expectetur sicut pluvia eloquium meum; & descendant sicut ros verba mea.* S. Isidor. c. 4. in 1. Reg.

Rete, est prædicatio. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Petro Ap.

Sagitta, Verba DEI sunt. S. Thom. in ps. 37. Arma Christi sunt sagittæ, quæ sunt, Verba Christi; dicuntur sagittæ propter tria. 1. Quia sagitta suô acumine usque ad cor penetrat. - ita Verba Christi. Hebr. 4. *Vivus est Sermo, &c.* Item sagitta velociter movetur - Sic verbum Christi subito totum orbem implevit. Pl. 147. *Velociter currit Sermo ejus.* Item sagitta ad remota attingit. Sic etiam sermo Christi, Pl. 18. *In omnem terram exivit sonus eorum, &c.* S. Thom. in ps. 44.

Servus.

Servus. Missus Servus, Matth. 12., est Sermo DEI. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 12. Marci.

Triticum. Quid paleis ad triticum, &c. Quasi dicat: verba mea sunt triticum ad reficiendum. Jerem. 14. *Inventi sunt Sermones tui, & comedi eos, &c.* S. Thom. in 23. Jerem.

Theriaca. Prædicatores sunt medici: jam dura, jam lenia, adhibentes remedia. S. Aug. Ser. 67. de temp. Quomodo theriaca bibitur, ne corporibus possint prævalere venena; hoc austerâ prædicatione geritur, unde animarum præparentur antidota. Idem ibidem.

Tuba. Audistis Apostolicam vocem? tubam cœlestem? lyram spiritualement? Etenim tanquam tuba terribile canens, & bellicum;

hostes quidem consternat; lapsos autem suorum sensus excitat; & multâ implens fiducia mentem adhibentes diabolo inexpugnabiles reddit. Et tanquam lyra rursum, multâ cum jucunditate delectans, absurdarum morbos cogitationum sopit, & multam cum voluptate nobis affert utilitatem. S. Chrysost. hom. 1. ad Pop. Prædicatio Prophetarum dicitur sonus tubæ. 1. Quia tuba non est recta; & est una in se, & tamen triplex. Item prædicatio Prophetarum erat de Uno DEO in essentia; sed Trinô in personis. 2. Quia tuba est stricta circa sonantem; sed est lata circa aliud caput. Itâ eorum prædicatio arcta erat circa eos per poenitentiam - aliis autem erat lata, & clara, S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de omn. Sanctis.

TITULUS III. VERITAS.

A *Rma lucis,* sunt misericordia, & veritas: misericordia enim est scutum; quô ab hostibus defendimur. veritas est virtus; quâ omnia vincimus. S. Thom. Ser. 1. D. 1. Adv.

Candelabrum. Lucerna Christus est, - vas Mundus intelligitur. Modium hæreses. Candelabrum, veritas. Domus est Ecclesia. Arnobius c. 3. in Luc.

Collum, per quod vox emittitur, veritas est: monilia, quæ ornant pectus, & strin-

gunt, discretio est. S. Bonaven. Lum. Eccl. Serm. 2.

Lac. Moraliter per duo ubera possunt intelligi intellectus, & affectus: illô fuit lac veritatis; ex isto lac bonitatis elicitur. S. Thom. Ser. 1. in festo S. Agathæ.

Margarita. Christus Dominus est margarita: quia lucidus candore veritatis, & solidus firmitate æternitatis; & undique sibi similis pulchritudine Divinitatis. S. August. apud S. Thom. in Cat. sup. 13. Matth.

TITULUS IV. VINDICTA DIVINA.

A *Byssus.* In Scriptura abyssus, & tempestas, important malum; unde abyssus; quasi dicat: una punitio abyssum invocat, id est, continuatur ad aliam. S. Thom. in ps. 41.

Arcus Sicut homo præparat se gladiô contra hostes, qui sunt prope; sed arcu contra remotos: itâ Divina vindicta - dicitur gladius, quasi contra propinquos; sed arcus contra remotos. - Gladius DEI Christus est; vibratio, & comminatio gehennæ. - Dicit arcum suum, id est, vindictam Divinam, quasi ex inopinato punientem. S. Thom. in ps. 7.

Calix DEI, est vindicta; quæ potat peccantes, sive ad correctionem in præsentem, si-

ve ad damnationem in Inferno. Glossa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Framea. Effunde frameam, id est, multiplica vindictam. S. Thom. in ps. 34. Framea potest intelligi vindicta DEI. Idem ibidem.

Gladius. Nota super illo verbo: *Dominus vastabit in gladio,* Quia vindicta DEI dicitur gladius 1. durus, propter poenæ acerbitatem. 2. Magnus, propter punitorum universalitatem. Apoc. 6. *Datus est illi gladius magnus.* 3. Fortis, propter punientis potestatem. 4. Acutus, propter ipsius penetrabilitatem; quia usque ad animam. 5. Lucens, propter æquitatem. S. Thom. in 27. Isaia.

TITULUS V. VINUM.

Amor DEI. Est bonum vinum Divini amoris. Cant. 8. *Dabo tibi poculum, &c.* S. Thom. in 13. Jerem.

Austeritatem vinum significat. S. Thom. in 1. Cant. Ubra sunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum austeritas legalis. S. Isid. in 1. Cant.

Compunctio. Pl. 59. *Potâsti nos vino compunctiois.* S. Thom. in 13. Jerem.

Consolatio. Inebriat consolando. Il. ult. *Inebriamini ab uberibus, &c.* S. Thom. in 55. Il.

Contemplatio. Est bonum vinum Sapientiæ contemplationis. Prov. 9. *Bibite vinum, &c.* S. Thom. in 13. Jerem.

Dolus. Est vinum malum fraudulentæ deceptionis. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum, &c.* Idem ibid.

Evangelium. Cella vinaria, Ecclesia est; in qua est vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in cap. 2. Cant. Optimum vinum Christus servavit usque adhuc, id est, Evangelium usque ad sextam ætatem distulit. Alcuinus Caroli M. præceptor apud S. Thom. sup. 2. Joan. Discipulos veteribus comparat utribus; quos vinô, id est, spiritualibus præceptis facilius disrumpi, quam id posse continere, dicit. Erunt autem utres novi;

cum post Ascensionem Domini desiderio consolationis ejus innovabuntur. Et tunc novum vinum, novis utribus adveniet, hoc est, Spiritus Sancti fervor spiritualium corda replebit. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Marci.

Eloquium. Vinum incendit exhortando. Pl. 104. *Eloquium Domini inflammavit, &c.* S. Thom. in 55. Il.

Indignatio. Est vinum Divinæ indignationis. Apoc. 14. *Si quis aderaverit bestiam, &c.* S. Thom. 13. Jerem. Per vinum signatur Divina indignatio, per calicem potestas tyrannorum: per quos hæc indignatio in gentes diffundenda erat. S. Thom. in 25. Jerem.

Ira. Est multiplex vinea - primò carnalis concupiscentiæ. Et hujus est primò vinum iræ. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum.* Secundò luxuriæ. Apoc. 18. *De vino fornicationis, &c.* Tertiò ineptæ lætitiæ. S. Thom. in 5. Il.

Tribulatio. Omnis laguncula, id est, quilibet de populo, implebitur vinô tribulationis. S. Thom. in c. 13. Jerem.

Venenum. Fuge vinum, quasi venenum. S. Ephr. de agone Spirituali.

TITULUS VI.

VIRGO BEATISSIMA M A R I A.

Abigail. Nabal peccatorem, Abigail MARIAM, David Christum, signat. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 14.

Abyssus. Ubi inexhaustæ opes? ubi pretiosus ille thesaurus, qui vitam suscepit? ubi animata mensa? ubi novus liber, in quo inenarrabili modô DEUS Verbum citra omnem manûs operationem in scriptis est. Ubi gratiæ abyssus? ubi sanationum pelagus? ubi fons ille, ex quo sanationum vita orta est? S. Joan. Damasc. or. de Assumpt. B. V. Est miraculorum abyssus. Id. de Nat. B. V. orat. 1.

Acerra. Salve aurea revera spiritualium aromatum acerra. S. Germanus Patr. Constant. orat. in Nat. B. V.

Aditus facilis desperabundis. S. Germanus Archi-Ep. Const. or. in dormit. B. V.

Administra est salutis universi orbis. S. Joannes Damasc. orat. de Nat. B. V.

Ædificium. Omnipotens est artifex ædificii hujus. S. Ildefonsus Archi-Ep. Tolet.

lib. de Virginit. B. V.

Æternitas Virginitatis est. S. Ildefonsus ibid. c. 10.

Ager. Salve DEI ager amplissime; quem nullus alius locus, nisi tu sola, comprehendere potest. Chrysippus Presb. Jerosol. Serm. de S. Maria DEIpara. B. Virgo est ager incultus: & tamen proferens spicam. S. Helychius Serm. de laudib. B. V.

Tu *Agonizatrix* pugnantium. S. Bonav. in suo Te Matrem DEI laudamus.

Altare propitiatorium. S. Germanus Patr. Constant. orat. in Nat. B. V. Gaude Altare, in quo Agnus, vivificans spiritualiter omnem fructum, offertur. S. Germanus Archi-Ep. Constant. orat. in Beatam dormit. Est purum, immaculatissimque altare; de quo sumptus vivificus ille carbunculus JESUS Christus. S. Methodius Ep. Patarenf. in festo Purif. B. Virg.

Anchora firmissima. S. Joann. Damasc. or. 1. de dormit. B. V.

Ancilla. Hæc Ancilla est, & Mater; virgo, & cælum. S. Proclus Archi-Ep. Constant. hom. de Nat. Dom.

Arbor mirè culta. S. Bonav. in psalterio minori, quinquagenâ 3. Arbor vitæ fructifera. Id. in Litanis B. V.

Arca. Te Apostolorum agmen veram arcam Domini, ut quondam Sacerdotes typicam illam, humeris sublatum, atque in sepulchro conditam, per illud, velut per alterum Jordanem, ad veram promissionis terram, hoc est, ad supernam Jerusalem, transmiserunt. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. B. V. Hodiernâ die sacra, & viva DEI vivi arca in templo Domini conquiescit. Idem or. 2. de Ass. B. V. Corpus B. Virginis est arca de lignis imputribilibus: quia caro MARIÆ nequaquam, ut credimus, putrefacta est; sed antè in cælum delata. S. Bonav. in Specu. B. V. lect. 2. Saltavit Propheta David ante arcam. 2. Reg. 6. Arcam autem quid: nisi S. MARIAM dixerimus? siquidem arca intrinsecus portabat Testamenti tabulas; MARIA autem ipsius Testamenti portavit hæredem. S. Ambr. Serm. 80. Arca sanctuarii. S. German. Archi-Ep. orat. in Nat. B. V. Arca vera. S. Eph. tom. 3. de laud. B. V. Est arca, quæ in montibus Sion post quadraginta dies requievit in purificatione. S. Methodius hom. in Purif. B. V. Qualis venerationis cultus à nobis, qui minimi sumus, tibi debetur? Tibi, inquam, quæ verè DEI Legislatoris animata arca. Idem ibid. Arca, arcâ Noë longior, latior, illustrior. Illa erat animalium arca; hæc autem arca vitæ, illa corruptibilium animalium; ista verò vitæ incorruptibilis: illa ipsum Noë; hæc verò ipsius Noë factorem portavit. S. Hesychius Serm. 3. de laud. B. V. Arca sanctificationis tuæ, quæ est haud dubiè Virgo DEIPARA. Si enim tu es gemma; meritò illa est arca. Id. Ser. 2. de laud. V. Arca verè regia, arca pretiosissima, est Virgo DEIPARA. Arca, quæ excepit totius sanctificationis thesaurum, Arca, non ea, in qua erant omnium animalium genera, quemadmodum in Arca Noë - Non ea, in qua erant tabulæ lapideæ - sed arca, cujus architectus & incola, Gubernator, & Mercator; comes viæ & Dux; erat opifex omnium creaturarum. S. Andreas Hierosol. Archi-Ep. Cretensis or. in Salutat. Angel. Salva sis nova gloriæ Arca, in qua DEI Spiritus delapsus quievit - Arca, in qua novæ sanctificatio gloriæ. Id. ibid. Venite, quæso, & videte: quoniam hodie translata est arca Testamenti DEI ad superos. S. Ildefonsus Serm. 1. de Ass. B. V. Est Arca, quam vidit Joannes Apoc. 11. Id. ibidem.

Arcus. Figurata fuit per arcum; quem Dominus dedit Noëmo. Gen. 9. S. Bonav. de laudib. B. V.

Armatura. Tu auxilium, armatura, exultatio, spes, & robur meum. S. Germanus Arch. Encomio in S. Deiparam.

Arvum. Hoc arvum invenit vitæ Princeps nostræ spica; in quo sine semine, & absque agricultura, supernaturaliter natus germinavit. S. Germanus Patr. or. in Nat. B. V. Illud Divinum domicilium, illum minime effossum refectionis fontem; illud inaratum cœlestis panis arvum - terræ penetrabilibus obrui minime conveniebat. S. Joannes Damasc. orat. 2. de Ass. B. V. O arvum! ex quo naturæ colonus sine semine exortus est. Proclus Arch. Const. hom. de Nat. Domini. Figurata fuit per arcum, quem Dominus dedit Noëmo.

Arx, Murus, &c. Quis te non admiretur? cum sis nobis spes immutabilis, firma protectio, inconcussum profugium, vigilans tutela, salus perennis, auxilium stabile, murus inexpugnabilis, arx tuta, vallum undique munitum, valida auxilii turris. S. Germanus Arch. orat. in dormit. B. V. Arx sinâ sanctior: quam non fumus, non caligo, non procella, non terrorem incutiens ignis, contegit. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. B. V.

Ascensus. Ave porta cœlorum, & scala, ascensusque omnium. S. Ephr. 1. tom. 3. de laud. Virg.

Augustissima. Est nobilior, & nobilissima Virgo; honestior, & honestissima Virgo; augusta, & Augustissima Virgo. S. Ildefonsus Ser. de Virginit. B. V. c. 1.

Aula. Regis virtutum Aula clarissima. Idem ibid. cap. 2. Est aula regia. Goffridus Abb. Ser. 8. de B. V. Aula summæ Trinitatis. S. Bonavent. in psalterio minori. B. V. Quinq. 1.

Aurora. Perpetuæ lucis aurora. S. Bonav. in Litan. B. V. Veri solis tu aurora. Idem ibid. Quinq. 2. Hæc dies est, in qua gloriosa DEI Genitrix quasi aurora processit. S. Ildefonsus Ser. 2. de Ass. B. V. Jacob luctatur cum Angelo, Gen. 32., homo cum DEO. Sed certè adveniente aurora, adveniente MARIA, pacificati sunt Angelus, & homo. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 11. Tu processisti (in Conceptione) ut aurora lucida, & rubicunda: quia superatis originalibus peccatis in utero Matris, nata est lucida cogitatione veritatis, & rubicunda amore virtutis. S. Bernardus Ser. 2. sup. Salvè.

Aurum. Virginis, instar auri, purum erat corpus. S. Joannes Damasc. orat. 2. de Ass. B. V.

Baculus. Tu es baculus pauperum, & miserorum. S. Bonav. in psalt. B. V. ps. 132.

Balsamum. Cinaemomum significat humilitatem, balsamum gravitatem morum. S. Thom. in Ass. B. V.

Benedicta. O fœmina super fœminas benedicta! S. Aug. de Sanctis Ser. 18. de Annunt. B. V. Ser. 2. Mulierum prima benedictio. S. Bonav. in Litan. B. V. Sola tu verè benedicta es. S. Andreas Cret. orat. in Salutat. Angel. Est immaculata, præbenedicta, combenedicta, postbenedicta. Idiota in contempl.

Bethlehem spiritualis. S. Germanus Arch. orat. in Nat. B. V.

Camera. O camera Filii DEI ! ajunt sancti tres Reges apud S. Vinc. Ferr. Serm. 3. de Nat. B. V.

Candelabrum. Quam Zacharias Vir divinissimus aureum ceu candelabrum septem vidit lychnis ornatum : nimirum septem illis donis Spiritus Sancti clarum, & lucidum. Idem ibid. O candelabrum Virgineum ! quod involutos tenebris illustravit. - O candelabrum Virgineum ! de quo Propheta : *paravi lucernam Christo meo.* S. Epiphanius apud Raynaudum in candelabro sancto sect. 1. c. 3.

Caput Virginum. S. Idefons. Serm. 4. de Ass. V. Quam Isaias Prophetis oculis conspiciatut - & libri caput, idque sigillō consignatum manifestē appellavit. S. Andreas Cret. sup. Salutat. Angel.

Carbo. Benedictus carbo tam benedictam flammam producat. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 15.

Castellum. Tu es Castellum, in quod JESUS intravit ; habens turrin humilitatis, & murum Virginitatis. S. Bernardus Serm. 4. sup. Salve.

Castitas. B. Virgo est ipsa castitas. S. Bonav. exposit. 2. in Ps. 118. c. 2. v. 4.

Cathedra non inferior cathedrā Cherubicā. S. Hesychius de laud. V.

Cedrus exaltata. S. Bonav. in psalt. Virg. Quinq. 2. Ut cedrus Libani quotidie in terris multiplicabitur. S. Ildesonus Serm. 1. de Ass. V.

Cella DEI. S. Bonav. in ps. Virg. Quinq. 2.

Charta Divinissima. S. Ephrem tom. 3. de laud. Virg.

Cherubim gloria. S. Germanus Patr. orat. in nat. B. V.

Civitas Ipsa Civitas, Apoc. 21., id est, MARIA, *aurum mundum* per charitatem : *simile vitro Mundo*, per castitatem. Splendor autem, (Christus) non solum per integrum vitrum transit, sed etiam colorem per transeundum induit. S. Bonav. Serm. 1. de Nat. B. V. DEI Civitas. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. B. V. Possunt hæc (ps. 45. *Fluminis impetus lætificat Civitatem, &c.*) referri ad B. Virginem : quia ipsa est Civitas : in ipsa habitavit ; ipsam fluminis impetus, scilicet Spiritus Sanctus, lætificavit. S. Thom. in ps. 45.

Clavis regni cælestis. S. Ephrem de laudib. Virg.

Clibanus. Pones eos ut clibanum. - Et significat uterum Virginis. Nam sicut in clibano duo sunt, scilicet ignis, & panis ; sic in utero Virginis, ignis & panis. Ignis, Spiritus Sanctus ; panis, Christus. Panis in clibano. Levit. 2., Christus in Virginis utero. S. Bonav. in ps. 53.

Clypeus Christi. Christus, quando debuit intrare campum hujus Mundi, ad bellandum pro nobis, posuit clypeum suum, scilicet Vir-

ginem MARIAM per Incarnationem. S. Vincent. Ferr. Serm. 1. de omnib. Sanctis.

Cochlea. Virgo instar cochleæ naturaliter (hoc est, inquit Glossa, ex latere, verè, & realiter) peperit. S. Ephr. de Margarita pret.

Cælum. Cælō altior, imò latior, cælō cælorum. S. Ignatius M. E. ad B. Virg. O felix MARIA ! & omni laude dignissima. O Virgo DEI Genitrix gloriosa. - Sed quid dicam pauper ingenio : cum, de te quidquid dixerō, minor laus est, quàm dignitas tua meretur. Si cælum te vocem, altior es. S. Aug. in Append. Serm. 83. Quia sol existis (Christe) necessario Virgo vocabitur cælum. S. Hesychius Serm. 2. de laud. B. V. Salve cælum, Solis gloriæ cæleste tabernaculum. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Cælum, spirituale. Bonav. in ps. Quinq. 3. O beatum ventrem ! qui vivum cælum, cælis ipsis latius peperit. S. Joann. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V. Hodiernā die Virgo illa immaculata, quæ cum terrenis affectionibus commune nihil habuit - in cælestia tabernacula introducitur. Quis enim eam cælum nuncupans à vero aberrat ? Idem or. 2. ibid.

Columba. Tu es fidelissima illa columba Noë ; quæ inter summum DEUM, & Mundum diluviō spirituali submersum, mediatix fidelissima extitit. Corvus infidelis ; columba fidelis fuit : sic & Eva infidelis. Idem ibid. lect. 9. Figurata fuit per columbam, quæ attulit ramum olivæ Noë, & filiis suis. S. Bonav. de laud. B. V. Virgo columbina. Idem in ps. Quinq. 2. Speciosa sicut columba. Idiota de Contempl. c. 4. Columba impolluta. S. Hesychius Serm. 2. de laud. B. V. Hodiernō die sacratissima columba, & simplex, atque innocens anima, - ex arca, hoc est, ex corpore, evolans pedibus suis requiem invenit. S. Joan. Damasc. or. 2. de Ass. B. V.

Columna nubis. MARIA est nobis columna nubis : quia tanquam nubes protegit ab æstu Divinæ indignationis, ab æstu diabolicæ tentationis. Ps. 140. *Expandit nubem, &c.* MARIA quoque columna ignis est ; illuminans nos. - Quid faceremus - si tam luminosam columnam non haberemus ? S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 3.

Complementum. Hoc universum Trinitatis complementum. S. Hesychius Serm. 2. de laud. Virg.

Concha. Figurata fuit per concham rore impletam. Judic. 6. S. Bonav. de laud. B. V. Est, (Christus) unio rore Spiritus Sancti conceptus in concha, quæ est B. Virgo. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V. Commoveatur Mundi mare : in ipso enim concha gignitur ; quæ cælitus ex Divinitatis fulgetro in utero concipiet, & Christum ingentis pretii unionem pariet. Id. ibid.

Consolatrix Mæstorum consolatio. S. Ephr. de laud. B. V. Ave fons gratiæ, & totius consolationis. Id. ibid. Miserorum pia consolatio. S. Bonav. in Litan. Terra dicebat

bat ad eam: mane nobiscum, o nostra consolatio, unicumque in terra solatium. S. Joan. Damasc. or. 2. de Ass. V.

Corona anni. Hujus anni, benedicti, ps. 64., corona est benedicta Virgo MARIA. Ipsa certe est corona omnium dierum hujus anni: quia ipsa est corona omnium Sanctorum cœli. Corona enim super caput poni solet: sic MARIA; quasi super capita omnium Sanctorum locata est. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 14. Gratiarum corona. S. Germanus Arch. orat. de Nat. V. Corona, & gaudium S. Ephr. de laud. V.

Correctio primigenæ Matris Evæ. S. Joan. Damasc. or. 1. de laud. V.

Dapifera deliciarum DEI. S. Bonavent. in Litan.

Datrix vitæ. Ave Virgo vitæ datrix; ad te dives Imperatrix, clamo pauper. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 3. Honorum, & opum donatrix. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. Virg.

Decus. Decus Aaron. S. Ephr. de laud. V. Ave Virgo Mundi decus. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 1. Decus puellarum. Id. ibid. Quinq. 2. Hæc Virginitatis illibatae - decus, & ornamentum. Proclus de Nat. Dom. Decus mulierum. S. Ildefons. Ser. 1. de Ass. V. Parentum decus. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V. Merito Te beatam prædicant omnes generationes, ut eximium humani generis decus. S. Joan. Damasc. or. de Nat. B. V. Omnis creaturæ decus. Id. or. 1. de dormit. Virg.

Deserta terra. B. Virgo dicitur deserta propter asperitatem vitæ: & invia; quia nullus homo transivit per eam. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Nat. B. V.

Diadema. Salve pulchritudinis diadema. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V.

Dies festa. S. Bonav. in psal. min. Quinq. 3. *Dies*, id est, Gabriel, *eructat verbum diei*, id est, Virgini beatæ proponit verbum Salvatoris. Sed *mox*, id est, diabolus, *indicat scientiam nocti*, id est, Evæ. Gen. 3. *Eritis sicut Dii, scientes bonum, & malum.* S. Thom. in ps. 18.

Dioptra, Salve dioptra perfectiva. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel.

Directio itineris mei. S. Germanus Arch. Encom. in B. DEIp.

Diversorium. Ave peccatorum refugium, atque diversorium. S. Ephr. de laud. V.

Divitiæ mendicitatis meæ. S. Germanus Arch. ibid.

Doctrix Apostolorum, & Evangelistarum. S. Bonav. Lum. Eccl. Ser. 9. Doctrix est Sapientiæ DEI. Idiota in Contempl. de B. V. c. 1. Doctrix fuisti Doctorum, & magistra Apostolorum. Idem. ib. c. 3.

Domicilium. Denique quid aliud, quam DEI domicilium? S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. Virg.

Domina. Domina mortalium omnium. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp. O Domina mea sola, quæ sola mihi ex DEO

solatium. Id. ibid. Ità, ità, Domina mea - da mihi filii tui - donis frui: nè expectatione meâ frauder, Domina purissima. Id. ibid. Domina nostra gloriosissima, eademque optima, ac præcellentissima; sublimior cœlestibus, candidior Solis radiis - honoratior Cherubim. S. Ephr. de laud. V. Imperatrix, & Mundi Domina. S. Bonav. in Corona B. V. Est omnium Sanctorum Domina. Goffridus Ser. 8. de B. V.

Domus. Domus Sapientiæ est B. Virgo. Columnæ septem sunt, fides Trinitatis, & quatuor Cardinales: Prov. 9. S. Bernardus Ser. 9. inter Parvos. Dominus Domini. S. Ildefonsus. 1. de Virginit. B. V. c. 1. Hæc in Ezechiele, c. 44. domus DEI. Idem ibid. c. 3. Instar olivæ fructiferæ virtutum omnium domicilium efficitur. S. Joan. Damasc. orthod. fid. 1. 4. c. 15. Digna DEO. V. MARIA, domus Domini appellatur. Goffridus Ser. 4. de Nat. Dom. *Sapientia edificavit sibi Domum*, id est, Te Virginem MARIAM; ut in te habitaret per humanæ naturæ assumptionem. Idiota de Contempl. B. V. c. 4. Domus DEI cypressina. S. Bonav. in Litan.

Donum est omni reprehensione vacans. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp. Huc ades maximè novum DEI donum. Id. ibid. Ave - salutare donarium. S. Germanus Patr. or. in Nat. B. V.

Dulcedo. Joachim, & Anna, tanquam spirituales montes dulcedinem stillabant. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V.

Ecclesia. MARIA Ecclesiam significat: quæ cum sit desponsata Christo, Virgo nos de Spiritu Sancto concepit, Virgo etiam parturit. S. Isidorus in Allegor. novi Testam.

Exaltatio. Tu exaltatio exaltationum. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp.

Excellentissima. Fuit omnium faminarum virtutibus excellentissima. S. Justinus M. & Philosophus ad Orthodoxos respons. 136. Est excellentissima, & piissima Mater. Goffridus Ser. 8. de B. V. Est excellentissima - piissima, ac misericordissima. S. Ildefonsus Ser. 7. de Assumpt.

Excusatrix culparum. S. Bonav. in laude B. V.

Exemplum. Salus orbis, & exemplum. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 1.

Exultatio agrotantium. S. Ephr. de laud. V.

Fastigium omnium Virginum. S. Ildefonsus Ser. 1. de de Ass. V.

Favus. Ave Virgo, favus mellis. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 1.

Fenestra. Facta est MARIA fenestra cœli. S. Aug. Ser. 24. in Appendice. De tempore 11. De Nat. Dom. 7. Cœli fenestra crystallina. S. Bonav. in Litan.

Ferculum. Ferculum, Cant. 3. S. Germanus Patr. orat. in Nat. V. Est ferculum Salomonis. S. Thom. Ser. 1. in Annunt. V.

Fermentum. Salve Sanctum DEI fermentum: quò tota humani generis massa conspersa est: & ex unico Christi Corpore ceu

panis factus in unum coitit incredibilis concretio. S. Andreas Cret. or. in Salut. Angelic. Tu fermentum redintegrationis Adam. S. Germanus Arch. in beatam dormit. V. MARIA hujus fermenti, Luc. 13., implet typum - dum de supernis suscipit fermentum Verbi. S. Chrysol. Ser. 99.

Filia. O Domina! vos estis illa Filia, de qua dicit Dominus Gen. 3. *Inimicitias ponam inter te, &c.* Ajunt Adam, & Eva, apud S. Vincent. Ferr. Ser. 2. de Nat. Dom. O David Filia! ô benignissima! ait S. Simeon apud S. Methodium hom. in Purif. B. V. Filia Jerusalem esse canitur. S. Ildefonsus Ser. 1. de Aff. V. O pulcherrima, & suavissima Filio-la. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V.

Finis. Huc ades finis ipsius consiliorum. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEI p. Ave Virgo finis iræ. S. Bonavent. in psalt. min. Quinq. 1.

Firmamentum. Firmamentum in terra demissorum. Idem ibid. *Firmamentum virtutis DEI*, Ps. 150., est MARIA. S. Vincent. Ferr. Serm. de omn. Sanct. Nunquam fuit Sanctus, vel Sancta, qui non fuit mortuus per veniale, vel prostratus per mortale; exceptâ B. Virgine: ideo columna est, & firmamentum. Id. ibid. Tu es totius religionis mirabile firmamentum. S. Bonavent. in ps. B. V. ps. 17.

Flos, & decus virginalis. S. Bonav. in Lit. Ave flos regalis. S. Bonavent. in psalt. min. Quinq. 1.

Flumen Sapientiæ. S. Bonav. in Litan.

Fons. Fons ille signatus. S. Aug. Ser. 83. in Apendice. Deinde transeundum ad fontem, qui est in medio paradisi, id est, B. Virginem; quæ inundat plenissimè fluminibus gratiæ, & gloriæ. S. Thom. in 19. Apoc. Ave Fons gratiæ, & totius consolationis. S. Ephr. de laud. Virg. Fons misericordiæ. S. Bonav. in Litan. Salve Fili erga genus humanum Fons propensionis. S. Methodius hom. de Purif. B. V. Vocavit te fontem signatum is, qui ex te ortus est Sponsus. S. Hesychius Ser. 2. de laud. V. Ave Fons lucis omnem hominem illuminantis. Chrysippus Serm. de S. MARIA DEI p. Figurata fuit per fontem, de quo Gen. 26. S. Bonav. de laude Virg. Fons, ex quo vita orta est. - Est lætitiæ Fons. S. Joan. Damasc. or. 2. de Aff. V. Deliciarum Fons signatus. S. Ildefonsus Ser. 1. de Aff. V. Fons universo orbi medicinam afferens. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V. MARIA Fons justitiæ. Idem orat. 1. de dormit. Virg.

Forceps carbunculi illius purgatorii. S. Methodius in Purif.

Forma. Si formam DEI appello, digna existis. S. Aug. Ser. 83. in Apendice. Ave Virgo forma morum. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 1.

Formidabilis rebellibus Angelis. S. Joannes Damasc. or. 1. de Nat. B. V.

Fundamentum. Sublimitatis inexplicabi-

lis Civinum facta es fundamentum. S. Germanus Arch. orat. in beata dormit. V.

Gaudium. Tu Virginum gaudium. S. Ephr. de laud. V. Salve Spes immensi gaudii Genitrix. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angelic.

Gloria. Dicebant Prophetæ: *Tu gloria Jerusalem, &c.* Ajunt tres Reges apud S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Nat. V. Tu sacerdotum gloria. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V. Gloria luti nostri. S. Hesychius Ser. 2. de laud. V. Gloria Prophetarum. S. Ephrem. de laud. V. Tu Virginum gloria, corona, & gaudium. Idem ibid.

Gutta Spiritus Sancti. S. Germanus Patr. or. in Nat. B. V.

Habitaculum DEI. S. Methodius in Purif. B. V. Habitaculum Spiritus Sancti. S. Tho. Ser. 1. de B. V. Est inter Dominicales D. 4. Quadrages. Est virginalis habitatio DEI, Regis virtutum Aula clarissima; mansio Imperatoris cœlestium; locus gloriosus DEI. S. Hesychius de Virginit. B. V. c. 2.

Honor Martyrum. S. Ephr. de laud. V.

Hortus. Hortus non deficiens. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit. V. Vocavit te hortum conclusum Is, qui ex te ortus est Sponsus. S. Hesychius Ser. 2. de laud. V. Ave, quæ es hortus Patris. Chrysippus Serm. de MARIA DEI para. Cor, B. Virginis non fuit sentina diaboli, non fuit sepulchrum vitii; imò fuit hortus, & paradisus Spiritus Sancti. S. Bonav. Spec. B. V. c. 2.

Hydria. Figurata est MARIA, in nova hydria, salutare in se tal continente. S. Methodius hom. de Purif. B. V.

Hymnodia. Ave canticum Cherubim, & Seraphim; & hymnodia Angelorum. S. Ephr. de laud. V.

Janua. Janua cœli. S. Ildefonsus Serm. 1. de laud. V. Idem ibid. Serm. 4.

Illuminatrix. MARIA Illuminatrix, sive Stella maris: genuit enim lumen Mundi. S. Thom. Opusc. 11. in Salut. Angel.

Immaculata. Est immaculata. S. Ildefonsus de Virginit. B. V. c. 12. Hodie (in Assumpt.) meruit audire: *Surge, veni proxima mea, Sponsa mea, columba mea, immaculata mea.* S. Ildefonsus Ser. 1. de Aff. Virg. Ipse sanctam in sancta, immaculatam in immaculata Matre animam suscepit. Goffridus Ser. 3. de Nat. Dom. Quomam autem modò, ô immaculata, morti obnoxia efficieris? Tu inquam vitæ pons, & cœli scala? S. Joannes Damasc. or. 2. de Aff. B. V. Hæc est illa certe bona mulier; cujus mentionem Dominus faciebat, Gen. 3. *inimicitias ponam, &c.* - Vere beata MARIA diaboli caput contrivit: quæ in se principalem ejus suggestionem penitus extinxit. - Semen B. Mariæ Christus - semen diaboli, vitia sunt universa. Goffridus Ser. 3. de Nat. Dom. Fecit summus artifex, in ostentationem plenioris artis suæ, Ipeculum unum, clarissimò clarius, Seraphim tersius, & purius; & tantæ puritatis;

tatis ; ut purius intelligi non posset , nisi DEUS esset : personam scilicet gloriosissimæ Virginis. De cujus speculi formatione Bernardus : hanc , Domine , fecisti imaginem bonitatis tuæ. S. Thom. Opusc. 16. de dilect. DEIp. p. 1. c. 27. in fin. *Tota pulchra es*, Virgo gloriosissima : non in parte , sed in toto : & *macula* sive mortalis , sive venialis , sive originalis , *non est in Te* ; nec nunquam fuit , nec erit. Idiota Contempl. de B. V. c. 2. Fuiſti vas innocentia purissimæ sine maculâ , & labe. - Invenisti Virgo MARIA gratiam cœlestem : quia fuerunt in Te ab originis labe præservatio , Angelica salutatio , Spiritus Sancti super-ventio , & Filii DEI conceptio. Id. ibid. c. 6. Est purum , immaculatūque altare ; de quo sumptus ille vivificus carbunculus JESUS Christus. S. Methodius hom. in Purif. B. V. Vestis absque macula ejus , qui *induit lumen sicut vestimentum*. Idem ibid. Est pura , & immaculata Virgo. S. Ephr. in Threnis B. V. Quantus dolor est , Te immaculatâ privari. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit. Animam meam tibi charam accipe ; quam à peccati labe puram servasti. Ait B. Virgo apud S. Joan. Damasc. or. 2. de Ass. V. *Beatus , qui inventus est sine macula*. Eccl. 31. Sed in Christo , & in Virgine MARIA , nulla omnino macula fuit. S. Thom. in psal. 14. Via est Christi Virgo beata. Ps. 67. *In mari via tua*. Hæc est impolluta. Idem. in ps. 17. B. V. Corpus est immaculatum. S. Ildefonsus Serm. 1. de Nat. B. V. Immaculata conservata es in DEI Sponsam. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V. Est prorsus immaculata puella. Idem orat. 1. de dormit. B. V. Ad hunc paradisum serpens aditum non habuit. Id. ib. Hodiernâ die Virgo immaculata , quæ cum terrenis affectionibus commune nihil habuit - in cœlestia tabernacula introducit. Id. ibid.

Imperatrix. Est laudabilis , & universalis Imperatrix Angelorum , & hominum. Gof- fridus Ser. 8. de B. V.

Infans. Donata à DEO infans. S. Joann. Damasc. or. 2. de Nat. V.

Jus. Cœlorum Rex est possessor Juris istius. S. Ildefonsus l. de Virginit. B. V. c. 2.

Lacus. Desiderii David in Bethlehem ille vivificus lacus ; ex quo poculum immortalitatis scaturivit. S. Method. hom. de Purif. B. Virg.

Lætitia. Omnium lætitia , ac plena animi oblectatio. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp. Lætitia Sanctorum. S. Ephrem de laud. V. Tu mundi lætitia. Id. ibid. Salve in æternum indefinens nostra lætitia. S. Methodius hom. de Purif. B. V.

Lampas. Tenebræ meæ animæ splendissima lampas. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp.

Laterna. Laterna crystalli de se pulchra , & clara ; sed si intus mittatur lucerna accensa , pulchrior erit , & clarior. Idem de Virg. MARIA. Cogitate ejus corpus pulchrum ,

& mundum ad instar laternæ : & lucerna intus illuminans totum Mundum est Filius DEI. S. Vinc. Ferr. in Vigil. Nat. Dom.

Liber. If. 29. S. Germanus Patr. or. in Nat. V. Novus liber , in quo inenarrabili modò DEUS , Verbum , citra omnem manûs operationem inscriptus est. S. Joan. Damasc. or. 2. de Ass. V. Hodiernô die DEUS novum librum condidit. Idem or. 1. de Nat. V.

Lignum. Ave Lignum vitæ. S. Ephr. de laud. V. Figurata per lignum vitæ Gen. 2. S. Bonav. de laud. V. Ave Virgo vitæ lignum. S. Bonav. in ps. min. Quid. 1. *Tanquam lignum plantatum secus decursus aquarum* , tanquam lignum vitæ , quod fructum suum dedit , hoc est , DEUM Incarnatum , atque omnium vitam. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. V. O verè lignum vitæ ; quod solum fuit dignum portare fructum salutis. S. Bernardus Ser. 2. de Adv. Domini.

Lilium. O Lilium inter spinas , ex nobilissima , & maxime regia radice ortum. Id. ibid. Est Lilium inter spinas. S. Ildefonsus Ser. 1. de Ass. V. Ave Lilium convallium. S. Ephr. de laud. V. Ave cœleste Lilium. S. Bonav. de laud. V.

Limen supernum cœlestium arcanorum. S. Germanus Patr. or. in Nat. B. V.

Locus. Gen. 28. S. Germanus Patr. or. in Nat. V. Quam Isaias Prophetis oculis conspiciatus - locum visionum - appellavit. S. Andreas Cret. in Salut. Angel. Locus gloriosus DEI. S. Ildefonsus de Virginit. c. 1.

Lucerna. Lucerna , quæ à se ipsa jugiter ardeat. S. Hesychius Serm. 2. de laud. Virg. Lucerna clarissima. S. Ephr. de laud. V. Lucerna septupla , & toties ardens donorum septem candelabrum. - Lucerna inextinguibilis luminis omnia collustrantis. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit.

Lucifera virgo. S. Ephr. de Laud. V.

Lumen. Lux. Ave Virgo Mundi lumen , Ave Virgo lux astrorum. S. Bonav. in psal. min. Quid. 1. O lux Gentium. S. Ildefonsus Ser. 6. de Ass. V. Lux Justorum. Id. ib. Quid. 3. Ave lux splendidissima. S. Ephr. de laud. V. Splendor , & lux Orientalis. S. Bonav. in Litan.

Luna. Ave tota dealbata Virgo , cui comparata Luna nigra reputatur , Sol cum Stellis obscuratur. S. Bonav. in ps. min. Quid. 3.

Magisterium. Virginitas , & vita B. MARIE , fuit - Magisterium valde eximium probitatis. S. Ildefonsus Ser. 3. de Ass. B. V.

Magistra. Doctrix fuisti Doctorum , & Magistra Apostolorum. Idiota de Contempl. B. V. c. 3.

Malacia perturbatorum. S. Germanus Patr. orat. in beat. dormit.

Mamilla parvulorum. S. Bonav. in Litan.

Mansio divinitatis. S. Ildefonsus de Virginit. V. c. 2.

Mare. Origo fontium , & fluminum , mare ; virtutum auctrix , & scientiarum scientia

tia Sanctarum MARIA. MARIA est mare diabolum submergendo. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 3.

Margarita. Pretiosissima regni margarita. S. Method. hom. de Purif. B. V.

Martyr. Habuit meritum Martyris, mortem Crucis, cum Filio patiendo. S. Thomas Serm. in Aff. B. V. MARIA, quia mente passa, plus quam martyr fuit. S. Hieron. apud S. Bonav. l. 1. pharetræ c. 5. Cum videret Dominum pendentem, etiam plus quam martyr fuit. S. Ildephonsus Ser. 2. de Aff. V.

Mater. Astitit Regina à dextris. Psal. 44. Potest exponi totum hoc de B. Virgine: quia Regina, & Mater Regis est; quæ astat super omnes choros in vestitu deaurato, id est, deaurata Divinitate. Non quod sit DEUS; sed quia est Mater DEI. S. Thom. in Ps. 44. B. Virgo fuit sponsa Patris, & Mater Filii, & habitaculum Spiritus sancti; juxta illud: Salve Mater pietatis, & totius Trinitatis nobile triclinium. S. Thom. Ser. 1. de B. V. Est inter Dominicales D. 4. Quadrag. Verè bona MARIA peperit Christum, & in Christo peperit Christianos. Est itaque Mater Christi, Mater Christianorum. Si Mater Christi, Mater Christianorum est; patet profectò, quia fratres sunt Christus, & Christiani. Goffridus Ser. 7. de Purif. B. V. Est dulcissima Mater. Idem Ser. 8. de B. Vir. Est excellentissima, & Piissima Mater. Idem ibid. Mater lucis. S. Hesychius Ser. 1. de laud. V. Ave Mater Orphanorum. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 1. Novi Mater Adam. - Mater pietatis. Idem ibid. Quinq. 3. Si Matrem Gentium dico, præcedis. S. Aug. Ser. in Append. 83. Ave Mater humilium. S. Bonav. in laud. B. V.

Mediatrix. Salve Legis, atque gratiæ Mediatrix. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V. Ave DEI, & hominum Mediatrix optima. S. Ephr. de laud. V. Est Mediatrix DEI, & hominum. S. Bonav. in laud. B. V.

Medicina. Insanabilium vulnerum meorum medicina. S. Germanus Arch. Encom. in DEI. Mundi medicina. S. Bonav. in Ps. min. Quinq. 1. Ego morbo corruptis medicina. S. Joannes Damasc. or. 2. de Aff. V. Gaude pharmacum, ex omni pectore dolorem prepulsans. Idem ibid. Nulla tam gravis est peccati plaga, cujus non sit, si ipsa voluerit, medicina. Goffridus Serm. 8. de B. V. Ægrotantibus medicina. S. Joann. Damasc. or. 1. de dormit. V.

Mensa. B. Virgo est mensa propositionis duodecim panum. Duodecim panes sunt duodecim fructus Spiritus Sancti. Gal. 5. S. Bernardus Ser. 4. sup. Salve. Divina mensa. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit.

Miraculum. omnium miraculorum maxime novum. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V. Ave præstantissimum universi orbis terræ miraculum. S. Ephr. de laud. B. V.

Mons. Quam montem magnum Daniel vidit; ac montem obumbrantem Abacuc,

Montem præterea DEI, montem pinquem; montem quoque jucundum: montem inquam, quem DEO inhabitare placuit; quem Propater tuus (David) & Rex, Divinò afflatus spiritu cecinit, &c. S. Andreas orat. de Salut. Angel. Salve mons fumigans. S. Germanus Arch. or. in Nat. B. V. Salve S. Spiritus mons inumbrate. S. Methodius hom. de Purif. B. V. Ave mons, unde lapis angularis abscissus est sine manibus. S. Chrysippus Ser. de S. DEI. Sola tu verè benedicta es; quam montem magnum Vir ille desiderabilis Daniel vidit. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Tu mons ille non incisus. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 3. Mons DEI, mons pinquis, &c. S. Joan. Damasc. or. de B. V. Potest hujus montis nomine, 1. Reg. 1. Beatissima Virgo MARIA, DEI Genitrix designari. Mons quippe fuit; quæ omnem electæ creaturæ altitudinem electionis suæ dignitate transcendit - Mons in vertice montium fuit. If. 2. quia altitudo Mariæ super omnes Sanctos refulsit. - Vir igitur de Ramatha Sophim factus est de monte Ephraim: quia qui per divinitatis suæ potentiam Angelos condidit; de carne præcelso Virginis formam suscepit humanitatis. S. Gregor. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Mulier. Hæc est certè illa bona mulier, cujus mentionem Dominus faciebat, Gen. 3. ponam inimicitias, &c. Goffridus Serm. 3. de Nat. Dom.

Nauta. Ave Virgo nauta Mundo. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 3.

Norma castitatis. Id. ibid. Quinq. 1.

Noëmi, Ruth. 1., pulchra, & amara, signat MARIAM: pulchram per Spiritus Sancti sanctificationem; amaram verò per Filii sui passionem. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 3.

Nubes. Nubes erat secundum hæreditatem Evæ; levis erat secundum Virginitatis integritatem. Levis erat; quæ non homini quærebat placere, sed DEO. S. Ambr. Ser. 5. in ps. 118. Ave nubes pluvix, potum animi Sanctorum exhibentis. S. Chrysippus Serm. de S. DEI. Ave nubes pluvialis. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 2. Hæc verè levis illa nubes, quæ super Seraphim sedentem in corpore suo gestavit. Proclus hom. de Nat. Dom. Nota super illo verbo: super nubem; quia est quadruplex nubes. 1. Assumptæ carnis. Job 38. Ubi eras, cum ponerem nubem vestimentum ejus, &c. 2. Est virginalis ventris. 3. Reg. 18. Ecce nubecula parva ascendebat de mari. 3. Est devotæ mentis. Psal. 65. Magnificentia ejus in nubibus. 4. Judiciariæ sedis. Psal. 67. Nubes, & caligo, in circuitu ejus. S. Thom. in 19. If. Nota item super illo verbo: nubem levem. Quia prima dicitur levis, propter eminentiam dignitatis. Dan. 7. Ecce in nubibus, &c. Secunda dicitur levis, propter virginitatis puritatem. Apoc. 14. Et ecce nubem candidam; & super nubem, sedentem similem Filio hominis. Tertia dicitur lavis, propter obedientiæ velocitatem.

tatem. If. 60. *Qui sunt isti, qui ut nubes volant?* Quarta dicitur levis, propter executionis facilitatem. Eccl. 43. *In magnitudine sua posuit nubes.* S. Thom. in 19. If.

Obededom. Hujus, 2. Reg. 6., domus fuit Maria. S. Bonav. in Spec. B. V. c. 14.

Oblectatio. Angelis lætitia, Patriarchis sempiterna oblectatio. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. V. Tu, quæ es omnium - lætitia, ac plena animi oblectatio. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Obliteratio. Gaude unica mœroris obliterationis. S. Joan. Damasc. or. 1. de Aff. V.

Officina. Hæc unitarum inter se naturarum officina. Proclus hom. de Nat. Dom. Est officina miraculorum, ac fœderum. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. B. V.

Oliva. Tanquam *Oliva fructifera in domo DEI.* S. Joan. Damasc. or. de Nat. B. V. Floret ut *Oliva speciosa in campis*, & fructificat in domo DEI in æternum. S. Ildefonsus Ser. 1. de Aff. B. V. Illam perpetuo vernantem, ac pulchrum fructum proferentem, olei spiritualis olivam, terræ penetralibus obrui minime conveniebat. S. Joann. Damasc. or. 2. de Aff. V. Instar olivæ fructiferæ virtutum omnium domicilium efficitur. Idem Orthodox. fid. l. 4. c. 15. Ave Virgo primitiva, Virgo verax ut oliva, quæ Divini germen floris attulisti nostris oris. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 1.

Opus. Opus DEI digitorum. S. Bonav. ibid. Quinq. 1. Speciale Opus DEI. Idiota in Cant. B. V. c. 4. Opus redemptionis nostræ. S. Ildefonsus de virginit. B. V. c. 12.

Oratio. Ave pulchra hymnigraphorum omnium oratio. S. Ephr. de laud. V.

Organum. Salve lætitiae organum. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel.

Oriens. Ave solis ortus, qui nullum ferre potest occasum. Chrysippus Ser. de S. DEIp. Quam Ezechiel verum solis ortum proclamavit. S. Andreas or. in Salut. Angel.

Palatium. B. Virgo, est DEI palatium. S. Bonav. in ps. B. V. ps. 17. Salve consecratum Regis palatium. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Oportebat prius palatium parari; atque ita Regem adesse. S. Joannes Damasc. or. 3. de Nat. V.

Palma. Virgo palmæ coæquata, premens arce dignitatis cuncta ligna voluptatis. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 2. Exaltatur ut palma. S. Ildefonsus S. 1. de Aff. V.

Palmes. Ave palmes vitis veræ. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 3.

Panegyris. Hæc salutaris reconciliationis panegyris. Proclus hom. de Nat. V.

Paradysus. Verè paradisus DEI fuit in benedictionibus multiplicium deliciarum spiritualium. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 5. Tu paradisi janua. S. Bonav. in suo: Te Matrem DEI laudamus. Vividî salutis nostræ ligni paradisus: qui ipsum horti Eden colonum, Christum inquam, intra te habes. Qui fluminis instar vivi uterum tuum egressus, quatu-

or velut initiis per Evangelium suum faciem orbis irrigavit. S. Andreas Cret. orat. de Sal. Angel. Ave paradise deliciarum. S. Ephr. de laud. V. Paradisus immortalitatis. S. Hefychius Ser. 2. de laud. Virg. Figurata fuit per paradisum rigatum fluvio voluptatis. Gen. 2. S. Bonav. de laude B. V. Tu celestis paradisus. Idem in psalt. min. Quinq. 3. Hæc spiritualis secundi Adam paradisus. Proclus hom. de Nat. Dom. Hodiernô die Eden spiritualem novi Adami paradisum suscepit. Ad hunc paradisum serpens aditum non habuit. S. Joan. Damasc. orat. 2. de dormit. B. V.

Parens. Nobis bonorum omnium causa, & parens extitisti. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. V. Ave omnium parens. S. Ephr. de laud. V. Tu es veræ ipsius vitæ parens. S. Germanus Arch. orat. in beat. dormit. V.

Patrocinium. Tu quæ es omnium patrocinium. Id. Encom. in DEIp. Patrocinium inconcussum. Idem. orat. in beat. dormit. B. V.

Pelagus. Gaude inexhaustum gaudii pelagus. S. Joan. Damasc. orat. 2. de Aff. B. V. Gratiarum pelagus. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. B. V.

Perfectio. Huc ades perfectio Divinarum ordinationum, ait Zacharias trimulam in templo præsentatam suscipiens, apud S. Germanum Arch. Encom. in DEIp.

Perfugium. Hæc DEIpara est Maria Christianorum omnium perfugium. S. Germanus Patr. or. in Nat. B. V. Ave perfugium in Jerosolymis. S. Ephr. de laud. V.

Petra. Petra durissima contra inimicum. S. Bonav. in Litan, B. Virgo figurata fuit in petra, de qua fluxit aqua Mundum reficiens. S. Simeon apud S. Methodium hom. in Purif. B. V. Nota super illo verbo, *de petra deserti.* Quia B. V. dicitur petra 1. propter gratiæ firmitatem. 2. Propter continentiae frigiditatem. S. Thom. in If. 16. 3. Propter fructus ubertatem. Job. 39. *Petra fundebat rivus olei.* Idem ibid.

Pignus. Saluto te Maria, dulcissimum Annæ pignus. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. V.

Pincerna. Deliciarum DEI dapifera, celestis curiæ pincerna. S. Bonavent. in Litan. stilla nobis guttam suavitatis tuæ: quia tu es pincerna gratiæ dulcoris. S. Bonav. in ps. B. V. ps. 55. Non causamur de vino, in quo est luxuria. Illud quærimus, de quo Prophetæ Zacharias c. 9. *quod germinat virgines.* Harum pincerna Tu. - Calix in manu tua vini meri; in manu tua, in potestate tua; vini meri amoris Divini. Dic pro nobis Filio: *Vinum non habent.* Joan. 2. Calix hujus vini - inebriat, calefacit, acuit; audaces facit, & fortes, obliviosos, discretos, somnolentos. Inebriat amor DEI ad contemptum Mundi &c. S. Bernardus Ser. 4. sup. Salve Regina.

Plenitudo. Ingredere huc, plenitudo mæx Prophetiæ. Zacharias ut ante in *Perfugio.*

Pons. Tu vitæ pons. S. Joan. Damasc. de Aff. V. or. 2. Hæc sola pons est, per quam DEUS ad homines descendit. Proclus hom. de Nat. Dom.

Porta. Porta in domo Domini clausa, Virgo est MARIA, semper intacta. S. Ildefonsus Ser. 6. de Aff. V. Hodiernò die ad Orientem porta extructa est; per quam Christus ingredietur. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V. B. Virgo est vitæ porta. S. Joan. Damasc. orat. de Nat. V. Porta Ezech. 44. Idem or. 1. de dormit. V. En (Portam, Ezech. 44.) evidens demonstratio sacræ DEIpæræ Virginis Mariæ. Proclus hom. de Nat. Dom. Porta domûs DEI. S. Ildefonsus de Virginit. B. V. c. 2. Hodie hortus conclusus ex illa porta præcessit; & in illam, & per illam fons manavit signatus; de quo Propheta dicit Ezech. 44. est Porta, &c. Hæc porta templi, & templum Domini est MARIA beatissima, & incomparabilis Virgo. Goffridus Ser. 4. de Nat. Dom. Stella maris, cœli porta; ex qua Mundo lux est orta. Idem Opusc. 17. Alius te appellavit portam clausam in Oriente sitam. S. Hesychius Ser. 2. de laud. Virg. Ave Porta clausa soli Regi aperta. Chrysippus Ser. de B. M. D. Ave porta cœlorum. S. Ephr. de laud. V. Paradisi porta pervia. S. Bonav. in Litan. Porta in domo DEI clausa. S. Aug. S. 83. in Append. Hæc porta clausa. Ezech. 44., ut Solis radius intrat innoxius fenestram vitream; sic DEI Filius, imò subtilius, aulam virgineam. S. Bonav. in ps. 71. Quæ est illa porta Sanctuarii? Ezech. 44. Nonne est hæc porta MARIA? per quam in hunc Mundum Redemptor intravit. S. Ambr. l. 2. Comment. in Evang. S. Lucæ.

Portus. Portus tempestate jactatorum. S. Germanus Arch. orat. in beat. dormit. Tu Portus naufragantium tutissimus. S. Ephr. de laud. V. Tempestate jactatis portus. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. V.

Possessio DEI. S. Ildefonsus de Virginit. B. V. c. 2.

Potentia. Debilitatis meæ potentia. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Præcentrix. Lætabitur B. V. MARIA, præcentrix in choro cœlesti. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Præconium Apostolorum. S. Ehr. de laud. V.

Prædium patens. Idem ibid.

Præses. O Virgo intemerata, & pia auxiliatrix! Idem ibid.

Præsidium. Dulce conversorum solamen, atque præsidium. S. Ephr. de laud. V. Omnium Christianorum firmum præsidium. S. Bonav. in Litan.

Pratum. Ave, quæ es pratum totius fragantiæ S. Spiritûs. S. Chrysippus Ser. de S. DEIp.

Pretium. Tu es pretium pretiorum; Tu præmium præmiorum. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Primpila. Tu fuisti - Virginitatis primpila. Idiota in contempl. c. 6.

Primitiva Virginum. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 2. Ave Virgo primitiva. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 2.

Princeps omnium prudentissima, ac sagacissima, & lucifera Virgo. S. Ephr. de laud. V.

Principium. Gaude gaudii principium, & execrationis terminus. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V. Tu festi nostri (Purific.) principium; Tu medium; Tu finis. S. Methodius hom. de Purif. V.

Procuratrix publica omnium bonorum. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit.

Promptuarium. Est latum omnia completentis, ac solius DEI tatis promptuarium. S. Joan. Damasc. or. 2. de Aff. V.

Prophetissa. Est Regina, & Prophetissa. S. Germanus Arch. or. in S. Nat. Prophetissa. Il. 8. S. Germanus Patr. orat. in Nat. Virg. Quam Isaias - prophetissam, & Virginem nuncupavit. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Audite, quæso, Matrem Prophetissam DEI. (Beatam me dicent omnes generationes) Prophetissam dico; imò, ut ita dicam, Evangelistam. S. Ildefonsus Ser. 2. de Aff. V. Prophetissa B. Virgo est, quia prophetavit dicens: Magnificat anima mea Dominum. S. Thom. in 8. Il.

Protectio firma. S. Germanus Arch. orat. in beat. dormit.

Quies DEI. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 2.

Radius. Candidior Solis radiis. S. Ephr. de laud. V.

Radix. Radix Jesse. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp. Radix nominatur. Il. 11. S. Germanus Patr. or. in Nat. V. Radix floris speciosissimi. S. Methodius hom. de Purif. V. Ave Radix omnium bonorum. Chrysippus Ser. de S. DEIp.

Reconciliatio. Alienatorum reconciliatio. S. Germanus Arch. in beat. dormit. Ave totius terrarum orbis Conciliatrix efficacissima. S. Ephr. de laud. V. Salve divina cum hominibus reconciliatio. S. Andreas Cret. in Salut. Angel. Te laborum requiem, - ac sudorum refrigerium habemus. S. Joan. Damasc. orat. 2. de Aff. V.

Refugium. Refugium peccatoris. Goffridus Opusc. 7. Hæc post Filium suum est præcipuum refugium peccatoribus, quò post lapsum fugiant; consilium, ut poeniteant; auxilium, ut convertantur, nè pereant. Id. Ser. 7. de Purif. Ave peccatorum refugium, atque diversorium. S. Ephrem. de laud. Virg. Refugium singulare. S. Bonavent. in laude B. M. V.

Regina. Regina omnium - Domina nostra gloriosissima. S. Ephr. de laud. V. Virtutum cœli Regina. S. Bonavent. in Litan. Qualis venerationis cultus à nobis, qui minimi sumus, tibi debetur? Tibi, inquam, quæ verè Regina es. S. Methodius hom. in Purif. V. Tu Regina Reginarum. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 2. Est universalis Regina Angelorum, & hominum. Goffridus Ser. 1. de Nat. Dom. Astitit Regina à dextris. Ps. 44. Potest

Potest exponi totum hoc, &c. Vide superius hic *Mater*. Est cœlorum Regina. S. Ildefonsus Ser. 7. de Aff. V. Regina totius extitit castitatis. S. Vinc. Ferr. Ser. 143.

Renovatio rerum antiquarum. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Reparatio. Prima primi lapsûs primorum parentum reparatio. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V. Reparatrix perditorum. S. Bonavent. in ps. min. Quinq. 2. Perditæ gratiæ reparatrix, Idiota Contempl. B. V. Reparatio vitæ. S. Ildefonsus Ser. 1. de Aff. V. Idem Ser. 4. ibid.

Requies laborantibus. S. Joan. Damasc. orat. 1. de dormit. V.

Restauratio calamitatum mearum. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Rivulus. Crastinâ die ex rivulo suo fluvijs magnus orietur; & fructus apparebit optimus. S. Aug. ad fratres in eremo Ser. 19. de Vigil. Nat. Dom.

Ros. Sola æstus in me existentis Divinus ros. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Rosa. Rosa Veris speciosa. S. Bonav. in Litan. Ave Rosa speciosa. Id. in laude B. V. O Rosa! quæ ex spinis, hoc est, Judæis orta es; ac Divinâ fragrantia cuncta perfudisti. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V.

Rubus. Rubus ardens, Exod. 3., est MARIA. Sicut enim rubus arsit sine combustione; ita Virgo peperit sine corruptione. S. Bonav. Ser. 1. in Circumc. Dom. Quid rubus ille quondam Mosaicus prætendebat? flammam quidem emittens, sed non ardens; nisi MARIAM parientem? S. Bernardus Ser. 4. sup. Salve. Magna planè visio, rubus ardens sine combustione; magnum signum, mulier illæsa manens amicta Sole - Non est virtutis humanæ: sublimior quædam necessaria est. - *Spiritus Sanctus superveniet in Te, &c.* Nihil itaque mirum; si sub tali umbraculo talis etiam sustineatur amictus. S. Bernardus S. 1. in Nat. B. V. B. Virgo est rubus Moysis. S. Joannes Damasc. orat. 1. de Nat. B. V. Hæc animatæ naturæ rubus; quem Divini partûs ignis non combussit. Proclus hom. de Nat. Dom. Ave, quæ es rubus ardens, igne speciali nusquam tamen adureris. Chrysippus Ser. de S. DEIp. Figurata fuit per rubum ardentem. S. Bonav. de laude B. V.

Ruth. B. Virgo est Ruth; Booz Christus: messores sunt Doctores, & Rectores. - Quid sunt messores, nisi Doctores, & Rectores? ô verè magna Mariæ gratia! quam multi ex eis ad misericordiam colliguntur; qui à Doctoribus, & Rectoribus, tanquam incorrigibiles relinquuntur. S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 5.

Saba Regina. Considera in his verbis (*Regina Saba ingressa est Jerusalem cum comitatu multo, &c.* 3. Reg. 10.) gloriam ingredientis Mariæ in cœlo. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 13.

Sacerdos. Representat DEIpam Sacerdos. Cornel. à Lap. in 5. Matth.

Sacrarium. Gaude Sacrarium gentium.

S. Germanus Arch. or. in Nat. V. Sacrarium Spiritûs Sancti. S. Thom. Opusc. 11. sup. Salut. Angel. Et S. Ildefons. de Virginit. B. V. c. 2. Benedicte sis ô Sacrarium Christi. S. Bonav. in psalt. B. V. ps. 125.

Salus. Gaude inexpectata salus. S. Germanus Arch. or. in Nat. V. Salus perennis. Idem ibid. Tu omnium salus. S. Ephr. de laud. V. Salus Mundi. Id. ibid. Vera salus, & beatitudo. S. Bonav. in Litan. Salus orbis. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 1. Totius Mundi salvatio. S. Ildefonsus Ser. 7. de Aff. V.

Sanctificatio rebus omnibus. S. Joann. Damascenus orat. 1. de dormit. V.

Scala. Præsignata est per scalam Jacob. S. Joan. Damasc. or. 1. de dormit. V. Est scala viva. Idem. orat. 1. de Nat. V. Cœli scala. Id. orat. 2. de Aff. V. Ave scala cœlum tangens. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 1. Facta est certè humilitas Mariæ scala cœlestis; per quam DEUS descendit ad terras: quia respexit humilitatem ancillæ suæ. S. Aug. Ser. in Apendice 83. Ave porta cœlorum, & scala, ascensusque omnium. S. Ephr. de laud. V. Facta est MARIA scala cœlestis. S. Aug. in Apend. Ser. 83. Salve vera scala Jacob. S. Germanus Arch. orat. de Nat. V. Scala cœlica, per quam patet ascensus ad æterna, est MARIA. Gen. 28. S. Bonav. Eccl. hier. p. 4. c. 7. Filioli mei! hæc peccatorum scala; hæc mea maxima fiducia; hæc tota ratio spei meæ. S. Bernardus Ser. 2. in Nat. V.

Sceptrum David, S. Germanus Arch. ibid. Regni Sceptrum. S. Germanus Patr. orat. in Nat. V.

Schema clarum David. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 2.

Sedes Spiritûs Sancti. S. Hieronymus contra Helvid. apud S. Thomam in Cat. sup. 1. Matth.

Sigillum veteris, novique Testamenti. S. Germanus or. in Nat. V.

Sol. Origo fontium, & fluminum, mare, virtutum auctrix, & scientia scientiarum Sanctarum, MARIA. Quia sicut Sol universa cœli lumina præcellit prærogativâ claritatis eximiæ; sic ipsa totam rationalem creaturam post Filium præcellit splendore virtutis, & scientiæ. S. Bernardus Serm. 1. sup. Salve Sol. Ps. 36. S. Germanus Patr. or. in Nat. V. Es Sole speciosior; & emissionem gratiarum fecundior. Idiota de Contempl. c. 3. Hodie præcessit electa de terris ad cœlum, electa ut Sol. S. Ildefonsus Serm. 1. de Aff. V. B. V. clarior Sole refulsit in throno claritatis. Idem Serm. 2. de Aff. V. Inter choros Virginum sicut Sol fulgens. Idem Serm. 6. de Aff. V. Corpus suum posuit in Sole, id est, in beata Virgine; quæ nullam habuit obscuritatem peccati. Cant. 4. *Tota pulchra es, &c.* S. Thom. in ps. 18.

Solium. Tu es solium regium. S. Joannes Damasc. or. 1. de Dormit.

Stella. Stella ista, Num. 24., est Virgo MARIA,

MARIA, propter refulgentiam virtutum, gratiarum. S. Bonav. Ser. 1. in Pascha. Stella est MARIA, Num. 24. ; cuius radius est Christus Dominus ; qui ibi dicitur virga. S. Bonav. in Spec. Lect. 3. Sicut sine sui corruptione sidus suum emittit radium ; sic absque sui læsione Virgo parturit filium. - illa est igitur nobilis illa Stella Jacob ; cuius radius universum illuminat. S. Bernardus hom. 2. sup. Missus. Tolle corpus hoc solare, quod illuminat Mundum ; ubi dies ? Tolle MARIAM, hanc maris Stellam - quid ? nisi caligo involvens, ac umbra mortis, ac densissimæ tenebræ, relinquuntur. S. Bernardus Ser. 2. in Nat. B. V. Ave Stella fulgidissima. S. Ephr. de laud. V. Stella lucis matutinæ. S. Bonaven. in psalt. min. Quinq. 2. Maris Stella. Idem ibid. Quinq. 3. Stella Solem es enixa. Idem ibid. Iste cognominat Eam Matrem lucis ; ille Stellam vitæ. S. Hesychius Serm. de laud. V. Stella maris, cœli porta ; ex qua Mundo lux est orta. Goffridus Opusc. 7. Sicut radius ex Stella procedit, sic DEI Filius processit ex MARIA. Nec Stella radiô prodeunte corrumpitur ; nec beata Mater Filiô nascente violatur. Id. Ser. 8. de B. V. Hodie de splendida Stella radius ad tenebras processit. Idem Serm. 2. de Nat. Dom. Hodie pro salute nostra natus est - Sol de Stella. Idem Ser. 3. de ead. Ipsa Stella maris, quam hodie cœlum suis recepit sedibus, appellatur. S. Ildefonsus Ser. 1. de Ass. V.

Tabernaculum. Aureum Tabernaculum. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V. Salve non manufactum tabernaculum, atque à DEO conditum. Idem ibid. Tabernaculum ab omni forde liberum. Chrysippus Serm. de DEIp. Solis gloriæ cœleste tabernaculum. S. Andreas Cret. in Salut. Angel. Est Divinum, ac beatissimum tabernaculum. S. Joan. Damasc. orat. 2. de Ass. V. Tabernaculum gloriæ. S. Ildefonsus Ser. 7. de Ass. V. Gloriæ Domini tabernaculum. Id. or. 1. de Nat. V. Tabernaculum Abrahamæ Te aptissime indicabat. Id. orat. 1. de dormit. V. Est DEO dignum tabernaculum. Id. or. 2. de Ass. V.

Tabula. Te tabulæ Divinitus præscriptæ - aperte præfigurârunt. Idem orat. 1. de dormit. V. Tabula scriptam Legem mortalibus adferens. S. Ephr. de laud. V.

Tela. Hæc admirandæ illius œconomix tela, in qua ineffabili quodam modô admirabilis illius unionis tunica confecta est. Cujus quidem textor extitit Spiritus Sanctus ; ne-trix virtus ex alto obumbrans ; lana vetusta, Adami pellis ; trames impolluta Virginis caro ; radius textorius, immensa gestantis gratia ; Artifex, Verbum per auditum illapsum. Proclus hom. de Nat. Domini.

Templum. Quod in principio erat apud DEUM, Verbum DEUS, intra se Virgo reperit ; & factum est magnum DEItatis templum, quæ erat pusillum Humanitatis hospitium. S. Chrysol. Ser. 144. Animatum Domini templum. S. Germanus Arch. in DEIp.

Est templum Sponsi universæ Ecclesiæ. Id. or. in Nat. V. Hæc est DEI templum. S. Aug. in Append. Ser. 83. Ascendit in templum templô ipsô sublimior. S. Methodius hom. in Purif. V. Templum incorruptum. S. Hesychius Serm. 2. de laud. V. Solemne DEI templum. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 1. Ipsa est templum DEI mirabile præ omnibus Sanctis. S. Thom. Ser. 1. in Purif. B. V. Mater Virgo templum Christi fuit. S. Gregor. Naz. ad Nemesium. Templum majus cœlo. S. Hesychius Ser. 1. de laud. V. Templum DEI est ipsa excellentia suæ Sanctitatis. S. Thom. in ps. 17. Templum singulariter unicum factoris sui. S. Ildefonsus de laud. V. c. 10. O templum ! in quo DEUS naturam non demutans, sed eum, qui est Sacerdos in æternum secundum Ordinem Melchisedech induens, nostri misericordiâ Verbum Caro factum est. Proclus hom. de Nativ. Dom. Templum cœleste. S. Ildefonsus Serm. 7. de Ass. V. O Virgo ! templum DEI Sanctum ; quod ille pacis Princeps Salomon spiritualiter construxit, & habitavit. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V.

Terminus. Gaude gaudii principium, & execrationis terminus. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V.

Terra. Salve Sancta, virginalis tellus, ex qua novus Adam ineffabili fictione formatus est, qui veterem saluti restitueret. Terra fructuosa. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 2. Terra Mater Virgo Domini MARIA rectissime accipitur ; de qua scriptum est : *aperiatur terra, & germinet Salvatorem.* Quam terram irrigavit Spiritus Sanctus ; qui fontis, & aquæ nomine in Evangelio significatur. S. Isidorus in Gen. c. 3. B. Virgo - est terra ; quæ germinat uvam non plantatam, vinum sine vite, & fluvium sine fonte. S. Hesychius Ser. de laud. V. Illa terra sanctissima dedit fructum suum, Virgo videlicet MARIA. Goffridus Ser. 4. de Nat. Dom. *Ascendet sicut virgultum, & sicut radix de terra sitienti*, id est, de terra sine humore ; quæ præ siccitate indecora videtur. Sic etiam ipse ortus est de matre absque virili humore. S. Thom. in 53. Is. Hæc sola terra fide aperta, non corruptione, germinare potuit Salvatorem. S. Hildefonsus de Virginit. V. c. 2. Hæc terra est, de qua veritas orta. Idem ibid.

Thalamus. Thalamus nuptialis. S. Germanus Arch. orat. in dormit. Thalamus solus dignus, qui Sanctum Sanctorum gestaret in terra. Chrysippus Serm. de S. DEIp. Hæc thalamus ; in quo Verbum humanam animam sibi desponsavit. Proclus hom. de Nat. Dom. Nativitas designatur, cum dicitur : *ipse tanquam Sponsus procedens de thalamo suo.* Thalamus, uterus virginalis est. De hac sicut Sponsus processit : quia in ea unionem perpetua desponsavit humanam naturam. S. Thomas in psal. 18. Hæc in psal. 18. thalamus DEI est. S. Ildefonsus de Virginit. Beat. Virg. cap. 2. Ipsa facta est DEI

DEI thronus, & thalamus. Idem Ser. 2. de Aff. V. O admirabilem thalamum, de quo speciosus formâ prodiit Sponsus. S. Ildefonsus Ser. 7. de Aff. V. Tota Spiritus thalamus es. S. Joan. Damasc. orat. 1. de Nat. V. Verbum est Sponsus; & Sponsa, Caro humana: & utrumque Filius DEI, & idem Filius hominis. Ille uterus Virginis Mariæ, thalamus ejus est; unde processit *tanquam Sponsus de thalamo suo*. S. Aug. tr. 8. in Joann. apud S. Thom. in Cat. sup. 2. Joan. Sciebat DEI Genitrix in arcem Divinæ contemplationis assumpta, processurum de se Dominum tanquam de thalamo suo Sponsum. S. Ildefonsus Ser. 5. de Aff. V.

Thesaurus. Thesaurus voluptatum. S. Germanus Arch. or. in Beat. dormit. Salve amoris DEI Patris thesaure. S. Methodius Serm. de Purif. V. Thesauraria gratiarum. Idiota in Contempl. c. 1. Veni ad nos, o Divine, & vitam ferens thesaure. S. Joannes Damasc. orat. 2. de Aff. V. Ubi inexhaustæ opes? ubi pretiosus ille thesaurus, qui vitam suscepit? Id. ibid. Hæc illibata Virginitatis purus ille thesaurus, decusque, & ornamentum. Proclus hom. de Nat. Dom. Bonum thesaurum (Anna) Mundo peperit. S. Joan. Damasc. or. 1. de Nat. V. Virginitatis thesaurum produxistis. (Joach. & Anna) Id. ibid. Sanctitatis thesaurus est. Id. or. 1. de dormit. V. Est verè sapientiæ thesaurus. Id. ibid. Inexhaustus ipsiusmet vitæ thesaurus. id. ibid.

Thronus. Thronus Salomonis est MARIA; grandis omnino in gratia, & gloria. S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 2. B. Virgo, est thronus, *sicut Sol; & sicut Luna perfecta in æternum*. Pf. 88. Idem ibid. lect. 3. B. Virgo concipiens, fuit thronus eburneus Salomonis. 3. Reg. 10. Eburneus: siquidem in Virginitate sua plena permansit; sicut ebur plenum est, & nunquam porosum est. S. Bonavent. hier. Eccl. p. 4. c. 7. Thronus Is. 6. S. Germanus Patr. orat. in Nat. V. Thronus Cherubicus, igneus, ac sublimis; Regem Dominum exercituum in sinu gestans. Id. ibid. Ave Throne Creatoris nostri gloriosissime. S. Ephr. Ecce tanquam Thronus sublimis, atque elevatus, ob gloriam illius, qui ipsum fabricavit. Virgo Mater Regi Domino Sabaoth palam instruitur. S. Methodius hom. de Purif. V. Thronus verè Regius, Thronus gloriosus, Thronus sanctus, Thronus solus dignus, qui Sanctum Sanctorum gestaret in terra. Chrysippus Serm. de S. DEI. Thronus Salomonis. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 2. Ipsa facta est DEI Thonus, & thalamus. S. Ildefonsus Ser. 4. de Aff. V.

Thuribulum aureum. S. Ephr. de laud. V.

Triclinium. DEI tatis triclinium. S. Bonavent. de laud. V. Totius Trinitatis nobile triclinium. S. Thom. Opusc. 11. sup. Sal. Ang. B. Virgo fuit Sponsa Patris, & Mater Filii, & habitaculum Spiritus Sancti; juxta illud: Salve Mater pietatis, & totius Trini-

ratis nobile triclinium. Idem Ser. 1. de B. V. Est inter Dom. D. 4. Quadr.

Turris. Turris nostræ spei. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 2. Esto nobis Domina turris fortitudinis, & petra durissima, contra inimicum. S. Bonav. in Litan. Valida auxilii turris. S. Germanus Arch. orat. in Beat. DEI. Tu Domina nasus es speciosus; ad quam dicit Sponsus Cant. 7. *Nasus tuus sicut turris Libani*. - Nasus habet dua foramina, per quem spiritum à capite emittit. Ità tu Domina Virginitate, & humilitate tuâ de cælo eduxisti Filium DEI. *Spiritus oris nostri Christus Dominus*. Thren. 4. Turris es Libani. Libanus mons, qui dicitur *dealbatio*, albam præ omnibus signat innocentiam tuam. Innocens fuisti ab originalibus, & ab actualibus peccatis. S. Bernardus Ser. 4. sup. Salve.

Tympanistria. Audite, quomodo tympanistria nostra cantaverit. Ait enim: *Magnificat anima mea Dominum, &c.* S. Aug. Serm. 18. de Annunt. V. Tunc (in cælo) MARIA tympanum sumens choros Virginales excitabit, cantantes Domino: quod per mare sæculi sinè sæcularibus fluctibus transierunt. Exod. 15. S. Ambr. l. 1. de Virginit.

Vallis. Ave vallis fidelium. S. Ephrem. de laud. V. Vallis quantò humilior, tantò est receptibilior aquarum: sic & MARIA gratiarum. Vallis autem irrigationes aquarum recipit, quandoque à superiore (monte) quandoque ab inferiori (fonte.) Similiter humilis MARIA. S. Bonavent. Spec. B. Virg. lect. 15.

Vallum undique munitum. S. Germanus Arch. or. in Beat. dormit.

Vas. 4. Reg. 2. Civitas Jericho est Mundus; in qua terra non fructificabat: quia homines per bona opera, quæ faciebant, non ibant ad paradysum ante passionem Christi - Sed fecit DEUS remedium: nam fecit afferri novum vas, scilicet uterum Virginis Mariæ, quod dicitur novum: quia in ea nullum unquam fuit peccatum, ut dicit Augustinus, quod non fuerat à sæculo auditum. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. de Aqua benedicta. Ave præclarum, & electum vas DEI. S. Ephr. de laud. V. Vas unquenti. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 3. Fuisti vas innocentie purissimæ sinè macula, & labe. Idiota de Contempl. c. 6. Hæc fœmina sanctificationis vas est. S. Ildefonsus de Virginit. B. V. c. 10.

Vellus. *Descendit sicut pluvia in vellus*. Vellus cum sit de corpore, nescit corporis passionem: sic Virginitas, cum sit in carne, vitia carnis ignorat. S. Chrysol. Ser. 143. Hæc vellus est Gedeonis. S. Germanus Patr. or. in Nat. V. Vellus imperceptibilis illius roris. S. Methodius hom. in Purif. V. Ave Virgo, vellus roris. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 2. Beata Virgo velleri comparatur. Quia sicut de vellere fiunt vestes; ità Caro Christi facta est de Carne Virginis, quasi vestis ejus. Unde Philipp. 2. *Habitu inventus ut homo*, S. Bonaventura in psal. 71. Recte

MARIA velleri comparatur; de cujus fructu salutaria populis vestimenta texuntur. Vellus planè MARIA est: siquidem de molli sinu ejus Agnus egressus est: qui & ipse Matris laticinium gestans, hoc est, Carnem, molli velle-re cunctorum operit vulnera populorum. S. Ambr. Ser. 13. in Nat. Dom. Vellus Gedeonis est humanitas Christi sumpta de Virginitate MARIA ove, sine vulnere carnis Virginæ detonsum. In hoc illabitur pluvia Divinitatis primò; dein ex hac pluvia Divinitatis exprimitur, & madefit tota area, Humana natura, per prædicationem. De hoc dicitur Psal. 71. *Descendet sicut pluvia in vellus*: quia Christus sine strepitu humanæ operationis factus est Homo. *Et sicut stillicidia stillantia super terram*. Quia Christus per prædicationem, per strepitum verborum, ac sonitum miraculorum, nobis innotuit. S. Bernardus hom. 2. sup. Missus. Vellus est medium inter rorem, & aream. Judic. 6. Idem Ser. in Nat. B. V. Cœlesti rore aream rigaturus, totum vellus prius infudit. Redempturus humanum genus, pretium universum contulit in MARIAM. Idem Ser. 2. in Nat. B. V.

Vena. In temporalibus vena illa MARIA plus quàm larga fuit; quia largè, & perfectè, omnia contempsit. Id. ibid. Ave Virgo vena munda, per Te vivi fontis unda mihi semper irroretur; quò cor meum ebrietur. S. Bonav. in ps. min. Quinq. 1.

Vesperè & manè. Et factum est vesperè, & manè dies unus. Vesper dicitur finis diei: ecce Joseph antiquus. Et manè Virgo MARIA juvenis annorum quatuordecim. Dies unus per delponsationem. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. de Nat. V.

Vestimentum. Nuditatis meæ vestimentum. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp. Hæc purpurea David vestis. S. Germanus Patr. orat. in Nat. V. Vestis absque macula ejus, qui induit lumen sicut vestimentum. S. Methodius hom. de Purif. V.

Via. Ave Virgo vitæ via. S. Bonav. in psalt. min. Quinq. 1. Via Christi est Virgo beata. Psal. 76. *In mari via tua*. Hæc est impolluta. S. Thom. in ps. 17. via, per quam venit Christus, est Virgo MARIA. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 2. Adv.

Vinea. Vinea uberrima ex Anna pullula-

vit; atque uvam suavissimam protulit, nec tar mortalibus fundentem, in vitam æternam. S. Joan. Damasc. or. in Nat. V. Illam minimè rigatam uvæ immortalitatis vineam - terræ penetralibus obrui minimè conveniebat. Id. or. 2. de Ass. V.

Virga. *Virgula* Est virga virtutis. Ps. 109. contra diabolos. S. Bonav. in Spec. V. lect. 3. Ipsa est virga Aaron, florida per Virginitatem, & fructifera per fecunditatem. Idem ibid. Quid, rogo, virga Aaron florida, nec humectata, nisi ipsam concipientem? S. Bernardus hom. 20. sup. Missus. Hodie de radice Jesse virga orta est; ex qua Mundo flos Divinitus existens ascendet. S. Joan. Damasc. de Nat. V. or. 1. Matrem Domini significat virga Aaron: quia MARIA sine humano coitu DEUM generavit. S. Isidorus c. 41. in Exod. Ipsa est virga de radice Jesse - de cujus rursus radice flos ascendit Christus. S. Ildefonsus Serm. 1. de Ass. V. Virga ista, sacra est Virgo MARIA; quæ neque sata, neque radicata, tertio die, hoc est, tertio sæculi tempore, à S. Spiritu est fecundata; nobisque DEUM hominem genuit, & hominem Christum. Idem Ser. 6. de Ass. V. Alii virgam hanc, Num. 17., quæ sine humore florem protulit, MARIAM Virginem putant. S. Isidorus c. 15. in Num. Tu es, de qua dicitur: *Egredietur virga de radice Jesse*. Idiota de Cont. V. cap. 3. *Est virga directionis, virgula summi*. & Thom. Serm. 1. in Annunt. V. Figurata fuit per virgam Aaron, quæ habuit fructum præter opus naturæ. S. Bonav. de laud. V. Virgam Jesse semper virentem; quæ cuncto generi humano vitam pro fructu attulit, semper prædicare convenit. Chrysippus Ser. de S. DEIp. Virga sacrosancta. S. Germanus Arch. or. in Nat. V.

Visio. Accedite, & videte visionem magnam cum Moyse, quam vidit in rubo. S. Ildefonsus Ser. 1. de Ass. V.

Umbraculum. Placitum DEI umbraculum. S. Bonav. in Lit.

Urna. Ex auro confecta urna. S. Germanus Arch. or. in Nat. V. Pulcherrima urna cœli manna gestans. S. Ephrem. de laud. V. Salve urna aurea; quæ eum fers, qui dulce manna reddit; ac mel à petra ingrato Israeli elicit. S. Andreas Cret. or. in Salut. Angel.

TITULUS VII.

VIRGO. VIRGINITAS.

Albedo. Quid albedo, nisi castitas integra? Regula Ordinis Equitum Templariorum.

Amica DEI. O continentia! amica DEI, & apud Sanctos laudata. S. Athanas. Alex. l. de Virginit.

Angelica vita. Angelorum vitam elegisti, in eorum Ordinem aggregasti. Id. or. 36.

Virginitas Angelorum munus est, ac peculiaris omnis incorporeæ naturæ nota. S. Joan. Damasc. orthod. fid. l. 4. c. 25. Nota: vita casta dicitur vita *cælebs*, quasi *cælestis*: quia in carne vivere præter carnem, est vita cœlestis, & Angelica. S. Thom. in l. 2. Conf. Phil. Prof. 4.

Anima Sancta. Saluto te animam Sanctam.

Etam. S. Dionys. Areop. ep. 10. ad Joan. Ev. Animam Sanctam vocat, ait Corderius Annot. sup. ep., ob prærogativam Virginitatis.

Apis. Digna Virginitas, quæ apibus comparetur: sic laboriosa, sic pudica, sic continens. Rore pascitur apes, nescit concubitus. mella componit. Ros quoque Virgini est sermo Divinus - partus Virginis, fœtus laborum, expers amaritudinis, fertilis suavitatis. S. Ambr. l. 1. de Virginib.

Auriga. Donum optimum est Virginitas, curru ipsum ad cœlos cum Elia evehens. S. Ephr. parænesi 1.

Aurum. Virginitas aurum. S. Adhelmus Saxonum Occidentalium Ep. Libello de Virginitate. Aurum: quia per ignem Divinum purior evadit. S. Ambros. l. 1. de Virginibus.

Author virginitatis. Ejus authorem quem possumus existimare, nisi immaculatum DEI Filium? S. Ambr. ibid.

Bethula. Virgo Hebraicè Bethula appellatur. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.

Byssus. Per byssum immaculatæ carnis corruptio demonstratur. S. Isidorus c. 48. in Exod.

Cælum. Dicuntur Virgines cælum propter statûs sublimitatem, & meritorum claritatem. S. Thom. in 14. Apoc.

Cæli incola. Si ibi patria, ubi genitale domicilium; in cælo profectò est patria castitatis: itaque hic advena, ibi incola est. S. Ambr. l. 1. de Virginib.

Columba. Virgo est columba; accipitres sunt proci. S. Ambr. l. 2. de Virginib.

Corona. O Virginitas! Corona immarcescibilis. S. Athanasius Alex. lib. de Virginit. Floret Ecclesia tot Virginibus coronata. S. Cyprianus ep. ad Antonianum de Cornel. & Novat. ep. 52. Ubi integritas, ubi castitas - illic Confessorum violæ, lilia Virginum, rosæ Martyrum sunt. S. Ambr. in Luc. lib. 7.

Divitiæ. O Virginitas! divitiæ incomprehensibiles. S. Athanasius Alex. lib. de Virginit.

Domicilium Spiritûs Sancti. Idem ibid.

Donum, sacrilegas manus non metuens. S. Greg. Naz. lib. or. 29. in laudem Cypriani. Donum optimum Monachi, est Virginitas. S. Ephr. paræn. 1. Virgo, DEI donum est, munus parentum, sacerdotium castitatis. S. Ambr. l. 1. de Virginib.

Flor est (Virginitas) Ecclesiastici germinis. S. Cyprianus de Discipl. & habitu Virgin.

Fons. obsignatus. S. Greg. Naz. orat. 29. in laudem Cypriani.

Gaudium Prophetarum, & Apostolorum gloria. S. Greg. Naz. lib. Cygneor. carmin.

Honor corporum, est Virginitas. S. Zeno Serm. de Pudicitia.

Hortus clausus. Id. or. 29. in laud. Cypriani. Hortus clausus, Soror mea, Sponsa, Fons signatus.

Gant. 4. Christus hoc dicit ad Ecclesiam;

quam vult esse Virginem sine macula, sine ruga. Bonus hortus Virginitas, &c. S. Ambrosius l. 10. ep. 82. Bonus hortus Virginitas; plurimos boni ferat fructus odoris. Hortus clausus: quia undique vallata est murò castitatis. Fons signatus: eò quòd Virginitas sit Fons, & origo pudicitiae: quæ inviolata custodiat integritatis signacula: in quo fonte DEI imago luceat: quia cum munditia corporis congruit etiam puritas simplicitatis. Id. ibid.

Imago DEI, respondens ad sanctimoniam Domini. S. Cyprianus de Discipl. & habitu Virgin.

Lampas. S. Zosimus Episcopus Syracusanus inextinctam servavit Virginitatis lampadem. Bollandus 3. Martii, fol. 840.

Lilium. Ibi Lilia, Virginitatis candor. S. Isidorus c. 48. in Exod. Virgines sunt quasi lilia. S. Thom. in pl. 44. Lilia significant Virgineos choros. S. Thom. in 2. Cant.

Margarita. O Virginitas! margarita pretiosa; apud multos latens, à paucis verò vix invenitur. S. Athanasius Alexand. lib. de Virginit.

Militia cœlestis. Hæc est cœlestis illa militia; quam laudantium exercitus, Luc. 2., Angelorum promittebat in terris. S. Ambrosius l. 1. de Virginib.

Mons. Ascendit Christus in triplicem montem. Primus mons Patris Divinitas; secundus mons, Matris Virginitas; tertius, cœli sublimitas. S. Thom. Serm. in festo omnium Sanctorum.

Munus Angelorum. S. Joan. Damasc. l. 4. c. 25. Orth. fid.

Nota. Peculiaris omnis incorporeæ naturæ nota. Idem ibid.

Operarii. Vineæ, cultura Legis est; denarius vita æterna. Quos dixit ad horam primam operatos, Virgines sunt. Arnobius c. 20. in Matth.

Opus integrum, atque incorruptum laudis, & honoris. Cyprianus de Discip. & habitu Virginit.

Ornamentum. Decus, atque ornamentum gratiæ spiritualis. Id. ibid.

Portio Christi, Quæ Virginitatem amplexata est, tota Christi est. S. Greg. Naz. or. 36. Illustrior portio gregis Christi. S. Cyprianus ibid.

Possessio. Pretiosa possessio Monachi, est Virginitas lumine eleemosynæ collustrata. S. Ephr. paræn. 1. ad Novitios.

Primitiæ justorum. Virginitas servatur ab infantia; aut non est Virginitas. - Unde recte Virgines dicuntur primitiæ Justorum. S. Thom. in 14. Apoc.

Pudor. Sicut MARIE Comes, & custos, fuit Joseph; ita Virginitatis debet esse pudor. S. Ambr. l. 2. de Virginib.

Pulchritudo recondita. S. Greg. Naz. or. 29. in laud. Cypr.

Regina. Virgo est Regina: quia dominatur appetitui. S. Ambr. l. 2. de Virginib.

Ros. Est Virginitas ros cœli ; ubi pinquedo terræ fecunditas. Richardus l. 1. c. 6.

Sacerdotium castitatis. S. Ambrosius lib. 1. de Virginib.

Sacrarium pudoris. S. Zeno Serm. de Pudicitia.

Sacrificium DEO charum, Id. ibid.

Saltus. Ab hac (saltatione) Virgines DEI procul esse desidero. Nemo enim, ut dixit quidam sæcularium Doctor, saltat sobrius, nisi qui insanit. S. Ambrosius lib. 3. de Virginib.

Sanitas. Castitas securitas mentis, sanitas corporis est. Ait 20. regula Ord. Eq. Templar.

Soror Angelorum. Virginitas. S. Hieron. apud S. Thom. Ser. 2. de Annunt. B. V.

Sponsa. Virgo est germana Christi Sponsa. S. Greg. Naz. or. 29. in laud. Cypr.

Statua viva. Idem ibid.

Templum. Legitimum DEI templum. Id. Si Virginis corpus DEI templum est ; animus quid est ? (Sacerdos.) S. Ambr. lib. 2. de Virginib.

Terra, quæ fert centesimum, sunt Virgines : quæ sexagesimum, continentes : trigessimum conjugati, & laici. Theophylactus apud S. Thomam in Cat. aur. sup. 4. Marci.

Thesaurus animorum. S. Zeno antè cit.

T I T U L U S VIII. V I R T U S.

Promiscuè in genere, & in specie.

A *La DEI.* Duæ sunt alæ DEI : misericordia, & veritas (quibus protegit) S. Bonav. in ps. 16.

Anguli. Quatuor virtutes Cardinales, sunt quatuor Anguli, quæ sustinent ædificium virtutum. S. Greg. mor. l. 2. c. 36.

Animalia. Ezech. 1. Quatuor animalia, sunt quatuor virtutes Cardinales. Quod erat in similitudine hominis, significat prudentiam, &c. Prudentia enim rationis humanæ est. Leo significat fortitudinem : fortitudo enim vim quandam ferocientis virtutis habet, mortisque contemptum. Vitulus significat temperantiam. Aquila justitiam. Justitia in alto quodam suggestu locata videt, exploratque omnia : quæ aliis potius nata, quam sibi. S. Ambr. l. 9. de Virginib.

Arcus ejus, id est, fiducia, & virtus fuit firmata in DEO. Et ideo dissoluta sunt vincula brachiorum, & manuum, per manus potentis Jacob, id est, DEI ; qui est potens Protector, & Defensor populi Jacob. S. Thom. c. 49. in Gen.

Areolæ aromatum, virtutes & dulcedo, continentur à pigmentariis. S. Isidor. c. 5. in Cant.

Arma. Arma, & scutum, sunt virtutes S. Thom. in psal. 34. Virtus est armatura tam fortis, quæ omnia vincit. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4. Non ignorat (diabolus) quænam sint Christi signa ; bene cognovit arma, quibus victus, fugatusque est. Quæ autem ea sunt ? humilitas profectio animi, & mansuetudo. Nam quando in monte aggredientem superavit, atque prostravit ; quando non cognoscebatur, quia Christus esset ; mansuetudinis, humilitatisque verbis eum confudit. S. Chrysostom. hom. 79. in Matth. Paupertas, & divitiæ, sunt arma, ad virtutem utraque ferentia, si velimus. - Et tu igitur si dives es, multam demonstra eleemosynam,

si puer factus es ; patientiæ multum, & tolerantia. Nec enim divitiæ malum, nec paupertas simpliciter : sed juxta voluntatem utentium hæc utraque fiunt. S. Chrysost. hom. 15. ad Pop.

Artes liberales. Septem sunt artes liberales in schola Philosophorum : septem etiam in schola Christi ; quæ spirituales virtutes designant. Prima est Grammatica. Hæc docet loqui congruè : ut scilicet cum substantivo Adjectivum conveniat, cum nomine verborum, cum antecedente relativum. Cum substantivo Adjectivum convenit ; quando DEO, qui est substantivum, omnes eventus, præter peccatum, adscribuntur. Bonus proinde Grammatista in schola Christi fuit Jacob. Gen. 27. respondens Isaac, quærenti, quomodo potuisti : *Voluntas DEI fuit.* Et iterum Gen. 33. - Bonus similiter Grammatista fuit Job, omnia DEO attribuens, & suam voluntatem cum DEI uniens, & accommodans. Job. 1. Ista est optima Grammatica. De (seu, ex) ista Grammatica est regula, quam repetebat Apostolus ut Baccalaureus Rom. 11. *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso, sunt omnia.* Cum nomine convenit verbum ; quando de bona fama, quod est nomen, non detrahimus, sed debite loquimur. Cum antecedente convenit relativum, quando veritatem factorum proximi referimus. - Secunda ars, & scientia, est Logica. Hæc docet disputare, & argumentari. Logica Christi similiter nos docet argumentari contra diabolum per credentiam. Tertia est Rhetorica. Rhetorica Christi nos docet coram DEO bene perorare, ut impetremus capita ; scilicet per orationem humilem, constantem, &c. Quarta Musica. Christi Musica docet vocum concordantiam in poenitentibus ; quibus dicitur Ps. 23. *Sume tibi citharam - bene cane.* Quinta est Arithmetica. Arithmetica Christi docet numerare peccata in confessione - Bene numera-

tabat peccata Manasses dicendo. 2. Paral. ult. *Peccavi super numerum arenæ maris.* Sexta est Geometria. Geometria Christi docet mensurare vitam propriam: ut pateat, quod totum sit parum, quod boni facimus, respectivè ad opera Christi, quæ habemus respectu operum Divinorum. Septima scientia est Astrologia. Astrologia Christi docet: quod sicut est unus Sol, & tamen tria sunt in Sole; substantia, radius, calor: ita DEUS sit unus, & Tres Personæ Deitatis. Docet Christum Solem Justitiæ percurrere duodecim articulos Fidei, quasi signa Zodiaci. Lunam, id est; Ecclesiam, lumen habere à Sole Christo. Planetas, id est, Angelos custodes suis influentiis nobis commodare, &c. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. 26. Pent.

Beatitudo. Si à fine denominantur res; & virtutes ducunt hominem ad illam finalem beatitudinem: ideo virtutes dicuntur beatitudines. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. de S. Martino.

Brachia. Crura. DEI timor, & justitia, sunt non solum quasi duo crura, quibus fortiter stamus; sed etiam quasi duo brachia, in quibus Christum portamus. Unde de Simone Christum in ulnis portante Lucæ 2. dicitur: *Homo iste justus, &c.* S. Bonav. Ser. 1. D. 10. Pent.

Capilli. Virtutes animæ - capillos capitis (Christus) appellavit. Goffridus Serm. 9. de S. Michaelis Arch.

Caprea. Capreae, & cervi, munda animalia sunt, serpentibus, & venenis inimica: & significantur virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant.

Cedrus. Cedri virtutes Sanctorum; & tabulæ latitudinem charitatis designant. S. Isidorus in Cant.

Character. Virtus est signum; seu character prædestinationis. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4.

Civitas. Virtutes Theologicæ, & Cardinales, sunt Christi Civitates, in quibus morantur. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. in Epiph. Dom.

Concordia fratrum, voluntas DEI est, jucunditas Christi, perfectio Sanctitatis, justitiæ regula, materia doctrinæ, morum custodia, atque in rebus omnibus laudabilis disciplina. S. Aug. Ser. 169. de temp.

Cultus Divinitatis, est virtus. S. Isidorus in 3. Gen.

Decus naturæ. Id. ibid.

Devotio. Arida est omnis religio, quæ non oleo isto (devotione) saginatur. S. Bonav. de lex. al. Seraph. c. 2. Hæc est unctio spiritus; docens de omnibus, quæ expediunt salutis. 1. Joan. 2. *Vos unctiones, &c.* Id. ibid. cap. 8.

Dies vitæ. Qui sunt dies vitæ uniuscujusque Doctoris, nisi virtutum spiritualium claritatis? S. Greg. l. 3. c. 5. in 1. Reg. Proprium, & domesticum ornamentum.

Discretio; est sal. S. Bonav. Opusc. de sex. al. Seraph. c. 7. Hæc est margarita virtutum omnium, statuens omnibus modum, &

ordinem. S. Albertus Magnus in parad. an. c. 34. de Discretionem. Rationale, Exod. 28., significat discretionem. Innocentius P. l. 1. de Sacr. Missæ c. 24. Quia digitis quæque discernimus - per digitum discretio designatur. S. Greg. mor. l. 15. c. 17. Conscientia est terra, aratro discretionis terenda, secunda, aquis lacrymarum riganda. S. Bonavent. Ser. 2. Cath. S. Petri. Est discretio non tam virtus, quam quædam moderatrix, & auriga virtutum. S. Bernardus. Ser. 49. in Cant.

Divitiæ. Veræ divitiæ, non opes sunt, sed virtutes. S. Bernardus Serm. 4. in Adv. Divitiæ spirituales, sunt scientiæ, & virtutes. - Istæ divitiæ sunt appetendæ propter tria: propter immensitatem, utilitatem, dignitatem. S. Thom. Ser. 1. D. 18. Pent. Divitiæ nostræ sunt, non famuli, non vestes, non equi; sed animi virtus. S. Chrysost. orat. Kalendis habitæ.

Exercitium. Patientia, vel quælibet virtus, sine exercitio quasi plumbea lancea est. S. Anselmus lib. Similit. c. 184.

Felicitas. Maxima miseria est culpa. Miseria autem felicitati opponitur; quæ consistit principaliter in actu virtutis perfectæ. S. Thom. in ps. 14.

Flos. Flores in terra apparuerunt: decor videlicet virtutum, & pudiciæ. S. Thom. in 2. Cant. Quælibet virtus, flos est animæ. Flos est humilitas, flos est patientia, flos lili castitas. - Sed certè in hyeme flores non inveniuntur: itaque neque virtutes in corporis torpore. S. Bonav. Serm. 4. D. infra Oct. Nat. Dom.

Fortitudo. Fortitudo animæ, est parum mellis, quod gustans Jonathas confortatus est ad persequendum hostes suos. 1. Reg. 14. S. Albertus M. parad. an. c. 9. de Fortitudine. Ossa significant fortitudinem animæ. S. Augustin. in ps. 6. Virtutes sunt fortitudo hominis. Et ideo (ps. 6.) *Sana me Domine: quia ossa mea,* id est, fortitudo mea, animæ meæ, scilicet virtus, & fortitudo, turbata sunt. S. Thom. in ps. 6.

Fructus. In agro Christiani - in floribus fides - in fructibus virtutes, designantur. S. Isidorus in Cant. Consiste instar arboris floridæ; fructusque tuarum custodi virtutum. S. Ephr. in hypomnastico, seu admonitoria oratione. Novæ fruges, novæ virtutes sunt. S. Bonav. Ser. 1. in Vigil. Nat. D.

Gemma. Multitudo gemmarum fuit B. Bernardus, propter morum honestatem, & virtutum multipliciter. S. Thom. in festo S. Bernardi.

Gradus. Virtus gradus ad gloriam; virtus Mater gloriæ est. S. Bernardus Ser. 1. de S. Victore Conf.

Granum. Sicut ramus, in quo pendet fructus; & sicut spica plena grano: sic anima humilis, quæ est onusta fructibus bonorum operum - & plena granis virtutum. S. Bonavent. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Gubernatrix mentis. Quasi gubernator aliquis mentis, clavum magnâ vigilantia arripens, navim suam ab irruentibus malitiæ procellis submergi non est passus (Noë.) Sed factus tempestate potentior; licet in alto jactatus, quasi in portu sederet, virtutis gubernaculum dirigebat: & à diluvio totum orbem devastaturo se eripiebat. Tanta res est! tam immortalis, tam invicta, tam nihil cedens hujus vitæ inæqualitatibus. Sed super malitiæ retia volitans quasi è sublimi specula quadam, sic omnia humana despiciens, nihil, quod aliis molestum est, sentit. S. Chrysost. hom. 23. in Gen.

Habitus animi, est virtus. S. Isidorus c. 3. in Gen.

Humor hominis. Idem ibid.

Hortulanus. Sciendum ad virtutes tendenti, quod agere debeat more hortulani. S. Anselmus lib. Similit. c. 97.

Hospitium. Bona hospitia ad quiescendum sunt charitas, misericordia, patientia, & cæteræ virtutes. S. Bonav. Ser. 2 D. 3. Epiph.

Lapis. Lignum. Comparatur virtus ligno fructuoso, lapidi pretioso. S. Bonav. diet. sal. t. 5. c. 1.

Lilium. Lilia, sunt candidæ, & odoriferæ virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Quot virtutes, tot lilia. S. Bernardus Ser. 70. in Cant.

Locus gaudi. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4.

Lorica. Justitiam vocat Apostolus Eph. 6. lorica hac similitudine. Nam lorica nos munit ante, & retrò, à dexteris, & à sinistris: quia unicuique reddit, quod suum est. Habemus enim ante nos, qui priores vocantur; post nos juniores; à dextris amicos, à sinistris inimicos - Reddamus prioribus obedientiam, junioribus doctrinam, amicis lætitiā, inimicis patientiam. S. Bonav. in ps. 118.

Lucerna. Virtutes Cardinales sunt radii lucernarum, qui sancti sunt. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Benedicto. Virtutes sunt lucernæ. Idem ibid.

Lumen. Lux. Tob. c. 2. cæcus: reddite, inquit, si de furto est, hædus scilicet. Erat in luce justitiæ: uxor ejus cæca erat; si furum defendebat. Illa erat foris in luce Solis; ille erat intus in luce justitiæ. Quis eorum erat in luce meliore? S. August. Ser. 18. de Verb. Dom. Omnis (colorati) pulchritudo consistit in luminibus & characteribus. Lumina sunt virtutes illuminativæ; ut perficiant intellectum: affectivæ, ut perficiant affectum. - Pretiositas, est humilitas, - ponderositas, & morum honestas - incorruptibilitas, est perseverantia. S. Thom. Ser. 1. in Epiph.

Manfuetudo, Manfuetus homo cordis medicus est. S. Ambr. l. 10. ep. 82.

Membra corporis. Sæpe in S. Scriptura per membra corporis intelliguntur virtutes interiores. S. Thom. in ps. 31.

Misericordia. Quinquagesimum numerum ad misericordiam pertinere David pan-

dit; cum psalmum quinquagesimum cantat clamans: *Miserere.* S. Chrysolog. Ser. 126. Vestes Sacerdotis, virtutes significant - Dalmatica, quâ Episcopus utitur, significat misericordiam. Innocentius P. l. 1. de Sac. Missæ. c. 4. Dicitur Dalmatica, quia in Dalmatia reperta - Idem ibid. c. 55. - Quæ sui formâ figurat largitatem: quia largas habet manicas, & protensas. - Ob hoc fortè specialiter utuntur Dalmaticis Diaconi; quia principaliter electi sunt ab Apostolis, Act. 6., ut mensis ex officio ministrarent. Id. ibid.

Misericordia, pons est cæli. S. Aug. in ps. 39. Pretium nostrum misericordia est. S. Ambr. in ps. 38. Misericordia, plenitudo virtutum est. Idem lib. 5. in Luc. Misericordia est alia scala; cujus gradus sunt septem opera misericordiæ. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. fer. 4. D. Palmar. Inclinat aurem suam ad nos DEUS, misericordiam deponens super nos. S. Aug. in ps. 30. Dilexisti malitiam super benignitatem. Iniquè vis levare aquam super oleum: demergetur aqua, oleum supereminebit. Ponere vis sub tenebris lucem: fugabuntur tenebræ, lux manebit. Super cælum terram vis collocare: pondere suo cadet terra in locum suum. Tu ergo mergeris, diligendo malitiam super benignitatem: nam nunquam benignitatem malitia superabit. S. Aug. in ps. 51. Quid per armillam, nisi circumplectens nos Divina misericordia designatur? S. Greg. hom. 25. in Evang. Oliva, If. 41., misericordes significat: quia & græcè eleos misericordia vocatur. Id. hom. 20. in Evang. Quasi alæ duæ sunt misericordia corporalis, & spiritualis; ala dextra, spiritualis. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. D. 21. Pent.

Mons. Montis figuratō sensu virtutes Scriptura nominat: omnium verò virtutum apex, & velut arx quædam, est charitas. S. Joannes Damasc. orat. de transf. Dom.

Morris comes. Remanent in sæculo cuncta, quæ sæculi sunt: neque enim nostra sunt, quæ non possumus auferre nobiscum. Sola virtus comes est Defunctorum. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Muri Jerusalem. Quid per muros Jerusalem Scriptura exprimit, nisi virtutes animæ? S. Greg. mor. l. 3. c. 26.

Oriens. Occidens. Per Orientem, Occidentem &c. intelligit quatuor Cardinales virtutes. S. Bonav. expos. 2. in ps. 118. v. 16. a. 3.

Ossa. Sicut ossa sustinent corpus, ita virtutes sustinent animam. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 5. Pent. In quolibet homine quælibet virtus, est velut quoddam os. Et si contingat justum, castum, cadere; confringitur os ejus. S. Thom. in ps. 41.

Ostia. Quid moraliter per ostia, nisi virtutes? quid per vectem, nisi robur charitatis accipimus? S. Greg. mor. l. 28. c. 19.

Palmes. Vineam justitia est; in qua sunt tot palmites, quot virtutes, sicut dicit Chrysostomus. S. Thom. Ser. 2. in Septuag.

Paradisus. Comparatur virtus paradiso cœlesti in quatuor ; est enim paradisus cœlestis habitatio DEI, locus gaudii, locus lucis, & locus ordinati amoris. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 1.

Passus. Quot virtutibus Sancti proficiunt, quasi tot passibus ad DEUM tendunt. S. Thom. c. 4. in Cant.

Patientia. Patientia nostra in afflictione, est gladius omnis tentationis diabolicæ peremptorius. S. Greg. l. 5. c. 3. in 1. Reg.

Pax. Locus pacis est habitatio DEI. Ratio : cuilibet Domino placet, ut camera, in qua habet quiescere, sit quietas sine vento, pluvîa, pulvere, fumô. Sic DEO placet, ut locus ejus sit quietus sine ventô querrarum, pluvîa luxuriarum, pulvere avaritiæ, fumô vanæ gloriæ, sine tempestate discordiæ. Ideo dicitur 2. Cor. 13. *Pacem habete, &c.* S. Vinc. Ferr. Ser. 11. de Pace. Pax fratrum, voluntas DEI est, jucunditas Christi, perfectio Sanctitatis, justitiæ regula, magistra doctrinæ, morum custodia - desideriorum omnium competens plenitudo, dilectionis Mater, concordia vinculum, ac puræ mentis indicium. S. Chrysol. Ser. 53. Pax alumna fidei, columna justitiæ, futuræ spei pignus idoneum. Id. Ser. 138. Pax vinculum Sanctæ Societatis, compago spiritualis, ædificium de lapidibus vivis. S. Aug. in psal. 149. Est pax serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, amoris vinculum, consortium charitatis. S. August. Ser. 57. de Verb. Dom.

Pecunia. Agri cœlestis hæreditatis ementur pecuniâ virtutum, & bonorum operum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Penna. Volabit super pennas ventorum. Ps. 17. hoc est, super virtutes animarum. S. Aug. in ps. 137. In istis (ramis Apostolicis) volucres requiescunt : quia sanctæ animæ, quæ quibusdam virtutum pennis à terrena cogitatione se sublevant ; in eorum dictis, atque consolationibus ab hujusmodi fatigatione vitæ respirant. S. Gregor. mor. l. 19. c. 1. apud S. Thom. in Cat. sup. 3. Matth. Pennæ animarum virtutes, bona opera. In duabus alis habent omnes pennas. Omnia enim præcepta in duobus sunt. - Quicumque implicatur amore carnali, viscum habet in penis. S. Aug. in ps. 149. Pennæ nobis sunt boni mores. S. Ambr. Ser. 26. de Epiph.

Pignus. Virtus est pignus salvationis. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4.

Pluma. Moraliter si volumus elevari, debemus esse aquila - *Aquila grandis magnarum alarum, &c.* Ezech. 17. Ut virtutum varietate plumemur. Ezech. 17. *Aquila plena plumis, & varietatibus.* S. Thom. Ser. 1. in festo S. Joan. Evang.

Pomus. Ligna pomifera ; sunt opera virtutibus fecunda. S. Isidorus cap. 4. in Deut. Poma convallium sunt virtutes, quæ humilitate condiuntur. S. Thom. cap. 6. Cant. Notandum, quia per poma significatæ sunt

virtutes, & opera virtutum - Dicuntur autem virtutes poma, propter tria. 1. Propter eorum decorem. 2. Propter odorem. 3. Propter refectionem. S. Thom. Ser. 3. de mortuis. Habetur inter Dom. post D. 4. Quadr.

Porta. Duplices sunt portæ. Quædam sunt malæ ; quæ claudunt aditum ad cælum : aliæ bonæ ; quibus aperitur via vitæ. Portæ malæ sunt peccata ; bonæ autem, sunt virtutes. S. Thom. in ps. 23.

Possessio optima. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 4.

Præbenda nobilis. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. cap. 4.

Pretium salvationis. Idem ibid.

Pudicitia. Pudor. Pudor plerumque corrector est noster : & dum incipit nos pude-re commissi ; nè diutius pudeat, deferere, quæ erubescenda sunt, admonemur. S. Ambrosius Ser. 10. in ps. 118. Pudor est bonus magister officii - Quem pudet facere, in naturam vertit. S. Ambr. in ps. 38. Pretium nostrum, pudicitia est. Id. in ps. 61.

Pulvis pigmentarii, est virtus bene operantis. S. Greg. mor. hom. 3. in Ezech.

Purpura. Virtus regali purpuræ est similis ; quippe cui nihil alienum attexi potest. S. Ephr. de humilit. comparanda c. 59.

Rex. Is demum Rex est ; qui iram, qui invidiam, qui voluptatem cohibens, omnia sub DEI leges agit ; mentem liberam servans ; neque patiens voluptatum dominationem animo suo imperitare. S. Chrysost. lib. de Compar. Regis, & Monachi. Quô libellô ostendit, quantis parasangis Monachus Regem præcedat.

Scala. Virtutes, velut scalæ quædam cœli sunt. S. Joan. Damasc. vitæ Barlaam, & Josephat. c. 11. Scala Jacob sunt omnes virtutes. Duo latera, charitas DEI, & proximi ; gradus, aliæ virtutes. Lapis, cui incubuit Jacob, poenitentia est. S. Bonav. Ser. 1. D. 3. Pasch. Devotio est una scala ; cujus gradus sunt : orare, contemplari, audire Missas, &c. Misericordia est alia scala ; cujus gradus sunt septem opera misericordiæ. Castitas, est alia scala ; cujus gradus sunt gubernatio quinque sensuum. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. fer. 4. D. Palm.

Scutum. Arma, & scutum, sunt virtutes. S. Thom. in ps. 34.

Sidera virtutes signant. S. Isidorus c. 2. in Gen.

Simplicitas. Oculi columbæ totæ in lacte Cant. 5. Baptizat in lacte Dominus, id est, in sinceritate. Et isti sunt, qui verè baptizantur in lacte, qui sine dolo credunt. S. Ambr. Ser. 16. in ps. 118. Per lanam simplicitas ; per linum verò subtilitas designatur. S. Greg. mor. l. 8. c. 39.

Sinus. Ibi sinus Christi est, ubi habitaculum est virtutum. S. Ambrosius l. 3. de Virg. Reclinat caput suum ; ubi domicilium cœlestium invenit præceptorum. Idem Ser. 18. de Epiphan.

Spes. Sicut spei nostræ octava perfectio est, ita octava summa virtutum est. S. Ambrosius. l. 5. in Luc. c. 6.

Statera, iustitia est. S. Ambr. l. 1. epist. ep. 1.

Superadditiones. Fides, Spes, Charitas; omnium virtutum sunt fundamentum: sequentes virtutes sunt quasi superadditiones. S. Anselmus apud S. Matth. in Cat. sup. 1. Matth.

Thesauri virtutum in arca cordis claudendi sunt serâ humilitatis - hanc seram imitando acquire à filio fabri Christo. S. Bonav. Ser. 2. fer. 2. Pasch.

Timor DEI. Timor DEI in domo conscientiae est, ut fons redundans Gratiarum spiritualium. S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Marco. Timor DEI, est sicut lucerna ardens intellectum illuminando, ne cadat in errorem. - Timor DEI, sicut ager fructuosus; qui facit Dominum suum divitem. Ideo David ps. 33. *Timete*, &c. Id. Ser. 12. de tim. DEI. Timor DEI est sicut fundamentum sustinens totum aedificium, id est, personam; sine quo ruit homo. Unde Eccl. 27. *si non in timore*, &c. Timor DEI, est thesaurus, faciens hominem divitem in cœlo. Unde ps. 14. timentes glorificat. Id. ibid. Anchora cordis; est pondus timoris. S. Greg. mor. l. 6. c. 27. DEI timor, est iustitia, sunt non solum quasi duo crura, quibus fortiter stamus; sed etiam quasi duo brachia, in quibus Christum portamus. Unde de Simeone Christum in ulnis portante, Luc. 2. dicitur: *Homo iste iustus, & timoratus*. S. Bonav. Ser. 1. D. 10. Pent. Infirmus custos diuturnitatis est timor - qui enim metuit, reprimatur, non emendatur. S. Ambr. l. 8. in Luc. Aqua, timor est: quoniam ab aestu refrigerat desideriorum carnalium. *Initium Sapientiae timor Domini.* Et habes Eccl. 15. *Aqua Sapientiae*, &c. Si timor sapientia, & sapientia aqua; timor aqua est - hydria mens tua. S. Vinc. Ferr. Ser. 54. in Cant. Caminus est timor: sed ut examinât, non exurat, veritas facit. S. Bernardus Ser. 6. in ps. 90 Hyssopus herba humilis, & pectoris purgativa, est timor Domini; aqua sapientiae salutaris. Id. Ser. 1. in dedic. Eccl. Magna est cautela peccati, DEI semper praesentiam timere. S. Aug. Ser. 213. de temp. Sicut in domo stantē semper milite armato, non latro, non fur, non alius quis talia mala patrantium apparere propius audebit: sic & metu animas nostras detinente, illiberalium nulla perturbationum facile nobis subrepat; sed omnes fugiunt, & pellunt, timoris imperio undique exactae. S. Chrysost. hom. 15. ad Pop. Timor nihil aliud est, quam murus, & munimentum, & turris inexpugnabilis. Id. ibid. Non habes pecunias? at DEI timorem habes omnibus pecuniis uberem thesaurum: qui neque consumitur, neque intervertitur, neque exhauritur unquam. S. Chrysost. orat. Kalendis habitâ.

Veritas, est cubiculum vacantium, specu-

lum videntium, pabulum gustantium. S. Bonavent. in ps. 118. expos. 2. c. 2. v. 14. a. 4.

Vestis. Nota super illo, *induere vestimentis*; quia sancti habent vestimenta virtutum, de quibus gloriantur. Et ista 1. sunt ad protegendum. Is. 61. *Induit me Dominus*, &c. 2. Ad calefaciendum. Prov. ult. *Non timebit domui suae*, &c. 3. Ad ornandum. Apoc. 3. *Vestimentis albis*, &c. Haec vestimenta 1. debent esse candida in honestate operis. Eccl. 9. *Omni tempore vestimenta*, &c. 2. Munda in rectitudine intentionis. Is. 9. *Vestimentum nigrum*, &c. 3. Odorifera per famae divulgationem. Cant. 4. *Odor vestimentorum tuorum*. S. Thom. in Is. 52. Vestimentis operiemur, id est, virtutibus. S. Thom. in Is. 4. Vestimentis albis induemur, id est, innocentia. S. Thom. Ser. 3. D. 1. Adv. Iustitia vestimento comparatur. Ps. 131. *Sacerdotes induant iustitiam*. S. Greg. mor. l. 12. c. 19. Vestes animae, sunt virtutes. Camisia animae est virtus castitatis; quae carnem tangit, ut camisia. Secunda tunica, est humilitas: quia castitas sine humilitate non placet DEO. Tertia tunica, seu pellicium est compassio Christi. Mantellum autem, est charitas. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. D. Pent. In Scripturis Divinis plerumque vestimenta virtutes sunt. S. Ambr. l. 9. in Luc. Sed quia speciosa veste circumdatis. Sed & respice pro cultu vestium virtutum decore fulgentem: & videbis; te quidem putrefacto jam fœno esse simillimum; illum verò arbori admirabiles fructus ferenti; maximam praebenti cernentibus voluptatem. At ille, qui virtutum decore circumdatus est, talem praestō habet stolam; quam non modo tineâ, sed ne mors quidem valeat ipsa corrumpere. - in cœlo namque huiusmodi vestimenta texuntur; ubi non est tineâ, non vermis, nec ejusmodi quidquam aliud omnino. S. Chrysost. hom. 24. in Matth. Festa non multitudo convenientium facere solet, sed virtus: non sumptuosus vestitus; sed pietatis ornatus: non mensae dapsilitas; sed cura animae. Maximum enim festum est conscientia bona. Et quemadmodum in externis celebritatibus is, qui nec vestem habet, quâ induatur, splendendam; neque mensam, quâ fruatur, lautam; sed vivit in paupertate, fame, extremaque miseria; non afficitur festo die; etiam si universam urbem choreas agitare videat; sed hac ipsa de causa magis angitur, & dolet; dies verò delicatus mutatoriis vestibus abundans, & in summa prosperitate vivens, etiam extra festa tempora festum agere sibi videt; ita & in spiritualibus rebus usu venit: qui vivit in iustitia, & operibus bonis; vel absque festo festum agit; sinceram voluptatem ex bona conscientia percipiens. S. Chrysost. hom. 5. de fide Annae Matris Samuelis.

Via. Moraliter viæ, sunt animae virtutes ad solemnitatem contemplationis; portæ, sensus. S. Thom. in 1. Thren.

Virtus quid? Virtus dicitur, quasi *virum tuens*? vel quasi *virens intus*. S. Bonavent. Opusc. Eccl. hier. p. 1. c. 1.

Virtutis duo sunt genera; quæ inter se sic differunt, ut corpus, & anima. Unum enim interius, & invisibile; aliud verò exterius, atque visibile. Interius namque est charitas, humilitas, patientia, benignitas, cæteraque similia. Exterius verò jejunare; elemosynas dare, in orationibus vigilare, lacrymari, aliaque hujusmodi. - At sicut corpus sine animâ non diu subsistere valet; anima verò sine corpore potest: sic exterius genus sine interiori non diu subsistit; cum exterius

faciat sine interiori. Diu enim charitatem habere quis potest, etiam si non jejunet; cum diu pro DEO jejunare non possit, si eum non amet. S. Anselmus lib. Similit. c. 96.

Virtutum officia. DEUS dedit homini creato misericordiam, quasi custodem, & pedissequam: veritatem: eruditorem: Justitiam, Rectorem: patientiam, fotorem. S. Bonav. in ps. 138.

Zelus Justitiæ, quasi coccus bis tinctus, duplici charitatis colore rutilat: amoris nempe DEI, & proximi. S. Bonavent. de sex alis Seraph. c. 3.

TITULUS IX.

VITA.

A *Deficium.* Vita præsens comparatur ædificio. S. Thom. in l. 2. de Conf. Phil. metr. 4.

Aleolus lusorius: homines, calculi, & tesseræ. Sandæus symb. vitæ hum. 103.

Aqua. Hanc vitam, aquas, & mare, in Scriptura Sacra sæpe nuncupari reperimus. S. Basiliius hom. 5. in Hexam. apud S. Joan. Damasc. parall. l. 1. c. 10.

Aranea. Ps. 89. Vilior araneis est vita: vel tam vilis, ac illa. Et tamen tanti eam æstimas! Aranea tela. Quocirca, qui vitæ confidit, spem ponit in tela araneæ. Sandæus symb. 7. *Anni nostri sicut aranea meditabuntur.* Ps. 89. Aranearum tela: si rumpatur, quis refecerit? Sandæus ibid.

Arbor, est vita humana, ad quam homo se tenet: radicem autem hujus arboris arrodit ratta alba, id est, dies; quæ quolibet die de arbore hac abrodit duodecim horas. Ratta nigra est nox. S. Vinc. Ferr. Serm. 5. D. 3. Pent. Vide S. Joan. Damasc. in vita Barlaam, & Josaphat.

Aura matutina. Adde quantos libet annos. Quid est? nunc aura matutina? S. August. Conc. 1. in ps. 36.

Aurum. Vide, quanti tua valeant opera: vitæ dant pretium, ut auro pondera. Sandæus cit.

Babylonia est, seu confusio; è qua post septuaginta annos, qui eandem vitam significant, egrediemur. S. Aug. in ps. 125.

Bulla. Bullarum aliæ, simul atque natæ sunt, protinus evanescunt: aliæ paulò diutius durant. Omnes brevissimis quibusdam intervallis aliæ succedunt aliis. Sandæus symb. 12.

Calamus. Bona vita, quæ ex præceptis DEI agitur, tanquam stylus est; qui auditur scribens in corde. S. Aug. in ps. 93.

Calcaneus Calcaneum, quæ est ultima pars corporis, significat mortem, observabunt. S. Vinc. Ferr. Serm. de S. Petro ad Vinc.

Calculus arena. Eccl. 18.

Carcer. Nullo præsens vita præstare videtur carceri. Sed sicut, cum triste illud introivimus habitaculum, omnes circumdatos videmus, ac vinctos catenis: ita etiam nunc, si extra omnia nos phantasmata collocantes uniuscujusque introspeciamus vitam, & ad animam penetremus; videbimus eam durioribus vinculis colligatam: & maximè, si in divitum intres animas. Nam illi, quo pluribus sunt amicti, eò magis sunt astricti. S. Chrysost. hom. 14. in Matth.

Cera. Ætas hominis assimulatur ceræ: quæ, si nimis mollis est, vel dura nimis, formam sigilli non recipit, nec retinet. S. Tho. in Prol. 5. l. 1. de Conf. Phil.

Circulus. Præsens ævum circum esse cogita. S. Hesychius apud S. Joann. Damasc. parall. l. 1. c. 10.

Compedes. Morralitas, corruptibilitas carnis compedes sunt, quibus ligati sumus. S. Aug. in ps. 68. Conc. 2.

Convallis. In comparatione supernorum, omnis præsens vita, convallis est. S. Greg. mor. l. 10. c. 13.

Cor. Humanæ vitæ hieroglyphicum esse cor, Symbolici asserunt. Pierius l. 34. Sandæus symb. 18.

Cucumerarium. Umbraculum, Tabernaculum, Thugurium: quæ eriguntur; ut post noctem, vel diem, destruantur. Sandæus cit.

Curriculum. *Cursor.* *Cursus.* Quid est vita? curriculum. Quid est vivere? currere. - Est B. Pauli Symbolum? qui vitam nostram stadio confert, homines cursoribus. 1. Cor. 9. Sandæus symb. 20. Non curritur solum in vita! sed ipsa est cursus. Id. symb. 21. *Cursor.* Job. 9. *Custodia in nocte*, Psal. 89. Quid est vita præsens, nisi cursus ad mortem? S. Aug. apud S. Thom. Ser. 1. D. Sep. Vita nostra quovis levior, atque celerior est cursore. S. Ephr. de S. Juliano Anachoreta.

Dies. Dies mercenarii. Job. 7.

Dolor. Omnes dies ejus dolor, & animi distractio. Eccl. 3.

Ephemerium est viti ; ephemerii sunt homines : quia nequeunt sibi crastinum polliceri. Sandæus cit.

Eremus. Audiant omnes fideles. Sciant ubi sunt. In eremo sunt : patriæ suspirant. S. Aug. in ps. 72.

Euripus. Luge eum, qui non ejusmodi est : quique in præsentī vita, tanquam in concitissimo circumfertur Euripo. S. Chrysost. l. 2. contra vitup. vitæ Monasticæ.

Exilium. Viaticum (Eucharistia) est ascendentium de exilio ad patriam. Hugo à S. Victor. in Spec. Eccl. c. 7. Vita nostra, est tanquam exilium, & tabernaculum, quod dissolvitur. S. Ephr. l. 1. de Pœnit. & Patient.

Fabula quædam est somnium, vita. Sicut enim in Icena, aulæo sublatō varietates dissolvuntur ; & omnia coruscante luce somnia avolant : ita nunc quoque consummatione veniente tam communi, quam uniuscujusque, omnia dissolvuntur, & evanescent. Et lignum quidem, quod plantasti, manet : & domus, quam ædificas, & ipsa manet : faber autem, & agricola, pereunt. Et cum hæc fiant, nec ita veremur ; sed tanquam immortales hæc omnia comparamus. S. Chrysost. ad Pop.

Fama præteriens. Sandæus symb. 75.

Fax. Vita S. Ephrem Syri fuit sicut illustris, ac Sole splendidior fax orbi accensa. S. Greg. Nyss. in vita.

Follis. Acu tange ; expirabit. Sandæus.

Fumus. Index ignis, & incendii. Id.

Glarea est vita præsens. Job. 30. Quæ indefinenter ad terminum suum, ipsō defectu mutabilitatis, quasi impulsu fluminis ducitur. S. Greg. mor. l. 20. c. 14.

Gutta. Totum hoc tempus - ab Adam usque in finem sæculi, exigua gutta est, comparata æternitati. S. Aug. Conc. 2. in ps. 101. Et longa hominis vita tantā brevitate constringitur ad universi sæculi illius latitudinem ; quasi si una gutta ad universum mare comparetur. S. Aug. Ser. 39. de Verb. Dom. Gutta maris. Eccl. 18.

Halitus oris hybernus. Sandæus cit.

Hedera Jona. 4. Idem.

Hora. Ps. 89. *Mille anni, tanquam dies hesternæ*. Ambrosius legit. in 15. Luc. *hora*. *Hora novissima*. 1. Joan. 2. Glossa interim. intelligit per eam vitam humanam. Sandæus cit.

Hortus nucum. Descendit ad hortum nucum. Cant. 6. Hortus nucum est præsens vita. S. Thom. in 6. Cant.

Ignis in Speculo. Sandæus cit.

Imago in tabula. Idem. Imago inconstantiæ. Idem.

Iris. Colores ostendit ; non habet. Id.

Labor. Labyrinthus. Laqueus. Larva. Lanugo. Sap. 5. Sandæus ibid.

Liber. Cogitate, quod vita nostra sit ut liber ; in quo scribenda sunt omnia bona, quæ faciemus. Et ne erremus. Christus regulavit duodecim lineis, id est, duodecim ar-

ticulis fidei. Qui incredulus est, non erit recta anima ejus. Abac. 2. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 4. Adv.

Locusta. Inquietum est animal ; huc illuc saltitans, & fallens oculos. Sandæus cit.

Luna. Ex lunæ prospectu, qui rerum nostrarum status sit, edocemur. S. Basilii apud S. Joan. Damasc. hom. 5. in Hexam. Tempus vitæ nostræ comparatur Lunæ, & civitati Jericho. Futura autem Soli, & Jerusalem. S. Aug. in ps. 60. Luna signat præsentis vitæ mutabilitatem. S. Aug. in ps. 71.

Lusus. Non est lusus hæc vita. Imò est quidem præsens vita lusus : sed futura non sunt ludicra, & jocularia. Imò non tam lusus est vita nostra, quam aliquid deterius. Non enim exit in risum ; sed intolerabilem quoque portat dolorem ejus, qui mores suos non maturè, ac diligenter instituunt. S. Chrysost. hom. 24. in Matth.

Manna. Quod colligendum pro septima quietis die. Sandæus cit.

Mare. Hanc vitam, aquas, & mare, in Scriptura Sacra sæpe nuncupari reperimus. S. Basilii apud S. Joan. Damasc. parall. l. 1. c. 10. Mare fervens. Sandæus cit.

Mensis. per mensem signatur vita hominis ; quæ multis defectibus subjacet. S. Tho. in 9. Apoc.

Militia. Fidelis - & miles, & athleta. Quomodo utraque hæc simul esse possunt ; & nudum esse, & non nudum ? Exue vitæ negotia, & athleta factus es. Indue arma spiritualia ; & factus es miles. Te ipsum vitæ curis denuda : luctæ enim tempus est. S. Chrysost. hom. 3. ad Pop.

Mors. Hæc vita mortalis, dici debet potius mors vitalis. S. Bernardus Opusc. de Charit. c. 3. Quid mutabilitas, nisi mors quædam est ? quæ, dum rem quamlibet in aliud mutat, quasi occidit, quæ fuerat ; ut incipiat esse, quod non erat. S. Greg. mor. l. 12. c. 17. Vita, quam ducimus, mors potius, quam vita. S. Augustin. Conc. 19. in ps. 118.

Navis. Navigatio. Magnus labor ; ut aliquis sibi Christum acquirat ; ne sine gubernatore quasi navis in sæculi istius salo fluctuet. S. Ambr. in ps. 87. Navigamus in hac vita quasi per quoddam stagnum : & ventus est ; & procellæ non desunt tentationum. S. Aug. Sermon. 221. de temp. Sicut in navibus dormientes ventis aguntur in portus ; etsi nullus quiescentibus sensus est navigandi ; tamen cursus eos urget ad finem, & impellit iganros : sic vitæ nostræ spatiō defluente ad proprium unusquisque finem cursu latente deducitur. S. Ambr. in ps. 1. Bona vita, est navis ; nauta confestarius. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 26. Pent. *Tanquam Navis, quæ pertransit fluctuantem aquam*. Sap. 2. Vita nostra naviganti similis est. Is, qui navigat, sive stat, sive jacet ; vadit tamen : qui impulsu navis ducitur. S. Greg. l. 6. ep. 26.

Nox. Vita præsens est nox : ad quam illumin-

luminandum missi sunt sancti quasi astra. Deinde in fine noctis nuntians diem venit Christus quasi Lucifer. S. Greg. Præf. in Job. c. 10.

Nundina. Constituit mirabiles nundinas : in quibus vendidit denariō paupertatis regnum cœlorum, denariō vilitatis gloriam, denariō mortis vitam. S. Thom. Serm. 2. in festo S. Sylvestri.

Oculus apertus. Pierius l. 33. apud Sandæum cit.

Organum. Auram exclude ; tacebit. Sandæus cit.

Pelagus ; est latè longèque protensum, hæc vita. Et quemadmodum in mari universo sinus diversi aliis, atque aliis tempestatibus commoventur ; præcipue velut *Ægæum* ventis exasperatur. - sic & in vita nostra fieri videmus. Nam primum in ea pelagus statim videre licet, puerum ætatis conditione ; quæ multis ac magnis procellis exagitur : tum quia mens imbecilla est, tum quia nulla firmitate adhuc roboratur ; sed huc atque illuc flectitur. Quapropter pædagogos illi, atque magistros præficimus ; ut defectus naturæ diligentia suppleat. Veluti & in navigando gubernatoris artificio maris asperitas superatur. Adolescentium fluctus pueritiæ succedunt ; quæ vehementioribus sicut *Ægæum* pelagus, exagitantur concupiscentiæ ventis. Quæ quidem ætas, quanto magis correctione indiget, tanto minus instruitur. S. Chrysostom. hom. 82. in Matth. Nihil est in rebus humanis stabile, nihil inconcussum : sed hominum vita imitatur mare vesaniens, quotidie parturiens naufragia. Idem de Avaritia.

Peregrinatio. Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam. Si dulcis est patria, amara est peregrinatio. Si amara peregrinatio, totâ die tribulatio. S. Aug. in ps. 85. Homines in hac vita peregrini sunt Jerosolimitani. S. Aug. in ps. 125. Peregrinatio. 1. Petri 2.

Pomum. Foris rubet ; intus putet. Sandæus cit. Pomum. Amos. 8.

Pons longus, & strictus, est vita bona. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D. 4. Adv.

Rota. Qui hodie potens, sanus ; cras egens, & infirmus erit. Ita volvitur rota. Sandæus cit. Attollit, & deprimit. Idem. *Rota super terram.* Ezech. 1., est vita corporis ad animæ aptata virtutem, & ad Evangelicum coherenti cursum præceptum formata. Rota autem in medio rotæ, veluti vita intrâ vitam : quæ Sanctorum vita sibi non dissonet ; sed qualis fuerit superioris ætatis, talis sit & sequentis. Vel quia in hac vita corporis vitæ volvitur usus æternæ. S. Ambr. l. 3. de Virginib.

Scala ipsa erecta, nostra vita in sæculo - Latera hujus scalæ dicimus, nostrum esse corpus, & animam. S. Benedictus in Regula sua. c. 7.

Scena. Non est profectò theatralibus scenis præsens vita dissimilis : nam ut illic ille Imperatoris, hic judicis, alter & militis im-

plet officium : ubi autem consecuta nox fuerit ; nec Imperator agnoscitur Imperator ; nec Judex, qui fuerat Judex ; nec miles postea, qui prius miles. Ità unusquisque nostrum in illius sæculi die, non personis, sed actibus competentem accipiet dignitatem. S. Chrysost. ep. 6. ad Theodorum Mon.

Sepulchrum. Potest etiam per sepulchrum non solum in hac vita contemplatio, sed quies æternæ vitæ, & intimæ retributionis intelligi : in qua tantò verius quiescitur, quanto in nobis corruptionis vita perfectius necatur. S. Greg. mor. l. 6. c. 29.

Somnium umbra. Si nihil umbra ; quid, quæso, umbrae somnium ? Sandæus cit.

Speculum. Omnes prodit. Idem.

Statera. S. Michael pingitur cum statera. Pars sinistra, est vita præsens ; pars autem dextera, vita futura. Qui ergo in sinistra hujus Mundi, & vitæ exaltatur, in alia humiliatur. Luc. 18. Omnis, qui se exaltat, humiliabitur. S. Vinc. Ferr. Ser. 1. D. 4. Pent.

Tabernaculum. Tria sunt : tabernacula, atria, domus. In tabernaculis sunt omnes justi in carne viventes, & laborantes : quia tabernacula laborantium sunt, & militantium. Tabernaculum habet tectum, sed fundamentò caret, & portabile est : quia justi in præsentem non sunt fundati. - Fides etiam eorum, quæ est fundamentum, non est in terrenis, sed in Domino. Tectum habent, id est, munimentum gratiæ, & protectionem. Atria sunt domui vicina, amplitudinem habentia. In illis sunt animæ sanctæ corporibus exactæ : quæ in latitudine sunt, depositæ carnis angustia. Atria habent fundamentum, sed non tectum : quia animæ (in cœlo) non ruunt. Tectum non habent : quia consummatio, & perfectio gloriæ non nisi post Resurrectionem fiet ; quando ipsa corpora glorificata animabus jungentur. Et cum habitabunt sancti in domo, quæ est completa. Est ergo præsens vita tabernaculum ; altera ante Resurrectionem est atrium ; post eam est domus ; corpora autem glorificata tectum sunt. S. Bernard. S. 42. inter Parvos. Nota super illo verbo : qui habitat in tabernaculo ; quia est multiplex tabernaculum. - Est temporalis, & naturalis vitæ, quæ est hominis. 2. Petri 1. S. Thom. in Is. 22. Vita nostra, est tanquam tabernaculum ; quod dissolvitur : S. Ephr. de Pœnit. & Pat.

Tela. Congruâ similitudine tempus carnis telæ comparatur. quia, sicut tela filis, sic vita mortalis diebus singulis, proficit. - Sed quò ad augmentum proficit, eò ad incisionem tendit. S. Gregor. l. 3. c. 11. sup. illud Job. 7. *Dies mei velociores, &c.*

Torrens, est præsens vita. S. Aug. in ps. 123.

Tribulatio. Tota ista vita intelligentibus tribulatio est. S. Aug. Ser. 42. de V. D.

Via. Præsens vita, non nisi est quædam via arenosa. Tot sunt occasiones peccandi. S. Vinc. Ferr. de S. Barnaba. In via periculosa est peccator. Præsens vita, est via : unus

vadit per mortem, alius venit per nativitatē. - Et peccator dormit. - Sed quid facit Angelus? excitat eum per compunctionem. *S. Vinc. Ferr. Ser. de S. Michaële.* Quid est vita mortalis, nisi via? *S. Greg. hom. 1. in Evang.* Sic est præsens vita quasi via. *S. Haymo hom. in festo Virginis.* Est via ad terminum. *S. Thom. in 7. Job. lect. 1.* Via vita dicta est ob celeritatem - Viator es in hac vita. Omnia præteris, omnia à tergo relinquis. - An non igitur via hæc vita est? ut quæ alium, atque alium subinde assumat, atque omnes sibi invicem succedentes habeat? *Beatus* igitur, qui in via peccatorum non stetit. *S. Basilii hom. in ps. 1. apud S. Joan. Damasc. parall. l. 1. c. 10.*

Vigilia. Revera plus vigilare, plus vivere est. Nam quid tam mortis simile, quàm dormientis aspectus? *S. Chrysost. Ser. 24.*

Vincula. Vincula sunt complura in hoc sæculo. (vitâ) Vincula sunt desideria vivendi; vincula sunt oblectamenta voluptatum; vincula sunt honorum; vincula conjugii. *1. Cor. 7. Solutus es ab uxore? S. Ambr. Ser. 3. in ps. 118.*

Vinea. Sapienti sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia. Nil quippe incultum, desertumve in se sapiens derelinquit. *S. Bernardus Ser. 63. in Cant.*

Umbra. Umbra mortis est vita. *S. Aug. in ps. 22.* Umbræ transitus, est tempus nostrum. *S. Thom. in ps. 4.* Umbra declinata. *Sandæus cit.* Umbra pictorum; quæ facit, ut oculis multum judicemus distare; quæ minimè distant. Estne vita umbra mortis? an mors umbra vitæ? Umbra præcedit aliquando corpus, aliquando sequitur. *Id. ibid.* Umbra mortis præf.

TITULUS X. VITA ACTIVA, ET CONTEMPLATIVA.

A *Gna.* Quid per Agnum, nisi activæ viæ innocentia? Quid per capram; quæ in fumis, extremisque sæpe pendens rupibus pascitur, nisi contemplativa vita significatur? *S. Isid. c. 7. in Levit.*

Asinus Abrahami. *22. Gen.* Asinus stratus, ea actio, seu vita activa, virtuosis circumstantiis adornata; duo verò juvenes, sunt rationalis intellectus, & rationalis affectus. *S. Thom. in 22. Gen.*

Bos. Figuraliter (in veteri) in agno, vel vitulo, Christus; in capra poenitentia; in bove vita robusta, & activa; in ave sublimis, & contemplativa. *S. Thom. Opusc. de Sacr. Altar. c. 3.*

Columba. Per columbam activa vita; quæ multorum est communis: per turturem verò contemplativa; quæ paucis est imitabilis, designatur. *S. Ildefonsus Ser. in Purif. B. V.* Per columbam, quæ gregatim volare consueverat, designatur activa vita; quæ multorum est: per turturem, quia solifuga est, designatur contemplativa, quæ paucorum est. *S. Haymo hom. in festo purif. B. V.*

Joseph; interpretatur augmentum, & signi-

ficat activos; qui debent habere augmentum operum misericordiæ. *MARIA* interpretatur illuminata; & significat contemplativos: qui in contemplatione suspiciunt Divinas illuminationes. *S. Thom. Serm. 3. D. infra Octav. Epiph.*

Lia. Rachel. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla sua significat.

- Isaac significat spem - Abraham igitur genuit Isaac: quia fides generat spem. Jacob autem significat charitatem. Charitas enim complectitur duas vitas; activam per dilectionem proximi; contemplativam, per dilectionem DEI. Activa per Liam; contemplativa per Rachel significatur. *Glossa apud S. Thom. in Cat. sup. 1. Matth.*

Martha. Magdalena. Martha activæ vitæ figuram præferebat. Per Mariam verò vita perspicue præmonstratur contemplativa. *S. Ildefonsus Ser. 5. de Ass. B. V.*

Oculi. Oculi ejus quasi columbæ *Cant. 5.* Duo oculi in facie, activa vita, & contemplativa in homine. *S. Isidorus Sentent. l. 3. cap. 15.*

TITULUS XI.

VITA BONA.

Altare holocausti significat vitam Justorum. Glossa apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 29.

Bos. Nonnunquam in bove bene operantium vita, in asino stultorum vecordia, figuratur. S. Isidorus c. 6. in Deut.

Canis. Cani sunt sensus hominis; & etas senectutis vita immaculata. Sap. 4.

Cithara. Nota super illo verbo, *sume citharam*; quod per citharam significatur recta vita. 1. Quantum ad carnis mortificationem, propter chordarum materiam. Ps. 70. *Pfallam tibi in Cithara.* 2. Quantum ad virtutum connexionem, propter cantus concordantiam. 3. Quantum ad dulcedinem boni operis, propter audientis lætitiā. Job. 21. *Tenent Tympanum, & citharam, &c.* S. Thom. in 23. II.

Hyacinthus. Per hyacinthum signatur similitudo vitæ sanctæ, sive cœlestis. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Ligna quadrata, stabilem Sanctorum vitam significant. S. Isidorus c. 7. in Gen.

Manna. Edocemur - simplicem mannæ cibum, id est, puram, cœlestemque vitam quærere. S. Isidorus c. 8. in Num.

Navis. Navim ascendit, qui vitam sanctam aggreditur. S. Thomas Serm. 2. D.2. Epiph.

Nazareus. Quid Nazaræorum nomine, nisi abstinentium, continentiumque vita designatur. S. Isidor. c. 3. in Num.

Uxor. De genere suo ducat Uxorem (ut in Levitico præcipitur) utique vitam amplectatur Sanctorum. S. Isidorus cap. 10. in Levit.



INDEX ALPHABETICUS

TITULORUM, SIVE MATERIARUM,

QUÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR.

<i>A.</i> <i>Titulus I.</i> ACEDIA. Pag. 1. A Domibelech. Asinus.	<i>Titulus I.</i> S. A N D R E A S APOSTOL. p. 3. Tuba. <i>Varia.</i>	Hospes Corporis. Lucerna. Luna. Lux. Mulier inclinata. Nauta. Navicula. Neglectus animæ. Nobilis Domicella. Numisma. Oculus. Oleum. Ostium. Ovis.	Convallis. Currus DEI. Domus DEI. Equitatus DEI. Ferrum ignitum. Ficus DEI. Filia Regis. Framea DEI. Habitatio DEI. Hortus. Jerusalem. Lapis politus. Lignum. Lilium. Luna. Margarita. Mons. Murus. Myrrha. Navis Tharsis. Palma. Ramus. Rebecca. Regina. Sedes DEI. Sepulchrum Christi. Sindon. Sion. Sole amicta. Superliminare. Templum. Vas Tabernaculi. Virgula fumi. Virgines prudentes. Volatilia cœli. Urna aurea.
Campus incultus. Canis famelicus. Diluvii aqua. Dæmon. Febris Quartana. Febris hæctica. Filiæ 15. Acediæ. Lapis pollutus. Lethargus. Luna. Mater desperationis. Morbus gravissimus. Nubes. Paralyfis. Salix. Scholaris negligens.	<i>Titulus VI.</i> ANGELUS. Ib. Adjutores. Amici. Amici omnium Re- gis. Apostolus. Aquæ. Architecti. Arma DEI. Cardinales Christi. Cœlum. Creatio Angelorum. Defensores nostri. Dii. Exercitus innumerus. Flores Mundi. Interpretes Divini si- lentii. Luna. Lux. Maceria. Messores. Ministeriales Salutis nostræ. Montes. Musici DEI. Naves. Nauta. Nubes. Oves. Paranymphus. Rectores Ecclesia- rum. Reges, Duces, &c. Stella matutina. Templum DEI.	<i>Titulus VII.</i> ANIMA SECUN- DUM SE. p. 4. Adolescentula. Ager. Agricola. Aureum Vas. Bethlehem. Camera. Cannabis. Civitas. Filiæ. Imago Sanctiss. Tri- nitatis. Infans.	<i>Titulus VIII.</i> ANIMA SANCTA. pag. 6. Adolescentula. Agricola. Altare DEI. Amica Christi. Arca Noë. Arca Testamenti. Areola. Arida. Aurora. Carbo ignitus. Cella vinaria. Cera. Cibus DEI. Civitas. Cœlum. Collis. Columba. Columba Noëtica.
<i>Titulus II.</i> A D V E N T U S CHRISTI. Ibid. Annus tertius. Dies quintus. Iter primum Christi in Galilæam. Missio Jacob pro hæ- dis. Pes. Pluvia. Processio Gedeonis ad Bellum.	<i>Titulus III.</i> ÆTERNITAS. p. 2. Æs. Gemmea Corona. Manè. Murus Jerusalem. Octava dies.	<i>Titulus IX.</i> ANIMA PECCA- TRIX. p. 8. Abyssus. Ænea Olla. Agricola errans. Aranea. Arida manus. Babylon. Civitas. Columba. Dæmoniaca. Dina. Drachma perdita. Filia diaboli. Imago fœdata. Infernus. Judas. Locustæ. Meretrix.	<i>Titulus IV.</i> AMICUS. Ibid. Dextera. Divitiæ. Fons. Gloria. Manus. Oculus. Pes. Ubera nostra.

Meretrix.	Corona Christi.	Benedicta.	<i>Varia alia de Avaritia.</i>
Olla.	Cœlum.	Consolatio.	p. 16.
Paralyticus.	Columbæ.	Divitiæ.	Arbor noxia.
Perdix.	Columnæ Ecclesiæ.	Gratia DEI.	Canis.
Via.	Crura.		Cervus.
Viscus.	Dies.	<i>Titulus XIV.</i>	Cithara.
<i>Varia de Anima. p. 9.</i>	Divites.		Ebrietas.
Accipiter.	Duodecim Anni.	AVARITIA. AVA-	Incus.
Astra.	Duodecim Boves.	RUS. p. 14.	Radix juniperi.
Columba.	Duodecim Cophini.		Serpens.
DEO devota.	Duodeca jugum.	Accipiter.	
Fluminis impetus.	Duodecim Patriar-	Amphora.	<i>Titulus. XV.</i>
Framea DEI.	chæ.	Apostema.	S. AUGUSTINUS.
Hirundo.	Duodecim Fontes.	Aqua.	p. 16.
Jerichuntinus.	Duodecim Lepides.	Aranea tela.	
Lucerna.	Duodecim P a n e s	Arbor.	Abyssus,
Navis.	propositionis.	Arida manus.	Angelus.
Perdix.	Equi Domini.	Æthna.	Anima Mundi.
Philomela.	Facies Christi.	Avis rapax.	Apostolus.
Quantitas.	Filii DEI.	Causa malorum.	Augens.
Regulus.	Filii Abrahæ.	Camelus.	Cherubim.
Reliquia.	Filii excussorum.	Canis.	Cœlestis Homo.
Solsequium.	Filii Job.	Circumforanea.	Columna.
	Fratres Christi.	Currus illius.	Conditor antiquæ fi-
	Gigantes.	Dypas.	dei.
<i>Titulus X.</i>	Gressus Ecclesiæ.	Eqvus diaboli.	Doctor Doctorum.
ANIMA, ET CARO.	Horæ duodecim.	Febris hæctica.	Firmamentum Eccle-
pag. 10.	Montes.	Filiæ duodecim Ava-	siæ.
Adam. Eva.	Nautæ.	ritiæ.	Gloria Africæ.
Cymbalum jubilatio-	Non homines.	Flumen.	Imago Divinitatis.
nis.	Nubes.	Fomes.	Lingva Ecclesiæ.
Facies duæ.	Oculi Christi.	Forma.	Lucerna Ecclesiæ.
Isaac, & Rebecca.	Opera digitorum:	Gallina.	Malleus hæreticorum.
Scala.	Os Christi.	Hedera.	Officina.
Vitulus, & ursus.	Ossa Ecclesiæ.	Hydrops.	Pater Patrum.
	Oves.	Idololatria.	Pater Angelis.
<i>Titulus XI.</i>	Patriarchæ.	Inæqualitatis Mater.	sal Orbis universi.
ANTI-CHRISTUS.	Patres.	Infernus.	Vena fontis æterni.
ibid.	Patresfamilias.	Ignis inextingvibilis.	
	Pigmentarii.	Ismael.	B.
Abimelech.	Piscatores.	Lagena.	<i>Titulus I.</i>
Antiochus.	Portæ Ecclesiæ.	Lapis.	BAPTISMUS. p. 17.
Aquila.	Præcones salutis.	Lepra.	
Barrabas.	Primi.	Maliria.	Aqua.
Cornu pusillum.	Principes.	Manasses.	Diluvium.
Dan.	Phialæ.	Mare.	Engaddi Fons.
Doeg.	Psalterium, & Cithara	Marer vitiorum.	Eqvus albus.
Hyems.	Rami.	Navis.	Fons.
Hermagedon.	Reges.	Nequitia.	Hyssopus.
Impius.	Sal terræ.	Paralyticus.	Jordanis fluvius.
Leo.	Sagittæ ignitæ.	Pixis perforata.	Iris.
Tenebræ.	Scribæ.	Pisces Maris.	Lacus.
	Scuta terræ.	Porcus.	Mare rubrum.
<i>Titulus XII.</i>	Sedes DEI.	Possessores Avari.	Mare.
APOSTOLI. Ib.	Signa Zodiaci.	Portæ mortis.	Mare vitreum.
Agricola.	Sol.	Rotæ molendini.	Natatoria Siloë.
Aqua tenebrofa.	Stabularii.	Servus.	Purgatorium.
Aquilæ.	Stellæ.	Sterquilinium.	Sepulchrum.
Arbor.	Tabulæ.	Stultus.	Sponsalium locus.
Arietes gregis.	Turibula.	Talpa.	Uterus Ecclesiæ.
Athletæ Domini.		Tantalus.	
Biga Trinitatis.	<i>Titulus XIII.</i>	Vinea.	<i>Titulus I.</i>
Boves.	AQUA. p. 13.	Vesuvius.	BAPTIZATUS. p. 18.
Candelabrum.	Apostoli.	Viscus.	Aquila.
Capilli.	Baptismus.	Vitulus aureus.	Lagenam Aquæ por-
Cedrus.			tans.
Cervi.			Ligna Libani.
			Lilium.

Lilium.	Avis.	Filia segregata.	Medicina Mundi.
Moyfes.	Bulla.	Firmamentum.	Nubes.
Reptilia in Aquis.	Capillus.	Flos.	Pallium Eliæ.
	Cinis.	Inclutus Ordo.	Paries.
<i>Titulus III.</i>	Cutis.	Inventor novæ rege-	Pili. Pix.
S. BASILIUS. p. 18.	Dextera.	nerationis.	Pedes Agni.
Aaron, Abraham, &c.	Dies.	Lucerna.	Scabellum DEI.
Columna.	Equus.	Italix Lumen.	Sponsa DEI.
Fax Ecclesiæ.	Fabula.	Parens Divorum.	Tabernaculum.
	Facies Dæmonum.	Plenus Spiritu.	Templum.
<i>Titulus IV.</i>	Flos fœni.	Prænobilis.	Terra.
BEATITUDO	Flumina Babylonis.	Princeps Monacho-	Urna aurea.
ÆTERNA. p. 18.	Folium.	rum.	
	Fossa. Fovea.	Specus.	<i>Titulus III.</i>
Ager.	Fumus.		CASTITAS. p. 29.
Altare.	Gaudium vanum.	<i>Titulus VII.</i>	Aloë, Myrrhæ.
Apotheca DEI.	Hospitium.	S. BERNARDUS,	Angelus.
Aurum.	Impedimenta viæ.	ET EJUS ORDO.	Afcia.
Æstas.	Indumenta.	p. 23.	Byffus.
Castrum.	Læva.	Agricola.	Cingulum.
Cedrus.	Lignum putridum.	Angelus.	Cohabitator.
Cellaria DEI.	Lutum.	Aurum.	Coelum.
Civitas.	Manus.	Columba.	Currus spiritualis.
Cœna.	Molendinum.	Columna.	Divitiæ æternæ.
Convivium pingui-	Navis.	<i>Omnia de St. Bernardo.</i>	Domus eburnea.
um.	Nidus.	<i>Et ejus Ordine promi-</i>	Domum DEI.
Denarius.	Nox.	<i>scuè. p. 24.</i>	Ebur.
Desertum.	Noxia.	<i>Titulus VIII.</i>	Fœnum.
Desiderium beatitu-	Nuntius percurrents.	S. BRUNO, ET IL-	Honor.
dinis.	Olla fervens.	LIUS SACER	Lampas.
Dextera.	Onera.	ORDO. p. 26.	Lilium.
Dies.	Panis.	<i>Varia promiscuè.</i>	Martyrium.
Dies octava.	Pascua.	C.	Oculorum frænum.
Ephraim mons.	Pavimentum.	<i>Titulus I.</i>	Onus leve.
Fons.	Pili.	CARO. p. 28.	Palma.
Horreum.	Pondus.		Portus tranquillus.
Horeb.	Pratum.		Prudentia cœlestis.
Lac.	Pulvis.		Templum.
Lapis pretiosus.	Quaternarius nume-		Thesaurus.
Lectulus Salomonis.	rus.	Asina Balaam.	
Littus.	Retia.	Affectus.	<i>Titulus IV.</i>
Manipulus.	Retinacula.	Castrum diaboli.	CELLA. p. 30.
Margarita.	Rota.	Dalila.	<i>Varia promiscuè.</i>
Meridies.	Salices.	Fœnum.	
Numerus.	Sarcina vana.	Fragilitas humana.	<i>Titulus V.</i>
Palma.	Sepulchrum.	Judæi.	CHARITAS. p. 30.
Panis.	Sominum.	Navis.	Abolitio criminum.
Paradisus.	Stabulum.	Nubes.	Accipiter.
Ramatha Civitas.	Tenebræ.	Paries.	Aries.
Regio nostra.	Ubera nostra.	Sicera.	Ærarium.
Roma.	Viaficum.	Tympanum.	Æstas.
Sabbathum.	Uxor Loth.	Velum.	Ala.
Salomonis apparatus.		<i>Titulus I.</i>	Alimentum.
Septima Dies.	<i>Titulus VI.</i>	CARO CHRISTI.	Alumna B. V.
Stola filii prodigi.	S. BENEDICTUS,	p. 29.	Apex virtutum.
Tabernaculum.	ET EJUS ORDO.		Aranea.
Templum.	p. 22.	Byffus.	Aurum.
Thesaurus.	Adam, Abel, Abra-	Clavis David.	Baltheus.
Villa nostra.	ham, &c.	Cordis pars ex pisce.	Calcar.
	Angelus.	Diadema.	Calceus.
<i>Titulus V.</i>	Amplissimus.	Filia Jephthæ.	Calculus.
BEATITUDO	Benedictus.	Fimbria vestimenti	Calor animæ.
TEMPORALIS.	Dilectus DEO, &	Christi.	Caput.
p. 20.	hominibus.	Jumentum Samarita-	Carbunculus.
Adjectiva.	Elias, Eliseus, &	ni.	Catena.
Angvilla.		Ligna Sethina.	
Aqua.			Cheru-

Cherubim.	Panis quotidianus.	Angelus.	Humilitas.
Chrysolitus, Berillus,	Penna.	Apis.	Jacob.
Topazius.	Pes animæ.	Arca.	Jechonias.
Collactanea Prophe-	Phoenix.	Aula sancta.	Jeremias.
tarum.	Pignus DEI.	Auriga.	Jesse.
Columna omnium	Pondus amantis.	Aurum ignitum.	Ignis.
virtutum.	Porta speciosa.	Bellicosus.	Indumentum.
Compendium virtu-	Posseffio Divina.	Botrus.	Job.
tum.	Præmium Summum.	Brachium.	Joseph.
Condimentum affe-	Pupilla Oculi.	Calamus.	Lacrymæ Christi.
ctionum.	Quantitas animæ.	Calculus.	Lapis.
Conjunctio, <i>sive</i> Co-	Radix.	Camelus.	Leo.
pulatio.	Reconciliatrix.	Candela.	Liber.
Corona.	Regina.	Candelabrum.	Libanus.
Caminus in Jerusalem	Robur spei.	Candor.	Lignum.
Cervi transvadentes	Sabbathum.	Caprea.	Lilium convallium.
fluvium.	Sal.	Caput.	Limen domûs.
Character.	Scala.	Carbo.	Lucerna.
Charissima.	Smaragdus.	Carbunculus.	Lux.
Cibus.	Societas Electorum.	Catulus Leonis.	Magnes.
Cingulum nobile,	Somnus.	Character.	Mane.
Consolatio dulcis.	Sunamitis.	Cervus.	Manipulus Joseph.
Currus igneus Eliæ.	Tabula.	Cibus.	Manna.
DEUS.	Triclinium.	Circulus.	Manus.
Defendit.	Turris.	Columba.	Margarita.
Dives.	Vestis.	Columna nubis.	Medicus. Medicina.
Facies.	Vestis nuptialis.	Cælum cæli.	Medulla cedri.
Facula.	Vinculum delicatum.	Cornu.	Mendicus.
Fermentum.	Vinum.	David.	Mercator.
Ferrum ignitum.	Ungventum.	Decus.	Minister.
Finis.	<i>Varia. p. 35.</i>	Denarius.	Mons.
Formica.	<i>Titulus VI.</i>	Dextera.	Moyfes.
Fructus illius.	CHARITAS DEI,	Dies.	Murus.
Fumus aromatum.	ET PROXIMI.	Dispensator.	Negotiator.
Funiculus occineus.	<i>p. 35.</i>	Divitiæ.	Noë.
Funiculus triplex.		Doctör.	Nomen JESU.
Gemma.	Duo minuta.	Dulcedo.	Nubes.
Gluten.	Duæ tubæ.	Elias.	Octavus dies.
Jacob.	Jugum svave.	Elisæus.	Omnibus omnia.
Ignis.	Duo brachia.	Fabri filius.	Oriens.
Insuperabilis.	Duo ubera.	Fasciculus Myrrhæ.	Ostium.
Inferni profundum.	Duo exploratores.	Fermentum.	Panis.
Langvor.	Duo Cherubim.	Finis.	Paterfamilias.
Lapis David contra	<i>Titulus VII.</i>	Flos.	Pelicanus.
Goliath.	CHRISTUS DO-	Fluvius.	Piscis.
Latitudo.	MINUS. <i>p. 35.</i>	Fons.	Psalterium, & Cithara.
Lucrum Christi.		Forma operum no-	Radius.
Lumen.	Aaron.	strorum.	Radix.
Magna res.	Abel.	Fortitudo.	Raphaël noster.
Margarita.	Abiud.	Frater.	Regnum Cælorum.
Mater bona.	Abia.	Fructus.	Rex.
Medulla.	Abraham.	Fullo.	Ros.
Mel.	Achaz.	Gallina.	Sabbathum.
Mors criminum.	Achim.	Gedon.	Sacerdos.
Mortem facit suavem.	Acervus testimonij.	Gigas.	Saliva Christi.
Navis.	Aculeus.	Gladius.	Samaritanus.
Nervus.	Adam.	Gloria Patris.	Sapientia.
Nubecula.	Advocatus.	Gloriatio nostra.	Semen.
Oculus.	Agnus.	Granum.	Seminator.
Oleum.	Agricola.	Gubernator.	Seraphim.
Omnifica.	Alimentum.	Hamus.	Serpens.
Omnis virus.	Altare.	Hinnulus cervorum.	Sinapis granum.
Onus allevians.	Altitudo nostra.	Hædus.	Sol.
Osculum.	Aminadab.	Homo.	Sponsus.
Palma	Amygdalum.	Hostia.	Theologus magnus.

Thesaurus.	Adam secundum.	<i>Titulus XII.</i>	Mater Christi.
Venator animarum.	Agnus.	CHRISTI D. AS-	Maxilla Ecclesiæ.
Vestis.	Aqua.	CEMSIO. p. 53.	Medicus.
Via.	Aries.		Montes.
Virga Aaron.	Botrus.	Aquila.	Novacula.
Vita animæ.	Calix.	Arbor.	Nubes.
Vultur.	Camelus.	David.	Orationi sit addictus.
	Candelabrum.	Elias.	Organum, & Cithara.
	Chore.	Elifæus.	Ostia.
<i>Titulus VIII.</i>	Cithara.	Glorificatio nostra.	Pascit.
CHRISTI D. IN-	David.	Joseph.	Princeps Ecclesiæ.
CARNATIO. p. 47.	Didrachma.	Manus DEI.	Prophetæ,
Accubitus.	Elifæus.	Novus Homo.	Ruminat.
Angelus.	Esca.	Passer solitarius.	Saluti etiam suæ stu-
Arca.	Farina.	Peregrinus Homo.	deat.
Calceamenta Christi.	Granum.	Radix.	Sagittæ eorum verba.
Caprea.	Hostia.	Situla.	Spinæ.
Carbo.	Jepthe.	Triticum.	Stellæ.
Cataplasma.	Job.	Volatus.	Verus prædicator quis?
Dies.	Jonas.		Vita conveniat verbis.
Jacob.	Joseph.	<i>De Christo Domino Va-</i>	
Leo.	Isaac.	<i>ria alia promiscue. 53.</i>	<i>Titulus XV.</i>
Paries.			CONCUPISCEN-
Peregrinus.	Latus Christi.	<i>Titulus XIII.</i>	TIA CARNIS.
Petra.	Mala Punica.	COGITATIONES.	p. 57.
Pluvia.	Mare rubrum.		
Polymita.	Margarita.	p. 54.	Absolon.
Posteriora Filii DEI.	Myrrha.	Capilli.	Adeps.
Rubus ardens.	Nardus.	Cincinnati.	Alabastrum.
Sessio Domini.	Noë.	Cor.	Aquæ.
Splendor Solis.	Panis.	Facies.	Canis.
Thuribulum.	Passer.	Homicidæ.	Dæmonium.
Visitatio.	Petra.	Ligna.	Favus.
	Phoenix.	Nox.	Febris.
<i>Varia. p. 48.</i>	Pisces.	Os animæ.	Fervor.
<i>Titulus IX.</i>	Sanguis Christi.	Ovis.	Foliculi granorum.
CHRISTI D. NATI-	Sepulchrum Christi.	Pedes.	Forma sæculi.
VITAS. p. 48.	Signaculum.	Pili.	Gabaonitæ.
Aquæductus.	Serpens.	Semen.	Inimici.
Beatificatio hominis.	Sol Occidens.	Spinæ.	Jumenta.
Collyrium.	Somnus.	Tela araneorum.	Lac.
Dies dulcis.	Tympanum.		Motus fluctuum.
Firmamentum.	Vermis.	<i>Titulus XIV.</i>	Novus.
Fiscella.	Vulnera Christi.	CONCIONATOR.	Ollæ Ægypti.
Fluvius.			Palpebræ.
Generatio.	<i>Varia. p. 52.</i>	p. 55.	Pecus.
Gloriosa.	<i>Titulus XI.</i>	Abyssus.	Pluvia.
Lapis.	CHRISTI D. RE-	Angelus.	Pondus.
Liber.	SURECTIO. p. 52.	Bos ruminans.	Sanguinis fluxus.
Medicina.		Calceamenta.	Sicera.
Miles.	Adam.	Cervus.	Socrus Petri.
Misericordiæ dies.	Botrus.	Cælum.	Venter.
Panis.	Caprea.	Cælorum concentus.	Vincula.
Panni infantis.	Catulus Leonis.	Cœmentarii.	Vinea.
Pelicanus.	Clavis.	Consules terræ.	Vulnus.
Reparatio salutis Hu-	Columba.	Currus, & auriga.	
manæ.	Chrystallus.	Fervor.	
Roratio Cœli.	Daniel.	Flumina, & fulmina.	
Sol.	David.	Flumen.	
	Granum.	Fructus ubi nullus.	<i>Titulus XVI.</i>
<i>Varia. p. 49.</i>	Samson.	Fructus varii, & la-	CONFESSIO. p. 59.
<i>Titulus X.</i>	Sol.	bores.	
CHRISTI D. PAS-	Virga.	Gallus.	Antidotum.
SIO. p. 49.		Gazophylacium.	Aries.
Abel.	<i>Alia De Resurrectione</i>	Genæ Ecclesiæ.	Cantus.
Acus foramen.	<i>Christi Domini. p. 53.</i>	Grando, & carbones	Frondes.
		ignis.	Gladius.
		Lingva carnis medici-	Judæa.
		nalis.	

Medicina. Opus Domini. Piscina probatica. Victoria DEI. Vitrum.	<i>Titulus XXI.</i> CONSERVATIO. p. 61. Candelabrum. Civitas Cælum. Flores. Lectulus Salomonis. Regnum Cælorum. Turtur.	<i>Titulus XXVI.</i> CORRECTIO LE- NIS. p. 63. Captura. Gemma in nido. Unguentum.	Abyssus. Calix DEI. Frænum. Sangvis. Ventus.
<i>Titulus XVII.</i> CONSCIENTIA. p. 59. Aurum. Civitas. Dæmoniaca. Domus. Domus DEI. Gladius. Lac. Lactus. Sacerdos. Spelunca. Spina. Terra bona. Tortor. Venter.	<i>Titulus XXII.</i> CONVERSIO. p. 61. Cibus. Digitus DEI. Esca Justorum. Hostia. Vellicatio spicarum. Vitulus.	<i>Titulus XXVII.</i> CRUX CHRISTI DOMINI. p. 63. Abolitio peccati. Abundantia inopum. Aculeus mortis. Altare. Antenna. Aratrum. Arbor. Arca Noë. Baculus. Baptismus. Beatitudo. Calix. Cibus. Cithara. Civitas. Clavis Paradisi. Corona nostra. Firmamentum. Infirmorum virtus. Lignum.	<i>Titulus II.</i> DESIDERIUM. p. 68. Equis. Fames animæ. Fumus. Gemma. Hyacinthus. Sitis. Thesaurus. Turibulum.
<i>Titulus XVIII.</i> CONSILIUM. p. 60. Aurum. Castra. Civitas. Oculus. Ova aspidum. Semitæ.	<i>Titulus XXIII.</i> COR. p. 62. Abyssus. Ager. Altare. Caput. Castellum. Cogitatio. Columba. DEUS. Facies. Fiscella Moyfis. Fons. Hemisphærium. Intentio. Mons. Monumentum. Princeps. S. Scriptura. Semitæ. Templum. Thuribulum. Vagina. Urna aurea.	<i>Reliqua de Cruce pro- miscue.</i> p. 65. <i>Titulus XXVIII.</i> CUPIDITAS TEM- PORALIUM. p. 66. Ancilla. Corvus. Exilium Patriæ. Flumen. Gibbus. Hidria. Ignis. Inferiora terræ. Navis. Perambulatio maris. Tempestas. Vacca pingves.	<i>Titulus III.</i> DETRACTOR. p. 68. Barbitonfor. Ciconia diaboli. Cornua decem. Fur. Gladius diaboli. Laqueus.
<i>Titulus XIX.</i> CONSOLATIO. p. 60. Aqua frigida. Effundam aquas. Flumen. Lux. Umbraculum.	<i>Titulus XX.</i> CONTEMPLA- TIO. p. 60. Ala. Aquila Arx. Avis. Ædificium. Cantus. Columba. Facies. Lectus animæ. Mons. Nubes. Oculus. Puteus. Quercus. Saliva. Sepulchrum. Tonsio capitis. Turtur.	<i>Titulus XXIX.</i> CURA SÆCULI. p. 67. Catena. Mare. Miles DEI. Mola asinaria. Pera. Spinæ. Tunica. Vincula.	<i>Titulus IV.</i> DEVOTIO. p. 68. Adeps. Corona. Flos. Humor. Lingva animæ. Oleum. Penna. Pingvedo. Thus.
	<i>Varia.</i> <i>Titulus XXIV.</i> CORPUS CHRI- STI D. p. 63. Arca. Calculus. Cervical. Fons. Granum frumenti. Loth. Mons Selmon. Panis. Pruina. Templum.	<i>Titulus I.</i> DAMNATIO. p. 67. D.	<i>Titulus V.</i> DEUS. p. 69. Alæ DEI. Amasius. Artifex. Baculus fulciens. Caput. Deferens hominem. Formæ variæ. Fulgur. Gallina. Ignis. Scriba. Scutum. Sol. Templum. Vita animæ.
	<i>Titulus XXV.</i> CORRECTIO DU- RA. p. 63. Calix DEI. Virga.		<i>Varia.</i> <i>Titulus VI.</i> DIABOLUS. p. 70. Abimelech. Abyssus. Ægyptius. Aleator. Angelus abyssi. Aquila.

Aquilo.	<i>Titulus VII.</i>	Ligna Libani.	Oleum.
Arma illius.	DISCIPLINA. p. 73.	Luminaria.	Panes septem.
Affur.	Ager.	Mammæ.	Sportulæ.
Aves.	Ancilla DEI.	Negotiatores.	Unguentum.
Babylonis Rex.	Ariadnæ filium.	Oculus.	E.
Bestia.	Virga.	Paranympus.	<i>Titulus I.</i>
Caput malorum.	<i>Titulus VIII.</i>	Phialæ.	EBRIETAS. p. 77.
Carbonarius.	DISCRETIO. p. 73.	Portæ Ecclesiæ.	Causa malorum.
Carnifex.	Calamus.	Reclinatorium aureum.	Diabolica.
Catuli.	Clavis cœli.	Reges.	Filiæ duæ gulæ.
Cete.	Digit.	Vitta.	Mater fornicationis.
Cocus.	Frænum.	<i>Titulus XII.</i>	Obsidionis similis.
Damascus.	Monile.	DOCTRINA. p. 76.	Pascua diaboli.
Draco.	Nalus.	Aqua profunda.	Tempestas.
Eqves.	Palpebra.	Fermentum Ecclesiæ.	Tenebræ.
Erraticus.	<i>Titulus IX.</i>	Gladius Christi.	Variæ ebrietates.
Falcones.	DIVINITAS. p. 74.	Gloria Christianorum	<i>Titulus II.</i>
Fœnerator.	Altare.	Infirmetas.	ECCLESIA. p. 77.
Fortis.	Caput.	Manna.	Acies.
Fur.	Mel.	Margarita.	Aër.
Gigantes.	Solium.	Mel.	Æthiopissa.
Goliath.	Vestitus deauratus.	Nutrix virtutum.	Agna.
Hai Rex.	<i>Titulus X.</i>	Panis.	Altare.
Holofernes.	DIVITIAE. DIVES. p. 74.	Regnum DEI.	Angulus.
Homo iniquus.	Aurum quid?	Ros.	Anna.
Impius.	Canis.	Ubera.	Aquila.
Incantator.	Cedrus.	Vestimenta.	Arbor.
Inferus.	Fundamenta montium.	Vinum.	Arca Noë.
Joab.	Laqueus.	<i>Titulus XIII.</i>	Arcturus.
Laban.	Miseriæ divitum.	DOCTRINA CA-	Area.
Latro.	Noxiæ.	TECHETICA. p. 76.	Atrium.
Lectus illius.	Onus.	Apex doctrinarum.	Aurora.
Leo.	Pingvedo.	Lac.	Benjamin.
Lucifer.	Pullus.	Ubera.	Bethlehem.
Lupus.	Sæviunt.	<i>Titulus XIV.</i>	Candelabrum.
Malleus.	Schola malitiæ.	DOLUS. p. 75. lit. V.	Castra DEI.
Malum.	Somnium.	Acetum.	Catholica.
Mercator.	Sordes Mamoniæ.	Arcus.	Caula.
Milvus.	Sterquilinum.	Fovea.	Chananæa.
Mons.	<i>Titulus XI.</i>	Tela.	Cella vinaria.
Mors.	DOCTOR. p. 75.	<i>Titulus XV.</i>	Civitas.
Myrmicaleon.	Ara.	S. DOMINICUS,	Cœlum.
Pater Impiorum.	Balsamum.	ET EJUS ORDO.	Cœnaculum grande.
Pharao.	Barba.	<i>Varia promiscue. Ibid.</i>	Columba.
Philisthiim.	Botrus.	<i>Titulus XVI.</i>	Columna.
Perdix.	Campfiores.	DONA S. SPIRI-	Conservus.
Porcus.	Cataractæ.	TUS. p. 76. lit. V.	Cornu.
Porta lata.	Cervus, & Mercenarius.	Collyrium.	Corona.
Portæ inferi.	Collum.	Columba.	Corpus.
Portæ mortis.	Columba.	Creatores.	Currus DEI.
Regulus.	Columnæ argenteæ.	Dies septem.	Depositorium.
Rex.	Cophini.	Fontes.	Discus Petri.
Sator.	Custodes civitatis.	Lampades septem.	Domus.
Scandalum.	Digit.	Læva.	Esther.
Scorpius.	Isaac pueri.	Lucernæ septem.	Eva.
Sculptor.	Labia.	Lychni septem.	Ferculum.
Seqvela illius.	Laquearia.	Margaritæ.	Filia Pharaonis.
Serpens.		Oculi Sponsi.	Firma.
Spiritus Domini.			Firmamentum.
Tentator.			Fons.
Venator.			Formosa.
Ventus.			Hastile candelabri.
Volucres cœli.			Hæmort-
Vulpecula.			
Uxor diaboli quæ?			

Hæmorrhoyssa.	Templum.	Rationale.	Divitiæ.
Hæreditas Christi.	Terra.	Regnum DEI.	Donum.
Hydriæ.	Thamar.	Sagena.	Dulcedo.
Jacob.	Thronus.	Ubera.	Effigies Passionis Christi.
Jahel.	Torcular.	Vestimentum Christi.	Epulæ vitales.
Jerusalem.	Tunica.	Vinum optimum.	Esca.
Isaac.	Turris.		Exequiæ Christi.
Iffachar.	Turtur.		Expiamentum.
Introitus vitæ.	Tympanistria.	<i>Titulus V.</i>	Farina.
Lazarus.	Vestimentum Christi.	EVCHARISTIA.	Fasciculus Myrrhæ.
Lectulus Salomonis.	Vidua.	p. 88.	Favus.
Libanus.	Vinea.		Ferculum.
Lilium.			Fidelia.
Linteum Petri.	<i>Titulus III.</i>		Figmentum DEI.
Locus.	ELEEMOSYNA.		Firmamentum.
Lucerna.	p. 85.		Fons.
Luna.	Abundat.	Adeps.	Fructus dulcis.
Machabæa.	Advocata.	Admirabilis.	Fundamentum fiducia.
Magdalena.	Arbor.	Affluentia charismatum.	Gemma.
Magna.	Artifex.	Agnus DEI.	Gloria DEI.
Malogranatum.	Cambium.	Alimentum vitale.	Hæreditas Christi.
Malum Punicum.	Cælo nota.	Alimonia cœlestis.	Holocaustum.
Maria.	Cælum attingit.	Amor amorum.	Hostia.
Martha. Maria.	Defectum non patitur.	Antidotum.	Humilitas Christi.
Mensa.	DEO similes facit.	Antitypa.	Jacob.
Meridies.	Divitiarum pulchritudo.	Apotheca.	Ignis Divinus.
Mons.	Fiducia.	Aqua.	Imago Passionis.
Mulier.	Formica.	Aquila.	Indumentum.
Navis.	Herba seminalis.	Arca fœderis.	Initium Civinum.
Nuptiæ.	Jejunium sine Misericordia.	Arca DEI.	Josias.
Oculus.	Lanificium.	Archetypus Paschatis.	Lac.
Pallium Christi.	Lumen.	Aries secundus.	Lapis.
Palma.	Magna res.	Arrhabo.	Legatio.
Panis.	Mensa numulariorum.	Bacchica nostra.	Lignum vitæ.
Paradisus.	Mercator.	Benedictio beatifica.	Locus pascuæ.
Petra.	Meritoria quæ?	Bonum.	Lux.
Petrus.	Monile aureum.	Bona Gratia.	Manna.
Polymita tunica.	Oleum.	Botrus Cypri.	Massa ficorum.
Populus Israël.	Pelves.	Buccella.	Medicina.
Porta.	Perdit nihil.	Calculus candidus.	Melchisedech.
Portus.	Puteus.	Calix admirandus.	Memoria Passionis.
Profundum.	Roborat.	Candela.	Mensa.
Pullus.	Sacrificium.	Canticum novum.	Ministerium.
Puppis.	Sinus Abrahæ.	Carbo Divinus.	Miraculum.
Raab.	Thesaurus cœli.	Carbunculus.	Mons.
Rachel.	<i>Alia.</i> p. 87.	Caro resurrectionis.	Monimentum.
Rebecca.	<i>Titulus IV.</i>	Causa resurrectionis.	Mysterium.
Regina Austri.	EVANGELIUM.	Celebratio pietatis.	Nervus salutis.
Regnum DEI.	p. 88.	Cellarium.	Nubes.
Romana.		Charitatis Sacramentum.	Numerus 25tus.
Rubus ardens.		Cibus compositus.	Opus Divinum.
Ruth.		Cœna.	Ovis.
Sagena.		Columna.	Pallium Christi.
Samaritana.		Commemoratio.	Panis.
Sara.		Conversatorium.	Paradisi Fons.
Sareptana.	Butyrum.	Convivium cœleste.	Pax.
Sedes DEI.	Clypeus.	Copula nuptiarum cœlestium.	Pectusculum.
Semen Abrahæ.	Flumen.	Corona.	Petra.
Sephora.	Gladius.	Corpus humilitatis Domini.	Pignus vitæ.
Sion.	Incus.	Dapes.	Pretium Redemptionis.
Sol.	Mna.	Dapifer.	Pulmentum Deitatis.
Soror. Sponsa Christi.	Mons.	David.	Purpura.
Sponsalium locus.	Panis.	Defensaculum.	
Syrophœnissa.	Pisces.	Delibatio.	
Tabernaculum.	Pluvia.	Dieta.	
	Quadriga.		
	Quartus dies.		

Regnum DEI.	Illuminatio.	Cincinnati.	Lumen.
Remedium sanctita- tis.	Initium salutis.	Civitas.	Palma.
Requies beatorum.	Instrumentum.	Columbæ.	Salvator.
Sacramentum.	Itineris prævia.	Columnæ.	Sidus.
Sacramentum Socie- tatis JESU.	Lapidès duodecim.	Comæ Sponsi.	Stella.
Sacrificium.	Lucerna.	David.	Vexillifer Christi.
Salus nostra.	Lumen.	Dextera.	
Scabellum DEI.	Luna.	Dies.	<i>Titulus VII.</i>
Signaculum mysteri- orum.	B. V. MARIA.	Domus.	S. FRANCISCUS
Speculum.	Matutina Stella.	Filii Apostolorum.	DE PAULA. p. 100.
Spiritus oris nostri.	Medicina.	Filii Sponsi.	Æmulus DEI.
Stipendia Divina.	Minutum.	Frumentum.	Angelus.
Stipendium.	Oculus dexteæ.	Galaad.	Doctor.
Templum.	Panis.	Granâ.	Heros.
Testamentum.	Patrimonium.	Jacob.	Magnus DEO.
Thesaurus.	Pes.	Incus.	Moyfes.
Victima.	Petra.	Lapis.	Samuelis æmulus.
Vinum.	Prælibatio cœli.	Luminaria.	Sol.
Vitulus saginatus.	Principium vocatio- nis Divinæ.	Oculi Columbæ.	Thaumaturgus.
Votum nostrum.	Rachel.	Oves.	G.
<i>Varia. p. 93.</i>	Radix arboris.	Stellæ.	<i>Titulus I.</i>
<i>Titulus VI.</i>	Regnum DEI.	Templum.	GAUDIUM. p. 100.
EXEMPLUM BO- NUM. p. 93.	Rete.	Vineæ.	
	Scala.	Utres.	
	Scutum.	<i>Titulus IV.</i>	
	Sephora.	FORTITUDO. 98.	Aqua.
	Speculum.	Adamas.	Fercula cœli.
	Stella.	Æs.	Fluvius.
	Tactus.	Arcus.	Nomen JESU.
	Thesaurus.	Armatura.	Oleum.
	Vestis.	Aurum.	Regnum DEI.
	Vexillum.	Baculus.	Torrens voluptatis.
	Umbra Christi.	Barba.	<i>Titulus II.</i>
	<i>Titulus II.</i>	Brachium.	GENTILIS POPU- LUS. p. 100.
	FIDES, SPES, CHA- RITAS. p. 96.	Capilli.	In Agro duo.
	Abraham, Isaac, Ja- cob.	Indumentum.	Aquæ.
	Altitudo, latitudo,	Lorica.	Aquæ salæ.
	Afyli tres urbes.	Miles.	Aquilo.
	Dies tres nuptiarum.	Os.	Asina.
	Fimbriæ.	Quadratus lapis.	Asinæ pullus.
	Fundamentum.	Virga.	Asinus.
	Herbæ.	Vox Domini.	Cajulus botri.
	Navis.	<i>Titulus V.</i>	Bestiæ agri.
	Panis, piscis, ovum.	FRAGILITAS. p. 99.	Camelus.
	Principium, & finis.	Calcaneus.	Canes.
	Seræ tres.	Capilli.	Cæcus.
	Tridens.	Lagena.	Circa viam.
	Vades tres.	Testa.	Columbæ.
	Vincula tria.	Venter.	Dæmoniacus. <i>Mat- thæi 8.</i>
	Vix.	Umbilicus.	Dromedarii.
	<i>Titulus III.</i>	<i>Titulus VI.</i>	Femur.
	FIDELES. p. 97.	S. FRANCISCUS	Feræ.
	Abel.	SERAPHICUS. 99.	Hyems.
	Acervus lapidum.	Æmulator Christi.	Idola.
	Apiculæ.	Amicus Christi.	Lapides.
	Bajuli botri.	Angelus.	Mendicus.
	Capilli.	Apostolicus Vir.	Pagani.
	Carbones.	Ara clementiæ.	Pallium.
		Columna.	Pisces.
		Dux.	Pullus.
		Funiculus.	Quatuor millia.
			<i>Matth. 15.</i>
			Simon leprosus.
			Sylvæ.

Sylvæ.
Tenebræ.
Ubera duo.
Uxores Gedeon.
Zachæus.

Titulus III.

**G L O R I A V A -
N A.** p. 102.

Ærugo.
Arbor juxta viam.
Basiliscus.
Canales.
Fundamenta monti-
um.
Fur.
Glaciēs.
Hostis.
Luxuria spiritualis.
Mercator.
Pulvisculus.
Sagitta.
Semina.
Telum diaboli.
Tempestas.

Titulus IV.

GRATIA DEI. 102.

Adamas.
Angelus.
Aqua.
Arca.
Columba.
Crinis Nazaræi.
Cyprus.
Dies.
Drachma.
Equis animæ.
Facies.
Humilitas.
Incaustum.
Lac.
Lux.
Magistra.
Nuntius DEI.
Oleum.
Oliva.
Paradisus.
Participatio Divinæ
naturæ.
Pluvia.
Poculum inebrians.
Puteus.
Radix.
Renovatio juven-
tis.
Ros.
Sagitta.
Septem.
Sors.
Sputum.
Stella.
Ubera.
Vinum.
Vita.

Titulus V.

GULA. p. 104.

Accipiter.
Avis.
Brutum.
Caligo.
Canis.
Deturpat omnia.
Esau.
Febris.
Fons.
Fovea.
Frænum.
Mare.
Mater fornicationis.
Mater vitiorum.
Modius.
Obscurat mentem.
Porcus.
Régis morbus.
Saccus perforatus.
Tributarius ventris.

H.

Titulus I.

**HÆRETICI. HÆ-
RESIS.** p. 105.

Aaron filii.
Abiū.
Adulteri.
Alienigenæ.
Amasias.
Amici Job.
Angves.
Anti-Christi.
Apostatæ.
Arenæ.
Babylonia.
Bestiæ.
Bethsamitæ.
Canes.
Cæci.
Caupoēs.
Cham.
Chamæleontes.
Chore, Dathan, Abi-
ron.
Ceturæ.
Ciniphe.
Cisternæ dissipatæ.
Columnæ sepulchra-
les.
Dathan, & Abiron.
Discipuli diaboli.
Dracones.
Ephraim. Samaria.
Equi diaboli.
Facula.
Fera.
Flumina.
Fures.
Gelboë Montēs.
Gladius Goliath.
Goliath.
Hostes.

Jezabel.
Ignis.
Illusores.
Impetigo.
Impudici.
Judices.
Juniore. *Ioh. 30.*
Lamiæ.
Lapides secti.
Leones.
Leprosi.
Lupi.
Meretrix.
Ministri diaboli.
Montes naufragosi.
Mulier improba.
Naves.
Nox.
Onager.
Operarii subdoli.
Organum diaboli.
Ostia tenebrosa.
Paleæ.
Palmites abscissi.
Pardi.
Peccatores.
Poculum lethale.
Porci.

Porta inferni.
Præda dæmonum.
Putei abyssi.
Rivi concissi.
Sciniphes.
Scorpiones.
Semina diaboli.
Sepulchra.
Serpentes.
Sinistra.
Sophistæ.
Spina.
Stella.
Tabernacula.
Tinea.
Vasa mortis.
Vastatrix bestia.
Venti.
Vespertiliones.
Viperæ.
Umbra mortis.
Vulpes.
Zizania.

Titulus II.

HOMO. p. 108.

Abyssus.
Ager.
Angelus.
Aqua.
Arbor.
Cedrus.
Cera.
Drachma.
Ephemeris.
Filius DEI.
Folium.
Fragile vitrum.

Imago DEI.
Infirmus.
Laguncula.
Manipulus.
Microcosmus.
Miraculum.
Mundus.
Navis.
Nubes.
Omnia.
Opus DEI.
Ovis.
Piscis.
Portio Mundi.
Pratum.
Regulus.
Reptile.
Servus.
Spectrum.
Templum.
Terra.
Vas.

Varia promiscue. 109.
Hominis nihilum.

Titulus III.

**H U M A N I T A S
CHRISTI.** p. 111.

Altare.
Butyrum.
Cincinnati sponsi.
Femur.
Manna.
Nubes.
Paries.
Pedes.
Purpura.
Tabernaculum.
Templum.
Thronus.
Thuribulum.

Titulus IV.

**HUMANUM GE-
NUS.** p. 113.

Arida manus.
Cæcus.
Captivus.
Hæmorrhoida.
Lazarus.
Leprosus.
Saul.

Titulus V.

HUMILITAS. p. 112.

Ablactatio.
Abscondit sua.
Adamas.
Alta est.
Altare.
Alumna B. V.
Amica Christi.
Arbor.
Aurum.
Balsamum.

Basis.

Basis.	Cohabitator.	Centuria Christi.	<i>Titulus VI.</i>
Calceamentum.	Comes sobrietatis.	Columna Ecclesiæ.	INTELLECTIO
Canalis.	Comes itineris.	Composita Religio.	SEU COGNI-
Cinamomum.	Corrigit vitia.	Digitus DEI.	TIO. p. 121.
Cinis virtutum.	Disciplina juventutis.	Divinus Ordo.	Auditus.
Color viridis.	Eleemosyna cum je-	Emporium animo-	Facies DEI.
Concavitas Christi.	junio.	rum.	Fermentum.
Convallis.	Flos Palmæ.	Eqvus Trojanus,	Fragmentum Panis.
Currus.	Frænum.	Excitata à DEO.	Janua.
Custos virtutum.	Mansiones,	Exploratores expe-	Lux.
David.	Mater sanitatis.	diti.	Oculus.
Discipula Christi.	Medicina.	Expugnatores igno-	Penna.
Disciplina virtutis.	Navis.	rantiæ.	Puteus.
Dos sponsi.	Oratio cum jejuni-	Familia sancta.	Stella.
Ethica.	Oratio cum jejunio.	Gemmæ.	Vas aureum.
Felicitas.	Parcitas ignis.	Gloria disciplinarum.	<i>Titulus VII.</i>
Finis, & principium.	Pedes.	Gloriæ Divinæ prima	INTELLECTUS.
Flos.	Portus.	instrumenta.	p. 121.
Fossa.	Quadragesimale jeju-	Grata cælo.	Arma spiritualia.
Gracilitas Sponsæ.	nium.	Gymnasium virtutis.	Aures.
Granum frumenti.	Vehiculum.	Joseph.	Dominus Domus.
Gloria Christiano-	Unctio.	Laudatissimum insti-	Facies.
rum.	<i>Varia promiscuè. 177.</i>	tutum.	Fons.
Habitus.	<i>Titulus II.</i>	Legio DEI.	Lectus.
Hyssopus.	S. I G N A T I U S	Magnus Ordo.	Liber.
Lapis pretiosus,	LOYOLA. p. 117.	Mater Sanctorum.	Lux.
Magna.	Abraham.	Naucleri peritissimi.	Mons.
Muscus.	Abstractus.	Nubes.	Oculus.
Nardus.	Anima.	Officina literarum.	Pes.
Nihilum.	Ara.	Operarii novissimi.	Pestes.
Oleum.	Cherubim. Seraphim.	Pallas.	Ramus animæ.
Paupertas spiritualis.	Columna Ecclesiæ.	Palmities.	Spes animæ.
Petra.	Defensor Ecclesiæ.	Perfectio sæculi,	Sidus.
Porta.	Digitus DEI.	Pernecessaria.	Sol.
Possessio eximia.	Dux militiæ.	Porta Paradisi.	Tectum.
Ramus.	Granum sinapis.	Præfidiaria manus.	Torques.
Reclinatorium.	Jacob.	Pupilla Oculi.	Uber.
Scala.	Intelligentia.	Sacratissima Societas.	Vir.
Scutum.	Lucerna.	Satores germanæ do-	<i>Titulus VIII.</i>
Sidus.	Lumen Ecclesiæ.	ctrinæ.	INTENTIO BONA.
<i>Varia promiscuè. 113.</i>	Melchisedech.	Servi utiles.	p. 122.
<i>Titulus VI.</i>	Speculum.	Societas ingeniorum.	Abstractio à materia.
HYPOCRISIS. 114.	Thesaurus Mundi.	Spes firmissima.	Amuffis.
Arbor florida infru-	<i>Titulus III.</i>	Victrix hæresum.	Apertio oris.
ctuosa.	SOCIETAS JESU.	Vinea electa.	Aquila.
Fermentum.	p. 118.	Universitas.	Panes Azymi.
Fœnum viride.	Academia probitatis.	<i>Varia promiscuè de ea-</i>	Candelabrum.
Fovea.	Acies ignea.	<i>dem. 119.</i>	Capilli.
Sion.	Æacidæ invicti.	<i>Titulus IV.</i>	Cor.
I.	Ager fertilis.	IGNORANTIA.	Dextera.
<i>Titulus I.</i>	Agricolæ.	p. 120.	Fundamentum. per-
JEJUNIUM. p. 115.	Alveare.	Archis.	fectionis.
Agilitas.	Amplissima.	Cæcus.	Lucerna Corporis.
Ala.	Angeli.	Caligo.	Oculus.
Alimentum animæ.	Antesignani fidei.	Nox.	<i>Alia. p. 123.</i>
Angelorum imitatio.	Apostoli.	Palea.	<i>Titulus IX.</i>
Anima orationis.	Apostolorum Coad-	Tenebræ.	INVIDIA. p. 123.
Aratrum.	jutores.	<i>Titulus V.</i>	Acrisiæ Sodomorum.
Arma.	Arx Religionis.	INNOCENTIA.	Aqua.
Canes docent jejuna-	Benedicta Societas.	p. 120.	Basiliscus.
re.	Brachium Ecclesiæ.	Agna.	Cain.
Castitas.	Calumnus Scribæ.	Agni.	Canes.
Castra nostra.	Carnificina cupidita-	Columba.	Con-
	tum.	Ovis.	
		Pullus Columbæ.	
		Vestimentum album.	

Contentionis mate- ria.	Præcurfor.	Manus leprosa Moy- fis.	Regnum DEI.
Corruptela naturæ.	Sol Evangelii.	Mercenarius.	Viea.
Diaboli malum.	Theologus.	Milites Saulis.	Virga.
Doctrina serpentis.	<i>Titulus XII.</i>	Montes.	<i>Titulus XIX.</i>
Draco.	JOB. p. 126.	Moyfes.	JUSTUS. p. 131.
Equus diaboli.	Athleta magnus.	Mulieres.	Ager.
Excæcat.	Civitas.	Olla succensa.	Altare.
Febris putrida.	Columba.	Parvuli.	Aranea.
Fera pessima.	Columna.	Patria Christi.	Avis.
Hostis intestinus.	Lilium inter spinas.	Pharisæus orans.	Candelabrum.
Ignis.	Nobilis anima.	Pisces.	Cælum.
Judas.	Petra.	Piscina probatica.	Ficus bona.
Labes vitæ.	Tuba ductilis.	Pulvis.	Folium virens.
Lepra.	Vas pretiosum.	Filius Reguli.	Framea.
Lupus.	Ulcera illius.	Ruben.	Frater Angelorum.
Magister impius.	Uxor illius.	Sanguis.	Oliva.
Malum.	<i>Titulus XIII.</i>	Saul.	Ovis.
Mare.	IRA. p. 127.	Scabellum Christi.	Poma nova, & vetera.
Menstruatæ oculus.	Clamor.	Servus. <i>Matth.</i> 18.	Pullus gallinæ.
Paralysis.	Febris.	Sinistra.	Regnum cœlorum.
Pestiferum malum.	Febricitat.	Spinæ.	Templum.
Procella.	Festuca.	Testes falsi.	Vestis Christi.
Putridus fructus.	Incendiaria.	Thamar.	L.
Scarabæus.	Lunatica.	Vestes Christi.	<i>Titulus I.</i>
Telum.	Magistra peccati.	<i>Titulus XV.</i>	LACRYMÆ. p. 131.
Vermis. Tinea.	Olla fervens.	JUDICIARIA PO- TESTAS. p. 129.	Arbor castata.
Vipera.	<i>Titulus XIV.</i>	Claves.	Arma.
<i>Titulus X.</i>	JUDÆI. p. 127.	Divina participatio.	Diluvium.
S. J O A N N E S	Absolon.	Gladius.	Mare rubrum.
BAPTISTA. p. 124	Achis.	Sedes.	Panis.
Alumnus eremi.	Apri.	<i>Titulus XVI.</i>	Potus.
Amicus Sponsi.	Arena.	JUDICIUM. 129.	Sciphones.
Angelus.	Arida manus.	Arcus.	Sudor animæ.
Auris.	Asinus Abrahami.	Beneficium.	<i>Titulus II.</i>
Clausula Prophe- tarum.	Bajulus botri.	Galea.	S. LAURENTIUS.
Decolatio illius.	Bestiæ.	Porta.	p. 132.
Elias.	Bos.	Uterus.	Consul Romanus.
Evangelium.	Cain.	<i>Titulus XVII.</i>	Granum sinapis.
Gloria Legis.	Caiphas.	JUDICIUM EX- TREMUM. 130.	Municeps cœlestis.
Horizon.	Camelus.	Æstas. Hyems.	Piscis assus.
Initium Evangelii.	Cervi.	Dies mala.	Propugnator Fidei.
Lex.	Cham.	Incendium Sodomi- ticum.	Vigil.
Lucerna.	Cives. <i>Luc.</i> 19.	Messis.	Vir.
Lutum.	Cæcus.	Subjectio.	<i>Titulus III.</i>
Magnus Homo.	Dives epulo.	<i>Titulus XVIII.</i>	LEX NOVA. 132.
Præco Christi.	Elau.	JUSTITIA. p. 130.	Arcus.
Servus. 22. <i>Matth.</i>	Fera pessima.	Amethystus.	Butyrum.
Testis lucis.	Ficus.	Arma.	Cibus solidus.
<i>Titulus XI.</i>	Filii alieni.	Baculus.	Gladius.
S. J O A N N E S	Fratres Epulonis.	Dea Microcosmi.	Margarita.
EVANGELISTA.	Genimina viperarum.	Gladius.	Oliva.
p. 125.	Herbæ exsiccatæ.	Lapis molaris.	Panes septem. <i>Matth.</i>
Anima sancta.	Hædus. <i>Gen.</i> 27.	Manus.	16.
Aquila.	Hydra.	Mons.	Puteus.
Columna Ecclesiæ.	Ismael.	Oculus.	Ubera.
Contemplativa Vita.	Lapides.	Quadratura.	Vestis Ecclesiæ.
Ecclesia.	Latro sinister.	R. E. F.	Via.
Epulator.	Locustæ.		Vinea.
Gratia.	Lupi.		<i>Titulus</i>
Interpres secreto- rum.	Malchus.		
Oleum.	Manasses.		
Organum.			

Titulus IV.
LEX VETUS. 133.

Aqua amara.
Baculus Elisæi.
Crusta panis.
Lac.
Lucerna.
Maceria.
Oliva.
Panis quinque.
Matth. 14.
Porticus.
Sedilia viginti quatuor.
Vinum.

Titulus V.
LEX SACRA. 133.

Cænaculum.
Ficus.
Lux.
Observatio omnium.
Pons.
Sepes.
Vinea.
Urtas.

Titulus VI.
LINGVA. p. 133.

Cithara.
Framea.
Monacha.
Ostiaaria cœli.

Titulus VII.
LUXURIA. LUXURIOSUS. p. 134.

Abimelech.
Amalech.
Aqua.
Asinus.
Canis.
Carbo ignitus.
Clavus.
Dalila.
Dolores mortis.
Dæmoniacus.
Equis.
Elsa diaboli.
Favus.
Febris continua.
Festuca.
Fluxus Sangvinis.
Fovea.
Fumus.
Gabaonitæ.
Gehenna.
Herodiani.
Hædi.
Homicidæ.
Hydra.
Hydropisis.
Ignis.
Ignis Græcus.

Inimici.
Lac.
Lapis offensionis.
Lectus.
Lepra.
Lolium.
Lunaticus.
Mare.
Mel.
Mercator.
Metropolis.
Mulus.
Musæ.
Navis.
Olla.
Ostium diaboli.
Pecora.
Porcus.
Portio diaboli.
Quercus.
Renes malorum.
Sagena.
Scorpio.
Siliquæ.
Spinæ.
Stercus.
Sulphur.
Tinea.
Tympanum.
Vallis.
Vinea.
Vinum.

M.
Titulus I.
S. MAGDALENA. p. 136.

Abyssus.
Apostola.
Arcus.
Duceatus illius.
Figura Ecclesiæ.
Forma pœnitentiæ.
Medicina.
Prædicatrix.
Stella.

Titulus II.
MAGISTER. p. 137.

Agricola.
Aquila.
Artifex.
Collega Angelorum.
Lex. Propheta.
Palmes.
Parens.
Sal.

Titulus III.
MALUS HOMO. p. 137.

Arena.
Chimæra.
Ficus mala.
Gutta nocturna.

Jumentum impudens.
Lupus.
Palea.
Princeps.
Spinæ. Vepres.
Sylvæ. Ligna.
Ventus.

Titulus IV.
MANUS. p. 138.

Amicus.
Arcus.
Auxilium.
Diaconus.
Intentio.
Justitia.
Misericordia.
Manus corporis.
Potentia.
Potestas.
Profectio.
Vinculum.
Voluntas.

Titulus V.
MANUS DEXTERA. p. 138.

Æstimabile quid?
Dilectio pura.
Prosperitas.
Sæculum futurum.

Titulus VI.
MARE. p. 139.

Baptismus.
Cura Sæculi.
Damnatio.
Fortuna.
Gentiles.
Infernus.
Mutabilitas.
Pœnitentia.
Populi.
Prosperitas.
Scholæ Religiosæ.
Societas mala.
Tribulatio.

Titulus VII.
SANCTI MARTYRES. p. 139.

Acervus testimonii.
Agni.
Amici Christi.
Aurei.
Baptismus.
Calix inebrians.
Canes.
Cives cœli.
Columnæ Fidei.
Equi.
Fructus justitiæ.
Fruentum.
Genæ Ecclesiæ.

Granum sinapis.
Heroës nostri.
Holocausta.
Lucernæ.
Mala granata.
Mala Punica.
Mare Rubrum.
Milites Christi.
Mirrha.
Oriones.
Pisces affi.
Poma.
Rami.
Rosa.
Serpentes.
Tympanum.

Titulus VIII.
MEMBRA CHRISTI. p. 140.

Aures.
Voluntas.
Brachia.
Adventus Christi.
Capilli.
Angeli Sancti.
Caput.
Divinitas.
Facies.
Misericordia.
Cognitio.
Potentia.
Sacramenta.
Labia.
Testamentum utrumque.
Revelatio.
Lingua.
Spiritus Sanctus.
Manus.
Tribulatio.
Dextera, & sinistra.
Gloria futura.

Titulus IX.
MEMBRA HOMINIS. p. 141.

Aures.
Capilli.
Cor.
Ærarium.
Ager.
Altare.
Arca.
Caminus DEI.
Codex.
Consilium.
Cubile.
Curia.
Firmamentum.
Grabatum.
Hortus.

Hospitalitas.

Hospitium DEI.
 Libar,
 Manūs, & lingvæ
 concordia.
 Mare.
 Misericordia.
 Molendinum.
 Nidus.
 Paries.
 Pascua.
 Passer.
 pateña.
 Pelvis.
 Petrarum caverna.
 Rex.
 Sepulchrum.
 Templum.
 Terra.
 Tuba ductilis.
 Venter.

Caro, Corpus.

Ager.
 Arena.
 Carcer.
 Castrum.
 Chorda.
 Cithara.
 Cælum.
 Congeries malorum.
 Conjux.
 Domicilium animæ.
 Domus.
 Equus.
 Gurgustium animæ.
 Instrumentum musi-
 cum.
 Laqueus.
 Lectus.
 Lectus doloris.
 Mortalitas.
 Navis.
 Oculus.
 Ossa.
 Psalterium.
 Tabernaculum.
 Tectum.
 Tunica.
 Tympanum.
 Velum.
 Vestis animæ.

Caput.

Arbitrium liberum.
 Contemplatio.
 Mens.

Collum.

Præsumptio.

Dentes.

Cogitationes.
 Religiosi.

Dextera.

Amicus.
 Præsumptio.

Facies.

Cogitatio.

*Frons.
 Humeri.
 Lingva.*

Clavis.
 Cor.
 Fenestra.
 Gladius diaboli.
 Intellectus.
 Interpres mentis.
 Manus.
 Mendax.
 Sagitta diaboli.
 Vomer.

Manus.

Prælati.

Nasus.

Præscientia.

Oculi.

Officium illorum.
 Ratio.

Os.

Nuntius Cordis.
 Veritatis instrumen-
 tum.

Pedes.

Affectus animæ.
 Carnale desiderium.
 Fides, & Amor.
 Fortitudo, & Humi-
 litas.
 Pauperes.

Renes.

Seminarium castitatis
 & temperantiæ.

Sensus.

Aves cœli.
 Fenestra. Janua.
 Hædi.
 Nuntii Corporis.
 Carnales.

Titulus X.

MENS. p. 146.

Atrium DEI.
 Caput.
 Cælum.
 Domus, Templum
 DEI.
 Facies.
 Filius Reguli.
 Gladius.
 Lignum.
 Lucerna.
 Oculus animæ.
 Sindon.
 Superliminare.
 Templum.
 Terra.

Titulus XI.

MIRACULUM.

p. 146.

Divinitatis participa-
 tio.

*Esca.
 Lampas.
 Nubes.*

Titulus XII.

MISERICORDIA.

p. 147.

Ala DEI.
 Altare.
 Alumna B. V.
 Arma lucis.
 Candelabrum. *Exodi.*
 25.
 Clavis cœli.
 Consistorium DEI.
 Dextera. *Apoc. 2.*
 Fluvius exundans.
 Frumentum.
 Gloria Christiano-
 rum.

Iris.
 Lapis in mola.
 Lectio Christi.
 Manus.
 Mons.
 Nubes.
 Oleum effusum.
 Oliva.
 Oliveti Mons.
 Passio Christi.
 Ros.
 Scutum.
 Sigillum.
 Stellæ. *Apoc. 1.*
 Via Domini.

Titulus XIII.

MONASTERIUM.

p. 148.

Aqua.
 Castra DEI.
 Hospitium pietatis.
 Paradisi Porta.
 Sepulchrum Domini.

Titulus XIV.

MORS. p. 148.

Aspis.
 Debitum naturæ.
 Dormitio.
 Falx.
 Framea.
 Gladius.
 Pellis.
 Porta ad DEUM.
 Sanguis.
 Saul.
 Vespera.

Titulus XV.

MORTIFICATIO.

p. 149.

Byssus.
 Cithara.
 Myrrha.
 Virginitatis comes.
 Zona pellicea.

Titulus XVI.

MULIER. p. 149.

Arma diaboli.
 Contentiosum animal.
 Familiaritas periculosa.
 Feretrum sepulchrale.
 Fovea.
 Incendiaria diaboli.
 Ornatus venalis.
 Ovis infecta.
 Puteus inferni.
 Seducitrix.
 Traditricæ DEI.

Varia. p. 150.

Titulus XVII.

MULIERUM COM-
 MORATIO MAXI-
 ME CUM CLERI-
 CIS, ET RELI-
 GIOSIS. p. 150.

Titulus XVIII.

MUNDUS. p. 151.

Ægyptus.
 Ager.
 Campus.
 Cithara.
 Diluvium.
 Domus.
 Equus.
 Hortus.
 Hospitale.
 Jerusalem.
 Jezabel.
 Joppe.
 Mali Homines.
 Mare.
 Molendinum.
 Mons Seir.
 Naves Tharsis.
 Nox.
 Ophir.
 Syrenum locus.
 Tenebræ.
 Via peccatorum.
 Uxor Loth.

Varia. p. 152.

Titulus XIX.

MUNDANI. p. 151.

Ægyptii Cives.
 Ægyptius puer.
 Cauda.
 Collis.
 Fullones.
 Homines.
 Ligna sylvarum.
 Pisces maris.

Titulus

Titulus XX.
MUNERA. p. 152.
Adulatio.
Concionator non ac-
ceptet.
Fraus.
Manus iniquitatis.
Rapina.

Titulus XXI.
MYRRHA. p. 153.
Castitas.
Evcharistia.
Martyr.
Mortificatio.
Sepulchrum Christi.

N.
Titulus I.
NEGOTIATIO.
p. 153.
Aranea.
Damnosa.
DEO exosa.
Frumentarii.
Peccaminosa.
Periculosa.

Titulus II.
S. NORBERTUS.
p. 154.
Abraham.
Agnus.
Alumnus Regum.
Apis.
Aquila.
Arca.
Aurora.
Canis albus.
Caprea.
Cimelium.
Civis Mundi.
Columba.
Columna Ecclesiæ.
Cygnus.
Decus Præfulum.
Dux & Magister.
Ecclesiastes eximius.
Exemplar Sanctitatis.
Facula charitatis.
Filius B. Virginis.
Flagellum dæmonum.
Gallina.
Gloriosus Vir.
Hæresum everfor.
Homo DEI.
Hospes Regni.
Invictissimus.
Jubar Ecclesiæ.
Lilium.
Lumen.
Martyr.
Medicus.
Miraculum.
Murus.

Oliva.
Pacis Angelus.
Pacifactor.
Sol Ordinis.
Vas electum.

Titulus III.
ORDO PRÆMON-
STRATENSIS. 156.

Acies.
Ædificium spirituale.
Amplissimus.
Angeli.
Arcta Religio.
Cedrus Libani.
Doctus.
Fili S. Augustini.
Habitaculum Regis
æterni.
Hortus.
Laudatissimus.
Lectulus Salomonis.
Luminaria.
Militia spiritualis.
Nobilissima constel-
latio.
Oliva.
Palmites.
Puli Aquilæ.
Pusillus grex.
Religiosissimus Ordo.
Sanctissimus Ordo.
Sedes Christi.
Seminarium Episco-
porum.
Sodales candidi.
Vestis candor inno-
cens.
Viri timoratio.

O.
Titulus I.
OBEDIENTIA.
p. 157.
Angelica vita.
Clavis.
Divitiæ.
Eqves.
Fructus vineæ.
Inaures.
Inventrix Regni cœ-
lorum.
Lucifer.
Martyrium.
Mulier Apocalyptica.
Murus.
Navis.
Ostium cœli.
Principium charita-
tis.
Schola Salvatoris.
Thesaurus.
Via.

Titulus II.
OCULUS. p. 158.
Adulatio.
Amicus.
Bonitas, & Justitia
DEI.
Christus.
Doctores.
Dona S. Spiritus.
Ecclesia.
Evangelistæ.
Fides.
Intellectus.
Intentio.
Leæna.
Nuntius impudicus.
Emissarii.
Pedes animæ.
Ratio.
Sancti.
Sol meridianus.
Vita activa, & con-
templativa.

Titulus III.
OBSTINATIO. 158.
Causa & origo illius.
Cor durum quid?
Incurvatio.
Irremissibile pecca-
tum.
Misericordiam igno-
rat.
Misericordiæ DEI
omne tempus.
Phrenesis.
Puteus profundus.

Titulus IV.
ODIUM. p. 159.
Deliquium charita-
tis.
Patientia ficta.
Sol testis.
Trabs.
Venia petenda.

Titulus V.
OPERA BONA.
p. 160.
Apes.
Arbor.
Armillæ.
Aromata.
Byssus.
Calamus.
Calceamentum.
Candelabrum.
Carbones vastatores.
Cementum.
Centrum.
Cibus.
Cinctio.
Cithara.
Condimentum.
Convivium.

Currus.
Dextralia.
Dona DEI.
Fides necessaria.
Fili nobiles.
Flores.
Fluvius.
Folia virentia.
Fructus.
Gressus.
Holocausta.
Hostiæ.
Lampades.
Latitudo, longitudo,
altitudo.
Lucernæ.
Manna.
Manus.
Meritoria etiam mini-
ma.
Oves.
Pecunia.
Pedes.
Poma.
Porta.
Psalterium.
Quadrigæ regiæ.
Ramus.
Remigium alarum.
Semen.
Sol.
Thalamus.
Thesaurus.
Tunica talaris.
Vestis.
Viaticum.

Alia. p. 162.

Brachia.
Cibus.
Comitantur defunctos.
Dies.
Fermentum.
Manifestatio.
Manus.

Titulus VI.
ORATIO. p. 162.
Arma nostra.
Canalis cœli.
Cementum.
Cibus.
Clavis cœli.
Colloquium cum DEO.
Concentus Angelicus.
Conjunctio S. Spi-
ritus.
Eleemosyna.
Firmamentum.
Florenum.
Fons omnis boni.
Fortificat.

Fumus

Fumus aromatum.
Fundamentum.
Ignis.
Littus.
Lumen animæ.
Margaritæ.
Medicina.
Mortua.
Murus.
Nervus animæ.
Nocturna.
Nuntius ad DEUM.
Oculi ietus.
Psalmodia.
Sagina animæ.
Sagitta.
Scutum nostrum.
Templum Christi.
Tuba.
Velum animæ.

Monoceros.
Murus.
Negotiator.
Os Christi.
Paradisus.
Pater Mundi totius.
Prædicator.
Senator cœli.
Sol.
Thesaurus Ecclesiæ.
Tonitru.
Torrens.
Tribunus Cohortis
Christianæ.
Tuba.
Vas.
Vox.

Alia de S. Paulo. 166.

Titulus III.

PAUPERTAS. 167.

Ala.
Animalia cœli.
Caminus.
Dies.
Domina.
Fistula.
Murus.
Prandium cœleste.
Præco cœli.
Pretiosa.
Thesaurus.
Virtus immortalis.
Zona pellicea.

Titulus IV.

PAX. p. 167.

Corona gloriæ.
Encœnia.
Fructus S. Spiritûs.
Jubilæum.
Lectulus Ecclesiæ.
Tunica Christi.
Via Domini.

Titulus V

PECCATOR. 168.

Animalibus variis si-
milis.
Arundo.
Asinus.
Barba.
Bestia mala.
Carnifex.
Cibus diaboli.
Cœcus.
Conversatio cum illo
sit cauta.
Cor durum.
Dæmon.
Debitor diaboli.
Felicitas peccatoris.
Homo non est.

Hyems.
Jonas fugiens.
Leæna.
Ludit cum diabolo.
Mare.
Monstrum horridum.
Paralyticus.
Piscis diaboli.
Portio diaboli.
Prodigus filius.
Prostibulum dæmo-
num.
Relapsus.
Sepulchrum.
Status miserabilis.
Turpissimus.

Alia. p. 159.

Titulus VI.

PECCATUM. 170.

Abominatio.
Abyssus.
Aculeus mortis.
Adeps.
Ægritudo.
Ægyptii.
Arbor mala.
Balneum diaboli.
Barbara.
Basiliscus.
Bellum.
Cæcus.
Calcaneus.
Caligo.
Camelus.
Carcer.
Causa malorum.
Cereus.
Cilicium.
Civitas diaboli.
Cohors Sathanæ.
Color niger.
Coluber.
Compedes.
Consumptio natura-
lium.
Corruptio.
Criticuli.
Dæmon.
Debilitas.
Debitum.
Defluxus.
Dentes diaboli.
Descensus.
Equis. Mulus.
Ebrietas.
Exactor.
Falsitas.
Fæces.
Febres.
Fera crudelis.
Fermentum Pharisæi-
cum.
Ferrum.

Ficus.
Filii.
Fœnum.
Frigus.
Fructus mali.
Fumus.
Fur.
Cippus.
Hospitium Sathanæ.
Infernus.
Infirmitas.
Jugum.
Lacus.
Languor animæ.
Lapis.
Lepra.
Lex carnis.
Ludus.
Lutum.
Macula.
Malum.
Mare.
Misericordia maxima.
Moles.
Monstrum.
Mors.
Nox.
Onus.
Palea.
Paralytis.
Paries.
Pecus.
Pestis.
Pix.
Plaustrum.
Plumbum.
Podagra.
Pondus.
Porta.
Profundum.
Pruina.
Puteus.
Putredo.
Restis.
Rete.
Rixa cum DEO.
Rota.
Rugæ.

Sanguis.
Scabies.
Scorpius.
Semen diaboli.
Senectus animæ.
Sepulchrum.
Serpens.
Somnus.
Spina.
Statua Nabuchodono-
soris.
Stercus.
Sterilitas.
Stillicidium.
Taberna.
Tenebræ.

P.

Titulus I.

PATIENTIA. 164.

Custos virtutum.
Gloria Religiosi.
Purpura.
Tuba ductilis. *Vide in
sequenti Tuba.*

Titulus II.

**S. PAULUS APO-
STOLUS. p. 165.**

Aaron, Abel, &c.
Adamas.
Angelus.
Auditor arcanorum.
Benjamin.
Catechizator.
Charitas.
Columba.
Columna.
Christallus.
Custos Ecclesiæ.
Dispensator.
Divinus.
Domus Hospitalis.
Excubitor.
Ferrum.
Fons.
Gelu.
Humilis.
Ignis.
Interpres Testamen-
ti.
Jonas.
Juris Consultus.
Lactator fidelium.
Legatus à Latere.
Luna.
Lupus.
Magister Fidei.
Medicus.
Miles.

Torrentes iniquita-
tis.
Trabs.
Tyrannus.
Vanitas.
Venenum.
Vespera.
Vinculum.
Vinum.
Vitulus.
Umbra.
Usura.
Uva acerba.
Vulnus.

Titulus VII.
P E C C A T A
SEPTEM CAPI-
TALIA. p. 175.

Cæcitas.
Cælo exclusa.
Currus.
Febres.
Langvor.
Lepra.
Mare.
Planetæ.
Podagra.
Principes diaboli.
Sepulchra.
Viæ diaboli.
Zizania.

Alia promiscue. 176.

Titulus VIII.
S. PETRUS APO-
STOLUS. p. 176.

Columna.
Custos Fidei.
DEUS Pharaonis.
Fundamentum Ec-
clesiæ.
Gallus.
Murus Ecclesiæ.
Patriarcha summus.
Petra.
Princeps Apostolo-
rum.

Titulus IX.
PERFECTIO. 177.
Centesimûs nume-
rus.

Duodenarius.
Mala. *Cant.* 2.
Millenarius numerus.
Mons.
Senarius numerus.
Septenarius nume-
rus.
Tricenarius nume-
rus.
Vespera.

Titulus X.
PERFECTUS. 177.
Arbor.
Cervus.
Dentes.
Ligna Libani.
Ossa Ecclesiæ.
Sol.
Terra.

Titulus XI.
PERSECUTIO. 178.

Æstus.
Aqua.
Aquila.
Equis rufus.
Flagellum inundans.
Flumen.
Grando.
Guttæ nocturnæ.
Hyems.
Mare.
Meridies.
Novacula.
Portæ inferi.
Sol.
Spinæ.
Turbo.

Titulus XII.
PHILOSOPHIA.
p. 179.

Titulus XIII.
PHILOSOPHUS.
p. 179.

Aquæ Ægypti.
Beatitudo Reip.
Lapis.
Manus.

Titulus XIV.
PIETAS. p. 180.

Catena.
Cælum.
Equis.
Genæ Sponsi.
Torques aureus.

Titulus XV.
PLEBS. p. 180.

Aquæ.
Capilli.
Germen.
Laguncula.
Malum Punicum.
Murus.
Pellis.
Pes.
Rami arboris.
Spina. Vepres.

Titulus XVI.
POENITENTIA.
p. 180.

Ædificium.
Alligatura vulnerum.
Amygdalus.
Aqua.
Arbor.
Arma.
Carbones vestatorii.
Circumcisio.
Confessio.
Cor contritum.
Diplois.
Disputatio cum DEO.
Esca justorum.
Judith.
Lacrymæ.
Locusta.
Magdalensæ pœniten-
tia.

Medicamentum.
Mons.
Osculum pacis.
Pascha.
Passer.
Percussio pectoris.
Piscina.
Procrastinatio.
Regnum cælorum
impetrat.
Reminiscencia pecca-
torum.

Scopa.
Spina.
Stercoratio.
Tabula secunda.
Testa.
Via.
Vinculum.
Virgula fumi.
Unguentum pretio-
sum.

Alia. p. 182.

Titulus XVII.
PONTIFEX SUM-
MUS ROMA-
NUS. p. 182.

Judas filius Jacob.
Potestas in Episcopos.

Titulus XVIII.
PRÆCEPTA DEI.
p. 183.

Chorda.
Cithara.
Collyrium.
Crusta.
Fimbria.
Gloria Christiano-
rum.
Semita.
Vestimentum Chri-
sti.

Titulus XIX.
PRÆDICATIO.
p. 183.

Buccina.
Cantus.
Coruscatio.
Didrachma.
Esca volucrum.
Grando.
Gressus Ecclesiæ.
Mulier. *Matth.* 13.
Pisces. *Matth.* 14.
Pluvia.
Regnum cælorum.
Rete.
Sonus montium.
Tuba.

Titulus XX.
PRÆLATUS. p. 184.

Angelus.
Campfor.
Currus eorum.
Discretio.
Facies Ecclesiæ.
Maxilla.
Ossa Ecclesiæ.
Paterfamilias.
Portæ Ecclesiæ.
Regimen quale.
Turris.

Titulus XXI.
PRINCEPS. p. 184.

Abies.
Alæ.
Cor Ægypti.
Cornu grande.
Custodes.
Ephrates.
Mons.
Palmes.
Rivus.
Speculatores.
Spinæ.
Stellæ.
Vectes.
Unicornes.

Titulus XXII.
PRINCEPS IMPI-
US. p. 185.

Balaac.
Leo rugiens.
Montes.

Titulus XXIII.
PROPHETA. 185.

Antemurale.
Apes.
Basis.
Bos.
Cælum.
Corpus Christi.
Cypressus.

Cypressus.
Digiti.
Excussi.
Fundamentum.
Margarita.
Montes.
Nubes.
Oculi.
Os DEI.
Pastor.
Ramus.
Tauri.

R.

Titulus I.

RATIO. p. 185.

Civitas.
Clypeus.
Judex.
Lucerna.
Lumen oculorum.
Oculus.
Patria hominis.
Sal.
Sidus.
Speculum.
Vir.

Titulus II.

REGNUM DEI.

p. 186.

Conversatio
rum.
Evangelium

Titulus III.

RELIGIO. p. 186.

Acies.
Aqua.
Castra.
Civitas.
Currus.
Diadema.
Fons.
Imago regalis.
Navis.
Portus.
Regeneratio secunda.

Titulus IV.

RELIGIOSUS. 186.

Ædificium.
Ager.
Angelus.
Aquila.
Arbor.
Asina Baal.
Athletha.
Capillus.
Castellum.
Cervus.
Cælum.
Collis.
Columba.

Cursor.
Doctor.
Filiæ Judæ.
Fistula.
Fornax. *Dan. 3.*
Grege Salvatoris.
Lampas.
Lignum vitæ.
Luminare.
Maris littus.
Moneta.
Mundum fugit.
Paupertas Religiosa.
Piscis.
Planta novella.
Portus.
Præco cœli.
Reges.
Regula.
Securitas.
Status Religiosus.
Templum DEI.
Tentationibus maxi-
mè obnoxii.
Tuba.
Turtur.
Vaccæ.
Volucris.

Titulus V.

RELIGIOSUS IN-
DEVOTUS. 189.

Ædificium sine fun-
damento.
Aquila implumis.
Sanctuarii lapis.
Schapha.
Scirpus.

Titulus VI.

RENOVATIO. 189.

Accipiter. Aquila.
Vinum novum.

Titulus VII.

REX. p. 190.

Ala.
Cor Ægypti.
Cornu grande.
Corona.
Lateres.
Leo.
Musca.
Porta.
Sensus.
Sycomorus

S.

Titulus I.

SACERDOS. p. 190.

Aminantus.
Angelus.
Apis.
Aqua baptismatis.

Arbor.
Aries.
Aurum.
Basis templi.
Canalis.
Cherubim.
Cibus.
Cocus.
Consiliarius.
Corvus.
DEI ficus Ordo.
Dispensator.
Exercitus.
Fundamentum.
Gubernator Navis.
Lingva illius.
Mediator.
Minister DEI.
Moyfes.
Nauta.
Oculus Ecclesiæ.
Os Ecclesiæ.
Pastor.
Petra talis.
Puritas illius.
Regibus eminet.
Sacra dat.
Scyphus Joseph.
Sepulchrum Christi.
Seraphim.
Vas electum.

Titulus II.

SANCTUS SAN-
CTI. p. 192.

Abraham.
Acervus testimonii.
Adamas.
Agni.
Alæ.
Altilia.
Angelus. *Apoc. 19.*
Aquila.
Arbor.
Arma.
Aurum.
Barba.
Canalis.
Cantor.
Carbo.
Cedrus.
Cervus.
Cincinnati.
Cælum.
Coma.
Cortinæ tabernaculi.
Crystallus.
Cypressus.
Decor Dominus DEI.
Dies.
Filii hominum.
Fiscela Moyfis.
Fumus.
Gerimen.
Granum sinapis.

Holocaustum.
Incus.
Lampas.
Lapis.
Lapis quadratus.
Lilia.
Lucerna.
Luminare magnum.
Margarita.
Mensa. DEI.
Mons.
Nubes.
Oleum.
Oliva.
Ossa.
Oves.
Palma.
Panis frusta.
Pisces.
Psalterium.
Pupilli.
Reges.
Scutum.
Stella.
Triticum.
Tuba.
Vestimentum Christi.
Unguentum.

Titulus III.

SAPIENTIA, SAPI-
ENS. p. 196.

Anima in corpore.
Aqua.
Arx.
Castrum.
Cibus.
Donum.
Fons.
Lac.
Lignum vitæ.
Lux.
Puteus Videntis.
Resina.
Sal.
Sapientia.
Sputum.
Terragonum.
Via.
Vinum.
Uxor.

Titulus IV.

S. SCRIPTURA.

p. 196.

Abyssus.
Arcus.
Armamentarium.
Arundo.
Calamus.
Cibus.
Cælum.
Cor Christi.
Domus.

Favus.

Favus.	<i>Titulus VII.</i>	Fulmen.	Athleta Catholica Fi-
Firmamentum.	S. SPIRITUS. p. 200.	Fumus.	dei.
Fluvius.	Altare Fidelium.	Gallina.	Baculus senectutis.
Fons.	Amor.	Gelboë montes.	Candelabrum domus
Hortus.	Aqua.	Gigas.	DEI.
Ignis.	Auster.	Goliath.	Clarissimus Doctor.
Liber.	Calamus DEI.	Ræreticorum locus.	Cherubim.
Mensa.	Candelabrum.	Hydrops.	Clypeus Ecclesiæ.
Panis.	Columba.	Immedicabilis mor-	Columna veritatis.
Sagitta.	Custos.	bus.	
Scyphus.	Digitus.	Initium vitiorum.	Decus Mundi.
Sol.	Doctor velox.	Latibulum.	Decus minor.
Vestes ovium.	Flumen. Fons.	Lepa.	Divinus.
Vinaria cella.	Gallus.	Libidinosisimus.	Doctor Ecclesiæ.
Vitrum.	Gladus.	Lupus.	Enuncleator secreto-
	Murus.	Mare.	rum.
<i>Titulus V.</i>	Notarius publicus.	Mons.	Evangelicus Doctor.
SOCIETAS MALA.	Nubes.	Morbus.	Genius naturæ.
SIVE SOCIUS	Oleum.	Naves Tharsis.	Incomparabilis Doctor.
MALUS. 198.	Osculum.	Oculi.	Interpres Angelicus.
Carbones vastatores.	Ostiarus.	Oleum.	Lucerna.
Civitas Sangvinum.	Rebecca.	Onager.	Luminare.
Corpus diaboli.	Scriba.	Pavo.	
Currus diaboli.	Signaculum vultus	Pes Superbiæ.	Magister orbis.
Dentes diaboli.	DEI.	Phrenetici.	Magnus Aquinas.
Fricii.	Sol.	Pingvis cervix.	Machabæus.
Hydria. Joan. 4.	Vena.	Radix.	Oraculum.
Incantator.	Veritas.	Ramus erectus.	Pythagoras Christia-
Lucifer.	Vita.	Rubigo.	nus.
Malleus diaboli.		Stare nescit.	Salomon.
Mare.	<i>Titulus VIII.</i>	Tauri.	Sidus Academiæ.
Meretrix.	S. STEPHANUS.	Turris.	Sol Theologiæ.
Organum diaboli.	p. 201.	Tyrannis.	Turris.
Perdix.	Agnus.	Ventus.	
Pestilentia.	Apostolus.	Vermis divitiarum.	<i>Titulus III.</i>
Poma putrida.	Bellator.	Vesica.	TIMOR DEI. 205.
Radices malæ.	Lapis.	Via inferni.	
Saxum candens.	Martyrum Dux.	Volucres cœli.	Antidetum.
Sepulchrum.	Piscis.	Vorago.	Calor.
Tædæ lumen.	Platanus.		Capitulum.
Turba.			Civitas.
Venatores diaboli.			Decus virtutum.
	<i>Titulus IX.</i>		Disciplina puerorum.
<i>Titulus VI.</i>	SUPERBIA.	<i>Titulus I.</i>	Dux animæ.
SPES. p. 199.	SUPERBUS. 201.	TENTATIO. 203.	Electuarium conserva-
Altitudo.	Abies.	Aquilo.	tivum.
Anchora.	Adeps.	Dies mala.	Fons vitæ.
Arma.	Ædificat alta.	Framea.	Framea.
Astrix DEI.	Alieni.	Latus sinistrum.	Gloria.
Asylum.	Aranea.	Rete.	Hortus.
Campus.	Arbor.	Semen diaboli.	Justitarius.
Columna.	Avena.	Serpens.	Medicina.
Dux animæ.	Bestia.	Somnium nocturnum.	Mola.
Erectio.	Cedrus.	Ventus.	Murus.
Fumus.	Cervix.		Officina Religiosorum.
Galea.	Cornu.	<i>Titulus II.</i>	Ostiarus.
Hastile.	Cygnus.	S. THOMAS DE	Paradisus.
Hyacinthus.	Dæmonum habita-	AQVINO. p. 204.	Radix Sapientiæ.
Isaac.	tio.	Abyssus.	Retinaculum Superbiæ.
Longitudo.	Diei altitudo.	Acutissimus Doctor.	Servus DEI.
Mola.	Dives.	Alpha literarum om-	Ventus.
Ovum.	Eqvus.	nium.	Verecundus.
Pes.	Febris ephemera.	Angelus Theologiæ.	Vestis.
Principium.	Feretrum.	Aquila.	
Rachel.	Fons vitiorum.	Astrum Reip. Chri-	
Servus DEI.	Fortis.	stianæ.	

Titulus IV.

TRIBULATIO.

p. 206.

Adamas.
Æstus.
Apes.
Aratrum.
Ballami lignum.
Calceus.
Carcer.
Cithara.
Collyrium.
Correctio.
Disciplina.
Exemplaris.
Fluvius.
Hyems.
Ignis.
Impavida.
Lanceæ tres.
Levamen.
Lucerna.
Malleus.
Myrrha.
Novacula.
Nox.
Occultam virtutem
prodit.
Olla Moab.
Purgat.
Quadragesima.
Sal.
Spes cœli.
Sudarium.
Tenebræ.
Torcular.
Tuba ductilis.
Ventus.

Alia. p. 208.

Ablactatio.
Æstus.
Calor.
Camus Frœnum.
Dies mala.
Diluvium.
Fluctus.
Foramen.
Framea.
Lacus.
Marè.
Meridies.
Meridianum dæmo-
nium.
Necessitas.
Nox.
Penuria.
Sagitta.
Spinæ Vepres.
Tenebræ.
Vinum.
Virga.
Umbra mortis.

Titulus V.

SS. TRINITAS.

p. 209.

A. A. A.
Angeli tres. *Gen.* 18.
Animæ tres potentia.
Dies tres. *Exod.* 19.
Digiti tres. *Is.* 40.
Funiculus triplex.
Gedeonis. trecenti
milites.
Panes tres. *Luc.* 11.
Sol.
Via trium dierum.
Exodi. 5.
Virgæ tres. *Gen.* 25.
Vitis. *Gen.* 40.

V.

Titulus I.

VERBUM. p. 209.

Carbo.
Clavus.
Dentes.
Folia.
Ignis.
Inspirationes diaboli.
Rivulus.

Titulus II.

VERBUM DEI.

p. 210.

Calamus DEI.
Caicar.
Cibus animæ.
Clypeus.
Corpus Christi.
Eructatio.
Facies DEI.
Fames.
Fructuosa auditio illi-
us.
Gladius.
Ignis.
Labia Sponsi.
Lac.
Medicina.
Novacula.
Nundinæ spirituales.
Panis.
Pluvia.
Rete.
Sagittæ.
Servus.
Triticum.
Theriaca.
Tuba.

Titulus III.

VERITAS. p. 211.

Arma lucis.
Candelabrum.
Collum.

Lac.

Margarita.

Titulus IV.

**VINDICTA DIVI-
NA.** p. 211.

Abyssus.
Arcus.
Calix DEI.
Framea.
Gladius.

Titulus V.

VINUM. p. 212.

Amor DEI.
Austeritas.
Compunctio.
Consolatio.
Contemplatio.
Dolus.
Evangelium.
Eloquium.
Indignatio.
Ira.
Tribulatio.
Venenum.

Titulus VI.

**BEATISSIMA VIR-
GO MARIA.**

p. 212.

Abigail.
Abyssus.
Acerra aurea.
Aditus desperabun-
dorum.
Administra salutis
universæ.
Ædificium Divinum.
Æternitas Virginita-
tis.
Ager amplissimus.
Agonizatrix pugnan-
tium.
Altare propitiatorium.
Anchora firmissima.
Ancilla DEI.
Arbor mirè culta.
Arca.
Arcus.
Armatura.
Arvum.
Arx.
Ascensus omnium.
Augustissima.
Aula.
Aurora.
Aurum.
Baculus pauperum.
Balsamum.
Benedicta.
Bethlehem spiritualis.
Camera Filii DEI.
Candelabrum.
Caput Virginum.

T t t

Carbo benedictus.

Castellum.
Castitas ipsa.
Cathedra Cherubina.
Cedrus exaltata.
Cella DEI.
Charta Divinissima.
Cherubim gloriæ.
Civitas *Apoc.* 2.
Clavis Regni cœlestis.
Clibanus.
Clypeus.
Cochlea.
Cœlum.
Columba.
Columna nubis.
Complementum SS.
Trinitatis.
Concha.
Consolatrix.
Corona anni.
Correctio Evæ.

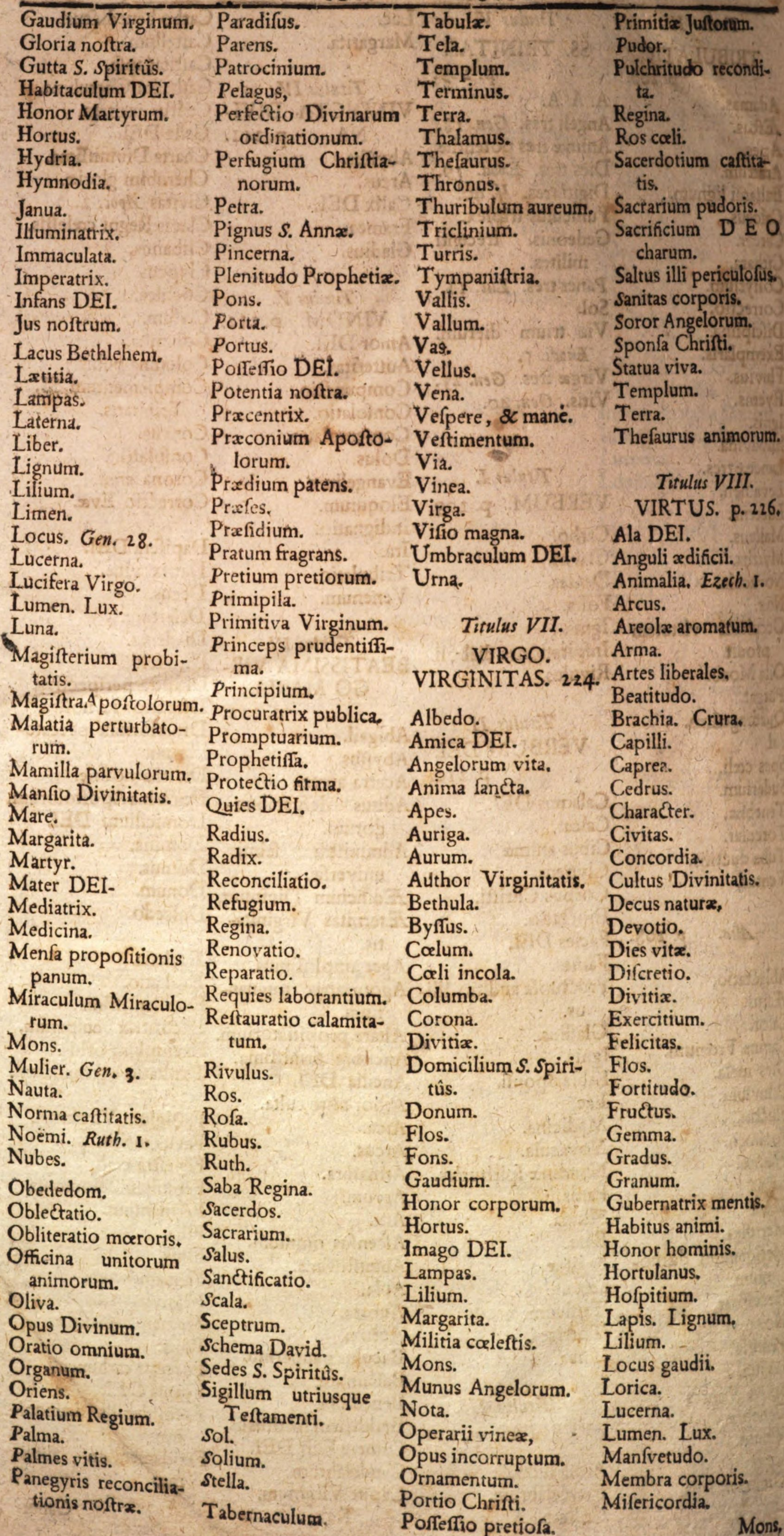
Dapifera DEI.

Datrix vitæ.
Decus.
Desertum.
Diadema.
Dies festa.
Dioptra perspectiva.
Directio viæ nostræ.
Diversorium peccato-
rum.
Divitiæ nostræ.
Doctrina Apostolorum.
Domicilium DEI.
Domina.
Domus.
Donum.
Dulcedo.

Ecclesia.
Exaltatio.
Excellentissima.
Excusatrix culparum.
Exemplum orbis.
Exultatio ægrotantium.

Fastigium Virginum.
Favus mellis.
Fenestra cœli.
Ferculum Salomonis.
Fermentum.
Filia.
Finis.
Firmamentum.
Flos virginalis.
Flumen Sapientia.
Fons.
Forceps carbunculi.
Forma DEI.
Formidabilis damoni-
bus.
Fundamentum subli-
me.

Gaudi-



Mons.	Virtus quid ?	Follis.	Tabernaculum.
Mortis comes.	Virtutum genera.	Fumus.	Tela.
Muri Jerusalem.	Virtutum officia.	Glarea.	Torrens.
Oriens. Occidens.	Zelus iustitiæ.	Gutta.	Tribulatio.
Ossa.		Halitus oris.	Via.
Ossa.	<i>Titulus IX.</i>	Hedera.	Vigilia.
Ostia.	VITA. p. 231.	Hora.	Vincula.
Palmes.	Ædificium.	Hortus nucum.	Vinea.
Paradisus.	Alveolus lusorius.	Ignis.	Umbra.
Passus.	Aqua.	Imago.	
Patientia.	Aranea.	Iris.	<i>Titulus X.</i>
Pax.	Arbor.	Labor.	VITA ACTIVA, ET
Pecunia.	Aura matutina.	Liber.	CONTEMPLA-
Penna.	Aurum.	Locusta.	TIVA. p. 234.
Pignus.	Babylonia.	Luna.	
Pluma.	Bulla.	Lusus.	Agna.
Pomus.	Calamus.	Manna.	Afinus Abrahami.
Porta.	Calcaneus.	Mare.	Bos.
Possessio optima.	Calculus arenæ.	Mensis.	Columba.
Præbenda.	Carcer.	Militia.	Joseph.
Pretium.	Cera.	Mors.	Lia. Rachel.
Pudicitia.	Circus.	Navis. Navigatio.	Martha. Magdalena.
Pulvis.	Compedes.	Nox.	Oculi.
Purpura.	Convallis.	Nundinæ.	
Rex.	Cor.	Oculus.	<i>Titulus XI.</i>
Scala.	Cucumerarium.	Organum.	VITA BONA.
Scutum.	Curriculum. Cursor.	Pelagus.	p. 235.
Sidera.	Cursus.	Peregrinatio.	
Simplicitas.	Dies mercenarii.	Pomum.	Altare holocausti.
Sinus.	Dolor.	Pons.	Bos.
Spes.	Ephemerium.	Rota.	Canis.
Statera.	Eremus.	Scala.	Cithara.
Superadditiones.	Euripus.	Scena.	Hyacinthus.
Thesauri virtutum.	Exilium.	Sepulchrum.	Ligna quadrata.
Timor DEI.	Fabula.	Somnium umbræ.	Manna.
Veritas.	Fama præteriens.	Speculum.	Navis.
Vestis.	Fax.	Statera.	Nazaræus.
Via.			Uxor.

F I N I S.



Spanner, Andreas

Auctarium polyanthearum sacrarum

Augustae Vindelicorum ; Dilingae 1749

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/2Hom.139(2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11056797-5

VD18 1528333X-003